Bundel van de Afdeling Oostland (2007-2008) van 30 oktober 2008

Agenda bijlagen

- NOTULEN AFDELING OOSTLAND 21 MEI 2008
- AGENDA
- Bundel Afdeling Oostland 30 oktober 2008

1 Opening
- AGENDA

2 Begroting 2009
- Bijlage 1 - Beleidsbegroting 2009

3 Notulen vergadering afdeling Oostland 21 mei 2008
- NOTULEN AFDELING OOSTLAND 21 MEI 2008
- Notulen afdeling Oostland 30 oktober 2008 (notulen zijn in deze laatste vergadering vastgesteld!)
- Presentatie Uitvoeringsprojecten Zuidpolder van Delfgauw
- Presentatie Watergebiedstudie Berkel - Pijnacker
- Presentatie Waternatuurkansenkaart Delfland 1
- Presentatie Waternatuurkansenkaart Delfland 2
- Profielschets schouwmeesters 2008

4 Actiepuntenlijst
- ACTIEPUNTENLIJST

5 Mededelingen en ingekomen stukken

6 Wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam en Schiedam
- VV notitie Wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam e…
- Bijlage I maatregelen WSA Rotterdam

7 Herijking uitvoeringsprogramma Waterplan Delft

8 Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015
- Oplegnotitie WBP
- Bijlage WBP-Inhoudsopgave
- Bijlage WBP-stuk 10

9 Project Wateroverlast binnenstad Delft

10 Uitwerking waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling
- Samenvatting Raamplan Pijnacker en kostenverdeling concept…
- VV voorstel raamplannen en kostenverdeling 201120082 conce…

11 Rondvraag

12 Sluiting

Bewaar

716423

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Oostland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op woensdag 21 mei 2008 te Delft.

Aanwezig: J.J.J.M. van der Burg, voorzitter;
mevrouw A.W.A. Ammerlaan-Oosterlaan, A. van den Berg, dr.ir. S. van Baars, dr. J. Wallinga, ing. J. Wijnants en C.E.G. Zuidgeest, leden afdelingsbestuur;
mevrouw M.J.H. Weerts (secretaris);
J.A. Spaan (schouwmanager, voor de agendapunten 9 en 10), W.J. van Liere (PIB, voor de agendapunten 5.a en 5.c), R. Heida (PIB, voor agendapunt 6), E. Meijboom (team Watersysteemkwaliteit, voor agendapunt 7) en S. Riemersma (sector Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 8).

Afwezig met kennisgeving:
P.C.J. Schepman en mevrouw M. Villars, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering te 09.00 uur en heet de aanwezigen welkom.

Afgesproken wordt de agendapunten 9 en 10 te bespreken na agendapunt 4.

2. Mededelingen en ingekomen stukken: Geen.

3. Notulen vergaderingen d.d. 18 december en 25 oktober 2007

Deze notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van de notulen van 18 december worden de volgende punten aangesneden:

• Pagina 2, halverwege: Ook mevrouw Ammerlaan vindt dat eens bekeken moet worden of de norm van 325 m³/ha wel overal moet gelden, waarbij zij ervan uitgaat dat dit geen wettelijke norm is. Er wordt met deze norm vaak een behoorlijk beslag op grond gelegd, wat voor grondeigenaren buitengewoon kostbaar kan uitvallen. De voorzitter denkt dat het in het algemeen wel meevalt. De norm is inderdaad geen wettelijke norm, maar is wel door de VV vastgelegd in het Waterbeheerplan en ook geaccepteerd door de provincie, die het Waterbeheerplan heeft goedgekeurd. Bij de evaluatie van de Nota normering wordt deze norm opnieuw bekeken.
• Pagina 5, eerste alinea: Daarnaar gevraagd door mevrouw Ammerlaan, zegt de voorzitter dat de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp binnenkort een uitvoeringsovereenkomst met de provincie sluiten. Verder zal tussen de gemeenten en Delfland een overeenkomst moeten worden gesloten, waardoor Delfland opdrachtnemer wordt.
• Pagina 5, halverwege: De heer Zuidgeest vraagt of de kostenverdeling tussen partijen die betrokken zijn bij het project Bergboezem Berkel, inmiddels duidelijk is vastgelegd. In ieder geval wil hij voorkomen dat juist Delfland bij dit project grotendeels moet opdraaien voor kostenoverschrijdingen. De voorzitter antwoordt dat in hoofdlijnen de kostenverdeling tussen partijen duidelijk is. Die is ook vastgelegd in het VV-stuk dat eind januari 2008 door de VV is behandeld. Overigens zal het nog wel enige jaren duren voordat het plan tot uitvoering komt, dus de nu opgenomen kostenramingen zijn niet de definitieve.

Hierna worden nog twee punten uit de notulen van 25 oktober 2007 aan de orde gesteld:

• Pagina 3, eerste punt van de rondvraag: De heer Van den Berg herhaalt zijn vraag om meer aandacht te geven aan de bodemdaling in relatie met het uitgangspunt "functie volgt peil". Misschien kan dat een onderwerp voor een informatieve VV zijn. De voorzitter zal die wens in het college brengen. [1]

[1] Dit onderwerp is niet toegevoegd aan de afgesproken onderwerpen voor de resterende informatieve VV's van 2008, omdat de programma's voor deze bijeenkomsten al overvol zijn.

• Pagina 3, tweede punt van de rondvraag: In de commissie Waterbeheer van begin november 2007 is niet meer teruggekomen op de vraag van mevrouw Ammerlaan over begrotingspost 740. Zij had daarom gehoopt dat het antwoord op die vraag opgenomen zou worden in de notulen van 25 oktober 2007. De voorzitter zal bevorderen dat het antwoord alsnog in de notulen van de vergadering van vandaag wordt vermeld. [2]

4. Actiepuntenlijst: Geen opmerkingen.

9. Rapportage najaarsschouw 2007

Aan de heer Wallinga beaamt de heer Spaan dat het op zichzelf niet aan Delfland is om te achterhalen, welke afdelingen binnen NS verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van de spoorsloten. Maar om praktisch te kunnen werken, is het wel nuttig om te weten aan welke afdelingen brieven gericht moeten worden en welke personen ervoor aan te spreken zijn. Vanmiddag heeft hij weer overleg met alle betrokken partijen. De bedoeling is om dan duidelijkheid over de verantwoordelijkheidsverdeling binnen NS te krijgen.

De heer Zuidgeest stelt ook bij de rapportage over 2007 vast, net zoals dat het geval was bij voorgaande rapportages, dat de meeste problemen met het onderhoud zich voordoen bij andere overheden, vooral gemeenten. Hij dringt er daarom op aan dat Delfland zich op dit punt steviger opstelt. Bijvoorbeeld door in september alle gemeenten aan te schrijven over de komende schouw en duidelijk te maken dat zij hun taken op tijd vervuld behoren te hebben, dus niet pas achteraf. De voorzitter antwoordt dat de afgelopen tijd die gemeenten waar zich ernstige problemen voordeden, waaronder Westland, daarop in bestuurlijke overleggen door Delfland zijn aangesproken. Inmiddels bestaat de indruk dat zich alleen nog incidentele problemen bij kleine sloten voordoen. De heer Spaan zegt aanvullend dat problemen met kleine slootjes meestal snel opgelost kunnen worden door contact op te nemen met de dienstdoende opzichter. Verder zegt hij dat overheden en organisaties al een vooraankondiging van de schouw toegezonden krijgen, nog voordat de advertentie wordt geplaatst. Daarnaast herinnert hij aan de proef met het afgeven van een vooraankondiging bestuursdwang in een aantal polders. Deze is positief ervaren. Met deze manier van werken komt een stap uit de vroegere procedure te vervallen, wat tijdwinst oplevert. Een ander pluspunt is dat hierdoor een digitaal adressenbestand ontstaat, waardoor het eenvoudig mogelijk is om "herinneringsbrieven" te versturen.

Aansluitend zegt de heer Wallinga dat hij uit de tabel op pagina 4 nog niet kan opmaken dat de ernstige problemen nu achter de rug zijn. Weliswaar zijn de aantallen in de vier rubrieken (vooraankondiging bestuursdwang, besluit bestuursdwang enz.) over 2007 lager dan die over 2006, maar veel scheelt het toch niet. De heer Spaan licht toe dat de ernstige problemen vooral werden veroorzaakt omdat gemeentelijke afdelingen niet goed wisten wat ze met een aanschrijving of een schouwaankondiging aan moesten, of omdat brieven niet op de juiste plek in de gemeentelijke organisatie terecht kwamen. Op dat vlak zijn nu belangrijke verbeterslagen gemaakt, ook bij de gemeente Westland. Er was nog wel overleg nodig met deze gemeente over de bepaling in de Keur dat elke aan een sloot grenzende eigenaar de helft van de sloot moet onderhouden, want de gemeente stelde zich op het standpunt dat ze alleen de sloten hoefde te onderhouden die eigendom van de gemeente zijn. Inmiddels is er ook op dat punt overeenstemming met de gemeente Westland bereikt. Hij verwacht daarom dat volgend jaar lagere aantallen gerapporteerd kunnen worden.

De heer Van den Berg weet dat het Kadaster nogal eens achterloopt met het verwerken van nieuwe gegevens. Kan Delfland dan wel uitgaan van de kadastrale gegevens? De heer Spaan kan zich die vraag voorstellen. Onder andere in Vinexgebieden is het vaak lastig dat de kadastrale gegevens niet actueel zijn, maar een andere bron dan het Kadaster is er nu eenmaal niet.

Mevrouw Ammerlaan is het niet goed duidelijk geworden waarom is besloten de diepteschouw centraal op te pakken en dus niet langer onderdeel te laten zijn van de najaarsschouw. Ook heeft zij uit de paragraaf hierover (pagina 5) opgemaakt dat de diepteschouw door de nieuwe werkwijze een kostbare zaak zal worden. Is het niet mogelijk dat schouwmeesters sloten in verdachte gebieden voorpeilen, waardoor dit werk niet hoeft te worden uitbesteed aan een extern bureau? De heer Spaan licht toe dat al in het begin van de jaren negentig is geconstateerd

---

[2] Dit betreft investeringsnummer 70040. Het krediet onvoorziene investeringen waterkwaliteit is een jaarlijkse stelpost voor relatief kleine onvoorziene investeringen. Bij de behandeling van de begroting stelt de VV het krediet beschikbaar door middel van een afzonderlijk besluit. In de loop van het jaar kan buiten de VV om hierover worden beschikt. Het na afloop van het jaar niet gebruikte deel wordt bij de jaarrekening gevoegd.

dat de diepteschouw niet goed werd uitgevoerd. Ook werd in de Wet milieubeheer vastgelegd dat bagger voortaan als afvalstof beschouwd moest worden. Met het oog hierop, is in 1996 besloten om de diepteschouw centraal op te pakken. Het voorpeilen van sloten door de schouwmeesters strookt niet met het principe van de schouw, zijnde het controleren op gedane arbeid. Er is dan ook van afgezien om de schouwmeesters te vragen dit werk te doen.
Mevrouw Ammerlaan dringt er toch op aan om nog eens goed te bezien of het echt nodig is om op grote schaal een extern bureau in te huren. Het komt nogal eens voor dat een extern bureau dat eenmaal is binnengehaald, nooit meer vertrekt. De voorzitter wijst erop dat externe bureaus inmiddels alleen zeer gericht worden ingehuurd. In het geval van de diepteschouw bespaart het inhuren van een extern bureau veel werk aan de organisatie van Delfland. Daarnaast tekent hij aan dat een aantal jaren geleden nog een keer aan alle schouwmeesters is gevraagd om de diepteschouw uit te voeren. Toen bleek dat dit veel begeleiding van de organisatie vroeg. Daarnaast kostte het ook veel werk om de door de schouwmeesters gerapporteerde resultaten te interpreteren. De heer Spaan voegt eraan dat met het werk waarvoor een extern bureau wordt ingehuurd, een zodanig bedrag is gemoeid dat het iedere drie jaar Europees moet worden aanbesteed. Er is dus elke drie jaar de mogelijkheid om een ander bureau te kiezen. Daarbij wordt steeds scherp gelet op prijs en kwaliteit en op de vraag of bepaalde werkzaamheden misschien door de organisatie zelf verricht kunnen worden.
De heer Wijnants is blij dat een jaar of twaalf geleden is besloten om voor dit systeem te kiezen. Het heeft goed gewerkt en de enorme achterstanden met het baggeren zijn ingelopen. Ook de heer Van den Berg lijkt het terecht om het voorpeilen van sloten in verdachte gebieden aan een extern bureau uit te besteden. Er is immers het risico dat over de uitslag van dat voorpeilen onenigheid met ingelanden ontstaat. Dan is het niet goed als die onenigheid zich richt tegen schouwmeesters die bij het hele verdere schouwproces betrokken zijn.

In reactie op de aansluitende vraag van mevrouw Ammerlaan naar mogelijkheden voor bijvoorbeeld MBO-leerlingen om bij het schouwproces, dan wel in algemene zin bij Delfland stage te lopen of maatschappelijke ervaring op te doen, zegt de voorzitter dat er een stagebeleid voor heel Delfland geldt. Daarbinnen zijn er, naar hij aanneemt, mogelijkheden in de zin zoals mevrouw Ammerlaan heeft genoemd.

De rapportage wordt vervolgens voor kennisgeving aangenomen.

10. Aanpak werving en selectie schouwmeesters 2008, met memo over verslag sollicitatiecommissie afdeling Oostland

De heer Wijnants stemt in met het voorstel om de voordracht van de sollicitatiecommissie rechtstreeks aan de dijkgraaf voor te leggen. Hiermee wordt niet alleen tijd bespaard, het is ook een logisch voorstel. Immers, het afdelingsbestuur stelt zelf de sollicitatiecommissie in en geeft die commissie daarmee het vertrouwen dat zij goede kandidaten zal voordragen. De heer Van Baars onderschrijft dat. Hij zou als lid van het afdelingsbestuur ook niet weten wat hij over kandidaatschouwmeesters zou moeten zeggen, omdat hij die kandidaten niet zelf spreekt.

Gevraagd door de heer Wijnants naar de betekenis van de passage dat van de schouwmeester wordt verwacht dat hij "onduidelijke wijzigingen in het gebied doorgeeft", antwoordt de heer Spaan dat het bijvoorbeeld gaat om een slootje dat er niet meer blijkt te zijn, terwijl het nog wel op de kaart wordt aangegeven. De heer Wijnants zou dan willen spreken van "onduidelijkheden", in plaats van "onduidelijke wijzigingen".

Verder vraagt de heer Wijnants hoe de communicatie verloopt als de schouwmeester "in tijden van wateroverlast als informatiebron voor het actieteam van de sector OWB" fungeert. Juist in zulke tijden is een snel verlopende communicatie van groot belang. Hij vraagt dan ook of hier regelmatig mee geoefend wordt. De voorzitter antwoordt dat die communicatie altijd loopt via de coördinerend schouwmeester waar de betreffende schouwmeester onder valt. Daar is een vaste procedure voor. Er is jaarlijks een bijeenkomst met de in totaal acht (plaatsvervangend) coördinerend schouwmeesters, en er is aandacht voor oefenen met deze procedure.

De heer Wallinga vindt de profielschets nogal ambtelijk geformuleerd. Kan het bureau Communicatie hier nog eens naar kijken, ook om te voorkomen dat jongere mensen niet worden aangesproken door deze schets? De heer Spaan zegt dat bureau Communicatie al betrokken was bij het opstellen van de tekst, maar hij zal vragen of dit bureau er nog een keer naar kijkt. [3]
Verder vraagt de heer Wallinga zich af waarom een schouwmeester een rijbewijs zou moeten

[3] De tekst is op meerdere plaatsen aangepast zodat deze minder ambtelijk en beter leesbaar is geworden.

hebben. Hij zou een schouwmeester vrij willen laten in de keuze van een vervoermiddel. Hem lijkt het relevanter dat een schouwmeester over een fiets beschikt. De heer Spaan zou toch willen vasthouden aan de eis van een rijbewijs, want er zijn ook schouwmeesters die een groot gebied bestrijken. Zeker bij overlast of calamiteiten moeten zij snel informatie kunnen aanleveren. Dan is een fiets niet het geschikte vervoermiddel.

De heer Wallinga is het ten slotte opgevallen dat in de passage waarin staat wat van een schouwmeester wordt verwacht, de schouwmeester alleen met "hij" wordt aangeduid. De voorzitter zal ervoor zorgen dat hier steeds "hij/zij" komt te staan. [4]

Het afdelingsbestuur gaat akkoord met de procedure in 2008 en volgende jaren.

5. Actuele projecten in Oostland

5a. Wateroverlast binnenstad Delft

Op enige vragen van de heren Wijnants en Van den Berg antwoordt de heer Van Liere dat het gemaal en de afsluitconstructies door dezelfde aannemer worden gebouwd, maar wel op basis van twee aparte bestekken. Een andere aannemer verzorgt de elektrotechnische voorzieningen. Daarnaast is een adviesbureau ingeschakeld dat het BOS-Delft systeem heeft opgezet. De gemeente Delft is trekker van het hele project. Er is destijds wel door Delfland voor gekozen om de elektrotechnische en de automatiseringsvoorzieningen onder eigen regie te laten uitvoeren. Gezien de specifieke eisen die aan deze voorzieningen moeten worden gesteld, zou het inbrengen van deze delen in het samenwerkingsproject tot een te complex geheel hebben geleid. Op zichzelf vindt hij dat het binnen de samenwerking met Delft lukt om afstemming te bereiken en zaken duidelijk te houden, maar dat vraagt wel veel personele inzet.

De heer Wallinga begrijpt dat het om een moeilijk proces gaat, maar hij heeft ook de indruk dat de organisatie van Delfland zich soms te naïef heeft opgesteld. Zo had kunnen worden voorzien dat het heien van "klassieke" funderingspalen tot problemen in de omgeving zou leiden. Ook wijst hij op het ontbreken van concrete afspraken in het bestek over het aanleveren van gegevens over te installeren werktuigbouwkundige voorzieningen, waardoor de aannemer hierop niet aangesproken kon worden. Hij realiseert zich dat achteraf praten altijd gemakkelijk is, maar dringt er wel op aan dat lessen worden getrokken uit de gang van zaken.

De heer Van den Berg herinnert eraan dat al eerder een zeer forse overschrijding van de kredieten voor deze werken aan de orde is gekomen en dat volgens hem ook toen al bleek dat er met een zekere naïviteit te werk werd gegaan. Zo was er geen rekening mee gehouden dat het niet de bedoeling was dat er in het toeristenseizoen gebouwd zou worden op monumentale plekken, maar de gemeente had daar natuurlijk van te voren op moeten wijzen. Hij is overigens wel aangesproken door de openheid waarmee nu de nieuwe overschrijdingen naar voren worden gebracht. Verder vraagt hij nog een toelichting op de communicatieproblemen die er kennelijk zijn geweest met de werktuigbouwkundig aannemer. De heer Van Liere antwoordt dat het voor de detaillering van de elektrotechnische voorzieningen nodig was om gegevens van deze aannemer te ontvangen over de te installeren werktuigbouwkundige voorzieningen, maar in het bestek waren daar geen concrete afspraken over gemaakt. Met het oog hierop, lukte het Delfland niet om deze gegevens tijdig te verkrijgen, hoewel het in de rede lag dat ze gewoon zouden worden aangeleverd en dit ook eenvoudig had gekund. Hierdoor is tijdverlies opgetreden. Los daarvan, is de afstemming steeds goed verlopen.

Mevrouw Ammerlaan vraagt of inmiddels al een raamwerk is opgesteld voor het omgaan met toekomstige projecten van deze aard. Is verder al een schriftelijke bevestiging ontvangen dat er NBW-subsidie komt? De heer Van Liere antwoordt dat enige jaren geleden al een plan van aanpak is opgesteld voor het project wateroverlast binnenstad Delft, maar dat heeft de vertragingen en tegenvallers in dit project niet kunnen voorkomen. De eerste ramingen voor het project in 2001 zijn zeer oppervlakkig geweest en hebben tot veel te lage investeringsramingen geleid. Het is de bedoeling om na afronding van het project samen met de gemeente Delft een evaluatieverslag op te stellen en daarbij lessen te trekken voor nieuwe projecten binnen waterplannen, niet alleen van de gemeente Delft, maar ook van andere gemeenten.

---

[4] Zie herziene versie van de profielschets van een schouwmeester (bijgevoegd).

Er is, voor zover hij weet, nog geen schriftelijke bevestiging van Senter Novem binnen, maar hij gaat ervan uit dat die bevestiging alsnog komt. Hij zal er opnieuw naar informeren bij de gemeente Delft. [5]

In dit verband vraagt de heer Wallinga of negatieve ervaringen die worden opgedaan met aannemers, zoals deze keer het maandenlang niet aanleveren van bepaalde gegevens, worden vastgelegd in een database en vervolgens ook worden gebruikt bij de selectie van aannemers. De heer Van Liere antwoordt dat zo'n database er bij Delfland niet is, projectleiders informeren elkaar wel over de opgedane ervaringen. Overigens is er geen concrete reden om de bewuste aannemer een volgende keer uit te sluiten, want deze heeft gebruik gemaakt van de mazen die in het bestek voor het gemaal zaten. Zelf had hij echter wel een andere opstelling van deze aannemer verwacht. De voorzitter voegt eraan toe dat een aannemer die aan de geldende criteria voldoet, niet uitgesloten kan worden voor een volgende opdracht. Voor hem is de les uit deze gang van zaken dat bestekken voortaan veel nauwkeuriger geformuleerd moeten worden. De directie zal hierop moeten gaan sturen.

Daarnaar gevraagd door de heer Van Baars, zegt de heer Van Liere dat de indertijd opgenomen post onvoorzien niet voldoende is om de tegenvallers te dekken. Omdat op dit moment op twee plaatsen (enerzijds gemeente, anderzijds Delfland) tegenvallers worden bijgehouden, is het nog niet mogelijk om de omvang van de overschrijding van de post onvoorzien aan de VV te melden. Op 5 juni aanstaande vindt hier weer bestuurlijk overleg met Delft plaats. De verwachting is dat in de VV van september 2008 de definitieve cijfers gepresenteerd kunnen worden.

Verder wijst de heer Van Baars erop dat in de passage over de financiën van het gemaal de term "grondverdringende palen" moet worden vervangen door "niet-grondverdringende palen". [6] Ook vraagt hij zich bij deze passage af waarom het moeten plaatsen van een extra stempelraam bouwkuip en de doorbraak van de kademuur bij het inbreiden van het gemaal niet werden voorzien. Als daarvoor onvoldoende kennis binnen Delfland aanwezig is, kan toch een extern bureau worden ingehuurd? De heer Van Liere beaamt dat de kennis van dit soort specifieke zaken bij Delfland niet echt voldoende is om dergelijke tegenvallers te kunnen voorzien. Er is dan ook een gespecialiseerd adviesbureau in de arm genomen. Delfland was daar niet direct bij betrokken, omdat dit viel onder het trekkerschap van de gemeente Delft. Het PIB heeft indertijd wel een programma van eisen voor het gemaal ingediend en heeft ook regelmatig getoetst hoe het daarmee ging. Echter, onder andere de te gebruiken funderingstechniek was een zaak van de gemeente en het ingehuurde adviesbureau, zodat het PIB daar niet indringend naar gekeken heeft. Verder wijst hij erop dat een verbetertraject niet alleen kan bestaan uit het vergaren van meer kennis binnen de eigen organisatie en het inhuren van een adviesbureau, maar ook moet inhouden dat rapporten en suggesties van adviesbureaus voortaan beter worden geïnterpreteerd. Overigens wil hij met dit alles niet de schuld bij de gemeente Delft leggen, want ook als Delfland de trekker was geweest, hadden dit soort tegenvallers kunnen optreden. Wel zal, gezien de nu opgedane ervaringen, nader bekeken moeten worden hoe, in gevallen waarin het trekkerschap bij een andere partij ligt, toch de eigen belangen op technisch en financieel gebied beter kunnen worden geborgd. De voorzitter merkt aanvullend op dat hierover ook al met de gemeente is gesproken en dat mede hierom voorlopig een stop is gezet op de polderprojecten binnen het waterplan Delft, teneinde nader te kunnen kijken naar de kostenramingen en naar de vraag of al deze projecten nog wel uitgevoerd kunnen worden, nu de laatste jaren de bouwprijzen zo sterk zijn gestegen. In dat verband is al aan de gemeente Delft gemeld dat Delfland niet meer bereid is om het gemaal Voorhof te verplaatsen, nu dat € 1,2 miljoen extra blijkt te kosten.

In reactie op enige kritische opmerkingen van de heer Van Baars over de indertijd gemaakte keuze om het trekkerschap grotendeels bij de gemeente Delft te leggen, terwijl Delft slechts 25% van de kosten hoeft te dragen en Delfland voor de overige 75% opdraait, wijst de voorzitter erop dat Delfland eigenlijk 100% van de kosten had moeten dragen, omdat het hier om boezemwater gaat. Pas na eindeloze discussies met de gemeente is in 2002 bereikt dat Delft een deel van de kosten voor zijn rekening zou nemen, gericht op de stedelijke inpassing. De heer Van Baars gaat het erom dat er een einde komt aan de voortdurende kostenoverschrijdingen

---

[5] Er is overleg geweest met de betreffende ambtenaar van de gemeente en hem is gevraagd naar de stand van zaken. Door Senter Novem is een brief opgesteld die op 18 april 2008 verzonden is aan de gemeente Delft. Door Senter Novem is uitstel verleend door de binnenstad Delft tot en met 31 juli 2009. Dit is op 23 juni 2008 in mailberichten tussen Delft en Senter Novem bevestigd. De brief is niet bij de betreffende ambtenaar van de gemeente aangekomen. Dat wordt nu uitgezocht en hersteld.

[6] De tekst wordt aangepast in de nieuwe collegenota en VV-nota voor het komende najaar, wanneer het verzoek wordt ingediend om het investeringsplan te verhogen voor dit project.

waar ook de accountant al op heeft gewezen. De voorzitter onderschrijft dat. Het gaat hier om het eerste grote project in binnenstedelijk gebied, en daar wordt zeker lering uit getrokken voor volgende projecten.
Aansluitend komt van de heer Wijnants de vraag of Delfland er indertijd ook voor had kunnen kiezen om helemaal niet aan dit project mee te doen. Weliswaar gaat het om boezemwater, maar op grond waarvan was Delfland verplicht om dit wateroverlastprobleem op te lossen? De voorzitter antwoordt dat Delfland op grond van het NBW verplicht is om ervoor te zorgen dat de boezem in het stedelijk gebied van Delft voldoet aan de veiligheidsnorm van één keer in de 100 jaar. Delfland heeft dit enige jaren van zich afgehouden, maar in 2001 was er opnieuw ernstige wateroverlast en ging de gemeente zelf een noodvoorziening treffen, terwijl ze Delfland met nadruk aansprak op de verplichting om aan de normen te voldoen. De formele vaststelling van het NBW in 2003 verplicht Delfland hieraan invulling te geven.

De heer Wijnants vraagt hierna naar de manier waarop Delfland bij dit project zijn betrokkenheid heeft georganiseerd. Zijn bijvoorbeeld bij alle overleggen en bouwvergaderingen wel steeds de juiste mensen vanuit Delfland aanwezig geweest? De voorzitter licht toe dat binnen Delfland het principe geldt dat de eindgebruiker de opdrachtgever van projecten is. Bij alle ABC-projecten is dat Operationeel Waterbeheer. Binnen OWB zijn er diverse medewerkers die voor specifieke projecten aan het PIB een opdracht geven en erop toezien dat die projecten volgens de eisen en met het beschikbare budget worden uitgevoerd. Het PIB functioneert daarbij vooral als regie-uitvoeringsorganisatie. Maandelijks wordt er over de projecten gerapporteerd en die rapportages worden in het betreffende portefeuillehoudersoverleg besproken, waarna er zo nodig actie wordt genomen, ook naar gemeenten toe. Bij het geheel is de directie nauw betrokken.
Aanvullend merkt de heer Van Liere op dat de gemeente Delft, in haar rol van trekker, indertijd vanuit de eigen organisatie een directievoerder voor dit project heeft aangewezen. Delfland staat, door het trekkerschap van Delft, vanzelf op wat meer afstand en heeft ook niet de regie in handen. Desondanks blijft ook hij sturen op beheeraspecten, zoals ervoor zorgen dat bij overleggen steeds de juiste mensen vanuit Delfland aan tafel zitten, dat planningen worden geborgd, en dergelijke. Bij de bouwvergaderingen gaat het vrijwel altijd om technische aspecten. Daar zijn vanuit Delfland steeds deskundige technisch medewerkers van het PIB aanwezig.

De heer Wijnants blijft moeite houden met de passage over de bouwrente. Die rente had toch altijd op de een of andere manier betaald moeten worden? De voorzitter beaamt dat, maar inmiddels is duidelijk dat deze rente dient te worden toegerekend aan het project.

De heer Wijnants vraagt verder nog wie straks de eigenaar wordt van de gerealiseerde voorzieningen, wie deze gaat beheren, wie de onderhoudskosten moet gaan betalen, en wie verantwoordelijk is voor eventuele schade aan de omgeving die nu nog niet is gebleken. De heer Van Liere verwacht niet dat er nog nieuwe schade naar voren zal komen, want de werkzaamheden in de monumentale binnenstad zijn inmiddels uitgevoerd en goed gemonitord. Verder wordt Delfland eigenaar, beheerder en onderhouder van het volledige systeem, wat ook past bij de taakopdracht van Delfland. Indertijd is al een raming van de onderhoudskosten gemaakt, die overigens nog wel in de meerjarenbegroting moet worden opgenomen. Overigens wordt nog nagegaan of Delfland in dit specifieke geval misschien een beroep kan doen op het BTW-compensatiefonds, wat formeel eigenlijk alleen gemeenten en provincies kunnen doen. Mocht dit inderdaad mogelijk zijn, dan zal met de gemeente Delft moeten worden afgesproken dat gedurende tien jaar het eigendom nog bij de gemeente blijft. Wel zal Delfland dan direct al verantwoordelijk worden voor het beheer en het onderhoud.

De heer Zuidgeest is zeer geschrokken van de overschrijdingen bij dit project, die hij buiten proporties vindt. Van te voren was bekend dat er gebouwd moest worden in een historische omgeving, met een grote kans op tegenvallers, en dat de gemeente Delft de trekker zou zijn. Hij vindt het daarom eigenlijk onvoorstelbaar dat Delfland akkoord is gegaan met een kostenverdeling van 75% voor Delfland en 25% voor Delft, een kostenverdeling die ook voor alle overschrijdingen blijkt te gelden. Ook vindt hij het eigenlijk ongelooflijk dat enige onderdelen van de elektrotechnische voorzieningen gewoon niet geraamd zijn. Het lijkt hem dan ook nodig dat alle projecten die op stapel staan, opnieuw worden nagerekend, en dat opnieuw wordt bekeken welke financiële verantwoordelijkheid Delfland voor die projecten wil nemen. De heer Van den Berg kan zich nog wel voorstellen dat indertijd is gekozen voor een 75/25%-verdeling, maar vindt ook dat die verdeling niet voor overschrijdingen had mogen gelden, omdat niet Delfland, maar de gemeente de trekker van dit project werd.
De voorzitter wijst erop dat er indertijd, juist omdat er gebouwd moest worden in een monumentale stedelijke omgeving, met een groot risico op tegenvallers, uiteindelijk overeenstemming kon

worden bereikt over een 75/25%-kostenverdeling, hoewel Delfland eigenlijk 100% van de kosten had moeten dragen. Verder wijst hij erop dat dankzij dit project op de Schie voortaan een veel hogere peilstijging geaccepteerd kan worden. Hij herhaalt dat uit het project een aantal lessen zal worden getrokken voor andere samenwerkingsprojecten met gemeenten.
De heer Wallinga zal graag zien dat in het komende VV-stuk wordt aangegeven welke lessen uit de gang van zaken bij dit project worden getrokken. [7] De voorzitter wil dit in een breder kader plaatsen, en niet rechtstreeks koppelen aan het project wateroverlast binnenstad Delfland. De heer Wallinga houdt vast aan zijn verzoek. Als het in een algemeen kader wordt geplaatst, wordt het veel minder concreet. Juist door het te relateren aan dit specifieke project worden de concrete kernpunten zichtbaar. De voorzitter zal hierover zijn gedachten laten gaan.

De nota wordt voor kennisgeving aangenomen, in afwachting van het komende VV-stuk.

5.b. Stand van zaken diverse waterplannen

In de één na laatste regel van het nagezonden stuk moet "Waterplan Delfshaven" vervangen worden door "Waterplan Spaanse Polder en Noord-West". [8]

Mevrouw Ammerlaan vraagt om in het verslag van de vergadering van vandaag een onderbouwing op te nemen van het voornemen om de huidige tijdelijke personele inzet te vervangen door "structurele inzet van (nieuwe) medewerkers van het team WRO". [9]

Het stuk wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

5.c. Planning en subsidie Bergboezem Berkel

Desgevraagd door de heer Zuidgeest, antwoordt de voorzitter dat inmiddels is afgesproken om met het ministerie van LNV overleg te plegen over de problemen rond de NBW-subsidie, nu door overmacht de werkzaamheden in de Bergboezem zeer waarschijnlijk niet voor 1 juli 2010 kunnen worden afgerond. Er zijn ook al precedenten op dit punt, onder andere bij de Driemanspolder in Zoetermeer.
In antwoord op de vervolgvraag van de heer Zuidgeest of het mogelijk is om bij andere betrokken partijen een financiële claim te leggen als de NBW-subsidie niet wordt gegeven, zegt de voorzitter dat Delfland de afgelopen jaren steeds alle verzoeken om extra financiële bijdragen voor de Groenblauwe slinger-projecten heeft afgewezen, met als argument dat Delfland alleen over het water gaat, maar daar dan ook de volle verantwoordelijkheid voor neemt. Het lijkt hem daarom zinloos om bij andere partijen een financiële bijdrage te gaan vragen, in het geval de subsidie onverhoopt niet wordt verstrekt.

Hierna vraagt de heer Zuidgeest of het wellicht mogelijk is dat Delfland op grond van zijn waterstaatkundige taak (in dit geval vooral het bieden van veiligheid) alvast begint met de uitvoering van de kadeophoging en de aanleg van de Bergboezem. De heer Van Liere antwoordt dat Delfland pas kan beginnen als er een onherroepelijk bestemmingsplan ligt. Daar wordt inmiddels volop aan gewerkt. In juli 2008 wordt een positieve uitspraak van het ministerie van LNV verwacht over de ontheffing van de bepalingen van de Flora- en Faunawet. Daarna kunnen gedeputeerde staten het bestemmingsplan weer goedkeuren. Vervolgens kunnen degenen die indertijd beroep bij de Raad van State hebben ingesteld op het punt van de Flora- en Faunawet, opnieuw beroep aantekenen. Omdat er dan een ontheffing van het ministerie van LNV ligt, ligt het in de rede dat dit beroep wordt afgewezen. In dat geval is er een onherroepelijk bestemmingsplan en kan met de werkzaamheden worden begonnen. Wel is er nog het punt dat de Raad van State maximaal een jaar de tijd kan nemen om een uitspraak te doen. Daarom zal Delfland samen met de gemeente en de provincie bij de Raad van State erop aandringen om een mogelijk beroep bij voorrang te behandelen, vooral met het oog op de veiligheid die Delfland hoort te bieden nu de bouwactiviteiten in de omgeving doorgaan.

Daarnaar gevraagd door de heer Van den Berg, licht de heer Van Liere toe dat de vergroting van

---

[7] In de nieuwe collegenota en VV-nota die ter behandeling worden aangeboden in oktober 2008 zal een uitgebreide paragraaf worden besteed aan de leermomenten uit het project 'Wateroverlast binnenstad Delft'.

[8] Voortaan zal de juiste naamvoering worden gebruikt (Waterplan Spaanse Polder en Noord-West).

[9] Het waterplanprogramma is onderbezet wat betreft de vaste formatie, vanwege het vertrek van enkele medewerkers. Daarom is tijdelijk personeel ingezet. Op dit moment wordt druk gezocht naar vervanging van dit tijdelijk personeel door nieuwe vaste medewerkers. Dit zal bijdragen aan de continuïteit en kwaliteit van waterplanprocessen.

de bergingscapaciteit niet te maken heeft met de bouwactiviteiten in de buurt, maar met het veilig stellen van het boezemsysteem. Dit is vastgelegd in het programma dat in 2001 door de VV is vastgesteld. De inlaat en de bypass hebben wél te maken met de bouwactiviteiten.
De heer Wallinga betwijfelt of het zin heeft om alvast $^2/_3$ de deel van de kadeophoging uit te voeren. Een gedeeltelijke uitvoering van de kadeophoging heeft immers niet het gewenste effect, en waarom zou de subsidiegever dan alvast een deel van de subsidie uitbetalen? De heer Van Liere antwoordt dat Senter Novem heeft laten weten dat voor de werkzaamheden die vóór 1 juli 2010 zijn uitgevoerd, inderdaad het bijbehorende deel van de subsidie wordt verstrekt.
De nota wordt voor kennisgeving aangenomen.

6. ABC-maatregelen Zuidpolder van Delfgauw en het alternatieve afvoertracé

De heer Heida verzorgt een presentatie van de stand van zaken. De daarbij gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [10]

• Daarnaar gevraagd door de heer Van den Berg en de voorzitter, antwoordt de heer Heida dat het de bedoeling van de provincie is om het reservaatsgebied in de Droogmaking Zuidpolder van Delfgauw als moerasachtig gebied in te richten, en daartoe het peil te verhogen. De gronden in dit gebied zijn al in eigendom van de provincie. De indicatie van de kosten van het uitvoeren van de maatregelen in het Droogmaking Zuidpolder van Delfgauw valt inderdaad hoog uit, vooral waar het gaat om de verbreding van de hoofdwatergangen en de noord-zuidverbindingen, maar de bedoeling is dat de gemeente een deel van deze kosten voor haar rekening neemt.
• Mevrouw Ammerlaan vraagt zich hierbij af hoe het met de volksgezondheid zal gaan in de nieuwe woonbebouwing, als het reservaatsgebied inderdaad als moeras wordt ingericht. Er zijn studies die wijzen op negatieve gevolgen, vooral omdat moerasachtige gebieden grote aantallen muggen aantrekken. De heer Heida antwoordt dat dit project wordt ontwikkeld door DLG, in opdracht van de provincie, en dat de gemeente de uitvoering zal verzorgen. Deze partijen hebben de mogelijke negatieve gevolgen voor de volksgezondheid zorgvuldig meegenomen in de planvorming, ook naar aanleiding van vragen van bewoners van Oude Leede.
• Aansluitend vraagt mevrouw Ammerlaan nog wat er gaat gebeuren met het vrij nieuwe tuinbouwcomplex langs de Zuideindseweg, aan de kant van Emerald. Kan dat blijven bestaan? De heer Heida antwoordt dat de gemeente in overleg met de eigenaren nagaat hoe het gebied verder ingericht kan worden. Het is mogelijk dat dit tuinbouwcomplex verdwijnt van deze plek, maar dat is verder een zaak van de gemeente.
• Over het aanpassen van het gemaal Rotterdamseweg (een onderdeel van het project alternatief afvoertracé Pijnackersche Vaart door de Zuidpolder van Delfgauw, waar al eerder toe is besloten) licht de heer Heida desgevraagd toe dat nog wordt afgewogen of voor de uitstroomvoorziening kan worden volstaan met een kleine technische ingreep in de nu bestaande sifon onder de weg door. Als dat niet mogelijk is, zal een nieuwe voorziening moeten worden aangelegd, waartoe kabels en leidingen moeten worden verlegd, het verkeer moet worden omgeleid en dergelijke. Dan zal het in de kostenindicatie genoemde bedrag van € 1,1 miljoen nodig zijn. In het gemaal zelf worden de huidige driegangenvijzels vervangen door viergangenvijzels, waarvoor de constructie van de bestaande behuizing van de vijzels moet worden aangepast.
• De heer Van den Berg verwacht dat er een nieuwe uitstroomvoorziening onder de Rotterdamseweg zal moeten komen, want hij heeft begrepen dat het gemaal nu al niet op de huidige maximumcapaciteit kan draaien omdat het water dan niet meer door de huidige sifon weg kan lopen. Bovendien kan het gemaal het water niet goed kwijt als er harde westenwind is, want dan waait de klep aan het eind van de uitstroomvoorziening al snel dicht. De heer Heida heeft ook niet voor niets al het bedrag van € 1,1 miljoen genoemd dat nodig is als er een nieuwe uitstroomvoorziening moet komen, maar er wordt nog naar gekeken. [11]
• De heer Van Baars vraagt of er mogelijkheden tot besparing zijn door een deel van het water dat nu naar het gemaal Rotterdamseweg gaat, via een andere route te laten lopen. Dan zou immers de huidige uitstroomvoorziening gebruikt kunnen blijven. De heer Heida ziet geen mogelijkheden in die zin, tenzij er extra doorgangen onder de A13 worden gemaakt en het water op een andere manier door Emerald heen wordt geleid, maar de kosten daarvan zijn ook zeer hoog.
• Aan de heer Wallinga antwoordt de heer Heida dat in de "oksel" van de N470 (de uitstulping naar het noorden toe) gronden moeten worden aangekocht voor de aanleg van de bypass in de Zuidpolder van Delfgauw. Nu deze polder als KRW-waterlichaam is aangewezen, is het de bedoeling om in 2 ha in deze "oksel" KRW-maatregelen te nemen. Daarnaast bevestigt hij dat in alle te

---

[10] De sheets 'Uitvoeringsprojecten Zuidpolder van Delfgauw' zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd.
[11] In najaar 2008 zal dit project in de VV naar voren komen in het aangepaste maatregelenpakket voor het project Alternatief afvoertracé Pijnackerse Vaart. De maatregelen uitstroomvoorziening worden meegenomen in de optimalisatieslag van gemaal Rotterdamseweg.

verbreden watergangen natuurvriendelijke oevers worden aangelegd.
• De heer Wallinga heeft begrepen dat er onlangs in het noorden van het reservaatsgebied veel grond is gestort, terwijl het juist de bedoeling is dat in dit gebied vernatting optreedt. De heer Heida is daar niet van op de hoogte. Delfland is er in ieder geval niet bij betrokken; het zal een zaak van de provincie zijn.
• In antwoord op enige vragen van de heer Van Baars over de dubbelfunctie van het nieuwe gemaal Bergboezem licht de heer Heida toe dat het enerzijds gaat om de constructie waardoor water in de bergboezem gelaten kan worden, en anderzijds om het gemaal waarmee water uit de bergboezem en de Droogmakerij in de Toetocht kan worden gepompt.
• De voorzitter zegt afsluitend dat op dit moment wordt gesproken over het door de gemeente betalen van de gebruiksvergoeding voor de gronden die nodig zijn voor het uitvoeren van de projecten in de Zuidpolder van Delfgauw. Weliswaar gaat het hier om projecten die al zijn gestart voordat er in het Waterkader Haaglanden afspraken werden gemaakt over het door gemeenten inbrengen van grond, maar gezien de forse bedragen die met de inrichting zijn gemoeid en die voor rekening van Delfland komen, acht het college van D&H het reëel dat de gemeente in ieder geval de gebruiksvergoeding en aanverwante kosten gaat dragen.

7. Waternatuurkansenkaart Delfland 2008

Hierover wordt door de heer Meijboom een presentatie verzorgd. De gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [12]

• De heer Wijnants vraagt zich af waar de ambitie vandaan komt om een moerasstrook vanaf de Nieuwe Waterweg door het weidevogelgebied richting Zoetermeer aan te leggen. Heeft de VV daar ooit een uitspraak over gedaan? Of is die ambitie gebaseerd op plannen van de provincie? De heer Meijboom antwoordt dat bij het opstellen van de waternatuurkansenkaart vooral is gekeken naar al bestaande plannen, zoals de waterplannen voor de diverse gemeenten die mede door de VV zijn vastgesteld, de plannen voor de Groenblauwe slinger waarbij de provincie het initiatief heeften dergelijke. Delfland heeft in dit verband met name tot taak om een functie die een initiatiefnemer wil geven aan een bepaald gebied, te faciliteren waar het de wateraspecten betreft. Dat moet dan wel passen binnen de KRW-ambities, waaronder die over het verbeteren van de ecologische kwaliteit van het water. Overigens richt de KRW zich alleen op hoofdwatersystemen. Met de waternatuurkansenkaart worden ook de kansen in de kleinere wateren (de haarvaten van het watersysteem) aangegeven. Dat laatste vraagt de provincie ook van Delfland. De heer Wijnants heeft, na de recente discussies over de kosten van de KRW en de effectiviteit van KRW-maatregelen, geen behoefte om nu nog méér te gaan doen dan al met het oog op de KRW verplicht is.
• De heer Van den Berg werpt de vraag op waarom juist Delfland al deze ambities in kaart zou moeten brengen. Zo wordt gesteld dat als ecologische verbindingen niet goed zijn, Delfland daar iets aan zou moeten doen, maar volgens hem is dat helemaal geen taak van Delfland. Ook is hem opgevallen dat bij ambitie 5.2 (versterken kwaliteit weidevogelgebied) ontwikkelen ecologische oevers, vergroting wateroppervlak en opzetten waterpeil als maatregelen worden genoemd, maar die maatregelen trekken helemaal geen weidevogels aan. Hij vindt het wel terecht om ecologie en waterkwaliteit erbij te betrekken als wordt geïnventariseerd wat Delfland wil of moet doen, maar uit de waternatuurkansenkaart blijkt dat de ambitie van Delfland veel verder strekt. Dat leidt tot hoge kosten voor Delfland, mede omdat andere partijen dan geneigd zullen zijn om het, gezien de grote ambities van Delfland, rustig aan te doen. De heer Meijboom zegt dat uitdrukkelijk in het college is besproken dat Delfland financieel niet verantwoordelijk is voor veel zaken die worden genoemd in de waternatuurkansenkaart. De heer Van den Berg vindt dat dit niet duidelijk genoeg blijkt uit het stuk.
• De heer Wallinga heeft grote waardering voor dit stuk, want juist Delfland heeft voldoende overzicht over het gebied om aan te kunnen geven welke plekken het meest geschikt zijn voor aanleg van natuurvriendelijke oevers, en welke minder of helemaal niet. Ook vindt hij dat een goede ecologie niet uitsluitend een zaak van andere partijen is, want Delfland is niet alleen verantwoordelijk voor droge voeten maar, met het oog op de KRW, ook voor een goed functionerend en gezond ecologisch systeem, waarvoor natte gebieden en ecologische oevers nodig zijn. Verder vraagt hij hoe de inzichten die in het VV-stuk zijn neergelegd, worden gecommuniceerd met andere partijen en in hoeverre Delfland betrokken is bij overleg over het zoveel mogelijk wegnemen van knelpunten die in het stuk worden genoemd, zoals het knelpunt ten zuiden van Pijnacker, waar de Groenblauwe slinger de N471 (de noord-zuidverbinding tussen Pijnacker en Rotterdam) kruist. De heer Heida zegt dat dit punt verder wordt uitgewerkt in de projectgroep Groenzones.

[12] De sheets zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd.

• Mevrouw Ammerlaan zou graag een overzicht krijgen van de kerntaken van Delfland, gezien de discussie die ook nu weer is ontstaan. In hoeverre wordt met de waternatuurkansenkaart buiten de eisen gegaan die de KRW en de provinciale ecologische hoofdstructuur stellen? Is het echt noodzakelijk dat Delfland zich méer als bouwer aan het landschap gaat opstellen? Haar lijkt dat niet stroken met de taken van Delfland. Verder is haar opgevallen dat LTO niet wordt genoemd bij de organisaties die geconsulteerd zijn door Delfland bij het opstellen van de kaart. Ten slotte zegt zij grote twijfels te hebben, of juist andere keuzes voor te staan bij veel plannen die worden genoemd in het hoofdstuk over voorbeeldgebieden, maar het is duidelijk dat er vandaag niet voldoende tijd is om daar nader op in te gaan. De heer Meijboom bevestigt dat LTO niet door Delfland is geconsulteerd, omdat ervoor is gekozen alleen partijen met specifieke deskundigheid over de natuur te benaderen. Mevrouw Ammerlaan, daarin bijgevallen door de heer Wijnants, vindt dat een merkwaardige keuze, want daardoor zijn de gebruikers van het gebied niet gehoord. De heer Wallinga wijst erop dat ook inwoners gebruikers van het gebied zijn, dus als wordt gesteld dat LTO geconsulteerd had moeten worden, had dat ook moeten gelden voor de inwoners.
• Aansluitend constateert de heer Van Baars dat het bij het benutten van de kansen die in de waternatuurkansenkaart worden aangegeven, vaak gaat om een taak van de provincie. Hij vindt daarom dat Delfland nu eerst over deze kaart overleg met de provincie zou moeten plegen, want de provincie is primair verantwoordelijk voor de inrichting van haar gebied. De heer Meijboom zegt dat de provincie is geconsulteerd bij de opstelling van deze kaart en dat het de bedoeling is om de kaart, na vaststelling door de VV, ook aan de provincie aan te bieden. De kaart zal verder worden betrokken bij het door de provincie opstellen van de provinciale structuurvisie, het provinciaal waterplan en het provinciaal klimaatprogramma. Dit laatste vindt mevrouw Ammerlaan op dit moment een stap te ver. De heer Wallinga stelt vast dat in de waternatuurkansenkaart de gebiedskennis van het hoogheemraadschap is beschreven, en dat die kennis voor andere partijen nuttig is. Hij ziet dat als een zeer waardevolle bijdrage, waarbij natuurlijk duidelijk moet zijn dat Delfland zeker niet alle beschreven plannen zelf gaat uitvoeren en financieren.

De voorzitter stelt voor, gehoord de gemaakte opmerkingen, om eind juni nogmaals een bijeenkomst van het afdelingsbestuur Oostland te beleggen over dit onderwerp, en de portefeuillehouder uit te nodigen om dan een nadere toelichting te komen geven. De heer Van Baars tekent nog wel aan dat de vraag of het hier gaat om een kerntaak van Delfland, geen zaak is voor het afdelingsbestuur, maar thuishoort in de commissies en de VV. De voorzitter beaamt dat, maar daarnaast leven er vragen en twijfels bij een aantal leden van het afdelingsbestuur over de kansen voor Oostland die in het stuk worden genoemd. Daar zal juist wél in het afdelingsbestuur over gesproken moeten worden, vandaag ontbreekt daarvoor de tijd. Overigens stelt hij zich voor dat er de komende weken nog een nadere toelichting komt op de manier waarop de kaart is opgesteld, waarbij ook wordt aangegeven welke rol Delfland in dit geheel heeft.

Het afdelingsbestuur volgt het voorstel van zijn voorzitter.

8. Pilot GGOR Berkel en Rodenrijs

Over dit onderwerp verzorgt de heer Riemersma een presentatie. De door hem gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [13]

Gezien het late uur, wordt afgezien van het stellen van vragen.

11. Fietsexcursie Oostland

Deze excursie is gepland op 14 juni 2008. De leden krijgen het programma toegezonden.

12. Rondvraag

• Mevrouw Ammerlaan vraagt om voortaan ook aan te geven waar en wanneer de stukken verder besproken worden.
• De heer Wijnants heeft het op prijs gesteld dat de stukken voor de vergadering van vandaag in één bundel zijn toegezonden.

---

[13] De betreffende sheets zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd. Het onderwerp Pilot GGOR Berkel en Rodenrijs zal opnieuw geagendeerd worden voor de vergadering van de afdeling Oostland van 30 oktober 2008.

13. Sluiting: 12.25 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 oktober.

de Secretaris,

mevrouw M.J.H. Weerts

de Voorzitter,

J.J.J.M. van der Burg

Agenda voor de vergadering van de afdeling Oostland van het Hoogheemraadschap van Delfland op 30 oktober 2008, aanvang 09.00 uur in de Collegekamer van het Gemeenlandshuis in Delft

A G E N D A

		Tijdstip
1.	Opening	09.00 - 09.05
2.	Begroting 2009	09.05 - 09.35
3.	Notulen vergadering afdeling Oostland 21 mei 2008	09.35 - 09.45
4.	Actiepuntenlijst	09.45 - 09.50
5.	Mededelingen en ingekomen stukken	09.50 - 09.55
6.	Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam PRESENTATIE	09.55 - 10.15
7.	Herijking uitvoeringsprogramma Waterplan Delft	10.15 - 10.35
8.	Ontwerp-waterbeheerplan 2010 - 2015	10.35 - 11.05
9.	Project Wateroverlast binnenstad Delft	11.05 - 11.20)
10.	Uitwerking waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling PRESENTATIE	11.20 - 11.50
11.	Rondvraag	11.50 - 12.00
12.	Sluiting Laatste vergadering afdelingsbestuur	12.00

Donderdag 6 november 2008 wordt in het Gemeenlandshuis van Delfland een informatie-bijeenkomst gehouden voor de ingezetenen van de afdelingen Oostland en Haagland.
De bijeenkomst begint om 20.00 uur (ontvangst vanaf 19.30 uur). Onderwerpen die aan de orde komen, zijn het Waterbeheerplan 2010 - 2015, de tarieven 2009 en een verkiezingsmarkt.

Agenda voor de vergadering van de afdeling Oostland van het Hoogheemraadschap van Delfland op 30 oktober 2008, aanvang 09.00 uur in de Collegekamer van het Gemeenlandshuis in Delft

A G E N D A

		Tijdstip
1.	Opening	09.00 - 09.05
2.	Begroting 2009	09.05 - 09.35
3.	Notulen vergadering afdeling Oostland 21 mei 2008	09.35 - 09.45
4.	Actiepuntenlijst	09.45 - 09.50
5.	Mededelingen en ingekomen stukken	09.50 - 09.55
6.	Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam PRESENTATIE	09.55 - 10.15
7.	Herijking uitvoeringsprogramma Waterplan Delft	10.15 - 10.35
8.	Ontwerp-waterbeheerplan 2010 - 2015	10.35 - 11.05
9.	Project Wateroverlast binnenstad Delft	11.05 - 11.20)
10.	Uitwerking waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling PRESENTATIE	11.20 - 11.50
11.	Rondvraag	11.50 - 12.00
12.	Sluiting Laatste vergadering afdelingsbestuur	12.00

Donderdag 6 november 2008 wordt in het Gemeenlandshuis van Delfland een informatie-bijeenkomst gehouden voor de ingezetenen van de afdelingen Oostland en Haagland.
De bijeenkomst begint om 20.00 uur (ontvangst vanaf 19.30 uur). Onderwerpen die aan de orde komen, zijn het Waterbeheerplan 2010 - 2015, de tarieven 2009 en een verkiezingsmarkt.

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Beleidsveld:	Ondersteunende beheersproducten	Vergaderdatum:	20 november 2008
Aard voorstel:	Besluitvormend	Agendapunt:	
		Kenmerk VV:	706188
		Aantal bijlagen:	1

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

I. De begroting voor 2009 tot een totaal van € 231,8 miljoen aan kosten en € 194,0 miljoen aan inkomsten vast te stellen;
II. In te stemmen met uitbreiding van de formatie met 18,8 fte overeenkomstig het voorstel in de Beleidsbegroting 2009 (pagina 57).

Probleemstelling:

Als onderdeel van de P&C-cyclus moet de begroting voor 2009 worden vastgesteld.

Beoogd effect:

Vastgestelde begroting voor 2009.

Inleiding

Hierbij wordt u de begroting voor 2009 ter vaststelling voorgelegd.

Kader

Het kader wordt gevormd door:
1. Het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 30 september 2008, kenmerk 714802;
2. Het advies van de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën;
3. De artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet.

Toelichting exploitatie

De begroting sluit op een negatief saldo van 37,8 miljoen euro, als volgt te specificeren:

Saldo watersysteem	- 5,0 miljoen
Saldo waterzuivering	- 32,8 miljoen
	- 37,8 miljoen

Toelichting investeringen

Geen.

Risico's en beheersmaatregelen

Een overzicht van de actuele risico's is opgenomen in de begroting.

Personele en organisatorische consequenties

Uw vergadering wordt gevraagd in te stemmen met een formatie uitbreiding van 18,8 fte.

Overige consequenties

Geen.

Besluitvormingstraject/vervolgtraject en communicatie

Geen.

Bijlage(n)

Beleidsbegroting 2009.

Advies

Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie Financiën en de afdelingen Haagland, Oostland, Westland en Midden-Delfland & Waterweg.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf,

mevr. A. Boomsma mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Kenmerk VV:	706188	Vergaderdatum:	20 november 2008
Beleidsveld:	Ondersteunende beheersproducten	Agendapunt:	B.07a

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van van 30 september 2008, kenmerk 714802;

gelezen het advies van de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie, Financiën en de afdelingen Haagland, Oostland, Westland en Midden-Delfland & Waterweg;

gelet op de artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet.

BESLUIT

I. De begroting voor 2009 tot een totaal van € 231,8 miljoen aan kosten en € 194,0 miljoen aan inkomsten vast te stellen;
II. In te stemmen met uitbreiding van de formatie met 18,8 fte overeenkomstig het voorstel in de Beleidsbegroting 2009 (pagina 57).

Aldus besloten in de openbare vergadering van 20 november 2008.

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris, de Voorzitter,

mevr. A. Boomsma mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Kenmerk VV: 706188

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

Delfland zoekt voortdurend naar mogelijkheden om de kerntaken, schoon water, droge voeten en sterke dijken, uit te voeren tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Door efficiënt te werken, maar ook door zowel in binnen- als buitenland actief op zoek te gaan naar subsidies. En door samenwerking te zoeken met het bedrijfsleven, door innovatief te werken en door intensief samen te werken met gemeenten en belangenorganisaties.

Het verminderen van de kosten is moeilijk, omdat het grootste deel van de uitgaven niet op korte termijn beïnvloedbaar is. De komende jaren stijgen de kosten omdat veel projecten zijn gefinancierd met geleend geld waarover rente moet worden betaald. Daarnaast moet jaarlijks geld worden afgeschreven op gerealiseerde projecten. Naarmate meer projecten gerealiseerd worden, moet ook meer rente worden betaald en moet op meer projecten worden afgeschreven. Daarom stijgen de kosten in 2009 (230 miljoen euro) ten opzichte van 2008 (180 miljoen euro) met 50 miljoen euro.

Om financieel gezond te blijven, moeten kosten en opbrengsten in evenwicht zijn en, ook op de langere termijn, blijven. Doordat de kosten stijgen, moeten ook de opbrengsten stijgen. Dit is een absolute noodzaak om dit unieke gebied leefbaar en veilig te houden. Want in geen ander waterschap leven, wonen en werken zoveel mensen op een dergelijke kleine oppervlakte bij elkaar. Geen enkel ander waterschap is zo ‘verhard’ als Delfland. En in geen ander waterschap strijden groen, blauw (water) en rood (bebouwing) zo om de beschikbare ruimte.

Recent heeft de rijksoverheid nieuwe regels opgesteld voor het heffen van belastingen door waterschappen. Daardoor verandert de hoogte van de belastingaanslag niet alleen voor inwoners van Delfland, maar voor iedereen in Nederland. De exacte hoogte van de aanslag verschilt per persoon (alleenstaand, samenwonend, huurder, eigenaar, waarde huis etc) en per waterschap (vanwege de specifieke eigenschappen van het waterschap en de bestuurlijke keuzes die zijn gemaakt bij het toedelen van kosten).

Delfland realiseert zich dat de aanslag van sommige groepen inwoners hoger is dan de aanslag van vergelijkbare groepen in andere waterschappen. Maar zonder investeringen in het watersysteem en afvalwaterzuivering wordt Delfland de komende generaties minder veiliger en minder prettig om in te wonen. Door nu maatregelen te nemen, houden ook toekomstige generaties droge voeten, wordt hun afvalwater gezuiverd en kunnen zij veilig wonen, werken en recreëren in Delfland. Delfland investeert dus in de toekomst van Delfland en zijn inwoners.

Hoogheemraadschap van Delfland

Beleidsbegroting 2009

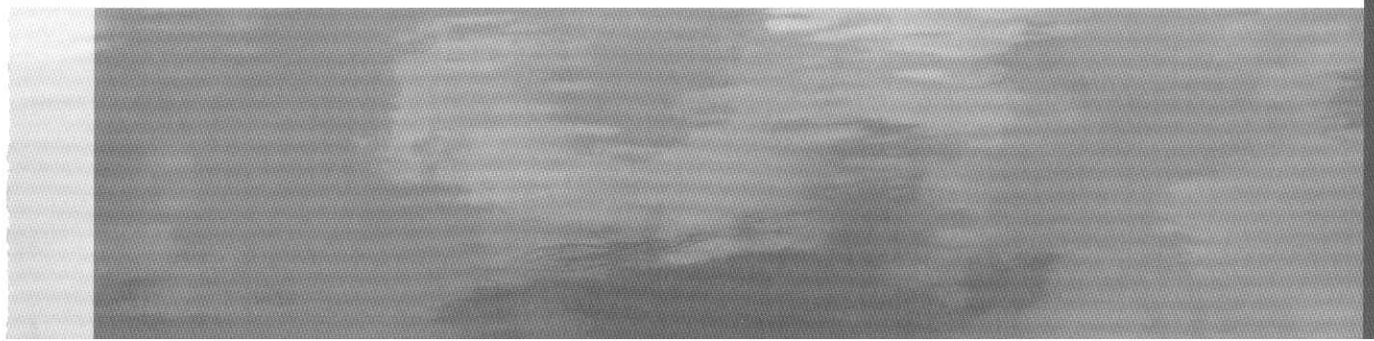

Begroting 2009

Colofon

Delft, oktober 2008

Begroting 2009

Samenstelling
Hoogheemraadschap van Delfland

Foto omslag
Den Haag Ypenburg
Manon Eekhout

www.hhdelfland.nl

Hoogheemraadschap van Delfland
Phoenixstraat 32
Postbus 3061
2601 DB DELFT
tel: 015-2608108

VOORWOORD

Delfland verandert

Dat uit zich op vele manieren. Na jaren van plannen maken, zijn veel projecten in de uitvoeringsfase terechtgekomen of gerealiseerd. Er is veel werk verzet om Delfland ook in de komende jaren droog, veilig en schoon te houden. Dat is hard nodig, gezien de dalende bodem, het veranderende klimaat en het dichtbevolkte en dichtbebouwde gebied. Bovendien moeten we voldoen aan wettelijke normen en kaders. En die zijn er niet voor niets!

De meerjarenbegroting is een eerste succesvolle stap in de ontwikkeling naar een systeem van concrete, tijdige planning en beheersbaarheid. Door de nieuwe Waterschapswet die vanaf 1 januari 2009 in werking treedt, wijzigt de planning & controlcyclus. De voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang.

Ook het meerjarenperspectief verandert. Delfland ontwikkelt zich van een eeuwenoude beheerorganisatie naar een jonge investeringsonderneming. Intern portfoliomanagement en externe samenwerking met heel veel partners zijn daarbij noodzakelijk. Deze groei dient beheersbaar te zijn en te blijven. Dat is een hele opgave. Alle projecten moeten per jaarschijf helder in beeld worden gebracht. Dit jaar is hard gewerkt om dat voor 2009 tot op detailniveau uit te werken. Daar gaat Delfland op sturen.

Veel meer dan in het verleden moet Delfland prioriteiten stellen. Bijvoorbeeld in het Waterbeheerplan 2010 – 2015. Tot en met 2015 zijn op hoofdlijnen prioriteiten gesteld en wordt het jaarlijks investeringsvolume op een maximum van 95 miljoen euro vastgesteld. Aan de hand van het Waterbeheerplan 2010 - 2015 worden de jaarschijven 2010 en volgende jaren verder in detail uitgewerkt.

Ten slotte moet de bedrijfsvoering veranderen om te voldoen aan de eisen die bij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid horen. Delfland realiseert zich dat de hoge en stijgende kosten die het beheer van ons watersysteem en de zuivering van afvalwater met zich meebrengen, uitstekend moeten worden beheerd. Zodat de lasten op een open en transparante wijze kunnen worden verantwoord.

De dijkgraaf,

Michiel van Haersma Buma

De belangrijkste kengetallen van deze begroting zijn:

	Rekening 2007	Begroting 2008 (oorspr.)	Begroting 2009
Exploitatiekosten (mln. euro's)	175,7	185,6	231,8
Watersysteembeheer			*81,8*
Zuiveringsbeheer			*150,0*
Exploitatieopbrengsten	179,6	178,5	194,0
Watersysteembeheer			*76,8*
Zuiveringsbeheer			*117,2*
Exploitatiesaldo	3,9	- 7,1	- 37,8
Watersysteembeheer			*- 5,0*
Zuiveringsbeheer			*- 32,8*
Personeelsformatie (fte)	522,5	530,5	558,6
Investeringsuitgaven (mln. euro's)	169,2	89,9	94,1

INHOUDSOPGAVE

Leeswijzer 7

1. Programmaplan 9
   - A: Planvorming 11
   - B: Aanleg en onderhoud waterkeringen 14
   - C: Inrichting en onderhoud watersystemen 16
   - D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken 18
   - E: Vergunningverlening en handhaving keur 22
   - F: Beheersing van lozingen 26
   - G: Heffing en invordering 30
   - H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzog 31
   - I: Bedrijfsvoering 33
   - J: Belastingopbrengsten 35

2. Paragrafen 37
   - 2.1 Ontwikkelingen en afwijkingen 39
   - 2.2 Uitgangspunten en normen 40
   - 2.3 Incidentele baten en lasten 43
   - 2.4 Kostentoerekening 44
   - 2.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen 45
   - 2.6 Waterschapsbelastingen 46
   - 2.7 Weerstandsvermogen 50
   - 2.8 Financiering 52
   - 2.9 Verbonden partijen 54
   - 2.10 Bedrijfsvoering 56
   - 2.11 EMU-saldo 61

3. Begroting naar programma's en kostendragers (voor doorbel. bedrijfsvoering) 63

4. Begroting naar programma's en kostendragers (na doorbel. bedrijfsvoering) 67

5. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten 71

6. Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten 75

7. Berekening tarieven 2009 79

LEESWIJZER

Als gevolg van de nieuwe Waterschapswet is de begroting onderverdeeld in twee delen:
- Het programmaplan en de paragrafen bij de begroting;
- De exploitatiebegrotingen naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstensoorten.

In hoofdstuk 1 worden alle programma's beschreven. Hier worden de doelstellingen voor 2009 beschreven en de maatregelen die worden genomen om deze doelstellingen te bereiken. Daarnaast worden de risico's per programma beschreven. Als gevolg van de invoering van het Waterschapsbesluit dient de meerjarenraming en de begroting vanaf 2009 te bestaan uit programmaplannen. De indeling van deze begroting is daarop aangepast. Deze indeling is vrijwel gelijk aan de indeling van de beleidsvelden.

In de paragrafen in hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten, de hoofdlijnen van het beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede financiële gevolgen van dat beleid beschreven.

In de eerste paragraaf komen de ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar aan de orde. Hier wordt voornamelijk ingegaan op de internationale en nationale ontwikkelingen, beleidsvoornemens en actualiteiten die van belang zijn voor de besluitvorming over het beleid dat in de begroting is verantwoord.

De tweede paragraaf besteedt aandacht aan het gehanteerde salarispeil, autonome loonkostenontwikkeling en overige uitgangspunten en normen.

Omdat incidentele baten en lasten kunnen leiden tot minder inzicht in het reguliere, meerjarige beeld van baten en lasten en dus van de netto kosten, worden deze apart in de derde paragraaf vermeld.

In het kader van transparantie wordt de gehanteerde kostentoerekeningssystematiek in paragraaf vier beschreven.

De toevoegingen en onttrekkingen in het komende begrotingsjaar van de overige vermogensbestanddelen, zoals de overige bestemmingsreserves en de voorzieningen, worden behandeld in paragraaf vijf.

In de paragrafen zes en zeven wordt aandacht besteed aan de waterschapsbelastingen en het weerstandsvermogen.

Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn de waterschappen verplicht een financieringsparagraaf in de begroting op te nemen. Deze is opgenomen in paragraaf acht.

Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij wordt in paragraaf negen beschreven wat het financiële en het bestuurlijke belang is voor het waterschap.

In paragraaf tien komt de bedrijfsvoering aan de orde. Hier wordt met name ingegaan op de ondersteunende taken van het waterschap en de benodigde formatie-omvang voor het komende begrotingsjaar.

Tenslotte is in de laatste paragraaf een overzicht van het EMU-saldo opgenomen.

1. Programmaplan

1. PROGRAMMAPLAN

A: Planvorming

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de planvorming, zoals Waterbeheerplan, Beheerplan waterkeringen, Thema- en gebiedsgerichte plannen en Plannen van derden. Het programma wordt in vier onderdelen verdeeld, te weten kennisontwikkeling en innovatie, beleidsontwikkeling, instrumenten en cyclische processen.

1. Kennisontwikkeling en innovatie

Doelstelling:

In 2009 staat het op orde brengen en houden van de kennisbasis over het watersysteem van Delfland ten behoeve van beleid, beheer en advisering derden centraal. Ten behoeve van advisering en calamiteiten wordt de kennis van het boezemsysteem vergroot.

Maatregelen:

In een aantal 'proeftuinen' worden in Haaglanden effectievere vormen van waterberging onderzocht. Deze onderzoeken leveren kennis op over het proces en de inhoud om dergelijke waterbergingen te kunnen realiseren. De bergingen zullen uiteindelijk ook daadwerkelijk worden gerealiseerd door subsidies uit bijvoorbeeld het onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat. Voor alternatieve en innoverende waterbergingstechnieken zal een adviesloket worden geopend alsmede een systematiek voor de afweging van innovatieve technieken en de juridische borging ervan.

In het gebied van Delfland zijn een aantal kaden gevoelig voor droogte. Deze kaden worden vaak "veenkaden" genoemd. Voor een goed beheer en onderhoud van deze droogtegevoelige kaden is meer kennis nodig over hoe deze waterkeringen reageren op langdurige droogte. In het kader van de klimaatadaptatie wordt door Delfland aan dergelijke onderzoeken naar droogtegevoelige kaden meegewerkt.
Om dijken te versterken worden ze vaak verbreed. Er zijn technieken in ontwikkeling om zonder dijkverbreding dijken te versterken. Onderzocht wordt of een pilot met één van deze technieken mogelijk is.

Delfland start in 2009 het onderzoeksprogramma Kaderrichtlijn Water (KRW) en neemt, in het kader van het Innovatie- en Synergieprogramma KRW, deel aan twee onderzoeksprojecten. In watergebiedstudies start Delfland met de uitwerking van ecologische doelen voor niet-KRW-wateren.

Risico's:

In verband met de onzekere situatie rond besluitvorming van proeftuinen waterkader Haaglanden over en het toekennen van subsidies, wordt het programma wellicht minder ambitieus en krijgt het een andere scope.

2. Beleidsontwikkeling

Doelstelling:

Het krijgen en houden van een actueel beoordelingskader van de beheerstaken van Delfland.

Maatregelen:

Ten behoeve van het voorkomen van wateroverlast, watertekort en grondwater zal Delfland zijn beleid op orde brengen en houden. Daartoe zal Delfland in 2009 onder meer de beleidsnota normering wateroverlast evalueren en zonodig bijstellen en een implementatieplan voor Klimaatadaptatie opstellen. De visie zoetwatervoorziening zal een vervolg krijgen onder andere in de vorm van een beleidsnota voor doorspoelen. Om haar invloed op de ontwikkelingen rond het Volkerak-Zoommeer te houden zal Delfland kiezen voor een actieve participatie.
De provincie draagt dit jaar een deel van haar taken voor wat betreft grondwater over aan Delfland. Ook een deel van het vaarwegbeheer taken wil de provincie overdragen. Ten aanzien van het vaarwegbeheer zal Delfland de consequenties van de overdracht in kaart brengen. Voor wat betreft de grondwatertaken zal Delfland grondwaterbeleid en een grondwaterverordening vaststellen en zullen afspraken worden gemaakt met de provincie en de gemeenten. De invulling van de Keur zal in 2009 vorm krijgen door naar verwachting twee beleidsnota's met bijbehorende beleidsregels. Deze vormen onderdeel van nota Integrale Inrichtingscriteria Wateren.

Met het uitwerken van financieel beleid voor keringen en waterkwaliteit zal het voorlopige bestuurlijke standpunt over de financiering van de kwantitatieve wateropgave worden omgezet in een definitief en integraal beleid. De Beleidsvisie Waterplannen uit 2004 wordt geëvalueerd en herzien om een beter kader te vormen voor de planprocessen met de gemeenten. Het aspect monitoring en evaluatie zullen een steviger plek krijgen.

In 2009 wordt een integrale visie omgaan met en beheren van waterkeringen opgesteld. Deze visie komt in de plaats van het beheerplan primaire waterkeringen. Het huidige beheerplan primaire waterkeringen 2005 - 2009 zal als gevolg van nieuwe wetgeving geen opvolger krijgen. Delfland acht een integrale visie noodzakelijk. Het gebied van Delfland is druk en vol. Het omgaan en het beheer van waterkeringen in dit gebied vraagt daarom veel zorgvuldigheid.
Volgend op deze visie zullen een aantal beleidsnota's worden opgesteld; deze beleidsnota's waren grotendeels reeds geprogrammeerd in het Waterbeheersplan (WBP) 3.
Delfland stelt in 2009 een emissiebeheersplan op en zet een beleidsmonitoringsstructuur op ten behoeve van de KRW. Delfland vertaalt de KRW-opgave in gebiedsplannen en stelt een beleidslijn op voor niet KRW-wateren.

Risico's:

Grondwater. Overdracht van taken kent vele risico's waar de komende twee jaar pas goed zicht op komt. Dit heeft te maken met inzicht in exacte omvang van de werkzaamheden die op ons afkomt, inzicht in huidige situatie ten aanzien van grondwateroverlast en de kwaliteit van het vergunningenbestand dat wordt overgedragen vanuit de provincie.

3. Instrumenten

Doelstelling:

Met het ontwikkelen en actualiseren van zijn instrumentarium kan Delfland relevante planvorming op effectieve manier toetsen en selecteren op bruikbaarheid.

Maatregelen:

De werking van een 'waterbank' of 'waterfonds' als alternatieve en effectieve financieringsvorm voor de wateropgave wordt onderzocht. Dit onderzoek is gericht op het in beeld brengen van randvoorwaarden en mogelijke organisatievormen, inclusief een reëel experimenteergebied.
Om te bepalen wat voor inzet Delfland op plannen van derden levert, afhankelijk van urgentie en noodzaak van de opgaven, wordt in 2009 een instrumentarium ontwikkeld.
Op basis van de landelijke Handreiking Watertoets zal de Handreiking Watertoets Delfland uit 2008 worden voorzien van een paragraaf 'maatschappelijke kostenanalyse'. Met uitvoering van deze paragraaf zal bij advisering en beoordeling van initiatieven óók de kosteneffectiviteit van maatregelen betrokken worden. De watertoets wordt KRW-proof gemaakt.

Risico's:

Geen.

4. Cyclische processen

Doelstelling:

Met het uitvoeren van cyclische processen houdt Delfland haar beheerstaken op orde.

Maatregelen:

Naast de hiervoor beschreven ontwikkelingen kent de sector een aantal acties, die als cyclisch bestempeld kunnen worden. Deze zijn overigens wat betreft capaciteitsbeslag en druk op de financiën niet minderwaardig aan deze nieuwe ontwikkelingen. Hierbij kan gedacht worden aan het onderhouden en actualiseren van waterplannen, het uitvoeren van accountmanagement, het doen van watergebiedstudies, opstellen van peilbesluiten, participeren in of stimuleren van plannen van derden, actualiseren van leggers, uitvoeren van veiligheidstoetsen, bewaken en onderhouden van rioleringsplannen en het uitvoeren van eerder ingestelde subsidieregelingen.

Risico's:

Geen.

B: Aanleg en onderhoud waterkeringen

Omschrijving:

Al vele eeuwen onderhoudt Delfland de kades in het gebied. Daartoe worden visuele inspecties uitgevoerd, grasbekledingen op kades gemaaid, kleine herstelwerkzaamheden uitgevoerd en wordt buitengewoon onderhoud (aanpassing profiel) uitgevoerd om de waterkeringen op vereiste leggerafmetingen te houden en te laten voldoen aan gestelde veiligheidseisen. Primaire waterkeringen en genormeerde regionale waterkeringen worden regelmatig getoetst en waar nodig worden verbeteringswerken uitgevoerd.

Doelstellingen:

1. Met het ontwikkelen en actualiseren van zijn instrumentarium kan Delfland zijn veiligheidsbeleid realiseren;
2. Het in 2009 volgens planning uitvoeren van een deel van de versterking van de zwakke schakels Delflandse kust (gereed 2013);
3. Het volgens planning uitvoeren van versterking regionale waterkeringen;
4. Inspecties, onderhoud en buitengewoon onderhoud worden volgens planning uitgevoerd om er voor zorg te dragen dat kades blijven voldoen aan de veiligheidseisen. Het onderhoud voldoet aan de gedragscode in de Flora- en faunawet.

Maatregelen:

Beheersinstrumenten waterkeringen
Op basis van de uitkomsten van de veiligheidstoetsing regionale waterkeringen uit 2008 wordt in 2009 een nieuw kadeverbeteringsprogramma regionale waterkeringen opgesteld. Het programma regelt een op systematische wijze op orde brengen van de Delflandse waterkeringen. Voor 2015 moeten de meest risicovolle regionale waterkeringen op orde zijn. In 2009 moet worden gerapporteerd over de veiligheid van de primaire waterkeringen. Primaire waterkeringen worden na elke toetsronde op orde gebracht, conform de prioritering van het rijk.

Versterking zwakke schakels kust
De werkzaamheden aan de Delflandse kust starten najaar 2008 en zijn volgens planning eind 2011 gereed.

De versterking van de zwakke schakel bij Scheveningen start naar verwachting eind 2009 en duurt tot 2013.

Versterking regionale keringen
Eind 2008 wordt het eerste deel (globale toetsing) van de regionale keringen afgerond. Hieruit volgen een aantal verbeteringswerken, die worden geprioriteerd. Start van nieuwe werken is niet eerder dan 2010. In 2009 worden de in juli 2008 al lopende projecten voortgezet. Bij de planvorming wordt naast veiligheid zoveel mogelijk rekening gehouden met andere belangen. Afronding van de werkzaamheden vindt zoveel mogelijk plaats voor 2015, met in overleg met de provincie een uitloop naar 2020.

Inspecties, onderhoud en buitengewoon onderhoud
Jaarlijks worden de waterkeringen geïnspecteerd. Resultaten hiervan vormen een basis voor de onderhoudsprogrammering. Het dagelijks onderhoud (maaien) vindt twee maal per jaar plaats, waarbij gewerkt wordt binnen de randvoorwaarden uit de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen.

Het programma voor buitengewoon onderhoud aan de kaden wordt jaarlijks vastgesteld en op de markt gezet. De werkzaamheden worden afgestemd met het verbeteringsprogramma.

Risico's:

Algemeen
Door middel van prioritering zijn de investeringsvolumes voor 2009 gemaximaliseerd en zijn maatregelen in tijd gezet. Nadere prioritering in het kader van het WBP dient plaats te vinden. Uit de toetsing van kadeverbeteringen en de watergebiedstudies volgen aanvullende maatregelen, die vervolgens steeds nadere prioritering vereisen om het investeringsvolume niet te groot te laten worden.

Zwakke schakels
Projecten zijn in de uitvoeringsfase 100 % subsidiabel. De voorbereidingskosten mogen voor maximaal 15 % van de uitvoeringskosten worden gedeclareerd. Deze moeten wel door Delfland worden voorgeschoten. Het beschikbare krediet van twee miljoen euro (en de toezegging dat, als het nodig is, er nog eens twee miljoen euro beschikbaar is) lijkt vooralsnog voldoende.

Met de opdrachtnemer, de gemeente Den Haag, zijn wat betreft Scheveningen nog geen afspraken gemaakt over betalingen van Delfland aan de gemeente. Delfland loopt hier het risico de laatste 20 % van de uitvoeringskosten te moeten voorschieten.

De kosten in de voorbereiding voor het project Scheveningen lopen flink op. Er wordt op gestuurd dat de voorbereidingskosten niet 15 % van de uitvoeringskosten overschrijden, maar overschrijding is niet in geheel uit te sluiten. In dat geval moet Delfland hiervan mogelijk een deel dragen.

C: Inrichting en onderhoud watersystemen

Omschrijving:

Al vele eeuwen onderhoudt Delfland watergangen en kades, voert baggerwerkzaamheden uit, onderhoudt kunstwerken om de afvoer van water te waarborgen. De normale cyclische onderhoudsprocessen zoals baggeren, krozen en zuiveren, maaien van grasbekledingen op de kades, het onderhoud van natuurvriendelijke oevers, het onderhoud van gemalen en muskusrattenbestrijding, worden ook de komende jaren uitgevoerd.

Doelstellingen:

1. Het uitvoeren van Watersysteemonderzoek met de focus op waterkwaliteitsmonitoring;
2. Door middel van het uitvoeren van een goed beheer van peilen en onderhoud van watergangen en gemalen wordt er voor zorg gedragen dat de watersystemen op de juiste wijze blijven functioneren;
3. Met het ontwikkelen en actualiseren van haar instrumentarium kan Delfland zijn beleid ter voorkoming van wateroverlast of watertekort en op het gebied van grondwater op effectieve manier realiseren.

Meer specifiek geldt:

- De maatregelen uit het programma ABCDelfland worden volgens planning uitgevoerd;
- Het benodigde onderhoud aan de watergangen en waterbergingen (baggeren en krozen en zuiveren) en gemalen en monitoring wordt uitgevoerd volgens planning. Het onderhoud aan watergangen en waterbergingen voldoet aan de gedragscode in de Flora- en faunawet;
- Het project Technische Automatisering wordt conform planning uitgevoerd;
- In 2009 wordt een meetplan vastgesteld voor de monitoring van de waterkwantiteit.
- Grondwater pm.

Maatregelen:

Beheersinstrumenten watersystemen
Hiertoe zal in 2009 onder meer de legger waterlopen definitief worden vastgesteld en geïmplementeerd en zal het beheerplan voor het beheerregister worden afgerond en zal de uitvoering van start gaan.
Het instrument "waterbergingsbalans" zal als instrument om de realisatie van de waterbergingsopgave te monitoren worden ontwikkeld. De watergebiedstudies in Berkel en Delft worden afgerond terwijl de 3e watergebiedstudie van start zal gaan en de 4e wordt voorbereid.
Minimaal één waterakkoord zal worden herzien om ook deze als instrument actueel te houden. Voorts zullen vervolgonderzoeken in het kader van ABCDelfland en de waterplannen worden uitgevoerd.

Programma ABCDelfland
Het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) bepaalt doelen en normen voor het tegengaan van wateroverlast vanuit het oppervlaktewater. Hierover zijn met gemeenten afspraken gemaakt in de gemeentelijke waterplannen. De werkzaamheden om het systeem aan de landelijke normen te laten voldoen vinden plaats in het kader van het programma ABCDelfland.

In het kader van integrale watergebiedstudies wordt gekeken naar het meest gewenste grond- en oppervlaktewaterregiem. In dit kader vindt ook een herijking plaats van de wateropgaven in relatie tot nieuwe klimaatgegevens. Dit kan in de

periode leiden tot aanvullende maatregelen en deze moeten worden geprioriteerd ten opzichte van de reeds bekende maatregelen.

Bekeken wordt welke maatregelen uit de KRW meegenomen kunnen worden bij de uitvoering van het programma ABCDelfland.

Onderhoud watergangen, waterbergingen en kunstwerken
In relatie tot maatregelen in verband met de KRW wordt verder vormgegeven aan ecologisch onderhoud en de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers. Daarbij wordt bekeken hoe verdergaande samenwerking met gemeenten en derden (onder andere agrariërs) hieraan kan bijdragen. Ook wordt bekeken hoe middels onderhoud de visstand kan worden beïnvloed en in de gewenste richting kan ontwikkelen.

De Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen vraagt om een andere benadering van onderhoud als het gaat om termijnen en wijze van uitvoeren. In 2008 zijn belangrijke stappen gemaakt met het implementeren van de gedragscode. In 2009 wordt de implementatie afgerond en wordt een visie opgesteld van de betekenis van de gedragscode voor het onderhouden van het secundaire onderhoudssysteem door aangelanden.

Het nieuwe besluit Bodemkwaliteit heeft effect op de baggerwerkzaamheden. In dit kader is het nodig om met gemeenten afspraken te maken over meer afzetmogelijkheden van baggeren.

Monitoring waterkwantiteit
Voor de monitoring van oppervlaktewater wordt in 2009 een meetprogramma opgesteld dat het uitgangspunt is voor het inrichten en exploiteren van een meetnet in de periode 2009 - 2013.

Voortvloeiend uit het meetprogramma is eerder gestart met het project Technische Automatisering van de waterbeheersing. Dit behelst het uitbreiden van het digitale meetnet en het inrichten van een nieuwe meet- en regelkamer in Vlaardingen.

Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing: gemalen
Vanaf januari 2009 is het correctief onderhoudsplan vervangen door het preventieve onderhoudsplan. Dit houdt in dat de gemalen per cyclus worden gerenoveerd of vervangen. De kans dat gemalen in korte tijd tegelijk onverwacht ingrijpend onderhoud nodig hebben, wordt zo verkleind. Met het preventief onderhoudsplan worden de kosten beter financieel beheersbaar en het voorkomt fluctuerende kosten.

Risico's:

Financiële risico's worden de eerste jaren binnen het product monitoring waterkwantiteit niet verwacht. De beheer- en onderhoudskosten van de monitoringsystemen nemen in de komende jaren af, terwijl de verbindingskosten significant toe gaan nemen. Op het gebied van de dagelijkse operationele monitoringaspecten worden bij de implementatie van het project Technische Automatisering geen noemenswaardige problemen verwacht. Een risico dat onderkend wordt is hoe tijdens waterbezwaarsituaties en andersoortige incidenten of calamiteiten, de twee naast elkaar functionerende systemen zich gaan gedragen en hoe Delfland hier organisatorisch gesteld staat.

Via prioritering zijn de investeringsvolumes voor 2009 gemaximaliseerd en zijn maatregelen in tijd gezet. Nadere prioritering in het kader van het WBP dient plaats te vinden.

D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken

Omschrijving:

De sector Zuiveringsbeheer is namens Delfland dé partner voor de belanghebbenden, betrokkenen in de afvalwaterketen én partner in de Publiek-Private Samenwerking (PPS) met Delfluent. Samenwerken met de partners in de afvalwaterketen, doelmatigheid en transparantie zijn centrale thema's. De ambities en strategie zijn verwoord in de visie op de afvalwaterketen 2010 - 2015. Deze visie vormt input voor het WBP. De periode 2009 - 2013 staat in het teken van het voorbereiden en realiseren van de volgende operationele doelen en activiteiten (gerubriceerd naar beleidsproducten) en vormen de basis voor de begroting.

Doelstellingen:

1. Er wordt voldaan aan de afnameverplichting die gezamenlijk wordt vastgesteld door Delfland en de gemeente. Voorts dient te worden voldaan aan de verplichtingen die voortvloeien uit het DBFO-contract;
2. Alle zuiveringtechnische werken voldoen aan de wettelijke verplichtingen en bestuurlijke afspraken;
3. De namens Delfland geplaatste en beheerde Individuele Afvalzuiveringsinstallatie (IBA) -inrichtingen presteren volgens de gestelde eisen en naar tevredenheid van belanghebbende;
4. De afname en verwerking van slib en reststoffen is geborgd tegen de geldende milieu- en kwaliteitseisen.

Maatregelen:

1. Getransporteerd afvalwater

Bouw en verwerving
In de periode 2009 – 2011 wordt het AHR leidingen en gemalen programma afgerond conform het investeringsprogramma. Deze werkzaamheden, in het kader van de wettelijke afvalwaterzuiveringstaak van Delfland, zullen na voltooiing bedrijfsklaar worden opgeleverd en, met toepassing van de voorwaarden van het tussen Delfland en Delfluent geldende DBFO contract, aan Delfluent ter beschikking worden gesteld. De verwijdering van vervallen leidingen zal in overleg met de gemeente Den Haag nader worden geprioriteerd. Er zal worden gezocht naar alternatieven en innovatieve toepassingen.

Voor de afvoer van het afvalwater uit de regio Berkel en Rodenrijs naar de nieuwe AWZI Harnaschpolder is in deze gemeente een nieuw riooleindgemaal gebouwd en een nieuwe persleiding aangelegd. Het collecteurriool Delft, dat onderdeel vormt van dit project, moet worden verbeterd. Naar aanleiding van de OAS Delft is (bestuurlijk) afgesproken dat onderzocht wordt of in plaats hiervan het aanleggen van een tweede collecteurriool wellicht meer voordelen voor alle partijen op kan leveren. Voor 2009 is een raming voor deze extra investering opgenomen.

Onderhoud
Dagelijks onderhoud geschiedt in Regio Noord conform het DBFO contract met Delfluent en in regio Zuid conform het eigen onderhoud managementsysteem. Het onderhoud van rioolgemalen van de gemeente Maassluis wordt conform de pilot samenwerkingsovereenkomst Maassluis gecontinueerd tegen vergoeding van de gemeente Maassluis. De pilot kent in 2008 een tussenevaluatie en zal in 2010 leiden tot een eindconclusie.

Beheer
In samenwerking met gemeenten worden de jaarlijkse afnameverplichting en de prognose van toekomstige afvalwaterhoeveelheden schriftelijk vastgesteld.
In het Leidingen Informatie Systeem (LIS) worden de actuele basisgegevens (locaties, afmetingen, materialen, capaciteiten, etc.) van de afvalwatertransportleidingen en rioolgemalen van Delfland bijgehouden. Het instrumentarium voor en de registratie en aantoonbaarheid van de afnameverplichtingen zullen in aanloop naar de Benchmark Zuiveringsbeheer (over het jaar 2009) worden verbeterd.

2. Gezuiverd afvalwater

Bouw en verwerving
Lopende investeringsprojecten op de AWZI's De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg, worden afgerond en gerealiseerd volgens plan.

In 2009 wordt een project opgestart voor de aanpassing van het toegangscontrolesysteem op AWZI De Groote Lucht. Dit systeem moet resulteren in een adequate toegangscontrole en registratiesysteem.

Onderhoud
In Regio Noord wordt het dagelijks onderhoud volgens het DBFO-contract door Delfluent uitgevoerd. In Regio Zuid geschiedt dit conform het eigen onderhoudsmanagementsysteem.

In samenwerking met Delfluent is een Asset Management Systeem ontwikkeld en ingevoerd. In het kader van doelmatigheid en transparantie wordt in 2009 geëvalueerd en gepland in welke mate een vergelijkbaar systeem wordt ingevoerd ten behoeve van een efficiënter bedrijfsvoering.

Beheer
De zuiveringsprestaties worden door procesoptimalisatie verder verbeterd. De optimalisaties zijn gericht op minder energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, beperking van chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiveringsslib en reststoffen.

De zuiveringsprestaties worden jaarlijks gerapporteerd in het milieujaarverslag en eenmaal per drie jaar vergeleken met andere zuiveringsbedrijven/waterschappen in de landelijke Benchmark Zuiveringsbeheer. In 2010 wordt deze Benchmark uitgevoerd over het jaar 2009. Er wordt in 2009 extra inspanning geleverd voor de rapportage ten behoeve van de Benchmark.

Door participatie in landelijke gremia wordt in een vroegtijdig stadium geanticipeerd op mogelijke nieuwe ontwikkelingen in de Europese en landelijke wet- en regelgeving.

In 2008 is een aanvang gemaakt met het opzetten van een procesdatamanagementsysteem voor de zuiveringsregio Zuid. Dit datamanagementsysteem heeft betrekking op het verkrijgen, verwerken, beheren en valideren van alle procesgegevens van de zuiveringstechnische werken. In 2009 zal dit datamanagementsysteem worden geïmplementeerd waardoor het gehele proces om te komen tot diverse interne en externe rapportages volledig inzichtelijk en auditeerbaar is.

Wvo-heffing effluent
In 2009 worden het tarief en de methode voor het berekenen van de heffing gewijzigd. Deze wijzigingen hebben marginale gevolgen voor de meerjarenbegroting. Door de in gebruik name van de omgebouwde en in capaciteit verlaagde AWZI Houtrust, wordt de Wvo-heffing vanaf 2009 aanzienlijk lager.

Samenwerking en innovatie
De samenwerking met Delfluent wordt verder verbeterd en vormgegeven binnen het programma 'Samenwerking Delfluent'. Op bestuurlijk niveau zijn hieromtrent afspraken gemaakt.

De zuiveringsprestaties worden door een innovatieprogramma en procesoptimalisatie verder verbeterd. Ze zijn gericht op minder energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, beperking van chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiveringsslib en reststoffen.

De prestaties in het beheer en onderhoud van de gehele afvalwaterketen worden in samenwerking met gemeenten verbeterd door optimalisatiestudies van het afvalwatersysteem (OAS), gericht op vergroting van de transparantie en doelmatigheid in de afvalwaterketen. De afspraken worden vastgelegd in afvalwaterakkoorden.

Aan de wettelijke mogelijkheden om advies te geven op Waterbodem beschikkingen die door de gemeenten en provincie worden verleend, zal actief invulling worden gegeven. De adviezen richten zich op de bescherming en doelmatige werking van de AWZI's en de kwaliteit van het effluent.

In 2008 is het convenant Meerjarenafspraak energie-efficiency 2001-2020 (MJA-3) namens de waterschappen ondertekend door de Unie van Waterschappen. Doelstelling van het convenant is 2% energiereductie gedurende 15 jaar. In het kader hiervan zal Delfland in samenwerking met Delfluent in 2009 een energie besparingsplan opstellen.

IBA inrichtingen
Delfland houdt toezicht op het beheer en onderhoud van IBA's en monitoren en evalueren in 2009 de klanttevredenheid van betrokken gemeenten. In 2008 en 2009 worden ca. 300 IBA's opgeleverd en in onderhoud en beheer genomen door Delfland.

3. Slibverwerking door derden

Delfland levert een pro-actieve bijdrage als aandeelhouder van DRSH door participatie binnen het platform slibketen. Binnen dit platform levert Delfland ook een actieve bijdrage aan de uitvoering van optimalisatiestudies van de slibketen (bijvoorbeeld de studie naar mogelijkheden van terugwinning van fosfaat).
In 2008 is samen met DRSH een systeem getest voor de digitale registratie en verwerking van data met betrekking tot de slibhoeveelheden en slibtransporten. In 2009 zal Delfland in samenwerking met Delfluent dit systeem invoeren bij alle zuiveringen.
Op dit moment zijn er gesprekken gaande over verdere samenwerking tussen DRSH en andere (slib)verwerkers.

Risico's:

Persleiding tussen gemaal Morsestraat en AWZI Houtrust
De leiding tussen gemaal Morsestraat en de AWZI Houtrust is meer dan 100 jaar oud. De leiding is momenteel minder belast dan in het contract is opgenomen. Er bestaat onzekerheid in hoeverre de leiding belastbaar is bij verhoging van de capaciteit. Risico op schade tot de contractuele capaciteit ligt bij Delfluent. Indien de leiding schade oploopt bij belasting op de verhoogde capaciteit die naar aanleiding van de OAS Houtrust in gemaal Morsestraat is gerealiseerd, dan ligt het risico bij Delfland. In overleg met Delfluent worden in 2009 afspraken gemaakt over beheers- en/of preventieve maatregelen.

Indexering dienstverleningsvergoeding
De ontwikkeling van de dienstverleningsvergoeding is overeenkomst het DBFO contract en verwerkt in de meerjarenbegroting. De vergoeding bestaat uit een vast en een variabel deel. Het variabele deel wordt beïnvloed door een aantal kengetallen, gebaseerd op het gezuiverde volume en de zuiveringsprestaties. Over de volledige dienstverleningsvergoeding vindt indexering plaats op basis van een zestal CBS/CROW indexcijfers. Voor de begroting 2008 is gekeken naar de trendontwikkeling van de afgelopen jaren, waarbij blijkt dat de werkelijke indexen voor 2008 hoger waren dan de trendontwikkeling van de afgelopen jaren. Derhalve is voor de meerjarenraming 2009 tot en met 2013 gerekend met het hogere indexcijfer uit 2008. De indexontwikkeling voor de komende jaren is moeilijk in te schatten.

Vervallen leidingen in de Haagse regio
De vervallen leidingen vanuit het AHR transportstelsel dienen volgens afspraak met de gemeente Den Haag door Delfland te worden verwijderd. De eerste ramingen voor dit uit de ondergrond verwijderen van de leidingen bedragen circa 31 miljoen euro. Samen met de gemeente Den Haag wordt onderzoek gedaan naar de hergebruik mogelijkheden van deze vervallen leidingen. De overtuiging is dat maatschappelijke kosten te besparen zijn door tot hergebruik voor deze leidingen te komen.

E: Vergunningverlening en handhaving keur

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten met betrekking tot vergunningverlening en handhaving van de keur verantwoord. Het gaat hierbij om het reguleren van activiteiten die de waterstaatkundige infrastructuur van het gebied beïnvloeden. Dit zowel op het gebied van waterkeringen als waterhuishouding.
Verder vindt er toezicht plaats door middel van (geplande) controles op afgegeven vergunningen maar ook door middel van surveillance of naar aanleidingen van binnenkomende meldingen van collega's, schouwmeesters en externen.

Een belangrijk toezichtinstrument in dit kader is de schouw waarmee periodiek wordt gecontroleerd of onderhoudsverplichtingen door de ingelanden worden nageleefd. Naast de 'harde' instrumenten van vergunningverlening en handhaving wordt ook binnen dit programma gebruik gemaakt van de communicatie en beïnvloedingsinstrumenten om onder andere regels en verplichtingen onder de aandacht te brengen.

Doelstellingen:

De prioriteiten binnen dit programma zijn voor een deel afhankelijk van de prioriteiten die worden gesteld in andere taakvelden. Dit wordt nader uitgewerkt in het komende WBP en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Zeker in het jaar 2009 kan dit, in combinatie met de gevolgen van de komende wetsontwikkelingen (De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Waterwet), invloed hebben op de realisatie van de doelstellingen en/of leiden tot tussentijdse aanpassing van deze doelstellingen.

1. Binnen wettelijke en afgesproken termijnen afhandelen van aanvragen om een vergunning in het kader van de Keur Delfland 2008, de Wet op de waterhuishouding en de vigerende Peilbesluiten. Naar verwachting zijn dit circa 1400 besluiten;
2. Het houden van toezicht op verleende vergunningen op basis van een in 2009 door het college vast te stellen probleemanalyse en prioritering. Het huidige toezichtniveau heeft in 2008 erg onder druk gestaan van het grote aantal vacatures. De verwachting is dat in 2009 circa 1200 controles kunnen worden uitgevoerd;
3. Het organiseren en afhandelen van de schouw voor zowel polder als boezemwateren en waterkeringen voor zover derden onderhoudsplichtig zijn voor deze objecten;
4. Het adequaat implementeren van een nieuwe en aangepaste wet- en regelgeving binnen de werkprocessen;
5. Het professionaliseren van de handhaving van de Keur. Dat wil zeggen dat de keurhandhaving op 1 juli 2009 aan dezelfde criteria voldoet als de milieuhandhaving. Een en ander zoals door het college is besloten;
6. Het per 1 januari 2009 realiseren van de overdracht van de afgifte van 'vaarvergunningen' van belastingen naar Vergunningen & Handhaving (V&H). Dit in combinatie met de afgesproken verbeterslagen op het gebied van communicatie en digitale dienstverlening;
7. Het vóór het vaarseizoen implementeren van de door het college vastgestelde maatregelen op het gebied van nautisch beheer zoals het vaststellen van beleidsregels, het nemen van verkeersbesluiten en het realiseren van vaarwegbebording;
8. Het verder implementeren van het strandbeleid wat inhoudt dat met ingang van het strandseizoen 2009 alle exploitanten beschikken over individuele vergunningen en dat, indien kustversterking heeft plaatsgevonden, de exploitanten voldoen aan het gestelde beleid in de strandnota.

Maatregelen:

Regulering
In 2009 en volgende jaren wordt een stabiel aantal Keurvergunningaanvragen verwacht. De raming is gebaseerd op de gemiddelde aantallen van de afgelopen twee jaar: 1200 stuks per jaar. Ter vergelijking, vijf jaar geleden werden 750 aanvragen ingediend. In het proces van vergunningverlening heeft (voor)overleg met de aanvrager in veel gevallen meer betekenis gekregen. Zeker in gevallen waarin waterstaatkundige belangen in het geding zijn, kan een dergelijk overleg vaak bijdragen aan het bereiken van een oplossing die (beter) vergunbaar is.

Naast het continu verbeteren van het werkproces en de verdere implementatie van het informatie- en workflowsysteem Intwis/VHIS, wordt in 2009 ook verder gewerkt aan het opstellen van algemene regels voor kleine objecten (bijvoorbeeld kleine steigers en 'straatmeubilair'). Hiermee wordt de administratieve last, zowel voor Delfland als voor de aanvragen, verminderd. Het invoeren van algemene regels gebeurt stapsgewijs om ervaring op te kunnen doen en tussentijds te kunnen evalueren. In 2009 wordt de eerste 'set' algemene regels vastgesteld. Door het effectief inzetten van nieuwe algemene regels en beleidsregels kan met behulp van prioritering de vergunningdruk worden gereguleerd.
In de afgelopen jaren is Delfland gestart met het actief informeren over bestaande en nieuwe regelgeving. Dit wordt voortgezet en uitgebreid waarbij ook wordt aangesloten bij ambities rondom digitale dienstverlening.

Wet- en regelgeving
Met ingang van 1 januari 2008 werkt Delfland met de nieuwe Keur. De komst van de nieuwe Waterwet (medio 2009) kan overigens wel weer gevolgen hebben voor de inhoud van de Keur.
Het bevoegd gezag ten aanzien van beheer van grondwater gaat over van provincie naar waterschappen. Deze taakverschuiving leidt tot (wijziging van) regelgeving. De keuze daarbij is het vaststellen van een specifiek op grondwater gerichte verordening of het opnemen in de Keur.
In 2009 wordt zorggedragen dat nieuwe wet- en regelgeving adequaat wordt geïmplementeerd en dan tijdig wordt geanticipeerd op de ontwikkelingen in de komende jaren.

Toezicht, Handhaving Keur

- Uitvoering
Bij grote werken neemt begeleiding en toezicht tijdens en na de uitvoering van de werken een belangrijke plaats in. Bij dat soort werken is minimaal één controlebezoek tijdens de uitvoering nodig. Bij oplevering van het werk vindt eindcontrole plaats. In de praktijk van grote werken neemt de uitvoering een langere tijdsperiode in beslag en zijn meerdere controlebezoeken per vergunning nodig. Verder wordt door middel van surveillance in het gebied en het verder uitbouwen van de oog- en oorfunctie van interne en externe collega's en schouwmeesters toezicht gehouden op het voorkomen van ongewenste situaties.

- Professionalisering
Zoals vastgelegd in het WBP3 en conform de met de directie en het college gemaakte afspraken in het kader van de doorontwikkeling van de organisatie, is in 2008 een plan van aanpak gemaakt om de handhaving van de Keur verder te professionaliseren en te laten voldoen aan dezelfde eisen en criteria als waaraan de milieuhandhaving dient te voldoen.
In 2008 is een zogenaamde 'nulmeting' uitgevoerd en is een verbeterplan opgesteld. Dit plan is in het najaar van 2008 door het college vastgesteld.
Aangezien er de afgelopen jaren al veel verbeteringen zijn doorgevoerd, blijven de verbeteracties beperkt en wordt het grootste deel in 2008 geïmplementeerd. In 2009 vindt verdere uitwerking plaats. Vooral de verdergaande functiescheiding tussen

vergunningverlening en handhaving en de kennisoverdracht zijn zaken die nog doorlopen naar 2009.

De belangrijkste acties vanuit dit traject zijn:
- Het opstellen van een probleemanalyse voor de keurhandhaving;
- Het opstellen van een meerjarenuitvoeringsprogramma handhaving. Dit in samenhang met milieuhandhaving en handhaving 'nautisch beheer';
- Het aanpassen van de handhavingsstrategie;
- Het opstellen en aanpassen van protocollen;
- Het aanbrengen van een organisatorische scheiding tussen het vergunningverlenings- en het handhavingsproces.

Vooral dit laatste punt vergt een zorgvuldige implementatie om het verlies aan kennis te voorkomen en de continuïteit van de werkzaamheden niet in gevaar te brengen.

Waterkeringen
De ontwikkelingen binnen het taakveld Waterkeringen hebben ook de komende jaren consequenties voor de werkzaamheden op het terrein van reguleren en houden van toezicht.

Aanleidingen om op dit taakveld de regulering- en toezichtactiviteiten te intensiveren zijn:
- Delfland blijft geconfronteerd met een toenemend aantal vergunningaanvragen binnen dit taakveld;
- Aantasting van profiel en stabiliteit van een waterkering door derden betekent een risico voor de belangen die beschermd worden door die waterkering;
- Er is grote druk om de ruimte die nodig is voor waterkeringen te benutten voor andere doeleinden (bijvoorbeeld woningbouw, leidingtracés);
- Als gevolg van de huidige normering en ontwerpeisen is het niet altijd mogelijk om in gebiedsspecifieke situaties tot adequate oplossingen te komen;
- Het nieuwe beleid met betrekking tot bouwen op veenkaden vraagt om intensief toezicht om monitoring en evaluatie mogelijk te maken.

De noodzaak om de vergunningverlening en de preventieve én repressieve handhaving te intensiveren is om bovenstaande redenen groot.

Schouw
Een belangrijke activiteit in het kader van de kerntaak 'Regulering en Toezicht' vormt de schouw.

In 2005 is de volgende definitie van het begrip 'schouw' door het college vastgesteld: 'Schouw is het aangekondigde toezicht op de in de Reglementen van Delfland, Algemene Keur van het Hoogheemraadschap van Delfland, Leggers en Vergunningen vastgelegde onderhoudsplicht aan wateren en waterkeringen binnen het beheersgebied van het Hoogheemraadschap.'

Om deze vorm van toezicht gecoördineerd uit te voeren en te professionaliseren is de aansturing van alle schouwprocessen (bestuurlijke en ambtelijke schouw) ondergebracht bij het schouwcoördinatiepunt. De professionalisering van de schouw heeft ook de komende jaren nog het effect dat het aantal geconstateerde overtredingen toeneemt. De verwerking van die constateringen vormt een grote belasting voor de sector V&H. De afgelopen periode zijn al veel verbeteringen in het proces doorgevoerd die hebben geleid tot een sneller en slagvaardiger optreden. Keerzijde daarvan is dat de belasting voor het team Handhaving hiermee aanzienlijk is toegenomen. Eind 2008 vindt een evaluatie plaats. Eventuele verbeterpunten worden zo mogelijk in 2009 geïmplementeerd.

Nautisch beheer en vaarwegbeheer
In 2008 is een aantal beleidsdocumenten vastgesteld om Delflands taak als Nautisch beheerder nader invulling te geven. De implementatie van de beleidsregels en de verkeersbesluiten vindt plaats in 2009. Ook het afgeven van de zogenaamde 'motorvaartvergunningen' is per 1 januari 2009 overgedragen van belastingen naar V&H.

Eind 2009:

- is de afgifte van motorvaartvergunningen geheel geïmplementeerd in de werkprocessen van V&H waarbij de aanvraag door de burger via internet kan plaatsvinden;
- zijn de, eind 2008 door het college genomen, verkeersbesluiten geïmplementeerd;
- is de samenwerking met de gemeenten en de provincie verder uitgebouwd, zowel beleidsmatig als uitvoerend. Verder wordt regelgeving nader op elkaar afgestemd en worden overbodige en tegenstrijdige regels aangepast of opgeheven;
- heeft het toezicht plaatsgevonden conform het door het college vastgestelde beleid;
- is alle regelgeving en voorlichting, in samenwerking met gemeente en provincie rondom nautisch beheer intensief gecommuniceerd, zowel digitaal als via foldermateriaal.

In 2009 worden met de provincie de gesprekken voortgezet en geïntensiveerd om te komen tot een overdracht/aanwijzing van de beheerstaak voor de vaarwegen in het gebied van Delfland. Dit is het zogenaamde 'vaarwegbeheer'. Deze taak wordt in eerste instantie opgepakt vanuit het taakveld 'planvorming' met intensieve ondersteuning vanuit dit taakveld.

Risico's:

Personele bezetting
Dit is een risico dat voor een groot gedeelte van de organisatie geldt. Binnen dit taakveld is er echter sprake van chronische onderbezetting die slechts beperkt door inhuur kan worden gecompenseerd. Naast de kwantitatieve onderbezetting, is er ook sprake van kennisverlies door het vertrek (zowel intern als extern) van ervaren/deskundige medewerkers. Er wordt enerzijds gezocht naar creatieve wervingsmogelijkheden. Anderzijds wordt in 2009 bezien of het door bijvoorbeeld verdere functiedifferentiatie mogelijk is kundige medewerkers langer vast te houden

Ontwikkelingen wet- en regelgeving
Ten tijde van het opstellen van dit document zijn de gevolgen van de wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving nog niet duidelijk. Hierbij moet gedacht worden aan de Waterwet (grondwater, watervergunningen, algemene regels, samenloop van bevoegdheden), maar ook aan de Wabo (één loketgedachte enzovoort). De ontwikkelingen worden intensief gevolgd om zoveel mogelijk te anticiperen.

Organisatieontwikkeling
De verdere ontwikkeling van de organisatie kan leiden tot aanpassing van werkprocessen en/of taakverdeling. De benodigde tijd om veranderingen te realiseren kan invloed hebben op de realisatie van de doestellingen.

F: Beheersing van lozingen

Omschrijving:

Het beheersen van lozingen richt zich op iedereen (burgers, bedrijven en overheden) die loost op het oppervlaktewater en iedereen die invloed heeft op het lozingsgedrag van lozers op het oppervlaktewater. Onder dit programma vallen alle activiteiten die betrekking hebben op het beheersen en reguleren en handhaven van directe en indirecte emissies naar oppervlaktewater. Het gaat hierbij niet alleen om puntbronnen vanuit de industriële en agrarische sector, maar ook om diffuse bronnen en emissies uit rioolstelsels. Naast instrumenten als beleidsontwikkeling, vergunningverlening en handhaving gaat het hierbij ook om communicatie, beïnvloeding en stimulering van doelgroepen. De kernactiviteiten van het beheersen van lozingen zijn:

i) Reguleren van emissies vanuit wet- en regelgeving;
   (1) voorbereiden van besluiten op aanvragen voor vergunningen;
   (2) in behandeling nemen en beoordelen van meldingen.
ii) Handhaven van wet- en regelgeving;
   (1) toezicht houden op gereguleerde lozingen;
   (2) opsporen van illegale en/of ongereguleerde lozingen;
   (3) repressief optreden tegen ongewenste situaties;
   (4) behandelen van meldingen en klachten over onder andere verontreinigingen.
iii) Beïnvloeden van lozers en aanverwante partijen;
   (1) voorlichting;
   (2) uitleg van regels;
   (3) stimuleringsmaatregelen.
iv) Maken en beïnvloeden van beleid met betrekking tot emissies;
   (1) adviseren van het bestuur over het uitoefenen van de 'bevoegd-gezag-rol';
   (2) actief lobbyen om kwaliteit van het oppervlaktewater op de agenda te zetten en te houden;
   (3) adviseren (direct of indirect, bijvoorbeeld via UvW) van wetgevers over het opstellen en wijzigen van wet- en regelgeving.
v) Adviseren over heffingen;
   (1) adviseren van de afdeling belastingen van Delfland over de op te leggen verontreinigingsheffing (in dit kader worden tevens meet- en bemonsteringsbeschikkingen opgesteld om de verontreinigingsheffing van bedrijven te bepalen).

Naast deze kernactiviteiten wordt er ook verkennend onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de mogelijkheden tot terugdringen van emissies.

De belangrijkste ontwikkelingen voor de komende jaren binnen dit programma zijn:

Nieuwe wet- en regelgeving
De komst van de nieuwe Waterwet (medio 2009) en de Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) leiden tot een verandering en verschuiving van verantwoordelijkheden en taken tussen overheden. Vooral over de indirecte lozingen wordt vergaand samengewerkt met gemeenten, milieudiensten en provincie. Daarbij komt onder meer aan de orde:

1. de overdracht van grondwatertaken (van de provincie);
2. de overdracht van (het bevoegde gezag van) de indirecte lozingen aan de gemeente en de provincie;
3. advisering over de directe lozingen (aan de gemeente en de provincie);
4. aansluiting op het gemeenteloket.

In 2008 is gewerkt aan een AMvB voor Lozingen buiten Inrichtingen en een AMvB Landbouw. Het Besluit Landbouw wordt later van kracht. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd. De consequenties daarvan worden in beeld gebracht (zoals het aanpassen van sjablonen, werkmethoden en registratiesystemen).

Van regulering naar emissiebeheer breed
Er zijn minder mogelijkheden om met vergunningen emissies (lozingen) terug te dringen. De landelijke ontwikkeling is het opstellen van veel meer algemene regels. Wel heeft Delfland de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften vast te stellen zodat de huidige waterkwaliteit gelijk blijft. Voor een verdere terugdringing van emissies naar het oppervlaktewater worden andere instrumenten ontwikkeld, bijvoorbeeld communicatie, voorlichting, stimulering (subsidie, deelname aan projecten) en beïnvloeding van ander overheden. Ook zet Delfland in op beïnvloeding van landelijk en lokaal beleid en regelgeving, onder meer door deelname aan landelijke project- en klankbordgroepen. Verder wordt de aandacht gericht op diffuse emissies. Omdat deze niet of moeilijk te beïnvloeden zijn via regulering, ontwikkelt Delfland alternatieve instrumenten zoals voorlichting - om het bewustzijn van waterkwaliteit te vergroten - en subsidies. Ook verschuift een deel van de activiteiten van vergunningverlening naar handhaving.

Glastuinbouw
Delfland heeft landelijk gezien de meeste glastuinbouw (33 % van Nederland) in zijn beheersgebied, zowel qua oppervlakte als hoeveelheid bedrijven. Vanwege het grote belang participeert Delfland in Unieverband actief in beleidsontwikkeling met de departementen V&W, VROM en LNV. Het waterschap werkt samen met de Glami-partijen aan het opstellen van emissienormen. Deze normen zijn in 2010 van kracht. Dit traject loopt gelijk met het opstellen van de maatregelpakketten voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Deregulering en terugdringing administratieve lasten
In het kader van het terugdringen van administratieve lasten voor burger en bedrijfsleven, is er een ontwikkeling die leidt tot minder individuele vergunningen en meer algemene regels. Hoewel het in een aantal gevallen mogelijk is om door middel van maatwerk nadere voorschriften te stellen, is er over de gehele linie sprake van deregulering. Het bovenstaande leidt tot:

- per saldo minder reguleringsmogelijkheden voor een aantal lozingen waardoor, zoals hierboven aangegeven, ook gebruik gemaakt moet (gaan) worden van andere instrumenten (voorlichting, beïnvloeding);
- een gedeeltelijke verschuiving van vergunningverlening naar handhaving. Door het wegvallen van vooroverleg en de korte proceduretijden wordt het bevoegd gezag in een later stadium geconfronteerd met ongewenste situaties die dan in het toezicht- en handhavingsproces moeten worden gecorrigeerd.

Doelstellingen:

1. Het binnen de gestelde termijnen afhandelen van lozingsvergunningen en -meldingen en het stellen van maatwerkvoorschriften Activiteitenbesluit;
2. Het adequaat, binnen de wettelijke termijnen, behandelen van aanvragen voor Vwo-vergunningen;
3. Het tot en met 2010 actualiseren van bestaande vergunningen vanuit onder andere het Activiteitenbesluit;
4. Werkafspraken met gemeenten en provincie over verantwoordelijkheden en taken en adviesrol in het kader van onder andere indirecte lozingen en het activiteitenbesluit;
5. Het toetsen van gemeentelijke rioleringsplannen;
6. Het uitvoeren van de subsidieregelingen voor waterkwaliteitsspoor en het emissiespoor buitengebied;
7. Het uitvoeren van de in het meerjarenprogramma vastgelegde controle inspanningen;
8. Adequaat en conform de handhavingsstrategie optreden tegen ongewenste situaties;
9. Het verder uitbouwen van de handhavingssamenwerking met onder andere de provincie, de in liggende gemeenten en de buurwaterschappen.

Maatregelen:

Emissiebeheerplan
Delfland stelt in 2009 het Emissiebeheerplan op dat visie en kader geeft aan het emissiebeheer. Dit plan bevat de maatregelen en instrumenten om naast regulering verder te kunnen gaan in het terugdringen van emissies naar het watersysteem. Nagegaan wordt waar in de planvorming en de waterketen emissiebeheer verbeterd kan worden en wie welke rollen daarbij hebben. Trekker van dit plan is het team Emissiebeheer waarbij intensief wordt samengewerkt met onder andere WSK, Handhaving en WRO.

Regulering van emissies
Het aantal vergunningen vanuit de Wvo neemt steeds verder af. Evenals 2008 is voor 2009 de prognose 35 vergunningen. In verband met de actualisatie worden naar verwachting 70 vergunningen gewijzigd en 40 ingetrokken. Het aantal meldingen vanuit het Activiteitenbesluit neemt naar verwachting toe tot circa 100 in 2009. In 90 gevallen wordt naar verwachting maatwerk gesteld. Het aantal meldingen glastuinbouw blijft naar verwachting gelijk op circa 100. In 2009 wordt het Besluit Bodemkwaliteit geïmplementeerd.

Emissiebeheer breed
Vanuit haar voorlichtende taak verschijnt vier keer per jaar het informatiebulletin Water & Glas. Dit wordt conform de bestuurlijke afspraken en door de positieve resultaten gecontinueerd. Verder wordt de rol van het Informatiepunt Glastuinbouw verder uitgebreid. Er loopt een voorlichtingsproject voor volkstuinders. Gemeenten die onkruidbestrijdingsmiddelen toepassen, worden samen met WUR bezocht waarbij wordt gezocht naar mogelijkheden om de emissie te beperken.

Delfland participeert in het project Telen met Toekomst, waarin in de Woudse Droogmakerij wordt gemonitord. In het project gericht meten in het glastuinbouwgebied is het doel het achterhalen van emissies die een (te) hoge overschrijding geven van de norm. Delfland is voorzitter van de stuurgroep Glami (Glastuinbouw en Milieu) om landelijk invloed uit te oefenen op het tot stand komen van nieuwe normen. Ook participeert Delfland in het bestuur van de Uitvoeringsorganisatie Integrale Milieutaakstelling (UO-IMT).

Toetsen Rioleringsplannen
Gemeenten moeten voor 2013 een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan vaststellen. De samenhang tussen riolering, grondwater en oppervlaktewater, en de opgaven die daar liggen wordt in samenwerking tussen gemeente en waterschap aangepakt. Naar verwachting leidt dit tot een intensieve samenwerking, met een grotere rol van het waterschap aan de voorkant van het proces.

Subsidies lozingen
Vanaf 2010 is de bijdrageregeling emissies buitengebied voor de gemeente Westland afgelopen. Ook de subsidie waterkwaliteitsspoor is in 2009 afgelopen. Riolering buitengebied en afkoppelen blijven nog bestaan, maar naar verwachting veranderen deze regelingen. Mogelijk leidt intensieve en meer integrale samenwerking met gemeenten tot andere bijdrageregelingen.

Handhaving
De handhavingsinspanningen worden verder gecontinueerd waarbij conform het meerjarenplan, de probleemanalyse en de handhavingsstrategie de inspanningen zoveel mogelijk gericht worden op de achterblijvende 'lozers'. Het gaat hierbij zowel om gedrag (niet-nalevers), als om de lozers met een (potentieel) grote emissie.

Op het gebied van de indirecte lozingen wordt ingezet op het verder uitbouwen van de samenwerking met provincie en gemeenten om de noodzakelijke bescherming van de zuiveringstechnische werken en de kwaliteit van het in- en effluent te kunnen verzorgen.

De samenwerking met de gemeenten op het gebied van het toezicht op de glastuinbouwsector wordt, waar mogelijk, geïntensiveerd.

In 2008 heeft Delfland, bij wijze van pilot, de glastuinbouwcontroles in het beheersgebied van waterschap Hollandse Delta uitgevoerd. De 100 uitgevoerde controles en het proces worden eind 2008 geëvalueerd. Gezien de positieve resultaten tot nu toe, wordt verwacht dat de samenwerking wordt voortgezet.

Risico's:

Personele bezetting
Dit is een risico dat voor een groot gedeelte van de organisatie geldt. Binnen dit taakveld is er echter sprake van chronische onderbezetting die slechts beperkt door inhuur kan worden gecompenseerd. Naast de kwantitatieve onderbezetting, is er ook sprake van kennisverlies door het vertrek (zowel intern als extern) van ervaren/deskundige medewerkers. In 2009 wordt er enerzijds gezocht naar creatieve wervingsmogelijkheden, en anderzijds bezien of, door bijvoorbeeld verdere functiedifferentiatie, mogelijk is kundige medewerkers langer vast te houden

Ontwikkelingen wet- en regelgeving
Ten tijde van het opstellen van dit document zijn de gevolgen van de wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving nog niet duidelijk. Hierbij moet worden gedacht aan de Waterwet (grondwater, watervergunningen, algemene regels, samenloop van bevoegdheden), maar ook aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) (één loketgedachte enzovoort). De ontwikkelingen worden intensief gevolgd om zoveel mogelijk te anticiperen.

Organisatie-ontwikkeling
De verdere ontwikkeling van de organisatie kan leiden tot aanpassing van werkprocessen en/of taakverdeling. De benodigde tijd om veranderingen te realiseren kan invloed hebben op de realisatie van de doelstellingen.

G: Heffingen en invordering

Omschrijving:

Op dit beleidsveld worden de kosten en opbrengsten verantwoord die verband houden met het heffen en invorderen van de waterschapsbelastingen, het verwerken van verzoek-, bezwaar- en beroepschriften met betrekking tot die aanslagen, de betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen.

Doelstelling:

Het doel is om belastingen van Delfland juist en tijdig op te leggen, (kwijtscheldings) verzoek-, bezwaar- en beroepsschriften binnen de daarvoor gestelde termijnen juist af te doen, zorg te dragen voor het juist en tijdig verwerken van (terug)betalingen en het door middel van (dwang)invorderingsmaatregelen volgens de wet invorderen van te late betalingen. Het streven is te komen tot een belastingafdeling met een excellente dienstverlening aan de burger.

Maatregelen:

Samenwerking
Komende jaren staan in het teken van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking op belastinggebied met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en overige partijen.

Gecombineerde aanslagoplegging
Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht om vanaf 2009 de aanslagoplegging van de zuiveringsheffing voor de woningen en de ingezetenenomslag (gebruikers-belasting) te combineren met de watersysteemheffing (eigenarenbelasting). De verwachting is dat ongeveer 200.000 aanslagen hiervoor in aanmerking komen. Dit levert in eerste instantie een kostenbesparing op van 80.000 euro aan portokosten. Dit leidt tevens tot een besparing van de drukwerkkosten. Deze besparing wordt aangewend om het drukwerk in verband met de invoering van de nieuwe Waterschapswet te financieren.

Waterschapshuis
In 2009 wordt nog gewerkt met het huidige belastingsysteem. Afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking, wordt op zijn vroegst in 2010 overgestapt naar het systeem van het Waterschapshuis. Vanaf 2009 worden wel al bedragen in rekening gebracht door het Waterschapshuis.

Callcenter
Per 1 juli 2009 loopt het contract met het huidige callcenter af. Ook hier geldt, dat afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking, wordt beslist of, en zo ja, op welke manier met een callcenter wordt doorgegaan. De nieuwe tarieven zijn hoger.

Dwanginvordering
Bij de dwanginvordering zijn in het kader van het project 'financiële schoonmaak' een aantal dwanginvorderingsacties in gang gezet. De verwachting is dat deze acties ook de komende jaren plaatsvinden. De kosten voor 2009 bedragen 565.000 euro. De opbrengst van dwanginvordering wordt geraamd op 1.500.000 euro per heffingsjaar.

Invorderingsrente
Vanaf 2009 wordt een start gemaakt met het in rekening brengen van invorderingsrente. Voorzichtige schattingen laten zien dat hiermee een extra opbrengst van 70.000 euro wordt behaald.

Risico's:
Vooralsnog worden er geen materiële financiële risico's binnen dit programma verwacht.

H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de activiteiten van het bestuur, het bureau Bestuur & Communicatie en het team Calamiteitenzorg.

Doelstellingen:

1. Zorgdragen voor communicatie en ondersteuning van het bestuur die bijdraagt aan de realisatie van de geformuleerde beleidsdoelstellingen;
2. Onderhouden en verder uitbouwen van het calamiteitenzorgsysteem van Delfland en het verstevigen van het fundament onder de crisisbeheersing van Delfland met een hechte verankering in de veiligheidsregio's.

Maatregelen:

Bestuur & Communicatie:
De meerjarenbegroting van bureau Bestuur & Communicatie (B&C) laat een stijgende tendens zien door ontwikkelingen op vijf gebieden.

Doorontwikkeling B&C
De doorontwikkeling van B&C is in volle gang. Door onder andere de wens om meer van buiten naar binnen te werken, een efficiëntere inrichting van de stukkenstroom en de politisering van het bestuur worden andere eisen gesteld aan B&C. Om daarop in te kunnen spelen, wordt de bezetting van B&C op enkele punten aangevuld, wat financiële consequenties heeft.

Politisering bestuur
Op dit moment is nog niet uitgekristalliseerd hoe de politisering van het bestuur uitwerkt. Het kan zijn dat de nieuwe manier van werken in de komende jaren aanpassingen vergt op het gebied van bijvoorbeeld ondersteunende capaciteit en processen of faciliteiten in fysieke of financiële zin (bijvoorbeeld fractiekamers inclusief inventaris, fractievergoedingen, bemensing receptie tijdens avondvergaderingen et cetera). Ook moeten de fracties in de VV de mogelijkheid worden geboden om over standpunten en besluiten te kunnen communiceren met hun achterban en inwoners van het gebied.

Representatie
Delfland denkt steeds meer van buiten naar binnen. Om invulling te kunnen geven aan deze manier van werken wordt het (pro-)actief in contact komen met alle voor Delfland relevante betrokkenen steeds belangrijker. Om deze contacten te kunnen faciliteren, bijvoorbeeld het zelf organiseren van werkbezoeken of het bijwonen van bijeenkomsten van netwerkpartners, dient het representatiebudget structureel opgehoogd te worden. Ook dient in het budget ruimte te zijn voor momenten voor reflectie en vooruitkijken.

Educatie
De in 2006 ingezette intensivering van de educatieactiviteiten begint vruchten af te werpen. Op AWZI Harnaschpolder en AWZI De Groote Lucht zijn bezoekersroutes aangelegd, in samenwerking met docenten is een lespakket ontwikkeld en het aantal rondleidingen neemt daar sterk toe. Op dit moment worden veel van de educatieactiviteiten verzorgd door medewerkers van Delfland. Het moment nadert dat er extra capaciteit nodig is om aan de toenemende vraag naar lessen en rondleidingen te kunnen voldoen. Daarnaast wordt met de partners Rijkswaterstaat en de provincie Zuid-Holland nagedacht over een nieuwe, meer belevingsgerichte, invulling van de informatieruimte in het Keringhuis bij de Maeslantkering.

Internet
Digitale communicatie is belangrijk en wint de komende jaren verder aan belang. Voorzienbaar zijn bijvoorbeeld een verregaande elektronische dienstverlening aan burgers, meer interactiviteit en meer visualisaties. Deze ontwikkelingen kunnen kosten met zich meebrengen op het gebied van hardware, software en capaciteit.

Calamiteitenzorg:
Om de doelstelling te bereiken worden alle schakels van de veiligheidsketen in beeld gebracht. Op de kortere termijn (2009 - 2010) wordt ingezoomd op de preparatie met behulp van risico- en scenariodenken. Na 2010 worden ook de pro-actie en nazorg toegevoegd en worden preventie en repressie opnieuw tegen het licht gehouden. De preparatie richt zich ook op de uitval van vitale infrastructuur, gevolgen van een grieppandemie en terrorisme. Met betrekking tot het functioneren van de eigen calamiteitenorganisatie blijft Delfland investeren in de ontwikkeling van simulatietechnieken en waar mogelijk gebruik maken van nieuwe technologie op het gebied van de inrichting en beheer van crisiscentra, informatievergaring en informatiedeling. Om deze doelstellingen te kunnen realiseren heeft team Calamiteitenzorg extra menskracht nodig. Dit wordt gerealiseerd door het werven van vaste medewerkers.

Risico's:

Samenwerking
Het onvoldoende adequaat kunnen reageren en samenwerken met andere partijen in de veiligheidsregio's bij een calamiteit, waardoor bovenmatige maatschappelijke en economische schade ontstaat.

I: Bedrijfsvoering

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de ondersteunende activiteiten.

Doelstelling:

Zorgdragen voor die ondersteuning die noodzakelijk is voor het realiseren van alle geformuleerde beleidsdoelstellingen.

Maatregelen:

Op basis van het plan 'Sterk Werk, Stromend Water en Sturen met Samenhang' heeft de directie begin 2008 doelen en acties geformuleerd voor de gehele organisatie. Dit plan is vertaald in een prestatiecontract met het bestuur op basis van de principes van een Balance Score Card. Daarin zijn strategische doelen geformuleerd, kritische succesfactoren, prestatie-indicatoren en een tijdsplanning. Het Waterbeheerplan 2010 - 2015 vormt de rode draad.

Structurele aandacht wordt besteed aan de besturing van de gehele organisatie. Een expliciet geformuleerd besturingsmodel vormt de ruggengraat voor een implementatietraject, gericht op prestatiemanagement en gestoeld op de principes van integraal management. Daarin wordt het besturingsinstrumentarium herijkt en aangepast aan de collectief gestelde eisen op het gebied van efficiency en effectiviteit van de bedrijfsvoering. Managementrapportages, persoonlijk contact en structurele samenwerking tussen leidinggevenden vormen de basis voor planning en verantwoording van de prestaties. Strategische advisering ten behoeve van het bestuur wordt versterkt.

Competentiemanagement neemt een prominente plaats in en wordt vorm gegeven door een management development programma met specifieke aandacht voor leiderschap. Competentiemanagement wordt voorts ondersteund door een opleidingsprogramma voor medewerkers en een regelmatige cyclus van gesprekken over werkplanning en geleverde prestaties, gebaseerd op geformuleerde competenties, gekoppeld aan iedere functie. Collectief en individueel leren staat centraal.

Herkende kernwaarden worden dominant voor de cultuur van de organisatie waarbij continu aandacht wordt gegeven aan effectieve interne en externe communicatie. Zo wordt de wens om te komen tot het handelen van 'buiten naar binnen' stapsgewijs gerealiseerd als een permanent leertraject. Langs alle voornoemde lijnen vindt de doorontwikkeling van de organisatie plaats als een continu proces van adaptatie aan omstandigheden en bijsturing aan feitelijkheden.

De komende periode richt het team P&O zich op het vervullen van de vele vacatures door onder andere de tijdelijke inhuur van een extra recruiter en het opzetten van een arbeidsmarktcampagne. Andere belangrijke activiteiten zijn: monitoren van inhuur externen, digitalisering van personeelsdossiers, gegevensbeheer en effectieve ondersteuning van werkprocessen met behulp van workflow, ontwikkelen van een management development plan en aanpassing van de beoordelings- en beloningssystematiek conform de afspraken uit het Sectoraal Arbeidsvoorwaardenoverleg.

Het team ICT heeft een automatiseringsplan voor de periode 2009 - 2013 opgesteld. Het vertrekpunt voor dit plan is dat de technische infrastructuur minimaal op hetzelfde niveau moet blijven en waar nodig moet worden aangepast aan nieuwe ontwikkelingen.

Het team Documentaire Informatievoorziening (DIV) zorgt de komende periode voor het optimaliseren van documentbeheer en stimuleert het gebruik van het Documentair Management Systeem.

Het team Juridische ondersteuning & Vastgoed (JOVG) heeft professionalisering en procesverbetering als belangrijkste doelen voor de komende periode. Belangrijke maatregelen zijn: afstemmingsafspraken met andere organisatieonderdelen effectueren, verdere vergaring van kennis en ervaring op het gebied van onteigeningsprocedures, focus op wetswijziging ten behoeve van adequate implementatie door sectoren en het actueel houden van het ERGO (eigendommen-registratiesysteem).

Het team Ondersteuning Bedrijfsvoering besteedt voor het uitbreiden van zijn functie de komende periode extra aandacht aan Risico Inventarisaties en Evaluaties (RI&E). Hiervoor wordt een risicomodel ontwikkeld. Ook wordt er tweejaarlijks een medewerkerstevredenheidsonderzoek gehouden en wordt er in 2009 gestart met het certificeren van organisatie onderdelen.

Het team Planning en Control besteedt, na de in gebruik name van het nieuwe financiële pakket GIDS, de komende jaren extra aandacht aan de uitbreiding en verbetering van managementrapportages. Ook vragen wijzigingen in de Waterschapswet extra inspanning voor het implementeren en verankeren van het rechtmatig handelen in de organisatie.

De ambitie van Delfland is het bieden van een goede informatievoorziening tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Een belangrijke ontwikkeling hierin is E-overheid, het landelijke programma waarin de één-loket-gedachte en het gebruik van authentieke basisregistratie de hoofdlijn vormen. Dit stelt hoge eisen aan de architectuur en gegevensbeheer.

Innovatieprogramma Delfland
In 2009 komt het eerste Delflandbrede innovatieprogramma gereed. De regiegroep Effectief Innoveren is in 2009 operationeel en heeft tot taak innovatie binnen Delfland te stimuleren en te faciliteren. Innovatie is de komende jaren (2010 - 2013) een van de middelen ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van Delfland. Delfland brengt ieder jaar een innovatieprogramma uit met een doorkijk naar de jaren er na. De verwachting is dat de regiegroep de komende jaren haar faciliterende en stimulerende rol verder invult en dat Delfland naar buiten toe gerichter haar innovatieve activiteiten uitdraagt.

J: Belastingopbrengsten

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle belastingopbrengsten verantwoord.

Doelstelling:

Het tijdig, juist en volledig verantwoorden van de belastingopbrengsten.

Maatregelen:

In 2009 treedt de nieuwe Waterschapswet in werking. Dit heeft een aantal gevolgen voor belastingen van Delfland. De bestaande belastingen worden vervangen door een zuiveringsheffing en een watersysteemheffing. Door de nieuwe financieringsstructuur vinden kostenverschuivingen plaats.

Zuiveringsheffing woningen en watersysteemheffing voor niet eigenaren
Uit gegevens van het CBS over de laatste jaren blijkt dat het aantal huishoudens gemiddeld met 0,33 % groeit. Voorzichtigheidshalve wordt de komende jaren van dit percentage uitgegaan.

Kwijtschelding
Voor 2009 wordt verwacht dat 31.000 huishoudens voor kwijtschelding in aanmerking komen. Dit is gebaseerd op het aantal verzoekschriften in 2007. Door een actiever werkgelegenheidsbeleid van de gemeenten worden meer mensen aan werk geholpen waardoor het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor deze groep naar verwachting daalt. Deze daling wordt in de meerjarenraming teniet gedaan door de verwachte stijging in kwijtscheldingsverzoeken als gevolg van een grotere bekendheid met het kwijtscheldingsbeleid van Delfland.

Oninbaar zuiveringsheffing woningen en omslag.
Het oninbare bedrag betreft 1,8 % van de begrote opbrengst en is gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2007.

Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing bedrijven
Het aantal vervuilingseenheden daalt naar verwachting met 11.000. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door procesveranderingen binnen bedrijven, anderzijds door het staken van de bedrijfsactiviteiten van een aantal grote vervuilende bedrijven in het gebied van Delfland.

Voor DSM wordt vanaf 2007 een lagere vervuilingswaarde van het bedrijfsafvalwater geconstateerd door een beter zuiveringsrendement. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt de vervuilingswaarde voor 2009 en 2010 begroot op 29.300 vervuilingseenheden. Vanaf 2011 wordt de vervuilingswaarde geraamd op 20.000 vervuilingseenheden in verband met het reduceren van de grondwateronttrekking.

Watersysteemheffing gebouwd
Uit gegevens van de gemeenten blijkt dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijkse stijging van de WOZ-waardes van 2 %.

Watersysteemheffing ongebouwd
Door de komst van de nieuwe Waterschapswet wordt het ongebouwde eigendom vanaf 2009 onderverdeeld in natuur, wegen en overig ongebouwd. Het totale aantal hectares blijft nagenoeg gelijk.

2. Paragrafen

2. PARAGRAFEN

2.1 Ontwikkelingen en afwijkingen

Ontwikkelingen
De belangrijkste ontwikkeling is de nieuwe Waterschapswet.
Per 1 januari 2008 is de nieuwe Waterschapswet in werking getreden, echter een aantal bepalingen gaan pas vanaf 2009 gelden. De doelstellingen van de nieuwe waterschapswet zijn democratische legitimatie, vereenvoudiging en transparantie.

De invoering van de nieuwe waterschapswet zal vanaf begrotingsjaar 2009 gaan zorgen voor een aantal beleidswijzigingen binnen het Hoogheemraadschap van Delfland. De belangrijkste wijzigingen als gevolg van de nieuwe Waterschapswet zijn:

Verkiezingen
De waterschapsverkiezingen worden in het najaar 2008 in alle 26 waterschappen tegelijkertijd gehouden. De verwachting is dat de verkiezingen meer bekendheid en publiciteit zullen generen doordat er nu landelijke aanpak is. Daarnaast wordt het huidige personenstelsel vervangen door een lijstenstelsel.

Bestuursamenstelling
De samenstelling van het waterschapsbestuur verandert. Het bestuur mag uit hoogstens dertig leden bestaan, waarbij zeven tot negen zetels gereserveerd zijn voor personen uit specifieke categorieën, zoals bedrijven, landbouw en natuurbeheerders.

Een aantal leden van het bestuur wordt benoemd (op voordracht van hun organisaties, de Kamers van Koophandel, Bosschap en landbouwkring) en een aantal leden wordt door de ingezetenen van het waterschap rechtstreeks gekozen via het lijstenstelsel.

Beleids- en verantwoordingsfunctie
Waterschappen moeten laten zien voor welke doelen zij middelen vragen van burgers en bedrijven omdat waterschappen hun taken uitvoeren met publieke middelen. Door middel van een goede uitvoering en interne organisatie hierbij zal het waterschap moeten zorgen dat de beleidsdoelen daadwerkelijk worden bereikt (doeltreffendheidsvraag), dat dit met zo min mogelijk middeleninzet gebeurt (doelmatigheidsvraag) en dat de middelen worden ingezet zoals is toegestaan (rechtmatigheidvraag). Over de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van de beleidsuitvoering zal het waterschap rekenschap moeten afleggen aan de samenleving. Deze wetswijziging gaat in op 1 januari 2009.

Programma's
Een belangrijke wijziging betreft de verplichting om met ingang van 2009 onder andere de meerjarenraming en de begroting in te richten naar programma's. Een programma is daarbij als volgt gedefinieerd: 'Een samenhangend geheel van activiteiten op basis waarvan het algemeen bestuur het beleid van het waterschap vaststelt.' In de VV van 24 april 2008 is besloten om de beleidsvelden om te zetten naar programma's, aangevuld met enkele nieuwe programma's.

Nieuw belastingstelsel
Als gevolg van de invoering van de Waterschapswet ontstaat er per 1 januari 2009 een nieuw belastingstelsel bestaande uit een watersysteemheffing en een zuiveringsheffing. De watersysteemheffing is bedoeld voor alle waterschapstaken die te maken hebben met het beheer en onderhoud van de watersystemen (de waterkwantiteit en -keringen én de passieve waterkwaliteitstaak). Uit de zuiveringsheffing worden alle zuiveringstaken én de actieve waterkwaliteitstaken gefinancierd.

Afwijkingen
Er zijn geen materiele afwijkingen ten aanzien van de gehanteerde uitgangspunten en normen én in de cijfers ten opzichte van de vorige begroting en meerjarenraming.

2.2 Uitgangspunten en normen

Voor het opstellen van de begroting 2009 zijn de volgende uitgangspunten en normen gehanteerd. De basis van deze uitgangspunten en normen zijn de verslaggevingsvoorschriften uit het Waterschapsbesluit en de voorbereidende teksten van het nieuwe 'Besluit Begroting en Verantwoording' (BBVW).

Inflatie
De kosten zijn centraal en decentraal opgenomen op basis van werkelijk ingeschatte kosten voor het jaar 2009.

Loonkosten
Voor de personeelslasten is uitgegaan van het laatst afgesloten CAO-akkoord met een looptijd tot 1 oktober 2009 en met de diverse premieheffingen op het niveau van 2008. Voor 2009 en de volgende jaren is uitgegaan van een loonkostenstijging van 3 % (nieuwe CAO, premieheffingen etc.).

Onvoorzien
In de meerjarenraming is een centrale post van 0,5 miljoen euro voor onvoorziene kosten opgenomen. Daarnaast is er centraal een post opgenomen van 1 miljoen euro voor onvoorziene personeelskosten als gevolg van wijzingen in de budgetteringsprocedures. Beide posten zijn gebaseerd op ervaringscijfers.

Exploitatietekort
De exploitatietekorten worden gefinancierd door middel van langlopende leningen. De onderbouwing hiervan is opgenomen in de financieringsparagraaf.

Bruto investeringen
In het kader van het voorzichtigheidsprincipe zijn de bruto investeringsuitgaven geraamd in plaats van de netto investeringsuitgaven. Dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met mogelijke ontvangen subsidies en/of bijdragen.

Activeren van baggerkosten
De baggerkosten worden geactiveerd en afgeschreven in 8 jaar. Er volgt nog een nader onderzoek welk deel van deze kosten, binnen de huidige wet- en regelgeving, mogen worden geactiveerd.

Exploitatie of investering
Alle uitgaven groter dan 50.000 euro en een levensduur van meer dan één jaar worden als investering aangemerkt.

Alle andere uitgaven komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Uitzondering hierop zijn bedrijfsauto's: deze worden altijd als investering opgevoerd.

Activeren van bouwrente
De bouwrente wordt gedurende de projectperiode toegerekend aan de projecten en afgeschreven conform de systematiek beschreven bij de afschrijvingen.

Activeren van manuren
Alle directe uren van het Project en Ingenieursbureau (PIB) worden door middel van tijdschrijven toegerekend aan de projecten en afgeschreven conform de systematiek beschreven bij de afschrijvingen.

Investeringen en afschrijvingen[1]
Er wordt afgeschreven vanaf het eerste boekjaar na het afsluiten van de nazorgfase. Investeringen worden lineair afgeschreven. Hieronder een overzicht van de belangrijkste gehanteerde afschrijvingstermijnen:

Categorie	Afschrijvingstermijn in jaren
Waterkeringstaak	
Zee- en rivierenwaterkering	35
Reconstructie boezemkaden	25
Waterbeheersingstaak	
Bouwkundig	40
Elektrisch/ mechanisch	15
Stuwen en duikers	8
Waterkwaliteitstaak	
Bouwkundig	30
Mechanisch/elektrisch	15
AHR-project (bouwkundig, elektrisch, mechanisch)	25
Rioolpersleidingen	30
Grond	
Grond voor boezemkaden	50
Grond voor waterbergingen	40
Overige grond	0
Overig	
Bouwkundig	40
Elektrisch/ mechanisch	15
Kantoorautomatisering	5
Dienstauto's	5

Onttrekkingen voorzieningen
Voor de volgende voorzieningen wordt in 2009 een onttrekking verwacht:

Nr	Omschrijving	2009
1.	Voorziening pensioen	€ 69.748
2.	Voorziening wachtgeld	€ 728.799
3.	Voorziening claims en disputen	€ 2.056.471

Tabel: geraamde onttrekkingen aan voorzieningen

In het kader van voorzichtigheid worden de onttrekkingen aan de voorzieningen toegekende subsidies niet geraamd.

De volgende uitgangspunten zijn er gehanteerd voor de berekening van de geraamde onttrekkingen:

Ad 1. Voorziening pensioen
Voor de onttrekkingen aan de pensioenvoorziening voor oud bestuurders is de sterftetabel van het CBS gehanteerd. Voor de rekenrente is uitgegaan van 3 %.

Ad 2. Voorziening wachtgeld
De huidige wachtgelders zijn geraamd voor de maximale aanspraak, toekomstige wachtgelders (ambtenaren) zijn niet geraamd. Deze worden in eerste instantie gedekt uit

[1] In 2009 wordt het activabeleid opnieuw aan de orde gesteld.

wachtgelders die niet gebruik maken van hun maximale aanspraak. Voor de rekenrente is uitgegaan van 3 %. De jaarlijkse onttrekkingen bestaan deels uit een vrijval.

Ad 3. Voorziening claims en disputen
Voor de onttrekking aan de voorziening claims en geschillen is uitgegaan van alle gegevens die beschikbaar zijn op het moment van samenstellen van deze begroting.

Belastingen
Voor de berekening van de belastingtarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Huishoudens
Uit gegevens van het CBS over de laatste jaren blijkt dat het aantal huishoudens gemiddeld met 0,33 % groeit. Voorzichtigheidshalve wordt de komende jaren van dit percentage uitgegaan.

WOZ-waarde
Uit gegevens van de gemeenten blijkt dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijkse stijging van de WOZ-waarden van 2 %.

Kwijtschelding
Op basis van de verzoekschriften in 2007 is de verwachting dat in 2009 31.000 huishoudens voor kwijtschelding in aanmerking zullen komen. Door een actiever werkgelegenheidsbeleid van de gemeenten worden meer mensen aan het werk geholpen waardoor het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor deze groep naar verwachting zal dalen. Deze daling wordt in de meerjarenraming teniet gedaan door de verwachte stijging in kwijtscheldingsverzoeken als gevolg van een grotere bekendheid met het kwijtscheldingsbeleid van Delfland.

Oninbaar zuiveringsheffing woningen en omslag.
Het oninbare bedrag betreft 1,8 % van de begrote opbrengst en is gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2007.

Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing bedrijven
Het aantal vervuilingseenheden zal naar verwachting dalen met 11.000. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door procesveranderingen binnen bedrijven en anderzijds door het staken van de bedrijfsactiviteiten van een aantal grote vervuilende bedrijven in Delflands gebied.

Voor DSM wordt vanaf 2007 een lagere vervuilingswaarde van het bedrijfsafvalwater geconstateerd door een beter zuiveringsrendement. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt de vervuilingswaarde voor 2009 en 2010 begroot op 29.300 vervuilingseenheden. Vanaf 2011 wordt de vervuilingswaarde geraamd op 20.000 vervuilingseenheden in verband met het reduceren van de grondwateronttrekking.

2.3 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten kunnen het reguliere beleid van het waterschap verstoren. Onder dit begrip wordt verstaan de baten en lasten van materiële betekenis die eenmalig in maximaal drie begrotingsjaren voorkomen.

Delfland verwacht voor het begrotingsjaar geen incidentele baten en lasten conform bovengenoemde definitie.

2.4 Kostentoerekening [2]

Kosten en opbrengsten worden zoveel mogelijk direct ten laste of ten gunste gebracht van een product. Een belangrijke uitzondering zijn de personeelskosten: deze kosten worden via een verdeelsleutel van uren doorbelast aan de producten.
De volgende stap is de verdeling van de ondersteunende producten (bijvoorbeeld: management, huisvesting, automatisering) via specifieke verdeelsleutels (bijv. uren, kosten, werkplekken) naar de primaire producten.
Uiteindelijk worden de primaire producten verdeeld over de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer op basis van de volgende verdeelsleutel:

Programma	Producten	Watersysteem-heffing	Zuiverings-heffing
A Planvorming	Beheersplan waterkeringen	100%	0%
	Waterbeheersplan	90%	10%
	Thema- en gebiedsgerichte plannen	85%	15%
	Plannen van derden	90%	10%
B Aanleg en onderhoud waterkeringen	Beheersinstrumenten waterkeringen	100%	0%
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	100%	0%
C Inrichting en onderhoud watersystemen	Beheersinstrumenten watersystemen	100%	0%
	Aanleg en onderhoud watersystemen	100%	0%
	Baggeren waterlopen en saneren bodems	100%	0%
	Beheer hoeveelheid water	100%	0%
	Monitoring watersystemen	100%	0%
D Bouw en exploitatie zuiveringstechn. werken	Getransporteerd afvalwater	0%	100%
	Gezuiverd afvalwater	0%	100%
	Verwerkt slib	0%	100%
	Afvalwaterbehandeling door derden	0%	100%
E Vergunningverlening en handhaving keur	Keur	100%	0%
	Vergunningen en keurontheffingen	100%	0%
	Handhaving keur	100%	0%
F Beheersing van lozingen	Wvo-vergunningen en meldingen	50%	50%
	Handhaving Wvo	50%	50%
	Rioleringsplannen en subsidie lozingen	50%	50%
	Aanpak diffuse emissies	50%	50%
G Heffingen en invordering	Kostentoedeling en belast.verordeningen	55%	45%
	Aanslagen huishoudens en forf. bedrijven	55%	45%
	Aanslagen Wvo overige bedrijven	10%	90%
	Aanslagen omslag gebouwd, leges e.d.	100%	0%
	Verzoek-, bezwaarschr. huish./forf.bedr.	55%	45%
	Bezwaarschriften Wvo overige bedrijven	10%	90%
	Bezwaarschr. omslag gebouwd, leges ed.	100%	0%
	Invordering	55%	45%
H Bestuur, communicatie en calamiteitenzorg	Bestuur en externe communicatie	75%	25%
	Calamiteitenzorg	85%	15%
J Opbrengsten beheersproducten	Financ.opbrengsten watersysteemheffing	100%	0%
	Financ.opbrengsten zuiveringsheffing	0%	100%
	Mutaties reserves watersysteemheffing	100%	0%
	Mutaties reserves zuiveringsheffing	0%	100%
	Belastingopbrengsten watersysteemheffing	100%	0%
	Belastingopbrengsten zuiveringsheffing	0%	100%

[2] De kostentoerekening is mede gebaseerd op het advies van de Unie van Waterschappen.

2.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen

In deze paragraaf zal een overzicht worden opgenomen van de vermogensbestanddelen die niet behoren tot het weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserve

De volgende aanpassingen zijn er gedaan in de bestemmingsreserves ten opzicht van begrotingsjaar 2007 in overeenstemming met het besluit van de verenigde vergadering van Delfland d.d. 9 oktober 2008:

- De afkoopreserve waterbeheersingstaak is vrijgevallen ten gunste van de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer;
- De reserve slibverwerkingskosten is als overlopend passief verantwoord;
- De vereveningsreserve investeringen waterkwaliteit is in zijn geheel toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve tariefsegalisatie zuiveringsbeheer.

De huidige bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie dient om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Waterzuivering

In mln euro's	**2009**
Beginstand 1/1	**122,2**
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	32,8
Eindstand 31/12	**89,4**

Voorzieningen

	Voorziening pensioenen	**Voorziening wachtgeld**	**Voorziening claims en disputen**	**Totaal**
Beginstand 1/1/2009	**477.698**	**1.927.430**	**2.056.471**	4.461.599
Toevoegingen	14.331	470.400	0	484.731
Onttrekkingen	69.748	728.799	2.056.471	2.855.018
Eindstand 31/12/2009	**422.281**	**1.669.031**	**0**	**2.091.312**

Voorziening pensioenen
Uit de voorziening pensioenen worden de pensioenuitkeringen aan oud-bestuursleden of hun nabestaanden gedaan.

Voorziening wachtgeld
Deze voorziening dekt de toekomstige wachtgeldaanspraken van ex-medewerkers en collegeleden af.

Voorziening claims en disputen
Deze voorziening is getroffen naar aanleiding van de nog lopende procedure van DSM tegen Delfland aangaande de grondwaterkering.

Voorziening toegekende subsidies exploitatie en investeringsprojecten
In het kader van voorzichtigheid worden de voorzieningen toegekende subsidies niet geraamd.

2.6 Waterschapsbelastingen

Belastingeenheden

Belastingsoort	Eenheid	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing:						
- ingezetenen	huishoudens	462.000	463.500	465.100	466.600	468.200
- gebouwd	WOZ (mln)	135.600	138.300	141.100	143.900	146.800
- ongebouwd (agrarisch)	hectare	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
- ongebouwd (wegen)	hectare	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
- natuur	hectare	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200
Zuiveringsheffing	verv.eenheid	1.347.900	1.358.200	1.352.400	1.356.800	1.360.300
Verontreinigingsheffing	verv.eenheid	8.400	1.500	1.500	500	500

De vermelde aantallen huishoudens en vervuilingseenheden zijn vóór aftrek van kwijtschelding en oninbaar. Voor kwijtschelding is jaarlijks rekening gehouden met 31.000 huishoudens en 64.560 vervuilingseenheden. Het kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de 100%-norm.

Opbrengsten en reserves voor tariefsegalisatie

Onderstaande tabel geeft voor zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer een overzicht van de ontwikkeling van de waterschapsbelastingen in de komende jaren en de stand en het verloop van de bij die taak behorende bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie. Voor de watersysteemheffing is gerekend met een jaarlijkse opbrengststijging van 8,5 % en voor de zuiveringsheffing van 10 %.

Belastingopbrengsten / reserves voor egalisatie (x € 1.000)	2009	2010	2011	2012	2013
a. Watersysteembeheer					
Watersysteemheffing:					
- ingezetenen (netto)	38.525	41.948	45.674	49.731	54.161
- gebouwd	23.323	25.256	27.394	29.736	32.327
- ongebouwd	3.094	3.339	3.623	3.931	4.265
- natuur	6	7	7	8	9
Verontreinigingsheffing	547	106	118	43	47
Totaal belastingen	65.495	70.656	76.816	83.449	90.809
Verloop reserves (cum.)	29.327	23.424	18.152	13.109	8.499
b. Zuiveringsbeheer					
Zuiveringsheffing (netto)	82.140	90.350	99.390	109.380	120.370
Verloop reserves (cum.)	89.356	61.525	35.581	12.501	276

Op grond van de nieuwe wet- en regelgeving dient het laatste jaar van de meerjarenraming structureel sluitend te zijn met positieve reserves.
Het watersysteembeheer vertoont bij een jaarlijkse tariefstijging van 8,5 % in 2013 een negatief exploitatieresultaat van 4,6 miljoen euro en een algemene reserve van 8,5 miljoen. Een verdere doorkijk tot 2018 laat zien dat bij een jaarlijkse tariefstijging van 4 % vanaf 2014 de begroting structureel sluitend zal zijn met een algemene reserve van circa 3 miljoen.
Bij het zuiveringsbeheer zal de in het verleden opgebouwde vereveningsreservering de

komende jaren volledig worden ingezet ter dekking van de exploitatietekorten. Daarbij is tot 2013 een tariefstijging noodzakelijk van jaarlijks 10 %. Het omslagpunt komt aan het eind van de meerjarenperiode met een sterk afvlakkende kostenontwikkeling en bij een gematigde tariefstijging van 3 % in de jaren naar 2018 tot een weer oplopende reserve.

Voor beide taken geldt dat de stijging van de kosten en de daarmee verbandhoudende opbrengsten een gevolg zijn van de activiteiten zoals die zijn beschreven bij de verschillende programma's.

Tot slot is in de meerjarenraming gerekend met jaarlijkse belastingopbrengsten voor leges (350.000 euro) en precario (250.000 euro).

Tarieven

Wettelijke wijzigingen in het heffingenstelsel en besluitvorming daarover in het algemeen bestuur leiden tot grote verschuivingen in de tarieven van 2008 naar 2009.

Tarieven in euro's	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing:						
- ingezetenen	43,96	91,14	98,89	107,29	116,41	126,31
- gebouwd	0,49	0,43	0,46	0,49	0,52	0,55
- ongebouwd (agrarisch)	74,11	137,51	148,40	161,01	174,70	189,55
- ongebouwd (wegen)	74,11	275,02	296,80	322,02	349,40	379,10
- natuur	74,11	2,87	3,11	3,38	3,67	3,98
Zuiveringsheffing	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44
Verontreinigingsheffing	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44

Deze tariefsberekening is gebaseerd op de kostentoedelingsverordening (vanaf 2009 ingrijpend gewijzigd), de ontwikkeling van de belastingeenheden (zie hiervoor) en de voorgestelde procentuele opbrengststijgingen als gevolg van de verwachte kosten- en opbrengstontwikkelingen in de komende jaren.

Ontwikkeling kosten, opbrengsten en tarieven
Op de volgende bladzijden is de meerjarenraming naar kosten en opbrengsten weergegeven. De opbrengsten daarin zijn gebaseerd op de daarna vermelde tariefontwikkeling 2008-2013. Ook zijn de consequenties voor de verschillende categorieën uitgewerkt aan de hand van enige voorbeelden.

Ontwikkeling kosten en opbrengsten 2008 - 2013 (x € 1 miljoen)

	2008	**2009**	2010	2011	2012	2013
Watersysteembeheer [1]						
Totale kosten	56,1	**81,8**	88,7	94,4	101,4	109,3
Waterschapsomslag en ingezetenenomslag	45,5	**64,9**	70,5	76,7	83,4	90,8
Verontreinigingsheffing		**0,6**	0,1	0,1	0,1	0,0
Overige inkomsten	8,7	**11,3**	12,2	12,3	12,9	13,9
Exploitatiesaldo	-1,9	**-5,0**	**-5,9**	**-5,3**	**-5,0**	**-4,6**
Saldireserve [2]	34,3	**29,3**	23,4	18,1	13,1	8,5
Zuiveringsbeheer [1]						
Totale kosten	126,2	**150,0**	154,6	162,1	170,3	171,7
Zuiveringsheffing	91,8	**82,2**	90,3	99,4	109,3	120,4
Overige inkomsten	29,2	**35,0**	36,5	36,8	37,9	39,1
Exploitatiesaldo	-5,2	**-32,8**	-27,8	-25,9	-23,1	-12,2
Vereveningsreservering [2 3]	122,2	**89,4**	61,6	35,7	12,6	0,4
Saldireserve [2 3]	1,9	**1,9**	1,9	1,9	1,9	1,9

[1] Bedragen 2008 zijn sterk afwijkend van 2009 e.v. als gevolg van met name de invoering van de nieuwe Waterschapswet.

[2] Cumulatief en na toevoeging verwachte resultaten over 2008 (t/m Voorjaarsnota).

[3] Bij de vorming van de vereveningsreservering waterkwaliteit is besloten de saldireserve constant te houden.

Enkele jaren na het gereedkomen van de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust zal de reservering worden opgeheven en opgaan in de saldirese
Tot die tijd heeft de vereveningsreservering de functie van een saldireserve, ook voor de niet aan het AHR-project gerelateerde kosten.

Ontwikkeling tarieven 2008 - 2013

	2008	**2009**	2010	2011	2012	2013
Watersysteembeheer						
Stijging opbrengst		**8,5%** [1]	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Tarief ingezetenen per huishouden	43,96	**91,14**	98,89	107,29	116,41	126,31
Tarief gebouwd per € 2.500 econ.waarde [2]	0,49	**0,43**	0,46	0,49	0,52	0,55
Tarief ongebouwd per ha.	74,11	**137,51**	148,40	161,01	174,70	189,55
Tarief natuur per ha.	74,11	**2,87**	3,11	3,38	3,67	3,98
Tarief verontreinigingsheffing per v.e. [3]	70,18	**65,06**	70,99	78,46	86,04	94,44
Zuiveringsbeheer						
Stijging opbrengst		**10%** [1]	10,0%	10,0%	10,0%	10,0%
Tarief woningen en bedrijven per v.e.	70,18	**65,06**	70,99	78,46	86,04	94,44

Voorbeelden te betalen bedragen 2008 - 2013

							% stiiging
(in euro's)	2008	**2009**	2010	2011	2012	2013	2009
Alleenwonend, geen eigenaar	114,14	**156,20**	169,88	185,75	202,45	220,75	37%
Meer personen, geen eigenaar	254,50	**286,32**	311,86	342,67	374,53	409,63	13%
Alleenwonend, woning WOZ-waarde € 250.000	163,14	**199,20**	215,88	234,75	254,45	275,75	22%
Meer personen, woning WOZ-waarde € 250.000	303,50	**329,32**	357,86	391,67	426,53	464,63	9%
Bedrijfspand, WOZ-waarde € 5 mln, 100 v.e.	7.998,00	**7.366,00**	8.019,00	8.826,00	9.644,00	10.544,00	-8%
Veeteeltbedrijf, 25 ha	1.852,75	**3.437,75**	3.710,00	4.025,25	4.367,50	4.738,75	86%
Openbare landweg, 25 ha	1.852,75	**6.875,50**	7.420,00	8.050,50	8.735,00	9.477,50	271%
Natuurterrein, 25 ha	1.852,75	**71,75**	77,75	84,50	91,75	99,50	-96%

[1] Betreft de procentuele opbrengststijging ná verwerking van de nieuwe kostentoedeling vanaf 2009.
Deze nieuwe kostentoedeling (VV-besluit van 9 oktober 2008) heeft grote gevolgen voor de tarieven 2009.
De werkelijke ontwikkeling van het *tarief* bij de elke categorie hangt ook af van de ontwikkeling van de heffingsgrondslag.

[2] Het tarief voor gebouwd zal vanaf 2009 worden berekend als een percentage van de totale WOZ-waarde (2009: 0,0173%).

[3] Het tarief verontreinigingsheffing is gelijk aan het tarief zuiveringsheffing.

2.7 Weerstandsvermogen

Algemeen

Op grond van het nieuwe Waterschapsbesluit zijn waterschappen verplicht om de risico´s die ze lopen in kaart te brengen en een beleid te ontwikkelen om deze risico´s af te dekken.

Onder weerstandvermogen wordt verstaan 'de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico´s af te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie'.

Regulier risico´s worden afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde verzekeringen. Het gaat bij weerstandvermogen om die risico´s die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen.

Risico's

Het inventariseren van deze risico's en het kwantificeren hiervan moet nog worden uitgevoerd. Het ontwikkelen van een systematiek om risico's te kwantificeren is een werkzaamheid die uiterst zorgvuldig moet worden uitgevoerd. Gezien de korte tijd die hiervoor beschikbaar is, zal dit in de volgende Meerjarenraming worden opgenomen.

In onderstaand overzicht staan de financiële risico's per programma welke nader zijn toegelicht in hoofdstuk 1: de programma's.

Risico's van relatief geringe omvang, algemene bedrijfsrisico's en projecten waarvan niet is uit te sluiten dat in de begroting en meerjarenraming onvoldoende gelden zijn, zijn niet opgenomen. Een aantal eerder vermelde risico's in begroting of jaarrekening is afgewikkeld of om andere redenen vervallen. Deze worden daarom niet meer vermeld.

Programma	Omschrijving van het risico
A: Planvorming	Subsidies proeftuinen waterkader Haaglanden
	Overdracht grondwater
B: Aanleg onderhoud Waterkeringen	Investeringsvolume
	Project Zwakke schakels
C: Inrichting en onderhoud waterkeringen	Investeringsvolume
D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	Persleiding gemaal Morsestraat - AWZI Houtrust
	Indexering Dienstverleningsvergoeding
	Vervallen leidingen Haagse regio
E: Vergunningverlening en handhaving keur	Personele bezetting
	Ontwikkelen wet- en regelgeving
	Organisatie-ontwikkeling
F: Beheersing van lozingen	Personele bezetting
	Ontwikkelen wet- en regelgeving
	Organisatie-ontwikkeling
G: Heffing en invordering	-
H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	Samenwerking bij calamiteit
I: Bedrijfsvoering	-
J: Belastingopbrengsten	-

Algemene reserves

De traditionele taken waterkering, waterbeheersing en waterkwaliteit komen met ingang van 2009 te vervallen. De bij deze taken behorende algemene reserves worden opgeheven en overgeheveld naar het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer. Bij de waterkwaliteitstaak gaat uitsluitend het onderdeel passief waterkwaliteitsbeheer over naar het watersysteembeheer. De afvalwaterketen wordt ondergebracht bij het zuiveringsbeheer.

De omzetting van de algemene reserves van de oude situatie naar de nieuwe situatie is besloten in de verenigde vergadering van Delfland van 9 oktober 2008. Hieronder een overzicht van het verwachte verloop van de algemene reserves in 2009:

Watersysteem

In mln euro's	**2009**
Beginstand 1/1	**34,3**
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	5,0
Eindstand 31/12	**29,3**

Waterzuivering

In mln euro's	**2009**
Beginstand 1/1	**1,9**
Toevoegingen	0
Onttrekkingen	0
Eindstand 31/12	**1,9**

Bestemmingsreserves
De volgende aanpassingen zijn er gedaan in de bestemmingsreserves ten opzicht van begrotingsjaar 2007 in overeenstemming met het bestluit van de verenigde vergadering van Delfland d.d. 9 oktober 2008:

- De afkoopreserve waterbeheersingstaak is vrijgevallen ten gunste van de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer;
- De reserve slibverwerkingskosten is als overlopend passief verantwoord;
- De vereveningsreserve investeringen waterkwaliteit is in zijn geheel toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve tariefsegalisatie zuiveringsbeheer.

De huidige bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie dient om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Waterzuivering

In mln euro's	**2009**
Beginstand 1/1	**122,2**
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	32,8
Eindstand 31/12	**89,4**

2.8 Financiering

Inleiding

De kaders voor het treasurybeleid van het Hoogheemraadschap van Delfland zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido), de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (ex artikel 108 Waterschapswet) artikel 20, het waterschapsbesluit artikel 4.18, het treasurystatuut en het treasuryprotocol. In deze paragraaf wordt de financiering van Delfland en de consequenties ervan weergegeven in het licht van deze kaders. De verdere ontwikkeling van beleid op het gebied van treasury staat gepland voor het aankomende jaar.

Ontwikkelingen

In 2009 zal waarschijnlijk een aantal wijzigingen van de wet Fido worden doorgevoerd, onder andere ten aanzien van de renterisiconorm (het voorstel in deze is dat de renterisiconorm niet meer berekend wordt op basis van de langlopende schuld (20 %), maar op basis van het begrotingstotaal (30 %)). Voor deze paragraaf wordt echter de huidige regelgeving aangehouden. Overigens zal de implementatie van de gewijzigde regelgeving geen effect hebben op de financieringsmogelijkheden voor Delfland.

Op dit moment (augustus 2008) lijkt de lange termijn rente voor 30 jaar laag te zijn in verhouding met voorgaande jaren en de verwachting is dat deze ook omhoog gaat. Het vermijden van risico's door het vastzetten van de rente voor een lange termijn is op dit moment naar verwachting relatief goedkoop. Overigens streeft Delfland ook naar een situatie waarin zo weinig mogelijk risico wordt gelopen. Als gevolg hiervan zal het hoogheemraadschap bijvoorbeeld ook niet werken met derivaten.

Op dit moment (augustus 2008) is de korte termijn rente (3 maands Euribor) nog hoog, zelfs hoger dan 30 jaar rente; dit is mede het gevolg van de kredietcrisis. Deze rente zal naar verwachting echter gaan dalen.

Meerjarenraming 2009-2013

Er zijn geen ontwikkelingen of nieuwe inzichten in de begroting 2009 ten opzichte van de meerjarenraming 2009-2013.

Liquiditeitsprognose

Op grond van de vermogensbehoefteplanning, zoals opgenomen in de meerjarenraming, wordt voor het begrotingsjaar 2009 verwacht dat als liquiditeit een bedrag van 111 miljoen euro benodigd is. Hiervan is 95 miljoen euro bestemd voor de financiering van de investeringen. De overige 16 miljoen euro is nodig voor de financiering van de exploitatie.

Visie op de renteontwikkeling

Op grond van de huidige rentestanden wordt verwacht dat op de kapitaalmarkt de vergoeding voor de nog aan te trekken langlopende leningen geleidelijk zal stijgen. Delfland heeft hier op ingespeeld door een groep leningen te herfinancieren tegen meer gunstige tarieven. Op grond van deze verwachting past ook het streven van Delfland om de vermogensbehoefte op langere termijn te financieren tegen de huidige vastrentende tarieven. Het streven is dit voor het einde van 2008 te effectueren.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet
In de wet Fido is vastgelegd dat de kortlopende financiering wordt beperkt door middel van de kasgeldlimiet. Voor waterschappen is deze limiet vastgesteld op 23 % van het begrotingstotaal op 1 januari van het betreffende jaar.

Overigens heeft Delfland niet de intentie de kasgeldlimiet maximaal te benutten. Er wordt continu gestreefd naar een saldo tussen de 5 miljoen euro negatief en 15 miljoen euro negatief, omdat er sprake is van een structurele behoefte aan vreemd vermogen, waardoor het renterisico op kortlopende financiering groter wordt, zeker bij de huidige marktrente (kortlopende rente is relatief duurder dan langlopende rente).

Renterisico
De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door middel van de renterisiconorm. Het uitgangspunt voor het invoeren van de renterisiconorm is het streven naar een spreiding van de looptijden van langlopende leningen met als doel een beperking van renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag, dat in aanmerking komt voor renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. Deze norm wordt berekend als 20 % van de vaste schuld per 1 januari van het begrotingsjaar.

De langlopende schuld per 1 januari 2009 wordt geschat op 460 miljoen euro. De renterisiconorm bedraagt derhalve 92 miljoen euro.

Derivaten
Delfland maakt geen gebruik van derivaten in de zin dat posities worden ingenomen op grond waarvan risico's gelopen worden.

2.9 Verbonden partijen

Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

De definitie van een verbonden partij conform de Waterschapswet is als volgt:
'een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft'.

financieel belang: 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt'.

bestuurlijk belang: 'zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht'.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de visie op de met Delfland verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting én de beleidsvoornemens omtrent deze verbonden partijen.

Naam verbonden partij	**Relatie tot geformuleerde doelstellingen**	**Beleidsvoornemens omtrent verbonden partij**
Nederlandse waterschapsbank NV	De Nederlandse waterschapsbank is de 'huisbankier' van Delfland en zorgt mede voor de financiering van de huidige geformuleerde doelstellingen als de in het verleden geformuleerde doelstellingen.	Continueren
DRSH Zuiveringsslib NV	Het Hoogheemraadschap van Delfland is samen met vier andere waterschappen, aandeelhouder van DRSH Zuiveringsslib NV. Deze vennootschap verzorgt het transport en de verwerking van slib uit de afvalzuiveringsinstallaties.	Continueren
Holding IOPW NV en Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' CV	Dit betreft een PPS constructie die in 2002 is gesloten met drie overheidspartijen (waaronder Delfland) en een private partij. Delfland neemt hieraan vooral deel om vanuit dit samenwerkings-verband in de planvorming een aantal ABCDelfland maatregelen in het Westland zeker te stellen (en werk met werk te maken).	Continueren

Naam verbonden partij	Relatie tot geformuleerde doelstellingen	Beleidsvoornemens omtrent verbonden partij
Aquanet BV	Aquanet voert projecten uit op het terrein van drink- en afvalwater in ontwikkelings-landen en in Centraal en Midden-Europa. De opdrachtgevers van Aquanet zijn onder meer de Wereldbank, de Oost-Europa Bank, de Europese Unie, Nederlandse overheden en waterleidingbedrijven.	Verkopen (past niet binnen de doelstellingen)
Delta Waterlab	Gemeenschappelijke regeling met de waterschappen Hollandse Delta en Brabantse Delta. De regeling heeft tot doel het verrichten van laboratoriumonderzoek t.b.v. de deelnemers en hierbij te komen tot vergroting van efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging, kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht	Continueren
Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)	Doel van de vereniging is het behartigen van de belangen van de waterschappen in het bijzonder, die in Zuid-Holland zijn gelegen. De vereniging houdt zicht onder meer bezig met de bestrijding van muskusratten.	Continueren
Vereniging Regionaal Samenwerkingsverband Water-Stad-Land	Vereniging opgericht door gemeenten Delft, Leidschendam - Voorburg en Schiedam. Delfland is lid. Doel is het optimaal benutten van het economische potentieel van het Rijn-Schiekanaal en het vormen van een kennisnetwerk.	Continueren

2.10 Bedrijfsvoering

Algemene ontwikkelingen

In het Waterbeheersplan3 (2006-2009) zijn de maatregelen opgenomen die voortkwamen uit de veelheid van plannen die waren ontwikkeld in de voorgaande jaren. Deze intensivering in realisatie heeft geleid tot een vergroting van het aantal projecten en alle uit te voeren activiteiten in de primaire processen. De betreffende organisatieonderdelen zijn daartoe in de loop van de tijd gegroeid. Deze uitbreidingen leiden echter ook tot een noodzaak om de ondersteunende bedrijfsvoering uit te breiden. Die versterking is de afgelopen jaren echter achterwege gebleven. De doorontwikkeling van de organisatie vanaf 1 januari 2008 en de gebleken noodzaak tot versterking van de bedrijfsvoering, zowel kwalitatief als kwantitatief, heeft voor de begroting 2009 geleid tot een verzoek voor uitbreiding van de formatie.

Bij de analyses voor het Waterbeheersplan4 (2010-2015) is vastgesteld dat er zoveel projecten uitgevoerd moeten worden, dat dat genoeg zou zijn om een tweede 'productielijn' van primaire processen in te richten. Dat zou betekenen dat die over een paar jaar weer zou moeten worden ontbonden hetgeen maatschappelijk en bedrijfsmatig onverstandig is. Besloten is dan ook om het volume van uit te voeren investeringsprojecten te maximeren en voor de uitvoering ervan te prioriteren. Het alternatief zou zijn een uitbreiding van de primaire productiecapaciteit en een nog intensievere versterking van de bedrijfsvoering dan wordt voorgesteld.

Analyse huidige situatie primaire processen
Een analyse van de formatie binnen de primaire processen in de volle breedte is het afgelopen jaar nog niet mogelijk geweest, enerzijds omdat de sectoren alle in een doorontwikkelings-proces zitten, anderzijds omdat de capaciteit daartoe ontbreekt (ten gevolge van het nog niet op orde zijn van de bedrijfsvoering). Bij de sector zuiveringsbeheer heeft deze analyse bij de doorontwikkeling begin 2008 wél plaatsgevonden (samenvoeging van de sectoren Contractmanagement Noord en Regio Zuid), waarbij is gestuurd op een budgettair neutrale oplossing (de formatie is bij collegebesluit in april/mei 2008 vastgesteld).

Analyse huidige situatie bedrijfsvoering
Verbetering van de bedrijfsvoering is in alle opzichten een noodzaak ('het been moet worden bijgetrokken'). Het beheer is onvoldoende op orde, er is een fors probleem op het gebied van financiële beheersing en controle en de bedrijfsvoering is zwaar onderbezet op alle fronten, zowel kwalitatief als kwantitatief. Een implementatieplan is opgesteld om het been bij te trekken voor de financiële taken binnen de organisatie alsook voor een aanvulling op onderdelen bij Middelen.

Doel
Uiteraard is het inrichten van een effectieve en een efficiënte organisatie voor het behalen van de doelstellingen van het WBP onderdeel van de plannen om te komen tot een organisatie die gesteld staat voor 1 januari 2010. Eventuele bijstelling van de bestuurlijke keuzes binnen het WBP kan leiden tot wijziging van de formatie. Als er een investeringsafname plaatsvindt, wordt de formatie daaraan aangepast. Dat is echter momenteel op de langjarige termijn niet voorzien, integendeel. De rol van de sector Beleid en Onderzoek verandert: het accent zal verschuiven van een planontwikkeling naar een meer nadrukkelijke rol ten aanzien van onderzoek en monitoring. Bij de uitwerking van deze implementatie zullen keuzes moeten worden gemaakt waarvan nu niet te voorzien is wat de kwantitatieve effecten zullen zijn.

Vervolgstappen
Met het ontwerp WBP 2010 - 2015 komt zicht op de concrete ambities van het huidige bestuur. Aan de hand van deze ambities wordt de bestaande personele formatie van de Watersectoren tegen het licht gehouden. In het kader van de samenhang tussen en de sturing op de watersectoren zal dit onderzoek naar de formatie uiteraard gericht zijn op het zo budgettair neutraal mogelijk houden, zoals destijds ook bij zuiveringsbeheer is gebeurd. Uiteraard zal in de tussentijd telkens de vraag worden gesteld of voorkomende vacatures moeten worden vervuld, of extra formatie noodzakelijk is, dan wel of er binnen de bestaande

formatie anders kan worden geprioriteerd. Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2010 – 2015 in het voorjaar van 2009, zal concreet worden aangegeven of, en zo ja waar, en ten koste van welke taak of kwaliteit, eventueel de formatie kan worden bijgesteld. Tevens zal worden overgegaan op het primair sturen op personeelsbudgetten in plaats van op formatie.

Formatie 2009: Ontwikkeling formatie

Op basis van bovenstaande uiteenzetting wordt voor de begroting van 2009 een vergroting van de formatie voorgesteld met netto 16,8 fte op vaste structurele basis en 2 fte op tijdelijke basis. Van de 16,8 fte op vaste basis zijn 14,8 fte voor de bedrijfsvoering en bestuursondersteuning en 2 fte voor de primaire processen op het taakveld waterkeringen. Een nadere toelichting wordt onderstaand gegeven. De gevraagde formatie zal niet direct vanaf 1 januari daadwerkelijk op de begroting drukken, de vacatures zullen geleidelijk worden ingevuld.

Uitgangspunt voor de formatie voor de begroting 2009 is 558,6 fte. Dit is inclusief tijdelijke formatie. Van de 26,8 fte's worden 8 fte's uit het bestaand budget gedekt.

	Formatie	Nieuw	Totaal nieuw	Dekking uit bestaand budget	Geen dekking uit bestaand budget
Stand begroting 2008	530,5				
Doorontwikkeling	- 1,0				
Reorganisatie ZB	- 0,5				
Tijdelijke formatie ZB	+ 2,0 (5 jaar)				
Tijdelijke formatie P+O	+ 0,8 (2 jaar)				
Stand per 1 januari 2009	531,8		531,8		
Calamiteitenzorg		1,4		-	1,4
EFZ/KAM		2,0		-	2,0
EFZ/Rechtmatigheid		3,0		-	3,0
EFZ/Inkoop		1,0		-	1,0
EFZ/Verzekering		0,2		-	0,2
EFZ/Concerncontrol		1,0		-	1,0
Middelen		5,2		-	5,2
Bestuursondersteuning		2,0		-	2,0
Communicatie		9,0		8,0	1,0
PIB		1,0		-	1,0
OWB		1,0		-	1,0
			26,8	8,0	18,8
Begroting 2009			558,6		

Algemeen

De effecten van het feit dat Delfland een jonge investeringsorganisatie is, betekent dat de financiële sturing en control een uitdrukkelijke plek in de organisatie moeten krijgen.
Eind 2008 zal de financiële concern sturing/organisatie worden verbeterd aan de hand van een nieuwe planning & control cyclus, geënt op de nieuwe wetgeving. Hiervoor is versterking van de centrale planning & control-organisatie nodig en dient de concerncontroller duidelijker en zwaarder te worden gepositioneerd. Ook dient de sectorale control zo vormgegeven te worden dat deze een optimale bijdrage kan leveren aan het totale P&C-systeem. De organisatie zal extra inzet organiseren om deze processturing en koppeling te realiseren. De voor- en najaarsnota zullen met ingang van 2009 niet meer bestaan en worden vervangen door bestuursrapportages. Hierbij dient het management te voorkomen dat er verrassingen moeten worden gemeld die voorkomen hadden kunnen worden. Indien er onverwachte calamiteiten voorkomen dienen deze vooraf te worden gemeld. Oplossingen worden in bestaande budgetten gezocht. De Meerjarenraming 2010 - 2015 zal tijdig worden ontwikkeld, zodat behandeling in de VV voor het zomerreces kan plaatsvinden.

Calamiteitenzorg
Crisisbeheersing en de voorbereiding op rampenbestrijding is anno 2008 geen vrijblijvendheid meer. Voor Delfland geldt dit, gelet op de ligging, bevolkingsdichtheid én de risico-gevoeligheid van het gebied, in versterkte mate. In het kader van de crisisbeheersing beschikt Delfland over een calamiteitenzorgsysteem, dat bestaat uit diverse calamiteiten(bestrijdings)plannen, een opleidings- en oefentraject voor de calamiteitenorganisatie, een goed geoutilleerd informatiemanagementsysteem en een uitgebreid netwerk binnen de rampenbestrijding. Uitbreiding van het bureau calamiteitenzorg met 1,4 fte is nodig gezien het toegenomen risicoprofiel van Delfland.

EFZ
Behoudens de inzet van alle leidinggevenden van Delfland is het hoogst noodzakelijk de centrale planning- en control functie kwantitatief te versterken. Momenteel is daarvoor 7,2 fte extra geraamd, waarvan 5 fte al uitsluitend op basis van de nieuwe wetgeving.
Een ander aspect dat dringend bijstelling behoeft is de gehele informatisering en automatisering. Een nieuw informatiseringsplan is c.q. wordt opgesteld. Om dit te kunnen implementeren dient eerst gekeken te worden naar de mogelijkheden van een betere benutting van de beschikbare instrumenten. Het gegevensbeheer dient in samenhang te worden gebracht en het kennismanagement moet worden verbeterd. Ook de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van informatisering en automatisering (onder meer Nora 3.0.) worden daarbij meegenomen worden evenals de E-vaardigheden van medewerkers en leidinggevenden. Met een betere stroomlijning en benutting zullen ook de bedrijfsprocessen naar verwachting makkelijker kunnen verlopen.

Middelen
De ontwikkeling van de sector Middelen is bij de groei van de organisatie de afgelopen jaren achtergebleven. Ook bij deze sector is het noodzakelijk om het been in kwaliteit van de interne dienstverlening, maar ook in omvang bij te trekken. Momenteel worden vaste teamleiders geworven, die daarin een nadrukkelijke taak krijgen. De komende periode zullen nadere keuzes worden gemaakt welke taken centraal bij de sector Middelen moeten liggen en welke decentraal kunnen worden uitgevoerd. In eerste instantie dient echter binnen de sector zelf geïnvesteerd te worden.
De sector Middelen is verantwoordelijk voor een groot aantal concernbrede informatiesystemen (bijvoorbeeld: Persmaster (P&O beheerpakket), Document Management Systeem, Ergo (vastgoed registratiesysteem)). Om deze systemen te kunnen beheren en functioneel te laten (blijven) zijn, is uitbreiding voor functioneel(applicatie)beheer met 1 fte noodzakelijk (slechts beschikbaar 0,6 fte voor de hele sector).
Ten aanzien van een aantal taakvelden binnen de sector is te weinig ondersteuning beschikbaar (bijvoorbeeld: dagelijks beheer om de onlangs op orde gebrachte vastgoedregistratie op orde te houden en mutaties goed te verwerken is niet aanwezig); daartoe wordt voor de gehele sector (vijf teams) uitbreiding met 2,2 fte aan ondersteunende medewerkers voorgesteld.

Er is een toenemende vraag naar digitaliseren, betere ontsluiting van documenten en professionalisering van informatie- en gegevensbeheer. Documentaire Informatie Voorziening (DIV) is aanjager, participant, ondersteuner en uitvoerder bij tal van projecten op dit terrein. De huidige omvang en kwaliteit van DIV is niet toereikend voor deze gevraagde extra inzet en inhuur van externe adviseurs is kostbaar. Voorgesteld wordt om de formatie van DIV tijdelijk (3 jaar) met 2 fte uit te breiden.

Bestuursondersteuning
Het college is voornemens t.b.v. de nieuwe VV de ambtelijke ondersteuning anders te organiseren door het creëren van een 'griffier' functie. De griffier zal verantwoordelijk worden voor de ondersteuning van de VV en de Commissies en vraagbaak worden voor de VV-leden.

Vanwege de behoefte aan strategische en kwaliteitondersteuning van D&H en directie zal binnen de sector Bestuur, Communicatie en Calamiteitenzorg (BC&C) hiervoor een voorziening getroffen worden. Het vorenstaande leidt tot uitbreiding met 2 fte voor strategische beleidsadvisering waarbij 1 vacante fte van de sector B&O wordt overgeheveld naar sector BC&C. Tevens wordt een directiesecretaris/teamleider toegevoegd aan team bestuursondersteuning. De directiesecretaris ondersteunt de secretaris-directeur en de dijkgraaf.

Communicatie
Bij de communicatie activiteiten worden vele activiteiten in de begroting van de projecten bij PIB en B&O opgenomen. Dit betreft tijdelijke financiering die met zich meebrengt dat na afloop van een project telkenmale opnieuw geworven moet worden. Zo ontstaat een grote werkdruk om telkens nieuwe medewerkers te werven en discontinuïteit. Dit heeft geen budgettaire gevolgen, maar leidt wel tot een formele formatie uitbreiding bij de sector BC&C omdat de capaciteit nu vanuit de exploitatie wordt gefinancierd in plaats van geactiveerd via de projecten. Tot slot is aanvulling van capaciteit met 1 fte nodig ter ondersteuning van organisatie van en deelname aan evenementen. Het aantal aan te sturen medewerkers binnen de sector BC&C wordt te groot voor het bureauhoofd. Daarom wordt een teamleider communicatie toegevoegd aan de formatie.

PIB en OWB
Voor het taakveld waterkeringen is in de VV van 12 juli 2007 goedkeuring verleend voor de uitbreiding van de formatie voor 2007 en 2008. De gevraagde uitbreiding van de formatie per 1 januari 2009 is destijds aangehouden en diende in een later stadium formeel opnieuw te worden aangevraagd en onderbouwd. Het betrof een uitbreiding van 6 fte: 2 fte bij OWB, 2 bij B&O, 1 bij PIB en 1 bij V&H. Een heranalyse heeft opgeleverd dat volledige uitbreiding zoals weergegeven op dit moment niet nodig is. Voorlopig kan worden volstaan met een uitbreiding van 2 fte in de uitvoering (1 bij OWB coördinator opdrachtgever en 1 fte bij PIB (toezichthouder werken)). In 2009 zal bij de evaluatie van de organisatie in relatie tot WBP4 worden vastgesteld of er ook nog een beroep moet worden gedaan op het restant van de eerder gewenste formatie.

De toekomstige grondwaterbeheertaak van Delfland wordt nader geconcretiseerd binnen de randvoorwaarden van de Waterwet. In 2009 worden hiertoe een beleidsnota, nieuwe regelgeving en concrete afspraken met provincie en gemeenten gemaakt. De initiële werkzaamheden, die reeds eind 2008 aanvangen, worden voor 2009 vanuit de bestaande vacatureruimte uitgevoerd. In 2009 zal worden vastgesteld wat de structurele personele consequenties zijn voor de sectoren B&O en V&H voor deze nieuwe taak in relatie met de realisatie van het WBP4 2010-2015. Datzelfde geldt ook voor de toekomstige overdracht van de taak vaarwegbeheer door de provincie aan Delfland.

Subsidie en de toekomst

Op dit moment is voor Delfland een aantal subsidieregelingen beschikbaar op het gebied van innovatie, waterkwaliteit en ICT. De huidige mogelijkheden blijven bestaan tot 2013. De verwachting is dat in de periode erna de kansen om van subsidies ten behoeve van alleen waterprojecten gebruik te maken kleiner zullen worden. Door de regeling KRW worden veel werkzaamheden gezien als wettelijk taak en wettelijke taken worden veelal niet als subsidiemogelijkheid aangemerkt. Daarnaast blijkt dat meer integraal opgepakte projecten worden gefinancierd dan op zichzelf staande waterprojecten.

Ook op Europees niveau zijn de ontwikkelingen op dit moment zo dat subsidieregelingen als Interreg IVB de ruimte voor watergerelateerde projecten steeds meer wordt ingeperkt. De reden van deze bevinding is dat landen als Groot Brittannië hebben aangegeven dat zij geen waterprojecten meer willen honoreren. Dit heeft bij de overige lidstaten grote verbazing opgeroepen. Juist Groot Brittannië heeft de afgelopen jaren te maken gehad met hevige regenval en wateroverlast.

Een andere ontwikkeling is dat de te subsidiëren projecten steeds meer op een hoog abstractie niveau bevinden, terwijl het veelal juist gaat om werk in het veld.
Echter de kosten voor de uitvoerende werkzaamheden voor de KRW en de voorzorgsmaatregelen als gevolg van klimaatverandering blijven hoog. In de praktijk lijken deze kosten hoofdzakelijk voor rekening te komen van de locale en regionale overheden.

Dergelijke ontwikkelingen impliceren dat door lidstaten en waterschappen op politiek niveau gelobbyd moet worden om er voor te zorgen dat de regelingen ook blijven bestaan voor water gerelateerde projecten. Als alternatieve vorm van inkomsten zou een samenwerkingsvorm kunnen zijn met het bedrijfsleven, waarbij het bedrijfsleven zelf een deel van de kosten voor zijn rekening gaat nemen. De proef met het blauwfonds in het FES project bedrijventerrein Plaspoelpolder kan hiervoor als input dienen. Daarnaast verwacht het rijk van dit FES project ook een Spin off voor andere gebieden.

De komende periode zal de alternatieve financieringsvormen door derden moeten worden onderzocht om zo een start te maken richting 2020 ten einde de waterschapsbelastingen zo laag mogelijk te houden.

Op dit moment lopen de volgende subsidieregelingen tot 2013:

Betreft:	**Omvang:**	**Afgerond voor:**
Nationaal bestuursakkoord water	3,3 miljoen euro	Juli 2010
Synergiegelden kaderrichtlijn water	2,1 miljoen euro	2013
Interreg IVB Noordzee SAWA	0,4 miljoen euro	2012
Brim	0,3 miljoen euro	2011

Inhuur externen, huisvesting en automatisering:

	Begroting 2008	**Begroting 2009**
Kosten inhuur externen	3,4 miljoen euro	3,4 miljoen euro
Huisvestingskosten	4,5 miljoen euro	4,9 miljoen euro
Automatiseringskosten	3,5 miljoen euro	3,7 miljoen euro

De kosten voor inhuur externen voor 2009 ligt in lijn met 2008. De toename van de huisvestingskosten in 2009 wordt veroorzaakt door hogere kosten voor beveiliging (+ € 0,2 mln) en een hogere doorbelasting van de kapitaallasten. De toename van de automatiseringskosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere doorbelasting van de kapitaallasten.

2.11 EMU-saldo

		Saldo
1	**EMU/exploitatiesaldo:**	**-37.777.021**
2	**Invloed investeringen:**	
	Bruto-investeringsuitgaven	79.114.352 -/-
	Investeringssubsidies	0 +
	Verkoop materiële en immateriële activa	0 +
	Afschrijvingen	39.976.390 +
3	**Invloed voorzieningen:**	
	Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	484.731 +
	Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	2.485.895 -/-
	Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	0 -/-
	Externe vermeerderingen van voorzieningen	0 +
4	**Invloed reserves:**	
	Betalingen rechtstreeks uit reserves	0 -/-
	Externe vermeerderingen van reserves	0 -/-
5	**Deelnemingen en aandelen:**	
	Boekwinst	0 -/-
	Boekverlies	0 +
	EMU-saldo volgens Begroting 2009	**-78.916.147**

3. Begroting naar programma's en kostendragers

(vóór doorbelasting bedrijfsvoering)

Overzicht Programma's (voor doorbelasting bedrijfsvoering)

Progr.	Beleidsproduct	Begroting 2009 Watersyst.	Zuiv.beheer	Totaal
A	Planvorming			
	Eigenplannen	6.724.239	1.026.838	7.751.078
	Plannen van derden	324.288	36.032	360.320
	Totaal Planvorming	**7.048.527**	**1.062.870**	**8.111.398**
B	Aanleg en onderhoud waterkeringen			
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	6.342.234	0	6.342.234
	Beheersinstrumenten waterkering	641.791	0	641.791
	Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	**6.984.025**	**0**	**6.984.025**
C	Inrichting en onderhoud watersystemen			
	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	10.052.536	0	10.052.536
	Baggeren v. waterlopen en saneren van waterbodems	2.166.566	0	2.166.566
	Beheer hoeveelheid water	10.838.256	0	10.838.256
	Beheersinstrumenten watersystemen	648.511	0	648.511
	Monitoring watersystemen	1.862.125	0	1.862.125
	Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	**25.567.994**	**0**	**25.567.994**
D	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken			
	Afvalwaterbehandeling voor derden	0	87.255.208	87.255.208
	Getransporteerde afvalwater	0	4.671.065	4.671.065
	Gezuiverd afvalwater	0	11.642.113	11.642.113
	Verwerkt slib	0	7.424.698	7.424.698
	Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	**0**	**110.993.082**	**110.993.082**
E	Vergunningverlening en handhaving keur			
	Handhaving keur	815.099	0	815.099
	Keur	123.050	0	123.050
	Vergunningen en keurontheffingen	1.614.315	0	1.614.315
	Totaal Vergunningverlening en handhaving keur	**2.552.464**	**0**	**2.552.464**
F	Beheersing van lozingen			
	Aanpak diffuse emissies derden	23.212	23.212	46.424
	Handhaving WVO	883.270	883.270	1.766.541
	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.031.614	1.031.614	2.063.228
	WVO-vergunningen en meldingen	597.880	597.880	1.195.760
	Totaal Beheersing van lozingen	**2.535.977**	**2.535.977**	**5.071.953**
G	Heffingen en invordering			
	Belastingheffing	3.089.837	1.668.145	4.757.983
	Invordering	438.262	358.578	796.840
	Totaal Heffingen en invordering	**3.528.100**	**2.026.723**	**5.554.823**
H	Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg			
	Bestuur	2.152.671	702.330	2.855.002
	Calamiteitenzorg	1.085.299	191.523	1.276.823
	Externe communicatie	2.079.006	678.296	2.757.302
	Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	**5.316.976**	**1.572.150**	**6.889.126**

Progr.	Beleidsproduct	Begroting 2009 Watersyst.	Zuiv.beheer	Totaal
I	Bedrijfsvoering			
	Ondersteunende afd. diensten	1.842.884	223.855	2.066.739
	Ondersteunende afd. facilitair	9.118.079	3.481.574	12.599.653
	Ondersteunende afd. financieel	415.473	917.268	1.332.740
	Ondersteunende afd. organisatie	5.714.806	4.183.417	9.898.223
	Totaal Bedrijfsvoering	**17.091.241**	**8.806.114**	**25.897.355**
J	Opbrengsten beheerproducten			
	Opbrengsten belastingen	-65.495.000	-93.995.300	-159.490.300
	Opbrengsten financieel	-173.900	-181.000	-354.900
	Totaal Opbrengsten beheerproducten	**-65.668.900**	**-94.176.300**	**-159.845.200**
K	Doorbelastingen beheerproducten			
	Correctie bruto rentelasten	0	0	0
	Ondersteunende afd. algemeen	0	0	0
	Totaal Doorbelastingen beheerproducten	**0**	**0**	**0**
	Exploitatieresultaat (- = voordeel)	**4.956.404**	**32.820.616**	**37.777.021**

4. Begroting naar programma's en kostendragers

(ná doorbelasting bedrijfsvoering)

Overzicht Programma's (na doorbelasting bedrijfsvoering)

Progr.	Beleidsproduct	Begroting 2009 Watersyst.	Zuiv.beheer	Totaal
A	Planvorming			
	Eigenplannen	9.641.973	1.495.136	11.137.109
	Plannen van derden	610.647	67.850	678.496
	Totaal Planvorming	10.252.620	1.562.986	11.815.606
B	Aanleg en onderhoud waterkeringen			
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	7.077.027	0	7.077.027
	Beheersinstrumenten waterkering	1.100.533	0	1.100.533
	Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	8.177.560	0	8.177.560
C	Inrichting en onderhoud watersystemen			
	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	11.020.894	0	11.020.894
	Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	2.997.017	0	2.997.017
	Beheer hoeveelheid water	13.258.277	0	13.258.277
	Beheersinstrumenten watersystemen	1.192.932	0	1.192.932
	Monitoring watersystemen	3.259.104	0	3.259.104
	Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	31.728.224	0	31.728.224
D	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken			
	Afvalwaterbehandeling voor derden	0	90.225.932	90.225.932
	Getransporteerde afvalwater	0	5.160.175	5.160.175
	Gezuiverd afvalwater	0	13.331.693	13.331.693
	Verwerkt slib	0	7.771.128	7.771.128
	Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	0	116.488.929	116.488.929
E	Vergunningverlening en handhaving keur			
	Handhaving keur	1.561.008	0	1.561.008
	Keur	260.655	0	260.655
	Vergunningen en keurontheffingen	2.775.870	0	2.775.870
	Totaal Vergunningverlening en handhaving keur	4.597.532	0	4.597.532
F	Beheersing van lozingen			
	Aanpak diffuse emissies derden	64.964	64.964	129.928
	Handhaving WVO	1.562.264	1.562.264	3.124.529
	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.180.570	1.180.570	2.361.139
	WVO-vergunningen en meldingen	1.028.896	1.028.896	2.057.792
	Totaal Beheersing van lozingen	3.836.694	3.836.694	7.673.389
G	Heffingen en invordering			
	Belastingheffing	4.021.622	2.261.499	6.283.120
	Invordering	923.771	755.812	1.679.583
	Totaal Heffingen en invordering	4.945.392	3.017.311	7.962.703
H	Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg			
	Bestuur	2.976.663	971.166	3.947.829
	Calamiteitenzorg	1.477.406	260.719	1.738.125
	Externe communicatie	2.633.213	859.112	3.492.325
	Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	7.087.282	2.090.997	9.178.278

Progr.	Beleidsproduct	Begroting 2009 Watersyst.	Zuiv.beheer	Totaal
I	Bedrijfsvoering			
	Ondersteunende afd. diensten	0	0	0
	Ondersteunende afd. facilitair	0	0	0
	Ondersteunende afd. financieel	0	0	0
	Ondersteunende afd. organisatie	0	0	0
	Totaal Bedrijfsvoering	0	0	0
J	Opbrengsten beheerproducten			
	Opbrengsten belastingen	-65.495.000	-93.995.300	-159.490.300
	Opbrengsten financieel	-173.900	-181.000	-354.900
	Totaal Opbrengsten beheerproducten	-65.668.900	-94.176.300	-159.845.200
K	Doorbelastingen beheerproducten			
	Correctie bruto rentelasten	0	0	0
	Ondersteunende afd. algemeen	0	0	0
	Totaal Doorbelastingen beheerproducten	0	0	0
	Exploitatieresultaat (- = voordeel)	**4.956.404**	**32.820.616**	**37.777.021**

5. Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Overzicht van kosten en opbrengsten* (x € 1.000)

EMU-2	EMU omschrijving	Begroting 2009
4101	Externe rentelasten	26.733
4103	Afschrijvingen van activa	39.976
4201	Salarissen huidig personeel en bestuurders	32.142
4202	Sociale premies	5.027
4203	Rechtstr. uitkeringen huidig personeel / bestuur	0
4204	Overige personeelslasten	3.022
4205	Personeel van derden	3.394
4206	Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders	0
4301	Duurzame gebruiksgoederen	1.493
4302	Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	2.297
4303	Energie	2.856
4304	Huren en rechten	1.180
4305	Leasebetalingen operational lease	64.509
4306	Pachten en erfpachten	0
4307	Verzekeringen	279
4308	Belastingen	2.411
4309	Onderhoud door derden	14.069
4310	Overige diensten door derden	30.649
4401	Bijdragen aan bedrijven	0
4402	Bijdragen aan overheden	671
4403	Bijdragen aan overigen	125
4501	Toevoegingen aan voorzieningen en reserves	14
4601	Onvoorzien	1.000
4901	Lasten voorgaande jaren	0
5000	Doorbelastingen kostensoorten	0
	Totaal kosten	231.847
8101	Externe rentebaten	0
8102	Interne rentebaten	0
8103	Dividenden en bonusuitkeringen	-550
8201	Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	0
8301	Verkoop van grond	-100
8302	Verkoop van duurzame goederen	0
8303	Verkoop van overige goederen	-220
8304	Opbrengst uit grond en water	-472
8305	Huuropbrengst uit overige eigendommen	-179
8306	Diensten voor derden	-13.267
8401	Bijdragen van overheden	-1.343
8402	Bijdragen van overigen	-969
8501	Waterschapsbelastingen totaal	-156.770
8502	Kwijtscheldingen	7.021
8503	Oninbaarverklaringen	2.416
8504	Schuldsaneringen	0
8601	Onttrekkingen aan voorzieningen	-369
8602	Onttrekkingen aan reserves	0
8603	Geactiveerde lasten	-22.956
8604	Afloop leaseverplichtingen PPS	-6.313
8901	Baten voorgaande jaren	0
	Totaal opbrengsten	-194.070
	Exploitatieresultaat (- = voordeel)	37.777

* door afrondingsverschillen kunnen er afwijkingen van een enkele euro optreden in alle financiële staten

6. Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten

Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten

Programma	Beleidsproducten	Begroting 2009
A Planvorming		
	1. Eigen plannen	177.500
	2. Plannen van derden	125.000
Totaal Planvorming		**302.500**
B Aanleg en onderhoud waterkeringen		
	3. Beheersinstrumenten waterkeringen	950.000
	4. Aanleg en onderhoud waterkeringen	3.821.757
Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen		**4.771.757**
C Inrichting en onderhoud watersystemen		
	7. Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	18.824.980
	8. Baggeren v waterlopen en saneren v waterbodems	8.300.000
	9. Beheer hoeveelheid water	20.272.202
Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen		**47.397.182**
D Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		
	12. Getransporteerd afvalwater	6.237.698
	13. Gezuiverd afvalwater	5.386.316
	15. Afvalwaterbeh. derden	26.067.444
Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		**37.691.458**
H Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg		
	31. Bestuur	
	33. Calamiteitenzorg	70.000
Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg		**70.000**
I Bedrijfsvoering		
	Ondersteunend diensten	481.000
	Ondersteunend facilitair	2.841.000
	Ondersteunend financieel	
	Ondersteunend organisatie	515.000
Totaal Bedrijfsvoering		**3.837.000**
Totaal generaal		**94.069.897**

7. Berekening tarieven 2009

Berekening tarieven 2009

Watersysteemheffing

	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd	Natuur
1. Basis is de verwachte opbrengst 2008 t/m VJN en een opbrengststijging van 8,5% (in euro's)				
a. Taakkosten (volgens kostentoedelingsverordening)	37.844.400	22.132.667	3.090.626	6.307
b. Specifieke kosten categorie (kosten verkiezingen en WOZ-kosten gemeenten)	600.000	1.600.000		
c. Egalisatiereserves categorie (resultaten jaarrekening 2007)	81.680	-305.897	3.327	
Totaal ten laste van belangencategorieën	38.526.080	23.426.769	3.093.953	6.307
2. Aantal netto belastingeenheden	422.700 (huishoudens)	54.240.000 (per 2.500 WOZ-waarde)	22.500 (hectares)	2.200 (hectares)
N.b. Het aantal ha bij ongebouwd bestaat voor 4.500 ha uit wegen (100% opslag tarief)				
3. Tarieven				
a. Taakkosten	89,530	0,408	137,361	2,867
b. Specifieke kosten categorie	1,419	0,029		
c. Egalisatiereserves categorie	0,193	-0,006	0,148	
	91,143	0,432 [1)]	137,509	2,867

Zuiveringsheffing

	Woningen en bedrijven
1. Basis is de verwachte opbrengst 2008 t/m VJN en een opbrengststijging van 10% Taakkosten (in euro's)	82.137.000
2. Aantal netto vervuilingseenheden	1.262.440
3. Tarief	65,06

Verontreinigingsheffing

	Woningen en bedrijven
1. Het tarief van de verontreinigingsheffing is wettelijk gekoppeld aan het zuiveringstarief Taakkosten (in euro's)	546.000
2. Aantal netto vervuilingseenheden	8.400
3. Tarief	65,06

[1)] M.i.v. 2009 wordt het tarief gebouwd uitgedrukt in een percentage van de totale WOZ-waarde.
Voor Delfland bedraagt het tarief dan 0,0173% van de WOZ-waarde (i.p.v. € 0,43 per € 2.500 WOZ-waarde).
Het betreft hier een wettelijke regeling en geldt voor zowel de ozb als de waterschapsomslag gebouwd.

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Oostland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op woensdag 21 mei 2008 te Delft.

Aanwezig: J.J.J.M. van der Burg, voorzitter;
mevrouw A.W.A. Ammerlaan-Oosterlaan, A. van den Berg, dr.ir. S. van Baars, dr. J. Wallinga, ing. J. Wijnants en C.E.G. Zuidgeest, leden afdelingsbestuur;
mevrouw M.J.H. Weerts (secretaris);
J.A. Spaan (schouwmanager, voor de agendapunten 9 en 10), W.J. van Liere (PIB, voor de agendapunten 5.a en 5.c), R. Heida (PIB, voor agendapunt 6), E. Meijboom (team Watersysteemkwaliteit, voor agendapunt 7) en S. Riemersma (sector Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 8).

Afwezig met kennisgeving:
P.C.J. Schepman en mevrouw M. Villars, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering te 09.00 uur en heet de aanwezigen welkom.

Afgesproken wordt de agendapunten 9 en 10 te bespreken na agendapunt 4.

2. Mededelingen en ingekomen stukken: Geen.

3. Notulen vergaderingen d.d. 18 december en 25 oktober 2007

Deze notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van de notulen van 18 december worden de volgende punten aangesneden:

• Pagina 2, halverwege: Ook mevrouw Ammerlaan vindt dat eens bekeken moet worden of de norm van 325 m³/ha wel overal moet gelden, waarbij zij ervan uitgaat dat dit geen wettelijke norm is. Er wordt met deze norm vaak een behoorlijk beslag op grond gelegd, wat voor grondeigenaren buitengewoon kostbaar kan uitvallen. De voorzitter denkt dat het in het algemeen wel meevalt. De norm is inderdaad geen wettelijke norm, maar is wel door de VV vastgelegd in het Waterbeheerplan en ook geaccepteerd door de provincie, die het Waterbeheerplan heeft goedgekeurd. Bij de evaluatie van de Nota normering wordt deze norm opnieuw bekeken.
• Pagina 5, eerste alinea: Daarnaar gevraagd door mevrouw Ammerlaan, zegt de voorzitter dat de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp binnenkort een uitvoeringsovereenkomst met de provincie sluiten. Verder zal tussen de gemeenten en Delfland een overeenkomst moeten worden gesloten, waardoor Delfland opdrachtnemer wordt.
• Pagina 5, halverwege: De heer Zuidgeest vraagt of de kostenverdeling tussen partijen die betrokken zijn bij het project Bergboezem Berkel, inmiddels duidelijk is vastgelegd. In ieder geval wil hij voorkomen dat juist Delfland bij dit project grotendeels moet opdraaien voor kostenoverschrijdingen. De voorzitter antwoordt dat in hoofdlijnen de kostenverdeling tussen partijen duidelijk is. Die is ook vastgelegd in het VV-stuk dat eind januari 2008 door de VV is behandeld. Overigens zal het nog wel enige jaren duren voordat het plan tot uitvoering komt, dus de nu opgenomen kostenramingen zijn niet de definitieve.

Hierna worden nog twee punten uit de notulen van 25 oktober 2007 aan de orde gesteld:

• Pagina 3, eerste punt van de rondvraag: De heer Van den Berg herhaalt zijn vraag om meer aandacht te geven aan de bodemdaling in relatie met het uitgangspunt "functie volgt peil". Misschien kan dat een onderwerp voor een informatieve VV zijn. De voorzitter zal die wens in het college brengen. [1]

[1] Dit onderwerp is niet toegevoegd aan de afgesproken onderwerpen voor de resterende informatieve VV's van 2008, omdat de programma's voor deze bijeenkomsten al overvol zijn.

• Pagina 3, tweede punt van de rondvraag: In de commissie Waterbeheer van begin november 2007 is niet meer teruggekomen op de vraag van mevrouw Ammerlaan over begrotingspost 740. Zij had daarom gehoopt dat het antwoord op die vraag opgenomen zou worden in de notulen van 25 oktober 2007. De voorzitter zal bevorderen dat het antwoord alsnog in de notulen van de vergadering van vandaag wordt vermeld. [2]

4. Actiepuntenlijst: Geen opmerkingen.

9. Rapportage najaarsschouw 2007

Aan de heer Wallinga beaamt de heer Spaan dat het op zichzelf niet aan Delfland is om te achterhalen, welke afdelingen binnen NS verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van de spoorsloten. Maar om praktisch te kunnen werken, is het wel nuttig om te weten aan welke afdelingen brieven gericht moeten worden en welke personen ervoor aan te spreken zijn. Vanmiddag heeft hij weer overleg met alle betrokken partijen. De bedoeling is om dan duidelijkheid over de verantwoordelijkheidsverdeling binnen NS te krijgen.

De heer Zuidgeest stelt ook bij de rapportage over 2007 vast, net zoals dat het geval was bij voorgaande rapportages, dat de meeste problemen met het onderhoud zich voordoen bij andere overheden, vooral gemeenten. Hij dringt er daarom op aan dat Delfland zich op dit punt steviger opstelt. Bijvoorbeeld door in september alle gemeenten aan te schrijven over de komende schouw en duidelijk te maken dat zij hun taken op tijd vervuld behoren te hebben, dus niet pas achteraf. De voorzitter antwoordt dat de afgelopen tijd die gemeenten waar zich ernstige problemen voordeden, waaronder Westland, daarop in bestuurlijke overleggen door Delfland zijn aangesproken. Inmiddels bestaat de indruk dat zich alleen nog incidentele problemen bij kleine sloten voordoen. De heer Spaan zegt aanvullend dat problemen met kleine slootjes meestal snel opgelost kunnen worden door contact op te nemen met de dienstdoende opzichter. Verder zegt hij dat overheden en organisaties al een vooraankondiging van de schouw toegezonden krijgen, nog voordat de advertentie wordt geplaatst. Daarnaast herinnert hij aan de proef met het afgeven van een vooraankondiging bestuursdwang in een aantal polders. Deze is positief ervaren. Met deze manier van werken komt een stap uit de vroegere procedure te vervallen, wat tijdwinst oplevert. Een ander pluspunt is dat hierdoor een digitaal adressenbestand ontstaat, waardoor het eenvoudig mogelijk is om "herinneringsbrieven" te versturen.

Aansluitend zegt de heer Wallinga dat hij uit de tabel op pagina 4 nog niet kan opmaken dat de ernstige problemen nu achter de rug zijn. Weliswaar zijn de aantallen in de vier rubrieken (vooraankondiging bestuursdwang, besluit bestuursdwang enz.) over 2007 lager dan die over 2006, maar veel scheelt het toch niet. De heer Spaan licht toe dat de ernstige problemen vooral werden veroorzaakt omdat gemeentelijke afdelingen niet goed wisten wat ze met een aanschrijving of een schouwaankondiging aan moesten, of omdat brieven niet op de juiste plek in de gemeentelijke organisatie terecht kwamen. Op dat vlak zijn nu belangrijke verbeterslagen gemaakt, ook bij de gemeente Westland. Er was nog wel overleg nodig met deze gemeente over de bepaling in de Keur dat elke aan een sloot grenzende eigenaar de helft van de sloot moet onderhouden, want de gemeente stelde zich op het standpunt dat ze alleen de sloten hoefde te onderhouden die eigendom van de gemeente zijn. Inmiddels is er ook op dat punt overeenstemming met de gemeente Westland bereikt. Hij verwacht daarom dat volgend jaar lagere aantallen gerapporteerd kunnen worden.

De heer Van den Berg weet dat het Kadaster nogal eens achterloopt met het verwerken van nieuwe gegevens. Kan Delfland dan wel uitgaan van de kadastrale gegevens? De heer Spaan kan zich die vraag voorstellen. Onder andere in Vinexgebieden is het vaak lastig dat de kadastrale gegevens niet actueel zijn, maar een andere bron dan het Kadaster is er nu eenmaal niet.

Mevrouw Ammerlaan is het niet goed duidelijk geworden waarom is besloten de diepteschouw centraal op te pakken en dus niet langer onderdeel te laten zijn van de najaarsschouw. Ook heeft zij uit de paragraaf hierover (pagina 5) opgemaakt dat de diepteschouw door de nieuwe werkwijze een kostbare zaak zal worden. Is het niet mogelijk dat schouwmeesters sloten in verdachte gebieden voorpeilen, waardoor dit werk niet hoeft te worden uitbesteed aan een extern bureau? De heer Spaan licht toe dat al in het begin van de jaren negentig is geconstateerd

[2] Dit betreft investeringsnummer 70040. Het krediet onvoorziene investeringen waterkwaliteit is een jaarlijkse stelpost voor relatief kleine onvoorziene investeringen. Bij de behandeling van de begroting stelt de VV het krediet beschikbaar door middel van een afzonderlijk besluit. In de loop van het jaar kan buiten de VV om hierover worden beschikt. Het na afloop van het jaar niet gebruikte deel wordt bij de jaarrekening gevoegd.

dat de diepteschouw niet goed werd uitgevoerd. Ook werd in de Wet milieubeheer vastgelegd dat bagger voortaan als afvalstof beschouwd moest worden. Met het oog hierop, is in 1996 besloten om de diepteschouw centraal op te pakken. Het voorpeilen van sloten door de schouwmeesters strookt niet met het principe van de schouw, zijnde het controleren op gedane arbeid. Er is dan ook van afgezien om de schouwmeesters te vragen dit werk te doen.
Mevrouw Ammerlaan dringt er toch op aan om nog eens goed te bezien of het echt nodig is om op grote schaal een extern bureau in te huren. Het komt nogal eens voor dat een extern bureau dat eenmaal is binnengehaald, nooit meer vertrekt. De voorzitter wijst erop dat externe bureaus inmiddels alleen zeer gericht worden ingehuurd. In het geval van de diepteschouw bespaart het inhuren van een extern bureau veel werk aan de organisatie van Delfland. Daarnaast tekent hij aan dat een aantal jaren geleden nog een keer aan alle schouwmeesters is gevraagd om de diepteschouw uit te voeren. Toen bleek dat dit veel begeleiding van de organisatie vroeg. Daarnaast kostte het ook veel werk om de door de schouwmeesters gerapporteerde resultaten te interpreteren. De heer Spaan voegt eraan dat met het werk waarvoor een extern bureau wordt ingehuurd, een zodanig bedrag is gemoeid dat het iedere drie jaar Europees moet worden aanbesteed. Er is dus elke drie jaar de mogelijkheid om een ander bureau te kiezen. Daarbij wordt steeds scherp gelet op prijs en kwaliteit en op de vraag of bepaalde werkzaamheden misschien door de organisatie zelf verricht kunnen worden.
De heer Wijnants is blij dat een jaar of twaalf geleden is besloten om voor dit systeem te kiezen. Het heeft goed gewerkt en de enorme achterstanden met het baggeren zijn ingelopen. Ook de heer Van den Berg lijkt het terecht om het voorpeilen van sloten in verdachte gebieden aan een extern bureau uit te besteden. Er is immers het risico dat over de uitslag van dat voorpeilen onenigheid met ingelanden ontstaat. Dan is het niet goed als die onenigheid zich richt tegen schouwmeesters die bij het hele verdere schouwproces betrokken zijn.

In reactie op de aansluitende vraag van mevrouw Ammerlaan naar mogelijkheden voor bijvoorbeeld MBO-leerlingen om bij het schouwproces, dan wel in algemene zin bij Delfland stage te lopen of maatschappelijke ervaring op te doen, zegt de voorzitter dat er een stagebeleid voor heel Delfland geldt. Daarbinnen zijn er, naar hij aanneemt, mogelijkheden in de zin zoals mevrouw Ammerlaan heeft genoemd.

De rapportage wordt vervolgens voor kennisgeving aangenomen.

10. Aanpak werving en selectie schouwmeesters 2008, met memo over verslag sollicitatiecommissie afdeling Oostland

De heer Wijnants stemt in met het voorstel om de voordracht van de sollicitatiecommissie rechtstreeks aan de dijkgraaf voor te leggen. Hiermee wordt niet alleen tijd bespaard, het is ook een logisch voorstel. Immers, het afdelingsbestuur stelt zelf de sollicitatiecommissie in en geeft die commissie daarmee het vertrouwen dat zij goede kandidaten zal voordragen. De heer Van Baars onderschrijft dat. Hij zou als lid van het afdelingsbestuur ook niet weten wat hij over kandidaatschouwmeesters zou moeten zeggen, omdat hij die kandidaten niet zelf spreekt.

Gevraagd door de heer Wijnants naar de betekenis van de passage dat van de schouwmeester wordt verwacht dat hij "onduidelijke wijzigingen in het gebied doorgeeft", antwoordt de heer Spaan dat het bijvoorbeeld gaat om een slootje dat er niet meer blijkt te zijn, terwijl het nog wel op de kaart wordt aangegeven. De heer Wijnants zou dan willen spreken van "onduidelijkheden", in plaats van "onduidelijke wijzigingen".

Verder vraagt de heer Wijnants hoe de communicatie verloopt als de schouwmeester "in tijden van wateroverlast als informatiebron voor het actieteam van de sector OWB" fungeert. Juist in zulke tijden is een snel verlopende communicatie van groot belang. Hij vraagt dan ook of hier regelmatig mee geoefend wordt. De voorzitter antwoordt dat die communicatie altijd loopt via de coördinerend schouwmeester waar de betreffende schouwmeester onder valt. Daar is een vaste procedure voor. Er is jaarlijks een bijeenkomst met de in totaal acht (plaatsvervangend) coördinerend schouwmeesters, en er is aandacht voor oefenen met deze procedure.

De heer Wallinga vindt de profielschets nogal ambtelijk geformuleerd. Kan het bureau Communicatie hier nog eens naar kijken, ook om te voorkomen dat jongere mensen niet worden aangesproken door deze schets? De heer Spaan zegt dat bureau Communicatie al betrokken was bij het opstellen van de tekst, maar hij zal vragen of dit bureau er nog een keer naar kijkt. [3]
Verder vraagt de heer Wallinga zich af waarom een schouwmeester een rijbewijs zou moeten

[3] De tekst is op meerdere plaatsen aangepast zodat deze minder ambtelijk en beter leesbaar is geworden.

hebben. Hij zou een schouwmeester vrij willen laten in de keuze van een vervoermiddel. Hem lijkt het relevanter dat een schouwmeester over een fiets beschikt. De heer Spaan zou toch willen vasthouden aan de eis van een rijbewijs, want er zijn ook schouwmeesters die een groot gebied bestrijken. Zeker bij overlast of calamiteiten moeten zij snel informatie kunnen aanleveren. Dan is een fiets niet het geschikte vervoermiddel.

De heer Wallinga is het ten slotte opgevallen dat in de passage waarin staat wat van een schouwmeester wordt verwacht, de schouwmeester alleen met "hij" wordt aangeduid. De voorzitter zal ervoor zorgen dat hier steeds "hij/zij" komt te staan. [4]

Het afdelingsbestuur gaat akkoord met de procedure in 2008 en volgende jaren.

5. Actuele projecten in Oostland

5a. Wateroverlast binnenstad Delft

Op enige vragen van de heren Wijnants en Van den Berg antwoordt de heer Van Liere dat het gemaal en de afsluitconstructies door dezelfde aannemer worden gebouwd, maar wel op basis van twee aparte bestekken. Een andere aannemer verzorgt de elektrotechnische voorzieningen. Daarnaast is een adviesbureau ingeschakeld dat het BOS-Delft systeem heeft opgezet. De gemeente Delft is trekker van het hele project. Er is destijds wel door Delfland voor gekozen om de elektrotechnische en de automatiseringsvoorzieningen onder eigen regie te laten uitvoeren. Gezien de specifieke eisen die aan deze voorzieningen moeten worden gesteld, zou het inbrengen van deze delen in het samenwerkingsproject tot een te complex geheel hebben geleid. Op zichzelf vindt hij dat het binnen de samenwerking met Delft lukt om afstemming te bereiken en zaken duidelijk te houden, maar dat vraagt wel veel personele inzet.

De heer Wallinga begrijpt dat het om een moeilijk proces gaat, maar hij heeft ook de indruk dat de organisatie van Delfland zich soms te naïef heeft opgesteld. Zo had kunnen worden voorzien dat het heien van "klassieke" funderingspalen tot problemen in de omgeving zou leiden. Ook wijst hij op het ontbreken van concrete afspraken in het bestek over het aanleveren van gegevens over te installeren werktuigbouwkundige voorzieningen, waardoor de aannemer hierop niet aangesproken kon worden. Hij realiseert zich dat achteraf praten altijd gemakkelijk is, maar dringt er wel op aan dat lessen worden getrokken uit de gang van zaken.

De heer Van den Berg herinnert eraan dat al eerder een zeer forse overschrijding van de kredieten voor deze werken aan de orde is gekomen en dat volgens hem ook toen al bleek dat er met een zekere naïviteit te werk werd gegaan. Zo was er geen rekening mee gehouden dat het niet de bedoeling was dat er in het toeristenseizoen gebouwd zou worden op monumentale plekken, maar de gemeente had daar natuurlijk van te voren op moeten wijzen. Hij is overigens wel aangesproken door de openheid waarmee nu de nieuwe overschrijdingen naar voren worden gebracht. Verder vraagt hij nog een toelichting op de communicatieproblemen die er kennelijk zijn geweest met de werktuigbouwkundig aannemer. De heer Van Liere antwoordt dat het voor de detaillering van de elektrotechnische voorzieningen nodig was om gegevens van deze aannemer te ontvangen over de te installeren werktuigbouwkundige voorzieningen, maar in het bestek waren daar geen concrete afspraken over gemaakt. Met het oog hierop, lukte het Delfland niet om deze gegevens tijdig te verkrijgen, hoewel het in de rede lag dat ze gewoon zouden worden aangeleverd en dit ook eenvoudig had gekund. Hierdoor is tijdverlies opgetreden. Los daarvan, is de afstemming steeds goed verlopen.

Mevrouw Ammerlaan vraagt of inmiddels al een raamwerk is opgesteld voor het omgaan met toekomstige projecten van deze aard. Is verder al een schriftelijke bevestiging ontvangen dat er NBW-subsidie komt? De heer Van Liere antwoordt dat enige jaren geleden al een plan van aanpak is opgesteld voor het project wateroverlast binnenstad Delft, maar dat heeft de vertragingen en tegenvallers in dit project niet kunnen voorkomen. De eerste ramingen voor het project in 2001 zijn zeer oppervlakkig geweest en hebben tot veel te lage investeringsramingen geleid. Het is de bedoeling om na afronding van het project samen met de gemeente Delft een evaluatieverslag op te stellen en daarbij lessen te trekken voor nieuwe projecten binnen waterplannen, niet alleen van de gemeente Delft, maar ook van andere gemeenten.

[4] Zie herziene versie van de profielschets van een schouwmeester (bijgevoegd).

Er is, voor zover hij weet, nog geen schriftelijke bevestiging van Senter Novem binnen, maar hij gaat ervan uit dat die bevestiging alsnog komt. Hij zal er opnieuw naar informeren bij de gemeente Delft. [5]

In dit verband vraagt de heer Wallinga of negatieve ervaringen die worden opgedaan met aannemers, zoals deze keer het maandenlang niet aanleveren van bepaalde gegevens, worden vastgelegd in een database en vervolgens ook worden gebruikt bij de selectie van aannemers. De heer Van Liere antwoordt dat zo'n database er bij Delfland niet is, projectleiders informeren elkaar wel over de opgedane ervaringen. Overigens is er geen concrete reden om de bewuste aannemer een volgende keer uit te sluiten, want deze heeft gebruik gemaakt van de mazen die in het bestek voor het gemaal zaten. Zelf had hij echter wel een andere opstelling van deze aannemer verwacht. De voorzitter voegt eraan toe dat een aannemer die aan de geldende criteria voldoet, niet uitgesloten kan worden voor een volgende opdracht. Voor hem is de les uit deze gang van zaken dat bestekken voortaan veel nauwkeuriger geformuleerd moeten worden. De directie zal hierop moeten gaan sturen.

Daarnaar gevraagd door de heer Van Baars, zegt de heer Van Liere dat de indertijd opgenomen post onvoorzien niet voldoende is om de tegenvallers te dekken. Omdat op dit moment op twee plaatsen (enerzijds gemeente, anderzijds Delfland) tegenvallers worden bijgehouden, is het nog niet mogelijk om de omvang van de overschrijding van de post onvoorzien aan de VV te melden. Op 5 juni aanstaande vindt hier weer bestuurlijk overleg met Delft plaats. De verwachting is dat in de VV van september 2008 de definitieve cijfers gepresenteerd kunnen worden.

Verder wijst de heer Van Baars erop dat in de passage over de financiën van het gemaal de term "grondverdringende palen" moet worden vervangen door "niet-grondverdringende palen". [6] Ook vraagt hij zich bij deze passage af waarom het moeten plaatsen van een extra stempelraam bouwkuip en de doorbraak van de kademuur bij het inbreiden van het gemaal niet werden voorzien. Als daarvoor onvoldoende kennis binnen Delfland aanwezig is, kan toch een extern bureau worden ingehuurd? De heer Van Liere beaamt dat de kennis van dit soort specifieke zaken bij Delfland niet echt voldoende is om dergelijke tegenvallers te kunnen voorzien. Er is dan ook een gespecialiseerd adviesbureau in de arm genomen. Delfland was daar niet direct bij betrokken, omdat dit viel onder het trekkerschap van de gemeente Delft. Het PIB heeft indertijd wel een programma van eisen voor het gemaal ingediend en heeft ook regelmatig getoetst hoe het daarmee ging. Echter, onder andere de te gebruiken funderingstechniek was een zaak van de gemeente en het ingehuurde adviesbureau, zodat het PIB daar niet indringend naar gekeken heeft. Verder wijst hij erop dat een verbetertraject niet alleen kan bestaan uit het vergaren van meer kennis binnen de eigen organisatie en het inhuren van een adviesbureau, maar ook moet inhouden dat rapporten en suggesties van adviesbureaus voortaan beter worden geïnterpreteerd. Overigens wil hij met dit alles niet de schuld bij de gemeente Delft leggen, want ook als Delfland de trekker was geweest, hadden dit soort tegenvallers kunnen optreden. Wel zal, gezien de nu opgedane ervaringen, nader bekeken moeten worden hoe, in gevallen waarin het trekkerschap bij een andere partij ligt, toch de eigen belangen op technisch en financieel gebied beter kunnen worden geborgd. De voorzitter merkt aanvullend op dat hierover ook al met de gemeente is gesproken en dat mede hierom voorlopig een stop is gezet op de polderprojecten binnen het waterplan Delft, teneinde nader te kunnen kijken naar de kostenramingen en naar de vraag of al deze projecten nog wel uitgevoerd kunnen worden, nu de laatste jaren de bouwprijzen zo sterk zijn gestegen. In dat verband is al aan de gemeente Delft gemeld dat Delfland niet meer bereid is om het gemaal Voorhof te verplaatsen, nu dat € 1,2 miljoen extra blijkt te kosten.

In reactie op enige kritische opmerkingen van de heer Van Baars over de indertijd gemaakte keuze om het trekkerschap grotendeels bij de gemeente Delft te leggen, terwijl Delft slechts 25% van de kosten hoeft te dragen en Delfland voor de overige 75% opdraait, wijst de voorzitter erop dat Delfland eigenlijk 100% van de kosten had moeten dragen, omdat het hier om boezemwater gaat. Pas na eindeloze discussies met de gemeente is in 2002 bereikt dat Delft een deel van de kosten voor zijn rekening zou nemen, gericht op de stedelijke inpassing. De heer Van Baars gaat het erom dat er een einde komt aan de voortdurende kostenoverschrijdingen

---

[5] Er is overleg geweest met de betreffende ambtenaar van de gemeente en hem is gevraagd naar de stand van zaken. Door Senter Novem is een brief opgesteld die op 18 april 2008 verzonden is aan de gemeente Delft. Door Senter Novem is uitstel verleend door de binnenstad Delft tot en met 31 juli 2009. Dit is op 23 juni 2008 in mailberichten tussen Delft en Senter Novem bevestigd. De brief is niet bij de betreffende ambtenaar van de gemeente aangekomen. Dat wordt nu uitgezocht en hersteld.

[6] De tekst wordt aangepast in de nieuwe collegenota en VV-nota voor het komende najaar, wanneer het verzoek wordt ingediend om het investeringsplan te verhogen voor dit project.

waar ook de accountant al op heeft gewezen. De voorzitter onderschrijft dat. Het gaat hier om het eerste grote project in binnenstedelijk gebied, en daar wordt zeker lering uit getrokken voor volgende projecten.
Aansluitend komt van de heer Wijnants de vraag of Delfland er indertijd ook voor had kunnen kiezen om helemaal niet aan dit project mee te doen. Weliswaar gaat het om boezemwater, maar op grond waarvan was Delfland verplicht om dit wateroverlastprobleem op te lossen? De voorzitter antwoordt dat Delfland op grond van het NBW verplicht is om ervoor te zorgen dat de boezem in het stedelijk gebied van Delft voldoet aan de veiligheidsnorm van één keer in de 100 jaar. Delfland heeft dit enige jaren van zich afgehouden, maar in 2001 was er opnieuw ernstige wateroverlast en ging de gemeente zelf een noodvoorziening treffen, terwijl ze Delfland met nadruk aansprak op de verplichting om aan de normen te voldoen. De formele vaststelling van het NBW in 2003 verplicht Delfland hieraan invulling te geven.

De heer Wijnants vraagt hierna naar de manier waarop Delfland bij dit project zijn betrokkenheid heeft georganiseerd. Zijn bijvoorbeeld bij alle overleggen en bouwvergaderingen wel steeds de juiste mensen vanuit Delfland aanwezig geweest? De voorzitter licht toe dat binnen Delfland het principe geldt dat de eindgebruiker de opdrachtgever van projecten is. Bij alle ABC-projecten is dat Operationeel Waterbeheer. Binnen OWB zijn er diverse medewerkers die voor specifieke projecten aan het PIB een opdracht geven en erop toezien dat die projecten volgens de eisen en met het beschikbare budget worden uitgevoerd. Het PIB functioneert daarbij vooral als regie-uitvoeringsorganisatie. Maandelijks wordt er over de projecten gerapporteerd en die rapportages worden in het betreffende portefeuillehoudersoverleg besproken, waarna er zo nodig actie wordt genomen, ook naar gemeenten toe. Bij het geheel is de directie nauw betrokken.
Aanvullend merkt de heer Van Liere op dat de gemeente Delft, in haar rol van trekker, indertijd vanuit de eigen organisatie een directievoerder voor dit project heeft aangewezen. Delfland staat, door het trekkerschap van Delft, vanzelf op wat meer afstand en heeft ook niet de regie in handen. Desondanks blijft ook hij sturen op beheeraspecten, zoals ervoor zorgen dat bij overleggen steeds de juiste mensen vanuit Delfland aan tafel zitten, dat planningen worden geborgd, en dergelijke. Bij de bouwvergaderingen gaat het vrijwel altijd om technische aspecten. Daar zijn vanuit Delfland steeds deskundige technisch medewerkers van het PIB aanwezig.

De heer Wijnants blijft moeite houden met de passage over de bouwrente. Die rente had toch altijd op de een of andere manier betaald moeten worden? De voorzitter beaamt dat, maar inmiddels is duidelijk dat deze rente dient te worden toegerekend aan het project.

De heer Wijnants vraagt verder nog wie straks de eigenaar wordt van de gerealiseerde voorzieningen, wie deze gaat beheren, wie de onderhoudskosten moet gaan betalen, en wie verantwoordelijk is voor eventuele schade aan de omgeving die nu nog niet is gebleken. De heer Van Liere verwacht niet dat er nog nieuwe schade naar voren zal komen, want de werkzaamheden in de monumentale binnenstad zijn inmiddels uitgevoerd en goed gemonitord. Verder wordt Delfland eigenaar, beheerder en onderhouder van het volledige systeem, wat ook past bij de taakopdracht van Delfland. Indertijd is al een raming van de onderhoudskosten gemaakt, die overigens nog wel in de meerjarenbegroting moet worden opgenomen. Overigens wordt nog nagegaan of Delfland in dit specifieke geval misschien een beroep kan doen op het BTW-compensatiefonds, wat formeel eigenlijk alleen gemeenten en provincies kunnen doen. Mocht dit inderdaad mogelijk zijn, dan zal met de gemeente Delft moeten worden afgesproken dat gedurende tien jaar het eigendom nog bij de gemeente blijft. Wel zal Delfland dan direct al verantwoordelijk worden voor het beheer en het onderhoud.

De heer Zuidgeest is zeer geschrokken van de overschrijdingen bij dit project, die hij buiten proporties vindt. Van te voren was bekend dat er gebouwd moest worden in een historische omgeving, met een grote kans op tegenvallers, en dat de gemeente Delft de trekker zou zijn. Hij vindt het daarom eigenlijk onvoorstelbaar dat Delfland akkoord is gegaan met een kostenverdeling van 75% voor Delfland en 25% voor Delft, een kostenverdeling die ook voor alle overschrijdingen blijkt te gelden. Ook vindt hij het eigenlijk ongelooflijk dat enige onderdelen van de elektrotechnische voorzieningen gewoon niet geraamd zijn. Het lijkt hem dan ook nodig dat alle projecten die op stapel staan, opnieuw worden nagerekend, en dat opnieuw wordt bekeken welke financiële verantwoordelijkheid Delfland voor die projecten wil nemen. De heer Van den Berg kan zich nog wel voorstellen dat indertijd is gekozen voor een 75/25%-verdeling, maar vindt ook dat die verdeling niet voor overschrijdingen had mogen gelden, omdat niet Delfland, maar de gemeente de trekker van dit project werd.
De voorzitter wijst erop dat er indertijd, juist omdat er gebouwd moest worden in een monumentale stedelijke omgeving, met een groot risico op tegenvallers, uiteindelijk overeenstemming kon

worden bereikt over een 75/25%-kostenverdeling, hoewel Delfland eigenlijk 100% van de kosten had moeten dragen. Verder wijst hij erop dat dankzij dit project op de Schie voortaan een veel hogere peilstijging geaccepteerd kan worden. Hij herhaalt dat uit het project een aantal lessen zal worden getrokken voor andere samenwerkingsprojecten met gemeenten.
De heer Wallinga zal graag zien dat in het komende VV-stuk wordt aangegeven welke lessen uit de gang van zaken bij dit project worden getrokken. [7] De voorzitter wil dit in een breder kader plaatsen, en niet rechtstreeks koppelen aan het project wateroverlast binnenstad Delfland. De heer Wallinga houdt vast aan zijn verzoek. Als het in een algemeen kader wordt geplaatst, wordt het veel minder concreet. Juist door het te relateren aan dit specifieke project worden de concrete kernpunten zichtbaar. De voorzitter zal hierover zijn gedachten laten gaan.

De nota wordt voor kennisgeving aangenomen, in afwachting van het komende VV-stuk.

5.b. Stand van zaken diverse waterplannen

In de één na laatste regel van het nagezonden stuk moet "Waterplan Delfshaven" vervangen worden door "Waterplan Spaanse Polder en Noord-West". [8]

Mevrouw Ammerlaan vraagt om in het verslag van de vergadering van vandaag een onderbouwing op te nemen van het voornemen om de huidige tijdelijke personele inzet te vervangen door "structurele inzet van (nieuwe) medewerkers van het team WRO". [9]

Het stuk wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

5.c. Planning en subsidie Bergboezem Berkel

Desgevraagd door de heer Zuidgeest, antwoordt de voorzitter dat inmiddels is afgesproken om met het ministerie van LNV overleg te plegen over de problemen rond de NBW-subsidie, nu door overmacht de werkzaamheden in de Bergboezem zeer waarschijnlijk niet voor 1 juli 2010 kunnen worden afgerond. Er zijn ook al precedenten op dit punt, onder andere bij de Driemanspolder in Zoetermeer.
In antwoord op de vervolgvraag van de heer Zuidgeest of het mogelijk is om bij andere betrokken partijen een financiële claim te leggen als de NBW-subsidie niet wordt gegeven, zegt de voorzitter dat Delfland de afgelopen jaren steeds alle verzoeken om extra financiële bijdragen voor de Groenblauwe slinger-projecten heeft afgewezen, met als argument dat Delfland alleen over het water gaat, maar daar dan ook de volle verantwoordelijkheid voor neemt. Het lijkt hem daarom zinloos om bij andere partijen een financiële bijdrage te gaan vragen, in het geval de subsidie onverhoopt niet wordt verstrekt.

Hierna vraagt de heer Zuidgeest of het wellicht mogelijk is dat Delfland op grond van zijn waterstaatkundige taak (in dit geval vooral het bieden van veiligheid) alvast begint met de uitvoering van de kadeophoging en de aanleg van de Bergboezem. De heer Van Liere antwoordt dat Delfland pas kan beginnen als er een onherroepelijk bestemmingsplan ligt. Daar wordt inmiddels volop aan gewerkt. In juli 2008 wordt een positieve uitspraak van het ministerie van LNV verwacht over de ontheffing van de bepalingen van de Flora- en Faunawet. Daarna kunnen gedeputeerde staten het bestemmingsplan weer goedkeuren. Vervolgens kunnen degenen die indertijd beroep bij de Raad van State hebben ingesteld op het punt van de Flora- en Faunawet, opnieuw beroep aantekenen. Omdat er dan een ontheffing van het ministerie van LNV ligt, ligt het in de rede dat dit beroep wordt afgewezen. In dat geval is er een onherroepelijk bestemmingsplan en kan met de werkzaamheden worden begonnen. Wel is er nog het punt dat de Raad van State maximaal een jaar de tijd kan nemen om een uitspraak te doen. Daarom zal Delfland samen met de gemeente en de provincie bij de Raad van State erop aandringen om een mogelijk beroep bij voorrang te behandelen, vooral met het oog op de veiligheid die Delfland hoort te bieden nu de bouwactiviteiten in de omgeving doorgaan.

Daarnaar gevraagd door de heer Van den Berg, licht de heer Van Liere toe dat de vergroting van

---

[7] In de nieuwe collegenota en VV-nota die ter behandeling worden aangeboden in oktober 2008 zal een uitgebreide paragraaf worden besteed aan de leermomenten uit het project 'Wateroverlast binnenstad Delft'.

[8] Voortaan zal de juiste naamvoering worden gebruikt (Waterplan Spaanse Polder en Noord-West).

[9] Het waterplanprogramma is onderbezet wat betreft de vaste formatie, vanwege het vertrek van enkele medewerkers. Daarom is tijdelijk personeel ingezet. Op dit moment wordt druk gezocht naar vervanging van dit tijdelijk personeel door nieuwe vaste medewerkers. Dit zal bijdragen aan de continuïteit en kwaliteit van waterplanprocessen.

de bergingscapaciteit niet te maken heeft met de bouwactiviteiten in de buurt, maar met het veilig stellen van het boezemsysteem. Dit is vastgelegd in het programma dat in 2001 door de VV is vastgesteld. De inlaat en de bypass hebben wél te maken met de bouwactiviteiten.
De heer Wallinga betwijfelt of het zin heeft om alvast $^2/_3$ de deel van de kadeophoging uit te voeren. Een gedeeltelijke uitvoering van de kadeophoging heeft immers niet het gewenste effect, en waarom zou de subsidiegever dan alvast een deel van de subsidie uitbetalen? De heer Van Liere antwoordt dat Senter Novem heeft laten weten dat voor de werkzaamheden die vóór 1 juli 2010 zijn uitgevoerd, inderdaad het bijbehorende deel van de subsidie wordt verstrekt.
De nota wordt voor kennisgeving aangenomen.

6. ABC-maatregelen Zuidpolder van Delfgauw en het alternatieve afvoertracé

De heer Heida verzorgt een presentatie van de stand van zaken. De daarbij gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [10]

• Daarnaar gevraagd door de heer Van den Berg en de voorzitter, antwoordt de heer Heida dat het de bedoeling van de provincie is om het reservaatsgebied in de Droogmaking Zuidpolder van Delfgauw als moerasachtig gebied in te richten, en daartoe het peil te verhogen. De gronden in dit gebied zijn al in eigendom van de provincie. De indicatie van de kosten van het uitvoeren van de maatregelen in het Droogmaking Zuidpolder van Delfgauw valt inderdaad hoog uit, vooral waar het gaat om de verbreding van de hoofdwatergangen en de noord-zuidverbindingen, maar de bedoeling is dat de gemeente een deel van deze kosten voor haar rekening neemt.
• Mevrouw Ammerlaan vraagt zich hierbij af hoe het met de volksgezondheid zal gaan in de nieuwe woonbebouwing, als het reservaatsgebied inderdaad als moeras wordt ingericht. Er zijn studies die wijzen op negatieve gevolgen, vooral omdat moerasachtige gebieden grote aantallen muggen aantrekken. De heer Heida antwoordt dat dit project wordt ontwikkeld door DLG, in opdracht van de provincie, en dat de gemeente de uitvoering zal verzorgen. Deze partijen hebben de mogelijke negatieve gevolgen voor de volksgezondheid zorgvuldig meegenomen in de planvorming, ook naar aanleiding van vragen van bewoners van Oude Leede.
• Aansluitend vraagt mevrouw Ammerlaan nog wat er gaat gebeuren met het vrij nieuwe tuinbouwcomplex langs de Zuideindseweg, aan de kant van Emerald. Kan dat blijven bestaan? De heer Heida antwoordt dat de gemeente in overleg met de eigenaren nagaat hoe het gebied verder ingericht kan worden. Het is mogelijk dat dit tuinbouwcomplex verdwijnt van deze plek, maar dat is verder een zaak van de gemeente.
• Over het aanpassen van het gemaal Rotterdamseweg (een onderdeel van het project alternatief afvoertracé Pijnackersche Vaart door de Zuidpolder van Delfgauw, waar al eerder toe is besloten) licht de heer Heida desgevraagd toe dat nog wordt afgewogen of voor de uitstroomvoorziening kan worden volstaan met een kleine technische ingreep in de nu bestaande sifon onder de weg door. Als dat niet mogelijk is, zal een nieuwe voorziening moeten worden aangelegd, waartoe kabels en leidingen moeten worden verlegd, het verkeer moet worden omgeleid en dergelijke. Dan zal het in de kostenindicatie genoemde bedrag van € 1,1 miljoen nodig zijn. In het gemaal zelf worden de huidige driegangenvijzels vervangen door viergangenvijzels, waarvoor de constructie van de bestaande behuizing van de vijzels moet worden aangepast.
• De heer Van den Berg verwacht dat er een nieuwe uitstroomvoorziening onder de Rotterdamseweg zal moeten komen, want hij heeft begrepen dat het gemaal nu al niet op de huidige maximumcapaciteit kan draaien omdat het water dan niet meer door de huidige sifon weg kan lopen. Bovendien kan het gemaal het water niet goed kwijt als er harde westenwind is, want dan waait de klep aan het eind van de uitstroomvoorziening al snel dicht. De heer Heida heeft ook niet voor niets al het bedrag van € 1,1 miljoen genoemd dat nodig is als er een nieuwe uitstroomvoorziening moet komen, maar er wordt nog naar gekeken. [11]
• De heer Van Baars vraagt of er mogelijkheden tot besparing zijn door een deel van het water dat nu naar het gemaal Rotterdamseweg gaat, via een andere route te laten lopen. Dan zou immers de huidige uitstroomvoorziening gebruikt kunnen blijven. De heer Heida ziet geen mogelijkheden in die zin, tenzij er extra doorgangen onder de A13 worden gemaakt en het water op een andere manier door Emerald heen wordt geleid, maar de kosten daarvan zijn ook zeer hoog.
• Aan de heer Wallinga antwoordt de heer Heida dat in de "oksel" van de N470 (de uitstulping naar het noorden toe) gronden moeten worden aangekocht voor de aanleg van de bypass in de Zuidpolder van Delfgauw. Nu deze polder als KRW-waterlichaam is aangewezen, is het de bedoeling om in 2 ha in deze "oksel" KRW-maatregelen te nemen. Daarnaast bevestigt hij dat in alle te

---

[10] De sheets 'Uitvoeringsprojecten Zuidpolder van Delfgauw' zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd.

[11] In najaar 2008 zal dit project in de VV naar voren komen in het aangepaste maatregelenpakket voor het project Alternatief afvoertracé Pijnackerse Vaart. De maatregelen uitstroomvoorziening worden meegenomen in de optimalisatieslag van gemaal Rotterdamseweg.

verbreden watergangen natuurvriendelijke oevers worden aangelegd.
• De heer Wallinga heeft begrepen dat er onlangs in het noorden van het reservaatsgebied veel grond is gestort, terwijl het juist de bedoeling is dat in dit gebied vernatting optreedt. De heer Heida is daar niet van op de hoogte. Delfland is er in ieder geval niet bij betrokken; het zal een zaak van de provincie zijn.
• In antwoord op enige vragen van de heer Van Baars over de dubbelfunctie van het nieuwe gemaal Bergboezem licht de heer Heida toe dat het enerzijds gaat om de constructie waardoor water in de bergboezem gelaten kan worden, en anderzijds om het gemaal waarmee water uit de bergboezem en de Droogmakerij in de Toetocht kan worden gepompt.
• De voorzitter zegt afsluitend dat op dit moment wordt gesproken over het door de gemeente betalen van de gebruiksvergoeding voor de gronden die nodig zijn voor het uitvoeren van de projecten in de Zuidpolder van Delfgauw. Weliswaar gaat het hier om projecten die al zijn gestart voordat er in het Waterkader Haaglanden afspraken werden gemaakt over het door gemeenten inbrengen van grond, maar gezien de forse bedragen die met de inrichting zijn gemoeid en die voor rekening van Delfland komen, acht het college van D&H het reëel dat de gemeente in ieder geval de gebruiksvergoeding en aanverwante kosten gaat dragen.

7. Waternatuurkansenkaart Delfland 2008

Hierover wordt door de heer Meijboom een presentatie verzorgd. De gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [12]

• De heer Wijnants vraagt zich af waar de ambitie vandaan komt om een moerasstrook vanaf de Nieuwe Waterweg door het weidevogelgebied richting Zoetermeer aan te leggen. Heeft de VV daar ooit een uitspraak over gedaan? Of is die ambitie gebaseerd op plannen van de provincie? De heer Meijboom antwoordt dat bij het opstellen van de waternatuurkansenkaart vooral is gekeken naar al bestaande plannen, zoals de waterplannen voor de diverse gemeenten die mede door de VV zijn vastgesteld, de plannen voor de Groenblauwe slinger waarbij de provincie het initiatief heeften dergelijke. Delfland heeft in dit verband met name tot taak om een functie die een initiatiefnemer wil geven aan een bepaald gebied, te faciliteren waar het de wateraspecten betreft. Dat moet dan wel passen binnen de KRW-ambities, waaronder die over het verbeteren van de ecologische kwaliteit van het water. Overigens richt de KRW zich alleen op hoofdwatersystemen. Met de waternatuurkansenkaart worden ook de kansen in de kleinere wateren (de haarvaten van het watersysteem) aangegeven. Dat laatste vraagt de provincie ook van Delfland. De heer Wijnants heeft, na de recente discussies over de kosten van de KRW en de effectiviteit van KRW-maatregelen, geen behoefte om nu nog méér te gaan doen dan al met het oog op de KRW verplicht is.
• De heer Van den Berg werpt de vraag op waarom juist Delfland al deze ambities in kaart zou moeten brengen. Zo wordt gesteld dat als ecologische verbindingen niet goed zijn, Delfland daar iets aan zou moeten doen, maar volgens hem is dat helemaal geen taak van Delfland. Ook is hem opgevallen dat bij ambitie 5.2 (versterken kwaliteit weidevogelgebied) ontwikkelen ecologische oevers, vergroting wateroppervlak en opzetten waterpeil als maatregelen worden genoemd, maar die maatregelen trekken helemaal geen weidevogels aan. Hij vindt het wel terecht om ecologie en waterkwaliteit erbij te betrekken als wordt geïnventariseerd wat Delfland wil of moet doen, maar uit de waternatuurkansenkaart blijkt dat de ambitie van Delfland veel verder strekt. Dat leidt tot hoge kosten voor Delfland, mede omdat andere partijen dan geneigd zullen zijn om het, gezien de grote ambities van Delfland, rustig aan te doen. De heer Meijboom zegt dat uitdrukkelijk in het college is besproken dat Delfland financieel niet verantwoordelijk is voor veel zaken die worden genoemd in de waternatuurkansenkaart. De heer Van den Berg vindt dat dit niet duidelijk genoeg blijkt uit het stuk.
• De heer Wallinga heeft grote waardering voor dit stuk, want juist Delfland heeft voldoende overzicht over het gebied om aan te kunnen geven welke plekken het meest geschikt zijn voor aanleg van natuurvriendelijke oevers, en welke minder of helemaal niet. Ook vindt hij dat een goede ecologie niet uitsluitend een zaak van andere partijen is, want Delfland is niet alleen verantwoordelijk voor droge voeten maar, met het oog op de KRW, ook voor een goed functionerend en gezond ecologisch systeem, waarvoor natte gebieden en ecologische oevers nodig zijn. Verder vraagt hij hoe de inzichten die in het VV-stuk zijn neergelegd, worden gecommuniceerd met andere partijen en in hoeverre Delfland betrokken is bij overleg over het zoveel mogelijk wegnemen van knelpunten die in het stuk worden genoemd, zoals het knelpunt ten zuiden van Pijnacker, waar de Groenblauwe slinger de N471 (de noord-zuidverbinding tussen Pijnacker en Rotterdam) kruist. De heer Heida zegt dat dit punt verder wordt uitgewerkt in de projectgroep Groenzones.

[12] De sheets zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd.

• Mevrouw Ammerlaan zou graag een overzicht krijgen van de kerntaken van Delfland, gezien de discussie die ook nu weer is ontstaan. In hoeverre wordt met de waternatuurkansenkaart buiten de eisen gegaan die de KRW en de provinciale ecologische hoofdstructuur stellen? Is het echt noodzakelijk dat Delfland zich meer als bouwer aan het landschap gaat opstellen? Haar lijkt dat niet stroken met de taken van Delfland. Verder is haar opgevallen dat LTO niet wordt genoemd bij de organisaties die geconsulteerd zijn door Delfland bij het opstellen van de kaart. Ten slotte zegt zij grote twijfels te hebben, of juist andere keuzes voor te staan bij veel plannen die worden genoemd in het hoofdstuk over voorbeeldgebieden, maar het is duidelijk dat er vandaag niet voldoende tijd is om daar nader op in te gaan. De heer Meijboom bevestigt dat LTO niet door Delfland is geconsulteerd, omdat ervoor is gekozen alleen partijen met specifieke deskundigheid over de natuur te benaderen. Mevrouw Ammerlaan, daarin bijgevallen door de heer Wijnants, vindt dat een merkwaardige keuze, want daardoor zijn de gebruikers van het gebied niet gehoord. De heer Wallinga wijst erop dat ook inwoners gebruikers van het gebied zijn, dus als wordt gesteld dat LTO geconsulteerd had moeten worden, had dat ook moeten gelden voor de inwoners.
• Aansluitend constateert de heer Van Baars dat het bij het benutten van de kansen die in de waternatuurkansenkaart worden aangegeven, vaak gaat om een taak van de provincie. Hij vindt daarom dat Delfland nu eerst over deze kaart overleg met de provincie zou moeten plegen, want de provincie is primair verantwoordelijk voor de inrichting van haar gebied. De heer Meijboom zegt dat de provincie is geconsulteerd bij de opstelling van deze kaart en dat het de bedoeling is om de kaart, na vaststelling door de VV, ook aan de provincie aan te bieden. De kaart zal verder worden betrokken bij het door de provincie opstellen van de provinciale structuurvisie, het provinciaal waterplan en het provinciaal klimaatprogramma. Dit laatste vindt mevrouw Ammerlaan op dit moment een stap te ver. De heer Wallinga stelt vast dat in de waternatuurkansenkaart de gebiedskennis van het hoogheemraadschap is beschreven, en dat die kennis voor andere partijen nuttig is. Hij ziet dat als een zeer waardevolle bijdrage, waarbij natuurlijk duidelijk moet zijn dat Delfland zeker niet alle beschreven plannen zelf gaat uitvoeren en financieren.

De voorzitter stelt voor, gehoord de gemaakte opmerkingen, om eind juni nogmaals een bijeenkomst van het afdelingsbestuur Oostland te beleggen over dit onderwerp, en de portefeuillehouder uit te nodigen om dan een nadere toelichting te komen geven. De heer Van Baars tekent nog wel aan dat de vraag of het hier gaat om een kerntaak van Delfland, geen zaak is voor het afdelingsbestuur, maar thuishoort in de commissies en de VV. De voorzitter beaamt dat, maar daarnaast leven er vragen en twijfels bij een aantal leden van het afdelingsbestuur over de kansen voor Oostland die in het stuk worden genoemd. Daar zal juist wél in het afdelingsbestuur over gesproken moeten worden, vandaag ontbreekt daarvoor de tijd. Overigens stelt hij zich voor dat er de komende weken nog een nadere toelichting komt op de manier waarop de kaart is opgesteld, waarbij ook wordt aangegeven welke rol Delfland in dit geheel heeft.

Het afdelingsbestuur volgt het voorstel van zijn voorzitter.

8. Pilot GGOR Berkel en Rodenrijs

Over dit onderwerp verzorgt de heer Riemersma een presentatie. De door hem gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [13]

Gezien het late uur, wordt afgezien van het stellen van vragen.

11. Fietsexcursie Oostland

Deze excursie is gepland op 14 juni 2008. De leden krijgen het programma toegezonden.

12. Rondvraag

• Mevrouw Ammerlaan vraagt om voortaan ook aan te geven waar en wanneer de stukken verder besproken worden.
• De heer Wijnants heeft het op prijs gesteld dat de stukken voor de vergadering van vandaag in één bundel zijn toegezonden.

[13] De betreffende sheets zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd. Het onderwerp Pilot GGOR Berkel en Rodenrijs zal opnieuw geagendeerd worden voor de vergadering van de afdeling Oostland van 30 oktober 2008.

13. Sluiting: 12.25 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 oktober 2008.

De secretaris, De voorzitter ,

Mevrouw M.J.H. Weerts J.J.J.M. van der Burg

Hoogheemraadschap van Delfland

Uitvoeringsprojecten
Zuidpolder van Delfgauw

Afdeling Oostland

21 mei 2008

Robert Heida

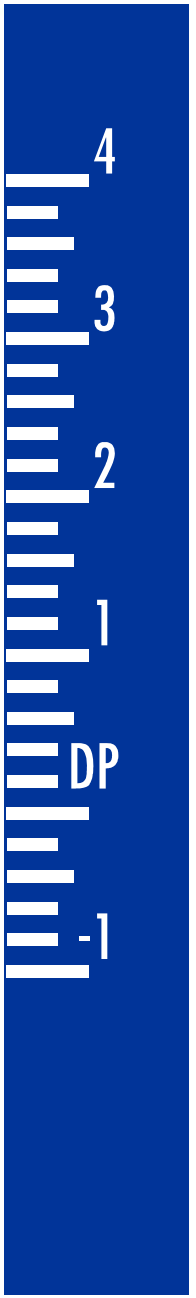

Water is leven

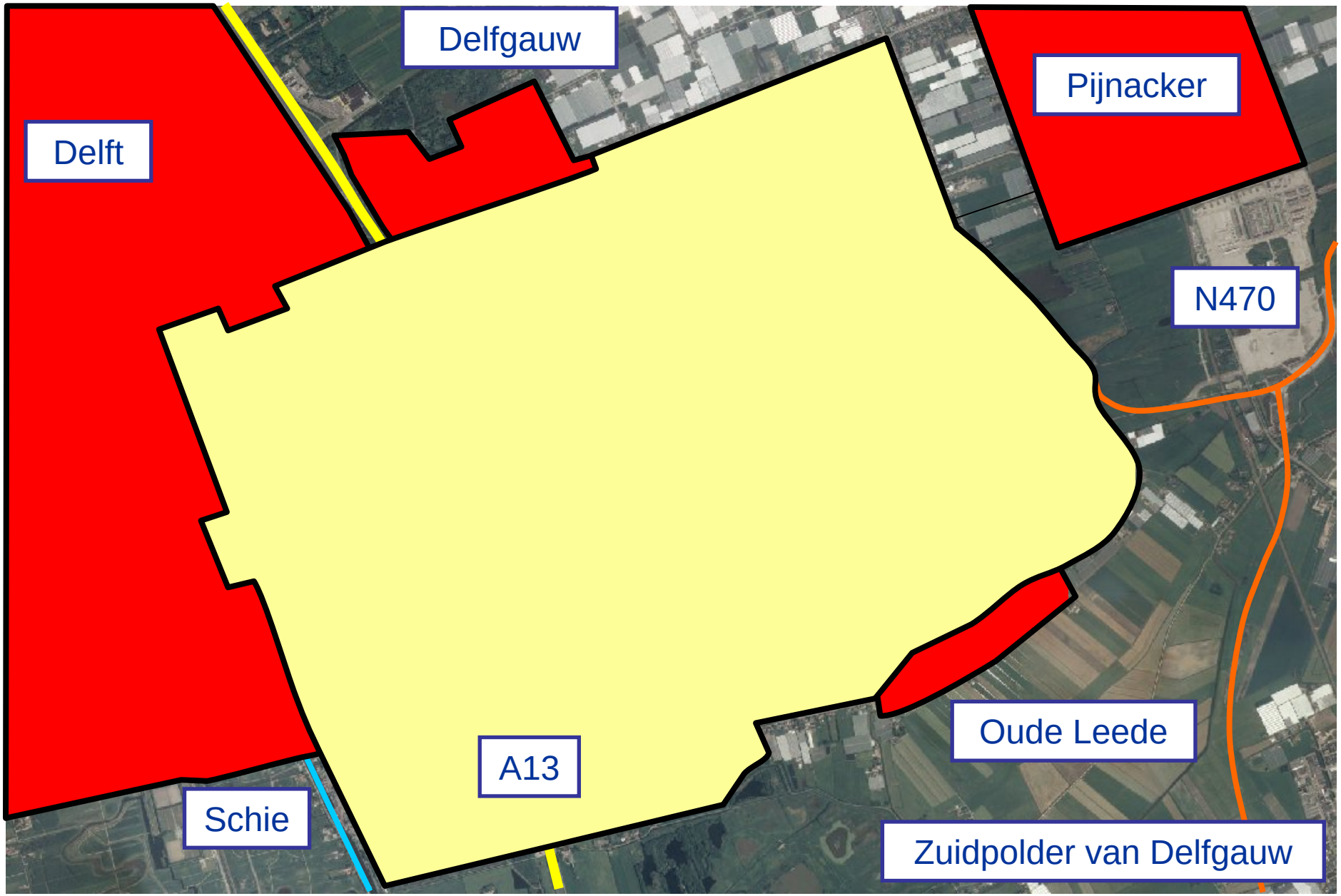
Delfgauw
Pijnacker
Delft
N470
A13
Oude Leede
Schie
Zuidpolder van Delfgauw

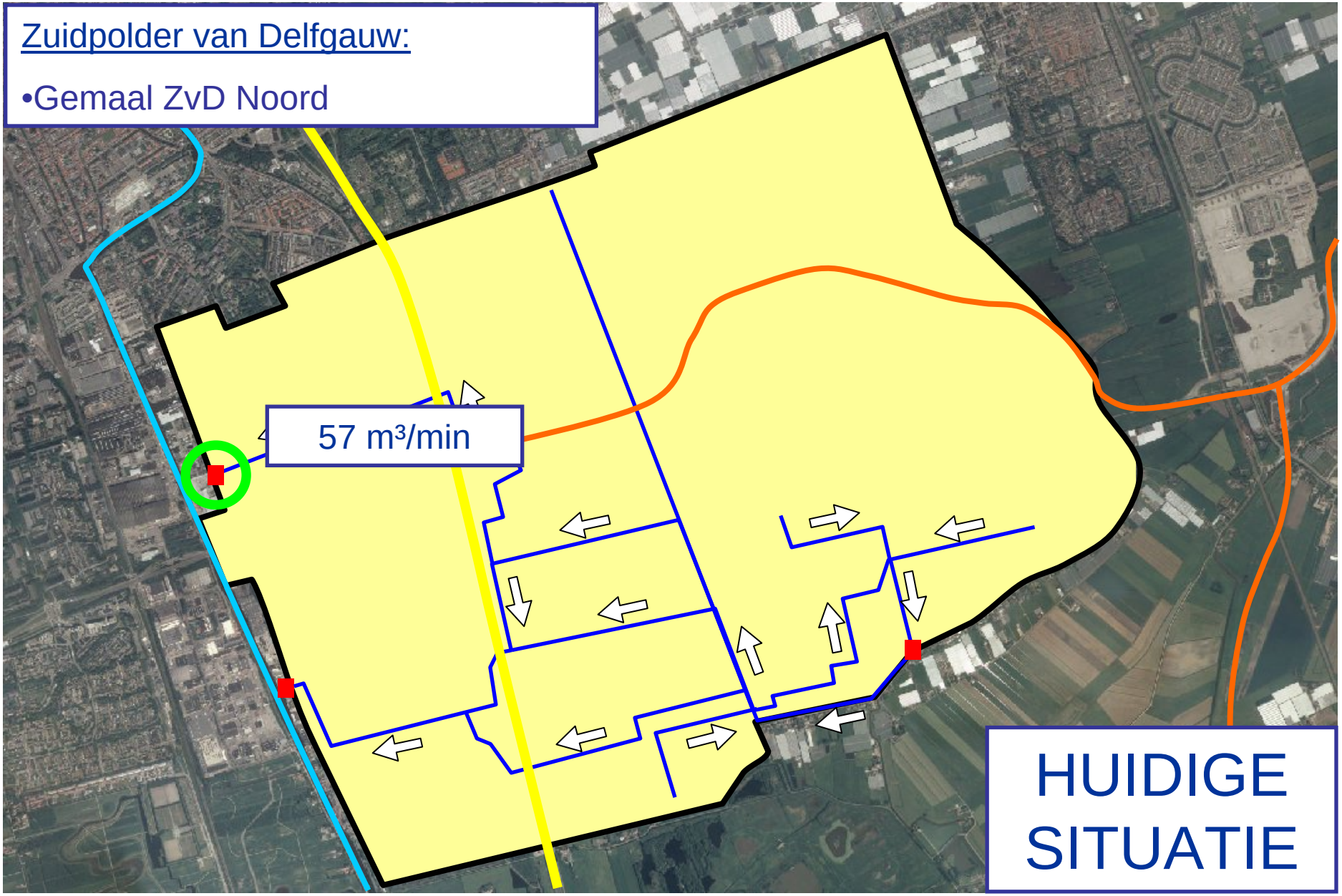
Zuidpolder van Delfgauw:
•Gemaal ZvD Noord
57 m³/min
HUIDIGE SITUATIE

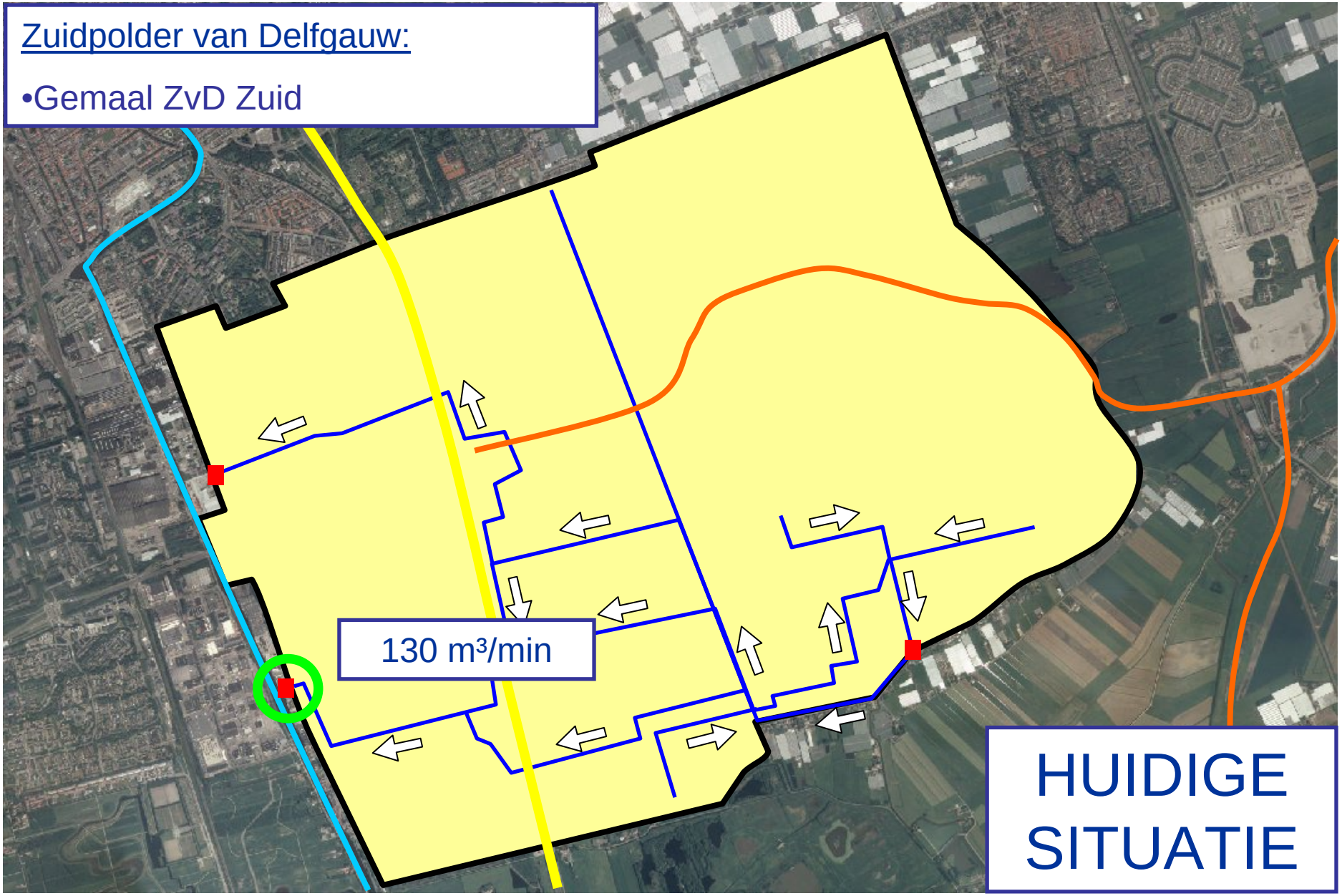
Zuidpolder van Delfgauw:
•Gemaal ZvD Zuid
130 m³/min
HUIDIGE SITUATIE

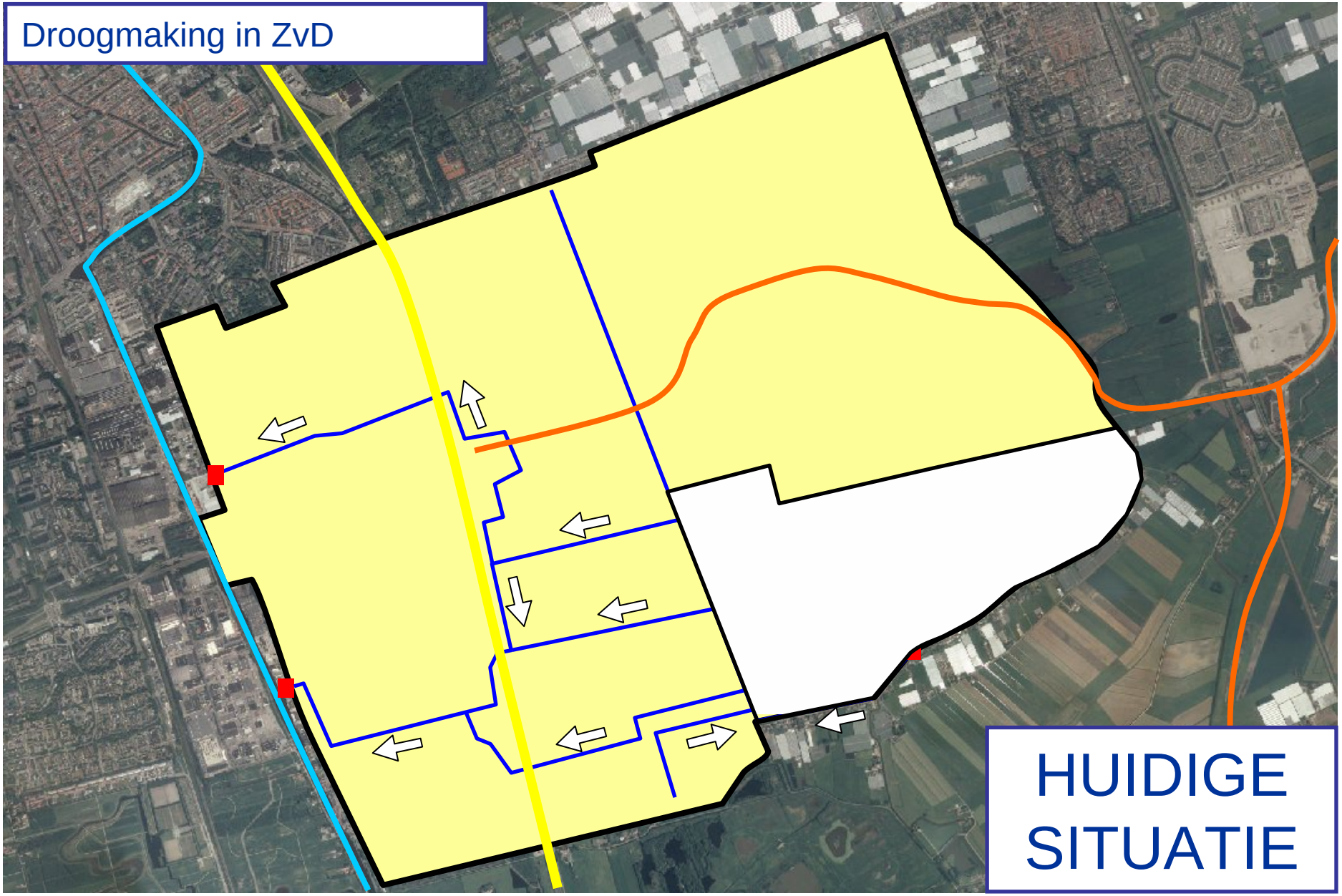
Droogmaking in ZvD
HUIDIGE SITUATIE

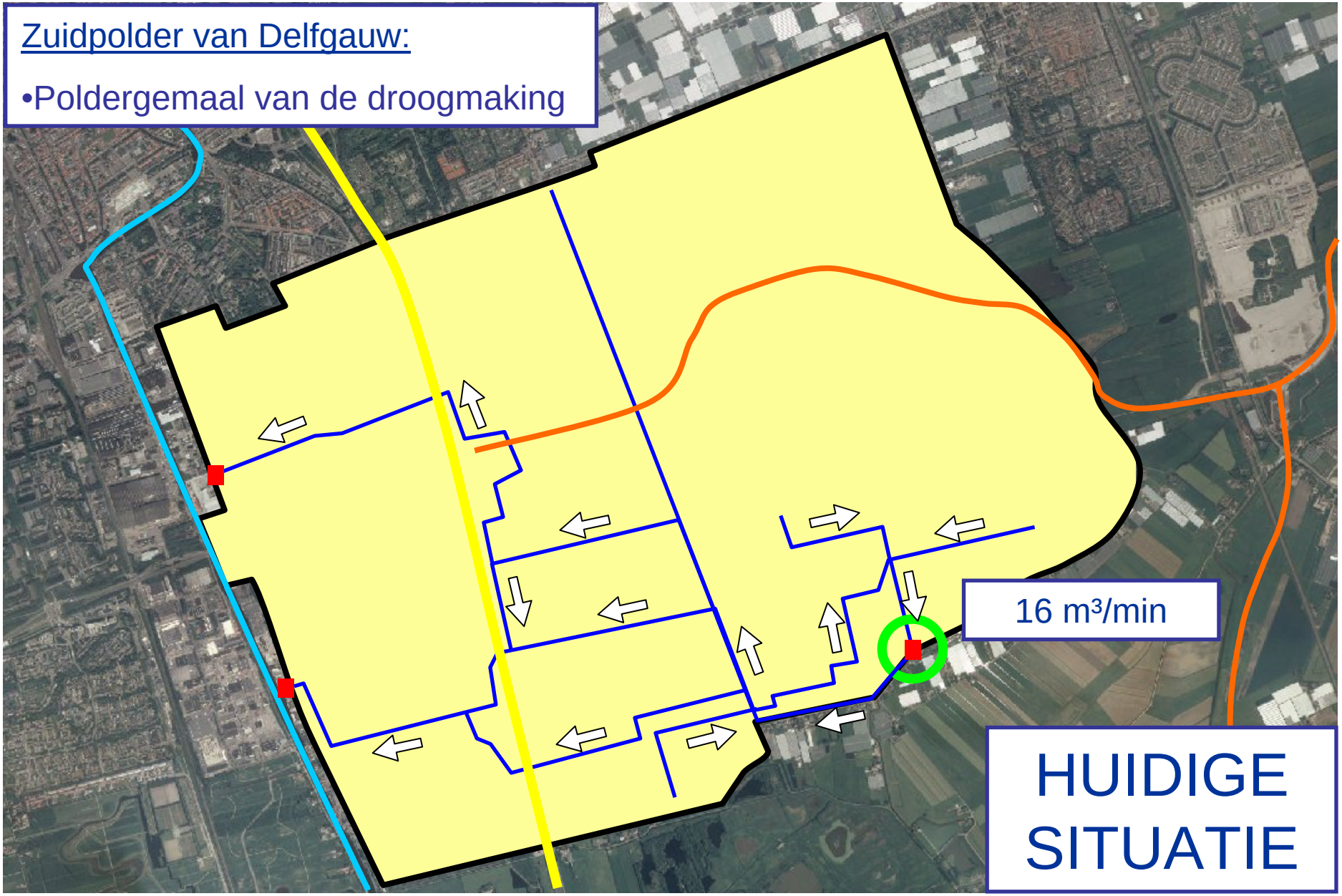
Zuidpolder van Delfgauw:
•Poldergemaal van de droogmaking
16 m³/min
HUIDIGE SITUATIE

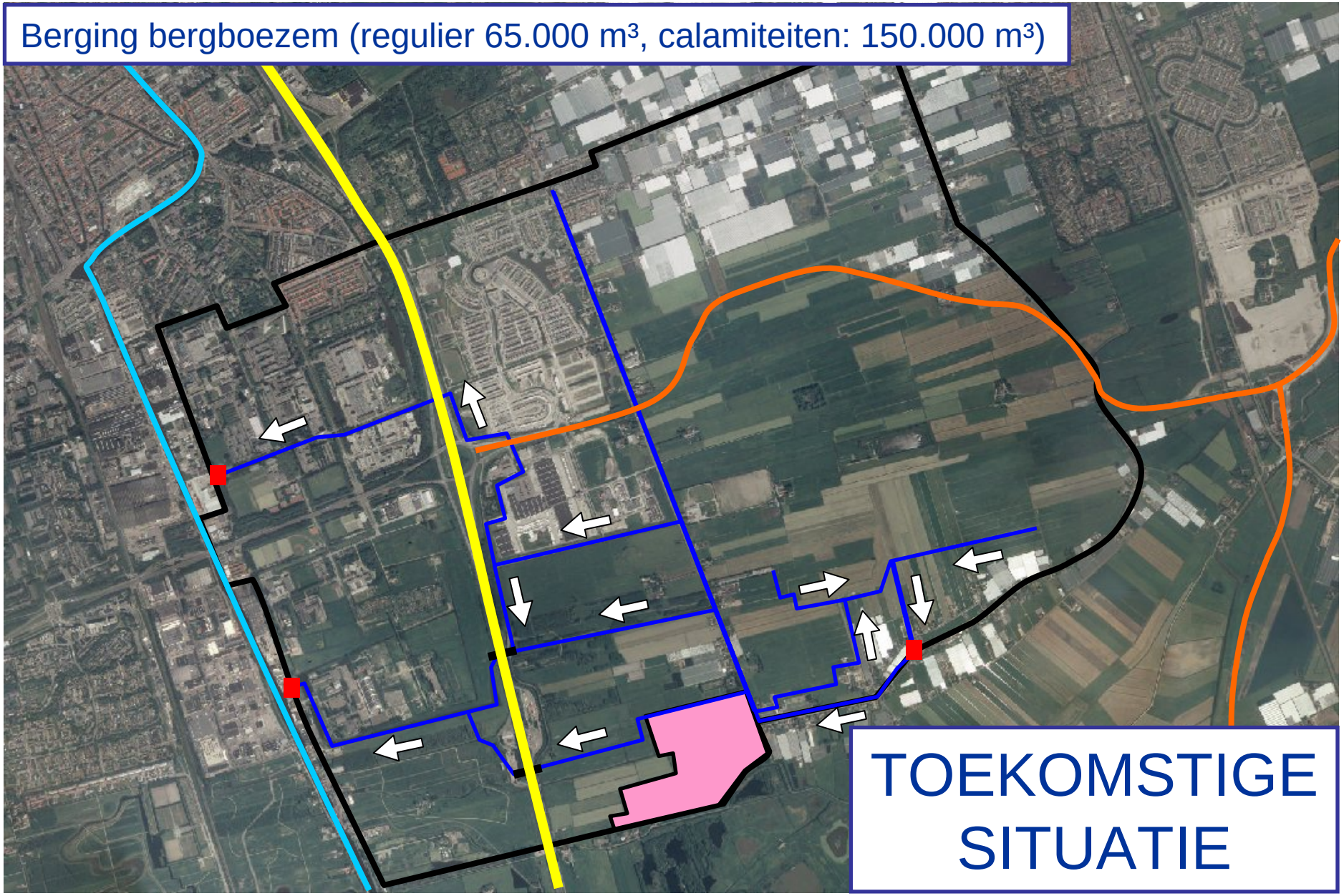
Berging bergboezem (regulier 65.000 m³, calamiteiten: 150.000 m³)
TOEKOMSTIGE SITUATIE

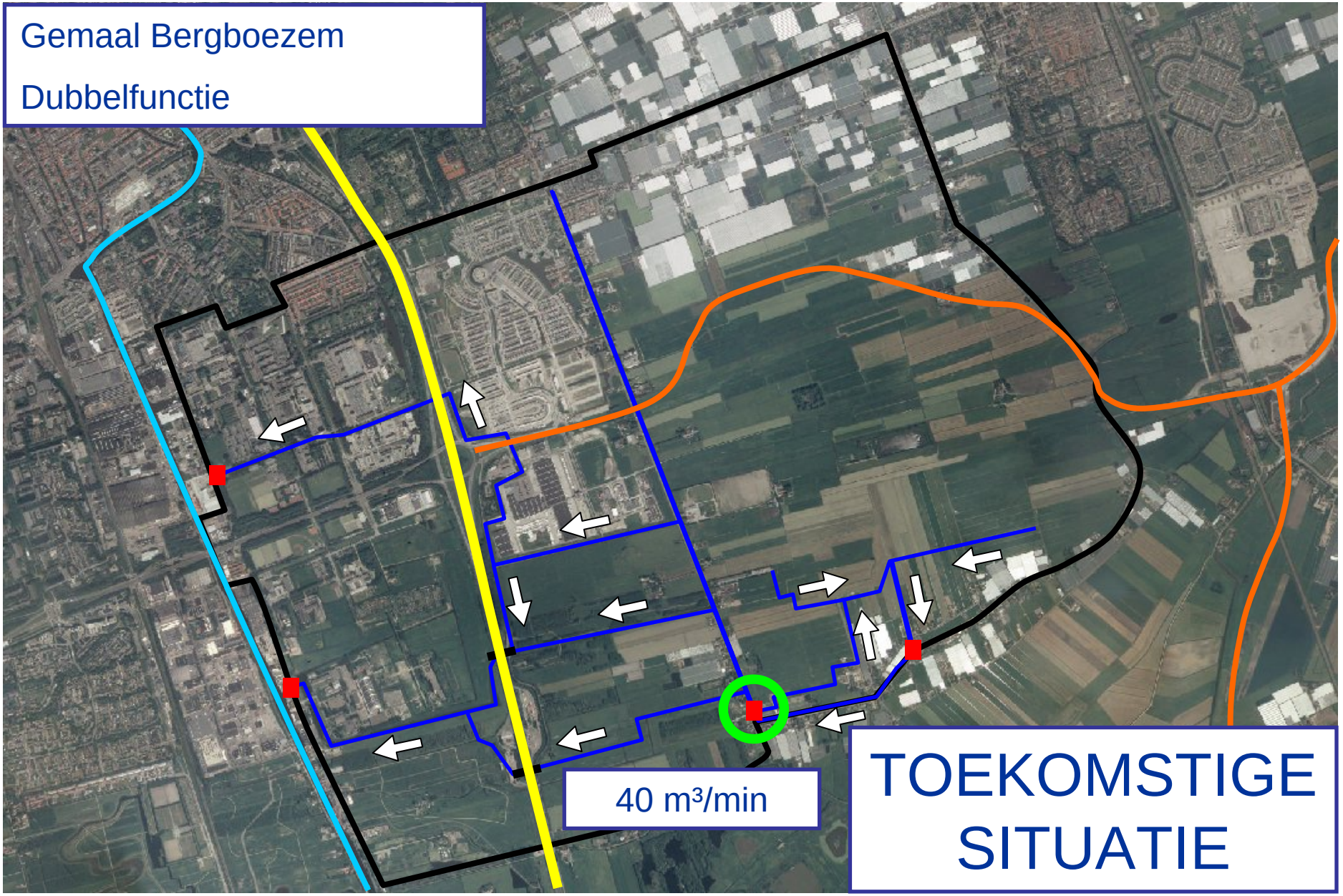
Gemaal Bergboezem
Dubbelfunctie
40 m³/min
TOEKOMSTIGE SITUATIE

Berging bergboezem

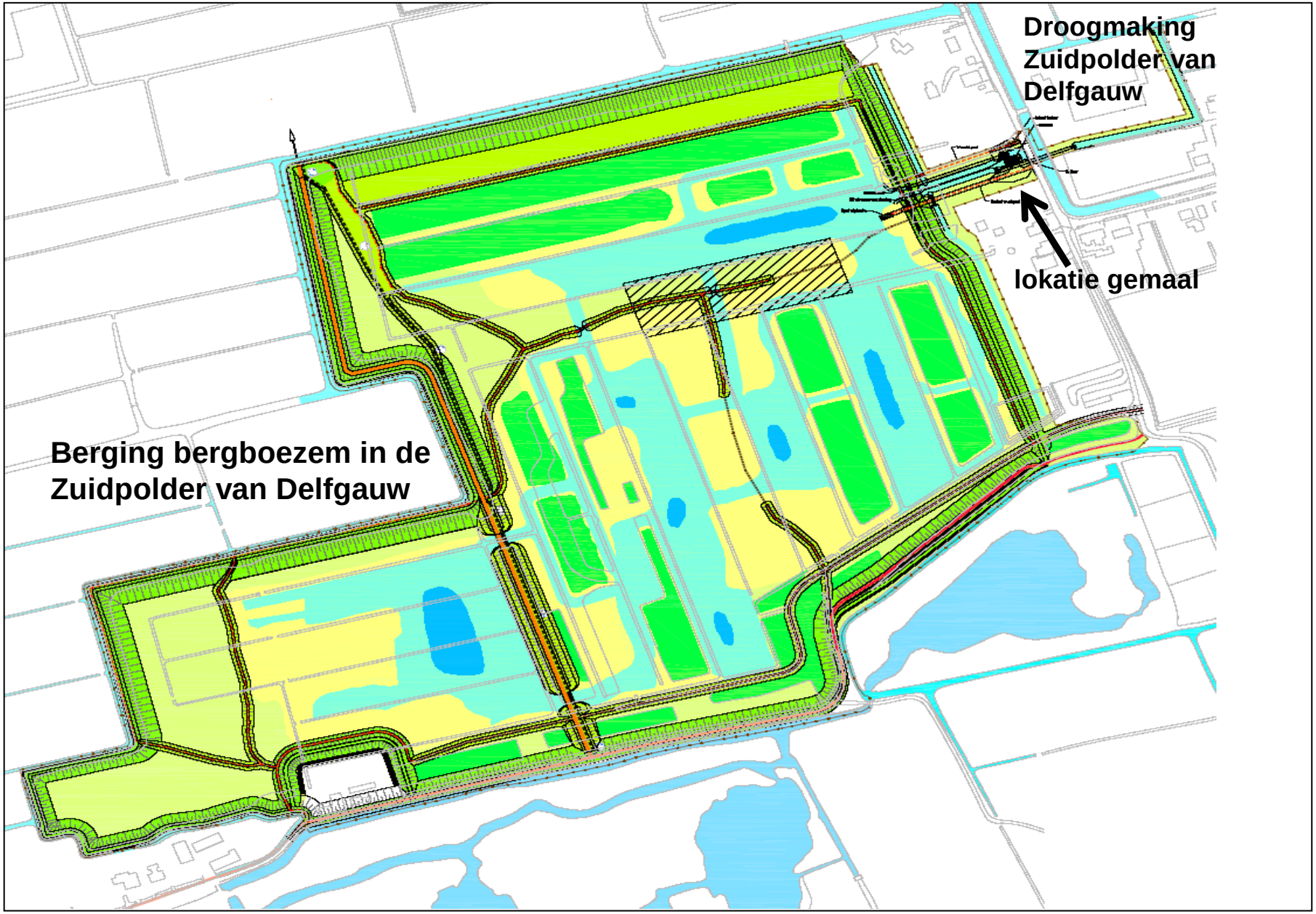

Impressie gemaal Bergboezem

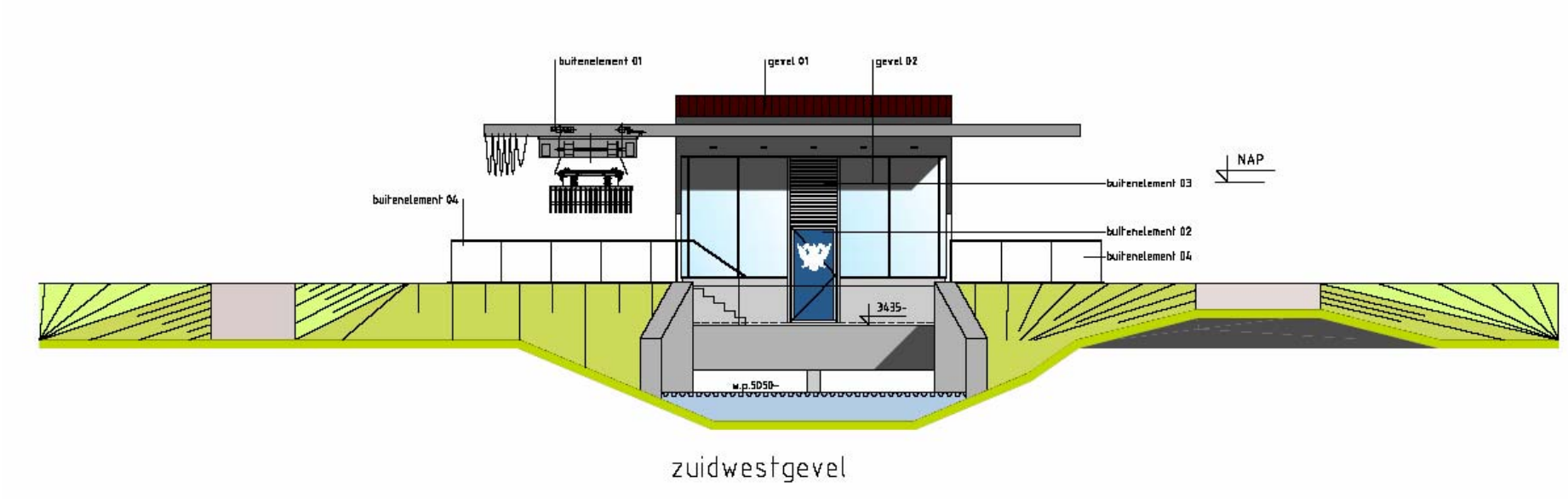

Impressie gemaal Bergboezem

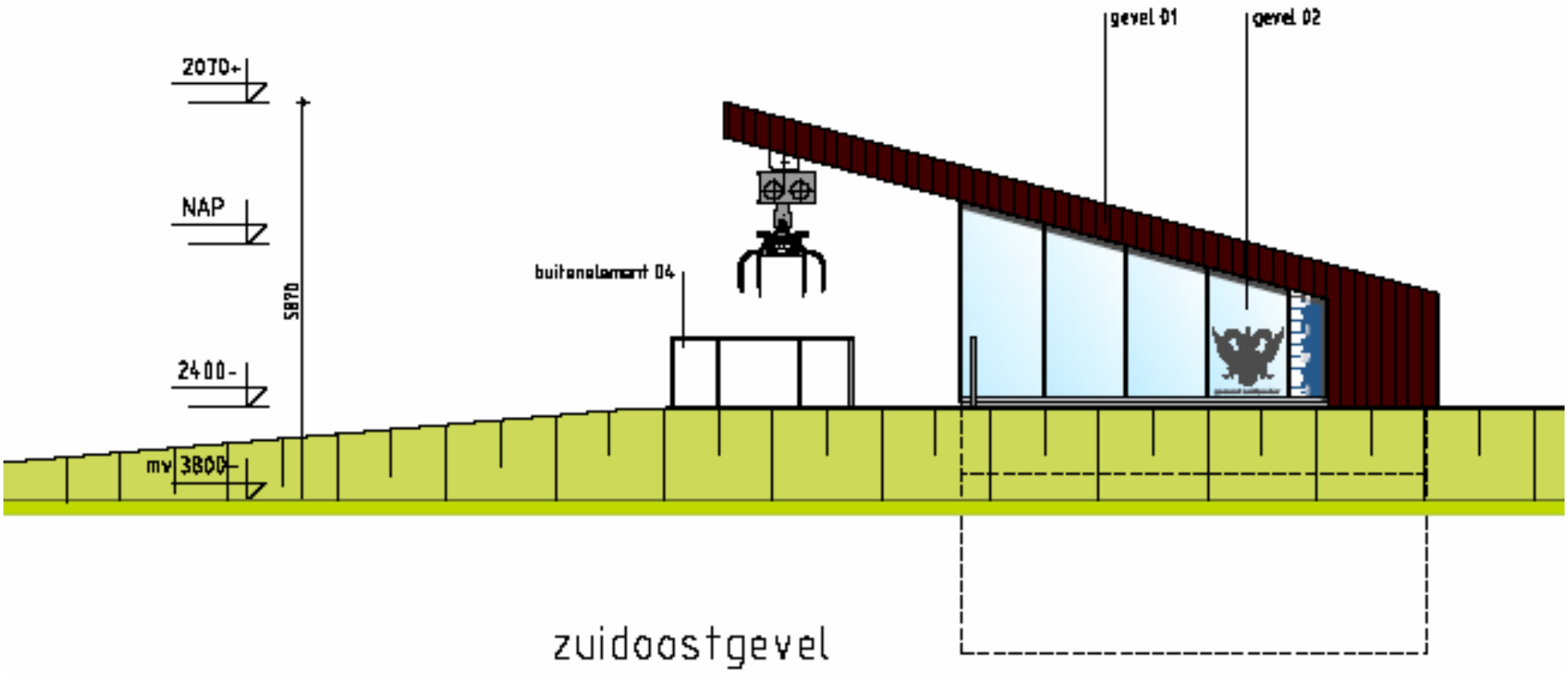

Dubbelfunctie gemaal Bergboezem

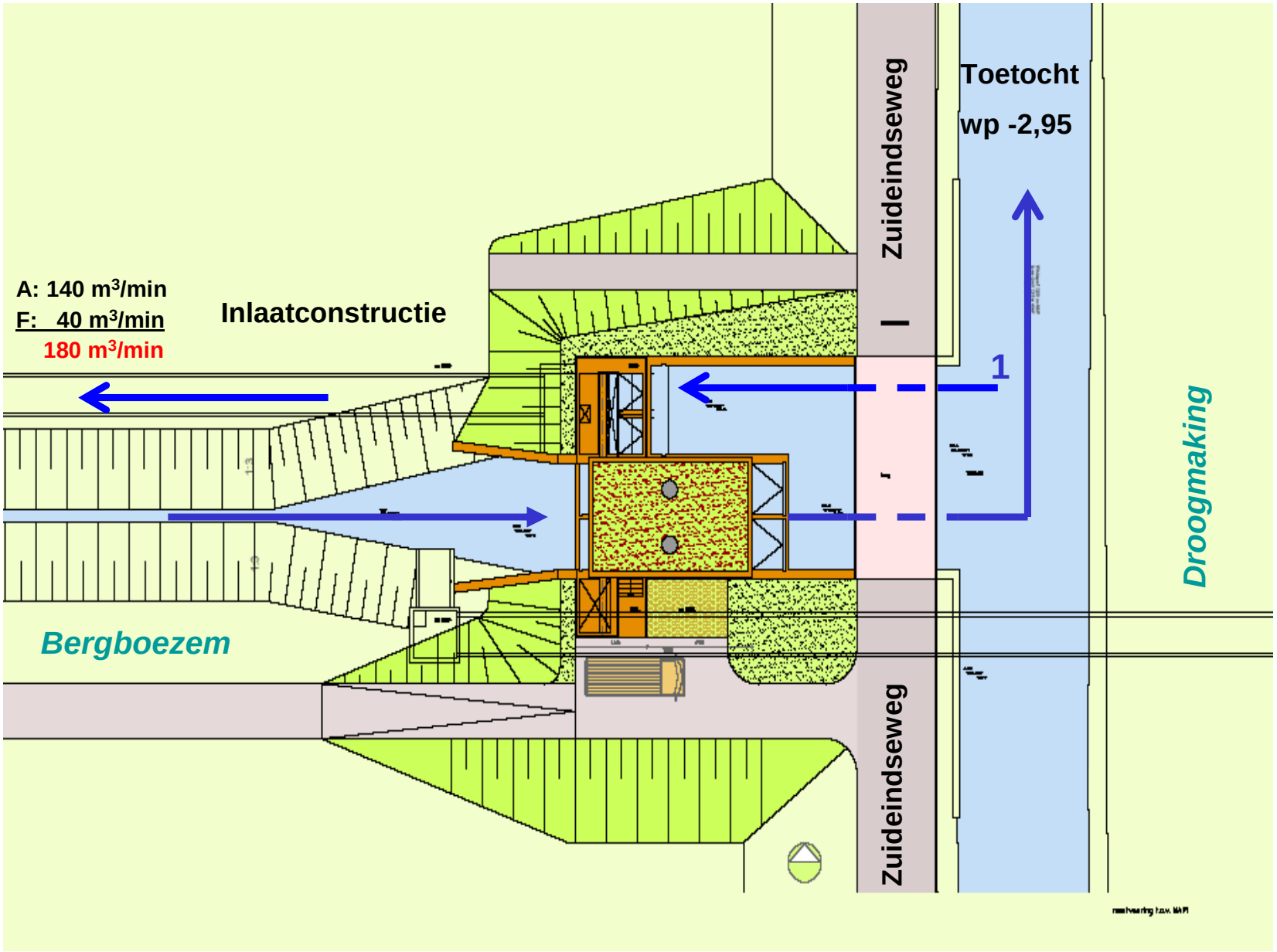

Dubbelfunctie gemaal Bergboezem

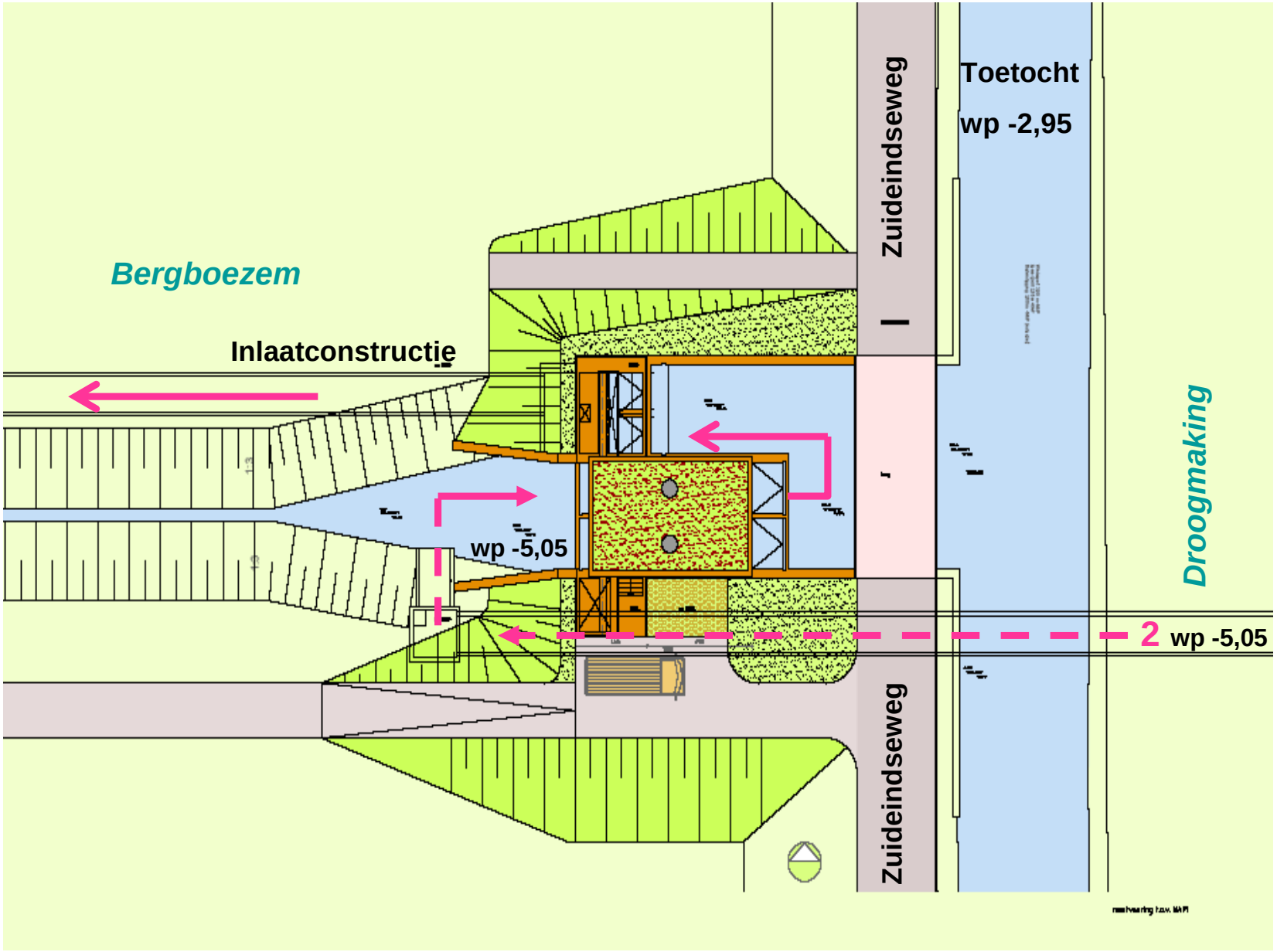

Indicatie kosten uitvoeren maatregel

Aanleg Bergboezem Zuidpolder van Delfgauw:

- 65.000 m3 reguliere berging
- 150.000 m3 calamiteiten berging

Ontwerp inrichting en kades € 4.800.000,-

Aanleg gemaal Bergboezem Zuidpolder van Delfgauw

- Gemaal 40m3/min
- Duiker toetocht
- Brug Zuideindseweg

Bouwkosten € 5.200.000,-

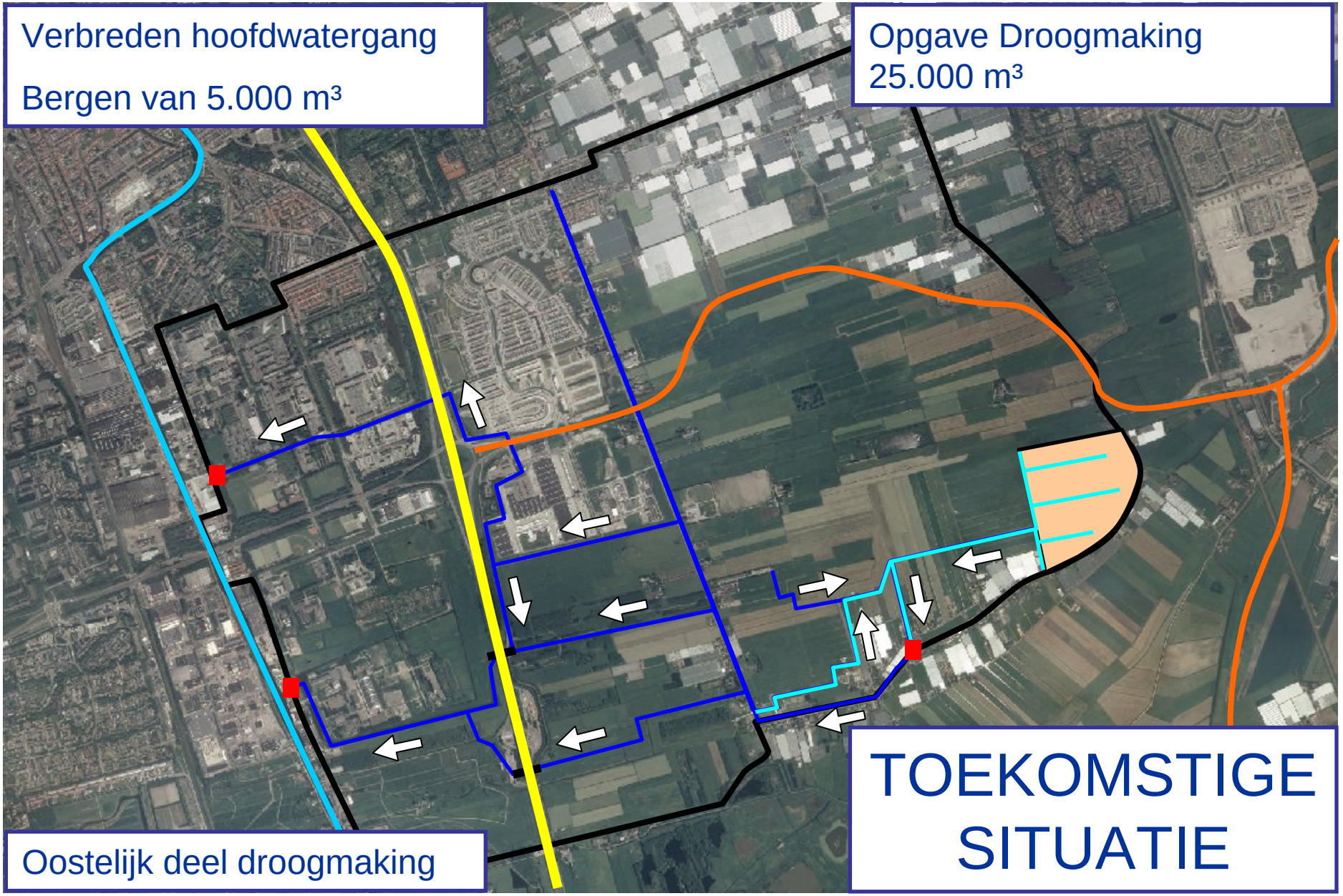
Verbreden hoofdwatergang
Bergen van 5.000 m³
Opgave Droogmaking
25.000 m³
Oostelijk deel droogmaking
TOEKOMSTIGE SITUATIE

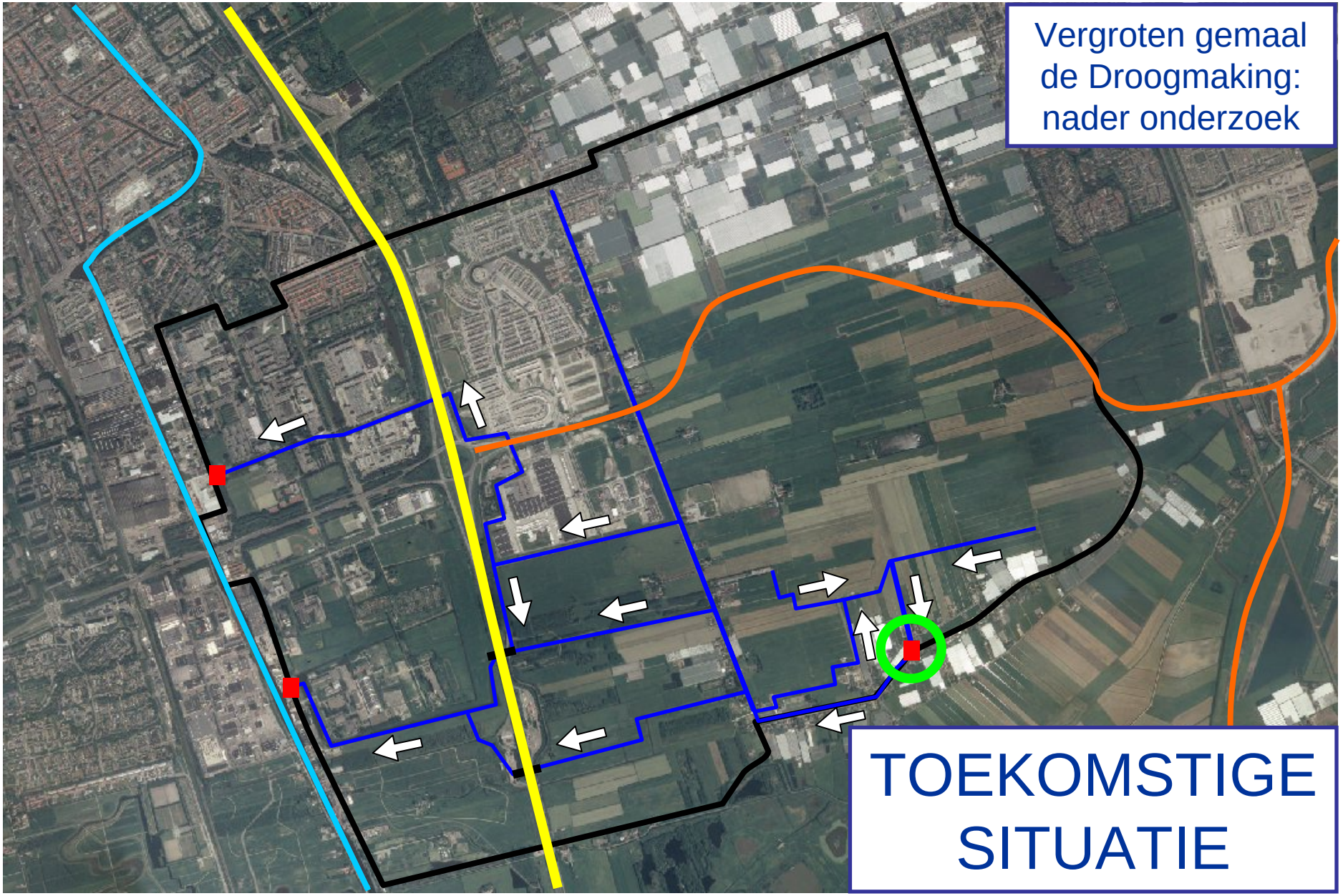
Vergroten gemaal de Droogmaking: nader onderzoek
TOEKOMSTIGE SITUATIE

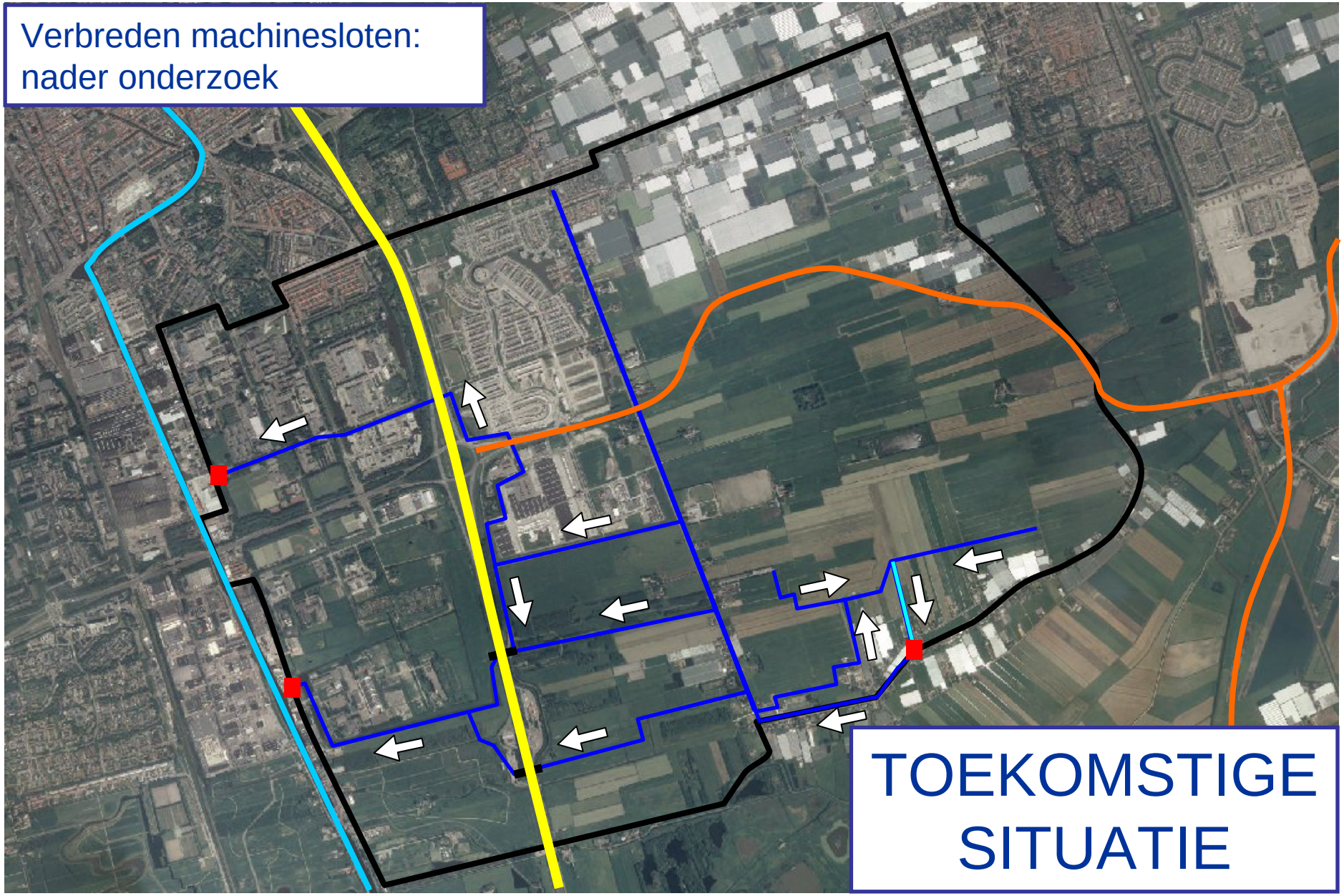
Verbreden machinesloten:
nader onderzoek
TOEKOMSTIGE
SITUATIE

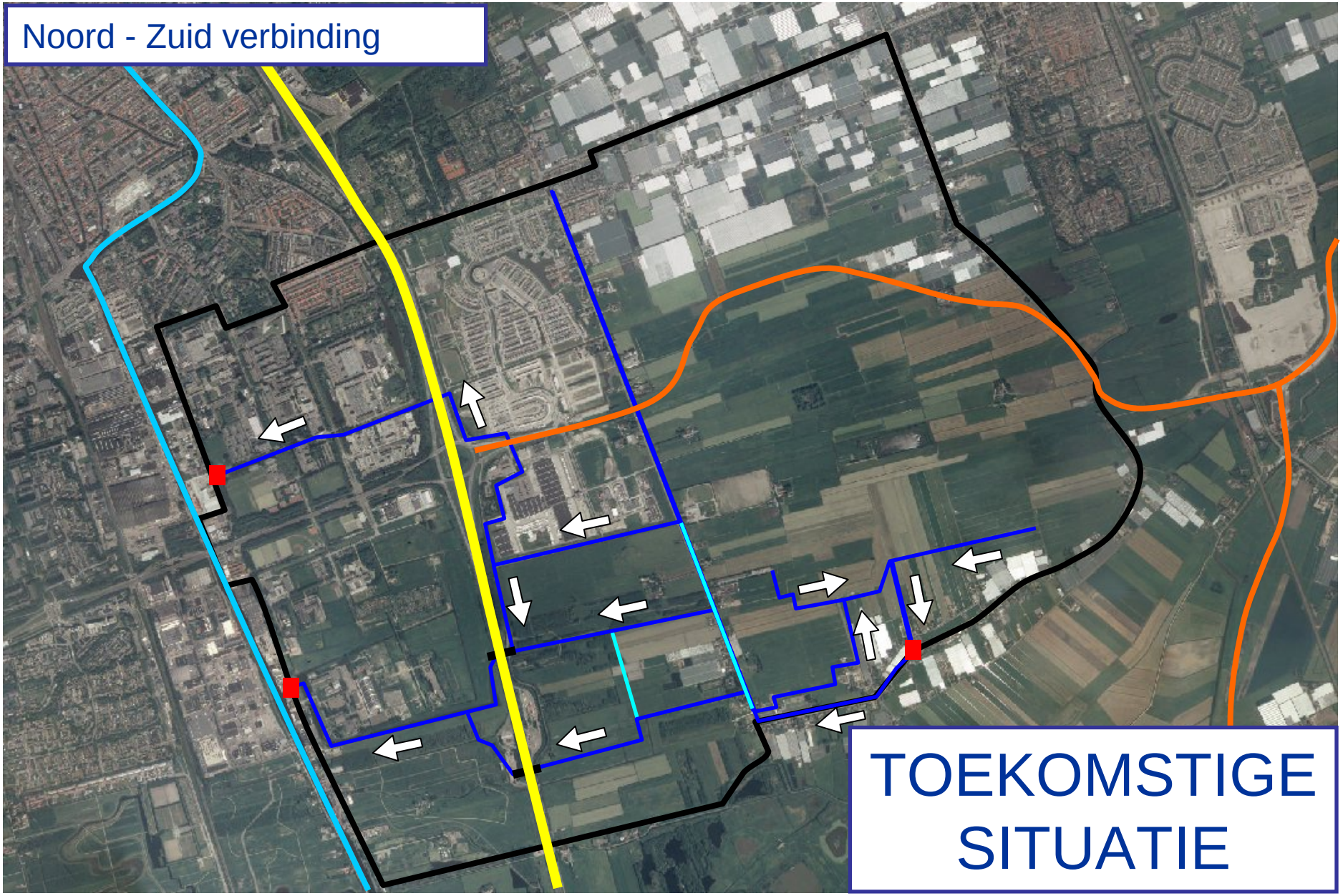
Noord - Zuid verbinding
TOEKOMSTIGE SITUATIE

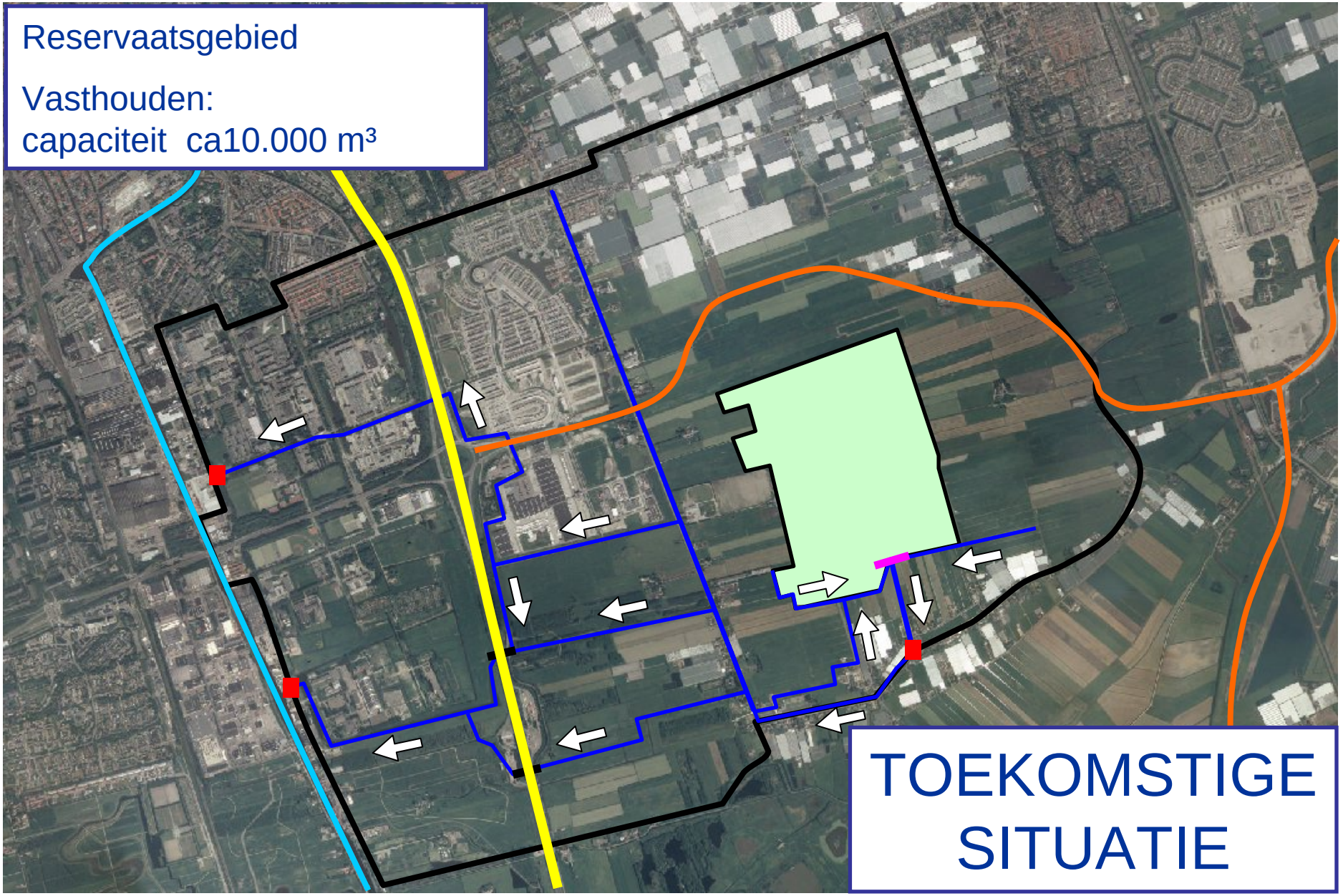
Reservaatsgebied
Vasthouden:
capaciteit ca10.000 m³
TOEKOMSTIGE SITUATIE

Reservaatsgebied in de Droogmaking Zuidpolder van Delfgauw

Indicatie kosten uitvoeren maatregel

- Gebruik Reservaatsgebied door bouw automatische stuw € 150.000.-
- Verbreding hoofdwatergangen in de droogmaking € 2.100.000-
- Noord- zuid verbindingen deel Zuidpolder € 3.900.000,-
- Gemaal droogmaking van 20m3/min naar 26 m3/min (nieuwbouw) € 1.900.000-
- Verbreding machine sloten € 1.600.000-

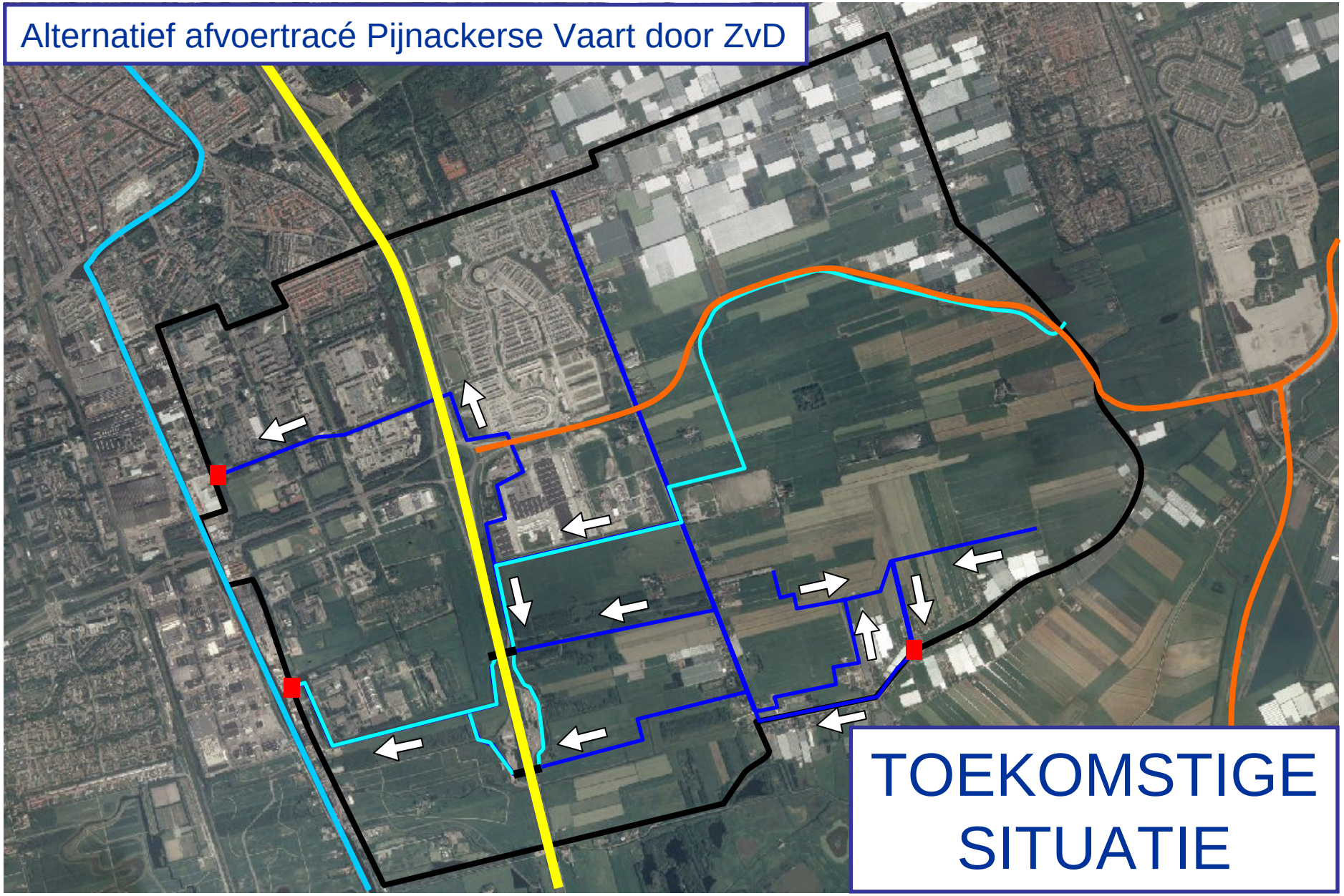
Alternatief afvoertracé Pijnackerse Vaart door ZvD
TOEKOMSTIGE SITUATIE

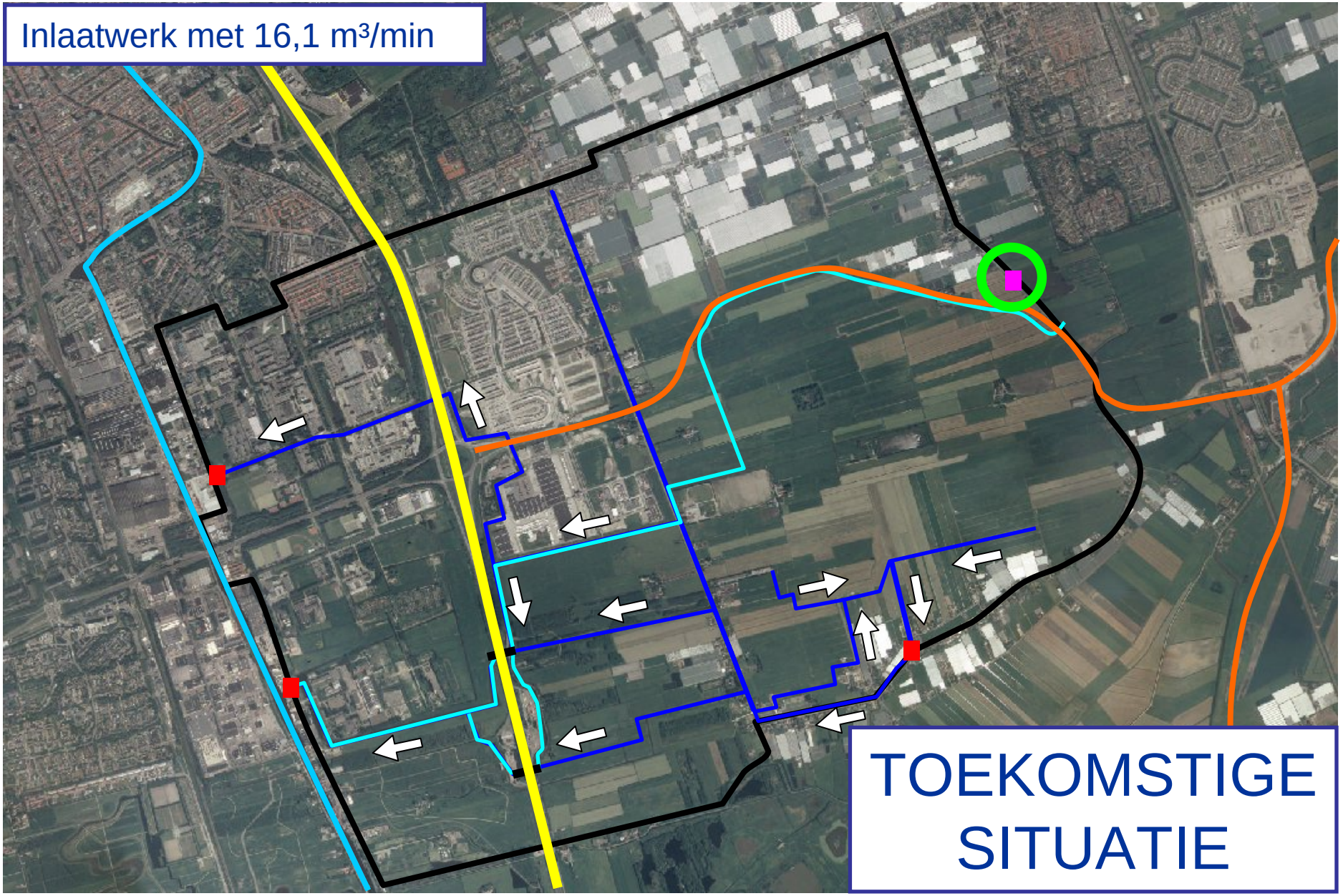
Inlaatwerk met 16,1 m³/min
TOEKOMSTIGE SITUATIE

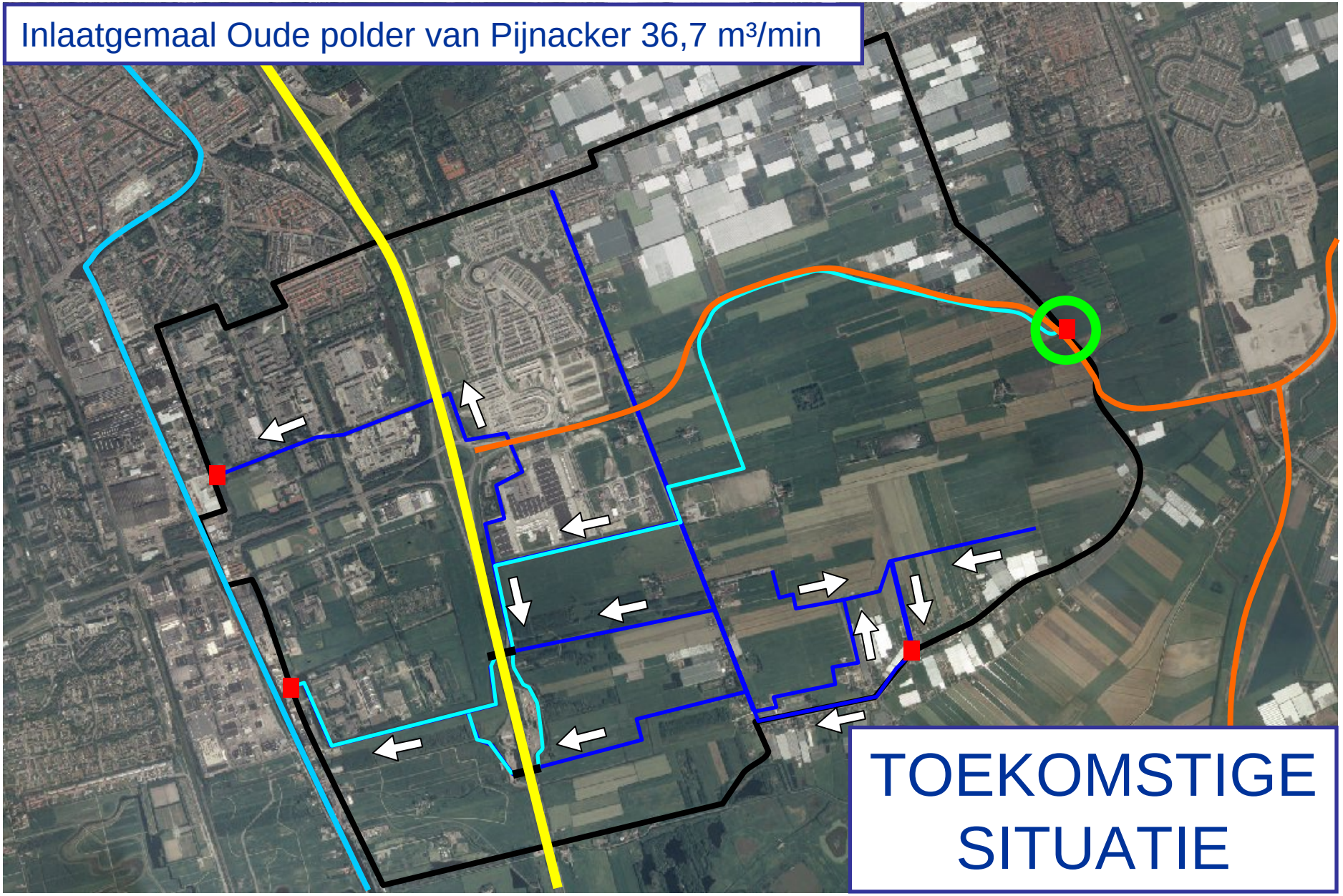
Inlaatgemaal Oude polder van Pijnacker 36,7 m³/min
TOEKOMSTIGE SITUATIE

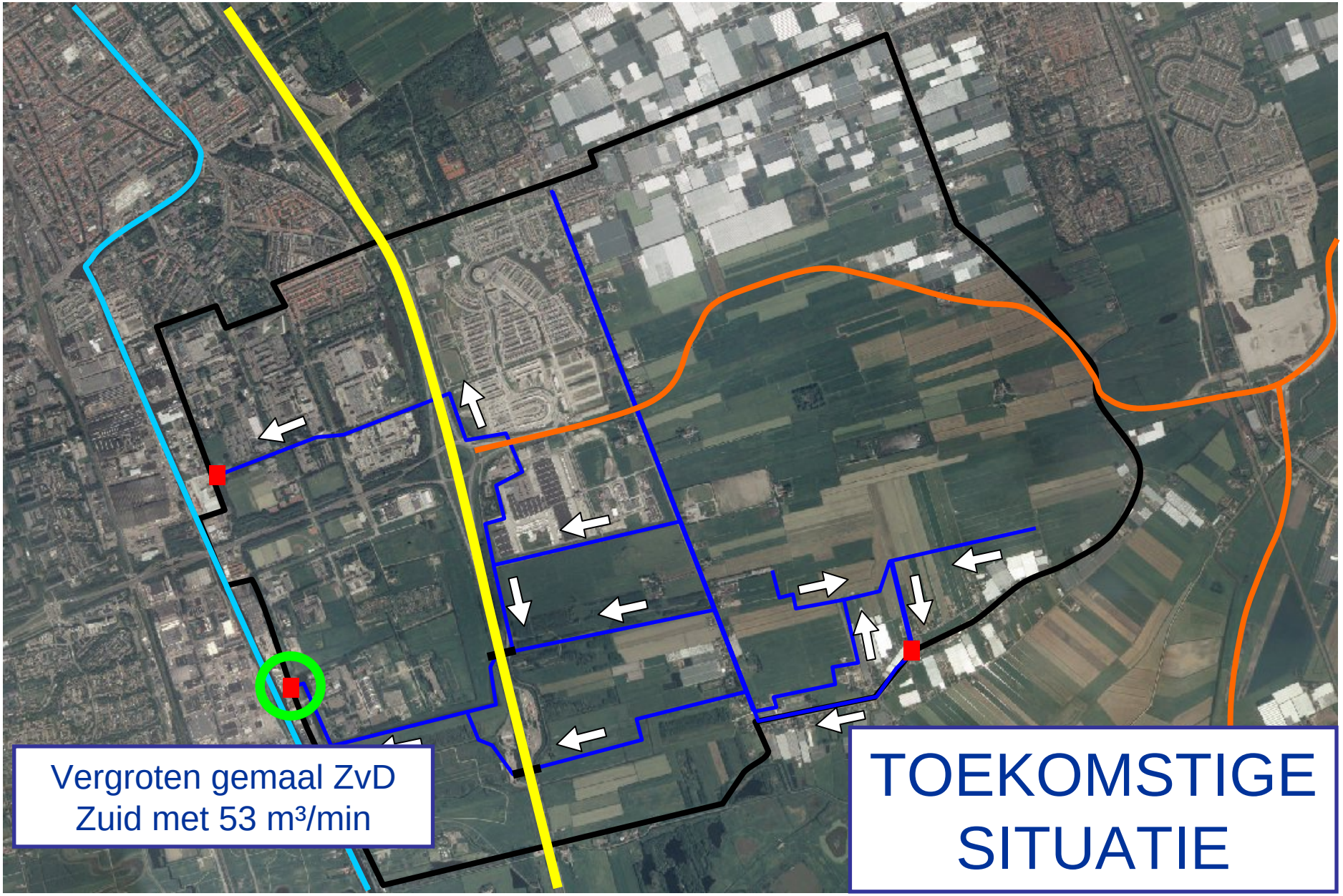
Vergroten gemaal ZvD
Zuid met 53 m³/min
TOEKOMSTIGE
SITUATIE

Indicatie kosten uitvoeren maatregel

Aanleg Alternatief afvoertrace:

- Grondwerk en kunstwerken € 5.400.000,-
- Grondverwering € 900.000,-

Aanpassen gemaal Rotterdamseweg van 140 m3/m naar 200 m3/m en uitstroming

- Gemaal € 1.700.000,-
- Uitstroming (incl. kruising weg) € 1.100.000,-

Totaal € 9.100.000,-

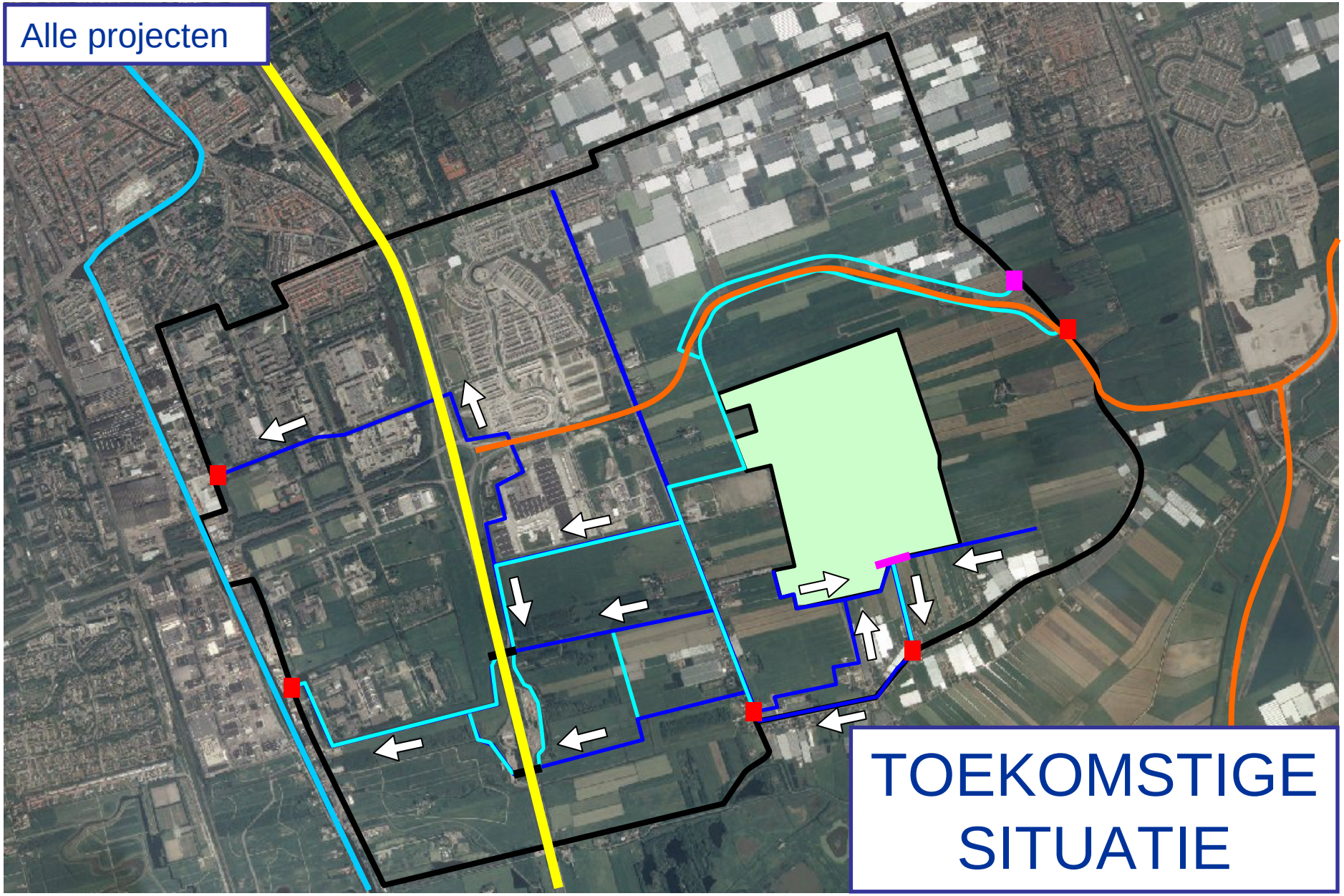
Alle projecten
TOEKOMSTIGE SITUATIE

Uitvoeringsprojecten

Zuidpolder van Delfgauw

VRAGEN?

Hoogheemraadschap van Delfland

Watergebiedstudie Berkel - Pijnacker

Afdelingsbestuur Oostland 21 mei 2008

4
3
2
1
DP
-1

Water is leven

Inhoud presentatie

- Wat is een watergebiedstudie
- Deelgebied Berkel - Pijnacker
- Werkwijze en stand van zaken
- Peilbesluit binnen watergebiedstudie

Inhoudelijke presentatie van watergebiedstudie in afdelingsvergadering van 30 oktober

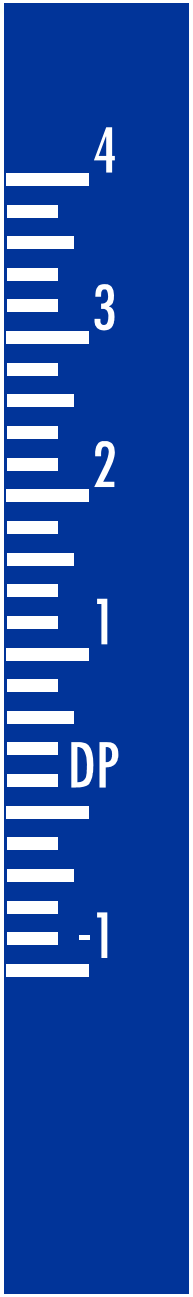

Wat is een watergebiedstudie?

- **Integraal** aanpakken waterthema's
- **Product**: rapport en kaarten
- **Transparante** werkwijze
- **Gebiedsgerichte** aanpak

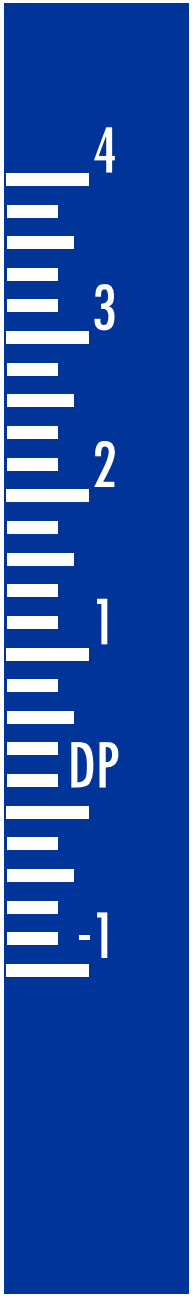

Wat is een watergebiedstudie?

Integrale studie waterthema's

Grondwater

Watertekorten

Peilen

Wateroverlast

Waterkwaliteit

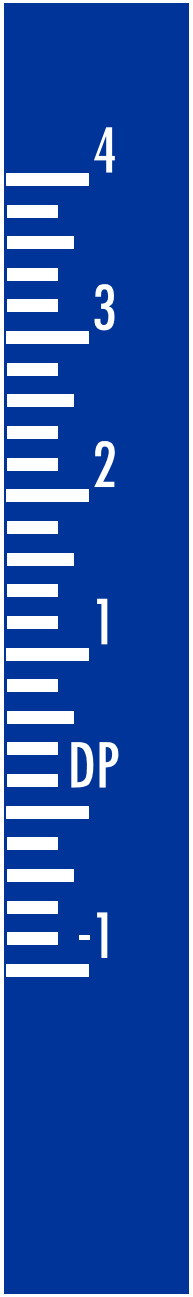

Wat is een watergebiedstudie?

Producten

- Rapport huidige en optimale situatie
- Rapport haalbare situatie
- Wateratlas

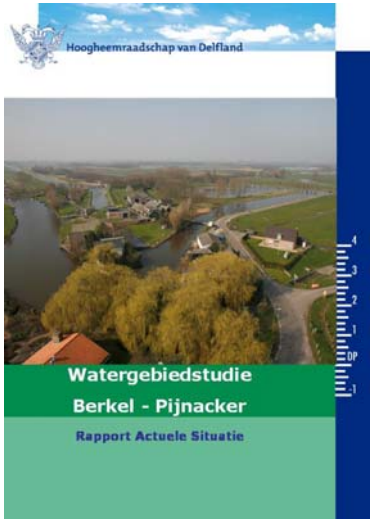

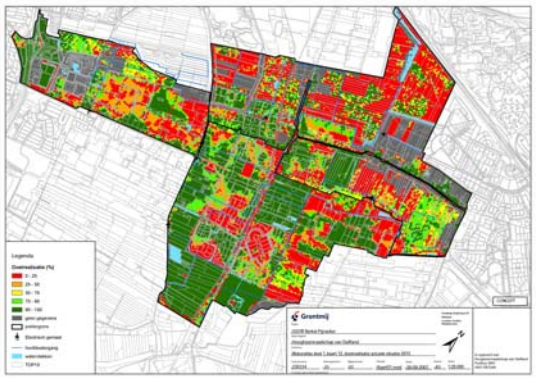

Wat is een watergebiedstudie?

- Transparante werkwijze

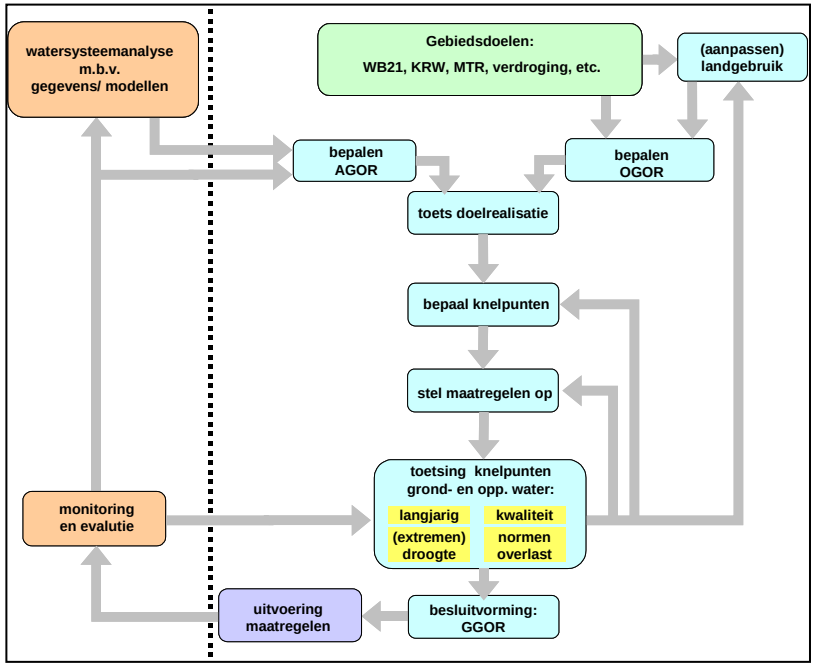

werken volgens een vooraf geformuleerd stappenplan

Wat is een watergebiedstudie?

Gebiedsgerichte aanpak:

- Opstellen plan in samenwerking met gemeenten, belangengroepen en burgers
- Per watersysteem waterdoelen en maatregelen op elkaar afstemmen
- Evaluatie en monitoring effecten

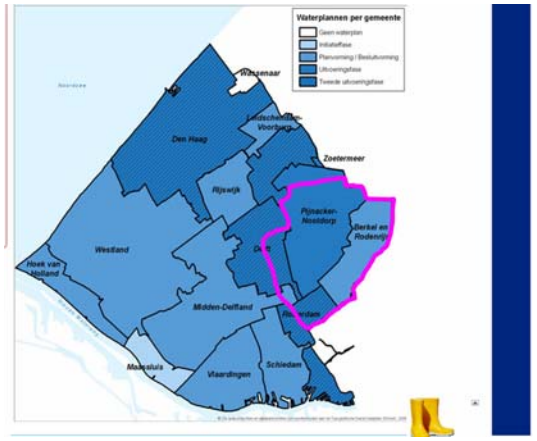

Water is leven

4
3
2
1
DP
-1

Deelgebied Berkel - Pijnacker

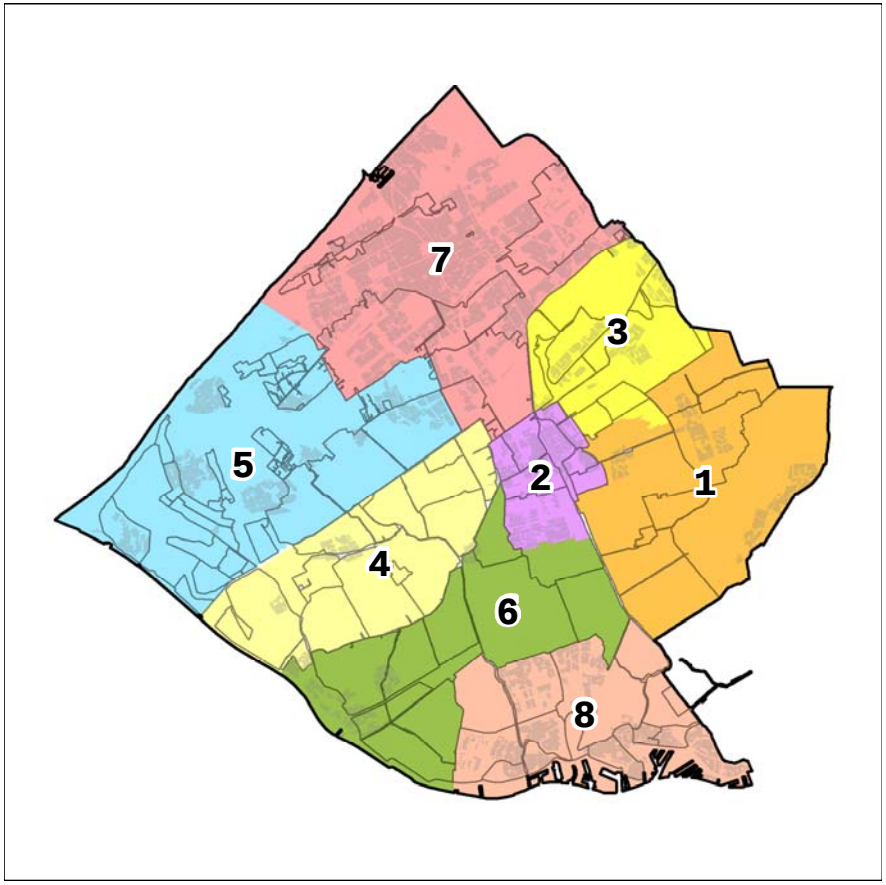

Deelstudie uit GGOR-programma

Voorbeelduitwerking: stedelijk gebied

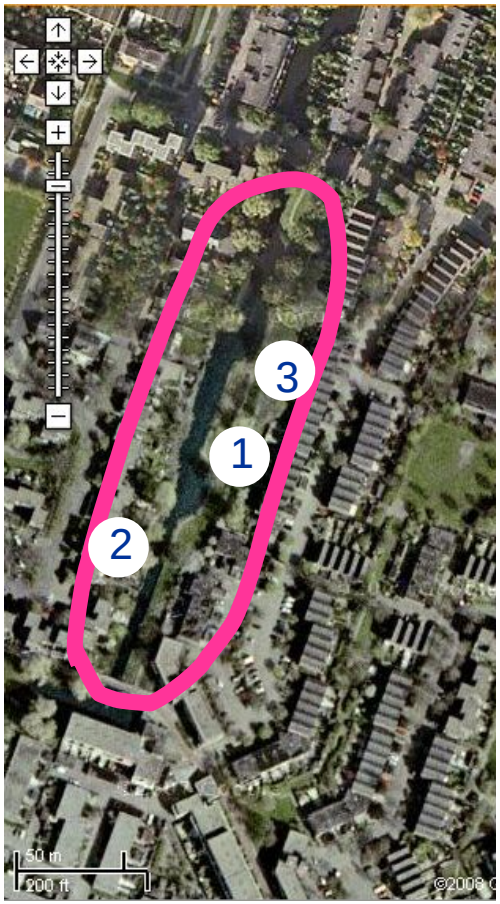

Knelpunten

1. Inundatie
2. Grondwateroverlast
3. Overschrijding overstortdrempel

Voorbeelduitwerking: stedelijk gebied

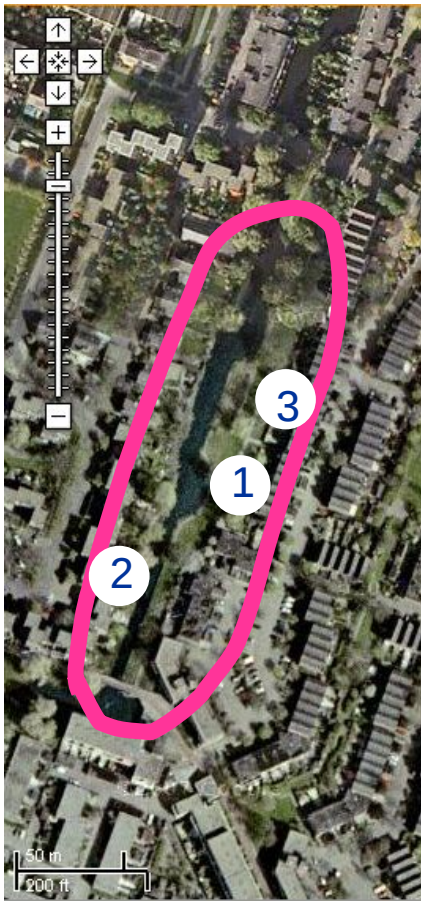

Mogelijke integrale oplossingen

A. Peilverlaging in gehele peilgebied

B. Nieuwe bemaling en drainage

C. Ophogen maaiveld en vergroten rioolcapaciteit en dichtmaken overstort

Voorbeelduitwerking: stedelijk gebied

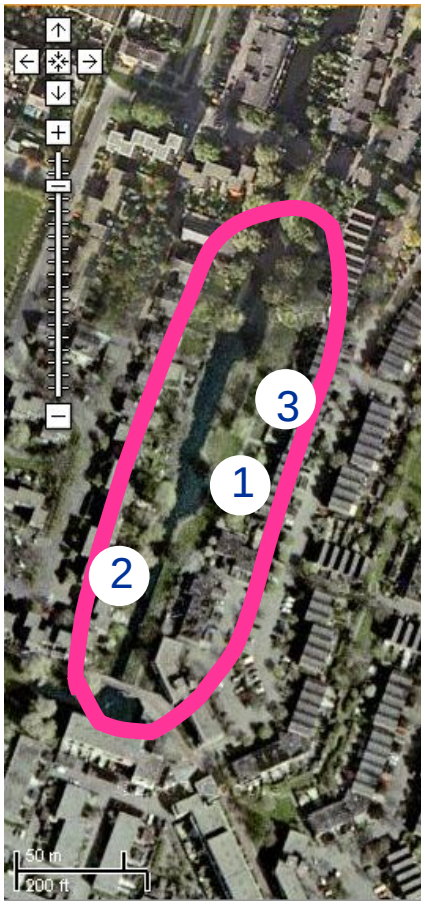

Keuze en uitwerking

B. nieuwe bemaling en drainage

Stap 1 Waterbesluit

Stap 2 Peilbesluit

Stap 3 Waterplan en GRP

Stap 4 Uitvoering

Werkwijze

- **Afgerond** Inventarisatie- en analysefase
  Rapport huidige en optimale situatie
  knelpuntenkaart
  knelpuntenbeschrijving
- **Nu** afwegingsfase
  Rapport haalbare situatie
  oplossingen knelpunten
- **Vanaf juli** procedurefase
  eerst waterbesluit
  daarna peilbesluiten
  en waterplannen

afdelingsbestuur

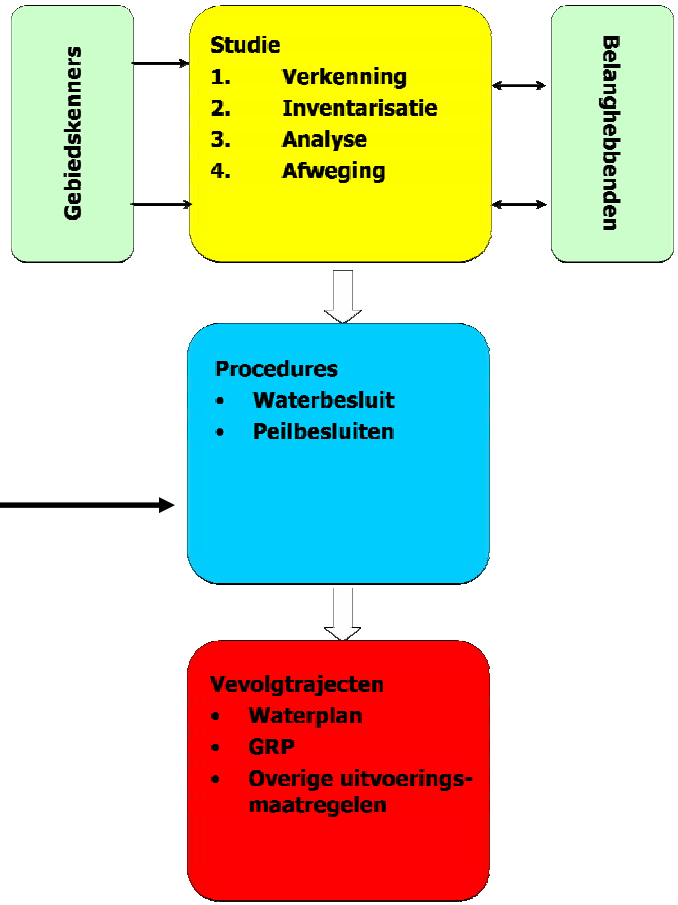

Peilbesluit binnen Watergebiedstudie

1. Peilafweging integraal meegenomen in watergebiedstudie
2. Vertaling naar peilbesluit
3. Normale peilbesluitprocedure
4. Uitvoeringsmaatregelen

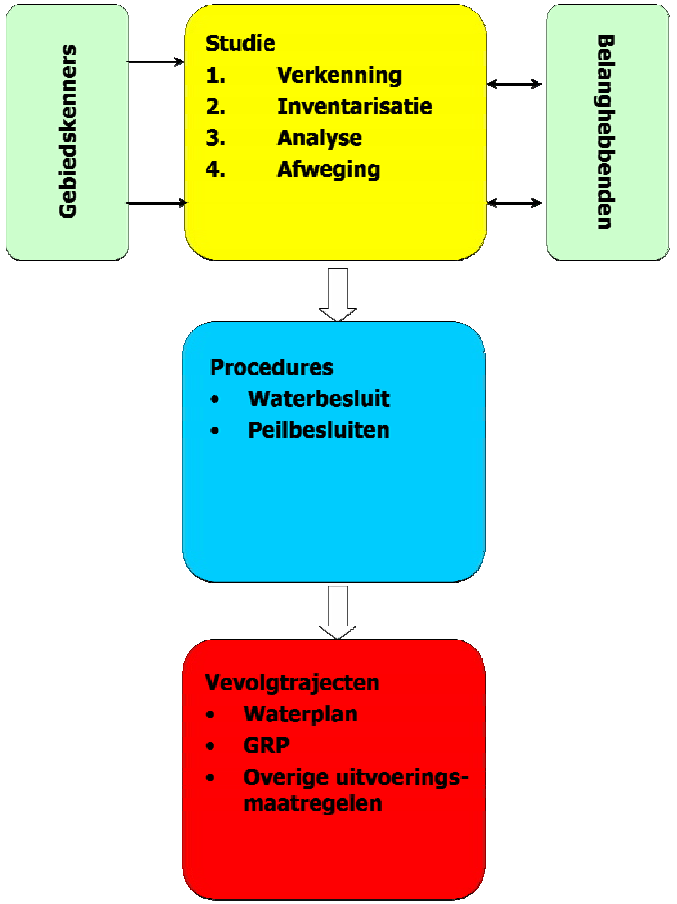

Hoogheemraadschap van Delfland

Watergebiedstudie Berkel -Pijnacker

4
3
2
1
DP
-1

Water is leven

bosch slabbers

Waternatuurkansenkaart Delfland

Waarom Waternatuurkansenkaart?

- Balans cultuur en natuur terugbrengen
- KRW stelt eisen aan waterkwaliteit
- samenhang in natuur ->: ecologische verbindingen
- Robuust en veerkrachtig ecologisch netwerk -> klimaatverandering

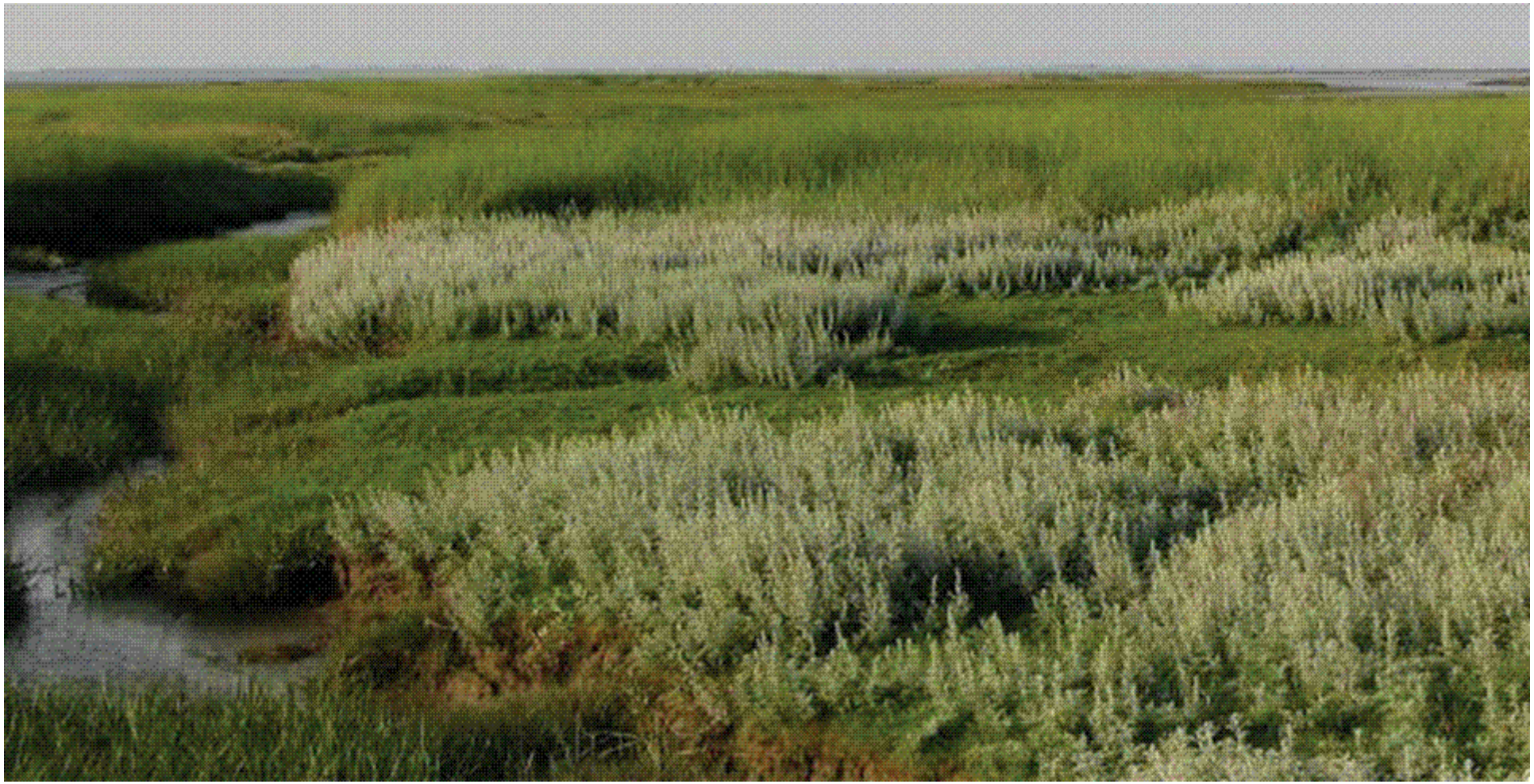

Natuurtypen

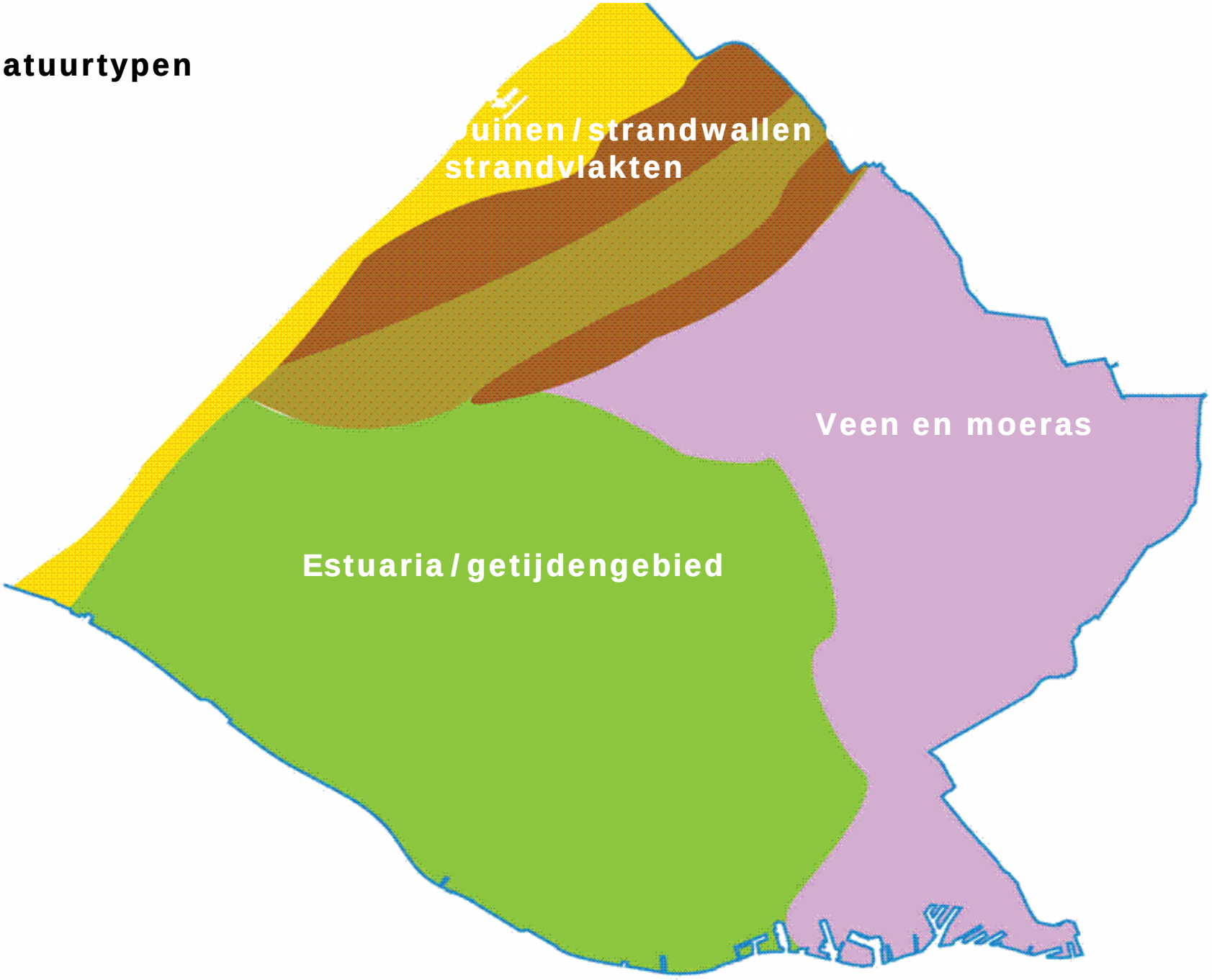

Stad
Duin
Oostland
Westland
Gras
Waterweg
Stad

Wat is waternatuur?

Alle watersysteem gebonden natuur

- Ecologische waterkwaliteit in watergang en oevers
- Droge natuur waterkeringen, duinen

Doel van de kaart?

- Ruimtelijke visie op waternatuur
- Beste kansen en locatie
- KRW ecologie waterlichamen én overige wateren
- Robuust netwerk PEHS

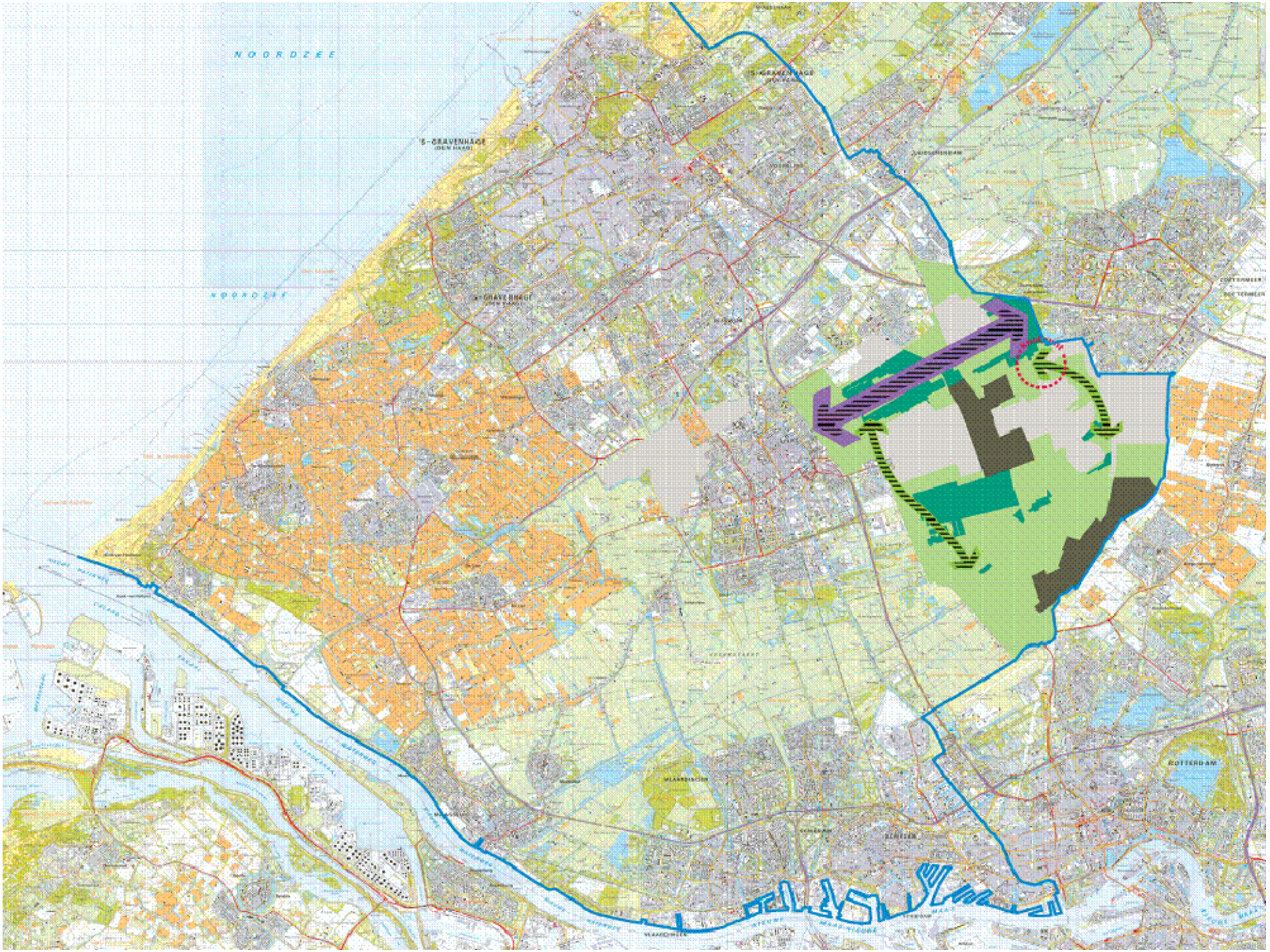
NOORDZEE
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
ROTTERDAM

NOORDZEE
NOORDZEE
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
RIDDERKERK
ROTTERDAM
SCHIEDAM
SCHIEDAM
VLAARDINGEN
overgang

Ambities Oostland

- Natuurtype:
  - Basiskwaliteit natuur in verbrede watergangen
- Ambities:
  - Water als ruimtelijk structurerend en ecologisch verbindend element
  - Uitwerking geven aan groenblauwe slinger
  - Versterken natte natuurwaarden in de recreatiegebieden
- Mogelijke maatregelen:
  - Natuurvriendelijke oevers in verbrede watergangen
  - Natuurvriendelijk ingerichte waterbergingen
  - Flexibel peil

Huidige situatie

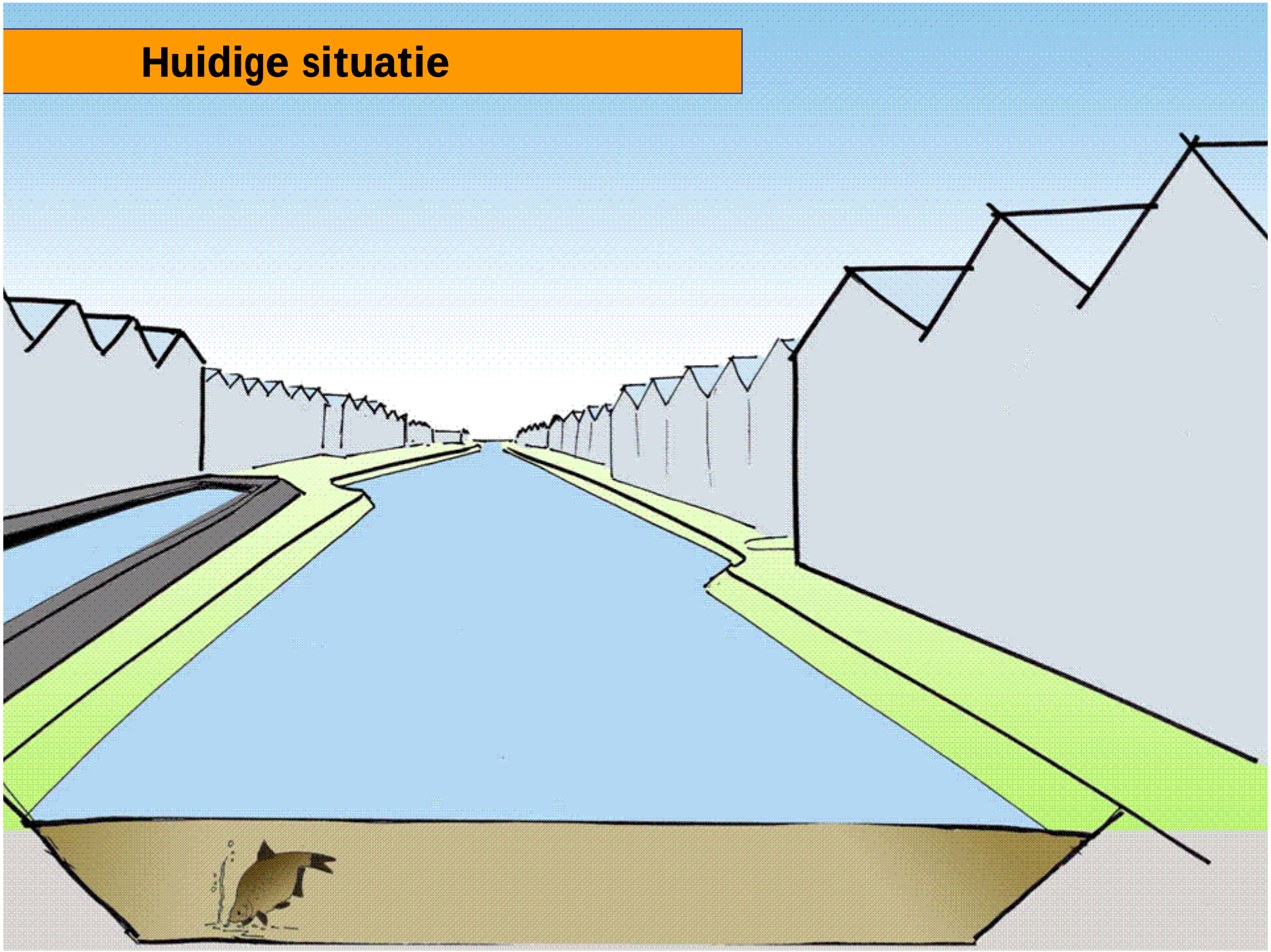

Impressie natuur en recreatie langs de kassen

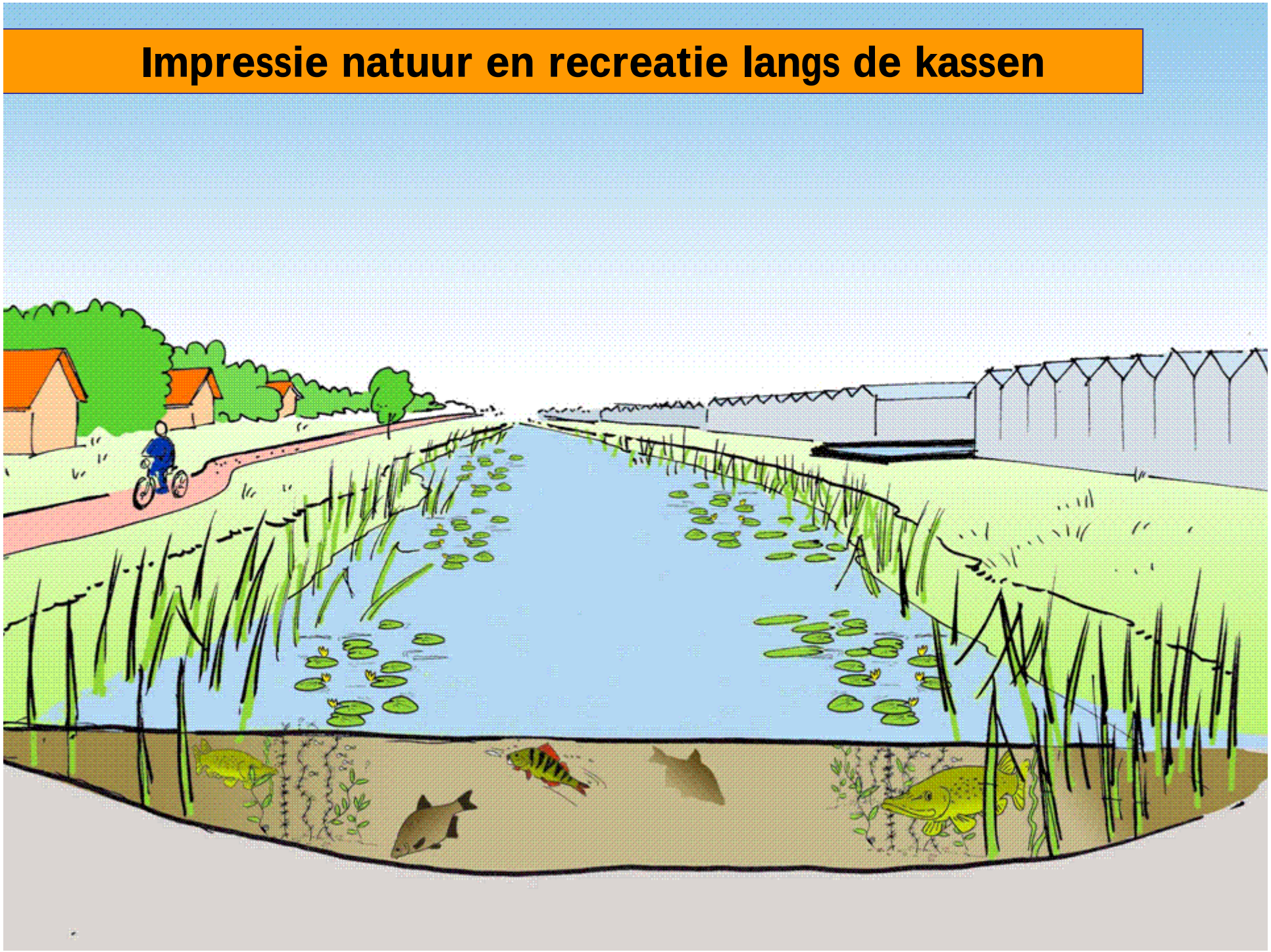

Huidige situatie

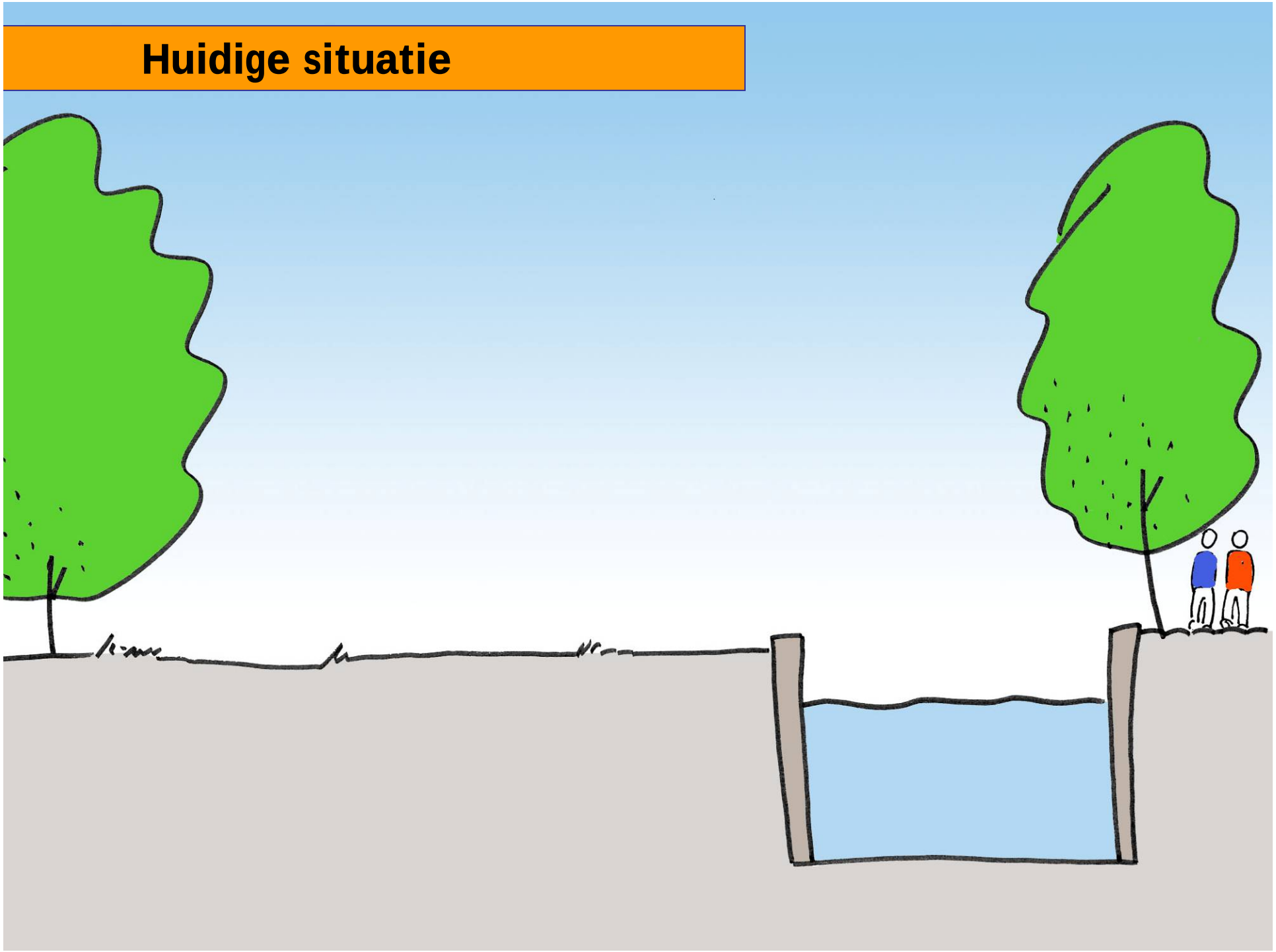

Impressie ecologische singel

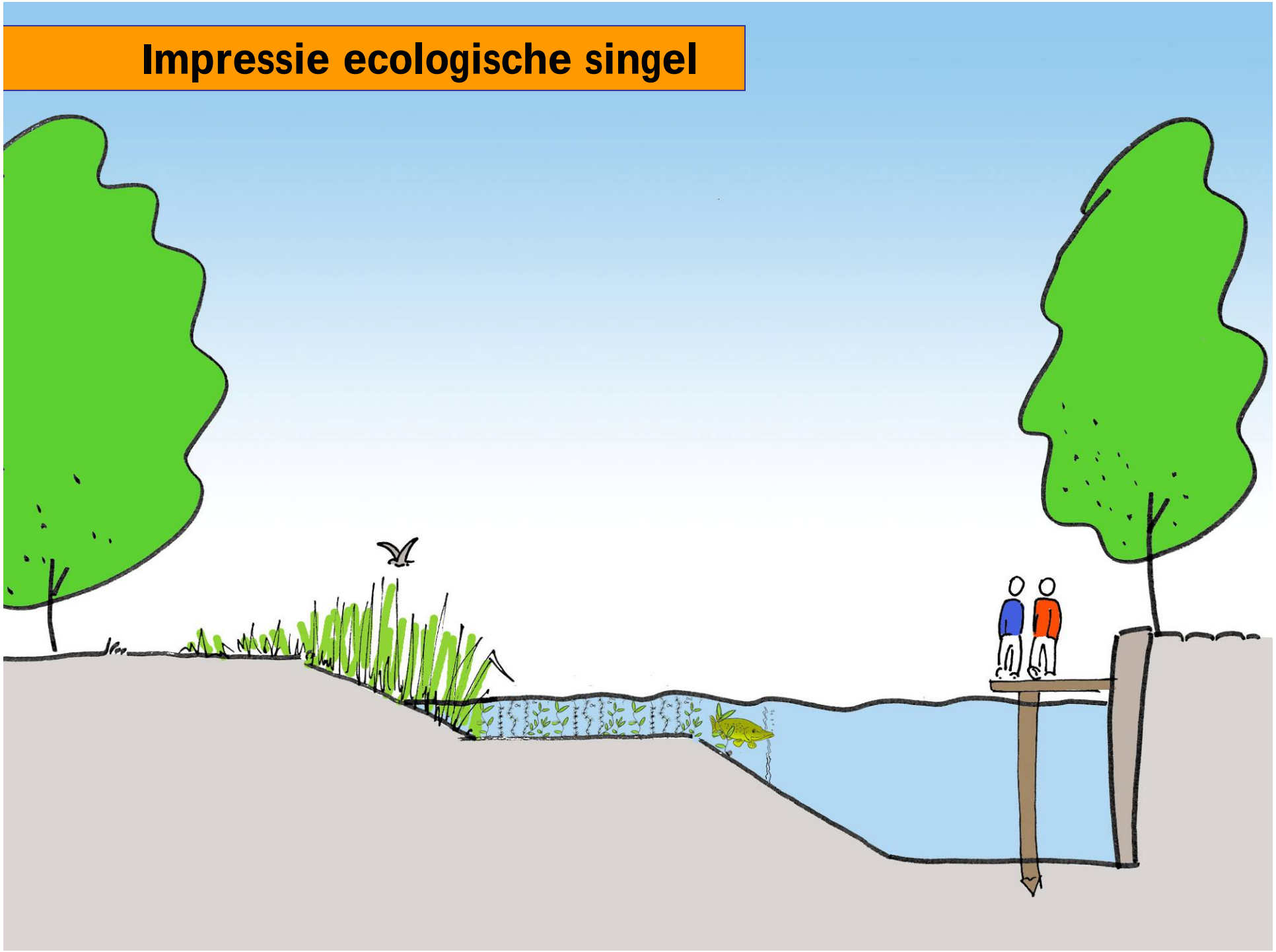

Impressie natuurvriendelijk oeverbeheer boer

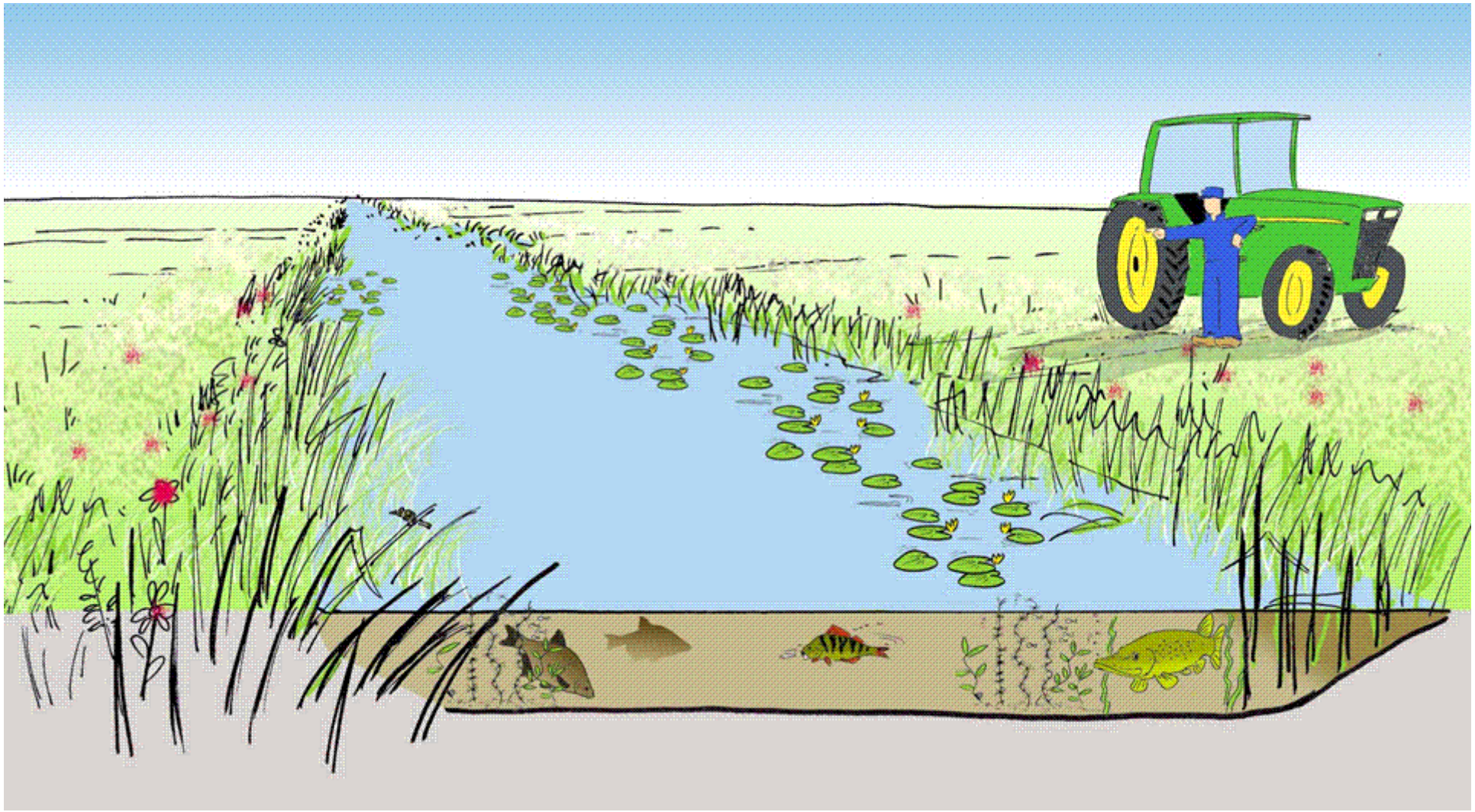

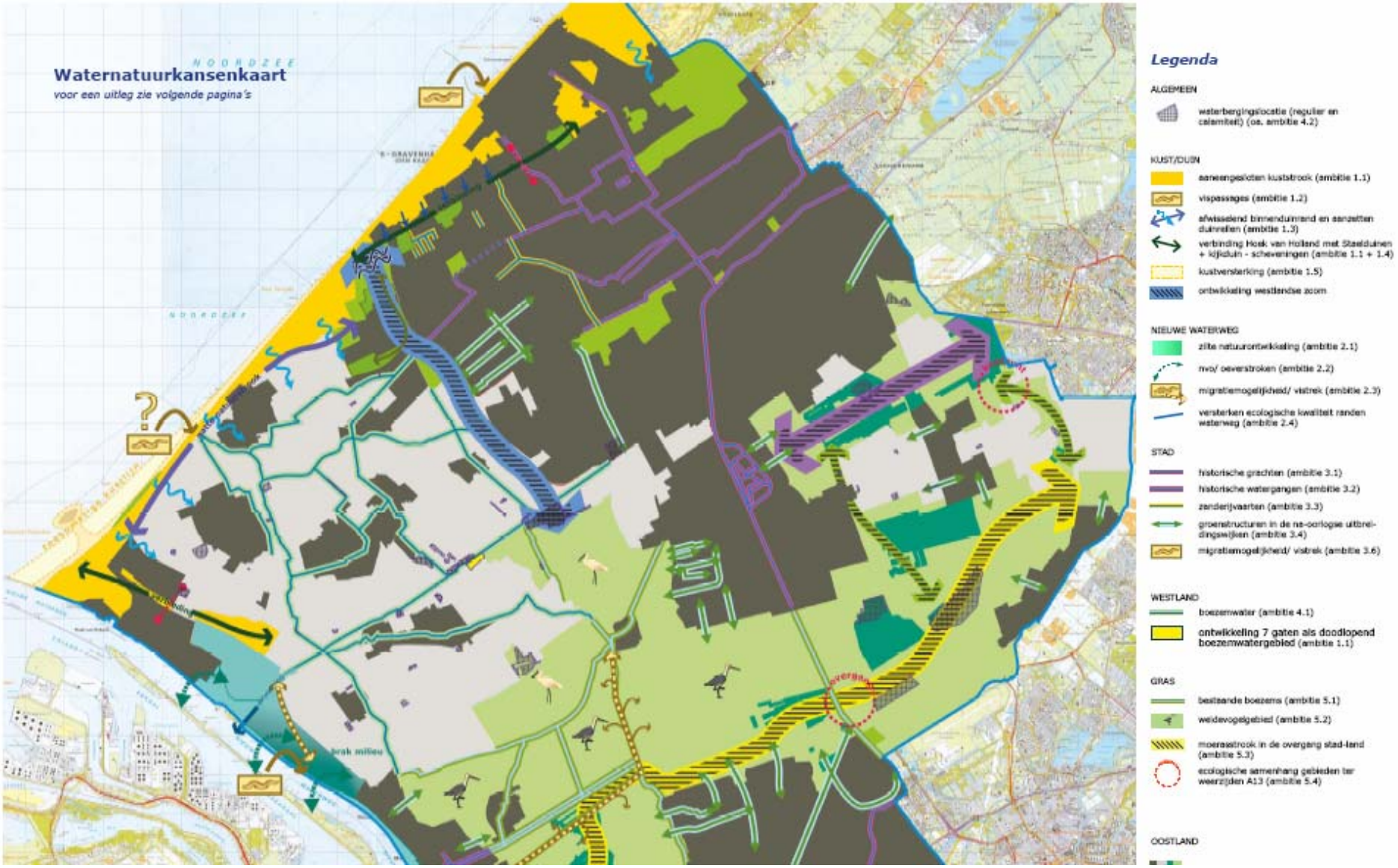
NOORDZEE
Waternatuurkansenkaart
voor een uitleg zie volgende pagina's
Legenda
ALGEMEEN
waterbergingslocatie (regulier en calamiteit) (oa. ambitie 4.2)
KUST/DUIN
aaneengesloten kuststrook (ambitie 1.1)
vispassages (ambitie 1.2)
afwisselend binnenduinrand en aanzetten duinrellen (ambitie 1.3)
verbinding Hoek van Holland met Staelduinen + kijkduin - scheveningen (ambitie 1.1 + 1.4)
kustversterking (ambitie 1.5)
ontwikkeling westlandse zoom
NIEUWE WATERWEG
zilte natuurontwikkeling (ambitie 2.1)
nvo/ oeverstroken (ambitie 2.2)
migratiemogelijkheid/ vistrek (ambitie 2.3)
versterken ecologische kwaliteit randen waterweg (ambitie 2.4)
STAD
historische grachten (ambitie 3.1)
historische waterpangen (ambitie 3.2)
zanderijvaarten (ambitie 3.3)
groenstructuren in de na-oorlogse uitbreidingswijken (ambitie 3.4)
migratiemogelijkheid/ vistrek (ambitie 3.6)
WESTLAND
boezemwater (ambitie 4.1)
ontwikkeling 7 gaten als doodlopend boezemwatergebied (ambitie 1.1)
GRAS
bestaande boezems (ambitie 5.1)
weidevogelgebied (ambitie 5.2)
moerasstrook in de overgang stad-land (ambitie 5.3)
ecologische samenhang gebieden ter weerzijden A13 (ambitie 5.4)
OOSTLAND

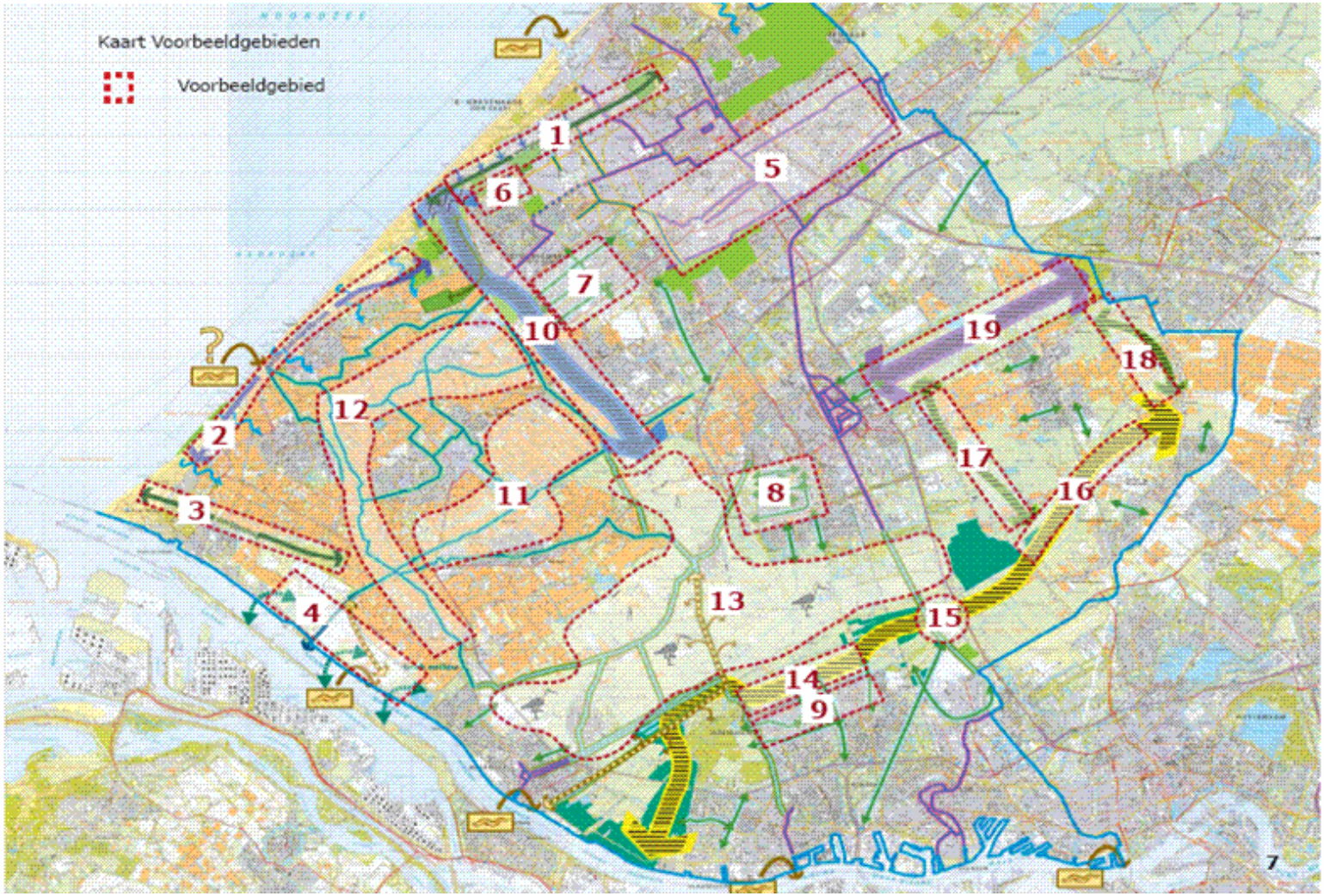

Voorbeeldgebieden Oostland

16 Moerasstrook Oude Leede

17 Ecologische verbinding Delfgauw

18 Groenblauwe slinger Pijnacker-Oost

19 Recreatiegebied Delft - Zoetermeer

Gebruik van de kaart

- Sturen en prioriteren
- Afweging wateropgave
- Locatiekeuze / grondaankoop
- Geen juridische status
- Streefbeeld / punt op de horizon
- Samenwerken en beïnvloeden gebiedspartijen

Bijlage 1 KRW - ecologie

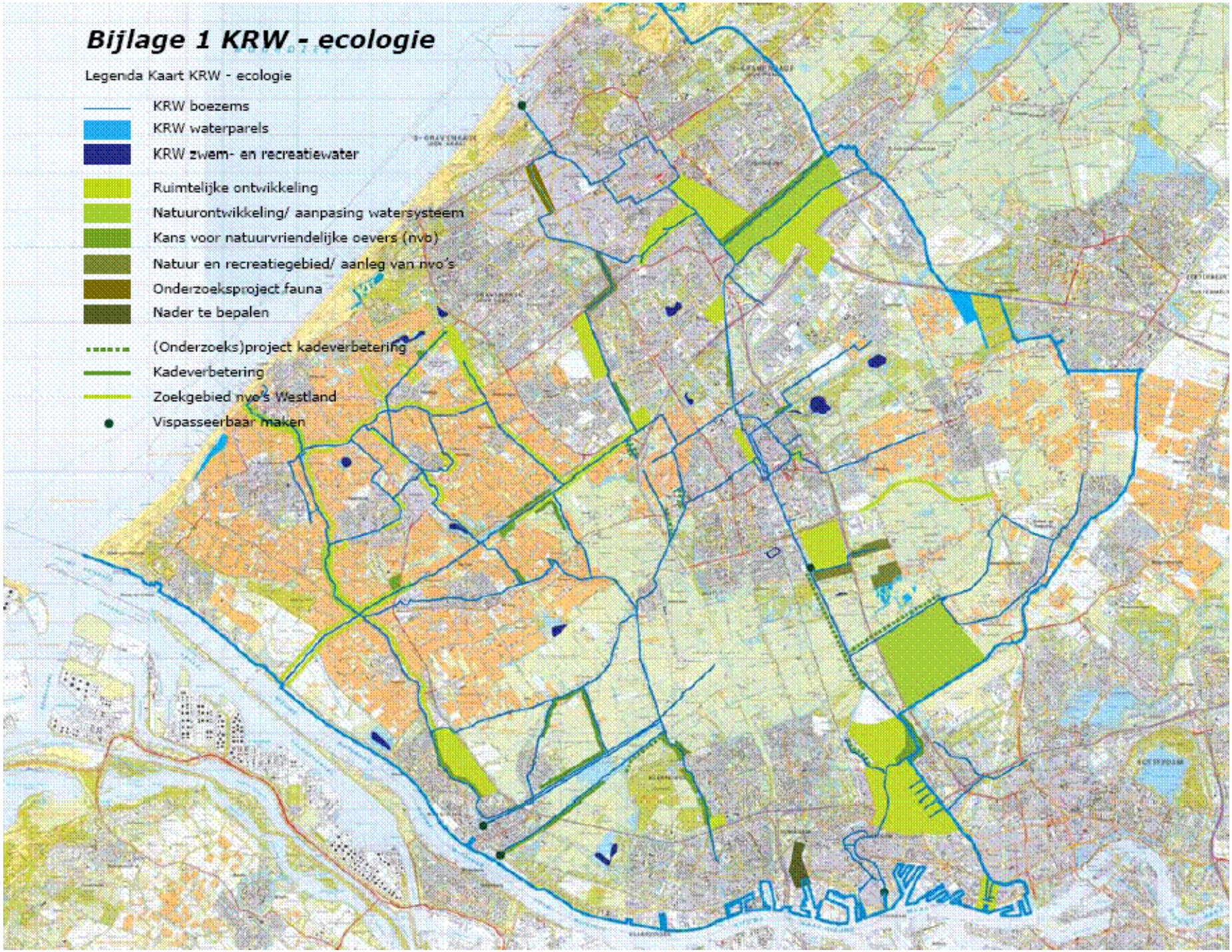

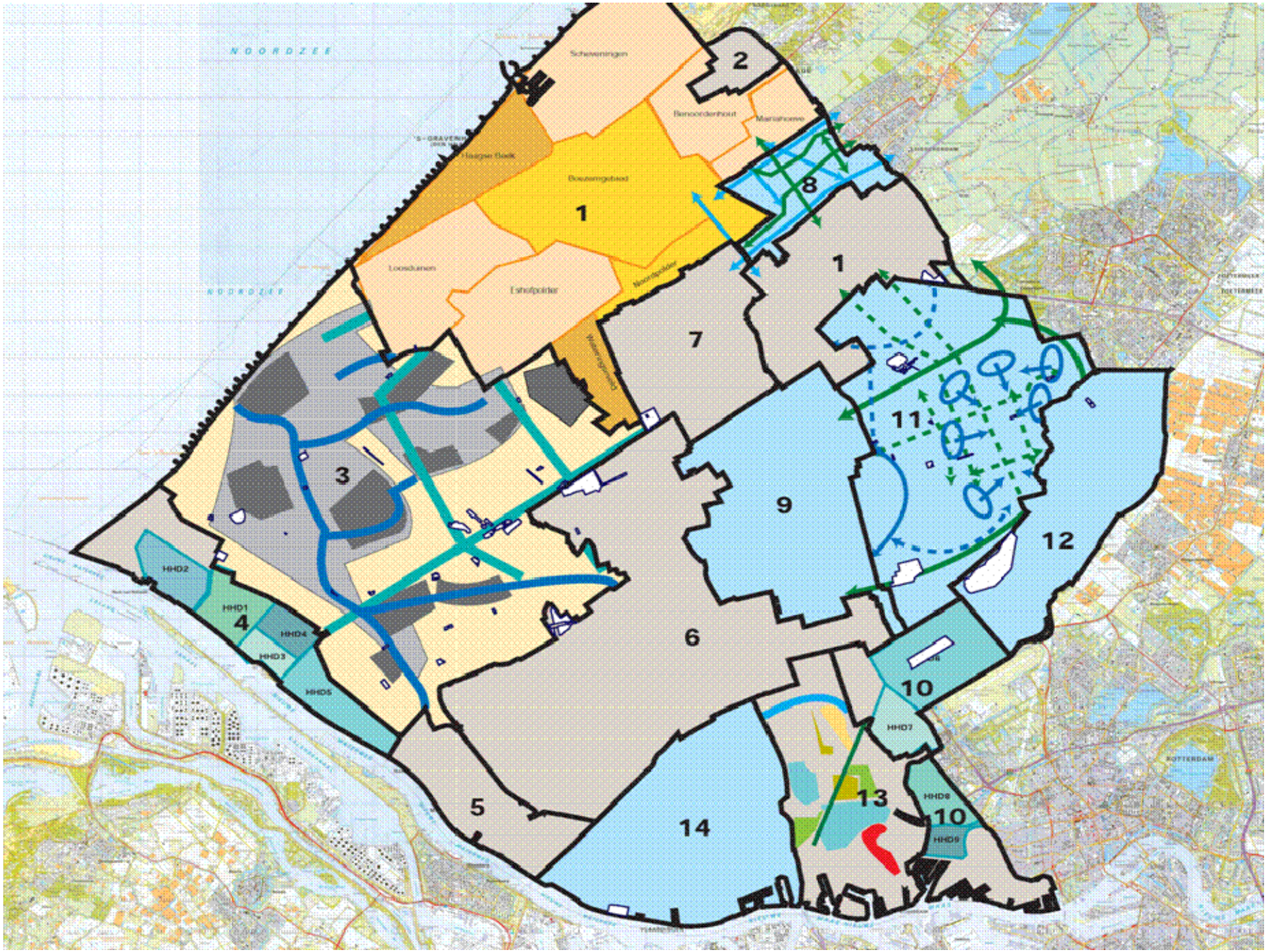
NOORDZEE
Scheveningen
Benoordenhout
Mariahoeve
Haagse Beek
Boezemgebied
Loosduinen
Eshofpolder
Noordpolder
Waterwegwijk
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
HHD1
HHD2
HHD3
HHD4
HHD5
HHD7
HHD8
HHD9
ROTTERDAM

bosch slabbers

Waternatuurkansenkaart Delfland

Uitgangspunt 1

Waternatuurkansenkaart is een uitwerking van de door de VV vastgestelde nota Ecologiebeleid: Water als drager van de natuur

- Rollen: waterbeheerder, natuurbeheerder, landschapsontwikkelaar
- Uitvoeringsstrategie: voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. KRW), meekoppelen met ruimtelijke ontwikkelingen (ABC, waterplannen), zelf initiatief nemen (lange termijn robuust ecologisch netwerk)

Uitgangspunt 2

De waternatuurkansenkaart geeft een ruimtelijke onderbouwing van de KRW-opgave.

- Resultaatsverplichting ecologische waterkwaliteitsdoelen
- Detailanalyse: ecologisch kansen KRW
- Ruimtelijke samenhang met kansen in overige wateren
- Grotere effectiviteit / geen desinvestering

Uitgangspunt 3

Voor het bereiken van ecologische doelstellingen is een robuust en samenhangend ecologisch netwerk noodzakelijk.

- Verbondenheid natuur(gebieden) vergroot verspreiding en verscheidenheid en verkleint kwetsbaarheid.
- Juist het watersysteem zorgt voor verbindingen (mits goed ingericht en beheerd).
- Ecologie doelen KRW gebaseerd op soorten.
- Inpassing bij de doelen van provincie, gemeenten, natuurorganisaties etc.

Uitgangspunt 4

De uitvoering van waternatuurkansenkaart verloopt voor een beperkt deel via de reguliere werkzaamheden van Delfland. De kaart dient hiervoor als onderlegger bij aankoop en uitvoering. Voor de groot deel zijn andere partijen aan zet. De kaart is hiervoor richtinggevend.

- Feitelijk uitvoering van maatregelen en de financiering daarvan in KRW/ABC/waterplannen.
- Delfland wil meedenken met anderen, kaart als communicatiemiddel.

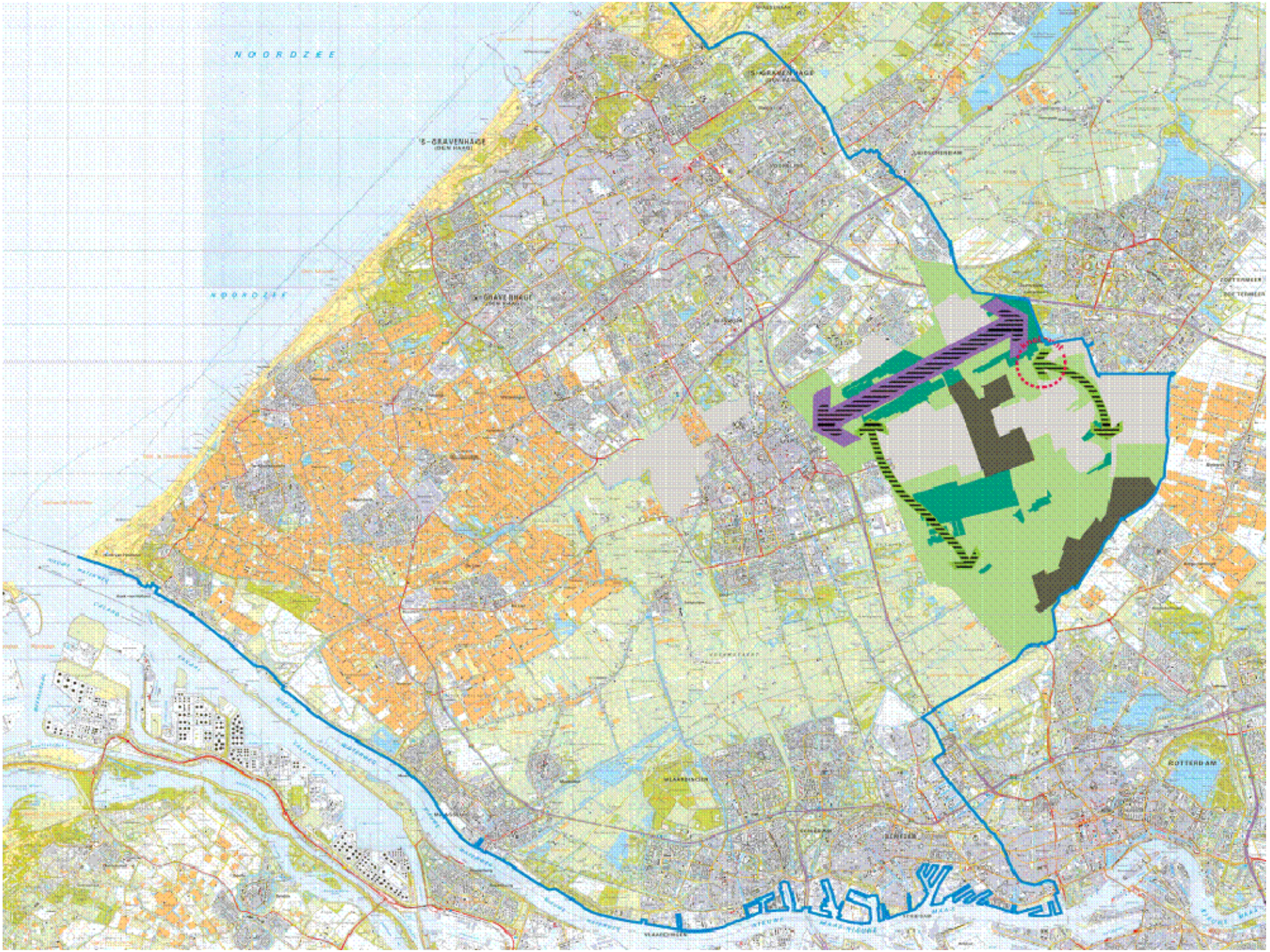
NOORDZEE
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
ROTTERDAM

NOORDZEE
NOORDZEE
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
RIDDERKERK
ROTTERDAM
SCHIEDAM
SCHIEDAM
VLAARDINGEN
overgang

Kansen Oostland

- Natuurtype:
  - Basiskwaliteit natuur in verbrede watergangen
- Kansen:
  - Water als ruimtelijk structurerend en ecologisch verbindend element
  - Uitwerking geven aan groenblauwe slinger
  - Versterken natte natuurwaarden in de recreatiegebieden
- Mogelijke maatregelen:
  - Natuurvriendelijke oevers in verbrede watergangen
  - Natuurvriendelijk ingerichte waterbergingen
  - Flexibel peil

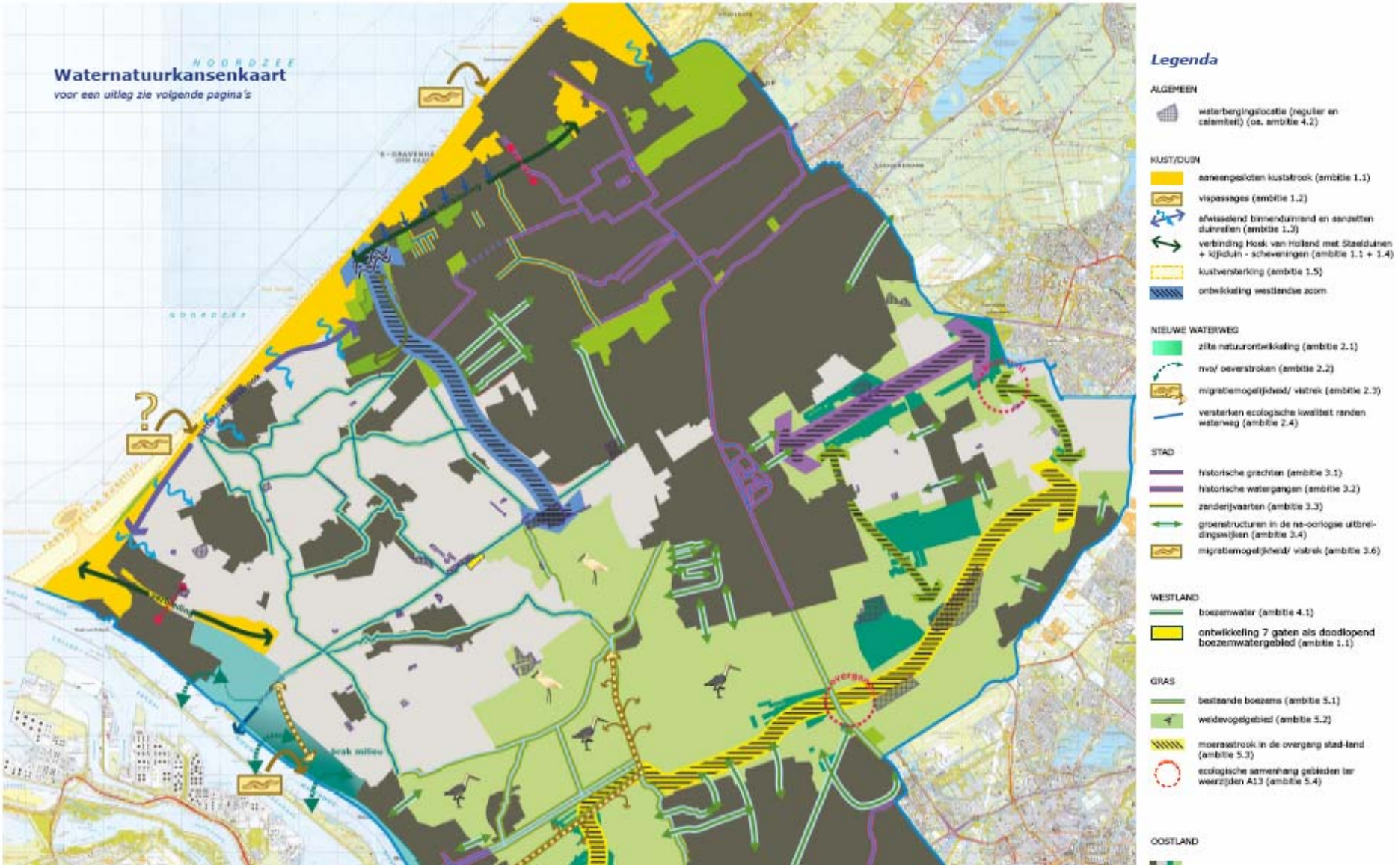
NOORDZEE
Waternatuurkansenkaart
voor een uitleg zie volgende pagina's
Legenda
ALGEMEEN
waterbergingslocatie (regulier en calamiteit) (oa. ambitie 4.2)
KUST/DUIN
aaneengesloten kuststrook (ambitie 1.1)
vispassages (ambitie 1.2)
afwisselend binnenduinrand en aanzetten duinrellen (ambitie 1.3)
verbinding Hoek van Holland met Staelduinen + kijkduin - scheveningen (ambitie 1.1 + 1.4)
kustversterking (ambitie 1.5)
ontwikkeling westlandse zoom
NIEUWE WATERWEG
zilte natuurontwikkeling (ambitie 2.1)
nvo/ oeverstroken (ambitie 2.2)
migratiemogelijkheid/ vistrek (ambitie 2.3)
versterken ecologische kwaliteit randen waterweg (ambitie 2.4)
STAD
historische grachten (ambitie 3.1)
historische waterpangen (ambitie 3.2)
zanderijvaarten (ambitie 3.3)
groenstructuren in de na-oorlogse uitbreidingswijken (ambitie 3.4)
migratiemogelijkheid/ vistrek (ambitie 3.6)
WESTLAND
boezemwater (ambitie 4.1)
ontwikkeling 7 gaten als doodlopend boezemwatergebied (ambitie 1.1)
GRAS
bestaande boezems (ambitie 5.1)
weidevogelgebied (ambitie 5.2)
moerasstrook in de overgang stad-land (ambitie 5.3)
ecologische samenhang gebieden ter weerzijden A13 (ambitie 5.4)
OOSTLAND

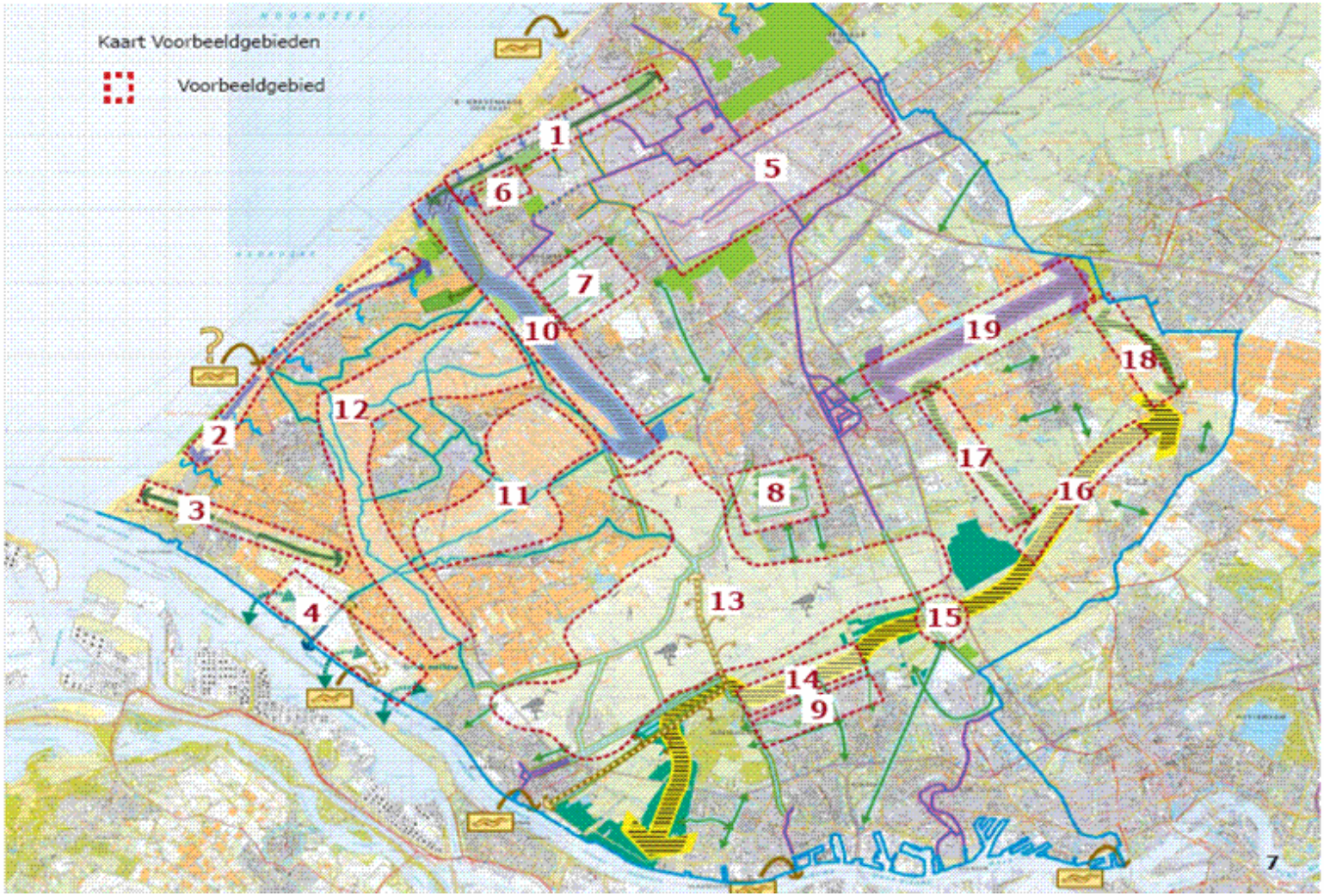

Voorbeeldgebieden Oostland

16 Moerasstrook Oude Leede

17 Ecologische verbinding Delfgauw

18 Groenblauwe slinger Pijnacker-Oost

19 Recreatiegebied Delft - Zoetermeer

Bijlage 1 KRW - ecologie

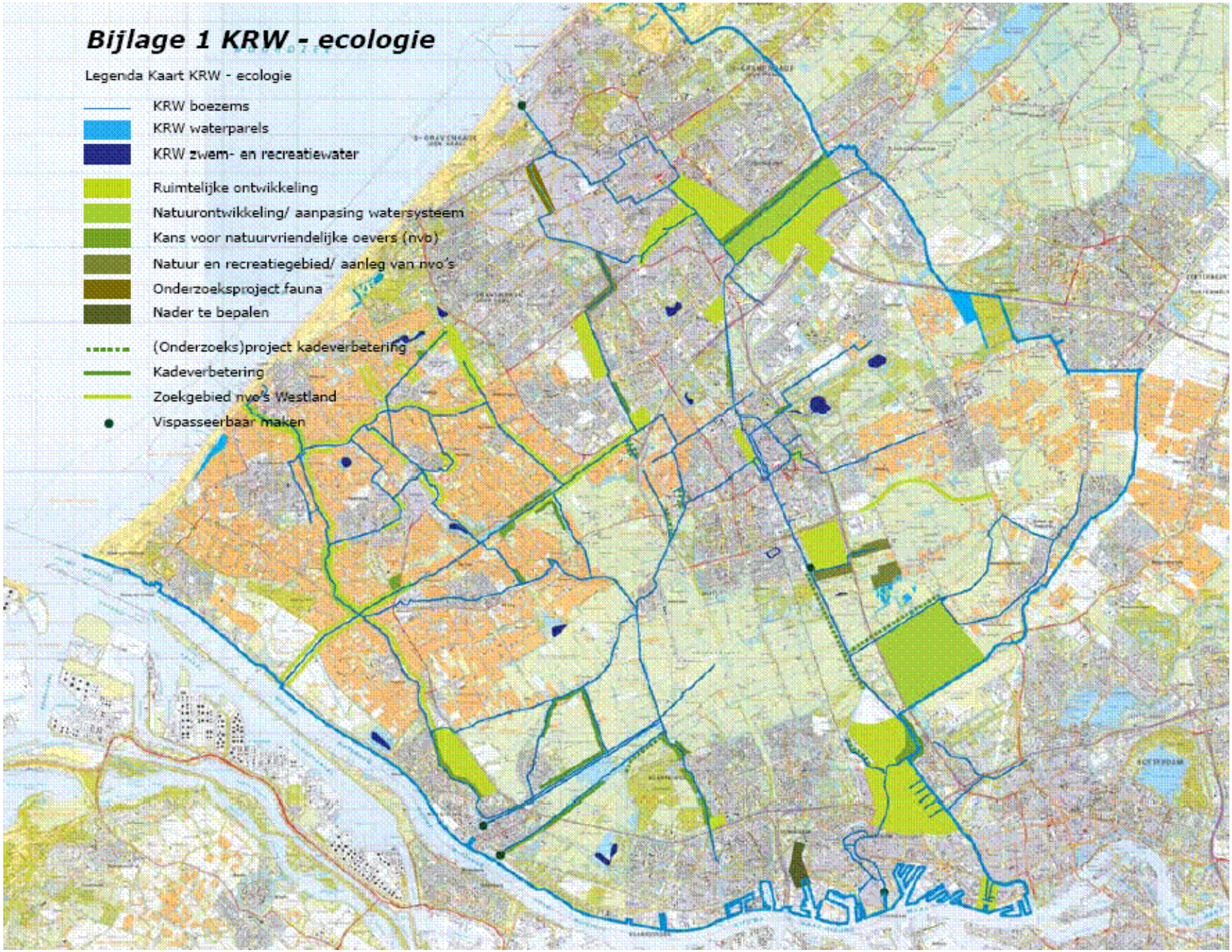

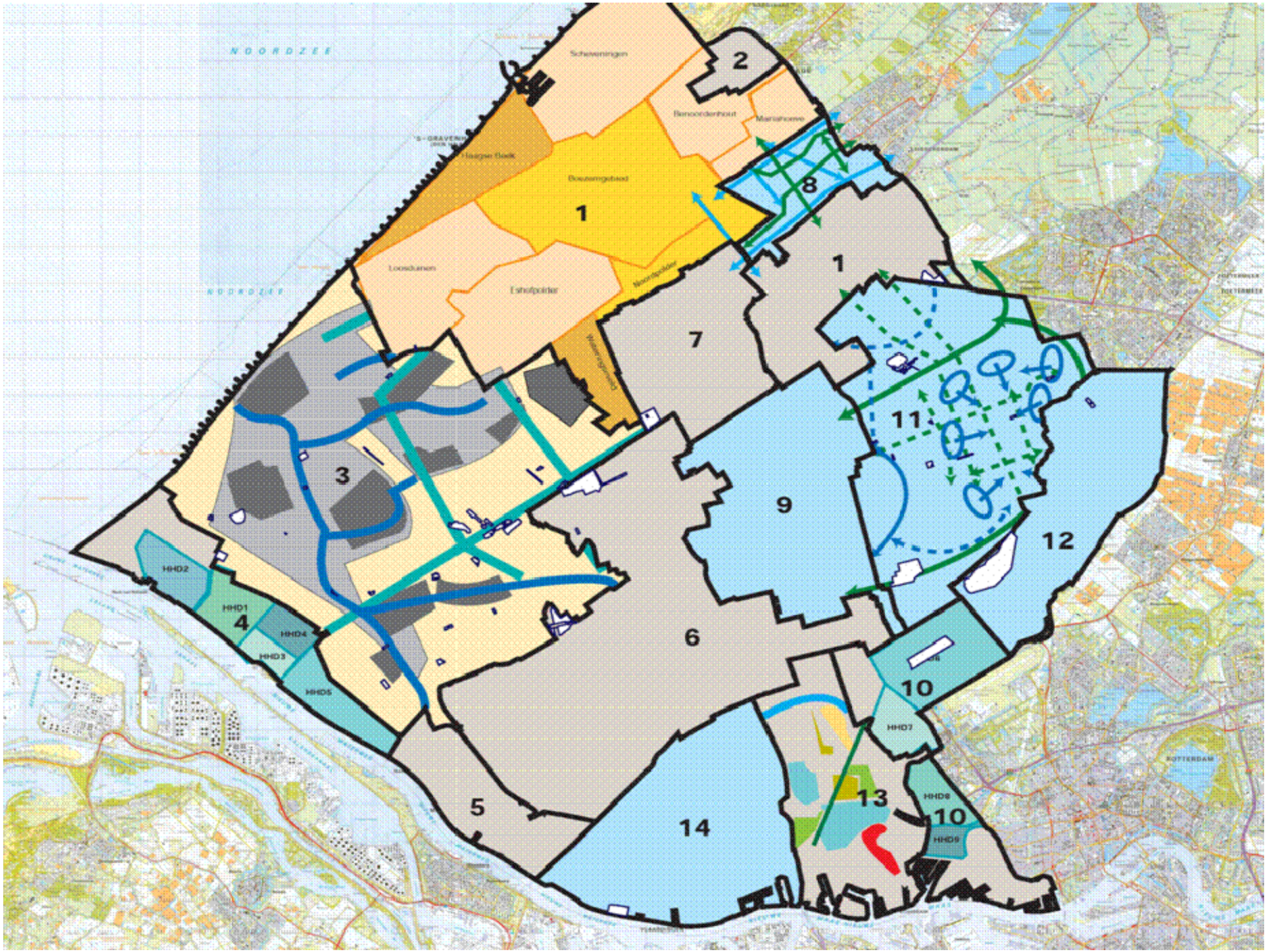
NOORDZEE
Scheveningen
Benoordenhout
Mariahoeve
Haagse Beek
Boezemgebied
Loosduinen
Eshofpolder
Noordpolder
Waterwegwijk
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
HHD1
HHD2
HHD3
HHD4
HHD5
HHD7
HHD8
HHD9
ROTTERDAM

Profielschets van een schouwmeester (hij/zij)

Omschrijving taken van een schouwmeester
Op gezette tijden vindt controle plaats op de uitvoering van de onderhoudsverplichtingen van derden en andere overheden. Deze controles worden uitgevoerd in de vorm van visuele inspecties, breedte- en dieptemetingen. Dit is de primaire taak van de schouwmeester, in jargon ook wel de schouw genaamd.

In de perioden dat de controles plaats vinden rapporteren de schouwmeesters zaken die in strijd (kunnen) zijn met Keur Delfland 2008 aan het Meldpunt Toezicht Delfland. Door deze geïntegreerde aanpak, waarbij de schouw wordt opgevolgd door het handhavingproces, is de schouwmeester van begin tot einde betrokken. Om de schouwcontroles slagvaardig uit te kunnen voeren is goede kennis van het gebied een must. Een schouwmeester moet dus grote affiniteit met “zijn/haar” gebied hebben en bekend zijn met de lokale knelpunten.

Om gebiedskennis en betrokkenheid op peil te houden wordt de schouwmeester regelmatig door Delfland geïnformeerd over plannen en uitvoering van waterstaatswerken. Deze recente ontwikkeling wordt door de schouwmeesters gewaardeerd en zorgt binnen Delfland voor meer betrokkenheid en veldexpertise.

Schouwmeesters vervullen ook een functie binnen de calamiteitenorganisatie als het gaat om de waterhuishouding. Er is een aparte procedure beschreven waarbij zij in de rol van veldinformanten bij (water)overlast situaties worden ingeschakeld.

Het korps schouwmeesters vormt een belangrijke schakel tussen de (particulieren en andere overheden) onderhoudsplichtigen van de wateren en de organisatie van Delfland.

Werkzaamheden van een schouwmeester
Schouwmeesters controleren in teamverband of het onderhoud van watergangen in overeenstemming is uitgevoerd met de bepalingen van Delflands Reglement en Keur Delfland 2008. De controles worden uitgevoerd door visuele inspectie, tijdens de zomerschouw, najaarschouw en de periodieke diepteschouw.

De schouwmeester voert bij vastgestelde nalatigheid een aantal opeenvolgende stappen uit:
- ✓ zoekt de eigendomssituatie uit bij vastgestelde nalatigheid;
- ✓ uitreiken van de eerste fase bestuursdwang;
- ✓ uitvoeren 1e herschouw;
- ✓ doormelden aan het meldpunt van niet uitgevoerd onderhoud;
- ✓ assisteren van de medewerker handhaving bij de herschouw;
- ✓ hercontroles tijdens het proces bestuursdwang;
- ✓ rapporteren per schouwperiode aan de schouwmanager.

Kennis en vaardigheden van een schouwmeester
- ✓ Schouwmeesters wonen en werken in het schouwgebied of de directe omgeving.
- ✓ Schouwmeesters beschikken over goede communicatieve vaardigheden.
- ✓ Kennis van het watersysteem en het waterbeheer in het betreffende gebied is essentieel.
- ✓ Bekendheid met de taak van het hoogheemraadschap vormt een pré.
- ✓ De omvang van de tijdsbesteding bedraagt ten minste een aantal dagdelen vooral in de maanden juli en november.
- ✓ Periodiek vindt in de maand februari een arbeidsintensieve diepteschouw plaats.
- ✓ Het schouwen is gebonden aan deze vastgestelde schouwperioden. Niet alleen de omvang van de tijdsbesteding is daarom relevant, ook het ‘verplichte karakter’ van de maanden waarin het schouwen plaats vindt en de vervolgprocedures in kader van bestuursdwang zijn belangrijk.
- ✓ Behalve in het ‘eigen’ gebied kan een schouwmeester gevraagd worden te ondersteunen in het gebied van een collegaschouwmeesters elders binnen Delfland.

- ✓ De werkzaamheden vereisen een goede fysieke gesteldheid.
- ✓ De schouwmeester dient te beschikken over een rijbewijs.
- ✓ Computervaardigheden en het kunnen omgaan met Internet zijn belangrijk voor de schouwmeester.

Het korps schouwmeesters wordt gecoördineerd door de schouwmanager. De schouwmanager is dan ook het aanspreekpunt voor schouwmeesters binnen Delfland.

Van de schouwmeester wordt verder verwacht dat:

- ✓ onduidelijke wijzigingen in het gebied worden door gegeven aan de schouwmanager;
- ✓ schouwrelevante zaken die “niet door de beugel” van de Keur Delfland 2008 en het Reglement kunnen, worden door gegeven aan het Meldpunt Toezicht Delfland;
- ✓ in tijden van wateroverlast als informatiebron voor het actieteam van de sector Operationeel Waterbeheer (OWB) fungeert. (Hiervoor is een organisatie van coördinerende schouwmeesters in het leven geroepen);
- ✓ de nodige bijeenkomsten worden bezocht om aan de hand van gebiedsgerichte informatie zijn taken goed uit te kunnen voeren.

De schouwmeester heeft geen controlerende functies aangaande de Keur Delfland 2008 anders dan het voeren van schouw.

Relevante secundaire aspecten

- ✓ De schouwmeester wordt aangesteld als onbezoldigd ambtenaar en moet bereid zijn de eed of belofte af te leggen.
- ✓ De vergoeding van de tijdsbesteding vindt naar een vastgesteld uurtarief plaats op basis van declaratie. Daarnaast kunnen kosten, zoals kilometers, telefoon en administratieve handelingen, gedeclareerd worden.
- ✓ Verschillende faciliteiten als laarzen en veiligheidshesje, en tas worden ter beschikking gesteld.
- ✓ De schouwmeester krijgt toegang tot GEOWEB waarin naast gedetailleerde kaarten ook kadastrale informatie beschikbaar is.
- ✓ Door Delfland wordt een ongevallenverzekering afgesloten.

ACTIEPUNTENLIJST AFDELING OOSTLAND **30 oktober 2008**

	VERGADERING	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
	-	*Geen.*	*Geen.*	

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMAATREGELEN ROTTERDAM EN SCHIEDAM

Beleidsveld:	*Inrichting en onderhoud watersystemen*	Vergaderdatum:	18-12-2008
Aard voorstel:	Besluitvormend	Agendapunt:	
		Kenmerk VV:	717679
		Aantal bijlagen:	2

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Probleemstelling:

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van deze (deel)gemeentelijke waterplannen heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam. Bij het vaststellen van waterplan 2 Rotterdam in september 2007 is afgesproken dat de resultaten van de watersysteemanalyse afzonderlijk aan de verenigde vergadering zullen worden voorgelegd.

Beoogd effect:

Het effect van de voorgestelde maatregelen is om het watersysteem op orde te brengen en te houden, volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid in de 21e eeuw (WB21). Dit houdt onder meer in het realiseren van robuuste en beheersbare watersystemen die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten. Daarnaast dienen kansen waar waterkwaliteit kan meeliften met maatregelen voor waterkwantiteit te worden benut.

Inleiding

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van de deelgemeentelijke waterplannen en het uitvoeringsprogramma van het waterplan van de gemeente Schiedam heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen en Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. Dit onderzoek komt in de plaats van een deel van de ABC-polderstudie van cluster 10. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam.

Voor de polder Schieveen is alleen het westelijk deel getoetst aan de normen omdat voor het deel oostelijk van de A13 volgens het nieuwe concept-bestemmingsplan herinrichting plaatsvindt naar bedrijventerrein en natuurgebied.

Voor ieder van deze polders is een watersysteemanalyse uitgevoerd. Voor de polders Schieveen-west, Spangen, Oost Abtspolder, Schiedam-west en Schiedam-oost is een concreet pakket van voorkeursmaatregelen opgesteld. De maatregelentabellen zijn opgenomen in de bijlagen. Voor Oud-Mathenesse worden de voorkeursmaatregelen binnen het deelgemeentelijk waterplan Delfshaven opgesteld. Dit zal naar verwachting in begin 2009 ter besluitvorming aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd.

Kader
Het kader voor de watersysteemanalyse is gelijk aan die van de ABC-polderstudies en bestaat uit zowel landelijk beleid en akkoorden (WB21 en NBW) als Delflands beleidsuitgangspunten, te weten:

- Het bereikte beschermingsniveau voor een gebied voldoet aan de randvoorwaarden van het waterbeleid voor de 21^{e} eeuw;
- Met de maatregelen wordt geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen;
- Water kan meer (mede)sturend zijn voor de ruimtelijke ontwikkelingen;
- Binnen ABC-Polders worden maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen die kunnen meeliften met kwantiteitsmaatregelen (meeliftmaatregelen);
- Binnen ABC-Polders worden geen losstaande maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen. Met ‘losstaand’ worden zuiver waterkwaliteits- en ecologiemaatregelen bedoeld, waarbij geen sprake is van het nemen van een kwantiteitsmaatregel.

Binnen de ABC-Polderstudies moeten verschillende typen grondgebruik (gaan) voldoen aan verschillende beschermingsniveaus. Delfland hanteert in overeenstemming met het voorstel van de Unie van Waterschappen de onderstaande gedifferentieerde beschermingsniveaus (en faalcriteria).

Functie	Beschermingsniveau	Faalcriterium
Grasland	1 x per 10 jaar	5%
Akkerbouw	1 x per 25 jaar	1%
Glastuinbouw	1 x per 50 jaar	1%
Stedelijk gebied	1 x per 100 jaar	0%

Het faalcriterium geeft aan bij welke waterstand sprake is van overlast. Voor grasland betekent dit dat in principe 5% van het (laagste) oppervlak geïnundeerd mag zijn, voordat gesproken wordt van overlast.

Binnen het onderzoek is uitgegaan van het Landelijk Grondgebruikbestand Nederland (LGN5). Omdat er in werkelijkheid sprake is van vele typen grondgebruik is het soms nodig om een verdere classificering naar beschermingsniveau te geven. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor natuurgebieden wordt getoetst aan het beschermingsniveau van 1:10 jaar en kunnen mogelijk nadere afspraken gemaakt worden over een lager beschermingsniveau;
- Grote recreatiegebieden, voormalige vuilstortlocaties, parken en plantsoenen gelegen binnen het stedelijke gebied krijgen een beschermingsniveau van 1:10 jaar;
- Golfterreinen, grote gebieden met volkstuinen of sportparken krijgen een beschermingsniveau van 1:25 jaar.

Toelichting
Ieder type grondgebruik heeft een minimaal beschermingsniveau tegen wateroverlast. Als uitgangspunt geldt dat de knelpunten in de afwatering vanuit de polders, zoals te kleine duikers of te een kleine gemaalcapaciteit, worden opgelost. Dit resulteert in technische

voorkeursmaatregelen. Bij het bepalen van de benodigde maatregelen wordt geanticipeerd op de gevolgen van klimaatverandering voor extreme neerslagsituaties.

Naast de technische voorkeursmaatregelen resulteert de studie in een waterbergingsopgave. Het concretiseren van deze bergingsopgave vindt plaats binnen de deelgemeentelijke waterplannen ´Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West', 'Delfshaven' , 'Overschie' en het uitvoeringsprogramma van het waterplan Schiedam.

De resultaten van het onderzoek staan in bijlage I en II. Hier worden uitvoeringsmaatregelen en planvormingsmaatregelen onderscheiden.

- Voor Schieveen-west zijn concrete uitvoeringsmaatregelen benoemd voor het verbeteren van de afwatering.
- In de dicht bebouwde stedelijke polders Spangen, Oud-Mathenesse, Oost-Abtspolder, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder zullen de technische maatregelen moeten worden uitgevoerd in samenspraak met de gemeentes Rotterdam en Schiedam. Daarom is voor deze polders een meer algemene opgave geformuleerd die als planvormingsmaatregel wordt meegegeven aan de deelgemeentelijke waterplannen Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West, Delfshaven, Overschie en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

In paragraaf D van de bijlagen zijn de voorkeursmaatregelen per polder weergegeven. De belangrijkste opgaves, knelpunten en maatregelen zijn hieronder per polder gegeven:

- Schieveen-west:
  Er is één duiker met een te kleine diameter die moet worden vervangen. Twee peilvakken voldoen niet aan het vereiste beschermingsniveau. In beide peilvakken moet waterberging worden gerealiseerd of moet de afvoer naar het oostelijk deel van Schieveen worden vergroot. Deze verbeteringen moeten worden opgepakt bij herinrichting van de polder Schieveen ten oosten van de rijksweg A13 waarbij de waterhuishouding ingrijpend zal wijzigen. Het Hoogheemraadschap van Delfland is nauw betrokken bij de planvorming voor deze herinrichting.
- Oost-Abtspolder:
  Een belangrijk knelpunt is de verzakte Matlingeweg die regelmatig onder water staat. Daarnaast treedt te veel opstuwing op bij lokale uitstroompunten van het regenwaterriool zodat vier duikers langs de Matlingeweg moeten worden vervangen door grotere exemplaren. De gemeente Rotterdam is volgens afspraken in het kader van waterplan 2 Rotterdam voornemens de Matlingeweg op termijn op te hogen. Het vervangen van de duikers kan tegelijk worden opgepakt.

  De vaste stuw waarmee peilvak I naar de boezem afwatert moet worden vervangen door een automatische stuw om de beheersbaarheid van het watersysteem te verbeteren. Zo kan de normafvoer al bij een geringe peilstijging worden gerealiseerd. Zolang de Matlingeweg niet is opgehoogd biedt deze automatische stuw tevens de mogelijkheid wateroverlast te beperken.

  De nieuw te realiseren automatische stuw zal niet worden aangestuurd op de bemalingsnorm maar op de bovenstrooms beschikbare berging, waardoor de boezem relatief ten opzichte van een bemalen polder zwaarder wordt belast. Door dit versneld afvoeren moet in de boezem een 6.900 m3 extra berging worden gerealiseerd[1]. Het plan voor de bochtafsnijding van de Schie biedt een mogelijkheid om naast de KRW-doelstellingen ook extra berging te realiseren. Afspraken over het realiseren van de stuw worden gemaakt in het waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West en waterplan Overschie.

[1] Dit is de hoeveelheid berging die in peilvak I van de Oost-Abtspolder zou moeten worden gerealiseerd als de afvoer van dat peilvak wel zou voldoen aan de bemalingsnorm.

- Spangen:
  De capaciteit van het poldergemaal is te klein en de afvoer vanuit peilvak II (Thurledevijver) moet worden verbeterd. Daarnaast is de aanvoer naar het gemaal beperkt door te kleine duikers die moeten worden vervangen door ruimere exemplaren. De afwatering van een watergang bij het Van Nelle-terrein is onbekend, maar verloopt mogelijk via de riolering, hetgeen ongewenst is. Hier moet worden onderzocht hoe het water in de praktijk wordt afgevoerd. Vervolgens moet een gemaal worden gerealiseerd zodat direct naar de boezem kan worden afgevoerd. Rekening houdend met de benodigde verbetering van de afwatering is er een bergingstekort van 9.600 m3.
- Oud-Mathenesse:
  Twee duikers zijn de klein gedimensioneerd en er is een te geringe gemaalcapaciteit. Er is een wateropgave van 9.800 m3. Afspraken over maatregelen worden gemaakt in waterplan Delfshaven.
- Schiedam-west
  Een belangrijk knelpunt in Schiedam-west is het ontbreken van een afvoermogelijkheid van het oppervlaktewatersysteem naar de boezem. Het is vooralsnog onduidelijk hoe beheersing van het watersysteem plaatsvindt en welke oppervlaktewaterpeilen worden gehandhaafd. Daarnaast is er een sterke interactie met de riolering waardoor de oppervlaktewaterkwaliteit na overstorten matig is en er ongewenste instroming van oppervlaktewater optreedt naar de riolering. Er is bovendien geen mogelijkheid om water aan te voeren om het systeem te kunnen doorspoelen na het optreden van riooloverstort. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- Schiedam-oost
  In deze polder is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig. De afvoer van overtollig water vindt plaats via de overstorten van de riolering. Enkele duikers zijn te krap en veroorzaken een te grote opstuwing. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- Poldervaartpolder
  De capaciteit van het hoofdgemaal is kleiner dan de bemalingsnorm. Daarnaast wordt in drie peilvakken niet voldaan aan het vastgestelde beschermingsniveau. Twee van deze peilvakken betreffen onderbemalingen. In één onderbemalen peilvak is de gemaalcapaciteit groter dan de bemalingsnorm waardoor wateroverlast in dat peilvak beperkt blijft. Een tweede onderbemaling betreft een park waarvoor een lager beschermingsniveau wordt voorgesteld. Een groot aantal duikers veroorzaakt een grotere opstuwing dan volgens de norm toelaatbaar is. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Financiën
Op basis van kentallen is een kostenraming opgesteld. De verwachte kosten voor de uitvoering van de 1e fase van de voorkeursmaatregelen bedragen €70.000.

De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen ziet er als volgt uit:

Polder	**Kostenindicatie 1e fase basismaatregelen**
Schieveen	€ 50.000
Oost-Abtspolder	€ 20.000
Spangen	-
Oud-Mathenesse	-
Schiedam-west	-
Schiedam-oost	-
Poldervaartpolder	-
Totaal	**€ 70.000**

Voor de overige maatregelen is de uitvoering afhankelijk van afspraken met de gemeente in de deelgemeentelijke waterplannen.

Risico's en beheersmaatregelen
Onzekerheid van kostenindicatie maatregelen watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam
De kostenindicatie is gebaseerd op kentallen van april 2007. Deze kentallen zijn gebaseerd op ervaringscijfers binnen Delfland en op ervaringscijfers van adviesbureaus. Indien daar gezien de projectsituatie (stedelijk gebied, aanwezigheid van kabels en leidingen enz.) redenen toe zijn, wordt er afgeweken van deze eenheidsprijs. Echter blijft er een grote onzekerheid bestaan over de uiteindelijke kosten, omdat deze sterk zullen afhangen van de gekozen inrichtingsvariant, grondverwerving, mogelijke bodemverontreinigingen, aanwezigheid van meer of nu onbekende kabels/leidingen e.d. In voorgaande onderzoeksclusters is uitgegaan van een onzekerheid van 50% voor zowel 1e als 2e fase.

Voor realisatie is rol van RO-partners zeer belangrijk
Het is van belang het totale maatregelenpakket in samenhang uit te voeren. Het uitvoeren van alleen de 1e fase is niet genoeg om de problemen met betrekking tot wateroverlast in de polders op te lossen. Het verbeteren van de afvoer alleen is namelijk niet genoeg om ook de extreme buien op te kunnen vangen. Om het complete pakket aan voorkeursmaatregelen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren zoekt Delfland samenwerking met RO-partners en andere externe partners. Daarvoor is een goed gecoördineerd vervolgtraject nodig. Dit wordt geborgd in waterplan 2 Rotterdam, de deelgemeentelijke waterplannen Delfshaven, Overschie, Bedrijventerrein Spaanse polder en Noord-West en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Personele en organisatorische consequenties
Niet van toepassing.

Overige consequenties
Niet van toepassing.

Vervolgtraject en communicatie
Uitvoering, vervolgonderzoek en planvorming
De realisatie van de voorkeursmaatregelen vindt op verschillende termijnen plaats. Uitvoeringsmaatregelen (1e fase maatregelen) kunnen op een termijn van ongeveer 2 tot 5 jaar uitgevoerd worden. De maatregelen zullen voor 2010 worden opgenomen in de prioriteitenlijst en als zodanig in de meerjarenbegroting. Een gedetailleerde uitvoeringsplanning zal uitgewerkt worden in voortgangsrapportages.

Voorkeursmaatregelen waarbij afstemming met derden nodig is (planvorming en onderzoek), zullen een langere uitvoeringstermijn hebben. Over de invulling van verantwoordelijkheden en kostenverdeling zullen nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, gemeenten en derde partijen in (deelgemeentelijke) waterplannen.

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Het streven is alle voorkeursmaatregelen dan te hebben uitgevoerd. Indien blijkt dat het kosteneffectiever is de maatregelen later uit te voeren, dan zal dat samen met de gemeente in kaart worden gebracht en onderbouwd.

Communicatie
- De voorkeursmaatregelen worden na vaststelling teruggekoppeld naar zowel de interne als externe (ambtelijke) betrokkenen bij de watersysteemanalyse.
- De voorkeursmaatregelen dienen als input voor de waterplannen die op bestuurlijk niveau met de betrokken gemeenten worden besproken.
- Bij de uitvoering van de maatregelen wordt een afzonderlijk communicatietraject opgesteld voor communicatie met betrokken partijen in het gebied.
- De maatregelen worden integraal met andere projecten in het gebied aan de ingelanden gepresenteerd op een informatieavond in het kader van de deelgemeentelijke waterplannen.
- De voorkeursmaatregelen met stand van zaken wat betreft de uitvoering worden opgenomen in het projectenboek van Delfland.

Waterplannen en watertoets
De opgestelde voorkeursmaatregelen voor waterkwantiteit dienen als input en vertrekpunt voor deelgemeentelijke Waterplannen en de watertoets. In het kader van Waterplannen maken de Rotterdamse deelgemeenten, gemeente Schiedam en Delfland nadere afspraken over de realisatie van de wateropgave.

Bijlage(n)
Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam
Bijlage II: Resultaten watersysteemanalyse Schiedam

Advies
Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissie Waterbeheer.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf,

mw. A. Boomsma mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMAATREGELEN ROTTERDAM EN SCHIEDAM

Kenmerk VV: 717679 Vergaderdatum: 18-12-2008
Beleidsveld: Inrichting en onderhoud watersystemen Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d.,
kenmerk;

gelezen het advies van de commissie Waterbeheer
gelet op het advies/instemming Ondernemingsraad.

BESLUIT

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Aldus besloten in de openbare vergadering van ...

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris, de Voorzitter,

Mw. A. Boomsma mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMAATREGELEN ROTTERDAM

Kenmerk VV:

Vergaderdatum:
Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

In het kader van de watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam heeft de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland de wateropgave en voorkeursmaatregelen vastgesteld voor de verbetering van het watersysteem in 7 polders. Het gaat om de polders Schieveen-west (Het deel van de polder dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder.

Met dit besluit geeft Delfland concrete invulling aan de algemene doelstelling van het project ABC-Polders: 'Het volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid voor de 21ste eeuw realiseren van robuuste en beheersbare polderwatersystemen, die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten'.

De voorkeursmaatregelen zijn er op gericht om polderwatersystemen te realiseren die in staat zijn om een grote hoeveelheid neerslag goed te kunnen verwerken. In het onderzoek zijn hiervoor verschillende oplossingsrichtingen bekeken. De uiteindelijk gekozen maatregelen zijn beoordeeld op onder andere effectiviteit, duurzaamheid en kosten. De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen 1^{e} fase bedraagt € 70.000.

Daarnaast zijn er maatregelen nodig die samen met de (deel)gemeente(n) moeten worden uitgewerkt, zoals het realiseren van waterbergingen. Vanwege het ruimtelijke aspect en de medeverantwoordelijkheid van de (deel)gemeente(n), worden deze maatregelen in overleg met de betrokken partijen en belanghebbenden verder uitgewerkt in waterplannen. Hierbij wordt nadrukkelijk aangesloten bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam

A. Onderzoeksgebied

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water een waterplan op. Ter ondersteuning van deze deelgemeentelijke waterplannen heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen (ten westen van de A13), Oost-Abtspolder, Spangen en Oud-Mathenesse. Op een klein deel van de Oost-Abtspolder na liggen deze polders op het grondgebied van de gemeente Rotterdam. In figuur 1 zijn de onderzochte polders op kaart weergegeven.

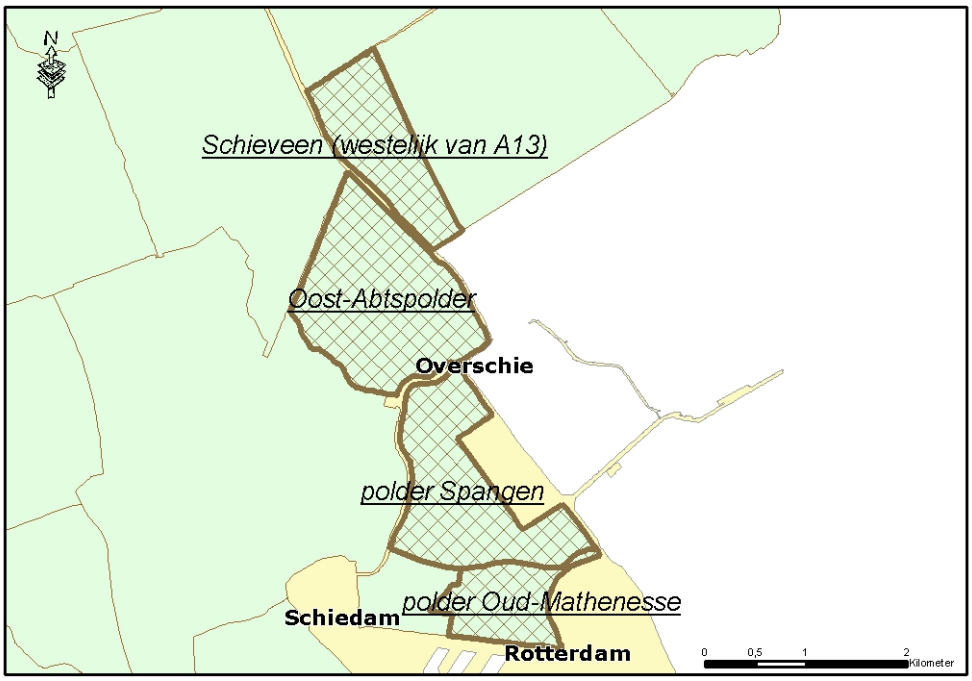

Figuur 1: Onderzoeksgebied Watersysteemanalyse Rotterdam

Het deel van de polder Schieveen dat is onderzocht bevindt zich ten westen van de A13 en dit deel van de polder bestaat deels uit grasland en deels uit bebouwing met industrieterrein. De polder watert met behulp van een gemaal af op de Schie. De Oost-Abtspolder bestaat uit drie delen met een eigen karakteristieke grondgebruik: De hoog gelegen DOP-NOAP, een lager gelegen graslandgebied en een hoger gelegen industrieterrein. De DOP-NOAP en het graslandgebied wateren via een gemaal af op de Nieuwe Maas. Het hoger geleg industrieterrein afwatert via een stuw af op de Schie.

De polders Spangen en Oud-Mathenesse kenmerken zich door dichte bebouwing, respectievelijk bedrijventerrein en woongebied en een waterhuishouding die sterk is vervlochten met de riolering. In dit gebied vindt het grootste deel van de afwatering via de riolering plaats, onder andere door middel van overstortbemaling op de Nieuwe Maas. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het huidige grondgebruik binnen de polders, uitgedrukt in hectares.

Tabel 1: Verdeling van het grondgebruik in watersysteemanalyse Rotterdam, huidige situatie

Polder	Stedelijk gebied [ha]	Glastuin-bouw [ha]	Grasland, recreatie en bos/natuur [ha]	Totaal [ha]	Aandeel open water* [ha]
Schieveen-west	20	0	52	72	7,5
Oost-Abtspolder	125	0	98**	223	12,7
Spangen	174	0	0	174	3,2
Oud Mathenesse	125	0	0	125	1,8

* Het aandeel open water is onderdeel van het oppervlak grondgebruik (dus niet bij het totaal op te tellen)

** 53 ha bestaat uit een hoog gelegen ingepakte vuilstort (DOP-NOAP)

B. Bergings- en afvoercapaciteit en TEWOR

In het onderzoek naar het technisch functioneren van het watersysteem is in de polders een analyse uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de bergings- en bemalingscapaciteit, de aan- en afvoercapaciteit van het hoofdsysteem en de knelpunten in inrichting, beheer en onderhoud. In de analyse zijn ook de effecten van overstorten op de waterkwaliteit meegenomen (TEWOR).

Bergingscapaciteit

Voor het bepalen van de benodigde bergingscapaciteit is de tijdreekssystematiek gebruikt volgens de Leidraad 'Toetsing regionale watersystemen met betrekking tot wateroverlast' van de Provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland (2004). Voor de polders is een hydrodynamisch en neerslag-afvoer model opgesteld waarmee het functioneren van het watersysteem bij extreme neerslag is gesimuleerd. In de polders Spangen en Oud-Mathenesse zijn daarbij het oppervlaktewatersysteem en het rioolsysteem in één model opgenomen zodat de interactie tussen beide kon worden gesimuleerd.

Ter bepaling van de bergingstekorten zijn met het model van iedere polder buienreeksen doorgerekend en herhalingstijden van waterstanden bepaald. Voor ieder type landgebruik is bepaald welke waterstand met een bepaalde herhalingstijd mag optreden, bijvoorbeeld 1/10 jaar een waterstand ter hoogte van het 5% laagste maaiveld in graslandgebieden en in stedelijk gebied 1/100 jaar een waterstand ter hoogte van het laagste maaiveld. Waar van toepassing is de overstortbemaling in de modelberekeningen meegenomen.

Vervolgens is uit de berekende herhalingstijd van waterstanden het bergingstekort berekend. Deze bergingstekorten zijn vergeleken met de bergingstekorten die met de ABC-werknormen zijn berekend. De berekende tekorten tussen beide methoden komen redelijk overeen. De verschillen kunnen worden verklaard uit het feit dat in de NBW-methode het systeemgedrag beter wordt gesimuleerd. Dit geldt vooral voor gebieden die afwateren over een stuw en gebieden waar het oppervlaktewater sterk is vervlochten met de riolering en waar overstortbemaling aanwezig is.

Tabel 2: Bergingtekorten polders WSA Rotterdam

Polder	Aanwezige berging [m3]	Bergingstekort NBW [m3]	Historisch tekort [m3]
Schieveen-west	23.700	12.100[1]	3000[2]
Oost-Abtspolder	43.500	25.200	0
Spangen	20.000	9.600	0
Oud Mathenesse	11.300	9.800	0

Afvoercapaciteit

De afvoercapaciteit van watergangen en kunstwerken is getoetst aan de afvoernormen van Delfland. Dit resulteert in maatregelen voor watergangen en kunstwerken, die in paragraaf D per polder zijn beschreven.

Voor de bemalingscapaciteit van poldergemalen gelden de normen zoals weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Bemalingsnormen

	Bemalingsnorm
onverhard oppervlak	14,4 mm/d (10 m3/min.100ha)
verhard oppervlak	28,8 mm/d (20 m3/min.100ha)

Bemalingstekorten kleiner dan 10% worden geaccepteerd. In tabel 5 is een overzicht weergegeven van de berekende en aanwezige bemalingscapaciteiten.

[1] De afvoersituatie in Schieveen-West voldoet hierbij niet aan de bemalingsnorm!

[2] De afvoersituatie voldoet hierbij aan de historische afvoernorm

Tabel 4: Bemalingscapaciteit polders WSA Rotterdam

	Aanwezig [m3/min]	benodigd (regulier) [m3/min]	Tekort [m3/min]	Overcapa-citeit [%]
Schieveen (west+oost)				
- Delftweg	52	61.1	9.1	0
- Hofweg	40	56.3	16.3	0
Oost-Abtspolder*	18	13	0	38
Spangen	2.5	30.8	28.3	0
Oud Mathenesse	1.5	19.1	17.6	0

* Bemalen peilvakken. Peilvak I watert naar de boezem af over een stuw.

Volgens de bemalingsnormen voldoet de aanwezige bemalingscapaciteit van de gehele polder Schieveen (oost en west) niet aan de bemalingsnorm. Ook in Spangen en Oud-Mathenesse is sprake van een tekort aan bemalingscapaciteit. Voor de laatstgenoemde twee polders geldt dat de ontbrekende gemaalcapaciteit deels wordt ingevuld door de aanwezige overstortbemaling van de riolering. De gemaalcapaciteit van de Oost-Abtspolder voldoet aan de bemalingsnorm.

De TEWOR-toets geeft een indicatie van de korte-termijn effecten van overstortingen uit de riolering op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De toets is gebaseerd op de zuurstofhuishouding in het oppervlaktewater en is een indicatie voor de kans op het optreden van vissterfte. De TEWOR-toets maakt onderscheid in 4 klassen. Afhankelijk van de klasse moeten bronmaatregelen of mitigerende maatregelen worden genomen om de effecten te reduceren. In klasse I en II zijn maatregelen niet direct noodzakelijk, in klasse III en IV wel. Tabel 5 geeft een overzicht van de locaties waar TEWOR-klasse III en IV optreedt en maatregelen noodzakelijk zijn.

Tabel 5: overstortlocaties met TEWOR-klasse III/IV polders WSA Rotterdam

Polder	locatie	klasse	opmerkingen
Schieveen-west			Niet getoetst, geen over-storten
Oost-Abtspolder			Niet getoetst, verbeterd gescheiden stelsel
Spangen	vijver gemaal	III	
Oud Mathenesse	watergangen Pasteursingel watergangen Spaanse bocht Noord	III III	

C. Toelichting op de voorkeursmaatregelentabellen

In de watersysteemanalyse zijn per polder voorkeursmaatregelenpakketten opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water en daarnaast is naar integrale maatregelen voor waterkwaliteit gezocht. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, verwachte realisatietermijn, waterkwaliteit/ecologie en kosten. In paragraaf D worden de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

<u>Vervolgactiviteiten</u>

De voorkeursmaatregelen zijn onderverdeeld naar activiteiten die voor het vervolgtraject nodig zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in uitvoeringsmaatregelen, onderzoeksmaatregelen en planvormingsmaatregelen, zie tabel 6.

Tabel 6: Vervolgtraject van maatregelen

	Omschrijving	**Indicatieve uitvoeringstermijn**
Uitvoeringsmaatregelen	Deze maatregelen zijn in principe gereed om uitgevoerd te worden. Na voorbereiding van de uitvoering kan op relatief korte termijn daadwerkelijk met de realisatie begonnen worden. Bijvoorbeeld het vervangen van een duiker in graslandgebied.	2 tot 5 jaar (na aanvang) (gedetailleerde planning in voortgangsrapportage PIB)
Onderzoeksmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is aanvullend onderzoek nodig. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek is verdere planningvorming nodig of kan direct worden uitgevoerd.	
Planvormingsmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is verdere planvorming nodig. Een belangrijk onderdeel wordt hierbij gevormd door het overleg met de RO-partners. Hierbij moet gedacht worden aan het realiseren van de 2e fase bergingscapaciteit.	- 1e fase maatregelen: 5 jaar - 2e fase maatregelen: 2015

1e en 2e fase voorkeursmaatregelen

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Dit heeft betrekking op de uitvoering van de 1e en 2e fase voorkeursmaatregelen met betrekking tot waterkwantiteit. De realisatie van de 1e fase voorkeursmaatregelen zal grotendeels door Delfland bekostigd worden. Uitvoeringsmaatregelen zijn meestal 1e fase maatregelen. De 2e fase maatregelen zijn planvormingsmaatregelen, waarvoor samen met partners in het gebied gezocht moet worden naar een concrete invulling van de waterbergingsopgave. Daarnaast valt hier ook het verbeteren/aanpassen van de waterhuishouding in nieuw te ontwikkelen gebieden onder. Dit komt niet voor rekening van Delfland, maar voor de planontwikkelaar. Over de invulling van verantwoordelijkheden en de daarbij behorende kostenverdeling voor de uitvoering van de 2e fase voorkeursmaatregelen zullen mede in het kader van artikel 10 van het Nationaal Bestuursakkoord Water nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, de gemeente Rotterdam en de deelgemeenten Delfshaven en Overschie.

Daarmee samenhangend geeft de 1e of 2e fase een indicatieve uitvoeringstermijn aan. Wanneer overleg en afstemming met derden nodig is, zal de uitvoeringstermijn lang zijn. Aan de andere kant zullen uitvoeringsmaatregelen op kortere termijn uitgevoerd kunnen worden.

Taakverdeling (borging)

De opdrachtgever (B&O team waterhuishouding) draagt de voorkeursmaatregelen over aan operationeel waterbeheer. Laatstgenoemde is verantwoordelijk voor de borging van voorkeursmaatregelen in het vervolgtraject. De planvormingsmaatregelen worden in de deelgemeentelijke waterplannen Overschie, Bedrijventerrein Spaanse polder en Noord-West en Delfshaven uitgewerkt onder verantwoordelijkheid van B&O, team water en ruimtelijke ontwikkelingen (WRO). De onderzoeken worden veelal binnen team Waterhuishouding van de sector Beleid en Onderzoek uitgevoerd.

D. Voorkeursmaatregelen watersysteemanalyse Rotterdam

D1. Schieveen-west

Knelpunten watersysteem

De belangrijkste knelpunten in Schieveen-west zijn:
- een bergingstekort in peilvak I (11.500 m^3) en peilvak VI (600 m^3);
- een duiker veroorzaakt een te grote opstuwing.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De polder Schieveen wordt doorsneden door de A13. Ten tijde van het onderzoek werden door gemeente Rotterdam plannen ontwikkeld voor de herinrichting van het oostelijk deel van Schieveen, deels als bedrijventerrein en deels als natuurgebied. Vanwege deze ontwikkeling is het oostelijk deel van de polder niet getoetst aan de NBW-normen voor inundatie aangezien bij

herinrichting (bestemmingswijziging) moet worden voldaan aan de bergingsnormen van Delfland.

De afwatering van peilvlak I-noord verloopt via een smalle stuw naar het oostelijk deel van Schieveen richting het gemaal Hofweg. De beperkte afwatering via de stuw is er mede de oorzaak van dat voor peilvak I-noord een groot bergingstekort is vastgesteld. De mogelijkheden voor het verbeteren van de afwatering zijn sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in het oostelijk deel van Schieveen en moeten daarom in samenhang daarmee worden onderzocht en opgepakt.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Schieveen-west				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
1e	**Uitvoeringsmaatregelen**			
	1	Vervangen van 1 duiker	∅ 500 mm	PIB
2e	**Planvormingsmaatregelen**			
	2	Onderzoek naar en invullen van de wateropgave van peilvak I-noord (verbeteren van de afvoer en/of realiseren van berging)	11.500 m^3	B&O/ WRO
	3	Realiseren van berging in peilvak VI	600 m^3	B&O/ WRO

D2. Oud-Mathenesse

Knelpunten watersysteem
De belangrijkste knelpunten in Oud-Mathenesse zijn:
- Bergingstekort van 9.800 m3;
- Twee duikers veroorzaken teveel opstuwing en moeten worden vervangen;
- De waterkwaliteit is op een aantal locaties slecht als gevolg van overstorten (TEWOR-toets);
- De gemaalcapaciteit is te klein.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket
In Oud-Mathenesse is geen maatregelenpakket opgesteld. De maatregelen worden uitgewerkt in het deelgemeentelijk waterplan Delfshaven. In waterplan 2 van de gemeente Rotterdam, dat in september 2007 door de Verenigde Vergadering is vastgesteld, zijn afspraken gemaakt over de aanleg van 3.700 m^3 bij de Tjalklaan. Deze berging wordt in 2008 gerealiseerd.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Oud-Mathenesse				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2e	**Planvormingsmaatregelen**			
	1	Invullen van de wateropgave in deelgemeentelijk waterplan Delfshaven	9.800 m3*	B&O/ WRO

* inclusief 3.700 m^3 berging die al wordt gerealiseerd bij de Tjalklaan

D3. Oost-Abtspolder

Knelpunten watersysteem
De belangrijkste knelpunten in de Oost-Abtspolder zijn:
- Enkele duikers langs de Matlingeweg veroorzaken een te grote opstuwing bij piekafvoeren;
- Het aflaatpunt naar de Schie heeft een te geringe afvoercapaciteit.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket
De Oost-Abtspolder bestaat uit een opslagplaats van baggerspecie (DOP-NOAP), een grasland-gebied met agrarische functie en een bedrijventerrein. Het DOP-NOAP-terrein en het grasland-gebied wateren momenteel via een gemaal af op de Nieuwe Maas. Op korte termijn zal de afwa-

tering worden gewijzigd en zal het gemaal naar de Schie afwateren. Beide deelgebieden van de Oost-Abtspolder voldoen volgens de toetsing aan het beschermingsniveau van 1/10 jaar.

Het peilgebied I (bedrijventerrein) heeft een streefpeil boven boezempeil en dit gebied watert volgens het vigerende peilbesluit af naar de Schie via een vaste stuw. In de huidige situatie vindt afvoer echter plaats naar het gemaal in het zuiden van de Oost-Abtspolder dat ook het lager gelegen graslandgebied en het DOP-NOAP-terrein bemaalt. Het watersysteem is getoetst volgens het vigerende peilbesluit, dus met afvoer via de vaste stuw naar de Schie.

In peilgebied I is in de huidige situatie sprake van een bergingstekort van 25.200 m^3. Een belangrijke oorzaak van het bergingstekort is de verzakking van de Matlingeweg. Door de lage maaiveldligging is er regelmatig overlast doordat water op de weg staat. De gemeente Rotterdam zal volgens afspraak in waterplan 2 Rotterdam de Matlingeweg en aansluitende wegen op termijn ophogen. Daarbij worden tevens onder de wegen lavasteen aangebracht zodat de afvoer vanaf het naastliggende verhard oppervlak (12 ha) enigszins wordt vertraagd. Om de afvoer vanaf het bedrijventerrein voldoende snel te kunnen laten verlopen moeten bij de reconstructie 4 duikers langs de Matlingeweg worden verruimd van effectief 700 mm naar 1500 mm diameter.

Als de Matlingeweg is opgehoogd en de normafvoer wordt gehandhaafd resteert in peilvak I een bergingstekort van 6.900 m3. Het plan voor de bochtafsnijding van de Schie biedt een mogelijkheid om naast de KRW-doelstellingen ook extra berging te realiseren.

Met de genoemde maatregelen is er geen bergingstekort in de Oost-Abtspolder. Wel wordt ervoor gekozen de bestaande vaste stuw in peilvak I te vervangen door een automatische stuw. Zolang de Matlingeweg niet is opgehoogd biedt dit de mogelijkheid de wateroverlast te beperken. Tevens wordt de beheersbaarheid van het systeem vergroot hetgeen gewenst is gezien de grote economische waarde van het bedrijventerrein.

Tussen het aanvoergemaal en de aflaat naar de Schie bevindt zich een schot dat moet voorkomen dat water vanuit het inlaatgemaal direct via de aflaat terugstroomt naar de Schie. Om te voorkomen dat in een afvoersituatie vóór het schot teveel opstuwing optreedt moet het worden verlaagd tot 0,05 m boven streefpeil.

De mogelijkheden voor uitvoering van het voorkeurspakket ter verbetering van de waterafvoer is afhankelijk van kansen die zich aandienen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierover alsmede over de uitvoeringstermijn van maatregelen worden met de gemeente Rotterdam afspraken gemaakt in het deelgemeentelijk waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Oost Abtspolder				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
1e	**Uitvoeringsmaatregelen**			
	1	Verlagen schot tussen opvoergemaal en aflaat	Breedte schot 14 m.	PIB
2e	**Planvormingsmaatregelen**			
	2	Realiseren van meer berging onder wegen bij reconstructie (lavasteen)	12 ha	B&O/ WRO
	3	Ophogen Matlingeweg en vervangen duikers Matlingeweg	4 x ∅ 1500 mm	B&O/ WRO
	4	Realiseren van aanvullende open waterberging in de boezem (bochtafsnijding Schie)	6.900 m3	B&O/ WRO
	5	Vervangen vaste stuw peilvak I door automatische stuw inclusief vervangen aansluitende duiker	Stuwbreedte 1,8 m. Duiker ∅1000 mm	B&O/ WRO

D4. Polder Spangen

Knelpunten watersysteem

De belangrijkste knelpunten in de polder Spangen zijn:
- Bergingstekort van 9.600 m3;
- Duikers veroorzaken te grote opstuwing;
- Gemaalcapaciteit is te klein;
- Afvoer Thurledevijver is niet optimaal;
- Slechte waterkwaliteit als gevolg van overstorten.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De polder Spangen bestaat grotendeels uit een bedrijventerrein dat de komende jaren zal worden geherstructureerd. Daarnaast is er een klein gebied met woningen. Het gebied kent een hoog verhardingspercentage en er is een sterke interactie tussen het watersysteem en de riolering via de riooloverstorten. Er is weinig oppervlaktewater en de afvoercapaciteit van het oppervlaktewatergemaal is beperkt. Waterafvoer vindt grotendeels plaats via de riolering die het water afvoert naar de afvalwaterzuivering AWZI Dokhaven (eigendom Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard) en via overstortbemaling op de Nieuwe Maas.

De knelpunten in het watersysteem zijn de beperkte bergingscapaciteit, opstuwing door te kleine duikers en een beperkte gemaalcapaciteit. Daarnaast vindt via een lage overstort aan de Thurledevijver terugstroming in de riolering plaats. In het peilvak bij het Van Nelle gebouw is er onduidelijkheid t.a.v. de waterafvoer. Mogelijk vindt dit plaats via de riolering. Dit is ongewenst en dient nader te worden onderzocht. Uit de TEWOR-toetsing volgt dat de waterkwaliteit matig is als gevolg van de riooloverstorten met de slechtste waterkwaliteit bij maalkom aan de Vliststraat.

Het voorkeursmaatregelenpakket is enerzijds gericht op het verbeteren van de afvoer (wegnemen van hydraulische knelpunten en uitbreiden gemaalcapaciteit) en anderzijds op het realiseren van meer open waterberging. Daarnaast zijn technische maatregelen noodzakelijk om de terugstroming naar de riolering terug te dringen en de waterkwaliteit te verbeteren.

De gemaalcapaciteit is kleiner dan de bemalingsnorm en moet worden uitgebreid. De aanvoercapaciteit van duikers naar het gemaal is daarbij te klein en deze duikers moeten worden vervangen door duikers met een grotere diameter. Daarnaast moet de afvoer vanaf de Thurledevijver naar het gemaal worden verbeterd door het automatiseren van de stuw tussen de Thurledevijver en de maalkom.

De mogelijkheden voor uitvoering van het voorkeurspakket ter verbetering van de waterafvoer is afhankelijk van kansen die zich aandienen bij ruimtelijke ontwikkelingen bij de herstructurering van het bedrijventerrein Spaanse Polder. Hierover alsmede over de uitvoeringstermijn van maatregelen worden met de gemeente Rotterdam afspraken gemaakt in het deelgemeentelijk waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen polder Spangen				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2e	**Planvormingsmaatregelen**			
	1	Onderzoek naar afvoersituatie Van Nellesloot en mogelijkheid realiseren eigen afvoergemaal		B&O/ WH
	2	Verbeteren afvoercapaciteit - Vergroten capaciteit gemaal - Toestroom naar gemaal verbeteren (4 duikers verruimen) - Verbeteren afvoer Thurledevijver	Min. 21 m^3/min Norm 30,8 m^3/min	B&O/ WRO
	3	Plaatsen terugslagklep overstort Thurledevijver	1 overstort	
	4	Realiseren van berging	9.600 m3	B&O/ WRO

E. Financien

In het onderzoek voor de watersysteemanalyse is een kostenindicatie gemaakt voor de verschillende maatregelen in de polders. Op basis van standaard eenheidsprijzen bedraagt de kostenindicatie voor de 1e fase van de voorkeursmaatregelen ca. € 70.000.

Hierbij wordt opgemerkt dat de uiteindelijke kosten sterk afhankelijk zijn van de gekozen inrichtingsvariant, de eventuele grondverwerving, de bodemverontreinigingen, aanwezigheid van kabels/leidingen e.d. Voor dit stadium van het project (initiatieffase) is in voorgaande clusters uitgegaan van een onzekerheid van 50%. De kostenindicaties zijn gebaseerd op standaard eenheidsprijzen van april 2007. Uit de evaluatie van de eenheidsprijzen met behulp van ervaringscijfers zal moeten blijken of de marge van 50% onzekerheid juist is.

De opbouw van de kostenindicatie is volgens het handboek Projectmatig Werken: bouwkosten en bijkomende kosten. De bijkomende kosten bestaan uit kosten voor:

- ARBO/Milieu;
- Leges, vergunning, verzekering (o.a. CAR);
- Kosten onvoorzien om aan het bestek te voldoen (meerwerk);
- Advieskosten;
- BTW;
- Kosten beheerder;
- Risico.

De kostenindicatie ziet er als volgt uit:

Polder	**Kostenindicatie 1e fase basismaatregelen**
Schieveen-west	€ 50.000
Oost-Abtspolder	€ 20.000
Spangen	-
Oud Mathenesse	-
Totaal	**€ 70.000**

NOTA

Aan de besturen van afdeling:
Oostland : d.d. 30 oktober 2008
Haagland: d.d.
Westland : d.d.
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 719369 7
Bijlage(n) : 1

Datum : 10 oktober 2008
Beslissing : [beslissing]

Onderwerp: Herijking waterplan Delft

Ontwerpbesluit:
Kennis te nemen van het bijgevoegd stuk, dat 18 december 2008 in de Verenigde vergadering wordt behandeld.

Probleemstelling:
In de eerste helft van 2008 is een herijking uitgevoerd van het 'Uitvoeringsprogramma Delftse polders 2004-2010' behorend bij het Waterplan Delft. Dit houdt in:

- De kosten voor het programma blijken hoger te zijn dan in 2004/2005 is geraamd. Tot 2010 is nog voldoende budget beschikbaar voor het uitvoeren van het bovenstaande voorstel.
- Er is meer tijd en vanaf 2010 meer geld nodig om het totale programma te kunnen realiseren.
- Zowel bij Delfland als bij de gemeente Delft bestaat de behoefte aan een betere beheersing van de projecten uit het programma.

Beoogd effect:
De VV informeren over:

- het feit dat in de toekomst extra budget en tijd benodigd is voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma;

De VV te laten besluiten over:

- de prioritering van de maatregelen en de inzet van het huidige budget voor 2008/2010 voor de voorbereiding en uitvoering van deze maatregelen.

Zie verder het VV-stuk in de bijlage.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : **d.d. 30 oktober 2008**
Haagland: d.d. 27 oktober 2008
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 719750 8
Bijlage(n) : 2

Datum : 15 oktober 2008
Beslissing : Adviseren

Onderwerp: Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015

Delfland dient wettelijk iedere 6 jaar een waterbeheerplan vast te stellen. Het huidige waterbeheerplan loopt tot eind 2009. Voor de periode 2010-2015 dient een nieuw, vierde waterbeheerplan te worden vastgesteld. Uitgangspunt is dat Delfland in het waterbeheerplan 2010-2015 haar ambities beschrijft, deze uitwerkt in een uitvoeringsprogramma en de financiële consequenties hiervan inzichtelijk maakt. Ten behoeve van het Waterbeheerplan 2010-2015 moeten keuzes worden gemaakt. Ter ondersteuning van het maken van die keuzes heeft uw vergadering op 3 juli 2008 de Strategienota 'Keuzes maken, kansen benutten' vastgesteld. Deze Strategienota heeft de basis gelegd van de gemaakte keuzes in, en de verdere uitwerking van het waterbeheerplan 2010-2015.

In de Verenigde Vergadering van 20 november 2008 staat het ontwerp-waterbeheerplan geagendeerd met als gevraagd besluit het ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015 vast te stellen ten behoeve van de inspraakprocedure. Het ontwerp-waterbeheerplan ontvangt u op korte termijn met de reguliere zending voor de VV van 20 november 2008 en in ieder geval nog vóór uw afdelingsvergadering.

Het ontwerp-waterbeheerplan staat geagendeerd voor uw afdelingsvergadering. Ten behoeve van deze vergadering ontvangt u hiertoe alvast de inhoudsopgave en hoofdstuk 10 van het plan. In hoofdstuk 10 is het beheergebied van Delfland onderverdeeld in 5 deelgebieden; Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg. Per deelgebied wordt nader ingegaan op de karakteristiek en de ruimtelijke dynamiek, wordt de wateropgave beschreven en wordt ingegaan op synergiemogelijkheden en instrumenten. In de afdelingsvergadering zal u worden gevraagd zonodig een advies te geven aan de commissies over de regionale aspecten van het ontwerp-waterbeheerplan. Voor uw afdelingsvergadering is met name paragraaf 10.4 van belang.

Bijlagen:
1. Inhoudsopgave ontwerp-waterbeheerplan Keuzes maken, kansen benutten.
2. Hoofdstuk 10 van het ontwerp-waterbeheerplan.

INHOUD

SAMENVATTING 1
INHOUD 7
INLEIDING 9
1.1 Waarom een nieuw Waterbeheerplan 9
1.2 Relatie met het vorige Waterbeheerplan 9
1.3 Voor wie is dit plan bedoeld 9
1.4 Relatie met andere plannen 10
1.5 Procedure en status 10
1.6 Leeswijzer 11
2 WAAR STAAT DELFLAND VOOR 12
2.1 Taakstelling 12
2.2 Missie 12
2.3 Beheergebied 12
2.4 Watersysteem 13
3 WAT KOMT ER OP DELFLAND AF 16
3.1 Het klimaat verandert 16
3.2 Zoetwatervoorziening 17
3.3 Het beheergebied verandert 18
3.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving 19
3.5 Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland 21
4 AMBITIES EN AANPAK OP HOOFDLIJNEN 22
4.1 Ambities 22
4.2 Aanpak 23
4.3 Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen 27
5 SCHOON WATER 28
5.1 Taakstelling 29
5.2 Ontwikkelingen en trends 29
5.3 Waterkwaliteitsdoelen 32
5.4 Actuele situatie 35
5.5 Ambitie en strategie 37
5.6 Resultaat 42
6 VOLDOENDE WATER 45
6.1 Taakstelling 46
6.2 Ontwikkelingen en trends 46
6.3 Doelstellingen 47
6.4 Actuele situatie 48
6.5 Voldoende water: ambitie en strategie 51
6.6 Resultaat 58
7 STEVIGE DIJKEN 62
7.1 Taakstelling 63
7.2 Ontwikkelingen en trends 63
7.3 Doelstellingen 65
7.4 Actuele situatie 66
7.5 Ambitie en strategie 69
7.6 Resultaat 72
8 GEZUIVERD AFVALWATER 74
8.1 Taakstelling 75
8.2 Ontwikkelingen en trends 75
8.3 Doelstellingen 78
8.4 Actuele situatie 78
8.5 Ambitie en strategie 81
8.6 Resultaat 85
9 OVERIGE TAKEN 87
9.1 Grondwaterbeheer 87
9.2 Nautisch beheer 90
9.3 Muskusrattenbestrijding 91
9.4 Crisisbeheersing 92

9.5 Recreatief medegebruik 94
9.6 Cultuurhistorie 94
10 GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN 96
10.1 Haagland 96
10.2 Westland 100
10.3 Midden-Delfland 104
10.4 Oostland 108
10.5 Waterweg 111
11 DE INZET VAN INSTRUMENTEN 117
11.1 Gebiedsgericht werken 117
11.2 Communicatie 121
11.3 Realisatie van projecten 122
11.4 Regulering en toezicht 123
11.5 Kennisontwikkeling en innovatie 126
12 MONITOREN, RAPPORTEREN EN ACTUALISEREN 128
12.1 Monitoren van concreet geformuleerde doelen 128
12.2 Rapporteren en actualiseren 128
13 FINANCIËN 129
13.1 Introductie 129
13.2 Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel 129
13.3 Exploitatiekosten 129
13.4 Investeringen 130
13.5 Lastenontwikkeling 130
14 ORGANISATIE 133
14.1 Ontwikkeling van Delfland 133
14.2 Waar gaat Delfland naartoe 133

GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN

Gebiedsgericht kijken betekent: kijken naar een streek met al zijn eigenschappen, eventuele knelpunten en kansen. Vervolgens zaken integraal aanpakken, samen met gemeenten en andere partners. In de Randstad is het fysiek, maatschappelijk en bestuurlijk ‘druk’. Vooruitzien en samenwerken is belangrijk om ruimte te vinden voor water. Er zijn veel partijen om mee samen te werken: buurwaterschappen, provincie en gemeenten, bedrijven, LTO, terreinbeheerders, onderzoeksinstellingen, maatschappelijke organisaties en particuliere grondeigenaren.

In dit hoofdstuk wordt vanuit het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen naar de wateropgaven gekeken in de verschillende gebiedsdelen van Delfland. Daarna worden de plaatjes van de sectorale hoofdstukken op elkaar gelegd. Zo ontstaat een integraal beeld van de deelgebieden van Delfland.

Delfland is onder te verdelen in vijf deelgebieden die elk een min of meer logisch afgebakend geheel zijn qua karakteristieke eigenschappen of grondgebruik. Bestuurlijke of waterhuishoudkundige grenzen spelen hier dus geen rol. Bij de beschrijving per deelgebied wordt eerst een korte karakteristiek van het gebied gegeven, met daarbij het beeld dat Delfland heeft van dat gebied over tien jaar. Dit is een algemeen beeld, niet zozeer vanuit het waterbeheer gezien. Daarna volgt een beschrijving van de samenhang tussen de belangrijkste (sectorale) wateropgaven in het gebied, en van de maatregelen waarmee Delfland die wil oplossen. Met instrumenten als watergebiedsstudies, waterplannen en gebiedsgerichte coördinatie wordt in de planperiode gebouwd aan een verdere integratie van deze opgaven. Hierdoor kunnen mogelijk sommige accenten iets verschuiven, maar aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn, wordt niet getornd.

Als gevolg van de gestelde prioriteiten, zoals verwoord in de hoofdstukken 5 t/m 9 is het mogelijk dat er bijvoorbeeld in de waterplannen met de gemeenten afspraken zijn gemaakt, die wellicht niet binnen de planperiode van dit Waterbeheerplan kunnen worden ingevuld. Delfland zal in deze gevallen het gesprek met de betreffende gemeenten aangaan, om te bezien welke aanpassingen er mogelijk zijn.

De vijf deelgebieden die hieronder belicht worden zijn: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

1.1 Haagland

1.1.1 Gebiedsbeschrijving

Onder Haagland verstaan we in deze paragraaf het stedelijke gebied van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Delft (zie figuur 10.1).

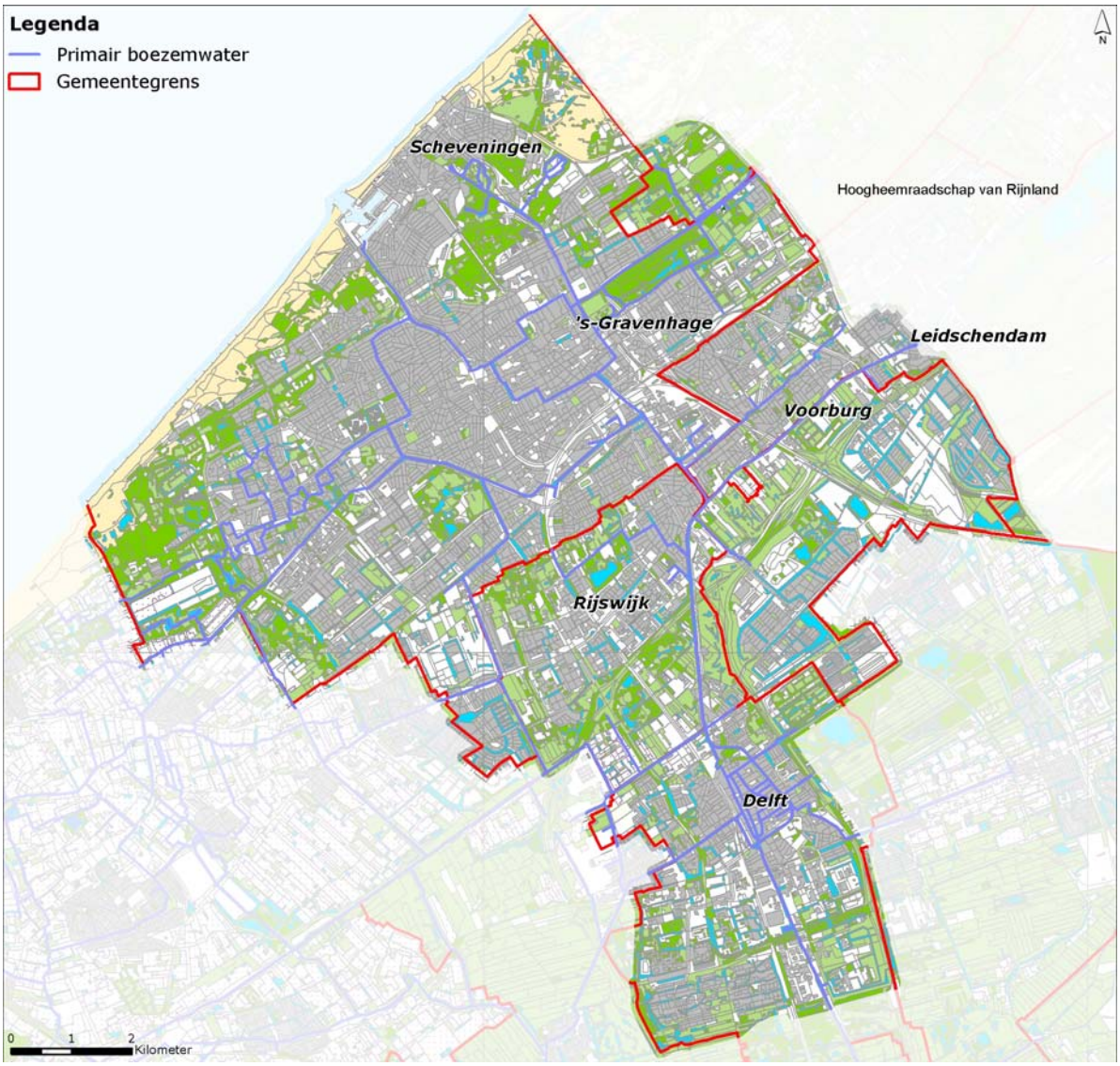

Figuur 10.1 Haagland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Haagland is een uitgesproken stedelijk gebied. Het bestaat gedeeltelijk uit (hooggelegen) boezemland, tegen de kuststrook aan in de omgeving van Den Haag. Op het boezemland liggen de oude stads- en dorpskernen Scheveningen, Loosduinen, Duindorp-Vogelwijk, Den Haag-Centrum, Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Delft. In de grote, lagergelegen polders meer landinwaarts wordt veel nieuw gebouwd, zoals op de Vinexlocaties Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld, en worden bedrijventerreinen aangelegd. Op de grotere wateren, de Schie en de Vliet, is veel beroeps- en recreatievaart; plezierbootjes maken ook gebruik van de zijkanalen.
Het strand en de duinen zijn primaire waterkeringen en hebben als nevenfuncties recreatie en natuur, maar de bebouwing rukt steeds verder op in de richting van de zeeweringen.

Ruimtelijke dynamiek

Het stedelijke gebied is laag-dynamisch. Dat wil zeggen: ontwikkelingen vinden er plaats voor een lange periode van minimaal 50 jaar. Anderzijds: momenteel is er veel dynamiek, in die zin dat er veel oudstedelijk gebied op de schop gaat, zoals bij de herstructurering van de Transvaalwijk in Den Haag of de Bomenwijk in Delft. Gezien de woningbouwopgaven - in Den Haag alleen al komen er 20.000 woningen bij – zal het stedelijke gebied nog verder 'verdichten'. Ook in Scheveningen-Haven, waar de waterkering landinwaarts omheen loopt en de bebouwing voor een belangrijk deel buitendijks ligt, staat van alles te gebeuren, waaronder woningbouw op het vrijgekomen terrein van de Norfolk-line. Omdat daarna alles weer voor lange tijd vastligt, moet Delfland daar dus bij zijn!

Beeld van het gebied over 10 jaar

Rond 2020 zijn de verouderde stedelijke gebieden en bedrijventerreinen gedeeltelijk vernieuwd en geherstructureerd. Schoon en vuil water zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden. Van het verharde oppervlak is 10-20 % afgekoppeld, waardoor de verontreiniging vanuit overstorten bijna gehalveerd is. De Vinexwijken zijn volledig gerealiseerd. Omdat de dynamiek laag is, zal dit gebied er niet zo heel anders uitzien dan in 2010. Vanwege de uitbreiding van het aantal inwoners is wel de vraag naar recreatieve mogelijkheden uitgebreid.

1.1.2 Wateropgaven 2010 - 2015

Waterkeringen

Voor de versterking van 'Zwakke' Schakel Scheveningen ligt een ontwerp klaar; dit zal in de planperiode worden uitgevoerd. Het hoogstedelijke karakter van het gebied betekent dat er veel functies op en rond de kades aanwezig zijn. Bij kadeverbeteringen moet hier rekening mee worden gehouden.

Waterkwantiteit

In Haagland moet nog ruimte gevonden worden voor het bergen van in totaal 325.000 m^3 water, hiervan zal in de planperiode in ieder geval 146.000 m3 gerealiseerd worden, waarmee in elke polder 80% van de benodigde berging aanwezig is. Daarnaast kan er meer berging worden gerealiseerd als zich unieke kansen voordoen. Het grootste deel van deze opgave ligt niet in het boezemland, maar in de lager gelegen poldergebieden. De polders waar we tot 2015 in ieder geval aan de slag gaan zijn: Veen- en Binkhorstpolder, Noordpolder, Plaspoel- en Schaapweipolder, Hoge Broekpolder, Polder Vrijenban, Delft-Oost, Delft-West, Delftse Wippolder.

In de polders is er een groot verschil tussen oud- en nieuwstedelijk gebied, globaal van vóór, respectievelijk na 1995. Nieuwstedelijk is onder andere Leidschenveen, Ypenburg en Wateringse Veld. In deze nieuwe wijken is al veel beter rekening gehouden met de waterproblematiek dan in eerder bebouwde omgeving. Maar ook hier is nog verbetering mogelijk en noodzakelijk. Bedrijventerrein Plaspoelpolder bijvoorbeeld is grotendeels verhard,

en er is weinig open water. In overleg met de gemeenten kan hier innovatief anders omgegaan worden met water.

Waterkwaliteit

Haagland is een dichtbebouwd, intensief gebruikt gebied waar relatief weinig ruimte is voor ecologie. De intensieve beroeps- en recreatievaart hebben grote invloed op de waterkwaliteit. De scheepvaart zal eerder toe- dan afnemen.

In Haagland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Westboezem. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.
In het dichtbebouwde gebied van Haagland is weinig ruimte om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland heeft daarom met de gemeenten afgesproken om in te zetten op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek door natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen als het gebied toch al op de schop gaat voor nieuwbouw of herinrichting. De oude grachten in de historische binnensteden krijgen geen natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, omdat dat niet past bij het historische karakter van het gebied. Delfland zal daar wel waterplanten laten staan, als dit de waterafvoer en scheepvaart niet belemmert.
Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de doelen van de KRW. Delfland maakt onder andere het gemaal Schoute in Scheveningen passeerbaar voor vis.

Waterketen

Werken aan de waterkwaliteit is in Haagland ook het zuiveren van afvalwater en het voorkomen van emissies vanuit riooloverstorten. Delfland is hierover in overleg met de gemeenten en de gemeenten nemen ook al maatregelen die tot de KRW-afspraken behoren. De laatste jaren heeft Delfland veel geïnvesteerd in de awzi's Houtrust en Harnaschpolder. Deze voldoen dan ook aan alle wettelijke eisen en vragen geen grote investeringen meer in de komende jaren. Het effluent van de zuiveringen gaat via een pijpleiding naar zee. Het wordt ver uit de kust geloosd, zodat de kwaliteit van het (zwem)water bij Scheveningen er niet onder lijdt.

In Delft komen afvalwaterstromen samen vanuit Schipluiden, Den Hoorn, Pijnacker, Berkel en Rodenrijs. Het is een verzamelpunt en daarmee een gevoelige plek in het afvalwatersysteem. Om de risico's bij calamiteiten te beperken komt er een zogenaamde calamiteitenleiding, de Tweede Delftleiding.

Overige taken

In Delft vindt een grote grondwateronttrekking plaats van circa 12 miljoen m^3 per jaar. Deze onttrekking heeft echter invloed op het grondwater in een veel groter gebied rondom Delft. DSM heeft al in 2005 aangegeven te willen stoppen met deze onttrekking. Zonder maatregelen zal dit in Haaglanden en in heel Delfland leiden tot grondwateroverlast, tot schade aan kades, en gebouwen. In de planperiode zal duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden en zal een begin gemaakt worden met de uitvoering ervan.

1.1.3 Synergiemogelijkheden en instrumenten

In oude én nieuwe wijken is innovatie belangrijk om de wateropgaven te kunnen realiseren. Delfland wil meedenken met gemeenten over de vraag hoe meer water tijdelijk vastgehouden kan worden op de plek waar het valt. De mogelijkheden worden bekeken in nauwe samenhang met het grondwaterbeleid (GGOR). Behalve afkoppelen van regenwater zijn er meer ideeën, bijvoorbeeld: groene daken, parkeerterreinen als waterplein, poreuze deklaag als verharding. Gemeenten zien zichzelf wel in staat om hun wateropgave te realiseren, zij het niet voor 2015. Dit komt doordat ze mede afhankelijk zijn van het meeliften met andere ontwikkelingen.

Juist in dit stedelijke gebied zijn de waterplannen een zeer goed middel om met de vier gemeenten in dit gebied afspraken te maken over de manier waarop de diverse wateropgaven gerealiseerd kunnen worden.

1.2 Westland

Met Westland bedoelen we in deze paragraaf: het Westlands glasgebied. Dat omvat het grondgebied van de gemeente Westland, het noordelijk buitengebied van Hoek van Holland (polder Nieuwland-Noordland) en het westelijke deel van de gemeente Midden-Delfland. In figuur 10.2 is dit gebied aangegeven.

Figuur 10.2 Westland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Het meest in het oog springend in het Westland is de glastuinbouw. Het hele gebied oogt als één grote kas. Verspreid in het gebied liggen elf kleine tot middelgrote woonkernen. De laatste jaren komen er ook steeds meer nieuwe bedrijventerreinen, zoals het bedrijventerrein Honderdland, Leehove en de uitbreiding van het bloemenveilingterrein in Honselersdijk.

Waterhuishoudkundig gezien bestaat het gebied voor een belangrijk deel uit zogenaamd boezemland; dit ligt vooral tegen de duinen aan. Oostelijker zijn er ook polders. Het Westland is dichtbebouwd, vaak langs historisch gegroeide lijnen. In de huidige tijd is deze structuur niet altijd meer logisch. Ze bezorgt de schaalvergroting in de glastuinbouw problemen. De inpassing van water kreeg in de tweede helft van de twintigste eeuw weinig aandacht. Water is niet erg prominent aanwezig in het gebied. De dichte bebouwing maakt het moeilijk om ruimte te vinden voor water of andere functies. Als er al ruimte beschikbaar komt, dan geldt de aloude wet van vraag en aanbod: grond/ruimte is schaars en dus duur.

Langs de Noordzeekust ligt een smalle zeereep. Deze heeft als belangrijkste functie het land te beschermen tegen de zee. Daarnaast zijn natuur en recreatie belangrijk. De doorgaande boezemverbindingen in het Westland, zoals de Gantel en de Zweth, zijn belangrijk voor de recreatievaart.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek van de glastuinbouw is hoog te noemen in vergelijking met andere functies als woningbouw. Kassen worden ongeveer elke 20 jaar vervangen. Dat gaat vaak gepaard met herstructurering en schaalvergroting.
Ontwikkelingen in stedelijk gebied en bij de bedrijventerreinen vinden op de korte termijn in hoog tempo plaats. De verwachting is echter dat dit tempo over een aantal jaren lager zal liggen. De dynamiek in bestaand stedelijk gebied is, met een herstructurering eens in de 50 á 100 jaar, veel lager.

Het gebied over 10 jaar

De gemeente Westland geeft in de Greenportvisie Westland 2020 haar kijk op de toekomst van het gebied. De gemeente gaat daarbij uit van een vitale glastuinbouw waar schaalvergroting nadrukkelijk aan de orde is, maar een deel van het glas maakt plaats voor woningen. In het buitengebied van Hoek van Holland zal naar verwachting over tien tot twintig jaar een substantieel deel van de glastuinbouw zijn verdwenen ten gunste van woningbouw.

De verwachting is dat er het komende decennium veel gebouwd gaat worden: rond 2020 zijn de bedrijventerreinen afgerond en de plannen van Ontwikkelingsmaatschappij ‘Het Nieuwe Westland’ (ONW) in het kader van de Greenportvisie uitgewerkt en uitgevoerd. De recreatieve structuur zal versterkt zijn met de uitvoering van de plannen voor de Zwethzone en de Poelzone, maar ook door de versterking en herinrichting van de kuststrook.

1.2.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Het project Zwakke Schakels Delflandse kust wordt afgerond. Voor de primaire keringen is er elke vijf jaar een toetsing. De zeewering zal tijdens de planperiode daarom opnieuw worden getoetst. In het oostelijke deel van het Westland ligt een aantal regionale keringen, waaronder veenkades, die ook in de lopende planperiode getoetst en mogelijk verbeterd zullen worden. In het kader van de veiligheid loopt er een studie naar mogelijke compartimentering van gebieden. Deze studie zal ook duidelijkheid scheppen over de status van de Maasdijk als waterkering.

Waterkwantiteit

De wateropgave in het kader van het NBW is zeer omvangrijk en bedraagt voor Westland in totaal 450.000 m^3 waterberging in de polders. Dit komt overeen met een oppervlakte open water van ongeveer 160 ha.
In het kader van ABC-Boezem loopt er een aantal projecten om boezemwateren te verbreden en de hoofdwaterstructuur te verbeteren. De verwachting is dat met deze projecten aan het einde van de planperiode in 2015 de opgave voor de boezem is gerealiseerd. Om de ambitie van 80% berging in alle polders in 2015 te realiseren zal er in de planperiode 180.000 m3 berging aangelegd moeten worden. Dit betreft de polders: Oude Lierpolder, Waalblok, Olieblok, Heen- en Geestvaartpolder, Oranjepolder, Dijkpolder (Poeldijk), Boschpolder, Zwartenhoek, Oudeland, Westmade, Oude Campspolder, Kralingerpolder, Dorppolder en de Groeneveldse polder.

De glastuinbouw is een grote watervrager. In het Westland bevindt zich nog relatief veel grondgebonden glastuinbouw, die nog veel gebruik maakt van oppervlaktewater voor begieting. Voor zover de glastuinbouwbedrijven eigen gietwaterbassins hebben die met regenwater gevoed worden, hebben deze bassins in droge zomers meestal onvoldoende capaciteit, waardoor men genoodzaakt is om over te schakelen op alternatieven, waaronder oppervlaktewater. De zomer van 2003 heeft laten zien dat dit inderdaad op grote schaal gebeurt. In droge perioden voert Delfland water aan vanuit het Brielse Meer (Voorne-Putten) voor peilhandhaving, doorspoeling en beregening van gewassen. Als het inlaatpunt bij het Brielse Meer bij lage rivierafvoeren gestremd raakt, is de zoetwateraanvoer in Delfland niet gegarandeerd. Daarom wordt gebruikers van zoet water geadviseerd om, zeker met het oog op de toekomst, hun afhankelijkheid van het oppervlaktewater (verder) te verkleinen. De Proeftuin-projecten in het kader van Kennis voor Klimaat onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering van de zelfvoorziening.

Waterkwaliteit

In het Westland bevindt zich circa tweederde van het KRW-waterlichaam Westboezem. Voor dit waterlichaam ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. Hoewel de ruimte in het Westland beperkt is, biedt de hoge ruimtelijke dynamiek mogelijkheden om de komende jaren een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Kanaalverbredingen, stedelijke ontwikkelingen en herstructureringen van glastuinbouwgebied zijn uitgelezen kansen om natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen past ook goed in de Greenportvisie en in de Groenvisie van de gemeente Westland. Deze plannen streven naar het versterken van de groenblauwe structuur, ten behoeve van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat.

De waterkwaliteit in het Westland is de laatste decennia verbeterd, maar heeft nog altijd veel te lijden van de emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de glastuinbouw. Daarbij is er een groot contrast tussen schone bedrijven, die in staat zijn om hun producten praktisch emissieloos te produceren, en vuile bedrijven, met vaak nog forse verontreinigingen lozingen op het oppervlaktewater.
Delfland verwacht dat de lozingen op het oppervlaktewater de komende jaren sterk zullen teruglopen. Dat heeft twee belangrijke reden: in de vorige planperiode zijn ook de laatste glastuinbouwbedrijven aangesloten op de riolering en awzi Nieuwe Waterweg is geschikt gemaakt voor het behandelen van afvalwater uit de glastuinbouw. Daarnaast is de wet- en regelgeving met betrekking tot emissies sterk in ontwikkeling, wat leidt tot strengere

emissienormen. De effecten daarvan zullen langzamerhand zichtbaar worden in een betere waterkwaliteit. Op de langere termijn heeft de oppervlaktewaterkwaliteit in het Westland de potentie om te voldoen aan alle waterkwaliteitsnormen.

Waterketen

Delfland werkt samen met de gemeenten aan het saneren van riooloverstorten en aan het verder terugdringen van de afvoer van regen- en grondwater via het riool, bijvoorbeeld door middel van afkoppelen.

1.2.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De verbreding van bestaande boezemwateren en de aanleg van nieuwe verbindingen bieden kansen om een groot aantal maatregelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn water te realiseren en het watersysteem robuuster te maken. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Ook met het terugdringen van rioolvreemd water en het verminderen van riooloverstorten snijdt het mes aan meerdere kanten tegelijk: het riool en de awzi's kunnen met minder capaciteit toe, het minder verdunde vieze water is efficiënter te zuiveren, en er komt minder vies water rechtstreeks in het oppervlaktewater.

Het waterplan van de gemeente Westland zal in de periode 2010 – 2015 worden uitgevoerd. Omdat het bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het glasgebied vaak om relatief kleinschalige projecten gaat, zal er nadrukkelijk samenwerking met de gemeente en de glastuinbouwsector worden gezocht om de kansen voor water in deze projecten optimaal te benutten. Dit gebied levert kansen om de wateropgave te realiseren door middel van innovatief meervoudig ruimtegebruik, met behoud van voldoende robuustheid en ruimte voor ecologie in het systeem.
Het glastuinbouwgebied in het buitengebied van Hoek van Holland zal op termijn helemaal voor woningbouw ontwikkeld gaan worden. De wateropgave krijgt ook hier in de planontwikkeling een prominente plek.

1.3 Midden-Delfland

Het gebied Midden-Delfland bevat natuurlijk de gemeente Midden-Delfland, maar het gebied is groter dan dat; ook het noordelijke buitengebied van Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hoort erbij (zie figuur 10.3).

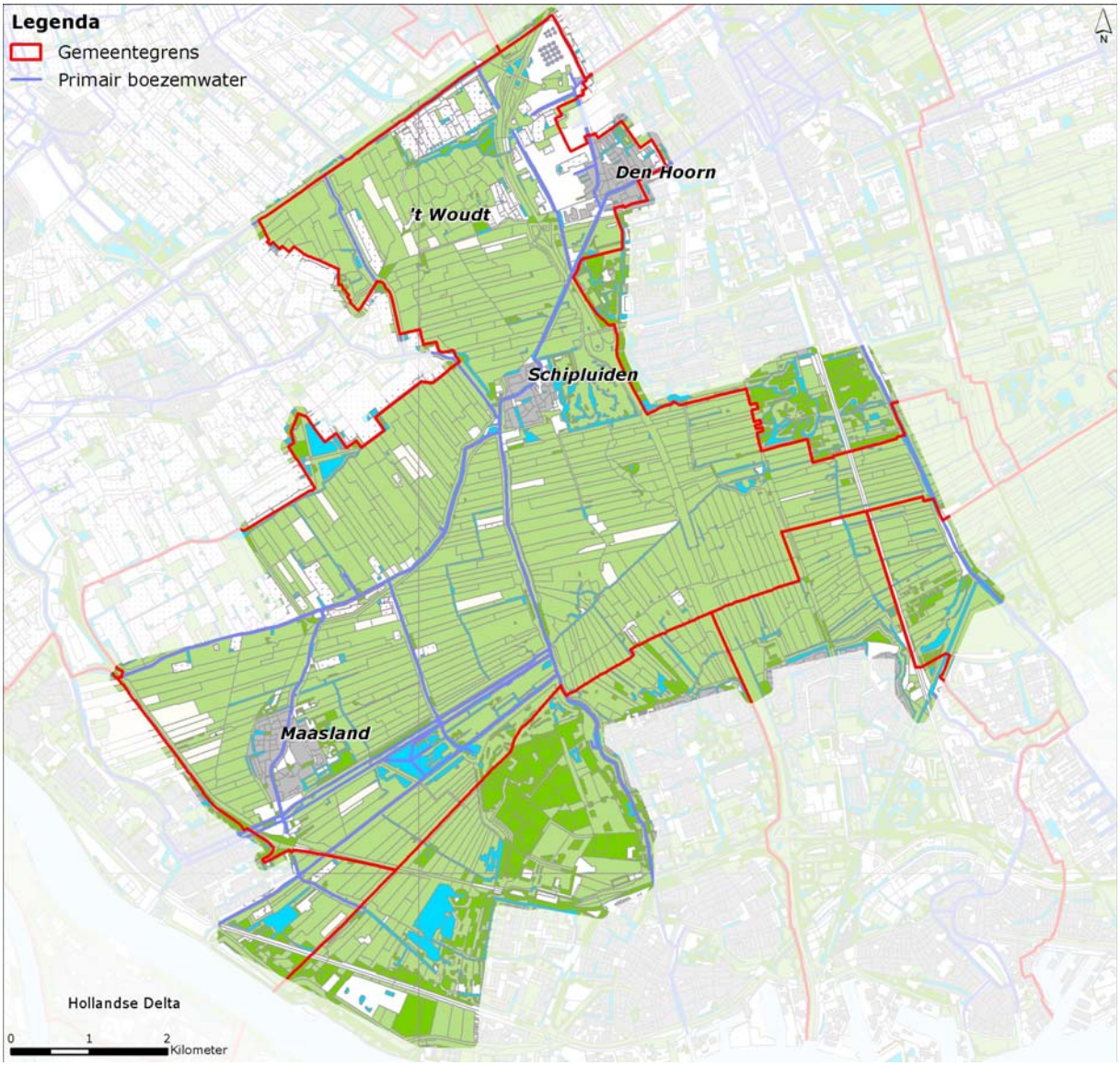

Figuur 10.3 Midden-Delfland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Midden-Delfland is een open en groen, typisch agrarisch cultuurlandschap, met de koe in de wei en kleinschalige recreatie op het land: fietsen en wandelen, vissen en varen. Het meest intensief is de recreatie dicht bij de grote steden, waar de zogenaamde 'recreatieve poorten' een overgang vormen naar het landelijke gebied. Grootschalige recreatievoorzieningen zoals pretparken zijn niet aan de orde.
De boezem is in dit gebied een in het oog springend element in het landschap door de hoge ligging ten opzichte van de laaggelegen polders. Fietsroutes en wegen lopen over dijken die van verre zichtbaar zijn. De verkaveling, met lange smalle kavels, is een cultuurhistorisch karakteristiek kenmerk.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek is laag in dit gebied. Het beleid is gericht op behoud van het typische polderlandschap, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'. Dit is ook het uitgangspunt bij het kadeverbeteringsprogramma: aanpassing en versterking van de kades moet de veiligheid op peil houden, met behoud van landschappelijke kwaliteit.

Er zijn plannen voor uitbreiding (100 ha) van natuur- en recreatiegebieden in het kader van het project Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS/A4). De voortgang hiervan is echter afhankelijk van de mogelijke verlenging van de A4 door Midden-Delfland. De Provincie Zuid-Holland voert de regie bij de uitvoering van IODS

Het gebied over 10 jaar

De lintbebouwing langs de kades en de karakteristieke verkaveling zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Water is duidelijk zichtbaar aanwezig in het gebied. De agrarische sector weet zich hier goed te handhaven en te ontwikkelen. Midden-Delfland is een wijds en open gebied met veel natte natuur: natuurvriendelijke oevers, een versterkte Groenblauwe Slinger, een ecologische verbinding van de Ackerdijkse Plassen naar de Vlietlanden en moeraszones in de Holierhoekse en de Noord-Kethelpolder. Water beidt recreatie mogelijkheden die passen bij de andere functies van het watersysteem. De 'recreatieve poorten' bij de steden zijn met elkaar verbonden, door een goede structuur van de recreatieve routes.
Bewoners voelen zich thuis in het gebied en voelen zich ermee verbonden, doordat er goed naar hen geluisterd is bij het maken en uitvoeren van de plannen. De verspreid liggende glastuinbouw is voor een groot deel gesaneerd.

1.3.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Van de vier grote kades rond de Commandeurspolder moeten er drieëneenhalf op de schop. Vanwege de lintbebouwing aan de dijk, de karakteristieke verkaveling en de bestaande natuurwaarden, is dit een ingrijpend project. De veiligheid staat voorop, en waar dat mogelijk is, worden cultuurhistorische en andere landschappelijke elementen behouden en versterkt. Het definitieve kadeverbeteringsplan is medio 2009 vastgesteld en wordt in de planperiode uitgevoerd.
Verder liggen er nog veel boezemkades in dit gebied. De boezemkades die bij de toetsing (2008/2009) zijn aangemerkt als te verbeteren, zullen voor een deel in de periode 2010-2015 worden aangepast.

Waterkwantiteit

De kwantiteitsopgave is in Midden-Delfland kleiner dan in andere deelgebieden. Dat komt doordat er weinig verhard oppervlak is en veel open water. De bergingsopgave in de polders bedraagt in totaal zo'n 175.000 m^3 water, in de planperiode moet hiervan ongeveer 100.000 m^3 worden gerealiseerd om tot een niveau van 80% van de totale benodigde berging in alle polders te komen. Het betreft dan vooral de polders: Dorppolder, Kralingerpolder en Oude Campspolder (die deels ook in het Westland liggen),Duifpolder. Commandeurspolder,

Dijkpolder Maasland (die deels ook in Maassluis ligt en een stedelijke ontwikkeling zal kennen). Een groot deel van deze opgave ligt in de polders waar ook glastuinbouw voorkomt. Ruimte voor waterberging is hier schaars en dus duur. Er moet bekeken worden of er goedkopere mogelijkheden zijn om te voldoen aan de waterbergingsopgave. Hierbij mogen andere belangen niet onevenredig belemmerd worden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsambitie voor Midden-Delfland is hoog. Het hele gebied is onderdeel van de Groenblauwe Slinger. De Holierhoekse en Zouteveensepolder en de (West)boezem zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Delfland wil de ruimte en de ruimtelijke dynamiek in Midden-Delfland gebruiken om een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Daarbij wordt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen zo veel mogelijk gecombineerd met de boezemverbredingen en kadeverbeteringen die in het gebied op stapel staan. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Commandeurspolder; daar worden bij de kadeverbetering meteen natuurvriendelijke oevers aangelegd.
Midden-Delfland is ook bij uitstek een aantrekkelijk gebied voor vis. Delfland wil hier de mogelijkheden voor vismigratie tussen de boezem en de polder vergroten. In de planperiode pakt Delfland de belangrijkste vismigratieknelpunten aan.

Met de agrariërs in Midden-Delfland zoekt het hoogheemraadschap naar mogelijkheden voor samenwerking in de vorm van groenblauwe diensten.

De uitstoot van nutriënten door de landbouw is een serieus probleem voor de waterkwaliteit. Het is in Midden-Delfland niet mogelijk om, binnen de kaders van het huidige mestbeleid, aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen. Delfland volgt in principe het landelijke mestbeleid, maar zoekt samen met de agrarische sector naar mogelijkheden om de emissie van meststoffen naar het oppervlaktewater op vrijwillige basis verder te reduceren. Dat gebeurt in zogenaamde nutriëntenpilots.

1.3.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De kadeverbeteringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt en uitgevoerd. Dat wil zeggen dat zo veel mogelijk samenhangende zaken in één keer met alle betrokken partijen in het gebied worden besproken en ingepast in verschillende plannen. Zo komt het project interactief tot stand, met inbreng van de bewoners, de gemeente en een landschapsarchitect en wordt technisch en financieel maatwerk geleverd. De sociale cohesie en betrokkenheid in het gebied is groot. Dat maakt goede communicatie extra belangrijk.

De waterkwantiteitsopgave in dit gebied kan mogelijk gerealiseerd worden met groen-blauwe diensten. Deze diensten kunnen het economische draagvlak in het gebied verstevigen en voor Delfland is deze methode financieel gunstiger dan het graven van extra open water. Tegelijk kan zo het landschap in stand gehouden worden. Voorwaarden voor blauwe diensten moeten vastgelegd worden in bestemmingsplan en legger. Omdat de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn, zou het inschakelen van een centrale coördinerende ‘gebiedsmakelaar’ een idee kunnen zijn. In de polders waar glastuinbouw voorkomt, ontstaat een dilemma bij het voldoen aan de wateropgave: wordt berging gecreëerd daar waar die nodig is – ‘tussen het

glas' – of waar het het goedkoopst is – 'in het gras'? Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden 'tussen het glas', zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd.

Zowel bij kadeverbeteringsprojecten als bij projecten die gericht zijn op de verbetering van de waterstructuur wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers meegenomen. Die zorgen onder andere voor verbetering van de waterkwaliteit.

1.4 Oostland

Met Oostland wordt in deze paragraaf bedoeld: het grondgebied van Berkel en Rodenrijs, de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Zie figuur 10.4.

Figuur 10.4 Oostland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Oostland is een gevarieerd gebied dat alles in zich heeft: het is groen, het is stedelijk en er is glastuinbouw. De diverse oude kleine dorpskernen zijn allemaal door de Vinexopgave fors gegroeid.

De groengebieden zijn natuur- en recreatiegebieden en weidegebieden. De meeste natuur- en recreatiegebieden zijn in de afgelopen twintig jaar aangelegd. De komende jaren zullen zij nog groeien, ten koste van de weidegebieden en verspreid liggende glastuinbouw.

De glastuinbouw is te vinden op verschillende plaatsen in Oostland: in Nootdorp (Noukoop), rond Pijnacker en aan de noordzijde van Berkel en Rodenrijs (Kleihoogt en Noordpolder). De samenstelling van het glas is in Oostland zeer divers: van zeer moderne nieuwe vestigingen in de Noordpolder, tot veel oudere kassen.

Ruimtelijke dynamiek

De aanleg van de Groenblauwe Slinger en de Vinexwijken zorgt nog zeker tot 2015 voor een hoge dynamiek in het Oostland. In de glastuinbouw is de vuistregel dat kassen een levensduur hebben van ongeveer twintig jaar. Vernieuwing gaat hier vaak samen met schaalvergroting. Ook de glastuinbouw geeft dus dynamiek in het gebied, zij het op een wat beperktere schaal dan de huidige stedelijke en groene ontwikkeling.

Groenblauwe Slinger
De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte die Midden-Delfland verbindt met het Groene Hart. Dit gebied groeit de komende jaren uit tot een waterrijk natuurgebied van ongeveer 20.000 ha; een gebied met een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Het nieuwe gebied voorkomt dat Den Haag en Rotterdam samenklonteren tot één verstedelijkt gebied.

In het Oostland komen grote delen van de Groenblauwe Slinger te liggen. Het gaat om de volgende zones:

- de Bergboezem Berkel en de polder Oude Leede,
- de Zuidpolder van Delfgauw,
- de Groenzone,
- Balij-Bieslandse Bos,
- Akkerdijksche polder en
- Polder Schieveen.

In bijna al deze gebieden gaan inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden. De beschikbare ruimte hiervoor is schaars. In Balij-Bieslandsebos zijn onderdelen al ingericht en in de Akkerdijksche polder is al een plassengebied aanwezig (Ackerdijkse Plassen).

Het gebied over 10 jaar

De Groenblauwe Slinger loopt ononderbroken van Maassluis tot aan het Groene Hart. Er is een netwerk van fiets-, ruiter- en wandelpaden. Het grasland is goeddeels omgezet in natuur. De nieuwe Vinexlocaties zijn gereed. Het glasgebied wordt geherstructureerd op die plekken waar het verouderd is.

1.4.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Er zijn veel boezem- en polderkades in het gebied. Vanwege de ondergrond zijn veel van deze keringen in de Beleidsregel Veendijken aangemerkt als veenkade. De keringen langs het binnenboezemsysteem van Berkel en Rodenrijs zijn in 2008 onderzocht. De kades die hieruit naar voren komen als 'te verbeteren' en de keringen die bij de algemene toetsronde zijn afgekeurd, zullen voor een deel in de planperiode worden verbeterd.

Waterkwantiteit

Uit de ABC-studies is een grote bergingsopgave naar voren gekomen, in totaal circa 400.000 m^3. Dat betekent een ruimtebeslag van ongeveer 130 ha. Voor de periode tot 2015 zal er ca 150.000 m^3 moeten worden gerealiseerd om tot het niveau van 80% van de totaal benodigde berging te komen. Dit betreft opgaven in de Zuidpolder van Delfgauw, polder Schieveen (westelijk deel), Polder Berkel en de polder van Biesland.

De meeste polders in dit gebied zijn in het kader van ABC-Delfland al in een vroeg stadium – in 2001-2002 – onderzocht, vanwege de regelmatige overlast die optrad bij hevige regenval. In 2008 is in een groot deel van het gebied een watergebiedsstudie uitgevoerd. Samen met de al bekende resultaten uit de ABC-studies en de KRW-opgave zijn de gegevens omgezet in peilbesluiten en uitvoeringsmaatregelen.

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een bypass gemaakt voor de Pijnackerse vaart. Met deze bypass wordt het teveel aan water uit de kern van Pijnacker afgevoerd via een alternatief tracé op polderniveau in plaats van het rechtstreeks in de boezem te pompen.

Waterkwaliteit

In het Oostland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Polder Berkel. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.
Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt de komende jaren zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de KRW. Voor de Oostboezem en Polder Berkel is dat niet mogelijk. De ruimte ontbreekt daar om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland en gemeenten zetten voor deze waterlichamen in op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek: natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanleggen als het gebied toch op de schop gaat. Zo realiseert Delfland een deel van de KRW-opgave bij het aanleggen van Bergboezem Berkel, die deel uitmaakt van de Groenzone.

In het Oostland liggen drie waterparels: Ackerdijksche Plassen, de Scheg en Polder Schieveen. Delfland stemt het waterbeheer in deze gebieden zo veel mogelijk af op de bestaande en potentiële natuurwaarden.

Waterketen

In de komende jaren zal in het Oostland de hoeveelheid verontreinigingen in het water geleidelijk minder worden. Dit komt doordat inmiddels het hele buitengebied is aangesloten op de riolering (of een IBA) en door de steeds strengere wet- en regelgeving voor de emissie van verontreinigingen vanuit de glastuinbouw.

1.4.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De opgaven in het gebied zijn groot, vooral op het gebied van waterberging. De gemeentelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument, omdat daarmee in een vroeg stadium wordt nagedacht over het plaatsen van de opgaven in diverse ontwikkelingen. Juist doordat er veel gebeurt kunnen de grote opgaven hier een plek krijgen en kan een groot deel van de kwantitatieve opgave ingevuld worden in de ontwikkelingen zelf, zonder dat Delfland trekker is.

Bij de ontwikkeling van de groene gebieden heeft Delfland een iets andere rol. Hier zoekt het waterschap meer de participatie in projecten, waarbij onderdelen door Delfland getrokken kunnen worden. Dit gebeurt vooral in die gebieden waar een grote opgave voor Delfland kan worden ingevuld. Denk aan de Bergboezem van zowel de polder Berkel als de Zuidpolder van Delfgauw. In deze groenprojecten kan tegelijk de KRW-opgave gestalte krijgen.

In 2009 zal in Oostland een pilot ‘gebiedsgericht werken’ gaan lopen. Het is de bedoeling dat de verschillende projecten en processen van Delfland in dit gebied beter op elkaar afgestemd gaan worden. Hiervoor zal een nog nauwere afstemming met de gemeenten worden gezocht.

1.5 Waterweg

De Waterweg omvat het stedelijke gebied van Rotterdam vanaf Delfshaven tot en met Hoek van Holland. Hierin liggen de Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven, Overschie en Hoek van Holland, de bedrijventerreinen Spaanse Polder en Oost-Abtspolder en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Figuur 10.5 brengt dit deelgebied in beeld.

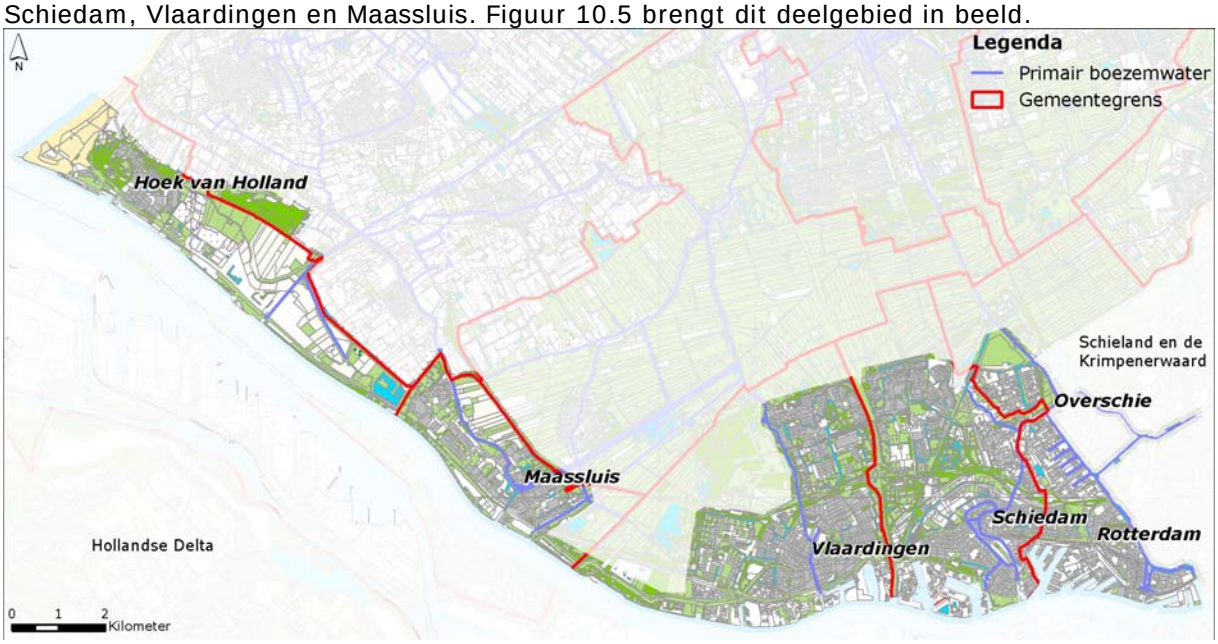

Figuur 10.5 Waterweg

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

De Waterweggemeenten zijn oud stedelijk gebied dat direct grenst aan de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg. De oude kernen liggen vaak hoog, op het niveau van de boezem. Ze zijn in de loop van de twintigste eeuw uitgebreid in alle richtingen en hebben veel verhard oppervlak. De meeste nieuwere wijken zijn in lagergelegen polders gebouwd. Binnen dit stedelijke lint zijn alleen ten oosten en ten westen van Maassluis nog groene gebieden van enige omvang te vinden. Deze gebieden hebben vooral een recreatieve functie, maar deels ook een agrarische.

Er is slechts een relatief kleine hoeveelheid oppervlaktewater in het Waterweggebied. Dat dit niet tot overlast leidt is het gevolg van de overstortbemaling in al deze gemeenten is: bij hevige regenval wordt het water uit de riolering met een grote capaciteit op de Nieuwe Waterweg gepompt. In dit systeem zijn oppervlaktewater en riolering dus nauw met elkaar verweven, zodat er ook wel eens rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt, en er anderzijds veel regenwater en oppervlaktewater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd.

In dit gebied is de primaire waterkering, de Delflandse dijk, belangrijk. Deze deltadijk is in de jaren ’70 van de vorige eeuw aangelegd, en beschermt het achterliggende gebied tegen het water van de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas. Op veel plaatsen liggen bedrijventerreinen of havens buitendijks, zodat de dijk niet altijd direct aan het water grenst en visueel ook niet overal als zodanig herkenbaar is. De oorspronkelijke primaire kering, de Maasdijk, ligt iets verder landinwaarts en is nu een secundaire kering.

Ruimtelijke dynamiek

De komende jaren gaat er veel gebeuren in het gebied. Veel na-oorlogse wijken en bedrijventerreinen worden geherstructureerd. Omdat de steden ook nieuwe woningen moeten bouwen, is verdere verdichting van de stad aan de orde, met verdere verharding als gevolg. Herstructurering vindt meestal in kleine stapjes plaats. Dat maakt het moeilijk om een logisch, samenhangend watersysteem op te bouwen. Ruimte voor water zal vooral aan de randen van de oude bebouwde gebieden gezocht moeten worden. De problematiek is hier zeer vergelijkbaar met die in Haagland (paragraaf 10.1.1).

Grotere kansen voor ‘ruimte voor water’ liggen bij de uitbreidingswijken. Rotterdam en Vlaardingen hebben in hun algemene visie voor de toekomst aangegeven dat de wateropgave kan worden ingepast bij het invullen van de stedelijke bouwopgave.

Veel van de buitendijkse oude bedrijventerreinen zullen in de komende decennia omgevormd worden tot woongebieden aan het water. Aandachtspunt hierbij is de veiligheid tegen overstromingen in deze gebieden in relatie tot de functies die er worden ontwikkeld.

Hoek van Holland heeft de ambitie om hét evenementenstrand van Nederland te worden en heeft daarom behoefte aan een betere ontsluiting. Verder wordt het bedrijventerrein er

vernieuwd en worden er nieuwe woningen gebouwd. De bevolking van Hoek van Holland kan daardoor groeien van 9.000 naar 15.000 inwoners.

Het gebied over 10 jaar

Hoek van Holland heeft een tweede ontsluitingsweg, het spoor is doorgetrokken naar het strand en is omgevormd tot lightrail. De glastuinbouw heeft er plaatsgemaakt voor woningbouw en vernieuwing van het bedrijventerrein.

Qua ruimtebeslag zijn de recreatiegebieden niet dominant; wel zijn ze erg belangrijk voor de leefbaarheid van de aangrenzende woongebieden. Uit de Oranjebuitenpolder en gedeeltelijk ook uit de Bonnenpolder is de agrarische activiteit verdwenen om plaats te maken voor recreatie en natuur. Hierdoor wordt de ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland versterkt. Ook in het Maassluise deel van de Dijkpolder (ten zuiden van de A20) hebben woningen de plaats ingenomen van agrarische activiteit.

1.5.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

In de planperiode worden de dijkvakken verbeterd die in de derde toetsronde van de primaire keringen (2008/2009) als onvoldoende zijn beoordeeld. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is de Harwichknoop in Hoek van Holland. Dit is een zeer complexe situatie met veel verschillende verkeersstromen op een klein oppervlak.

Er loopt een zogenoemde compartimenteringsstudie voor het gebied van dijkring 14, waartoe Delfland geheel behoort. Uit deze studie zal moeten blijken welke status de Maasdijk zal krijgen. In afwachting van de resultaten van deze studie behoudt de Maasdijk zijn huidige status. De status van de dijk is bepalend voor de normen waaraan hij moet voldoen.

Het buitendijks bouwen staat in de komende jaren in de belangstelling. De provincie Zuid-Holland is bezig om hiervoor beleid op te stellen. Dat zal onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk maken. Voor Delfland gaat het hier dan vooral om de buitendijkse gebieden langs de Nieuwe Waterweg; dit zijn voormalige haventerreinen waarvan er veel een woonbestemming krijgen.

Waterkwantiteit

De waterbergingsopgave is voor het Waterweggebied relatief klein, in totaal 150.000m^3, hoewel er weinig oppervlaktewater is. Dat komt door de gemeentelijke overstortbemaling die op veel plekken plaatsvindt. Delfland heeft er geen bezwaar tegen dat de gemeenten bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave (maximaal 125 m^3 per hectare) in te vullen. Als overstortbemaling in stedelijk gebied om enigerlei reden niet

langer kan worden ingezet blijft de gemeente verantwoordelijk om de stedelijke bergingsopgave van 325 m^3 per hectare op een andere manier te realiseren.

Voor het invullen van de wateropgave kijkt Delfland vooral naar de capaciteit van watergangen en gemalen. Door het gescheiden houden van oppervlaktewater en riolering ontstaat er een betere structuur. Bij het verbeteringen van de riolering door het realiseren van een gescheiden stelsel komt er meer hemelwater in het oppervlaktewater. Dat leidt tot een extra opgave.
De bergingsopgave tot 2015 bedraagt ca 80.000 m^3 water, er vanuit gaande dat er in het systeem geen grote wijzigingen optreden. Met de realisatie van deze 80.000 m^3 berging komen we in alle polders tot invulling van ca 80% van de totale berging die nodig is. De opgave tot 2015 is vooral gelegen in de Oost-Abtspolder, Oud-Mathenesse, polder Spangen, polder Schiedam Oost en polder Schiedam West, Sluispolder, Dijkpolder (Maasland), Oranjebuitenpolder (in samenhang met de Oranjepolder in het Westland), opspuiting Buien Nieuwland en de Lange Bonnen.

De capaciteit van gemaal Krimsloot in Hoek van Holland is al vergroot. Door de overname van het waterkwantiteitsbeheer in Schiedam en Vlaardingen (2008) zullen de inspanningen van Delfland voor beheer en onderhoud toenemen.

Waterkwaliteit

In het Waterweggebied ligt een klein gedeelte van de waterlichamen Westboezem en Oostboezem. Voor deze waterlichamen als geheel ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. In het stedelijke gebied langs de Nieuwe Waterweg is de ruimte beperkt. De ruimte die er is wordt benut voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en verder wordt er ingezet op het meelopen met ruimtelijke ontwikkelingen om de KRW-inrichtingsopgave te realiseren.
Om de mogelijkheden voor vismigratie tussen de Nieuwe Waterweg en Delflands boezem te vergroten pakt Delfland drie belangrijke vismigratieknelpunten aan: gemaal Zaaijer, gemaal Parksluizen en het Schiegemaal worden vispasseerbaar gemaakt.
De Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder krijgen in de toekomst mogelijk de status van waterparel als bij de ontwikkeling van deze gebieden de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt ingepast (PEHS).

In het kader van de waterplannen staan diverse maatregelen op stapel om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verder ontkoppelen van riolering en watersysteem.

Waterketen

Langs de Nieuwe Waterweg liggen twee awzi's: De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Voor de awzi De Groote Lucht heeft Delfland samen met de gemeenten een optimalisatiestudie uitgevoerd. De resulterende maatregelen voeren gemeenten en Delfland uit in de planperiode, wat zorgt voor een forse kostenbesparing voor alle partijen.
Ook voor awzi Nieuwe Waterweg staat een optimalisatiestudie op stapel.

1.5.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De onduidelijke status van de Maasdijk veroorzaakt een lastige situatie. Voor het lekenoog heeft de dijk geen functie omdat bij hoogwater de Delflandse dijk het water zal tegenhouden. Toch is de Maasdijk van belang. Dit moet Delfland goed duidelijk maken aan derden. Ook vanuit de cultuurhistorie en als landschappelijk element is de Maasdijk waardevol.

Bij het aanleggen en inrichten van water in de ecologische verbindingszone bij De Bonnen worden zeker natuurvriendelijke oevers aangelegd. Als dat kan gebeurt dit op meerdere plaatsen.

In de dichtbebouwde stedelijke gebieden kan de wateropgave niet gehaald worden zonder innovatie. In dichtbebouwd stedelijk gebied is het realiseren van waterpleinen een kansrijke innovatie (zie kader). Ook groene daken en waterberging onder wegen of in kelders kunnen een bijdrage leveren. Het uitgangspunt van Delfland is dat het water zoveel mogelijk zichtbaar moet blijven. Want het is met water als met een geliefde: uit het oog, uit het hart. Bij onderhoud en beheer geeft ondergrondse waterkering extra werk en soms ook extra kosten. Zichtbaar water vergroot de belevingswaarde ervan, houdt de ‘sense of urgency’ bij burgers levend en is in de meeste gevallen onderhoudsvriendelijker. Waar het kan en waar ruimte is, wordt open water aangelegd.

Waterplein
Een aangenaam stadsplein met spelende kinderen verandert door een flinke regenbui tijdelijk in een waterspeelplaats. Het regenwater kan zich er verzamelen, zakt weg in de bodem en verdwijnt in een rustig tempo in het (gescheiden) riool. Bij de inrichting van het plein kan met de natte perioden rekening worden gehouden door waterproof meubilair of speeltoestellen te plaatsen.

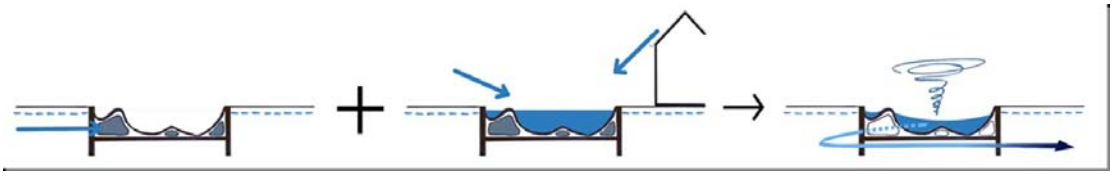

Figuur 10.6: schets van een waterplein

Kostenverdeling en Raamplannen Watertoets in de gemeente Pijnacker-Nootdorp

Inleiding
In het waterplan voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp uit 2005 is door de gemeente en het hoogheemraadschap afgesproken dat er raamplannen watertoets zouden worden opgesteld. In 2005 is hiermee gestart voor de kern Nootdorp. Dit plan is direct meegenomen in het waterplan als concrete uitvoeringsmaatregel, met bijbehorende kosten. De raamplannen, voor de kernen Delfgauw en Pijnacker liggen nu ter vaststelling voor. Het raamplan voor het gehele buitengebied is in de afrondende fase en zal met het nieuw op te stellen waterplan worden vastgesteld.

Doel van het raamplan
De raamplannen hebben als primair doel de noodzakelijke maatregelen voor de wateropgave voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp die volgen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW*) ruimtelijk* een plek te geven binnen de diversen delen van de gemeente.

Hiermee kan het raamplan als onderlegger worden gebruikt voor de watertoets bij ruimtelijke plannen binnen Pijnacker-Nootdorp. Hierbij wordt één van de onderdelen van de watertoets vergemakkelijkt. Voor conserverende plannen of kleine ruimtelijke ontwikkelingen in het bestaande stedelijk gebied kan verwezen worden naar het raamplan om 'geen' water te hoeven meenemen. Voor nieuwe ontwikkelingen is het direct duidelijk wat de kwantitatieve wateropgave is.

Uitgangspunten voor de raamplannen

De wateropgave
De wateropgave vanuit het NBW wordt door Delfland bepaald in het programma ABCDelfland. Inmiddels is voor alle polders in de gemeente Pijnacker-Nootdorp een ABC-studie uitgevoerd en daarmee de wateropgaven bekend. Bij de start van de raamplannen was dit nog niet het geval, iets dat enige vertraging met zich mee heeft gebracht.

De ABC studies gaan echter verder dan de afspraken in de raamplannen. Worden in de raamplannen alleen de waterbergingen in ogenschouw genomen die voor Delfland een zogenaamde tweede fase maatregel zijn, in de ABC-studies worden ook hydraulische knelpunten en eerste fase maatregelen onderscheiden. Eerste fase maatregelen zijn maatregelen die bijvoorbeeld voortkomen uit het historisch bergingstekort (een tekort ten opzichte van de voorheen geldende normen, van voor 2001) en technische maatregelen die de aan- en afvoer van het water kunnen verbeteren. Deze maatregelen dienen op korte termijn (binnen vijf jaar) uitgevoerd te worden en zijn geheel voor rekening van Delfland. De tweede fase maatregelen hebben vaak een ruimtelijke component en hebben een langere realisatietermijn.

De verantwoordelijkheden en de kosten
Voor deze tweede fase maatregelen is in het Waterkader Haaglanden afgesproken dat er een gedeelde verantwoordelijkheid ligt voor gemeente en hoogheemraadschap. Ook de gemeente Pijnacker-Nootdorp hanteert dit Waterkader Haaglanden als basisafspraak om te komen tot een verdeling van kosten en lasten om de wateropgave in haar gemeente in te vullen.

Als principe is uitgegaan van een verdeling dat de gemeente er voor zorg draagt dat de gronden voor de waterberging ter beschikking komen, terwijl het hoogheemraadschap voor de realisatie van de waterberging zorgt. Hierop zijn uitzonderingen denkbaar, zoals wanneer de verhouding van de kosten scheef loopt, wanneer er sprake is van

CONCEPT

andersoortige objecten, zoals de bouw van een gemaal of als er andere partijen bij betrokken zijn.

Voor nieuwe ontwikkelingen (nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen etc) wordt er vanuit gegaan dat deze ontwikkeling zelf zorgdraagt voor voldoende waterberging in het gebied. In een enkel geval wordt een kleine extra opgave geformuleerd om een tekort van elders te compenseren, omdat daar geen mogelijkheden werden gezien.

Voor elk raamplan is een rapport opgesteld. Dit rapport heeft een sterk technisch karakter en geeft veel achtergrondinformatie over het waterhuishoudkundig systeem. De hierna volgende beschrijving van de gebieden en de maatregelen is gebaseerd op deze rapporten. De rapporten zijn ook in te zien op het gemeentehuis respectievelijk het gemeenlandshuis van Delfland.

Overige afspraken
Over de uitvoering van de maatregelen moeten nog nadere afspraken gemaakt worden: wie is verantwoordelijk voor de uitvoering, hoe worden kosten verrekend, hoe wordt er omgegaan met eventuele mee- en tegenvallers, hoe informeert de ene organisatie de andere over belangwekkende ontwikkelingen. Dit zijn operationele afspraken die nog gemaakt moeten worden, maar over het algemeen niet onderhevig zijn aan bestuurlijke besluitvorming.

CONCEPT

Kostenverdeling Delfland – Pijnacker-Nootdorp

Voor een aantal maatregelen zijn afspraken gemaakt over de kostenverdeling met de gemeente Pijnacker-Nootdorp. De genoemde maatregelen komen uit de vastgestelde ABC studies. Het aanlegen van de Watergangen in Emerald en Industrieterrein Ruyven en de aanleg van Gemaal Ruyven komen voort uit het raamplan voor de kern van Delfgauw. Deze maatregelen zijn nog niet vastgesteld, er is wel een kostenverdeling afgesproken. Voor de genoemde projecten wordt nog geen krediet aangevraagd, het gaat alleen om de procentuele kostenverdeling met de gemeente. De projecten waarvoor de afspraken gelden staan hieronder met een korte project beschrijving genoemd. De tabel geeft een korte samenvatting van de afspraken.

1. **Berging Laakbos**
   Bij de inrichting van het Laakbos wordt een waterberging van 16.000 m³ aangelegd. Dit project is in voorbereiding. Met de uitvoering van dit project wordt een groot deel van de wateropgave voor de polder Nootdorp ingevuld.

   De grond voor dit project wordt ingebracht door de Dienst Landelijk Gebied (DLG). De DLG neemt ook de uitvoering van het project voor zijn rekening. Voor de uitvoering van het project draagt Delfland bij aan de kosten voor de inrichting.

2. **Watergangen Emerald en Industrieterrein Ruyven & Gemaal Ruvyen**
   Het verbreden van verschillende watergangen is onderdeel van de ruimtelijke ontwikkeling in het gebied. Door het verbreden van de watergangen wordt het open wateroppervlak in het gebied aanzienlijk vergroot. Naast het verbreden van de watergangen moet de capaciteit van het gemaal worden aangepast van 10 m³ per uur naar 21,25 m³ per uur om bij de toekomstige gebruiksfunctie te blijven voldoen.

   Beide maatregelen zijn nog niet in de ABC studie vastgelegd, maar zijn een uitwerking van het raamplan voor de kern van Delfgauw. Voor de aanleg van de watergangen heeft de gemeente de grond ingebracht. Conform de afspraken in Water Kader Haaglanden zal Delfland de kosten voor de inrichting van de watergangen op zich nemen.

   De kosten voor het nieuwe gemaal worden door de gemeente en Delfland gedeeld (50%-50%)

3. **1e fase waterberging Industrieterrein Boezem**
   Bij uitbreiding van het bedrijventerrein de Boezem is extra water gegraven ter compensatie voor het tekort op het oudere bedrijventerrein.

   Conform de afspraken in Water Kader Haaglanden zal Delfland de kosten voor de inrichting van de watergangen op zich nemen.

4. **Stuwen Nootdorp**
   Om gebruik te maken van de berging in de verschillende peilvakken worden een aantal (automatisch bewegende) stuwen geplaatst. Hiermee wordt tevens afwenteling naar lager gelegen peilvakken voorkomen. Deze maatregel is vastgesteld in het Raamplan voor de kern Nootdorp.

   Gezien de vele 1e fase maatregelen die Delfland in het buitengebied van de gemeente uitvoert,. neemt de gemeente de kosten voor de stuwen in Nootdorp geheel voor haar rekening.

5. **Duiker Molenweg, Nootdorp**
   De duiker onder de Molenweg dient te worden vergroot. Ook is de duiker bouwkundig in een slechte staat.

CONCEPT

Het vergroten van de duiker is een taak van Delfland. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid over de bouwkundige staat van de duiker. In overleg met de gemeente is overeengekomen dat Delfland 40% en de gemeente 60% van de kosten betaalt.

6. Gemaal en aflaat Keijzershof

Voor de nieuwe stedelijke uitbreiding is er een nieuw peilbesluit opgesteld voor Pijnacker-Zuid. (peilvak IV). Het gemaal Overgauwseweg is technisch niet in staat om het peil uit het nieuwe peilbesluit te bemalen bovendien voldoet de capaciteit niet meer.
De gemeente betaalt een deel van de kosten voor het nieuwe gemaal, vanwege het nieuwe peilbesluit en de stedelijke uitbreiding. Het nieuwe gemaal wordt gebouwd naast de Plas van Buysen en voert het water af op de aan te leggen bypass van de Pijnackerse Vaart.

De kosten voor het nieuwe gemaal en aflaat worden door de gemeente en Delfland gedeeld (60%-40%)

7. Pandscheiding Plas van Buysen

Door de bouw van het nieuwe gemaal en aflaat Keijzerhof naast de Plas van Buysen, heeft de Plas van Buyen nog nauwelijks bergend vermogen. Dit is waterhuishoudkundig erg ongewenst. Om het bergend vermogen in de Plas van Buysen te behouden wordt het gemaal en de Plas fysiek gescheiden.

In overleg met de gemeente is overeengekomen dat kosten voor de pandscheiding door de gemeente en Delfland worden gedeeld (50%-50%).

8. Berging Kern Pijnacker / Boezem

Om het bergingstekort van het bestaand stedelijk gebied van Pijnacker op te lossen wordt een berging aangelegd ter hoogte van het bedrijventerrein De Boezem. Bij een kritisch peilstijging zal water vanuit de hoofdwatergang in deze berging stromen. In de berging kan ca 18.125 m^3 aan water worden geborgen.

De kosten voor de aanleg van de waterberging wordt door de gemeente en Delfland gedeeld (50%-50%)

9. Bergingopgave Zuidpolder van Delfgauw

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een waterberging gerealiseerd van 215.000 m^3. Naast deze berging is er nog een opgave van 10.000m^3 in de Droogmakerij in de Zuidpolder van Delfgauw.

De berging maakt onderdeel uit van de Groenblauwe slinger. De provincie is eigenaar van de grond. De gemeente betaalt de gebruikvergoeding aan de provincie, brengt de grond in voor het nieuwe gemaal en de betaalt de kosten voor het omleggen van de riolering. Daarnaast zal de gemeente in de Zuidpolder van Delfgauw grond ter beschikking stellen om de bergingsopgave te realiseren. Voor beide projecten zal Delfland de inrichting van de waterbergingen voor zijn rekening nemen.

CONCEPT

Kosten verdeling 2e fase projecten in Pijnacker-Nootdorp	Delfland x 1000	Gemeente x 1000	
1. Berging Laakbos	263		Geen grondverwerving, uitvoering door DLG maatregel uit: ABC Maatregel cluster 3
2. Watergangen Emerald en Industrieterrein Ruyven	207		Is door gemeente uitgevoerd, kosten moeten nog worden verrekend. maatregel uit: Raamplan Delfgauw
Gemaal Ruyven	800*	800*	50% HHD / 50% gemeente maatregel uit: Raamplan Delfgauw
3. 1e fase waterberging Industrieterrein Boezem	500*		maatregel uit: Raamplan Pijnacker
4. Stuwen Nootdorp		200*	maatregel uit: Raamplan Nootdorp
5. Duiker Molenlweg, Nootdorp	300*	450*	40% HHD / 60% gemeente Grootonderhoud
6. Pandscheiding Plas van Buysen	150*	150*	50/50%, gemeente realiseert maatregel uit: ABC Maatregel cluster 11
7. Gemaal en aflaat Keijzershof	1.500*	1.000*	60% HHD / 40% gemeente maatregel uit: ABC Maatregel cluster 11
8. Berging Kern Pijnacker / Boezem	1.850*	1.850*	50% HHD / 50% gemeente maatregel uit: ABC Maatregel cluster 11
9. Bergingopgave Zuidpolder van Delfgauw	PM	PM	Gemeente neemt de kosten voor gebruiksvergoeding, grondverwerving sloten in de droogmaking, omleg riolering en grondverwerving voor het gemaal voor haar rekening neemt. maatregel uit: ABC maatregel Zuidpolder van Delfgauw

* kosten op basis van kentallen

CONCEPT

Raamplan Kern Pijnacker

Karakteristiek van het gebied
De kern van Pijnacker ligt in twee polders, de Oude Polder van Pijnacker (inclusief Droogmaking) en de Nieuwe of Drooggemaakte Polder (noordelijk deel van het dorp). Beide polders voeren het water af in westelijke richting via de Pijnackerse Vaart naar Delft.

De Oude Polder van Pijnacker is voor verreweg het grootste deel bebouwd, of wordt dat binnen enkele jaren. De meest voorkomende functies zijn glastuinbouw, stedelijk gebied en bedrijventerrein. Alleen het meest oostelijke puntje van de Droogmaking is grotendeels groen en ligt binnen de Groenzone Pijnacker-Berkel. Door deze ontwikkeling zal het groene karakter van het gebied versterkt worden.

De Nieuwe of Drooggemaakte Polder is in het zuidwestelijk deel bebouwd door het stedelijk gebied van Pijnacker. Het oostelijke deel (grofweg ten oosten van de spoorlijn) is voor een groot deel groen en bestaat uit het Balijbos. Alleen de randen (Nieuwkoopseweg en Katwijkerlaan) zijn bebouwd en daar komt ook glastuinbouw voor.

Maatregelen per gebied

CONCEPT

<u>Oude Polder van Pijnacker (incl Droogmaking)</u>

Peilvak I
Peilvak I is het hoofdpeilvak van de polder. Dit ligt grofweg van de grens met de Nieuwe of Drooggemaakte polder in het noorden tot aan de Oranjelaan in het zuiden (grens met Koningshof), ook loopt het peilvak I van oost naar west door de hele polder, dus van het glastuinbouwgebied in het oosten (Molenlaan/Strikkade) tot aan de Overgauwseweg. De gehele oude kern van het dorp ligt hier dus in.

Opmerkelijk is dat ondanks een over het algemeen redelijke drooglegging, de maximaal toelaatbare peilstijging in dit peilvak zeer beperkt is. Gecombineerd met weinig oppervlaktewater in het centrum, is de bergingscapaciteit in dit peilgebied erg laag. De maximaal toelaatbare peilstijging wordt beperkt door drie locaties. Dit zijn een aantal percelen aan de Vlielandseweg, een perceel bij het gemaal van de Droogmaking aan de Molenlaan en het bergbezinkbassin in het centrum van het dorp. In de studie van Oranjewoud en in de ABC studie is uitgegaan van 20 cm maximaal toelaatbare peilstijging. Omdat dit een zeer beperkte peilstijging is, waardoor de berging van water heel veel oppervlak gaat vergen, is er in meer detail gekeken naar de mogelijkheden. De gemeente heeft maaiveldmetingen laten doen bij de laaggelegen percelen en ook is er nauwkeuriger gekeken naar de overstortdrempel van het bergbezinkbassin. Hieruit blijkt dat een aantal weilanden ten oosten van Klapwijk Noord erg laag liggen langs de watergangen. Als deze weilanden iets worden opgehoogd kan een peilstijging van 23 cm zonder problemen worden geaccepteerd. Deze peilstijging wordt dan ook verder als maatstaf gebruikt.

De voorgestelde maatregelen in het kader van het raamplan zijn de volgende:
- Ophoging van de weilanden ten oosten van Klapwijk Noord om de peilstijging van 23 cm mogelijk te maken.
- ontwikkeling Akkerswoude voldoet aan bergingsnorm 325 m3/ha, zonder afvoerbeperkende maatregelen
- ontwikkeling Tuindersdorp-West zal 16% water bevatten, waarbij in ieder geval twee watergangen langs de toekomstige ontsluitingsweg (Tuindersweg) worden aangelegd.

- er wordt een (droge) berging van ca 20.000 m3 water gecreëerd op de grens van Klapwijk Noord en de Droogmaking om de wateropgave van bestaand stedelijk gebied te realiseren.
- Ontwikkeling Rijskade voldoet aan 325m3/ha en levert een verbreding van de Goudenregensingel op (vanuit ABC studie) met 2 meter.
- Eventuele toekomstige ontwikkeling in Overgauw Oost voldoet aan 325 m3/ha bergingsnorm en levert een verbreding van de Wilhelminasingel op met 2 meter.

Peilvak II
Dit peilvak betreft de woonwijk Koningshof. Deze woonwijk voldoet aan de wateropgave, hier worden dus geen maatregelen voorgesteld.

Peilvak III en IV
Peilvak III betreft een groot deel van Pijnacker Zuid (Klapwijk, Tolhek en Keijzershof). Een deel van het toekomstige Tuindersdorp West is ook in dit peilvak gelegen, het is echter mogelijk dat dit in de toekomst bij peilvak I wordt getrokken. De beslissing hierover is afhankelijk van het onderzoek naar de mogelijkheden hiervoor. Voor het peilvak Pijnacker Zuid is in 2000/2001 een nieuw peilbesluit genomen. Effectuering is echter afhankelijk van nieuwbouw van het gemaal aan de oostzijde van de Overgauwseweg, op de grens met peilvak I. Bij de studie is uitgegaan van het nieuwe peil. Er is een maximale peilstijging gehanteerd van 45 centimeter.

De voorgestelde maatregelen in het kader van het raamplan zijn de volgende:
- bij de ontwikkeling van Pijnacker Zuid wordt voldaan aan de bergingsnorm van 325 m3/ha voor het gehele peilvak III.
- Een nieuw gemaal voor peilvak III en een aflaat voor peilvak I in Keizershof, om het peil voor Pijnacker Zuid in te kunnen stellen en het via de by-pass van de Pijnackerse Vaart af te kunnen voeren.
- Er wordt een nieuwe maalkom gerealiseerd voor het nieuwe gemaal in Keizershof.

Droogmaking
De Droogmaking is een lager gelegen deel van Pijnacker, met daarin het bedrijventerrein Boezem, het toekomstig bedrijventerrein Boezem II en het noordelijk deel van de Groenzone Pijnacker-Berkel. Het wordt bemalen door het gemaal aan de Molenlaan, bij de molenstomp. Het gebied dat in de Groenzone is gelegen zal in de toekomst een hoger peil krijgen dan het omringende gebied, waardoor dit deel van het gebied niet meer tot peilvak V zal behoren.

De voorgestelde maatregelen in het kader van het raamplan zijn de volgende:
- bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Boezem II zal het gehele bedrijventerrein (Boezem én Boezem II) voldoen aan de bergingsnorm van 325 m3/ha bij een maximale peilstijging van 45 cm.

<u>Nieuwe of Drooggemaakte Polder</u>

Het bebouwde gebied van de Nieuwe of Drooggemaakte Polder bestaat uit drie peilgebieden.

Peilvak II
Dit peilvak omvat de deelgebieden Centrum Noord II en III en heeft een peil van -5,57 m NAP. Het peilgebied is echter veel groter dan deze twee deelgebieden, en loopt nog in oostelijke richting door. Het deelgebied Centrum Noord III bevat geen oppervlaktewater en voert het hemelwater naar het peilvak I van de Oude Polder af, waardoor deze geen effect heeft op de waterhuishouding van de Nieuwe of Drooggemaakte Polder.
Deelgebied Centrum Noord II heeft volgens Oranjewoud bij een peil van – 5,57 m NAP geen bergingstekort, terwijl uit de ABC studie naar voren komt dat er in het gehele peilvak een tekort van 4400 m3 is. Omdat het peilvak echter veel groter is dan alleen dit

CONCEPT

deelgebied wordt voorgesteld deze opgave in het raamplan Buitengebied een plek te geven.

Peilvak I
Het zuidelijk deel van het sportpark de Groene Wijdte/Rijskade ligt in peilvak I met een peil van -3,10 m NAP., de maximaal toelaatbare peilstijging is in dit gebied 30 cm. Een deel van het gebied is onderbemalen op -3,17 m NAP. In de ABC studie is in dit gebied een bergingstekort van 3200 m3 geconstateerd. Een van de maatregelen die in deze studie wordt voorgesteld, om de afvoer te verbeteren, maar hierdoor ontstaat ook extra berging, is de verbreding van de polderwatergang bij de Rijskade met 2 meter. Voor het overige bergingstekort zal nog verder onderzoek gedaan moeten worden naar oplossingen hiervoor.

Groene Wijdte
Het noordelijk deel van het sportpark de Groene Wijdte is een onderbemaling in een peilvak van ca – 5,35 m. Het sportpark zelf heeft een peil van -5,80 m NAP. Uit de ABC studie is niet gebleken dat er een tekort aan waterberging is. Wel is geconstateerd dat de pompcapaciteit van de onderbemaling te klein is ten opzichte van de norm. De onderbemaling wordt door de gemeente bediend, het is daarom logisch om de vergroting van de pompcapaciteit als maatregel op te nemen voor de gemeente.

CONCEPT

Maatregelen en kostenverdeling

Maatregel	Verantwoordelijke	Verdeling kosten
Ophoging van de weilanden ten oosten van Klapwijk Noord om de peilstijging van 23 cm mogelijk te maken.	Ontwikkeling Klapwijk Noord	Ontwikkeling Klapwijk Noord
ontwikkeling Klapwijk Noord voldoet aan bergingsnorm 325 m3/ha, zonder afvoerbeperkende maatregelen	Ontwikkeling	Ontwikkeling
ontwikkeling Tuindersdorp-West zal 16% water bevatten, waarbij in ieder geval twee watergangen langs de toekomstige ontsluitingsweg (Tuindersweg) worden aangelegd.	Ontwikkeling	Ontwikkeling
er wordt een droge berging van ca 20.000 m3 water gecreëerd op de grens van Klapwijk Noord en de Droogmaking.	Delfland / gemeente	50/50
Ontwikkeling Rijskade voldoet aan 325m3/ha en	Ontwikkeling	Ontwikkeling
levert een verbreding van de Goudenregensingel op (vanuit ABC studie) met 2 meter.		Delfland
Eventuele toekomstige ontwikkeling in Overgauw Oost voldoet aan 325 m3/ha bergingsnorm en levert een verbreding van de Wilhelminasingel op met 2 meter.	Gemeente/ ontwikkeling	Verbreding singel Delfland, overige ontwikkeling
bij de ontwikkeling van Pijnacker Zuid wordt voldaan aan de bergingsnorm van 325 m3/ha voor het gehele peilvak III	Ontwikkeling	Ontwikkeling
bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Boezem II zal het gehele bedrijventerrein (Boezem én Boezem II) voldoen aan de bergingsnorm van 325 m3/ha bij een maximale peilstijging van 45 cm	Ontwikkeling	Ontwikkeling
Bergingstekort 3200 m3 in zuidelijk deel Groene Wijdte/Rijskade (-3.10 m) in Oude Polder (- volgende maatregel)	Delfland/ ontwikkeling	Delfland / ontwikkeling
Verbreding watergang Rijskade met 4 over laatste 600 meter	Delfland	1e fase/ Delfland
Vervangen duiker Koninginnehof	Delfland	1e fase/ Delfland
Vergroten gemaal Koningshof (1,5 m3/min)	Delfland	1e fase/ Delfland
Vergroten 2 duikers ten oosten van de Noordweg bij herstructurering		2e fase
Duiker Pijnacker Noord vervangen bij herstructurering		2e fase
Vergroten gemaalcapaciteit gemaal Rijskade	Delfland	1e fase/ Delfland
Vergroten gemaal Thorbeckelaan	Delfland	1e fase/ Delfland

CONCEPT

Raamplan Kern Delfgauw

Karakteristiek van het gebied
De kern van Delfgauw ligt niet alleen bij een kruispunt van wegen, het ligt ook op een kruispunt van polders en peilvakken.
De noordzijde van de oude kern is gelegen in de Noordpolder van Delfgauw, waar ook het verder gelegen glastuinbouwgebied en een deel van Delft (begraafplaats, tennispark en Ikea) toe behoren. De zuidzijde ligt in de Zuidpolder van Delfgauw, maar het deel tussen de snelweg A13 en de Zuideindseweg hebben bij de ontwikkeling van Emerald een geheel eigen watersysteem gekregen, dat niet in open verbinding staat met de rest van de polder. De polders worden gescheiden door de Pijnackerse Vaart, een hoger gelegen boezemwaterverbinding tussen Pijnacker en Delft. De Pijnackerse Vaart blijft in dit raamplan verder buiten beschouwing.

Maatregelen per gebied

Emerald
De nieuwbouwwijk Emerald heeft een geheel eigen watersysteem binnen de Zuidpolder van Delfgauw met zogenoemd ecowater en stadswater. Het ecowater heeft een peil van -2.80 meter NAP en kan uitzakken tot -3.20 meter NAP (flexibel peil). Het stadswater heeft een vast peil van -3.20 meter NAP. Bij droogte kan het stadswater aangevuld worden met water uit het ecowater. Hierdoor is er geen aanvoer van buiten het gebied nodig en kan de waterkwaliteit, ook in droge perioden, op peil worden gehouden. De Oudemansmolensloot, die van oost naar west door Emerald loopt staat op een hoger peil (-3.00 meter) en heeft geen verbindingen met het overige water in Emerald.

Bij de eerste ABC studie die Delfland in 2001 heeft uitgevoerd, die van de Zuidpolder van Delfgauw, waar Emerald deel van uitmaakt, is er vanuit gegaan dat Emerald voldeed aan alle normen die er beschikbaar waren en is er geen wateropgave bepaald. Het waterhuishoudkundig plan van Emerald dateert echter van 1999 en is gebaseerd op oude normen, niet op die van het NBW. In het kader van het raamplan watertoets is er nader gekeken naar de waterberging in Emerald en is er toch een waterbergingsopgave aangegeven. Deze is gebaseerd op de ABC-bergingsnorm van 325 m3/ha. De reden dat er toch een bergingsopgave gesignaleerd werd, was het hoge peil van het ecowater: hierdoor is in dit deel van Emerald de toelaatbare peilstijging slechts 20 centimeter en is er dus een groot oppervlak aan water nodig om voldoende berging te creëren. In het stadswater is de maximaal toelaatbare peilstijging van 60 cm aangehouden.

Ten zuiden van Emerald ligt het bedrijventerrein Ruijven. Dit bedrijventerrein heeft, net als Emerald, een apart peil ten opzichte van de rest van de polder. Het peil is een vast peil op -3.20 meter. Emerald en Ruijven waren echter waterhuishoudkundig van elkaar gescheiden. Ook Ruijven was niet onderzocht in de ABC studie van de Zuidpolder van Delflgauw en bleek nog een resterende wateropgave te hebben. Ook moest hier nog een gemaal worden aangelegd, om het overtollige water te kunnen afvoeren. Nu staat er een provisorisch noodgemaal langs de Rijksstraatweg.

Na bestudering van deze twee gebieden zijn de volgende maatregelen onderscheiden:
- het verbinden van de twee peilgebieden Emerald en Ruijven met een afsluitbare duiker onder de N470 door. Deze is inmiddels gerealiseerd bij de aanleg van de N470.
- Het oprichten van 1 gemaal voor beide gebieden in Ruijven:
    - het gemaal in Emerald heeft onvoldoende capaciteit om beide gebieden te bemalen (Emerald is 80 ha, Ruijven 40 ha, het gemaal zou dus 50% in capaciteit vergroot moeten worden).
    - Uitbreiding van het gemaal in Emerald zou mogelijk zijn, maar er zijn al problemen met de aanvoer van het water naar het gemaal nabij de ijsbaan, de afvoer van het gemaal is niet optimaal door de kruising met de

CONCEPT

fietstunnel onder de A13 door en de kruising onder de A13 zelf is niet erg ruim en bovendien zou het water van het bedrijventerrein dan naar het helofytenfilter van Emerald getrokken worden, terwijl dat mogelijk iets meer verontreinigingen bevat dan wenselijk is.

- Het uitbreiden van het wateroppervlak in Emerald en Ruijven.

Stedelijk gebied ten oosten van Zuideindseweg
Dit gebied maakt waterhuishoudkundig deel uit van een veel groter peilvak in de Zuidpolder van Delfgauw, waar ook een deel van het weidegebied en het glastuinbouwgebied langs de Schimmelpenninck vd Oyeweg in ligt. Het stedelijk gebied is dicht op elkaar gebouwd en biedt geen ruimte voor extra water. De wateropgave in dit gebied wordt deels ingevuld bij de bouw aan de zuidrand van Delfgauw en wordt deels verschoven naar het raamplan voor het buitengebied van de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Stedelijk gebied ten noorden van de Delftsestraatweg
Dit gebied ligt in de Noordpolder van Delfgauw en staat in verbinding met het Delftse deel van deze polder (tennispark, Ikea; de begraafplaats heeft een eigen peil en bemaling). Ook dit gebied is dicht op een gebouwd met weinig dynamiek, zodat er weinig kansen zijn om de wateropgave in te vullen. Voorgesteld wordt om te kijken of er aan de rand van de bebouwing (nabij de voormalige vuilstort ruimte is om meer water te creëren.

Maatregelen en kostenverdeling

Maatregel	Verantwoordelijke	Verdeling kosten
verbinden watersystemen Ruyven en Emerald	gemeente	gemeente
vergroten watersysteem met ca. 4.700 m²	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente
oostelijke watergang in bedrijven terrein Ruyven ca. 60 m²	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente
watergang nabij het gemaal in bedrijven terrein Ruyven Zuid (150m²)	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente
watergang langs de Zuidpoldersingel in Emerald Zuid, 2550 m² extra open water	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente
gemaal Ruyven-Zuid	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente (50%-50%)

CONCEPT

Hoogheemraadschap van Delfland

Uitwerking Waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling

CONCEPT

Beleidsveld:	Thema- en gebiedsgerichte plannen	Vergaderdatum:	18 december 2008
Aard voorstel:	Besluitvormend	Agendapunt:	
		Kenmerk VV:	7776
		Aantal bijlagen:	1

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

1. Het raamplan wateropgave en watertoets Delfgauw vaststellen
2. Het raamplan wateropgave en watertoets Pijnacker vaststellen.
3. De bij de raamplannen behorende maatregelen procentuele kostenverdeling tussen de gemeente Pijnacker-Nootdorp en Delfland vaststellen.

Probleemstelling:

De invulling van de watertoets op kleinere bestemmingsplanwijzigingen geeft geen mogelijkheden om een deel van de wateropgave te realiseren. Met het vaststallen van de ABC studies is wel aangegeven in welk peilvak ruimte nodig is maar er zijn nog geen afspraken met de gemeente over de realisatie ervan.

Beoogd effect:

De raamplannen hebben als primair doel de noodzakelijke maatregelen voor de wateropgave voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp die volgen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW*) ruimtelijk* een plek te geven binnen de diversen delen van de gemeente.

De duidelijke afspraken over de verantwoordelijkheden en de kostenverdeling voor de maatregelen voor de wateropgave met de gemeente maken.

Inleiding

In het waterplan voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp is één van de maatregelen het opstellen van zogenaamde Raamplannen Watertoets. Deze raamplannen geven een invulling van de waterbergingsopgave in de ruimte. Voor Delfland biedt het zicht op een goede realisatie van de waterbergingsopgave, voor de gemeente biedt het duidelijkheid in het watertoets proces en een randvoorwaarde bij ruimtelijke ontwikkelingen richting projectontwikkelaars.

De wateropgave in de ABC-studies is vaak gedefinieerd in een bergingsopgave van een x aantal m3 berging in een bepaald peilgebied. Deze opgave legt dan een schaduw op elke ontwikkeling die in een dergelijk peilgebied plaatsvindt. Dit terwijl de bouw van bijvoorbeeld een uitbouw aan een woning die niet toegestaan was in het bestemmingsplan, wel watertoetsplichtig was, maar geen enkele mogelijkheid bood om een deel van de wateropgave in te vullen. Om de schaduwwerking te beperken en om in goed overleg te bepalen waar de wateropgave wel ingevuld kon worden is besloten te gaan werken met deze raamplannen watertoets.

In andere gemeente/waterplannen wordt dit vaak uitgewerkt in een waterstructuurplan. Bij het waterplan Pijnacker-Nootdorp is destijds gekozen voor een waterplan op hoofdlijnen en een uitwerking in de tijd.

Kader
Als kader voor deze raamplannen watertoets geldt allereerst het Nationaal Bestuursakkoord Water uit 2003. Hierin zijn de normen voor wateroverlast vastgelegd en is een kader geschapen voor gemeentelijke waterplannen en een eerste aanzet voor een verdeling van de kosten van maatregelen.

In het Regionaal bestuursakkoord 'ruimte voor water en economie in Haaglanden', ook wel Waterkader Haaglanden genoemd, is hierop verder gegaan. Dit akkoord is zowel door de gemeente Pijnacker-Nootdorp als door Delfland ondertekend, en beide partijen voelen zich ook gebonden om de afspraken uit dit regionale akkoord om te zetten in concrete afspraken. Het akkoord is door beide partijen tegen het licht gehouden, waarbij gekeken is welke afspraken rechtstreeks gevolgd kunnen worden en waar nog specifieke afspraken nodig waren.

Toelichting
Al in 2005 is gezamenlijk door Delfland en de gemeente Pijnacker-Nootdorp gestart met de opzet van deze raamplannen watertoets. Het raamplan voor de kern Nootdorp is in april 2005 vastgesteld door het college van Delfland. In dit raamplan is vooral gekeken op welke manier in de kern van Nootdorp de maximale peilstijging (60 cm) die mogelijk is op basis van het maaiveld ook daadwerkelijk kan voorkomen. Het middel hiervoor is een slimme stuw die bij hevige regenval omhoog gezet kan worden en een aantal vaste stuwen. Daarnaast is aangegeven dat de nieuwbouwprojecten in Nootdorp aan de bergingsnormen dienen te voldoen. Omdat Delfland uit uitvloeisel van de ABC studie naar de polder van Nootdorp (cluster 3) al alle kosten in het buitengebied op zich nam, heeft de gemeente aangegeven de kosten van de stuwen in de kern geheel voor haar rekening te nemen. Dit raamplan is hierdoor niet ter vaststelling aan de Verenigde Vergadering aangeboden, aangezien er voor Delfland geen verdere financiële consequenties aan verbonden waren.

In de bijlage wordt een toelichting, het doel en het kader gegeven op de raamplannen van de kern Pijnacker en de Kern Delfgauw.

CONCEPT

Risico's en beheersmaatregelen

Ruimtelijke planvorming
De afspraken met de gemeente Pijnacker-Nootdorp zijn gemaakt met de kennis anno 2008. Er is gekeken naar welke ruimtelijke ontwikkelingen er voorzien worden: afhankelijk van een grote hoeveelheid externe factoren (algemene economie, huizenmarkt, ro beleid en procedures etc) kunnen ruimtelijke ontwikkelingen sneller of langzamer gaan. Als gevolg van politieke veranderingen kunnen ook nieuwe plannen ontwikkeld worden of juist in de prullenbak belanden die al uitgedacht zijn. Planvorming heeft altijd een beperkt realiteitsgehalte in de ruimtelijke ordening. Er is zoveel mogelijk gekeken naar realistische plannen en naar urgentie van maatregelen. Bij de raamplannen is een globale planning aangegeven. Samen met de gemeente zal hier jaarlijks naar gekeken worden en aangegeven wat concreet in het volgende jaar uitgevoerd gaat worden en welke plannen in de tijd gaan schuiven.

Kosten
Voor een deel van de maatregelen zijn alleen kosten aan te geven op basis van kentallen. Deze komen deels uit de stukken van de ABC-studies. Bij een aantal projecten kunnen al wel kosten aangegeven worden, aangezien deze al concreet bekend zijn (bijvoorbeeld de berging in het Laakbos).

In dit voorstel worden geen kredieten aangevraagd, wel worden de kosten inzichtelijk gemaakt. De afspraak met de gemeente bij deze projecten is een procentuele afspraak (bijvoorbeeld 50/50% of 60/40%) zonder een minimum of maximum bijdrage voor één der partijen. De kostenverdeling wordt hier dus ook voortgezet over meer- of minderkosten bij de projecten. Er moeten nog afspraken gemaakt worden over de operationele kant van deze projecten. Delfland heeft inmiddels ervaring in andere gemeenten met het samen uitvoeren van projecten, deze kan worden gebruikt bij het maken van deze operationele afspraken.

De wateropgave en de watergebiedsstudies
De wateropgave die gebruikt is voor de raamplannen is de opgave die volgt uit de ABC-polderstudies. In het gebied van de gemeente Pijnacker-Nootdorp loopt sinds eind 2007 een watergebiedsstudie, waarbij in enkele polders ook een wateroverlaststudie wordt uitgevoerd (in de gemeente Pijnacker-Nootdorp: Zuidpolder van Delfgauw). Uitgangspunt van de watergebiedsstudie is echter dat de ABC maatregelen uitgevoerd zijn, er wordt dus niet teruggekomen op eerder vastgestelde maatregelen. De mogelijke maatregelen die voortkomen uit de watergebiedsstudie zullen in de periode na 2015 worden geprogrammeerd, zodat deze niet de uitvoering van het ABC programma zullen frustreren.

Personele en organisatorische consequenties

Op enkele maatregelen na zijn alle genoemde projecten al eerder vastgesteld in het kader van ABC-polderstudies (cluster 3 en 11). De raamplannen hebben hierdoor geen personele of organisatorische consequenties. Het gemaal Ruijven en extra waterberging in Emerald en Ruijven is nog niet vastgesled in een ABC studie. Deze maatregelen moeten nog worden vastgesteld, dit zal begin volgend jaar aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd.

Communicatie
De raamplannen watertoets en de kostenverdeling zijn vooral documenten die voor de gemeente en Delfland van belang zijn. Ze raken niet direct het belang van een individuele burger. Pas bij de planologische verankering in een bestemmingsplan of bij de realisatie van een specifiek project zullen de belangen van individuele burgers aan bod komen. De communicatie over de raamplannen zal dus vooral gericht zijn op de interne organisaties van de gemeente en Delfland.

Besluitvormingstraject/vervolgtraject
Zowel de Verenigde Vergadering als de gemeenteraad van de gemeente Pijnacker-Nootdorp zullen het voorstel om de raamplannen vast te stellen ontvangen. De besluitvorming in de gemeenteraad zal naar verwachting in de vergadering van december 2008 plaatsvinden. Het raamplan buitengebied wordt volgend jaar vastgesteld.

CONCEPT

Bijlagen
- Kostenverdeling en Raamplannen Watertoets in de gemeente Pijnacker-Nootdorp
- Afsprakenovereenkomst kostenverdeling

Advies
Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissies Waterbeheer en Financiën.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf,

mevr. A. Boomsma mr. M.A.P. van Haersma Buma

Uitwerking Waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling

Kenmerk VV:	7776	Vergaderdatum:	18 december 2008
Beleidsveld:	Gebiedsgerichte plannen	Agendapunt:	

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d. 11 novermber 2008, kenmerk …

gelezen het advies van de commissies: Commissie Waterbeheer en Commissie Financiën

BESLUIT

1. Het raamplan wateropgave en watertoets Delfgauw vaststellen
2. Het raamplan wateropgave en watertoets Pijnacker vaststellen.
3. De bij de raamplannen behorende kostenverdeling tussen de gemeente Pijnacker-. Nootdorp en Delfland vaststellen.

CONCEPT

Aldus besloten in de openbare vergadering van 18 december 2008

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,	de Voorzitter,
mevr. A. Boomsma	mr. M.A.P. van Haersma Buma

Uitwerking Waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling

Kenmerk VV: …

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

In het waterplan voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp uit 2005 is door de gemeente en het hoogheemraadschap afgesproken dat raamplannen watertoets zouden worden opgesteld. De raamplannen, voor de kernen Delfgauw en Pijnacker liggen nu ter vaststelling voor.

De raamplannen hebben als primair doel de noodzakelijke 2e fase maatregelen voor de wateropgave voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp die volgen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW*) ruimtelijk* een plek te geven binnen de diversen delen van de gemeente.

Hiermee kan het raamplan als onderlegger worden gebruikt voor de watertoets bij ruimtelijke plannen binnen Pijnacker-Nootdorp. Hierbij wordt één van de onderdelen van de watertoets vergemakkelijkt. Voor conserverende plannen of kleine ruimtelijke ontwikkelingen in het bestaande stedelijk gebied kan verwezen worden naar het raamplan om 'geen' water te hoeven meenemen. Voor nieuwe ontwikkelingen is het direct duidelijk wat de kwantitatieve wateropgave is.

Voor een aantal specifieke maatregelen uit de Raamplannen zijn procentuele afspraken gemaakt over de kostenverdeling met de gemeente Pijnacker-Nootdorp. In dit voorstel worden geen kredieten aangevraagd. Als principe bij de kostenverdeling is uitgegaan van een verdeling dat de gemeente er voor zorgt dat de gronden voor de waterberging ter beschikking komen, terwijl het hoogheemraadschap voor de realisatie van de waterberging zorgt.

..

CONCEPT

Agenda voor de vergadering van de afdeling Oostland van het Hoogheemraadschap van Delfland op 30 oktober 2008, aanvang 09.00 uur in de Collegekamer van het Gemeenlandshuis in Delft

A G E N D A

		Tijdstip
1.	Opening	09.00 - 09.05
2.	Begroting 2009	09.05 - 09.35
3.	Notulen vergadering afdeling Oostland 21 mei 2008	09.35 - 09.45
4.	Actiepuntenlijst	09.45 - 09.50
5.	Mededelingen en ingekomen stukken	09.50 - 09.55
6.	Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam PRESENTATIE	09.55 - 10.15
7.	Herijking uitvoeringsprogramma Waterplan Delft	10.15 - 10.35
8.	Ontwerp-waterbeheerplan 2010 - 2015	10.35 - 11.05
9.	Project Wateroverlast binnenstad Delft	11.05 - 11.20)
10.	Uitwerking waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling PRESENTATIE	11.20 - 11.50
11.	Rondvraag	11.50 - 12.00
12.	Sluiting Laatste vergadering afdelingsbestuur	12.00

Donderdag 6 november 2008 wordt in het Gemeenlandshuis van Delfland een informatie-bijeenkomst gehouden voor de ingezetenen van de afdelingen Oostland en Haagland.
De bijeenkomst begint om 20.00 uur (ontvangst vanaf 19.30 uur). Onderwerpen die aan de orde komen, zijn het Waterbeheerplan 2010 - 2015, de tarieven 2009 en een verkiezingsmarkt.

Hoogheemraadschap van Delfland

Beleidsbegroting 2009

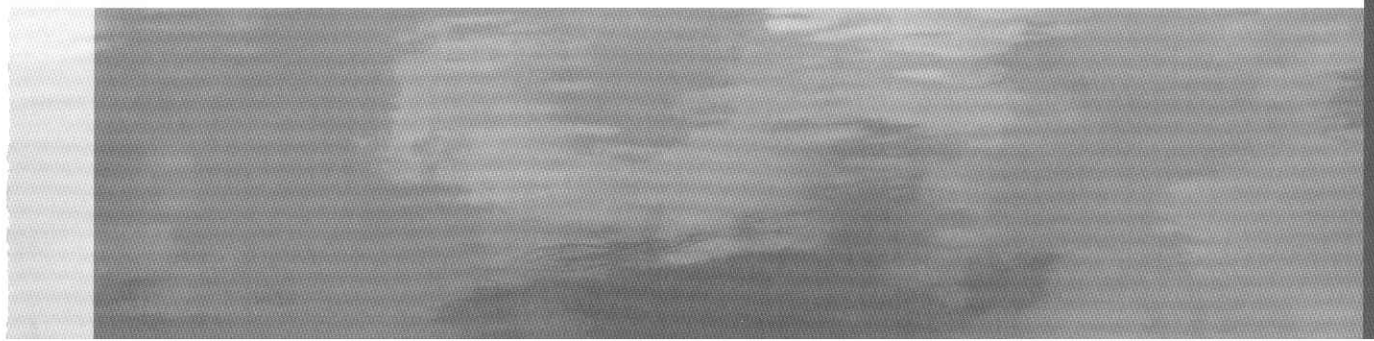

Begroting 2009

Colofon

Delft, oktober 2008

Begroting 2009

Samenstelling
Hoogheemraadschap van Delfland

Foto omslag
Den Haag Ypenburg
Manon Eekhout

www.hhdelfland.nl

Hoogheemraadschap van Delfland
Phoenixstraat 32
Postbus 3061
2601 DB DELFT
tel: 015-2608108

VOORWOORD

Delfland verandert

Dat uit zich op vele manieren. Na jaren van plannen maken, zijn veel projecten in de uitvoeringsfase terechtgekomen of gerealiseerd. Er is veel werk verzet om Delfland ook in de komende jaren droog, veilig en schoon te houden. Dat is hard nodig, gezien de dalende bodem, het veranderende klimaat en het dichtbevolkte en dichtbebouwde gebied. Bovendien moeten we voldoen aan wettelijke normen en kaders. En die zijn er niet voor niets!

De meerjarenbegroting is een eerste succesvolle stap in de ontwikkeling naar een systeem van concrete, tijdige planning en beheersbaarheid. Door de nieuwe Waterschapswet die vanaf 1 januari 2009 in werking treedt, wijzigt de planning & controlcyclus. De voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang.

Ook het meerjarenperspectief verandert. Delfland ontwikkelt zich van een eeuwenoude beheerorganisatie naar een jonge investeringsonderneming. Intern portfoliomanagement en externe samenwerking met heel veel partners zijn daarbij noodzakelijk. Deze groei dient beheersbaar te zijn en te blijven. Dat is een hele opgave. Alle projecten moeten per jaarschijf helder in beeld worden gebracht. Dit jaar is hard gewerkt om dat voor 2009 tot op detailniveau uit te werken. Daar gaat Delfland op sturen.

Veel meer dan in het verleden moet Delfland prioriteiten stellen. Bijvoorbeeld in het Waterbeheerplan 2010 – 2015. Tot en met 2015 zijn op hoofdlijnen prioriteiten gesteld en wordt het jaarlijks investeringsvolume op een maximum van 95 miljoen euro vastgesteld. Aan de hand van het Waterbeheerplan 2010 - 2015 worden de jaarschijven 2010 en volgende jaren verder in detail uitgewerkt.

Ten slotte moet de bedrijfsvoering veranderen om te voldoen aan de eisen die bij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid horen. Delfland realiseert zich dat de hoge en stijgende kosten die het beheer van ons watersysteem en de zuivering van afvalwater met zich meebrengen, uitstekend moeten worden beheerd. Zodat de lasten op een open en transparante wijze kunnen worden verantwoord.

De dijkgraaf,

Michiel van Haersma Buma

De belangrijkste kengetallen van deze begroting zijn:

	Rekening 2007	Begroting 2008 (oorspr.)	Begroting 2009
Exploitatiekosten (mln. euro's)	175,7	185,6	231,8
Watersysteembeheer			*81,8*
Zuiveringsbeheer			*150,0*
Exploitatieopbrengsten	179,6	178,5	194,0
Watersysteembeheer			*76,8*
Zuiveringsbeheer			*117,2*
Exploitatiesaldo	3,9	- 7,1	- 37,8
Watersysteembeheer			*- 5,0*
Zuiveringsbeheer			*- 32,8*
Personeelsformatie (fte)	522,5	530,5	558,6
Investeringsuitgaven (mln. euro's)	169,2	89,9	94,1

INHOUDSOPGAVE

Leeswijzer 7

1. Programmaplan 9
   - A: Planvorming 11
   - B: Aanleg en onderhoud waterkeringen 14
   - C: Inrichting en onderhoud watersystemen 16
   - D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken 18
   - E: Vergunningverlening en handhaving keur 22
   - F: Beheersing van lozingen 26
   - G: Heffing en invordering 30
   - H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzog 31
   - I: Bedrijfsvoering 33
   - J: Belastingopbrengsten 35

2. Paragrafen 37
   - 2.1 Ontwikkelingen en afwijkingen 39
   - 2.2 Uitgangspunten en normen 40
   - 2.3 Incidentele baten en lasten 43
   - 2.4 Kostentoerekening 44
   - 2.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen 45
   - 2.6 Waterschapsbelastingen 46
   - 2.7 Weerstandsvermogen 50
   - 2.8 Financiering 52
   - 2.9 Verbonden partijen 54
   - 2.10 Bedrijfsvoering 56
   - 2.11 EMU-saldo 61

3. Begroting naar programma's en kostendragers (voor doorbel. bedrijfsvoering) 63

4. Begroting naar programma's en kostendragers (na doorbel. bedrijfsvoering) 67

5. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten 71

6. Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten 75

7. Berekening tarieven 2009 79

LEESWIJZER

Als gevolg van de nieuwe Waterschapswet is de begroting onderverdeeld in twee delen:
- Het programmaplan en de paragrafen bij de begroting;
- De exploitatiebegrotingen naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstensoorten.

In hoofdstuk 1 worden alle programma's beschreven. Hier worden de doelstellingen voor 2009 beschreven en de maatregelen die worden genomen om deze doelstellingen te bereiken. Daarnaast worden de risico's per programma beschreven. Als gevolg van de invoering van het Waterschapsbesluit dient de meerjarenraming en de begroting vanaf 2009 te bestaan uit programmaplannen. De indeling van deze begroting is daarop aangepast. Deze indeling is vrijwel gelijk aan de indeling van de beleidsvelden.

In de paragrafen in hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten, de hoofdlijnen van het beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede financiële gevolgen van dat beleid beschreven.

In de eerste paragraaf komen de ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar aan de orde. Hier wordt voornamelijk ingegaan op de internationale en nationale ontwikkelingen, beleidsvoornemens en actualiteiten die van belang zijn voor de besluitvorming over het beleid dat in de begroting is verantwoord.

De tweede paragraaf besteedt aandacht aan het gehanteerde salarispeil, autonome loonkostenontwikkeling en overige uitgangspunten en normen.

Omdat incidentele baten en lasten kunnen leiden tot minder inzicht in het reguliere, meerjarige beeld van baten en lasten en dus van de netto kosten, worden deze apart in de derde paragraaf vermeld.

In het kader van transparantie wordt de gehanteerde kostentoerekeningssystematiek in paragraaf vier beschreven.

De toevoegingen en onttrekkingen in het komende begrotingsjaar van de overige vermogensbestanddelen, zoals de overige bestemmingsreserves en de voorzieningen, worden behandeld in paragraaf vijf.

In de paragrafen zes en zeven wordt aandacht besteed aan de waterschapsbelastingen en het weerstandsvermogen.

Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn de waterschappen verplicht een financieringsparagraaf in de begroting op te nemen. Deze is opgenomen in paragraaf acht.

Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij wordt in paragraaf negen beschreven wat het financiële en het bestuurlijke belang is voor het waterschap.

In paragraaf tien komt de bedrijfsvoering aan de orde. Hier wordt met name ingegaan op de ondersteunende taken van het waterschap en de benodigde formatie-omvang voor het komende begrotingsjaar.

Tenslotte is in de laatste paragraaf een overzicht van het EMU-saldo opgenomen.

1. Programmaplan

1. PROGRAMMAPLAN

A: Planvorming

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de planvorming, zoals Waterbeheerplan, Beheerplan waterkeringen, Thema- en gebiedsgerichte plannen en Plannen van derden. Het programma wordt in vier onderdelen verdeeld, te weten kennisontwikkeling en innovatie, beleidsontwikkeling, instrumenten en cyclische processen.

1. Kennisontwikkeling en innovatie

Doelstelling:

In 2009 staat het op orde brengen en houden van de kennisbasis over het watersysteem van Delfland ten behoeve van beleid, beheer en advisering derden centraal. Ten behoeve van advisering en calamiteiten wordt de kennis van het boezemsysteem vergroot.

Maatregelen:

In een aantal 'proeftuinen' worden in Haaglanden effectievere vormen van waterberging onderzocht. Deze onderzoeken leveren kennis op over het proces en de inhoud om dergelijke waterbergingen te kunnen realiseren. De bergingen zullen uiteindelijk ook daadwerkelijk worden gerealiseerd door subsidies uit bijvoorbeeld het onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat. Voor alternatieve en innoverende waterbergingstechnieken zal een adviesloket worden geopend alsmede een systematiek voor de afweging van innovatieve technieken en de juridische borging ervan.

In het gebied van Delfland zijn een aantal kaden gevoelig voor droogte. Deze kaden worden vaak "veenkaden" genoemd. Voor een goed beheer en onderhoud van deze droogtegevoelige kaden is meer kennis nodig over hoe deze waterkeringen reageren op langdurige droogte. In het kader van de klimaatadaptatie wordt door Delfland aan dergelijke onderzoeken naar droogtegevoelige kaden meegewerkt.
Om dijken te versterken worden ze vaak verbreed. Er zijn technieken in ontwikkeling om zonder dijkverbreding dijken te versterken. Onderzocht wordt of een pilot met één van deze technieken mogelijk is.

Delfland start in 2009 het onderzoeksprogramma Kaderrichtlijn Water (KRW) en neemt, in het kader van het Innovatie- en Synergieprogramma KRW, deel aan twee onderzoeksprojecten. In watergebiedstudies start Delfland met de uitwerking van ecologische doelen voor niet-KRW-wateren.

Risico's:

In verband met de onzekere situatie rond besluitvorming van proeftuinen waterkader Haaglanden over en het toekennen van subsidies, wordt het programma wellicht minder ambitieus en krijgt het een andere scope.

2. Beleidsontwikkeling

Doelstelling:

Het krijgen en houden van een actueel beoordelingskader van de beheerstaken van Delfland.

Maatregelen:

Ten behoeve van het voorkomen van wateroverlast, watertekort en grondwater zal Delfland zijn beleid op orde brengen en houden. Daartoe zal Delfland in 2009 onder meer de beleidsnota normering wateroverlast evalueren en zonodig bijstellen en een implementatieplan voor Klimaatadaptatie opstellen. De visie zoetwatervoorziening zal een vervolg krijgen onder andere in de vorm van een beleidsnota voor doorspoelen. Om haar invloed op de ontwikkelingen rond het Volkerak-Zoommeer te houden zal Delfland kiezen voor een actieve participatie.
De provincie draagt dit jaar een deel van haar taken voor wat betreft grondwater over aan Delfland. Ook een deel van het vaarwegbeheer taken wil de provincie overdragen. Ten aanzien van het vaarwegbeheer zal Delfland de consequenties van de overdracht in kaart brengen. Voor wat betreft de grondwatertaken zal Delfland grondwaterbeleid en een grondwaterverordening vaststellen en zullen afspraken worden gemaakt met de provincie en de gemeenten. De invulling van de Keur zal in 2009 vorm krijgen door naar verwachting twee beleidsnota's met bijbehorende beleidsregels. Deze vormen onderdeel van nota Integrale Inrichtingscriteria Wateren.

Met het uitwerken van financieel beleid voor keringen en waterkwaliteit zal het voorlopige bestuurlijke standpunt over de financiering van de kwantitatieve wateropgave worden omgezet in een definitief en integraal beleid. De Beleidsvisie Waterplannen uit 2004 wordt geëvalueerd en herzien om een beter kader te vormen voor de planprocessen met de gemeenten. Het aspect monitoring en evaluatie zullen een steviger plek krijgen.

In 2009 wordt een integrale visie omgaan met en beheren van waterkeringen opgesteld. Deze visie komt in de plaats van het beheerplan primaire waterkeringen. Het huidige beheerplan primaire waterkeringen 2005 - 2009 zal als gevolg van nieuwe wetgeving geen opvolger krijgen. Delfland acht een integrale visie noodzakelijk. Het gebied van Delfland is druk en vol. Het omgaan en het beheer van waterkeringen in dit gebied vraagt daarom veel zorgvuldigheid.
Volgend op deze visie zullen een aantal beleidsnota's worden opgesteld; deze beleidsnota's waren grotendeels reeds geprogrammeerd in het Waterbeheersplan (WBP) 3.
Delfland stelt in 2009 een emissiebeheersplan op en zet een beleidsmonitoringsstructuur op ten behoeve van de KRW. Delfland vertaalt de KRW-opgave in gebiedsplannen en stelt een beleidslijn op voor niet KRW-wateren.

Risico's:

Grondwater. Overdracht van taken kent vele risico's waar de komende twee jaar pas goed zicht op komt. Dit heeft te maken met inzicht in exacte omvang van de werkzaamheden die op ons afkomt, inzicht in huidige situatie ten aanzien van grondwateroverlast en de kwaliteit van het vergunningenbestand dat wordt overgedragen vanuit de provincie.

3. Instrumenten

Doelstelling:

Met het ontwikkelen en actualiseren van zijn instrumentarium kan Delfland relevante planvorming op effectieve manier toetsen en selecteren op bruikbaarheid.

Maatregelen:

De werking van een 'waterbank' of 'waterfonds' als alternatieve en effectieve financieringsvorm voor de wateropgave wordt onderzocht. Dit onderzoek is gericht op het in beeld brengen van randvoorwaarden en mogelijke organisatievormen, inclusief een reëel experimenteergebied.
Om te bepalen wat voor inzet Delfland op plannen van derden levert, afhankelijk van urgentie en noodzaak van de opgaven, wordt in 2009 een instrumentarium ontwikkeld.
Op basis van de landelijke Handreiking Watertoets zal de Handreiking Watertoets Delfland uit 2008 worden voorzien van een paragraaf 'maatschappelijke kostenanalyse'. Met uitvoering van deze paragraaf zal bij advisering en beoordeling van initiatieven óók de kosteneffectiviteit van maatregelen betrokken worden. De watertoets wordt KRW-proof gemaakt.

Risico's:

Geen.

4. Cyclische processen

Doelstelling:

Met het uitvoeren van cyclische processen houdt Delfland haar beheerstaken op orde.

Maatregelen:

Naast de hiervoor beschreven ontwikkelingen kent de sector een aantal acties, die als cyclisch bestempeld kunnen worden. Deze zijn overigens wat betreft capaciteitsbeslag en druk op de financiën niet minderwaardig aan deze nieuwe ontwikkelingen. Hierbij kan gedacht worden aan het onderhouden en actualiseren van waterplannen, het uitvoeren van accountmanagement, het doen van watergebiedstudies, opstellen van peilbesluiten, participeren in of stimuleren van plannen van derden, actualiseren van leggers, uitvoeren van veiligheidstoetsen, bewaken en onderhouden van rioleringsplannen en het uitvoeren van eerder ingestelde subsidieregelingen.

Risico's:

Geen.

B: Aanleg en onderhoud waterkeringen

Omschrijving:

Al vele eeuwen onderhoudt Delfland de kades in het gebied. Daartoe worden visuele inspecties uitgevoerd, grasbekledingen op kades gemaaid, kleine herstelwerkzaamheden uitgevoerd en wordt buitengewoon onderhoud (aanpassing profiel) uitgevoerd om de waterkeringen op vereiste leggerafmetingen te houden en te laten voldoen aan gestelde veiligheidseisen. Primaire waterkeringen en genormeerde regionale waterkeringen worden regelmatig getoetst en waar nodig worden verbeteringswerken uitgevoerd.

Doelstellingen:

1. Met het ontwikkelen en actualiseren van zijn instrumentarium kan Delfland zijn veiligheidsbeleid realiseren;
2. Het in 2009 volgens planning uitvoeren van een deel van de versterking van de zwakke schakels Delflandse kust (gereed 2013);
3. Het volgens planning uitvoeren van versterking regionale waterkeringen;
4. Inspecties, onderhoud en buitengewoon onderhoud worden volgens planning uitgevoerd om er voor zorg te dragen dat kades blijven voldoen aan de veiligheidseisen. Het onderhoud voldoet aan de gedragscode in de Flora- en faunawet.

Maatregelen:

Beheersinstrumenten waterkeringen
Op basis van de uitkomsten van de veiligheidstoetsing regionale waterkeringen uit 2008 wordt in 2009 een nieuw kadeverbeteringsprogramma regionale waterkeringen opgesteld. Het programma regelt een op systematische wijze op orde brengen van de Delflandse waterkeringen. Voor 2015 moeten de meest risicovolle regionale waterkeringen op orde zijn. In 2009 moet worden gerapporteerd over de veiligheid van de primaire waterkeringen. Primaire waterkeringen worden na elke toetsronde op orde gebracht, conform de prioritering van het rijk.

Versterking zwakke schakels kust
De werkzaamheden aan de Delflandse kust starten najaar 2008 en zijn volgens planning eind 2011 gereed.

De versterking van de zwakke schakel bij Scheveningen start naar verwachting eind 2009 en duurt tot 2013.

Versterking regionale keringen
Eind 2008 wordt het eerste deel (globale toetsing) van de regionale keringen afgerond. Hieruit volgen een aantal verbeteringswerken, die worden geprioriteerd. Start van nieuwe werken is niet eerder dan 2010. In 2009 worden de in juli 2008 al lopende projecten voortgezet. Bij de planvorming wordt naast veiligheid zoveel mogelijk rekening gehouden met andere belangen. Afronding van de werkzaamheden vindt zoveel mogelijk plaats voor 2015, met in overleg met de provincie een uitloop naar 2020.

Inspecties, onderhoud en buitengewoon onderhoud
Jaarlijks worden de waterkeringen geïnspecteerd. Resultaten hiervan vormen een basis voor de onderhoudsprogrammering. Het dagelijks onderhoud (maaien) vindt twee maal per jaar plaats, waarbij gewerkt wordt binnen de randvoorwaarden uit de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen.

Het programma voor buitengewoon onderhoud aan de kaden wordt jaarlijks vastgesteld en op de markt gezet. De werkzaamheden worden afgestemd met het verbeteringsprogramma.

Risico's:

Algemeen
Door middel van prioritering zijn de investeringsvolumes voor 2009 gemaximaliseerd en zijn maatregelen in tijd gezet. Nadere prioritering in het kader van het WBP dient plaats te vinden. Uit de toetsing van kadeverbeteringen en de watergebiedstudies volgen aanvullende maatregelen, die vervolgens steeds nadere prioritering vereisen om het investeringsvolume niet te groot te laten worden.

Zwakke schakels
Projecten zijn in de uitvoeringsfase 100 % subsidiabel. De voorbereidingskosten mogen voor maximaal 15 % van de uitvoeringskosten worden gedeclareerd. Deze moeten wel door Delfland worden voorgeschoten. Het beschikbare krediet van twee miljoen euro (en de toezegging dat, als het nodig is, er nog eens twee miljoen euro beschikbaar is) lijkt vooralsnog voldoende.

Met de opdrachtnemer, de gemeente Den Haag, zijn wat betreft Scheveningen nog geen afspraken gemaakt over betalingen van Delfland aan de gemeente. Delfland loopt hier het risico de laatste 20 % van de uitvoeringskosten te moeten voorschieten.

De kosten in de voorbereiding voor het project Scheveningen lopen flink op. Er wordt op gestuurd dat de voorbereidingskosten niet 15 % van de uitvoeringskosten overschrijden, maar overschrijding is niet in geheel uit te sluiten. In dat geval moet Delfland hiervan mogelijk een deel dragen.

C: Inrichting en onderhoud watersystemen

Omschrijving:

Al vele eeuwen onderhoudt Delfland watergangen en kades, voert baggerwerkzaamheden uit, onderhoudt kunstwerken om de afvoer van water te waarborgen. De normale cyclische onderhoudsprocessen zoals baggeren, krozen en zuiveren, maaien van grasbekledingen op de kades, het onderhoud van natuurvriendelijke oevers, het onderhoud van gemalen en muskusrattenbestrijding, worden ook de komende jaren uitgevoerd.

Doelstellingen:

1. Het uitvoeren van Watersysteemonderzoek met de focus op waterkwaliteitsmonitoring;
2. Door middel van het uitvoeren van een goed beheer van peilen en onderhoud van watergangen en gemalen wordt er voor zorg gedragen dat de watersystemen op de juiste wijze blijven functioneren;
3. Met het ontwikkelen en actualiseren van haar instrumentarium kan Delfland zijn beleid ter voorkoming van wateroverlast of watertekort en op het gebied van grondwater op effectieve manier realiseren.

Meer specifiek geldt:

- De maatregelen uit het programma ABCDelfland worden volgens planning uitgevoerd;
- Het benodigde onderhoud aan de watergangen en waterbergingen (baggeren en krozen en zuiveren) en gemalen en monitoring wordt uitgevoerd volgens planning. Het onderhoud aan watergangen en waterbergingen voldoet aan de gedragscode in de Flora- en faunawet;
- Het project Technische Automatisering wordt conform planning uitgevoerd;
- In 2009 wordt een meetplan vastgesteld voor de monitoring van de waterkwantiteit.
- Grondwater pm.

Maatregelen:

Beheersinstrumenten watersystemen
Hiertoe zal in 2009 onder meer de legger waterlopen definitief worden vastgesteld en geïmplementeerd en zal het beheerplan voor het beheerregister worden afgerond en zal de uitvoering van start gaan.
Het instrument "waterbergingsbalans" zal als instrument om de realisatie van de waterbergingsopgave te monitoren worden ontwikkeld. De watergebiedstudies in Berkel en Delft worden afgerond terwijl de 3e watergebiedstudie van start zal gaan en de 4e wordt voorbereid.
Minimaal één waterakkoord zal worden herzien om ook deze als instrument actueel te houden. Voorts zullen vervolgonderzoeken in het kader van ABCDelfland en de waterplannen worden uitgevoerd.

Programma ABCDelfland
Het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) bepaalt doelen en normen voor het tegengaan van wateroverlast vanuit het oppervlaktewater. Hierover zijn met gemeenten afspraken gemaakt in de gemeentelijke waterplannen. De werkzaamheden om het systeem aan de landelijke normen te laten voldoen vinden plaats in het kader van het programma ABCDelfland.

In het kader van integrale watergebiedstudies wordt gekeken naar het meest gewenste grond- en oppervlaktewaterregiem. In dit kader vindt ook een herijking plaats van de wateropgaven in relatie tot nieuwe klimaatgegevens. Dit kan in de

periode leiden tot aanvullende maatregelen en deze moeten worden geprioriteerd ten opzichte van de reeds bekende maatregelen.

Bekeken wordt welke maatregelen uit de KRW meegenomen kunnen worden bij de uitvoering van het programma ABCDelfland.

Onderhoud watergangen, waterbergingen en kunstwerken
In relatie tot maatregelen in verband met de KRW wordt verder vormgegeven aan ecologisch onderhoud en de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers. Daarbij wordt bekeken hoe verdergaande samenwerking met gemeenten en derden (onder andere agrariërs) hieraan kan bijdragen. Ook wordt bekeken hoe middels onderhoud de visstand kan worden beïnvloed en in de gewenste richting kan ontwikkelen.

De Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen vraagt om een andere benadering van onderhoud als het gaat om termijnen en wijze van uitvoeren. In 2008 zijn belangrijke stappen gemaakt met het implementeren van de gedragscode. In 2009 wordt de implementatie afgerond en wordt een visie opgesteld van de betekenis van de gedragscode voor het onderhouden van het secundaire onderhoudssysteem door aangelanden.

Het nieuwe besluit Bodemkwaliteit heeft effect op de baggerwerkzaamheden. In dit kader is het nodig om met gemeenten afspraken te maken over meer afzetmogelijkheden van baggeren.

Monitoring waterkwantiteit
Voor de monitoring van oppervlaktewater wordt in 2009 een meetprogramma opgesteld dat het uitgangspunt is voor het inrichten en exploiteren van een meetnet in de periode 2009 - 2013.

Voortvloeiend uit het meetprogramma is eerder gestart met het project Technische Automatisering van de waterbeheersing. Dit behelst het uitbreiden van het digitale meetnet en het inrichten van een nieuwe meet- en regelkamer in Vlaardingen.

Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing: gemalen
Vanaf januari 2009 is het correctief onderhoudsplan vervangen door het preventieve onderhoudsplan. Dit houdt in dat de gemalen per cyclus worden gerenoveerd of vervangen. De kans dat gemalen in korte tijd tegelijk onverwacht ingrijpend onderhoud nodig hebben, wordt zo verkleind. Met het preventief onderhoudsplan worden de kosten beter financieel beheersbaar en het voorkomt fluctuerende kosten.

Risico's:

Financiële risico's worden de eerste jaren binnen het product monitoring waterkwantiteit niet verwacht. De beheer- en onderhoudskosten van de monitoringsystemen nemen in de komende jaren af, terwijl de verbindingskosten significant toe gaan nemen. Op het gebied van de dagelijkse operationele monitoringaspecten worden bij de implementatie van het project Technische Automatisering geen noemenswaardige problemen verwacht. Een risico dat onderkend wordt is hoe tijdens waterbezwaarsituaties en andersoortige incidenten of calamiteiten, de twee naast elkaar functionerende systemen zich gaan gedragen en hoe Delfland hier organisatorisch gesteld staat.

Via prioritering zijn de investeringsvolumes voor 2009 gemaximaliseerd en zijn maatregelen in tijd gezet. Nadere prioritering in het kader van het WBP dient plaats te vinden.

D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken

Omschrijving:

De sector Zuiveringsbeheer is namens Delfland dé partner voor de belanghebbenden, betrokkenen in de afvalwaterketen én partner in de Publiek-Private Samenwerking (PPS) met Delfluent. Samenwerken met de partners in de afvalwaterketen, doelmatigheid en transparantie zijn centrale thema's. De ambities en strategie zijn verwoord in de visie op de afvalwaterketen 2010 - 2015. Deze visie vormt input voor het WBP. De periode 2009 - 2013 staat in het teken van het voorbereiden en realiseren van de volgende operationele doelen en activiteiten (gerubriceerd naar beleidsproducten) en vormen de basis voor de begroting.

Doelstellingen:

1. Er wordt voldaan aan de afnameverplichting die gezamenlijk wordt vastgesteld door Delfland en de gemeente. Voorts dient te worden voldaan aan de verplichtingen die voortvloeien uit het DBFO-contract;
2. Alle zuiveringtechnische werken voldoen aan de wettelijke verplichtingen en bestuurlijke afspraken;
3. De namens Delfland geplaatste en beheerde Individuele Afvalzuiveringsinstallatie (IBA) -inrichtingen presteren volgens de gestelde eisen en naar tevredenheid van belanghebbende;
4. De afname en verwerking van slib en reststoffen is geborgd tegen de geldende milieu- en kwaliteitseisen.

Maatregelen:

1. Getransporteerd afvalwater

Bouw en verwerving
In de periode 2009 – 2011 wordt het AHR leidingen en gemalen programma afgerond conform het investeringsprogramma. Deze werkzaamheden, in het kader van de wettelijke afvalwaterzuiveringstaak van Delfland, zullen na voltooiing bedrijfsklaar worden opgeleverd en, met toepassing van de voorwaarden van het tussen Delfland en Delfluent geldende DBFO contract, aan Delfluent ter beschikking worden gesteld. De verwijdering van vervallen leidingen zal in overleg met de gemeente Den Haag nader worden geprioriteerd. Er zal worden gezocht naar alternatieven en innovatieve toepassingen.

Voor de afvoer van het afvalwater uit de regio Berkel en Rodenrijs naar de nieuwe AWZI Harnaschpolder is in deze gemeente een nieuw riooleindgemaal gebouwd en een nieuwe persleiding aangelegd. Het collecteurriool Delft, dat onderdeel vormt van dit project, moet worden verbeterd. Naar aanleiding van de OAS Delft is (bestuurlijk) afgesproken dat onderzocht wordt of in plaats hiervan het aanleggen van een tweede collecteurriool wellicht meer voordelen voor alle partijen op kan leveren. Voor 2009 is een raming voor deze extra investering opgenomen.

Onderhoud
Dagelijks onderhoud geschiedt in Regio Noord conform het DBFO contract met Delfluent en in regio Zuid conform het eigen onderhoud managementsysteem. Het onderhoud van rioolgemalen van de gemeente Maassluis wordt conform de pilot samenwerkingsovereenkomst Maassluis gecontinueerd tegen vergoeding van de gemeente Maassluis. De pilot kent in 2008 een tussenevaluatie en zal in 2010 leiden tot een eindconclusie.

Beheer
In samenwerking met gemeenten worden de jaarlijkse afnameverplichting en de prognose van toekomstige afvalwaterhoeveelheden schriftelijk vastgesteld.
In het Leidingen Informatie Systeem (LIS) worden de actuele basisgegevens (locaties, afmetingen, materialen, capaciteiten, etc.) van de afvalwatertransportleidingen en rioolgemalen van Delfland bijgehouden. Het instrumentarium voor en de registratie en aantoonbaarheid van de afnameverplichtingen zullen in aanloop naar de Benchmark Zuiveringsbeheer (over het jaar 2009) worden verbeterd.

2. Gezuiverd afvalwater

Bouw en verwerving
Lopende investeringsprojecten op de AWZI's De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg, worden afgerond en gerealiseerd volgens plan.

In 2009 wordt een project opgestart voor de aanpassing van het toegangscontrolesysteem op AWZI De Groote Lucht. Dit systeem moet resulteren in een adequate toegangscontrole en registratiesysteem.

Onderhoud
In Regio Noord wordt het dagelijks onderhoud volgens het DBFO-contract door Delfluent uitgevoerd. In Regio Zuid geschiedt dit conform het eigen onderhoudsmanagementsysteem.

In samenwerking met Delfluent is een Asset Management Systeem ontwikkeld en ingevoerd. In het kader van doelmatigheid en transparantie wordt in 2009 geëvalueerd en gepland in welke mate een vergelijkbaar systeem wordt ingevoerd ten behoeve van een efficiënter bedrijfsvoering.

Beheer
De zuiveringsprestaties worden door procesoptimalisatie verder verbeterd. De optimalisaties zijn gericht op minder energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, beperking van chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiveringsslib en reststoffen.

De zuiveringsprestaties worden jaarlijks gerapporteerd in het milieujaarverslag en eenmaal per drie jaar vergeleken met andere zuiveringsbedrijven/waterschappen in de landelijke Benchmark Zuiveringsbeheer. In 2010 wordt deze Benchmark uitgevoerd over het jaar 2009. Er wordt in 2009 extra inspanning geleverd voor de rapportage ten behoeve van de Benchmark.

Door participatie in landelijke gremia wordt in een vroegtijdig stadium geanticipeerd op mogelijke nieuwe ontwikkelingen in de Europese en landelijke wet- en regelgeving.

In 2008 is een aanvang gemaakt met het opzetten van een procesdatamanagementsysteem voor de zuiveringsregio Zuid. Dit datamanagementsysteem heeft betrekking op het verkrijgen, verwerken, beheren en valideren van alle procesgegevens van de zuiveringstechnische werken. In 2009 zal dit datamanagementsysteem worden geïmplementeerd waardoor het gehele proces om te komen tot diverse interne en externe rapportages volledig inzichtelijk en auditeerbaar is.

Wvo-heffing effluent
In 2009 worden het tarief en de methode voor het berekenen van de heffing gewijzigd. Deze wijzigingen hebben marginale gevolgen voor de meerjarenbegroting. Door de in gebruik name van de omgebouwde en in capaciteit verlaagde AWZI Houtrust, wordt de Wvo-heffing vanaf 2009 aanzienlijk lager.

Samenwerking en innovatie
De samenwerking met Delfluent wordt verder verbeterd en vormgegeven binnen het programma 'Samenwerking Delfluent'. Op bestuurlijk niveau zijn hieromtrent afspraken gemaakt.

De zuiveringsprestaties worden door een innovatieprogramma en procesoptimalisatie verder verbeterd. Ze zijn gericht op minder energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, beperking van chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiveringsslib en reststoffen.

De prestaties in het beheer en onderhoud van de gehele afvalwaterketen worden in samenwerking met gemeenten verbeterd door optimalisatiestudies van het afvalwatersysteem (OAS), gericht op vergroting van de transparantie en doelmatigheid in de afvalwaterketen. De afspraken worden vastgelegd in afvalwaterakkoorden.

Aan de wettelijke mogelijkheden om advies te geven op Waterbodem beschikkingen die door de gemeenten en provincie worden verleend, zal actief invulling worden gegeven. De adviezen richten zich op de bescherming en doelmatige werking van de AWZI's en de kwaliteit van het effluent.

In 2008 is het convenant Meerjarenafspraak energie-efficiency 2001-2020 (MJA-3) namens de waterschappen ondertekend door de Unie van Waterschappen. Doelstelling van het convenant is 2% energiereductie gedurende 15 jaar. In het kader hiervan zal Delfland in samenwerking met Delfluent in 2009 een energie besparingsplan opstellen.

IBA inrichtingen
Delfland houdt toezicht op het beheer en onderhoud van IBA's en monitoren en evalueren in 2009 de klanttevredenheid van betrokken gemeenten. In 2008 en 2009 worden ca. 300 IBA's opgeleverd en in onderhoud en beheer genomen door Delfland.

3. Slibverwerking door derden

Delfland levert een pro-actieve bijdrage als aandeelhouder van DRSH door participatie binnen het platform slibketen. Binnen dit platform levert Delfland ook een actieve bijdrage aan de uitvoering van optimalisatiestudies van de slibketen (bijvoorbeeld de studie naar mogelijkheden van terugwinning van fosfaat).
In 2008 is samen met DRSH een systeem getest voor de digitale registratie en verwerking van data met betrekking tot de slibhoeveelheden en slibtransporten. In 2009 zal Delfland in samenwerking met Delfluent dit systeem invoeren bij alle zuiveringen.
Op dit moment zijn er gesprekken gaande over verdere samenwerking tussen DRSH en andere (slib)verwerkers.

Risico's:

Persleiding tussen gemaal Morsestraat en AWZI Houtrust
De leiding tussen gemaal Morsestraat en de AWZI Houtrust is meer dan 100 jaar oud. De leiding is momenteel minder belast dan in het contract is opgenomen. Er bestaat onzekerheid in hoeverre de leiding belastbaar is bij verhoging van de capaciteit. Risico op schade tot de contractuele capaciteit ligt bij Delfluent. Indien de leiding schade oploopt bij belasting op de verhoogde capaciteit die naar aanleiding van de OAS Houtrust in gemaal Morsestraat is gerealiseerd, dan ligt het risico bij Delfland. In overleg met Delfluent worden in 2009 afspraken gemaakt over beheers- en/of preventieve maatregelen.

Indexering dienstverleningsvergoeding
De ontwikkeling van de dienstverleningsvergoeding is overeenkomst het DBFO contract en verwerkt in de meerjarenbegroting. De vergoeding bestaat uit een vast en een variabel deel. Het variabele deel wordt beïnvloed door een aantal kengetallen, gebaseerd op het gezuiverde volume en de zuiveringsprestaties. Over de volledige dienstverleningsvergoeding vindt indexering plaats op basis van een zestal CBS/CROW indexcijfers. Voor de begroting 2008 is gekeken naar de trendontwikkeling van de afgelopen jaren, waarbij blijkt dat de werkelijke indexen voor 2008 hoger waren dan de trendontwikkeling van de afgelopen jaren. Derhalve is voor de meerjarenraming 2009 tot en met 2013 gerekend met het hogere indexcijfer uit 2008. De indexontwikkeling voor de komende jaren is moeilijk in te schatten.

Vervallen leidingen in de Haagse regio
De vervallen leidingen vanuit het AHR transportstelsel dienen volgens afspraak met de gemeente Den Haag door Delfland te worden verwijderd. De eerste ramingen voor dit uit de ondergrond verwijderen van de leidingen bedragen circa 31 miljoen euro. Samen met de gemeente Den Haag wordt onderzoek gedaan naar de hergebruik mogelijkheden van deze vervallen leidingen. De overtuiging is dat maatschappelijke kosten te besparen zijn door tot hergebruik voor deze leidingen te komen.

E: Vergunningverlening en handhaving keur

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten met betrekking tot vergunningverlening en handhaving van de keur verantwoord. Het gaat hierbij om het reguleren van activiteiten die de waterstaatkundige infrastructuur van het gebied beïnvloeden. Dit zowel op het gebied van waterkeringen als waterhuishouding.
Verder vindt er toezicht plaats door middel van (geplande) controles op afgegeven vergunningen maar ook door middel van surveillance of naar aanleidingen van binnenkomende meldingen van collega's, schouwmeesters en externen.

Een belangrijk toezichtinstrument in dit kader is de schouw waarmee periodiek wordt gecontroleerd of onderhoudsverplichtingen door de ingelanden worden nageleefd. Naast de 'harde' instrumenten van vergunningverlening en handhaving wordt ook binnen dit programma gebruik gemaakt van de communicatie en beïnvloedingsinstrumenten om onder andere regels en verplichtingen onder de aandacht te brengen.

Doelstellingen:

De prioriteiten binnen dit programma zijn voor een deel afhankelijk van de prioriteiten die worden gesteld in andere taakvelden. Dit wordt nader uitgewerkt in het komende WBP en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Zeker in het jaar 2009 kan dit, in combinatie met de gevolgen van de komende wetsontwikkelingen (De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Waterwet), invloed hebben op de realisatie van de doelstellingen en/of leiden tot tussentijdse aanpassing van deze doelstellingen.

1. Binnen wettelijke en afgesproken termijnen afhandelen van aanvragen om een vergunning in het kader van de Keur Delfland 2008, de Wet op de waterhuishouding en de vigerende Peilbesluiten. Naar verwachting zijn dit circa 1400 besluiten;
2. Het houden van toezicht op verleende vergunningen op basis van een in 2009 door het college vast te stellen probleemanalyse en prioritering. Het huidige toezichtniveau heeft in 2008 erg onder druk gestaan van het grote aantal vacatures. De verwachting is dat in 2009 circa 1200 controles kunnen worden uitgevoerd;
3. Het organiseren en afhandelen van de schouw voor zowel polder als boezemwateren en waterkeringen voor zover derden onderhoudsplichtig zijn voor deze objecten;
4. Het adequaat implementeren van een nieuwe en aangepaste wet- en regelgeving binnen de werkprocessen;
5. Het professionaliseren van de handhaving van de Keur. Dat wil zeggen dat de keurhandhaving op 1 juli 2009 aan dezelfde criteria voldoet als de milieuhandhaving. Een en ander zoals door het college is besloten;
6. Het per 1 januari 2009 realiseren van de overdracht van de afgifte van 'vaarvergunningen' van belastingen naar Vergunningen & Handhaving (V&H). Dit in combinatie met de afgesproken verbeterslagen op het gebied van communicatie en digitale dienstverlening;
7. Het vóór het vaarseizoen implementeren van de door het college vastgestelde maatregelen op het gebied van nautisch beheer zoals het vaststellen van beleidsregels, het nemen van verkeersbesluiten en het realiseren van vaarwegbebording;
8. Het verder implementeren van het strandbeleid wat inhoudt dat met ingang van het strandseizoen 2009 alle exploitanten beschikken over individuele vergunningen en dat, indien kustversterking heeft plaatsgevonden, de exploitanten voldoen aan het gestelde beleid in de strandnota.

Maatregelen:

Regulering
In 2009 en volgende jaren wordt een stabiel aantal Keurvergunningaanvragen verwacht. De raming is gebaseerd op de gemiddelde aantallen van de afgelopen twee jaar: 1200 stuks per jaar. Ter vergelijking, vijf jaar geleden werden 750 aanvragen ingediend. In het proces van vergunningverlening heeft (voor)overleg met de aanvrager in veel gevallen meer betekenis gekregen. Zeker in gevallen waarin waterstaatkundige belangen in het geding zijn, kan een dergelijk overleg vaak bijdragen aan het bereiken van een oplossing die (beter) vergunbaar is.

Naast het continu verbeteren van het werkproces en de verdere implementatie van het informatie- en workflowsysteem Intwis/VHIS, wordt in 2009 ook verder gewerkt aan het opstellen van algemene regels voor kleine objecten (bijvoorbeeld kleine steigers en 'straatmeubilair'). Hiermee wordt de administratieve last, zowel voor Delfland als voor de aanvragen, verminderd. Het invoeren van algemene regels gebeurt stapsgewijs om ervaring op te kunnen doen en tussentijds te kunnen evalueren. In 2009 wordt de eerste 'set' algemene regels vastgesteld. Door het effectief inzetten van nieuwe algemene regels en beleidsregels kan met behulp van prioritering de vergunningdruk worden gereguleerd.
In de afgelopen jaren is Delfland gestart met het actief informeren over bestaande en nieuwe regelgeving. Dit wordt voortgezet en uitgebreid waarbij ook wordt aangesloten bij ambities rondom digitale dienstverlening.

Wet- en regelgeving
Met ingang van 1 januari 2008 werkt Delfland met de nieuwe Keur. De komst van de nieuwe Waterwet (medio 2009) kan overigens wel weer gevolgen hebben voor de inhoud van de Keur.
Het bevoegd gezag ten aanzien van beheer van grondwater gaat over van provincie naar waterschappen. Deze taakverschuiving leidt tot (wijziging van) regelgeving. De keuze daarbij is het vaststellen van een specifiek op grondwater gerichte verordening of het opnemen in de Keur.
In 2009 wordt zorggedragen dat nieuwe wet- en regelgeving adequaat wordt geïmplementeerd en dan tijdig wordt geanticipeerd op de ontwikkelingen in de komende jaren.

Toezicht, Handhaving Keur

- Uitvoering
Bij grote werken neemt begeleiding en toezicht tijdens en na de uitvoering van de werken een belangrijke plaats in. Bij dat soort werken is minimaal één controlebezoek tijdens de uitvoering nodig. Bij oplevering van het werk vindt eindcontrole plaats. In de praktijk van grote werken neemt de uitvoering een langere tijdsperiode in beslag en zijn meerdere controlebezoeken per vergunning nodig. Verder wordt door middel van surveillance in het gebied en het verder uitbouwen van de oog- en oorfunctie van interne en externe collega's en schouwmeesters toezicht gehouden op het voorkomen van ongewenste situaties.

- Professionalisering
Zoals vastgelegd in het WBP3 en conform de met de directie en het college gemaakte afspraken in het kader van de doorontwikkeling van de organisatie, is in 2008 een plan van aanpak gemaakt om de handhaving van de Keur verder te professionaliseren en te laten voldoen aan dezelfde eisen en criteria als waaraan de milieuhandhaving dient te voldoen.
In 2008 is een zogenaamde 'nulmeting' uitgevoerd en is een verbeterplan opgesteld. Dit plan is in het najaar van 2008 door het college vastgesteld.
Aangezien er de afgelopen jaren al veel verbeteringen zijn doorgevoerd, blijven de verbeteracties beperkt en wordt het grootste deel in 2008 geïmplementeerd. In 2009 vindt verdere uitwerking plaats. Vooral de verdergaande functiescheiding tussen

vergunningverlening en handhaving en de kennisoverdracht zijn zaken die nog doorlopen naar 2009.

De belangrijkste acties vanuit dit traject zijn:
- Het opstellen van een probleemanalyse voor de keurhandhaving;
- Het opstellen van een meerjarenuitvoeringsprogramma handhaving. Dit in samenhang met milieuhandhaving en handhaving 'nautisch beheer';
- Het aanpassen van de handhavingsstrategie;
- Het opstellen en aanpassen van protocollen;
- Het aanbrengen van een organisatorische scheiding tussen het vergunningverlenings- en het handhavingsproces.

Vooral dit laatste punt vergt een zorgvuldige implementatie om het verlies aan kennis te voorkomen en de continuïteit van de werkzaamheden niet in gevaar te brengen.

Waterkeringen
De ontwikkelingen binnen het taakveld Waterkeringen hebben ook de komende jaren consequenties voor de werkzaamheden op het terrein van reguleren en houden van toezicht.

Aanleidingen om op dit taakveld de regulering- en toezichtactiviteiten te intensiveren zijn:
- Delfland blijft geconfronteerd met een toenemend aantal vergunningaanvragen binnen dit taakveld;
- Aantasting van profiel en stabiliteit van een waterkering door derden betekent een risico voor de belangen die beschermd worden door die waterkering;
- Er is grote druk om de ruimte die nodig is voor waterkeringen te benutten voor andere doeleinden (bijvoorbeeld woningbouw, leidingtracés);
- Als gevolg van de huidige normering en ontwerpeisen is het niet altijd mogelijk om in gebiedsspecifieke situaties tot adequate oplossingen te komen;
- Het nieuwe beleid met betrekking tot bouwen op veenkaden vraagt om intensief toezicht om monitoring en evaluatie mogelijk te maken.

De noodzaak om de vergunningverlening en de preventieve én repressieve handhaving te intensiveren is om bovenstaande redenen groot.

Schouw
Een belangrijke activiteit in het kader van de kerntaak 'Regulering en Toezicht' vormt de schouw.

In 2005 is de volgende definitie van het begrip 'schouw' door het college vastgesteld: 'Schouw is het aangekondigde toezicht op de in de Reglementen van Delfland, Algemene Keur van het Hoogheemraadschap van Delfland, Leggers en Vergunningen vastgelegde onderhoudsplicht aan wateren en waterkeringen binnen het beheersgebied van het Hoogheemraadschap.'

Om deze vorm van toezicht gecoördineerd uit te voeren en te professionaliseren is de aansturing van alle schouwprocessen (bestuurlijke en ambtelijke schouw) ondergebracht bij het schouwcoördinatiepunt. De professionalisering van de schouw heeft ook de komende jaren nog het effect dat het aantal geconstateerde overtredingen toeneemt. De verwerking van die constateringen vormt een grote belasting voor de sector V&H. De afgelopen periode zijn al veel verbeteringen in het proces doorgevoerd die hebben geleid tot een sneller en slagvaardiger optreden. Keerzijde daarvan is dat de belasting voor het team Handhaving hiermee aanzienlijk is toegenomen. Eind 2008 vindt een evaluatie plaats. Eventuele verbeterpunten worden zo mogelijk in 2009 geïmplementeerd.

Nautisch beheer en vaarwegbeheer
In 2008 is een aantal beleidsdocumenten vastgesteld om Delflands taak als Nautisch beheerder nader invulling te geven. De implementatie van de beleidsregels en de verkeersbesluiten vindt plaats in 2009. Ook het afgeven van de zogenaamde 'motorvaartvergunningen' is per 1 januari 2009 overgedragen van belastingen naar V&H.

Eind 2009:

- is de afgifte van motorvaartvergunningen geheel geïmplementeerd in de werkprocessen van V&H waarbij de aanvraag door de burger via internet kan plaatsvinden;
- zijn de, eind 2008 door het college genomen, verkeersbesluiten geïmplementeerd;
- is de samenwerking met de gemeenten en de provincie verder uitgebouwd, zowel beleidsmatig als uitvoerend. Verder wordt regelgeving nader op elkaar afgestemd en worden overbodige en tegenstrijdige regels aangepast of opgeheven;
- heeft het toezicht plaatsgevonden conform het door het college vastgestelde beleid;
- is alle regelgeving en voorlichting, in samenwerking met gemeente en provincie rondom nautisch beheer intensief gecommuniceerd, zowel digitaal als via foldermateriaal.

In 2009 worden met de provincie de gesprekken voortgezet en geïntensiveerd om te komen tot een overdracht/aanwijzing van de beheerstaak voor de vaarwegen in het gebied van Delfland. Dit is het zogenaamde 'vaarwegbeheer'. Deze taak wordt in eerste instantie opgepakt vanuit het taakveld 'planvorming' met intensieve ondersteuning vanuit dit taakveld.

Risico's:

Personele bezetting
Dit is een risico dat voor een groot gedeelte van de organisatie geldt. Binnen dit taakveld is er echter sprake van chronische onderbezetting die slechts beperkt door inhuur kan worden gecompenseerd. Naast de kwantitatieve onderbezetting, is er ook sprake van kennisverlies door het vertrek (zowel intern als extern) van ervaren/deskundige medewerkers. Er wordt enerzijds gezocht naar creatieve wervingsmogelijkheden. Anderzijds wordt in 2009 bezien of het door bijvoorbeeld verdere functiedifferentiatie mogelijk is kundige medewerkers langer vast te houden

Ontwikkelingen wet- en regelgeving
Ten tijde van het opstellen van dit document zijn de gevolgen van de wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving nog niet duidelijk. Hierbij moet gedacht worden aan de Waterwet (grondwater, watervergunningen, algemene regels, samenloop van bevoegdheden), maar ook aan de Wabo (één loketgedachte enzovoort). De ontwikkelingen worden intensief gevolgd om zoveel mogelijk te anticiperen.

Organisatieontwikkeling
De verdere ontwikkeling van de organisatie kan leiden tot aanpassing van werkprocessen en/of taakverdeling. De benodigde tijd om veranderingen te realiseren kan invloed hebben op de realisatie van de doestellingen.

F: Beheersing van lozingen

Omschrijving:

Het beheersen van lozingen richt zich op iedereen (burgers, bedrijven en overheden) die loost op het oppervlaktewater en iedereen die invloed heeft op het lozingsgedrag van lozers op het oppervlaktewater. Onder dit programma vallen alle activiteiten die betrekking hebben op het beheersen en reguleren en handhaven van directe en indirecte emissies naar oppervlaktewater. Het gaat hierbij niet alleen om puntbronnen vanuit de industriële en agrarische sector, maar ook om diffuse bronnen en emissies uit rioolstelsels. Naast instrumenten als beleidsontwikkeling, vergunningverlening en handhaving gaat het hierbij ook om communicatie, beïnvloeding en stimulering van doelgroepen. De kernactiviteiten van het beheersen van lozingen zijn:

i) Reguleren van emissies vanuit wet- en regelgeving;
   (1) voorbereiden van besluiten op aanvragen voor vergunningen;
   (2) in behandeling nemen en beoordelen van meldingen.
ii) Handhaven van wet- en regelgeving;
   (1) toezicht houden op gereguleerde lozingen;
   (2) opsporen van illegale en/of ongereguleerde lozingen;
   (3) repressief optreden tegen ongewenste situaties;
   (4) behandelen van meldingen en klachten over onder andere verontreinigingen.
iii) Beïnvloeden van lozers en aanverwante partijen;
   (1) voorlichting;
   (2) uitleg van regels;
   (3) stimuleringsmaatregelen.
iv) Maken en beïnvloeden van beleid met betrekking tot emissies;
   (1) adviseren van het bestuur over het uitoefenen van de 'bevoegd-gezag-rol';
   (2) actief lobbyen om kwaliteit van het oppervlaktewater op de agenda te zetten en te houden;
   (3) adviseren (direct of indirect, bijvoorbeeld via UvW) van wetgevers over het opstellen en wijzigen van wet- en regelgeving.
v) Adviseren over heffingen;
   (1) adviseren van de afdeling belastingen van Delfland over de op te leggen verontreinigingsheffing (in dit kader worden tevens meet- en bemonsteringsbeschikkingen opgesteld om de verontreinigingsheffing van bedrijven te bepalen).

Naast deze kernactiviteiten wordt er ook verkennend onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de mogelijkheden tot terugdringen van emissies.

De belangrijkste ontwikkelingen voor de komende jaren binnen dit programma zijn:

Nieuwe wet- en regelgeving
De komst van de nieuwe Waterwet (medio 2009) en de Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) leiden tot een verandering en verschuiving van verantwoordelijkheden en taken tussen overheden. Vooral over de indirecte lozingen wordt vergaand samengewerkt met gemeenten, milieudiensten en provincie. Daarbij komt onder meer aan de orde:

1. de overdracht van grondwatertaken (van de provincie);
2. de overdracht van (het bevoegde gezag van) de indirecte lozingen aan de gemeente en de provincie;
3. advisering over de directe lozingen (aan de gemeente en de provincie);
4. aansluiting op het gemeenteloket.

In 2008 is gewerkt aan een AMvB voor Lozingen buiten Inrichtingen en een AMvB Landbouw. Het Besluit Landbouw wordt later van kracht. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd. De consequenties daarvan worden in beeld gebracht (zoals het aanpassen van sjablonen, werkmethoden en registratiesystemen).

Van regulering naar emissiebeheer breed
Er zijn minder mogelijkheden om met vergunningen emissies (lozingen) terug te dringen. De landelijke ontwikkeling is het opstellen van veel meer algemene regels. Wel heeft Delfland de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften vast te stellen zodat de huidige waterkwaliteit gelijk blijft. Voor een verdere terugdringing van emissies naar het oppervlaktewater worden andere instrumenten ontwikkeld, bijvoorbeeld communicatie, voorlichting, stimulering (subsidie, deelname aan projecten) en beïnvloeding van ander overheden. Ook zet Delfland in op beïnvloeding van landelijk en lokaal beleid en regelgeving, onder meer door deelname aan landelijke project- en klankbordgroepen. Verder wordt de aandacht gericht op diffuse emissies. Omdat deze niet of moeilijk te beïnvloeden zijn via regulering, ontwikkelt Delfland alternatieve instrumenten zoals voorlichting - om het bewustzijn van waterkwaliteit te vergroten - en subsidies. Ook verschuift een deel van de activiteiten van vergunningverlening naar handhaving.

Glastuinbouw
Delfland heeft landelijk gezien de meeste glastuinbouw (33 % van Nederland) in zijn beheersgebied, zowel qua oppervlakte als hoeveelheid bedrijven. Vanwege het grote belang participeert Delfland in Unieverband actief in beleidsontwikkeling met de departementen V&W, VROM en LNV. Het waterschap werkt samen met de Glami-partijen aan het opstellen van emissienormen. Deze normen zijn in 2010 van kracht. Dit traject loopt gelijk met het opstellen van de maatregelpakketten voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Deregulering en terugdringing administratieve lasten
In het kader van het terugdringen van administratieve lasten voor burger en bedrijfsleven, is er een ontwikkeling die leidt tot minder individuele vergunningen en meer algemene regels. Hoewel het in een aantal gevallen mogelijk is om door middel van maatwerk nadere voorschriften te stellen, is er over de gehele linie sprake van deregulering. Het bovenstaande leidt tot:

- per saldo minder reguleringsmogelijkheden voor een aantal lozingen waardoor, zoals hierboven aangegeven, ook gebruik gemaakt moet (gaan) worden van andere instrumenten (voorlichting, beïnvloeding);
- een gedeeltelijke verschuiving van vergunningverlening naar handhaving. Door het wegvallen van vooroverleg en de korte proceduretijden wordt het bevoegd gezag in een later stadium geconfronteerd met ongewenste situaties die dan in het toezicht- en handhavingsproces moeten worden gecorrigeerd.

Doelstellingen:

1. Het binnen de gestelde termijnen afhandelen van lozingsvergunningen en -meldingen en het stellen van maatwerkvoorschriften Activiteitenbesluit;
2. Het adequaat, binnen de wettelijke termijnen, behandelen van aanvragen voor Vwo-vergunningen;
3. Het tot en met 2010 actualiseren van bestaande vergunningen vanuit onder andere het Activiteitenbesluit;
4. Werkafspraken met gemeenten en provincie over verantwoordelijkheden en taken en adviesrol in het kader van onder andere indirecte lozingen en het activiteitenbesluit;
5. Het toetsen van gemeentelijke rioleringsplannen;
6. Het uitvoeren van de subsidieregelingen voor waterkwaliteitsspoor en het emissiespoor buitengebied;
7. Het uitvoeren van de in het meerjarenprogramma vastgelegde controle inspanningen;
8. Adequaat en conform de handhavingsstrategie optreden tegen ongewenste situaties;
9. Het verder uitbouwen van de handhavingssamenwerking met onder andere de provincie, de in liggende gemeenten en de buurwaterschappen.

Maatregelen:

Emissiebeheerplan
Delfland stelt in 2009 het Emissiebeheerplan op dat visie en kader geeft aan het emissiebeheer. Dit plan bevat de maatregelen en instrumenten om naast regulering verder te kunnen gaan in het terugdringen van emissies naar het watersysteem. Nagegaan wordt waar in de planvorming en de waterketen emissiebeheer verbeterd kan worden en wie welke rollen daarbij hebben. Trekker van dit plan is het team Emissiebeheer waarbij intensief wordt samengewerkt met onder andere WSK, Handhaving en WRO.

Regulering van emissies
Het aantal vergunningen vanuit de Wvo neemt steeds verder af. Evenals 2008 is voor 2009 de prognose 35 vergunningen. In verband met de actualisatie worden naar verwachting 70 vergunningen gewijzigd en 40 ingetrokken. Het aantal meldingen vanuit het Activiteitenbesluit neemt naar verwachting toe tot circa 100 in 2009. In 90 gevallen wordt naar verwachting maatwerk gesteld. Het aantal meldingen glastuinbouw blijft naar verwachting gelijk op circa 100. In 2009 wordt het Besluit Bodemkwaliteit geïmplementeerd.

Emissiebeheer breed
Vanuit haar voorlichtende taak verschijnt vier keer per jaar het informatiebulletin Water & Glas. Dit wordt conform de bestuurlijke afspraken en door de positieve resultaten gecontinueerd. Verder wordt de rol van het Informatiepunt Glastuinbouw verder uitgebreid. Er loopt een voorlichtingsproject voor volkstuinders. Gemeenten die onkruidbestrijdingsmiddelen toepassen, worden samen met WUR bezocht waarbij wordt gezocht naar mogelijkheden om de emissie te beperken.

Delfland participeert in het project Telen met Toekomst, waarin in de Woudse Droogmakerij wordt gemonitord. In het project gericht meten in het glastuinbouwgebied is het doel het achterhalen van emissies die een (te) hoge overschrijding geven van de norm. Delfland is voorzitter van de stuurgroep Glami (Glastuinbouw en Milieu) om landelijk invloed uit te oefenen op het tot stand komen van nieuwe normen. Ook participeert Delfland in het bestuur van de Uitvoeringsorganisatie Integrale Milieutaakstelling (UO-IMT).

Toetsen Rioleringsplannen
Gemeenten moeten voor 2013 een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan vaststellen. De samenhang tussen riolering, grondwater en oppervlaktewater, en de opgaven die daar liggen wordt in samenwerking tussen gemeente en waterschap aangepakt. Naar verwachting leidt dit tot een intensieve samenwerking, met een grotere rol van het waterschap aan de voorkant van het proces.

Subsidies lozingen
Vanaf 2010 is de bijdrageregeling emissies buitengebied voor de gemeente Westland afgelopen. Ook de subsidie waterkwaliteitsspoor is in 2009 afgelopen. Riolering buitengebied en afkoppelen blijven nog bestaan, maar naar verwachting veranderen deze regelingen. Mogelijk leidt intensieve en meer integrale samenwerking met gemeenten tot andere bijdrageregelingen.

Handhaving
De handhavingsinspanningen worden verder gecontinueerd waarbij conform het meerjarenplan, de probleemanalyse en de handhavingsstrategie de inspanningen zoveel mogelijk gericht worden op de achterblijvende 'lozers'. Het gaat hierbij zowel om gedrag (niet-nalevers), als om de lozers met een (potentieel) grote emissie.

Op het gebied van de indirecte lozingen wordt ingezet op het verder uitbouwen van de samenwerking met provincie en gemeenten om de noodzakelijke bescherming van de zuiveringstechnische werken en de kwaliteit van het in- en effluent te kunnen verzorgen.

De samenwerking met de gemeenten op het gebied van het toezicht op de glastuinbouwsector wordt, waar mogelijk, geïntensiveerd.

In 2008 heeft Delfland, bij wijze van pilot, de glastuinbouwcontroles in het beheersgebied van waterschap Hollandse Delta uitgevoerd. De 100 uitgevoerde controles en het proces worden eind 2008 geëvalueerd. Gezien de positieve resultaten tot nu toe, wordt verwacht dat de samenwerking wordt voortgezet.

Risico's:

Personele bezetting
Dit is een risico dat voor een groot gedeelte van de organisatie geldt. Binnen dit taakveld is er echter sprake van chronische onderbezetting die slechts beperkt door inhuur kan worden gecompenseerd. Naast de kwantitatieve onderbezetting, is er ook sprake van kennisverlies door het vertrek (zowel intern als extern) van ervaren/deskundige medewerkers. In 2009 wordt er enerzijds gezocht naar creatieve wervingsmogelijkheden, en anderzijds bezien of, door bijvoorbeeld verdere functiedifferentiatie, mogelijk is kundige medewerkers langer vast te houden

Ontwikkelingen wet- en regelgeving
Ten tijde van het opstellen van dit document zijn de gevolgen van de wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving nog niet duidelijk. Hierbij moet worden gedacht aan de Waterwet (grondwater, watervergunningen, algemene regels, samenloop van bevoegdheden), maar ook aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) (één loketgedachte enzovoort). De ontwikkelingen worden intensief gevolgd om zoveel mogelijk te anticiperen.

Organisatie-ontwikkeling
De verdere ontwikkeling van de organisatie kan leiden tot aanpassing van werkprocessen en/of taakverdeling. De benodigde tijd om veranderingen te realiseren kan invloed hebben op de realisatie van de doelstellingen.

G: Heffingen en invordering

Omschrijving:

Op dit beleidsveld worden de kosten en opbrengsten verantwoord die verband houden met het heffen en invorderen van de waterschapsbelastingen, het verwerken van verzoek-, bezwaar- en beroepschriften met betrekking tot die aanslagen, de betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen.

Doelstelling:

Het doel is om belastingen van Delfland juist en tijdig op te leggen, (kwijtscheldings) verzoek-, bezwaar- en beroepsschriften binnen de daarvoor gestelde termijnen juist af te doen, zorg te dragen voor het juist en tijdig verwerken van (terug)betalingen en het door middel van (dwang)invorderingsmaatregelen volgens de wet invorderen van te late betalingen. Het streven is te komen tot een belastingafdeling met een excellente dienstverlening aan de burger.

Maatregelen:

Samenwerking
Komende jaren staan in het teken van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking op belastinggebied met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en overige partijen.

Gecombineerde aanslagoplegging
Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht om vanaf 2009 de aanslagoplegging van de zuiveringsheffing voor de woningen en de ingezetenenomslag (gebruikers-belasting) te combineren met de watersysteemheffing (eigenarenbelasting). De verwachting is dat ongeveer 200.000 aanslagen hiervoor in aanmerking komen. Dit levert in eerste instantie een kostenbesparing op van 80.000 euro aan portokosten. Dit leidt tevens tot een besparing van de drukwerkkosten. Deze besparing wordt aangewend om het drukwerk in verband met de invoering van de nieuwe Waterschapswet te financieren.

Waterschapshuis
In 2009 wordt nog gewerkt met het huidige belastingsysteem. Afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking, wordt op zijn vroegst in 2010 overgestapt naar het systeem van het Waterschapshuis. Vanaf 2009 worden wel al bedragen in rekening gebracht door het Waterschapshuis.

Callcenter
Per 1 juli 2009 loopt het contract met het huidige callcenter af. Ook hier geldt, dat afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking, wordt beslist of, en zo ja, op welke manier met een callcenter wordt doorgegaan. De nieuwe tarieven zijn hoger.

Dwanginvordering
Bij de dwanginvordering zijn in het kader van het project 'financiële schoonmaak' een aantal dwanginvorderingsacties in gang gezet. De verwachting is dat deze acties ook de komende jaren plaatsvinden. De kosten voor 2009 bedragen 565.000 euro. De opbrengst van dwanginvordering wordt geraamd op 1.500.000 euro per heffingsjaar.

Invorderingsrente
Vanaf 2009 wordt een start gemaakt met het in rekening brengen van invorderingsrente. Voorzichtige schattingen laten zien dat hiermee een extra opbrengst van 70.000 euro wordt behaald.

Risico's:
Vooralsnog worden er geen materiële financiële risico's binnen dit programma verwacht.

H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de activiteiten van het bestuur, het bureau Bestuur & Communicatie en het team Calamiteitenzorg.

Doelstellingen:

1. Zorgdragen voor communicatie en ondersteuning van het bestuur die bijdraagt aan de realisatie van de geformuleerde beleidsdoelstellingen;
2. Onderhouden en verder uitbouwen van het calamiteitenzorgsysteem van Delfland en het verstevigen van het fundament onder de crisisbeheersing van Delfland met een hechte verankering in de veiligheidsregio's.

Maatregelen:

Bestuur & Communicatie:
De meerjarenbegroting van bureau Bestuur & Communicatie (B&C) laat een stijgende tendens zien door ontwikkelingen op vijf gebieden.

Doorontwikkeling B&C
De doorontwikkeling van B&C is in volle gang. Door onder andere de wens om meer van buiten naar binnen te werken, een efficiëntere inrichting van de stukkenstroom en de politisering van het bestuur worden andere eisen gesteld aan B&C. Om daarop in te kunnen spelen, wordt de bezetting van B&C op enkele punten aangevuld, wat financiële consequenties heeft.

Politisering bestuur
Op dit moment is nog niet uitgekristalliseerd hoe de politisering van het bestuur uitwerkt. Het kan zijn dat de nieuwe manier van werken in de komende jaren aanpassingen vergt op het gebied van bijvoorbeeld ondersteunende capaciteit en processen of faciliteiten in fysieke of financiële zin (bijvoorbeeld fractiekamers inclusief inventaris, fractievergoedingen, bemensing receptie tijdens avondvergaderingen et cetera). Ook moeten de fracties in de VV de mogelijkheid worden geboden om over standpunten en besluiten te kunnen communiceren met hun achterban en inwoners van het gebied.

Representatie
Delfland denkt steeds meer van buiten naar binnen. Om invulling te kunnen geven aan deze manier van werken wordt het (pro-)actief in contact komen met alle voor Delfland relevante betrokkenen steeds belangrijker. Om deze contacten te kunnen faciliteren, bijvoorbeeld het zelf organiseren van werkbezoeken of het bijwonen van bijeenkomsten van netwerkpartners, dient het representatiebudget structureel opgehoogd te worden. Ook dient in het budget ruimte te zijn voor momenten voor reflectie en vooruitkijken.

Educatie
De in 2006 ingezette intensivering van de educatieactiviteiten begint vruchten af te werpen. Op AWZI Harnaschpolder en AWZI De Groote Lucht zijn bezoekersroutes aangelegd, in samenwerking met docenten is een lespakket ontwikkeld en het aantal rondleidingen neemt daar sterk toe. Op dit moment worden veel van de educatieactiviteiten verzorgd door medewerkers van Delfland. Het moment nadert dat er extra capaciteit nodig is om aan de toenemende vraag naar lessen en rondleidingen te kunnen voldoen. Daarnaast wordt met de partners Rijkswaterstaat en de provincie Zuid-Holland nagedacht over een nieuwe, meer belevingsgerichte, invulling van de informatieruimte in het Keringhuis bij de Maeslantkering.

Internet
Digitale communicatie is belangrijk en wint de komende jaren verder aan belang. Voorzienbaar zijn bijvoorbeeld een verregaande elektronische dienstverlening aan burgers, meer interactiviteit en meer visualisaties. Deze ontwikkelingen kunnen kosten met zich meebrengen op het gebied van hardware, software en capaciteit.

Calamiteitenzorg:
Om de doelstelling te bereiken worden alle schakels van de veiligheidsketen in beeld gebracht. Op de kortere termijn (2009 - 2010) wordt ingezoomd op de preparatie met behulp van risico- en scenariodenken. Na 2010 worden ook de pro-actie en nazorg toegevoegd en worden preventie en repressie opnieuw tegen het licht gehouden. De preparatie richt zich ook op de uitval van vitale infrastructuur, gevolgen van een grieppandemie en terrorisme. Met betrekking tot het functioneren van de eigen calamiteitenorganisatie blijft Delfland investeren in de ontwikkeling van simulatietechnieken en waar mogelijk gebruik maken van nieuwe technologie op het gebied van de inrichting en beheer van crisiscentra, informatievergaring en informatiedeling. Om deze doelstellingen te kunnen realiseren heeft team Calamiteitenzorg extra menskracht nodig. Dit wordt gerealiseerd door het werven van vaste medewerkers.

Risico's:

Samenwerking
Het onvoldoende adequaat kunnen reageren en samenwerken met andere partijen in de veiligheidsregio's bij een calamiteit, waardoor bovenmatige maatschappelijke en economische schade ontstaat.

I: Bedrijfsvoering

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de ondersteunende activiteiten.

Doelstelling:

Zorgdragen voor die ondersteuning die noodzakelijk is voor het realiseren van alle geformuleerde beleidsdoelstellingen.

Maatregelen:

Op basis van het plan 'Sterk Werk, Stromend Water en Sturen met Samenhang' heeft de directie begin 2008 doelen en acties geformuleerd voor de gehele organisatie. Dit plan is vertaald in een prestatiecontract met het bestuur op basis van de principes van een Balance Score Card. Daarin zijn strategische doelen geformuleerd, kritische succesfactoren, prestatie-indicatoren en een tijdsplanning. Het Waterbeheerplan 2010 - 2015 vormt de rode draad.

Structurele aandacht wordt besteed aan de besturing van de gehele organisatie. Een expliciet geformuleerd besturingsmodel vormt de ruggengraat voor een implementatietraject, gericht op prestatiemanagement en gestoeld op de principes van integraal management. Daarin wordt het besturingsinstrumentarium herijkt en aangepast aan de collectief gestelde eisen op het gebied van efficiency en effectiviteit van de bedrijfsvoering. Managementrapportages, persoonlijk contact en structurele samenwerking tussen leidinggevenden vormen de basis voor planning en verantwoording van de prestaties. Strategische advisering ten behoeve van het bestuur wordt versterkt.

Competentiemanagement neemt een prominente plaats in en wordt vorm gegeven door een management development programma met specifieke aandacht voor leiderschap. Competentiemanagement wordt voorts ondersteund door een opleidingsprogramma voor medewerkers en een regelmatige cyclus van gesprekken over werkplanning en geleverde prestaties, gebaseerd op geformuleerde competenties, gekoppeld aan iedere functie. Collectief en individueel leren staat centraal.

Herkende kernwaarden worden dominant voor de cultuur van de organisatie waarbij continu aandacht wordt gegeven aan effectieve interne en externe communicatie. Zo wordt de wens om te komen tot het handelen van 'buiten naar binnen' stapsgewijs gerealiseerd als een permanent leertraject. Langs alle voornoemde lijnen vindt de doorontwikkeling van de organisatie plaats als een continu proces van adaptatie aan omstandigheden en bijsturing aan feitelijkheden.

De komende periode richt het team P&O zich op het vervullen van de vele vacatures door onder andere de tijdelijke inhuur van een extra recruiter en het opzetten van een arbeidsmarktcampagne. Andere belangrijke activiteiten zijn: monitoren van inhuur externen, digitalisering van personeelsdossiers, gegevensbeheer en effectieve ondersteuning van werkprocessen met behulp van workflow, ontwikkelen van een management development plan en aanpassing van de beoordelings- en beloningssystematiek conform de afspraken uit het Sectoraal Arbeidsvoorwaardenoverleg.

Het team ICT heeft een automatiseringsplan voor de periode 2009 - 2013 opgesteld. Het vertrekpunt voor dit plan is dat de technische infrastructuur minimaal op hetzelfde niveau moet blijven en waar nodig moet worden aangepast aan nieuwe ontwikkelingen.

Het team Documentaire Informatievoorziening (DIV) zorgt de komende periode voor het optimaliseren van documentbeheer en stimuleert het gebruik van het Documentair Management Systeem.

Het team Juridische ondersteuning & Vastgoed (JOVG) heeft professionalisering en procesverbetering als belangrijkste doelen voor de komende periode. Belangrijke maatregelen zijn: afstemmingsafspraken met andere organisatieonderdelen effectueren, verdere vergaring van kennis en ervaring op het gebied van onteigeningsprocedures, focus op wetswijziging ten behoeve van adequate implementatie door sectoren en het actueel houden van het ERGO (eigendommen-registratiesysteem).

Het team Ondersteuning Bedrijfsvoering besteedt voor het uitbreiden van zijn functie de komende periode extra aandacht aan Risico Inventarisaties en Evaluaties (RI&E). Hiervoor wordt een risicomodel ontwikkeld. Ook wordt er tweejaarlijks een medewerkerstevredenheidsonderzoek gehouden en wordt er in 2009 gestart met het certificeren van organisatie onderdelen.

Het team Planning en Control besteedt, na de in gebruik name van het nieuwe financiële pakket GIDS, de komende jaren extra aandacht aan de uitbreiding en verbetering van managementrapportages. Ook vragen wijzigingen in de Waterschapswet extra inspanning voor het implementeren en verankeren van het rechtmatig handelen in de organisatie.

De ambitie van Delfland is het bieden van een goede informatievoorziening tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Een belangrijke ontwikkeling hierin is E-overheid, het landelijke programma waarin de één-loket-gedachte en het gebruik van authentieke basisregistratie de hoofdlijn vormen. Dit stelt hoge eisen aan de architectuur en gegevensbeheer.

Innovatieprogramma Delfland
In 2009 komt het eerste Delflandbrede innovatieprogramma gereed. De regiegroep Effectief Innoveren is in 2009 operationeel en heeft tot taak innovatie binnen Delfland te stimuleren en te faciliteren. Innovatie is de komende jaren (2010 - 2013) een van de middelen ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van Delfland. Delfland brengt ieder jaar een innovatieprogramma uit met een doorkijk naar de jaren er na. De verwachting is dat de regiegroep de komende jaren haar faciliterende en stimulerende rol verder invult en dat Delfland naar buiten toe gerichter haar innovatieve activiteiten uitdraagt.

J: Belastingopbrengsten

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle belastingopbrengsten verantwoord.

Doelstelling:

Het tijdig, juist en volledig verantwoorden van de belastingopbrengsten.

Maatregelen:

In 2009 treedt de nieuwe Waterschapswet in werking. Dit heeft een aantal gevolgen voor belastingen van Delfland. De bestaande belastingen worden vervangen door een zuiveringsheffing en een watersysteemheffing. Door de nieuwe financieringsstructuur vinden kostenverschuivingen plaats.

Zuiveringsheffing woningen en watersysteemheffing voor niet eigenaren
Uit gegevens van het CBS over de laatste jaren blijkt dat het aantal huishoudens gemiddeld met 0,33 % groeit. Voorzichtigheidshalve wordt de komende jaren van dit percentage uitgegaan.

Kwijtschelding
Voor 2009 wordt verwacht dat 31.000 huishoudens voor kwijtschelding in aanmerking komen. Dit is gebaseerd op het aantal verzoekschriften in 2007. Door een actiever werkgelegenheidsbeleid van de gemeenten worden meer mensen aan werk geholpen waardoor het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor deze groep naar verwachting daalt. Deze daling wordt in de meerjarenraming teniet gedaan door de verwachte stijging in kwijtscheldingsverzoeken als gevolg van een grotere bekendheid met het kwijtscheldingsbeleid van Delfland.

Oninbaar zuiveringsheffing woningen en omslag.
Het oninbare bedrag betreft 1,8 % van de begrote opbrengst en is gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2007.

Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing bedrijven
Het aantal vervuilingseenheden daalt naar verwachting met 11.000. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door procesveranderingen binnen bedrijven, anderzijds door het staken van de bedrijfsactiviteiten van een aantal grote vervuilende bedrijven in het gebied van Delfland.

Voor DSM wordt vanaf 2007 een lagere vervuilingswaarde van het bedrijfsafvalwater geconstateerd door een beter zuiveringsrendement. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt de vervuilingswaarde voor 2009 en 2010 begroot op 29.300 vervuilingseenheden. Vanaf 2011 wordt de vervuilingswaarde geraamd op 20.000 vervuilingseenheden in verband met het reduceren van de grondwateronttrekking.

Watersysteemheffing gebouwd
Uit gegevens van de gemeenten blijkt dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijkse stijging van de WOZ-waardes van 2 %.

Watersysteemheffing ongebouwd
Door de komst van de nieuwe Waterschapswet wordt het ongebouwde eigendom vanaf 2009 onderverdeeld in natuur, wegen en overig ongebouwd. Het totale aantal hectares blijft nagenoeg gelijk.

2. Paragrafen

2. PARAGRAFEN

2.1 Ontwikkelingen en afwijkingen

Ontwikkelingen
De belangrijkste ontwikkeling is de nieuwe Waterschapswet.
Per 1 januari 2008 is de nieuwe Waterschapswet in werking getreden, echter een aantal bepalingen gaan pas vanaf 2009 gelden. De doelstellingen van de nieuwe waterschapswet zijn democratische legitimatie, vereenvoudiging en transparantie.

De invoering van de nieuwe waterschapswet zal vanaf begrotingsjaar 2009 gaan zorgen voor een aantal beleidswijzigingen binnen het Hoogheemraadschap van Delfland. De belangrijkste wijzigingen als gevolg van de nieuwe Waterschapswet zijn:

Verkiezingen
De waterschapsverkiezingen worden in het najaar 2008 in alle 26 waterschappen tegelijkertijd gehouden. De verwachting is dat de verkiezingen meer bekendheid en publiciteit zullen generen doordat er nu landelijke aanpak is. Daarnaast wordt het huidige personenstelsel vervangen door een lijstenstelsel.

Bestuursamenstelling
De samenstelling van het waterschapsbestuur verandert. Het bestuur mag uit hoogstens dertig leden bestaan, waarbij zeven tot negen zetels gereserveerd zijn voor personen uit specifieke categorieën, zoals bedrijven, landbouw en natuurbeheerders.

Een aantal leden van het bestuur wordt benoemd (op voordracht van hun organisaties, de Kamers van Koophandel, Bosschap en landbouwkring) en een aantal leden wordt door de ingezetenen van het waterschap rechtstreeks gekozen via het lijstenstelsel.

Beleids- en verantwoordingsfunctie
Waterschappen moeten laten zien voor welke doelen zij middelen vragen van burgers en bedrijven omdat waterschappen hun taken uitvoeren met publieke middelen. Door middel van een goede uitvoering en interne organisatie hierbij zal het waterschap moeten zorgen dat de beleidsdoelen daadwerkelijk worden bereikt (doeltreffendheidsvraag), dat dit met zo min mogelijk middeleninzet gebeurt (doelmatigheidsvraag) en dat de middelen worden ingezet zoals is toegestaan (rechtmatigheidvraag). Over de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van de beleidsuitvoering zal het waterschap rekenschap moeten afleggen aan de samenleving. Deze wetswijziging gaat in op 1 januari 2009.

Programma's
Een belangrijke wijziging betreft de verplichting om met ingang van 2009 onder andere de meerjarenraming en de begroting in te richten naar programma's. Een programma is daarbij als volgt gedefinieerd: 'Een samenhangend geheel van activiteiten op basis waarvan het algemeen bestuur het beleid van het waterschap vaststelt.' In de VV van 24 april 2008 is besloten om de beleidsvelden om te zetten naar programma's, aangevuld met enkele nieuwe programma's.

Nieuw belastingstelsel
Als gevolg van de invoering van de Waterschapswet ontstaat er per 1 januari 2009 een nieuw belastingstelsel bestaande uit een watersysteemheffing en een zuiveringsheffing. De watersysteemheffing is bedoeld voor alle waterschapstaken die te maken hebben met het beheer en onderhoud van de watersystemen (de waterkwantiteit en -keringen én de passieve waterkwaliteitstaak). Uit de zuiveringsheffing worden alle zuiveringstaken én de actieve waterkwaliteitstaken gefinancierd.

Afwijkingen
Er zijn geen materiele afwijkingen ten aanzien van de gehanteerde uitgangspunten en normen én in de cijfers ten opzichte van de vorige begroting en meerjarenraming.

2.2 Uitgangspunten en normen

Voor het opstellen van de begroting 2009 zijn de volgende uitgangspunten en normen gehanteerd. De basis van deze uitgangspunten en normen zijn de verslaggevingsvoorschriften uit het Waterschapsbesluit en de voorbereidende teksten van het nieuwe 'Besluit Begroting en Verantwoording' (BBVW).

Inflatie
De kosten zijn centraal en decentraal opgenomen op basis van werkelijk ingeschatte kosten voor het jaar 2009.

Loonkosten
Voor de personeelslasten is uitgegaan van het laatst afgesloten CAO-akkoord met een looptijd tot 1 oktober 2009 en met de diverse premieheffingen op het niveau van 2008. Voor 2009 en de volgende jaren is uitgegaan van een loonkostenstijging van 3 % (nieuwe CAO, premieheffingen etc.).

Onvoorzien
In de meerjarenraming is een centrale post van 0,5 miljoen euro voor onvoorziene kosten opgenomen. Daarnaast is er centraal een post opgenomen van 1 miljoen euro voor onvoorziene personeelskosten als gevolg van wijzingen in de budgetteringsprocedures. Beide posten zijn gebaseerd op ervaringscijfers.

Exploitatietekort
De exploitatietekorten worden gefinancierd door middel van langlopende leningen. De onderbouwing hiervan is opgenomen in de financieringsparagraaf.

Bruto investeringen
In het kader van het voorzichtigheidsprincipe zijn de bruto investeringsuitgaven geraamd in plaats van de netto investeringsuitgaven. Dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met mogelijke ontvangen subsidies en/of bijdragen.

Activeren van baggerkosten
De baggerkosten worden geactiveerd en afgeschreven in 8 jaar. Er volgt nog een nader onderzoek welk deel van deze kosten, binnen de huidige wet- en regelgeving, mogen worden geactiveerd.

Exploitatie of investering
Alle uitgaven groter dan 50.000 euro en een levensduur van meer dan één jaar worden als investering aangemerkt.

Alle andere uitgaven komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Uitzondering hierop zijn bedrijfsauto's: deze worden altijd als investering opgevoerd.

Activeren van bouwrente
De bouwrente wordt gedurende de projectperiode toegerekend aan de projecten en afgeschreven conform de systematiek beschreven bij de afschrijvingen.

Activeren van manuren
Alle directe uren van het Project en Ingenieursbureau (PIB) worden door middel van tijdschrijven toegerekend aan de projecten en afgeschreven conform de systematiek beschreven bij de afschrijvingen.

Investeringen en afschrijvingen[1]
Er wordt afgeschreven vanaf het eerste boekjaar na het afsluiten van de nazorgfase. Investeringen worden lineair afgeschreven. Hieronder een overzicht van de belangrijkste gehanteerde afschrijvingstermijnen:

Categorie	Afschrijvingstermijn in jaren
Waterkeringstaak	
Zee- en rivierenwaterkering	35
Reconstructie boezemkaden	25
Waterbeheersingstaak	
Bouwkundig	40
Elektrisch/ mechanisch	15
Stuwen en duikers	8
Waterkwaliteitstaak	
Bouwkundig	30
Mechanisch/elektrisch	15
AHR-project (bouwkundig, elektrisch, mechanisch)	25
Rioolpersleidingen	30
Grond	
Grond voor boezemkaden	50
Grond voor waterbergingen	40
Overige grond	0
Overig	
Bouwkundig	40
Elektrisch/ mechanisch	15
Kantoorautomatisering	5
Dienstauto's	5

Onttrekkingen voorzieningen
Voor de volgende voorzieningen wordt in 2009 een onttrekking verwacht:

Nr	Omschrijving	2009
1.	Voorziening pensioen	€ 69.748
2.	Voorziening wachtgeld	€ 728.799
3.	Voorziening claims en disputen	€ 2.056.471

Tabel: geraamde onttrekkingen aan voorzieningen

In het kader van voorzichtigheid worden de onttrekkingen aan de voorzieningen toegekende subsidies niet geraamd.

De volgende uitgangspunten zijn er gehanteerd voor de berekening van de geraamde onttrekkingen:

Ad 1. Voorziening pensioen
Voor de onttrekkingen aan de pensioenvoorziening voor oud bestuurders is de sterftetabel van het CBS gehanteerd. Voor de rekenrente is uitgegaan van 3 %.

Ad 2. Voorziening wachtgeld
De huidige wachtgelders zijn geraamd voor de maximale aanspraak, toekomstige wachtgelders (ambtenaren) zijn niet geraamd. Deze worden in eerste instantie gedekt uit

[1] In 2009 wordt het activabeleid opnieuw aan de orde gesteld.

wachtgelders die niet gebruik maken van hun maximale aanspraak. Voor de rekenrente is uitgegaan van 3 %. De jaarlijkse onttrekkingen bestaan deels uit een vrijval.

Ad 3. Voorziening claims en disputen
Voor de onttrekking aan de voorziening claims en geschillen is uitgegaan van alle gegevens die beschikbaar zijn op het moment van samenstellen van deze begroting.

Belastingen
Voor de berekening van de belastingtarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Huishoudens
Uit gegevens van het CBS over de laatste jaren blijkt dat het aantal huishoudens gemiddeld met 0,33 % groeit. Voorzichtigheidshalve wordt de komende jaren van dit percentage uitgegaan.

WOZ-waarde
Uit gegevens van de gemeenten blijkt dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijkse stijging van de WOZ-waarden van 2 %.

Kwijtschelding
Op basis van de verzoekschriften in 2007 is de verwachting dat in 2009 31.000 huishoudens voor kwijtschelding in aanmerking zullen komen. Door een actiever werkgelegenheidsbeleid van de gemeenten worden meer mensen aan het werk geholpen waardoor het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor deze groep naar verwachting zal dalen. Deze daling wordt in de meerjarenraming teniet gedaan door de verwachte stijging in kwijtscheldingsverzoeken als gevolg van een grotere bekendheid met het kwijtscheldingsbeleid van Delfland.

Oninbaar zuiveringsheffing woningen en omslag.
Het oninbare bedrag betreft 1,8 % van de begrote opbrengst en is gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2007.

Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing bedrijven
Het aantal vervuilingseenheden zal naar verwachting dalen met 11.000. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door procesveranderingen binnen bedrijven en anderzijds door het staken van de bedrijfsactiviteiten van een aantal grote vervuilende bedrijven in Delflands gebied.

Voor DSM wordt vanaf 2007 een lagere vervuilingswaarde van het bedrijfsafvalwater geconstateerd door een beter zuiveringsrendement. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt de vervuilingswaarde voor 2009 en 2010 begroot op 29.300 vervuilingseenheden. Vanaf 2011 wordt de vervuilingswaarde geraamd op 20.000 vervuilingseenheden in verband met het reduceren van de grondwateronttrekking.

2.3 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten kunnen het reguliere beleid van het waterschap verstoren. Onder dit begrip wordt verstaan de baten en lasten van materiële betekenis die eenmalig in maximaal drie begrotingsjaren voorkomen.

Delfland verwacht voor het begrotingsjaar geen incidentele baten en lasten conform bovengenoemde definitie.

2.4 Kostentoerekening [2]

Kosten en opbrengsten worden zoveel mogelijk direct ten laste of ten gunste gebracht van een product. Een belangrijke uitzondering zijn de personeelskosten: deze kosten worden via een verdeelsleutel van uren doorbelast aan de producten.
De volgende stap is de verdeling van de ondersteunende producten (bijvoorbeeld: management, huisvesting, automatisering) via specifieke verdeelsleutels (bijv. uren, kosten, werkplekken) naar de primaire producten.
Uiteindelijk worden de primaire producten verdeeld over de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer op basis van de volgende verdeelsleutel:

Programma	Producten	Watersysteem-heffing	Zuiverings-heffing
A Planvorming	Beheersplan waterkeringen	100%	0%
	Waterbeheersplan	90%	10%
	Thema- en gebiedsgerichte plannen	85%	15%
	Plannen van derden	90%	10%
B Aanleg en onderhoud waterkeringen	Beheersinstrumenten waterkeringen	100%	0%
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	100%	0%
C Inrichting en onderhoud watersystemen	Beheersinstrumenten watersystemen	100%	0%
	Aanleg en onderhoud watersystemen	100%	0%
	Baggeren waterlopen en saneren bodems	100%	0%
	Beheer hoeveelheid water	100%	0%
	Monitoring watersystemen	100%	0%
D Bouw en exploitatie zuiveringstechn. werken	Getransporteerd afvalwater	0%	100%
	Gezuiverd afvalwater	0%	100%
	Verwerkt slib	0%	100%
	Afvalwaterbehandeling door derden	0%	100%
E Vergunningverlening en handhaving keur	Keur	100%	0%
	Vergunningen en keurontheffingen	100%	0%
	Handhaving keur	100%	0%
F Beheersing van lozingen	Wvo-vergunningen en meldingen	50%	50%
	Handhaving Wvo	50%	50%
	Rioleringsplannen en subsidie lozingen	50%	50%
	Aanpak diffuse emissies	50%	50%
G Heffingen en invordering	Kostentoedeling en belast.verordeningen	55%	45%
	Aanslagen huishoudens en forf. bedrijven	55%	45%
	Aanslagen Wvo overige bedrijven	10%	90%
	Aanslagen omslag gebouwd, leges e.d.	100%	0%
	Verzoek-, bezwaarschr. huish./forf.bedr.	55%	45%
	Bezwaarschriften Wvo overige bedrijven	10%	90%
	Bezwaarschr. omslag gebouwd, leges ed.	100%	0%
	Invordering	55%	45%
H Bestuur, communicatie en calamiteitenzorg	Bestuur en externe communicatie	75%	25%
	Calamiteitenzorg	85%	15%
J Opbrengsten beheersproducten	Financ.opbrengsten watersysteemheffing	100%	0%
	Financ.opbrengsten zuiveringsheffing	0%	100%
	Mutaties reserves watersysteemheffing	100%	0%
	Mutaties reserves zuiveringsheffing	0%	100%
	Belastingopbrengsten watersysteemheffing	100%	0%
	Belastingopbrengsten zuiveringsheffing	0%	100%

[2] De kostentoerekening is mede gebaseerd op het advies van de Unie van Waterschappen.

2.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen

In deze paragraaf zal een overzicht worden opgenomen van de vermogensbestanddelen die niet behoren tot het weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserve

De volgende aanpassingen zijn er gedaan in de bestemmingsreserves ten opzicht van begrotingsjaar 2007 in overeenstemming met het besluit van de verenigde vergadering van Delfland d.d. 9 oktober 2008:

- De afkoopreserve waterbeheersingstaak is vrijgevallen ten gunste van de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer;
- De reserve slibverwerkingskosten is als overlopend passief verantwoord;
- De vereveningsreserve investeringen waterkwaliteit is in zijn geheel toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve tariefsegalisatie zuiveringsbeheer.

De huidige bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie dient om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Waterzuivering

In mln euro's	**2009**
Beginstand 1/1	**122,2**
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	32,8
Eindstand 31/12	**89,4**

Voorzieningen

	Voorziening pensioenen	**Voorziening wachtgeld**	**Voorziening claims en disputen**	**Totaal**
Beginstand 1/1/2009	**477.698**	**1.927.430**	**2.056.471**	4.461.599
Toevoegingen	14.331	470.400	0	484.731
Onttrekkingen	69.748	728.799	2.056.471	2.855.018
Eindstand 31/12/2009	**422.281**	**1.669.031**	**0**	**2.091.312**

Voorziening pensioenen
Uit de voorziening pensioenen worden de pensioenuitkeringen aan oud-bestuursleden of hun nabestaanden gedaan.

Voorziening wachtgeld
Deze voorziening dekt de toekomstige wachtgeldaanspraken van ex-medewerkers en collegeleden af.

Voorziening claims en disputen
Deze voorziening is getroffen naar aanleiding van de nog lopende procedure van DSM tegen Delfland aangaande de grondwaterkering.

Voorziening toegekende subsidies exploitatie en investeringsprojecten
In het kader van voorzichtigheid worden de voorzieningen toegekende subsidies niet geraamd.

2.6 Waterschapsbelastingen

Belastingeenheden

Belastingsoort	Eenheid	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing:						
- ingezetenen	huishoudens	462.000	463.500	465.100	466.600	468.200
- gebouwd	WOZ (mln)	135.600	138.300	141.100	143.900	146.800
- ongebouwd (agrarisch)	hectare	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
- ongebouwd (wegen)	hectare	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
- natuur	hectare	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200
Zuiveringsheffing	verv.eenheid	1.347.900	1.358.200	1.352.400	1.356.800	1.360.300
Verontreinigingsheffing	verv.eenheid	8.400	1.500	1.500	500	500

De vermelde aantallen huishoudens en vervuilingseenheden zijn vóór aftrek van kwijtschelding en oninbaar. Voor kwijtschelding is jaarlijks rekening gehouden met 31.000 huishoudens en 64.560 vervuilingseenheden. Het kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de 100%-norm.

Opbrengsten en reserves voor tariefsegalisatie

Onderstaande tabel geeft voor zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer een overzicht van de ontwikkeling van de waterschapsbelastingen in de komende jaren en de stand en het verloop van de bij die taak behorende bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie. Voor de watersysteemheffing is gerekend met een jaarlijkse opbrengststijging van 8,5 % en voor de zuiveringsheffing van 10 %.

Belastingopbrengsten / reserves voor egalisatie (x € 1.000)	2009	2010	2011	2012	2013
a. Watersysteembeheer					
Watersysteemheffing:					
- ingezetenen (netto)	38.525	41.948	45.674	49.731	54.161
- gebouwd	23.323	25.256	27.394	29.736	32.327
- ongebouwd	3.094	3.339	3.623	3.931	4.265
- natuur	6	7	7	8	9
Verontreinigingsheffing	547	106	118	43	47
Totaal belastingen	65.495	70.656	76.816	83.449	90.809
Verloop reserves (cum.)	29.327	23.424	18.152	13.109	8.499
b. Zuiveringsbeheer					
Zuiveringsheffing (netto)	82.140	90.350	99.390	109.380	120.370
Verloop reserves (cum.)	89.356	61.525	35.581	12.501	276

Op grond van de nieuwe wet- en regelgeving dient het laatste jaar van de meerjarenraming structureel sluitend te zijn met positieve reserves.
Het watersysteembeheer vertoont bij een jaarlijkse tariefstijging van 8,5 % in 2013 een negatief exploitatieresultaat van 4,6 miljoen euro en een algemene reserve van 8,5 miljoen. Een verdere doorkijk tot 2018 laat zien dat bij een jaarlijkse tariefstijging van 4 % vanaf 2014 de begroting structureel sluitend zal zijn met een algemene reserve van circa 3 miljoen.
Bij het zuiveringsbeheer zal de in het verleden opgebouwde vereveningsreservering de

komende jaren volledig worden ingezet ter dekking van de exploitatietekorten. Daarbij is tot 2013 een tariefstijging noodzakelijk van jaarlijks 10 %. Het omslagpunt komt aan het eind van de meerjarenperiode met een sterk afvlakkende kostenontwikkeling en bij een gematigde tariefstijging van 3 % in de jaren naar 2018 tot een weer oplopende reserve.

Voor beide taken geldt dat de stijging van de kosten en de daarmee verbandhoudende opbrengsten een gevolg zijn van de activiteiten zoals die zijn beschreven bij de verschillende programma's.

Tot slot is in de meerjarenraming gerekend met jaarlijkse belastingopbrengsten voor leges (350.000 euro) en precario (250.000 euro).

Tarieven

Wettelijke wijzigingen in het heffingenstelsel en besluitvorming daarover in het algemeen bestuur leiden tot grote verschuivingen in de tarieven van 2008 naar 2009.

Tarieven in euro's	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing:						
- ingezetenen	43,96	91,14	98,89	107,29	116,41	126,31
- gebouwd	0,49	0,43	0,46	0,49	0,52	0,55
- ongebouwd (agrarisch)	74,11	137,51	148,40	161,01	174,70	189,55
- ongebouwd (wegen)	74,11	275,02	296,80	322,02	349,40	379,10
- natuur	74,11	2,87	3,11	3,38	3,67	3,98
Zuiveringsheffing	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44
Verontreinigingsheffing	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44

Deze tariefsberekening is gebaseerd op de kostentoedelingsverordening (vanaf 2009 ingrijpend gewijzigd), de ontwikkeling van de belastingeenheden (zie hiervoor) en de voorgestelde procentuele opbrengststijgingen als gevolg van de verwachte kosten- en opbrengstontwikkelingen in de komende jaren.

Ontwikkeling kosten, opbrengsten en tarieven
Op de volgende bladzijden is de meerjarenraming naar kosten en opbrengsten weergegeven. De opbrengsten daarin zijn gebaseerd op de daarna vermelde tariefontwikkeling 2008-2013. Ook zijn de consequenties voor de verschillende categorieën uitgewerkt aan de hand van enige voorbeelden.

Ontwikkeling kosten en opbrengsten 2008 - 2013 (x € 1 miljoen)

	2008	**2009**	2010	2011	2012	2013
Watersysteembeheer [1]						
Totale kosten	56,1	**81,8**	88,7	94,4	101,4	109,3
Waterschapsomslag en ingezetenenomslag	45,5	**64,9**	70,5	76,7	83,4	90,8
Verontreinigingsheffing		**0,6**	0,1	0,1	0,1	0,0
Overige inkomsten	8,7	**11,3**	12,2	12,3	12,9	13,9
Exploitatiesaldo	-1,9	**-5,0**	**-5,9**	**-5,3**	**-5,0**	**-4,6**
Saldireserve [2]	34,3	**29,3**	23,4	18,1	13,1	8,5
Zuiveringsbeheer [1]						
Totale kosten	126,2	**150,0**	154,6	162,1	170,3	171,7
Zuiveringsheffing	91,8	**82,2**	90,3	99,4	109,3	120,4
Overige inkomsten	29,2	**35,0**	36,5	36,8	37,9	39,1
Exploitatiesaldo	-5,2	**-32,8**	-27,8	-25,9	-23,1	-12,2
Vereveningsreservering [2 3]	122,2	**89,4**	61,6	35,7	12,6	0,4
Saldireserve [2 3]	1,9	**1,9**	1,9	1,9	1,9	1,9

[1] Bedragen 2008 zijn sterk afwijkend van 2009 e.v. als gevolg van met name de invoering van de nieuwe Waterschapswet.

[2] Cumulatief en na toevoeging verwachte resultaten over 2008 (t/m Voorjaarsnota).

[3] Bij de vorming van de vereveningsreservering waterkwaliteit is besloten de saldireserve constant te houden.

Enkele jaren na het gereedkomen van de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust zal de reservering worden opgeheven en opgaan in de saldirese
Tot die tijd heeft de vereveningsreservering de functie van een saldireserve, ook voor de niet aan het AHR-project gerelateerde kosten.

Ontwikkeling tarieven 2008 - 2013

	2008	**2009**	2010	2011	2012	2013
Watersysteembeheer						
Stijging opbrengst		**8,5%** [1]	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Tarief ingezetenen per huishouden	43,96	**91,14**	98,89	107,29	116,41	126,31
Tarief gebouwd per € 2.500 econ.waarde [2]	0,49	**0,43**	0,46	0,49	0,52	0,55
Tarief ongebouwd per ha.	74,11	**137,51**	148,40	161,01	174,70	189,55
Tarief natuur per ha.	74,11	**2,87**	3,11	3,38	3,67	3,98
Tarief verontreinigingsheffing per v.e. [3]	70,18	**65,06**	70,99	78,46	86,04	94,44
Zuiveringsbeheer						
Stijging opbrengst		**10%** [1]	10,0%	10,0%	10,0%	10,0%
Tarief woningen en bedrijven per v.e.	70,18	**65,06**	70,99	78,46	86,04	94,44

Voorbeelden te betalen bedragen 2008 - 2013

							% stiiging
(in euro's)	2008	**2009**	2010	2011	2012	2013	2009
Alleenwonend, geen eigenaar	114,14	**156,20**	169,88	185,75	202,45	220,75	37%
Meer personen, geen eigenaar	254,50	**286,32**	311,86	342,67	374,53	409,63	13%
Alleenwonend, woning WOZ-waarde € 250.000	163,14	**199,20**	215,88	234,75	254,45	275,75	22%
Meer personen, woning WOZ-waarde € 250.000	303,50	**329,32**	357,86	391,67	426,53	464,63	9%
Bedrijfspand, WOZ-waarde € 5 mln, 100 v.e.	7.998,00	**7.366,00**	8.019,00	8.826,00	9.644,00	10.544,00	-8%
Veeteeltbedrijf, 25 ha	1.852,75	**3.437,75**	3.710,00	4.025,25	4.367,50	4.738,75	86%
Openbare landweg, 25 ha	1.852,75	**6.875,50**	7.420,00	8.050,50	8.735,00	9.477,50	271%
Natuurterrein, 25 ha	1.852,75	**71,75**	77,75	84,50	91,75	99,50	-96%

[1] Betreft de procentuele opbrengststijging ná verwerking van de nieuwe kostentoedeling vanaf 2009.
Deze nieuwe kostentoedeling (VV-besluit van 9 oktober 2008) heeft grote gevolgen voor de tarieven 2009.
De werkelijke ontwikkeling van het *tarief* bij de elke categorie hangt ook af van de ontwikkeling van de heffingsgrondslag.

[2] Het tarief voor gebouwd zal vanaf 2009 worden berekend als een percentage van de totale WOZ-waarde (2009: 0,0173%).

[3] Het tarief verontreinigingsheffing is gelijk aan het tarief zuiveringsheffing.

2.7 Weerstandsvermogen

Algemeen

Op grond van het nieuwe Waterschapsbesluit zijn waterschappen verplicht om de risico´s die ze lopen in kaart te brengen en een beleid te ontwikkelen om deze risico´s af te dekken.

Onder weerstandvermogen wordt verstaan 'de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico´s af te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie'.

Regulier risico´s worden afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde verzekeringen. Het gaat bij weerstandvermogen om die risico´s die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen.

Risico's

Het inventariseren van deze risico's en het kwantificeren hiervan moet nog worden uitgevoerd. Het ontwikkelen van een systematiek om risico's te kwantificeren is een werkzaamheid die uiterst zorgvuldig moet worden uitgevoerd. Gezien de korte tijd die hiervoor beschikbaar is, zal dit in de volgende Meerjarenraming worden opgenomen.

In onderstaand overzicht staan de financiële risico's per programma welke nader zijn toegelicht in hoofdstuk 1: de programma's.

Risico's van relatief geringe omvang, algemene bedrijfsrisico's en projecten waarvan niet is uit te sluiten dat in de begroting en meerjarenraming onvoldoende gelden zijn, zijn niet opgenomen. Een aantal eerder vermelde risico's in begroting of jaarrekening is afgewikkeld of om andere redenen vervallen. Deze worden daarom niet meer vermeld.

Programma	Omschrijving van het risico
A: Planvorming	Subsidies proeftuinen waterkader Haaglanden
	Overdracht grondwater
B: Aanleg onderhoud Waterkeringen	Investeringsvolume
	Project Zwakke schakels
C: Inrichting en onderhoud waterkeringen	Investeringsvolume
D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	Persleiding gemaal Morsestraat - AWZI Houtrust
	Indexering Dienstverleningsvergoeding
	Vervallen leidingen Haagse regio
E: Vergunningverlening en handhaving keur	Personele bezetting
	Ontwikkelen wet- en regelgeving
	Organisatie-ontwikkeling
F: Beheersing van lozingen	Personele bezetting
	Ontwikkelen wet- en regelgeving
	Organisatie-ontwikkeling
G: Heffing en invordering	-
H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	Samenwerking bij calamiteit
I: Bedrijfsvoering	-
J: Belastingopbrengsten	-

Algemene reserves

De traditionele taken waterkering, waterbeheersing en waterkwaliteit komen met ingang van 2009 te vervallen. De bij deze taken behorende algemene reserves worden opgeheven en overgeheveld naar het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer. Bij de waterkwaliteitstaak gaat uitsluitend het onderdeel passief waterkwaliteitsbeheer over naar het watersysteembeheer. De afvalwaterketen wordt ondergebracht bij het zuiveringsbeheer.

De omzetting van de algemene reserves van de oude situatie naar de nieuwe situatie is besloten in de verenigde vergadering van Delfland van 9 oktober 2008. Hieronder een overzicht van het verwachte verloop van de algemene reserves in 2009:

Watersysteem

In mln euro's	**2009**
Beginstand 1/1	**34,3**
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	5,0
Eindstand 31/12	**29,3**

Waterzuivering

In mln euro's	**2009**
Beginstand 1/1	**1,9**
Toevoegingen	0
Onttrekkingen	0
Eindstand 31/12	**1,9**

Bestemmingsreserves
De volgende aanpassingen zijn er gedaan in de bestemmingsreserves ten opzicht van begrotingsjaar 2007 in overeenstemming met het bestluit van de verenigde vergadering van Delfland d.d. 9 oktober 2008:

- De afkoopreserve waterbeheersingstaak is vrijgevallen ten gunste van de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer;
- De reserve slibverwerkingskosten is als overlopend passief verantwoord;
- De vereveningsreserve investeringen waterkwaliteit is in zijn geheel toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve tariefsegalisatie zuiveringsbeheer.

De huidige bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie dient om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Waterzuivering

In mln euro's	**2009**
Beginstand 1/1	**122,2**
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	32,8
Eindstand 31/12	**89,4**

2.8 Financiering

Inleiding

De kaders voor het treasurybeleid van het Hoogheemraadschap van Delfland zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido), de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (ex artikel 108 Waterschapswet) artikel 20, het waterschapsbesluit artikel 4.18, het treasurystatuut en het treasuryprotocol. In deze paragraaf wordt de financiering van Delfland en de consequenties ervan weergegeven in het licht van deze kaders. De verdere ontwikkeling van beleid op het gebied van treasury staat gepland voor het aankomende jaar.

Ontwikkelingen

In 2009 zal waarschijnlijk een aantal wijzigingen van de wet Fido worden doorgevoerd, onder andere ten aanzien van de renterisiconorm (het voorstel in deze is dat de renterisiconorm niet meer berekend wordt op basis van de langlopende schuld (20 %), maar op basis van het begrotingstotaal (30 %)). Voor deze paragraaf wordt echter de huidige regelgeving aangehouden. Overigens zal de implementatie van de gewijzigde regelgeving geen effect hebben op de financieringsmogelijkheden voor Delfland.

Op dit moment (augustus 2008) lijkt de lange termijn rente voor 30 jaar laag te zijn in verhouding met voorgaande jaren en de verwachting is dat deze ook omhoog gaat. Het vermijden van risico's door het vastzetten van de rente voor een lange termijn is op dit moment naar verwachting relatief goedkoop. Overigens streeft Delfland ook naar een situatie waarin zo weinig mogelijk risico wordt gelopen. Als gevolg hiervan zal het hoogheemraadschap bijvoorbeeld ook niet werken met derivaten.

Op dit moment (augustus 2008) is de korte termijn rente (3 maands Euribor) nog hoog, zelfs hoger dan 30 jaar rente; dit is mede het gevolg van de kredietcrisis. Deze rente zal naar verwachting echter gaan dalen.

Meerjarenraming 2009-2013

Er zijn geen ontwikkelingen of nieuwe inzichten in de begroting 2009 ten opzichte van de meerjarenraming 2009-2013.

Liquiditeitsprognose

Op grond van de vermogensbehoefteplanning, zoals opgenomen in de meerjarenraming, wordt voor het begrotingsjaar 2009 verwacht dat als liquiditeit een bedrag van 111 miljoen euro benodigd is. Hiervan is 95 miljoen euro bestemd voor de financiering van de investeringen. De overige 16 miljoen euro is nodig voor de financiering van de exploitatie.

Visie op de renteontwikkeling

Op grond van de huidige rentestanden wordt verwacht dat op de kapitaalmarkt de vergoeding voor de nog aan te trekken langlopende leningen geleidelijk zal stijgen. Delfland heeft hier op ingespeeld door een groep leningen te herfinancieren tegen meer gunstige tarieven. Op grond van deze verwachting past ook het streven van Delfland om de vermogensbehoefte op langere termijn te financieren tegen de huidige vastrentende tarieven. Het streven is dit voor het einde van 2008 te effectueren.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet
In de wet Fido is vastgelegd dat de kortlopende financiering wordt beperkt door middel van de kasgeldlimiet. Voor waterschappen is deze limiet vastgesteld op 23 % van het begrotingstotaal op 1 januari van het betreffende jaar.

Overigens heeft Delfland niet de intentie de kasgeldlimiet maximaal te benutten. Er wordt continu gestreefd naar een saldo tussen de 5 miljoen euro negatief en 15 miljoen euro negatief, omdat er sprake is van een structurele behoefte aan vreemd vermogen, waardoor het renterisico op kortlopende financiering groter wordt, zeker bij de huidige marktrente (kortlopende rente is relatief duurder dan langlopende rente).

Renterisico
De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door middel van de renterisiconorm. Het uitgangspunt voor het invoeren van de renterisiconorm is het streven naar een spreiding van de looptijden van langlopende leningen met als doel een beperking van renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag, dat in aanmerking komt voor renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. Deze norm wordt berekend als 20 % van de vaste schuld per 1 januari van het begrotingsjaar.

De langlopende schuld per 1 januari 2009 wordt geschat op 460 miljoen euro. De renterisiconorm bedraagt derhalve 92 miljoen euro.

Derivaten
Delfland maakt geen gebruik van derivaten in de zin dat posities worden ingenomen op grond waarvan risico's gelopen worden.

2.9 Verbonden partijen

Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

De definitie van een verbonden partij conform de Waterschapswet is als volgt:
'een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft'.

financieel belang: 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt'.

bestuurlijk belang: 'zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht'.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de visie op de met Delfland verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting én de beleidsvoornemens omtrent deze verbonden partijen.

Naam verbonden partij	**Relatie tot geformuleerde doelstellingen**	**Beleidsvoornemens omtrent verbonden partij**
Nederlandse waterschapsbank NV	De Nederlandse waterschapsbank is de 'huisbankier' van Delfland en zorgt mede voor de financiering van de huidige geformuleerde doelstellingen als de in het verleden geformuleerde doelstellingen.	Continueren
DRSH Zuiveringsslib NV	Het Hoogheemraadschap van Delfland is samen met vier andere waterschappen, aandeelhouder van DRSH Zuiveringsslib NV. Deze vennootschap verzorgt het transport en de verwerking van slib uit de afvalzuiveringsinstallaties.	Continueren
Holding IOPW NV en Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' CV	Dit betreft een PPS constructie die in 2002 is gesloten met drie overheidspartijen (waaronder Delfland) en een private partij. Delfland neemt hieraan vooral deel om vanuit dit samenwerkings-verband in de planvorming een aantal ABCDelfland maatregelen in het Westland zeker te stellen (en werk met werk te maken).	Continueren

Naam verbonden partij	Relatie tot geformuleerde doelstellingen	Beleidsvoornemens omtrent verbonden partij
Aquanet BV	Aquanet voert projecten uit op het terrein van drink- en afvalwater in ontwikkelings-landen en in Centraal en Midden-Europa. De opdrachtgevers van Aquanet zijn onder meer de Wereldbank, de Oost-Europa Bank, de Europese Unie, Nederlandse overheden en waterleidingbedrijven.	Verkopen (past niet binnen de doelstellingen)
Delta Waterlab	Gemeenschappelijke regeling met de waterschappen Hollandse Delta en Brabantse Delta. De regeling heeft tot doel het verrichten van laboratoriumonderzoek t.b.v. de deelnemers en hierbij te komen tot vergroting van efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging, kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht	Continueren
Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)	Doel van de vereniging is het behartigen van de belangen van de waterschappen in het bijzonder, die in Zuid-Holland zijn gelegen. De vereniging houdt zicht onder meer bezig met de bestrijding van muskusratten.	Continueren
Vereniging Regionaal Samenwerkingsverband Water-Stad-Land	Vereniging opgericht door gemeenten Delft, Leidschendam - Voorburg en Schiedam. Delfland is lid. Doel is het optimaal benutten van het economische potentieel van het Rijn-Schiekanaal en het vormen van een kennisnetwerk.	Continueren

2.10 Bedrijfsvoering

Algemene ontwikkelingen

In het Waterbeheersplan3 (2006-2009) zijn de maatregelen opgenomen die voortkwamen uit de veelheid van plannen die waren ontwikkeld in de voorgaande jaren. Deze intensivering in realisatie heeft geleid tot een vergroting van het aantal projecten en alle uit te voeren activiteiten in de primaire processen. De betreffende organisatieonderdelen zijn daartoe in de loop van de tijd gegroeid. Deze uitbreidingen leiden echter ook tot een noodzaak om de ondersteunende bedrijfsvoering uit te breiden. Die versterking is de afgelopen jaren echter achterwege gebleven. De doorontwikkeling van de organisatie vanaf 1 januari 2008 en de gebleken noodzaak tot versterking van de bedrijfsvoering, zowel kwalitatief als kwantitatief, heeft voor de begroting 2009 geleid tot een verzoek voor uitbreiding van de formatie.

Bij de analyses voor het Waterbeheersplan4 (2010-2015) is vastgesteld dat er zoveel projecten uitgevoerd moeten worden, dat dat genoeg zou zijn om een tweede 'productielijn' van primaire processen in te richten. Dat zou betekenen dat die over een paar jaar weer zou moeten worden ontbonden hetgeen maatschappelijk en bedrijfsmatig onverstandig is. Besloten is dan ook om het volume van uit te voeren investeringsprojecten te maximeren en voor de uitvoering ervan te prioriteren. Het alternatief zou zijn een uitbreiding van de primaire productiecapaciteit en een nog intensievere versterking van de bedrijfsvoering dan wordt voorgesteld.

Analyse huidige situatie primaire processen
Een analyse van de formatie binnen de primaire processen in de volle breedte is het afgelopen jaar nog niet mogelijk geweest, enerzijds omdat de sectoren alle in een doorontwikkelings-proces zitten, anderzijds omdat de capaciteit daartoe ontbreekt (ten gevolge van het nog niet op orde zijn van de bedrijfsvoering). Bij de sector zuiveringsbeheer heeft deze analyse bij de doorontwikkeling begin 2008 wél plaatsgevonden (samenvoeging van de sectoren Contractmanagement Noord en Regio Zuid), waarbij is gestuurd op een budgettair neutrale oplossing (de formatie is bij collegebesluit in april/mei 2008 vastgesteld).

Analyse huidige situatie bedrijfsvoering
Verbetering van de bedrijfsvoering is in alle opzichten een noodzaak ('het been moet worden bijgetrokken'). Het beheer is onvoldoende op orde, er is een fors probleem op het gebied van financiële beheersing en controle en de bedrijfsvoering is zwaar onderbezet op alle fronten, zowel kwalitatief als kwantitatief. Een implementatieplan is opgesteld om het been bij te trekken voor de financiële taken binnen de organisatie alsook voor een aanvulling op onderdelen bij Middelen.

Doel
Uiteraard is het inrichten van een effectieve en een efficiënte organisatie voor het behalen van de doelstellingen van het WBP onderdeel van de plannen om te komen tot een organisatie die gesteld staat voor 1 januari 2010. Eventuele bijstelling van de bestuurlijke keuzes binnen het WBP kan leiden tot wijziging van de formatie. Als er een investeringsafname plaatsvindt, wordt de formatie daaraan aangepast. Dat is echter momenteel op de langjarige termijn niet voorzien, integendeel. De rol van de sector Beleid en Onderzoek verandert: het accent zal verschuiven van een planontwikkeling naar een meer nadrukkelijke rol ten aanzien van onderzoek en monitoring. Bij de uitwerking van deze implementatie zullen keuzes moeten worden gemaakt waarvan nu niet te voorzien is wat de kwantitatieve effecten zullen zijn.

Vervolgstappen
Met het ontwerp WBP 2010 - 2015 komt zicht op de concrete ambities van het huidige bestuur. Aan de hand van deze ambities wordt de bestaande personele formatie van de Watersectoren tegen het licht gehouden. In het kader van de samenhang tussen en de sturing op de watersectoren zal dit onderzoek naar de formatie uiteraard gericht zijn op het zo budgettair neutraal mogelijk houden, zoals destijds ook bij zuiveringsbeheer is gebeurd. Uiteraard zal in de tussentijd telkens de vraag worden gesteld of voorkomende vacatures moeten worden vervuld, of extra formatie noodzakelijk is, dan wel of er binnen de bestaande

formatie anders kan worden geprioriteerd. Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2010 – 2015 in het voorjaar van 2009, zal concreet worden aangegeven of, en zo ja waar, en ten koste van welke taak of kwaliteit, eventueel de formatie kan worden bijgesteld. Tevens zal worden overgegaan op het primair sturen op personeelsbudgetten in plaats van op formatie.

Formatie 2009: Ontwikkeling formatie

Op basis van bovenstaande uiteenzetting wordt voor de begroting van 2009 een vergroting van de formatie voorgesteld met netto 16,8 fte op vaste structurele basis en 2 fte op tijdelijke basis. Van de 16,8 fte op vaste basis zijn 14,8 fte voor de bedrijfsvoering en bestuursondersteuning en 2 fte voor de primaire processen op het taakveld waterkeringen. Een nadere toelichting wordt onderstaand gegeven. De gevraagde formatie zal niet direct vanaf 1 januari daadwerkelijk op de begroting drukken, de vacatures zullen geleidelijk worden ingevuld.

Uitgangspunt voor de formatie voor de begroting 2009 is 558,6 fte. Dit is inclusief tijdelijke formatie. Van de 26,8 fte's worden 8 fte's uit het bestaand budget gedekt.

	Formatie	Nieuw	Totaal nieuw	Dekking uit bestaand budget	Geen dekking uit bestaand budget
Stand begroting 2008	530,5				
Doorontwikkeling	- 1,0				
Reorganisatie ZB	- 0,5				
Tijdelijke formatie ZB	+ 2,0 (5 jaar)				
Tijdelijke formatie P+O	+ 0,8 (2 jaar)				
Stand per 1 januari 2009	531,8		531,8		
Calamiteitenzorg		1,4		-	1,4
EFZ/KAM		2,0		-	2,0
EFZ/Rechtmatigheid		3,0		-	3,0
EFZ/Inkoop		1,0		-	1,0
EFZ/Verzekering		0,2		-	0,2
EFZ/Concerncontrol		1,0		-	1,0
Middelen		5,2		-	5,2
Bestuursondersteuning		2,0		-	2,0
Communicatie		9,0		8,0	1,0
PIB		1,0		-	1,0
OWB		1,0		-	1,0
			26,8	8,0	18,8
Begroting 2009			558,6		

Algemeen

De effecten van het feit dat Delfland een jonge investeringsorganisatie is, betekent dat de financiële sturing en control een uitdrukkelijke plek in de organisatie moeten krijgen.
Eind 2008 zal de financiële concern sturing/organisatie worden verbeterd aan de hand van een nieuwe planning & control cyclus, geënt op de nieuwe wetgeving. Hiervoor is versterking van de centrale planning & control-organisatie nodig en dient de concerncontroller duidelijker en zwaarder te worden gepositioneerd. Ook dient de sectorale control zo vormgegeven te worden dat deze een optimale bijdrage kan leveren aan het totale P&C-systeem. De organisatie zal extra inzet organiseren om deze processturing en koppeling te realiseren. De voor- en najaarsnota zullen met ingang van 2009 niet meer bestaan en worden vervangen door bestuursrapportages. Hierbij dient het management te voorkomen dat er verrassingen moeten worden gemeld die voorkomen hadden kunnen worden. Indien er onverwachte calamiteiten voorkomen dienen deze vooraf te worden gemeld. Oplossingen worden in bestaande budgetten gezocht. De Meerjarenraming 2010 - 2015 zal tijdig worden ontwikkeld, zodat behandeling in de VV voor het zomerreces kan plaatsvinden.

Calamiteitenzorg
Crisisbeheersing en de voorbereiding op rampenbestrijding is anno 2008 geen vrijblijvendheid meer. Voor Delfland geldt dit, gelet op de ligging, bevolkingsdichtheid én de risico-gevoeligheid van het gebied, in versterkte mate. In het kader van de crisisbeheersing beschikt Delfland over een calamiteitenzorgsysteem, dat bestaat uit diverse calamiteiten(bestrijdings)plannen, een opleidings- en oefentraject voor de calamiteitenorganisatie, een goed geoutilleerd informatiemanagementsysteem en een uitgebreid netwerk binnen de rampenbestrijding. Uitbreiding van het bureau calamiteitenzorg met 1,4 fte is nodig gezien het toegenomen risicoprofiel van Delfland.

EFZ
Behoudens de inzet van alle leidinggevenden van Delfland is het hoogst noodzakelijk de centrale planning- en control functie kwantitatief te versterken. Momenteel is daarvoor 7,2 fte extra geraamd, waarvan 5 fte al uitsluitend op basis van de nieuwe wetgeving.
Een ander aspect dat dringend bijstelling behoeft is de gehele informatisering en automatisering. Een nieuw informatiseringsplan is c.q. wordt opgesteld. Om dit te kunnen implementeren dient eerst gekeken te worden naar de mogelijkheden van een betere benutting van de beschikbare instrumenten. Het gegevensbeheer dient in samenhang te worden gebracht en het kennismanagement moet worden verbeterd. Ook de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van informatisering en automatisering (onder meer Nora 3.0.) worden daarbij meegenomen worden evenals de E-vaardigheden van medewerkers en leidinggevenden. Met een betere stroomlijning en benutting zullen ook de bedrijfsprocessen naar verwachting makkelijker kunnen verlopen.

Middelen
De ontwikkeling van de sector Middelen is bij de groei van de organisatie de afgelopen jaren achtergebleven. Ook bij deze sector is het noodzakelijk om het been in kwaliteit van de interne dienstverlening, maar ook in omvang bij te trekken. Momenteel worden vaste teamleiders geworven, die daarin een nadrukkelijke taak krijgen. De komende periode zullen nadere keuzes worden gemaakt welke taken centraal bij de sector Middelen moeten liggen en welke decentraal kunnen worden uitgevoerd. In eerste instantie dient echter binnen de sector zelf geïnvesteerd te worden.
De sector Middelen is verantwoordelijk voor een groot aantal concernbrede informatiesystemen (bijvoorbeeld: Persmaster (P&O beheerpakket), Document Management Systeem, Ergo (vastgoed registratiesysteem)). Om deze systemen te kunnen beheren en functioneel te laten (blijven) zijn, is uitbreiding voor functioneel(applicatie)beheer met 1 fte noodzakelijk (slechts beschikbaar 0,6 fte voor de hele sector).
Ten aanzien van een aantal taakvelden binnen de sector is te weinig ondersteuning beschikbaar (bijvoorbeeld: dagelijks beheer om de onlangs op orde gebrachte vastgoedregistratie op orde te houden en mutaties goed te verwerken is niet aanwezig); daartoe wordt voor de gehele sector (vijf teams) uitbreiding met 2,2 fte aan ondersteunende medewerkers voorgesteld.

Er is een toenemende vraag naar digitaliseren, betere ontsluiting van documenten en professionalisering van informatie- en gegevensbeheer. Documentaire Informatie Voorziening (DIV) is aanjager, participant, ondersteuner en uitvoerder bij tal van projecten op dit terrein. De huidige omvang en kwaliteit van DIV is niet toereikend voor deze gevraagde extra inzet en inhuur van externe adviseurs is kostbaar. Voorgesteld wordt om de formatie van DIV tijdelijk (3 jaar) met 2 fte uit te breiden.

Bestuursondersteuning
Het college is voornemens t.b.v. de nieuwe VV de ambtelijke ondersteuning anders te organiseren door het creëren van een 'griffier' functie. De griffier zal verantwoordelijk worden voor de ondersteuning van de VV en de Commissies en vraagbaak worden voor de VV-leden.

Vanwege de behoefte aan strategische en kwaliteitondersteuning van D&H en directie zal binnen de sector Bestuur, Communicatie en Calamiteitenzorg (BC&C) hiervoor een voorziening getroffen worden. Het vorenstaande leidt tot uitbreiding met 2 fte voor strategische beleidsadvisering waarbij 1 vacante fte van de sector B&O wordt overgeheveld naar sector BC&C. Tevens wordt een directiesecretaris/teamleider toegevoegd aan team bestuursondersteuning. De directiesecretaris ondersteunt de secretaris-directeur en de dijkgraaf.

Communicatie
Bij de communicatie activiteiten worden vele activiteiten in de begroting van de projecten bij PIB en B&O opgenomen. Dit betreft tijdelijke financiering die met zich meebrengt dat na afloop van een project telkenmale opnieuw geworven moet worden. Zo ontstaat een grote werkdruk om telkens nieuwe medewerkers te werven en discontinuïteit. Dit heeft geen budgettaire gevolgen, maar leidt wel tot een formele formatie uitbreiding bij de sector BC&C omdat de capaciteit nu vanuit de exploitatie wordt gefinancierd in plaats van geactiveerd via de projecten. Tot slot is aanvulling van capaciteit met 1 fte nodig ter ondersteuning van organisatie van en deelname aan evenementen. Het aantal aan te sturen medewerkers binnen de sector BC&C wordt te groot voor het bureauhoofd. Daarom wordt een teamleider communicatie toegevoegd aan de formatie.

PIB en OWB
Voor het taakveld waterkeringen is in de VV van 12 juli 2007 goedkeuring verleend voor de uitbreiding van de formatie voor 2007 en 2008. De gevraagde uitbreiding van de formatie per 1 januari 2009 is destijds aangehouden en diende in een later stadium formeel opnieuw te worden aangevraagd en onderbouwd. Het betrof een uitbreiding van 6 fte: 2 fte bij OWB, 2 bij B&O, 1 bij PIB en 1 bij V&H. Een heranalyse heeft opgeleverd dat volledige uitbreiding zoals weergegeven op dit moment niet nodig is. Voorlopig kan worden volstaan met een uitbreiding van 2 fte in de uitvoering (1 bij OWB coördinator opdrachtgever en 1 fte bij PIB (toezichthouder werken)). In 2009 zal bij de evaluatie van de organisatie in relatie tot WBP4 worden vastgesteld of er ook nog een beroep moet worden gedaan op het restant van de eerder gewenste formatie.

De toekomstige grondwaterbeheertaak van Delfland wordt nader geconcretiseerd binnen de randvoorwaarden van de Waterwet. In 2009 worden hiertoe een beleidsnota, nieuwe regelgeving en concrete afspraken met provincie en gemeenten gemaakt. De initiële werkzaamheden, die reeds eind 2008 aanvangen, worden voor 2009 vanuit de bestaande vacatureruimte uitgevoerd. In 2009 zal worden vastgesteld wat de structurele personele consequenties zijn voor de sectoren B&O en V&H voor deze nieuwe taak in relatie met de realisatie van het WBP4 2010-2015. Datzelfde geldt ook voor de toekomstige overdracht van de taak vaarwegbeheer door de provincie aan Delfland.

Subsidie en de toekomst

Op dit moment is voor Delfland een aantal subsidieregelingen beschikbaar op het gebied van innovatie, waterkwaliteit en ICT. De huidige mogelijkheden blijven bestaan tot 2013. De verwachting is dat in de periode erna de kansen om van subsidies ten behoeve van alleen waterprojecten gebruik te maken kleiner zullen worden. Door de regeling KRW worden veel werkzaamheden gezien als wettelijk taak en wettelijke taken worden veelal niet als subsidiemogelijkheid aangemerkt. Daarnaast blijkt dat meer integraal opgepakte projecten worden gefinancierd dan op zichzelf staande waterprojecten.

Ook op Europees niveau zijn de ontwikkelingen op dit moment zo dat subsidieregelingen als Interreg IVB de ruimte voor watergerelateerde projecten steeds meer wordt ingeperkt. De reden van deze bevinding is dat landen als Groot Brittannië hebben aangegeven dat zij geen waterprojecten meer willen honoreren. Dit heeft bij de overige lidstaten grote verbazing opgeroepen. Juist Groot Brittannië heeft de afgelopen jaren te maken gehad met hevige regenval en wateroverlast.

Een andere ontwikkeling is dat de te subsidiëren projecten steeds meer op een hoog abstractie niveau bevinden, terwijl het veelal juist gaat om werk in het veld.
Echter de kosten voor de uitvoerende werkzaamheden voor de KRW en de voorzorgsmaatregelen als gevolg van klimaatverandering blijven hoog. In de praktijk lijken deze kosten hoofdzakelijk voor rekening te komen van de locale en regionale overheden.

Dergelijke ontwikkelingen impliceren dat door lidstaten en waterschappen op politiek niveau gelobbyd moet worden om er voor te zorgen dat de regelingen ook blijven bestaan voor water gerelateerde projecten. Als alternatieve vorm van inkomsten zou een samenwerkingsvorm kunnen zijn met het bedrijfsleven, waarbij het bedrijfsleven zelf een deel van de kosten voor zijn rekening gaat nemen. De proef met het blauwfonds in het FES project bedrijventerrein Plaspoelpolder kan hiervoor als input dienen. Daarnaast verwacht het rijk van dit FES project ook een Spin off voor andere gebieden.

De komende periode zal de alternatieve financieringsvormen door derden moeten worden onderzocht om zo een start te maken richting 2020 ten einde de waterschapsbelastingen zo laag mogelijk te houden.

Op dit moment lopen de volgende subsidieregelingen tot 2013:

Betreft:	**Omvang:**	**Afgerond voor:**
Nationaal bestuursakkoord water	3,3 miljoen euro	Juli 2010
Synergiegelden kaderrichtlijn water	2,1 miljoen euro	2013
Interreg IVB Noordzee SAWA	0,4 miljoen euro	2012
Brim	0,3 miljoen euro	2011

Inhuur externen, huisvesting en automatisering:

	Begroting 2008	**Begroting 2009**
Kosten inhuur externen	3,4 miljoen euro	3,4 miljoen euro
Huisvestingskosten	4,5 miljoen euro	4,9 miljoen euro
Automatiseringskosten	3,5 miljoen euro	3,7 miljoen euro

De kosten voor inhuur externen voor 2009 ligt in lijn met 2008. De toename van de huisvestingskosten in 2009 wordt veroorzaakt door hogere kosten voor beveiliging (+ € 0,2 mln) en een hogere doorbelasting van de kapitaallasten. De toename van de automatiseringskosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere doorbelasting van de kapitaallasten.

2.11 EMU-saldo

		Saldo
1	**EMU/exploitatiesaldo:**	**-37.777.021**
2	**Invloed investeringen:**	
	Bruto-investeringsuitgaven	79.114.352 -/-
	Investeringssubsidies	0 +
	Verkoop materiële en immateriële activa	0 +
	Afschrijvingen	39.976.390 +
3	**Invloed voorzieningen:**	
	Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	484.731 +
	Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	2.485.895 -/-
	Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	0 -/-
	Externe vermeerderingen van voorzieningen	0 +
4	**Invloed reserves:**	
	Betalingen rechtstreeks uit reserves	0 -/-
	Externe vermeerderingen van reserves	0 -/-
5	**Deelnemingen en aandelen:**	
	Boekwinst	0 -/-
	Boekverlies	0 +
	EMU-saldo volgens Begroting 2009	**-78.916.147**

3. Begroting naar programma's en kostendragers

(vóór doorbelasting bedrijfsvoering)

Overzicht Programma's (voor doorbelasting bedrijfsvoering)

Progr.	Beleidsproduct	Begroting 2009 Watersyst.	Zuiv.beheer	Totaal
A	Planvorming			
	Eigenplannen	6.724.239	1.026.838	7.751.078
	Plannen van derden	324.288	36.032	360.320
	Totaal Planvorming	**7.048.527**	**1.062.870**	**8.111.398**
B	Aanleg en onderhoud waterkeringen			
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	6.342.234	0	6.342.234
	Beheersinstrumenten waterkering	641.791	0	641.791
	Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	**6.984.025**	**0**	**6.984.025**
C	Inrichting en onderhoud watersystemen			
	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	10.052.536	0	10.052.536
	Baggeren v. waterlopen en saneren van waterbodems	2.166.566	0	2.166.566
	Beheer hoeveelheid water	10.838.256	0	10.838.256
	Beheersinstrumenten watersystemen	648.511	0	648.511
	Monitoring watersystemen	1.862.125	0	1.862.125
	Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	**25.567.994**	**0**	**25.567.994**
D	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken			
	Afvalwaterbehandeling voor derden	0	87.255.208	87.255.208
	Getransporteerde afvalwater	0	4.671.065	4.671.065
	Gezuiverd afvalwater	0	11.642.113	11.642.113
	Verwerkt slib	0	7.424.698	7.424.698
	Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	**0**	**110.993.082**	**110.993.082**
E	Vergunningverlening en handhaving keur			
	Handhaving keur	815.099	0	815.099
	Keur	123.050	0	123.050
	Vergunningen en keurontheffingen	1.614.315	0	1.614.315
	Totaal Vergunningverlening en handhaving keur	**2.552.464**	**0**	**2.552.464**
F	Beheersing van lozingen			
	Aanpak diffuse emissies derden	23.212	23.212	46.424
	Handhaving WVO	883.270	883.270	1.766.541
	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.031.614	1.031.614	2.063.228
	WVO-vergunningen en meldingen	597.880	597.880	1.195.760
	Totaal Beheersing van lozingen	**2.535.977**	**2.535.977**	**5.071.953**
G	Heffingen en invordering			
	Belastingheffing	3.089.837	1.668.145	4.757.983
	Invordering	438.262	358.578	796.840
	Totaal Heffingen en invordering	**3.528.100**	**2.026.723**	**5.554.823**
H	Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg			
	Bestuur	2.152.671	702.330	2.855.002
	Calamiteitenzorg	1.085.299	191.523	1.276.823
	Externe communicatie	2.079.006	678.296	2.757.302
	Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	**5.316.976**	**1.572.150**	**6.889.126**

Progr.	Beleidsproduct	Begroting 2009 Watersyst.	Zuiv.beheer	Totaal
I	Bedrijfsvoering			
	Ondersteunende afd. diensten	1.842.884	223.855	2.066.739
	Ondersteunende afd. facilitair	9.118.079	3.481.574	12.599.653
	Ondersteunende afd. financieel	415.473	917.268	1.332.740
	Ondersteunende afd. organisatie	5.714.806	4.183.417	9.898.223
	Totaal Bedrijfsvoering	**17.091.241**	**8.806.114**	**25.897.355**
J	Opbrengsten beheerproducten			
	Opbrengsten belastingen	-65.495.000	-93.995.300	-159.490.300
	Opbrengsten financieel	-173.900	-181.000	-354.900
	Totaal Opbrengsten beheerproducten	**-65.668.900**	**-94.176.300**	**-159.845.200**
K	Doorbelastingen beheerproducten			
	Correctie bruto rentelasten	0	0	0
	Ondersteunende afd. algemeen	0	0	0
	Totaal Doorbelastingen beheerproducten	**0**	**0**	**0**
	Exploitatieresultaat (- = voordeel)	**4.956.404**	**32.820.616**	**37.777.021**

4. Begroting naar programma's en kostendragers

(ná doorbelasting bedrijfsvoering)

Overzicht Programma's (na doorbelasting bedrijfsvoering)

Progr.	Beleidsproduct	Begroting 2009 Watersyst.	Zuiv.beheer	Totaal
A	Planvorming			
	Eigenplannen	9.641.973	1.495.136	11.137.109
	Plannen van derden	610.647	67.850	678.496
	Totaal Planvorming	10.252.620	1.562.986	11.815.606
B	Aanleg en onderhoud waterkeringen			
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	7.077.027	0	7.077.027
	Beheersinstrumenten waterkering	1.100.533	0	1.100.533
	Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	8.177.560	0	8.177.560
C	Inrichting en onderhoud watersystemen			
	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	11.020.894	0	11.020.894
	Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	2.997.017	0	2.997.017
	Beheer hoeveelheid water	13.258.277	0	13.258.277
	Beheersinstrumenten watersystemen	1.192.932	0	1.192.932
	Monitoring watersystemen	3.259.104	0	3.259.104
	Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	31.728.224	0	31.728.224
D	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken			
	Afvalwaterbehandeling voor derden	0	90.225.932	90.225.932
	Getransporteerde afvalwater	0	5.160.175	5.160.175
	Gezuiverd afvalwater	0	13.331.693	13.331.693
	Verwerkt slib	0	7.771.128	7.771.128
	Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	0	116.488.929	116.488.929
E	Vergunningverlening en handhaving keur			
	Handhaving keur	1.561.008	0	1.561.008
	Keur	260.655	0	260.655
	Vergunningen en keurontheffingen	2.775.870	0	2.775.870
	Totaal Vergunningverlening en handhaving keur	4.597.532	0	4.597.532
F	Beheersing van lozingen			
	Aanpak diffuse emissies derden	64.964	64.964	129.928
	Handhaving WVO	1.562.264	1.562.264	3.124.529
	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.180.570	1.180.570	2.361.139
	WVO-vergunningen en meldingen	1.028.896	1.028.896	2.057.792
	Totaal Beheersing van lozingen	3.836.694	3.836.694	7.673.389
G	Heffingen en invordering			
	Belastingheffing	4.021.622	2.261.499	6.283.120
	Invordering	923.771	755.812	1.679.583
	Totaal Heffingen en invordering	4.945.392	3.017.311	7.962.703
H	Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg			
	Bestuur	2.976.663	971.166	3.947.829
	Calamiteitenzorg	1.477.406	260.719	1.738.125
	Externe communicatie	2.633.213	859.112	3.492.325
	Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	7.087.282	2.090.997	9.178.278

Progr.	Beleidsproduct	Begroting 2009 Watersyst.	Zuiv.beheer	Totaal
I	Bedrijfsvoering			
	Ondersteunende afd. diensten	0	0	0
	Ondersteunende afd. facilitair	0	0	0
	Ondersteunende afd. financieel	0	0	0
	Ondersteunende afd. organisatie	0	0	0
	Totaal Bedrijfsvoering	0	0	0
J	Opbrengsten beheerproducten			
	Opbrengsten belastingen	-65.495.000	-93.995.300	-159.490.300
	Opbrengsten financieel	-173.900	-181.000	-354.900
	Totaal Opbrengsten beheerproducten	-65.668.900	-94.176.300	-159.845.200
K	Doorbelastingen beheerproducten			
	Correctie bruto rentelasten	0	0	0
	Ondersteunende afd. algemeen	0	0	0
	Totaal Doorbelastingen beheerproducten	0	0	0
	Exploitatieresultaat (- = voordeel)	**4.956.404**	**32.820.616**	**37.777.021**

5. Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Overzicht van kosten en opbrengsten* (x € 1.000)

EMU-2	EMU omschrijving	Begroting 2009
4101	Externe rentelasten	26.733
4103	Afschrijvingen van activa	39.976
4201	Salarissen huidig personeel en bestuurders	32.142
4202	Sociale premies	5.027
4203	Rechtstr. uitkeringen huidig personeel / bestuur	0
4204	Overige personeelslasten	3.022
4205	Personeel van derden	3.394
4206	Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders	0
4301	Duurzame gebruiksgoederen	1.493
4302	Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	2.297
4303	Energie	2.856
4304	Huren en rechten	1.180
4305	Leasebetalingen operational lease	64.509
4306	Pachten en erfpachten	0
4307	Verzekeringen	279
4308	Belastingen	2.411
4309	Onderhoud door derden	14.069
4310	Overige diensten door derden	30.649
4401	Bijdragen aan bedrijven	0
4402	Bijdragen aan overheden	671
4403	Bijdragen aan overigen	125
4501	Toevoegingen aan voorzieningen en reserves	14
4601	Onvoorzien	1.000
4901	Lasten voorgaande jaren	0
5000	Doorbelastingen kostensoorten	0
	Totaal kosten	231.847
8101	Externe rentebaten	0
8102	Interne rentebaten	0
8103	Dividenden en bonusuitkeringen	-550
8201	Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	0
8301	Verkoop van grond	-100
8302	Verkoop van duurzame goederen	0
8303	Verkoop van overige goederen	-220
8304	Opbrengst uit grond en water	-472
8305	Huuropbrengst uit overige eigendommen	-179
8306	Diensten voor derden	-13.267
8401	Bijdragen van overheden	-1.343
8402	Bijdragen van overigen	-969
8501	Waterschapsbelastingen totaal	-156.770
8502	Kwijtscheldingen	7.021
8503	Oninbaarverklaringen	2.416
8504	Schuldsaneringen	0
8601	Onttrekkingen aan voorzieningen	-369
8602	Onttrekkingen aan reserves	0
8603	Geactiveerde lasten	-22.956
8604	Afloop leaseverplichtingen PPS	-6.313
8901	Baten voorgaande jaren	0
	Totaal opbrengsten	-194.070
	Exploitatieresultaat (- = voordeel)	37.777

* door afrondingsverschillen kunnen er afwijkingen van een enkele euro optreden in alle financiële staten

6. Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten

Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten

Programma	Beleidsproducten	Begroting 2009
A Planvorming		
	1. Eigen plannen	177.500
	2. Plannen van derden	125.000
Totaal Planvorming		**302.500**
B Aanleg en onderhoud waterkeringen		
	3. Beheersinstrumenten waterkeringen	950.000
	4. Aanleg en onderhoud waterkeringen	3.821.757
Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen		**4.771.757**
C Inrichting en onderhoud watersystemen		
	7. Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	18.824.980
	8. Baggeren v waterlopen en saneren v waterbodems	8.300.000
	9. Beheer hoeveelheid water	20.272.202
Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen		**47.397.182**
D Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		
	12. Getransporteerd afvalwater	6.237.698
	13. Gezuiverd afvalwater	5.386.316
	15. Afvalwaterbeh. derden	26.067.444
Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		**37.691.458**
H Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg		
	31. Bestuur	
	33. Calamiteitenzorg	70.000
Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg		**70.000**
I Bedrijfsvoering		
	Ondersteunend diensten	481.000
	Ondersteunend facilitair	2.841.000
	Ondersteunend financieel	
	Ondersteunend organisatie	515.000
Totaal Bedrijfsvoering		**3.837.000**
Totaal generaal		**94.069.897**

7. Berekening tarieven 2009

Berekening tarieven 2009

Watersysteemheffing

	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd	Natuur
1. Basis is de verwachte opbrengst 2008 t/m VJN en een opbrengststijging van 8,5% (in euro's)				
a. Taakkosten (volgens kostentoedelingsverordening)	37.844.400	22.132.667	3.090.626	6.307
b. Specifieke kosten categorie (kosten verkiezingen en WOZ-kosten gemeenten)	600.000	1.600.000		
c. Egalisatiereserves categorie (resultaten jaarrekening 2007)	81.680	-305.897	3.327	
Totaal ten laste van belangencategorieën	38.526.080	23.426.769	3.093.953	6.307
2. Aantal netto belastingeenheden	422.700 (huishoudens)	54.240.000 (per 2.500 WOZ-waarde)	22.500 (hectares)	2.200 (hectares)
N.b. Het aantal ha bij ongebouwd bestaat voor 4.500 ha uit wegen (100% opslag tarief)				
3. Tarieven				
a. Taakkosten	89,530	0,408	137,361	2,867
b. Specifieke kosten categorie	1,419	0,029		
c. Egalisatiereserves categorie	0,193	-0,006	0,148	
	91,143	0,432 [1)]	137,509	2,867

Zuiveringsheffing

	Woningen en bedrijven
1. Basis is de verwachte opbrengst 2008 t/m VJN en een opbrengststijging van 10% Taakkosten (in euro's)	82.137.000
2. Aantal netto vervuilingseenheden	1.262.440
3. Tarief	65,06

Verontreinigingsheffing

	Woningen en bedrijven
1. Het tarief van de verontreinigingsheffing is wettelijk gekoppeld aan het zuiveringstarief Taakkosten (in euro's)	546.000
2. Aantal netto vervuilingseenheden	8.400
3. Tarief	65,06

[1)] M.i.v. 2009 wordt het tarief gebouwd uitgedrukt in een percentage van de totale WOZ-waarde.
Voor Delfland bedraagt het tarief dan 0,0173% van de WOZ-waarde (i.p.v. € 0,43 per € 2.500 WOZ-waarde).
Het betreft hier een wettelijke regeling en geldt voor zowel de ozb als de waterschapsomslag gebouwd.

Bewaar

716423

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Oostland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op woensdag 21 mei 2008 te Delft.

Aanwezig: J.J.J.M. van der Burg, voorzitter;
mevrouw A.W.A. Ammerlaan-Oosterlaan, A. van den Berg, dr.ir. S. van Baars, dr. J. Wallinga, ing. J. Wijnants en C.E.G. Zuidgeest, leden afdelingsbestuur;
mevrouw M.J.H. Weerts (secretaris);
J.A. Spaan (schouwmanager, voor de agendapunten 9 en 10), W.J. van Liere (PIB, voor de agendapunten 5.a en 5.c), R. Heida (PIB, voor agendapunt 6), E. Meijboom (team Watersysteemkwaliteit, voor agendapunt 7) en S. Riemersma (sector Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 8).

Afwezig met kennisgeving:
P.C.J. Schepman en mevrouw M. Villars, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering te 09.00 uur en heet de aanwezigen welkom.

Afgesproken wordt de agendapunten 9 en 10 te bespreken na agendapunt 4.

2. Mededelingen en ingekomen stukken: Geen.

3. Notulen vergaderingen d.d. 18 december en 25 oktober 2007

Deze notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van de notulen van 18 december worden de volgende punten aangesneden:

• Pagina 2, halverwege: Ook mevrouw Ammerlaan vindt dat eens bekeken moet worden of de norm van 325 m³/ha wel overal moet gelden, waarbij zij ervan uitgaat dat dit geen wettelijke norm is. Er wordt met deze norm vaak een behoorlijk beslag op grond gelegd, wat voor grondeigenaren buitengewoon kostbaar kan uitvallen. De voorzitter denkt dat het in het algemeen wel meevalt. De norm is inderdaad geen wettelijke norm, maar is wel door de VV vastgelegd in het Waterbeheerplan en ook geaccepteerd door de provincie, die het Waterbeheerplan heeft goedgekeurd. Bij de evaluatie van de Nota normering wordt deze norm opnieuw bekeken.
• Pagina 5, eerste alinea: Daarnaar gevraagd door mevrouw Ammerlaan, zegt de voorzitter dat de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp binnenkort een uitvoeringsovereenkomst met de provincie sluiten. Verder zal tussen de gemeenten en Delfland een overeenkomst moeten worden gesloten, waardoor Delfland opdrachtnemer wordt.
• Pagina 5, halverwege: De heer Zuidgeest vraagt of de kostenverdeling tussen partijen die betrokken zijn bij het project Bergboezem Berkel, inmiddels duidelijk is vastgelegd. In ieder geval wil hij voorkomen dat juist Delfland bij dit project grotendeels moet opdraaien voor kostenoverschrijdingen. De voorzitter antwoordt dat in hoofdlijnen de kostenverdeling tussen partijen duidelijk is. Die is ook vastgelegd in het VV-stuk dat eind januari 2008 door de VV is behandeld. Overigens zal het nog wel enige jaren duren voordat het plan tot uitvoering komt, dus de nu opgenomen kostenramingen zijn niet de definitieve.

Hierna worden nog twee punten uit de notulen van 25 oktober 2007 aan de orde gesteld:

• Pagina 3, eerste punt van de rondvraag: De heer Van den Berg herhaalt zijn vraag om meer aandacht te geven aan de bodemdaling in relatie met het uitgangspunt "functie volgt peil". Misschien kan dat een onderwerp voor een informatieve VV zijn. De voorzitter zal die wens in het college brengen. [1]

[1] Dit onderwerp is niet toegevoegd aan de afgesproken onderwerpen voor de resterende informatieve VV's van 2008, omdat de programma's voor deze bijeenkomsten al overvol zijn.

• Pagina 3, tweede punt van de rondvraag: In de commissie Waterbeheer van begin november 2007 is niet meer teruggekomen op de vraag van mevrouw Ammerlaan over begrotingspost 740. Zij had daarom gehoopt dat het antwoord op die vraag opgenomen zou worden in de notulen van 25 oktober 2007. De voorzitter zal bevorderen dat het antwoord alsnog in de notulen van de vergadering van vandaag wordt vermeld. [2]

4. Actiepuntenlijst: Geen opmerkingen.

9. Rapportage najaarsschouw 2007

Aan de heer Wallinga beaamt de heer Spaan dat het op zichzelf niet aan Delfland is om te achterhalen, welke afdelingen binnen NS verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van de spoorsloten. Maar om praktisch te kunnen werken, is het wel nuttig om te weten aan welke afdelingen brieven gericht moeten worden en welke personen ervoor aan te spreken zijn. Vanmiddag heeft hij weer overleg met alle betrokken partijen. De bedoeling is om dan duidelijkheid over de verantwoordelijkheidsverdeling binnen NS te krijgen.

De heer Zuidgeest stelt ook bij de rapportage over 2007 vast, net zoals dat het geval was bij voorgaande rapportages, dat de meeste problemen met het onderhoud zich voordoen bij andere overheden, vooral gemeenten. Hij dringt er daarom op aan dat Delfland zich op dit punt steviger opstelt. Bijvoorbeeld door in september alle gemeenten aan te schrijven over de komende schouw en duidelijk te maken dat zij hun taken op tijd vervuld behoren te hebben, dus niet pas achteraf. De voorzitter antwoordt dat de afgelopen tijd die gemeenten waar zich ernstige problemen voordeden, waaronder Westland, daarop in bestuurlijke overleggen door Delfland zijn aangesproken. Inmiddels bestaat de indruk dat zich alleen nog incidentele problemen bij kleine sloten voordoen. De heer Spaan zegt aanvullend dat problemen met kleine slootjes meestal snel opgelost kunnen worden door contact op te nemen met de dienstdoende opzichter. Verder zegt hij dat overheden en organisaties al een vooraankondiging van de schouw toegezonden krijgen, nog voordat de advertentie wordt geplaatst. Daarnaast herinnert hij aan de proef met het afgeven van een vooraankondiging bestuursdwang in een aantal polders. Deze is positief ervaren. Met deze manier van werken komt een stap uit de vroegere procedure te vervallen, wat tijdwinst oplevert. Een ander pluspunt is dat hierdoor een digitaal adressenbestand ontstaat, waardoor het eenvoudig mogelijk is om "herinneringsbrieven" te versturen.

Aansluitend zegt de heer Wallinga dat hij uit de tabel op pagina 4 nog niet kan opmaken dat de ernstige problemen nu achter de rug zijn. Weliswaar zijn de aantallen in de vier rubrieken (vooraankondiging bestuursdwang, besluit bestuursdwang enz.) over 2007 lager dan die over 2006, maar veel scheelt het toch niet. De heer Spaan licht toe dat de ernstige problemen vooral werden veroorzaakt omdat gemeentelijke afdelingen niet goed wisten wat ze met een aanschrijving of een schouwaankondiging aan moesten, of omdat brieven niet op de juiste plek in de gemeentelijke organisatie terecht kwamen. Op dat vlak zijn nu belangrijke verbeterslagen gemaakt, ook bij de gemeente Westland. Er was nog wel overleg nodig met deze gemeente over de bepaling in de Keur dat elke aan een sloot grenzende eigenaar de helft van de sloot moet onderhouden, want de gemeente stelde zich op het standpunt dat ze alleen de sloten hoefde te onderhouden die eigendom van de gemeente zijn. Inmiddels is er ook op dat punt overeenstemming met de gemeente Westland bereikt. Hij verwacht daarom dat volgend jaar lagere aantallen gerapporteerd kunnen worden.

De heer Van den Berg weet dat het Kadaster nogal eens achterloopt met het verwerken van nieuwe gegevens. Kan Delfland dan wel uitgaan van de kadastrale gegevens? De heer Spaan kan zich die vraag voorstellen. Onder andere in Vinexgebieden is het vaak lastig dat de kadastrale gegevens niet actueel zijn, maar een andere bron dan het Kadaster is er nu eenmaal niet.

Mevrouw Ammerlaan is het niet goed duidelijk geworden waarom is besloten de diepteschouw centraal op te pakken en dus niet langer onderdeel te laten zijn van de najaarsschouw. Ook heeft zij uit de paragraaf hierover (pagina 5) opgemaakt dat de diepteschouw door de nieuwe werkwijze een kostbare zaak zal worden. Is het niet mogelijk dat schouwmeesters sloten in verdachte gebieden voorpeilen, waardoor dit werk niet hoeft te worden uitbesteed aan een extern bureau? De heer Spaan licht toe dat al in het begin van de jaren negentig is geconstateerd

---

[2] Dit betreft investeringsnummer 70040. Het krediet onvoorziene investeringen waterkwaliteit is een jaarlijkse stelpost voor relatief kleine onvoorziene investeringen. Bij de behandeling van de begroting stelt de VV het krediet beschikbaar door middel van een afzonderlijk besluit. In de loop van het jaar kan buiten de VV om hierover worden beschikt. Het na afloop van het jaar niet gebruikte deel wordt bij de jaarrekening gevoegd.

dat de diepteschouw niet goed werd uitgevoerd. Ook werd in de Wet milieubeheer vastgelegd dat bagger voortaan als afvalstof beschouwd moest worden. Met het oog hierop, is in 1996 besloten om de diepteschouw centraal op te pakken. Het voorpeilen van sloten door de schouwmeesters strookt niet met het principe van de schouw, zijnde het controleren op gedane arbeid. Er is dan ook van afgezien om de schouwmeesters te vragen dit werk te doen.
Mevrouw Ammerlaan dringt er toch op aan om nog eens goed te bezien of het echt nodig is om op grote schaal een extern bureau in te huren. Het komt nogal eens voor dat een extern bureau dat eenmaal is binnengehaald, nooit meer vertrekt. De voorzitter wijst erop dat externe bureaus inmiddels alleen zeer gericht worden ingehuurd. In het geval van de diepteschouw bespaart het inhuren van een extern bureau veel werk aan de organisatie van Delfland. Daarnaast tekent hij aan dat een aantal jaren geleden nog een keer aan alle schouwmeesters is gevraagd om de diepteschouw uit te voeren. Toen bleek dat dit veel begeleiding van de organisatie vroeg. Daarnaast kostte het ook veel werk om de door de schouwmeesters gerapporteerde resultaten te interpreteren. De heer Spaan voegt eraan dat met het werk waarvoor een extern bureau wordt ingehuurd, een zodanig bedrag is gemoeid dat het iedere drie jaar Europees moet worden aanbesteed. Er is dus elke drie jaar de mogelijkheid om een ander bureau te kiezen. Daarbij wordt steeds scherp gelet op prijs en kwaliteit en op de vraag of bepaalde werkzaamheden misschien door de organisatie zelf verricht kunnen worden.
De heer Wijnants is blij dat een jaar of twaalf geleden is besloten om voor dit systeem te kiezen. Het heeft goed gewerkt en de enorme achterstanden met het baggeren zijn ingelopen. Ook de heer Van den Berg lijkt het terecht om het voorpeilen van sloten in verdachte gebieden aan een extern bureau uit te besteden. Er is immers het risico dat over de uitslag van dat voorpeilen onenigheid met ingelanden ontstaat. Dan is het niet goed als die onenigheid zich richt tegen schouwmeesters die bij het hele verdere schouwproces betrokken zijn.

In reactie op de aansluitende vraag van mevrouw Ammerlaan naar mogelijkheden voor bijvoorbeeld MBO-leerlingen om bij het schouwproces, dan wel in algemene zin bij Delfland stage te lopen of maatschappelijke ervaring op te doen, zegt de voorzitter dat er een stagebeleid voor heel Delfland geldt. Daarbinnen zijn er, naar hij aanneemt, mogelijkheden in de zin zoals mevrouw Ammerlaan heeft genoemd.

De rapportage wordt vervolgens voor kennisgeving aangenomen.

10. Aanpak werving en selectie schouwmeesters 2008, met memo over verslag sollicitatiecommissie afdeling Oostland

De heer Wijnants stemt in met het voorstel om de voordracht van de sollicitatiecommissie rechtstreeks aan de dijkgraaf voor te leggen. Hiermee wordt niet alleen tijd bespaard, het is ook een logisch voorstel. Immers, het afdelingsbestuur stelt zelf de sollicitatiecommissie in en geeft die commissie daarmee het vertrouwen dat zij goede kandidaten zal voordragen. De heer Van Baars onderschrijft dat. Hij zou als lid van het afdelingsbestuur ook niet weten wat hij over kandidaatschouwmeesters zou moeten zeggen, omdat hij die kandidaten niet zelf spreekt.

Gevraagd door de heer Wijnants naar de betekenis van de passage dat van de schouwmeester wordt verwacht dat hij "onduidelijke wijzigingen in het gebied doorgeeft", antwoordt de heer Spaan dat het bijvoorbeeld gaat om een slootje dat er niet meer blijkt te zijn, terwijl het nog wel op de kaart wordt aangegeven. De heer Wijnants zou dan willen spreken van "onduidelijkheden", in plaats van "onduidelijke wijzigingen".

Verder vraagt de heer Wijnants hoe de communicatie verloopt als de schouwmeester "in tijden van wateroverlast als informatiebron voor het actieteam van de sector OWB" fungeert. Juist in zulke tijden is een snel verlopende communicatie van groot belang. Hij vraagt dan ook of hier regelmatig mee geoefend wordt. De voorzitter antwoordt dat die communicatie altijd loopt via de coördinerend schouwmeester waar de betreffende schouwmeester onder valt. Daar is een vaste procedure voor. Er is jaarlijks een bijeenkomst met de in totaal acht (plaatsvervangend) coördinerend schouwmeesters, en er is aandacht voor oefenen met deze procedure.

De heer Wallinga vindt de profielschets nogal ambtelijk geformuleerd. Kan het bureau Communicatie hier nog eens naar kijken, ook om te voorkomen dat jongere mensen niet worden aangesproken door deze schets? De heer Spaan zegt dat bureau Communicatie al betrokken was bij het opstellen van de tekst, maar hij zal vragen of dit bureau er nog een keer naar kijkt. [3]
Verder vraagt de heer Wallinga zich af waarom een schouwmeester een rijbewijs zou moeten

[3] De tekst is op meerdere plaatsen aangepast zodat deze minder ambtelijk en beter leesbaar is geworden.

hebben. Hij zou een schouwmeester vrij willen laten in de keuze van een vervoermiddel. Hem lijkt het relevanter dat een schouwmeester over een fiets beschikt. De heer Spaan zou toch willen vasthouden aan de eis van een rijbewijs, want er zijn ook schouwmeesters die een groot gebied bestrijken. Zeker bij overlast of calamiteiten moeten zij snel informatie kunnen aanleveren. Dan is een fiets niet het geschikte vervoermiddel.

De heer Wallinga is het ten slotte opgevallen dat in de passage waarin staat wat van een schouwmeester wordt verwacht, de schouwmeester alleen met "hij" wordt aangeduid. De voorzitter zal ervoor zorgen dat hier steeds "hij/zij" komt te staan. [4]

Het afdelingsbestuur gaat akkoord met de procedure in 2008 en volgende jaren.

5. Actuele projecten in Oostland

5a. Wateroverlast binnenstad Delft

Op enige vragen van de heren Wijnants en Van den Berg antwoordt de heer Van Liere dat het gemaal en de afsluitconstructies door dezelfde aannemer worden gebouwd, maar wel op basis van twee aparte bestekken. Een andere aannemer verzorgt de elektrotechnische voorzieningen. Daarnaast is een adviesbureau ingeschakeld dat het BOS-Delft systeem heeft opgezet. De gemeente Delft is trekker van het hele project. Er is destijds wel door Delfland voor gekozen om de elektrotechnische en de automatiseringsvoorzieningen onder eigen regie te laten uitvoeren. Gezien de specifieke eisen die aan deze voorzieningen moeten worden gesteld, zou het inbrengen van deze delen in het samenwerkingsproject tot een te complex geheel hebben geleid. Op zichzelf vindt hij dat het binnen de samenwerking met Delft lukt om afstemming te bereiken en zaken duidelijk te houden, maar dat vraagt wel veel personele inzet.

De heer Wallinga begrijpt dat het om een moeilijk proces gaat, maar hij heeft ook de indruk dat de organisatie van Delfland zich soms te naïef heeft opgesteld. Zo had kunnen worden voorzien dat het heien van "klassieke" funderingspalen tot problemen in de omgeving zou leiden. Ook wijst hij op het ontbreken van concrete afspraken in het bestek over het aanleveren van gegevens over te installeren werktuigbouwkundige voorzieningen, waardoor de aannemer hierop niet aangesproken kon worden. Hij realiseert zich dat achteraf praten altijd gemakkelijk is, maar dringt er wel op aan dat lessen worden getrokken uit de gang van zaken.

De heer Van den Berg herinnert eraan dat al eerder een zeer forse overschrijding van de kredieten voor deze werken aan de orde is gekomen en dat volgens hem ook toen al bleek dat er met een zekere naïviteit te werk werd gegaan. Zo was er geen rekening mee gehouden dat het niet de bedoeling was dat er in het toeristenseizoen gebouwd zou worden op monumentale plekken, maar de gemeente had daar natuurlijk van te voren op moeten wijzen. Hij is overigens wel aangesproken door de openheid waarmee nu de nieuwe overschrijdingen naar voren worden gebracht. Verder vraagt hij nog een toelichting op de communicatieproblemen die er kennelijk zijn geweest met de werktuigbouwkundig aannemer. De heer Van Liere antwoordt dat het voor de detaillering van de elektrotechnische voorzieningen nodig was om gegevens van deze aannemer te ontvangen over de te installeren werktuigbouwkundige voorzieningen, maar in het bestek waren daar geen concrete afspraken over gemaakt. Met het oog hierop, lukte het Delfland niet om deze gegevens tijdig te verkrijgen, hoewel het in de rede lag dat ze gewoon zouden worden aangeleverd en dit ook eenvoudig had gekund. Hierdoor is tijdverlies opgetreden. Los daarvan, is de afstemming steeds goed verlopen.

Mevrouw Ammerlaan vraagt of inmiddels al een raamwerk is opgesteld voor het omgaan met toekomstige projecten van deze aard. Is verder al een schriftelijke bevestiging ontvangen dat er NBW-subsidie komt? De heer Van Liere antwoordt dat enige jaren geleden al een plan van aanpak is opgesteld voor het project wateroverlast binnenstad Delft, maar dat heeft de vertragingen en tegenvallers in dit project niet kunnen voorkomen. De eerste ramingen voor het project in 2001 zijn zeer oppervlakkig geweest en hebben tot veel te lage investeringsramingen geleid. Het is de bedoeling om na afronding van het project samen met de gemeente Delft een evaluatieverslag op te stellen en daarbij lessen te trekken voor nieuwe projecten binnen waterplannen, niet alleen van de gemeente Delft, maar ook van andere gemeenten.

---

[4] Zie herziene versie van de profielschets van een schouwmeester (bijgevoegd).

Er is, voor zover hij weet, nog geen schriftelijke bevestiging van Senter Novem binnen, maar hij gaat ervan uit dat die bevestiging alsnog komt. Hij zal er opnieuw naar informeren bij de gemeente Delft. [5]

In dit verband vraagt de heer Wallinga of negatieve ervaringen die worden opgedaan met aannemers, zoals deze keer het maandenlang niet aanleveren van bepaalde gegevens, worden vastgelegd in een database en vervolgens ook worden gebruikt bij de selectie van aannemers. De heer Van Liere antwoordt dat zo'n database er bij Delfland niet is, projectleiders informeren elkaar wel over de opgedane ervaringen. Overigens is er geen concrete reden om de bewuste aannemer een volgende keer uit te sluiten, want deze heeft gebruik gemaakt van de mazen die in het bestek voor het gemaal zaten. Zelf had hij echter wel een andere opstelling van deze aannemer verwacht. De voorzitter voegt eraan toe dat een aannemer die aan de geldende criteria voldoet, niet uitgesloten kan worden voor een volgende opdracht. Voor hem is de les uit deze gang van zaken dat bestekken voortaan veel nauwkeuriger geformuleerd moeten worden. De directie zal hierop moeten gaan sturen.

Daarnaar gevraagd door de heer Van Baars, zegt de heer Van Liere dat de indertijd opgenomen post onvoorzien niet voldoende is om de tegenvallers te dekken. Omdat op dit moment op twee plaatsen (enerzijds gemeente, anderzijds Delfland) tegenvallers worden bijgehouden, is het nog niet mogelijk om de omvang van de overschrijding van de post onvoorzien aan de VV te melden. Op 5 juni aanstaande vindt hier weer bestuurlijk overleg met Delft plaats. De verwachting is dat in de VV van september 2008 de definitieve cijfers gepresenteerd kunnen worden.

Verder wijst de heer Van Baars erop dat in de passage over de financiën van het gemaal de term "grondverdringende palen" moet worden vervangen door "niet-grondverdringende palen". [6] Ook vraagt hij zich bij deze passage af waarom het moeten plaatsen van een extra stempelraam bouwkuip en de doorbraak van de kademuur bij het inbreiden van het gemaal niet werden voorzien. Als daarvoor onvoldoende kennis binnen Delfland aanwezig is, kan toch een extern bureau worden ingehuurd? De heer Van Liere beaamt dat de kennis van dit soort specifieke zaken bij Delfland niet echt voldoende is om dergelijke tegenvallers te kunnen voorzien. Er is dan ook een gespecialiseerd adviesbureau in de arm genomen. Delfland was daar niet direct bij betrokken, omdat dit viel onder het trekkerschap van de gemeente Delft. Het PIB heeft indertijd wel een programma van eisen voor het gemaal ingediend en heeft ook regelmatig getoetst hoe het daarmee ging. Echter, onder andere de te gebruiken funderingstechniek was een zaak van de gemeente en het ingehuurde adviesbureau, zodat het PIB daar niet indringend naar gekeken heeft. Verder wijst hij erop dat een verbetertraject niet alleen kan bestaan uit het vergaren van meer kennis binnen de eigen organisatie en het inhuren van een adviesbureau, maar ook moet inhouden dat rapporten en suggesties van adviesbureaus voortaan beter worden geïnterpreteerd. Overigens wil hij met dit alles niet de schuld bij de gemeente Delft leggen, want ook als Delfland de trekker was geweest, hadden dit soort tegenvallers kunnen optreden. Wel zal, gezien de nu opgedane ervaringen, nader bekeken moeten worden hoe, in gevallen waarin het trekkerschap bij een andere partij ligt, toch de eigen belangen op technisch en financieel gebied beter kunnen worden geborgd. De voorzitter merkt aanvullend op dat hierover ook al met de gemeente is gesproken en dat mede hierom voorlopig een stop is gezet op de polderprojecten binnen het waterplan Delft, teneinde nader te kunnen kijken naar de kostenramingen en naar de vraag of al deze projecten nog wel uitgevoerd kunnen worden, nu de laatste jaren de bouwprijzen zo sterk zijn gestegen. In dat verband is al aan de gemeente Delft gemeld dat Delfland niet meer bereid is om het gemaal Voorhof te verplaatsen, nu dat € 1,2 miljoen extra blijkt te kosten.

In reactie op enige kritische opmerkingen van de heer Van Baars over de indertijd gemaakte keuze om het trekkerschap grotendeels bij de gemeente Delft te leggen, terwijl Delft slechts 25% van de kosten hoeft te dragen en Delfland voor de overige 75% opdraait, wijst de voorzitter erop dat Delfland eigenlijk 100% van de kosten had moeten dragen, omdat het hier om boezemwater gaat. Pas na eindeloze discussies met de gemeente is in 2002 bereikt dat Delft een deel van de kosten voor zijn rekening zou nemen, gericht op de stedelijke inpassing. De heer Van Baars gaat het erom dat er een einde komt aan de voortdurende kostenoverschrijdingen

---

[5] Er is overleg geweest met de betreffende ambtenaar van de gemeente en hem is gevraagd naar de stand van zaken. Door Senter Novem is een brief opgesteld die op 18 april 2008 verzonden is aan de gemeente Delft. Door Senter Novem is uitstel verleend door de binnenstad Delft tot en met 31 juli 2009. Dit is op 23 juni 2008 in mailberichten tussen Delft en Senter Novem bevestigd. De brief is niet bij de betreffende ambtenaar van de gemeente aangekomen. Dat wordt nu uitgezocht en hersteld.

[6] De tekst wordt aangepast in de nieuwe collegenota en VV-nota voor het komende najaar, wanneer het verzoek wordt ingediend om het investeringsplan te verhogen voor dit project.

waar ook de accountant al op heeft gewezen. De voorzitter onderschrijft dat. Het gaat hier om het eerste grote project in binnenstedelijk gebied, en daar wordt zeker lering uit getrokken voor volgende projecten.
Aansluitend komt van de heer Wijnants de vraag of Delfland er indertijd ook voor had kunnen kiezen om helemaal niet aan dit project mee te doen. Weliswaar gaat het om boezemwater, maar op grond waarvan was Delfland verplicht om dit wateroverlastprobleem op te lossen? De voorzitter antwoordt dat Delfland op grond van het NBW verplicht is om ervoor te zorgen dat de boezem in het stedelijk gebied van Delft voldoet aan de veiligheidsnorm van één keer in de 100 jaar. Delfland heeft dit enige jaren van zich afgehouden, maar in 2001 was er opnieuw ernstige wateroverlast en ging de gemeente zelf een noodvoorziening treffen, terwijl ze Delfland met nadruk aansprak op de verplichting om aan de normen te voldoen. De formele vaststelling van het NBW in 2003 verplicht Delfland hieraan invulling te geven.

De heer Wijnants vraagt hierna naar de manier waarop Delfland bij dit project zijn betrokkenheid heeft georganiseerd. Zijn bijvoorbeeld bij alle overleggen en bouwvergaderingen wel steeds de juiste mensen vanuit Delfland aanwezig geweest? De voorzitter licht toe dat binnen Delfland het principe geldt dat de eindgebruiker de opdrachtgever van projecten is. Bij alle ABC-projecten is dat Operationeel Waterbeheer. Binnen OWB zijn er diverse medewerkers die voor specifieke projecten aan het PIB een opdracht geven en erop toezien dat die projecten volgens de eisen en met het beschikbare budget worden uitgevoerd. Het PIB functioneert daarbij vooral als regie-uitvoeringsorganisatie. Maandelijks wordt er over de projecten gerapporteerd en die rapportages worden in het betreffende portefeuillehoudersoverleg besproken, waarna er zo nodig actie wordt genomen, ook naar gemeenten toe. Bij het geheel is de directie nauw betrokken.
Aanvullend merkt de heer Van Liere op dat de gemeente Delft, in haar rol van trekker, indertijd vanuit de eigen organisatie een directievoerder voor dit project heeft aangewezen. Delfland staat, door het trekkerschap van Delft, vanzelf op wat meer afstand en heeft ook niet de regie in handen. Desondanks blijft ook hij sturen op beheeraspecten, zoals ervoor zorgen dat bij overleggen steeds de juiste mensen vanuit Delfland aan tafel zitten, dat planningen worden geborgd, en dergelijke. Bij de bouwvergaderingen gaat het vrijwel altijd om technische aspecten. Daar zijn vanuit Delfland steeds deskundige technisch medewerkers van het PIB aanwezig.

De heer Wijnants blijft moeite houden met de passage over de bouwrente. Die rente had toch altijd op de een of andere manier betaald moeten worden? De voorzitter beaamt dat, maar inmiddels is duidelijk dat deze rente dient te worden toegerekend aan het project.

De heer Wijnants vraagt verder nog wie straks de eigenaar wordt van de gerealiseerde voorzieningen, wie deze gaat beheren, wie de onderhoudskosten moet gaan betalen, en wie verantwoordelijk is voor eventuele schade aan de omgeving die nu nog niet is gebleken. De heer Van Liere verwacht niet dat er nog nieuwe schade naar voren zal komen, want de werkzaamheden in de monumentale binnenstad zijn inmiddels uitgevoerd en goed gemonitord. Verder wordt Delfland eigenaar, beheerder en onderhouder van het volledige systeem, wat ook past bij de taakopdracht van Delfland. Indertijd is al een raming van de onderhoudskosten gemaakt, die overigens nog wel in de meerjarenbegroting moet worden opgenomen. Overigens wordt nog nagegaan of Delfland in dit specifieke geval misschien een beroep kan doen op het BTW-compensatiefonds, wat formeel eigenlijk alleen gemeenten en provincies kunnen doen. Mocht dit inderdaad mogelijk zijn, dan zal met de gemeente Delft moeten worden afgesproken dat gedurende tien jaar het eigendom nog bij de gemeente blijft. Wel zal Delfland dan direct al verantwoordelijk worden voor het beheer en het onderhoud.

De heer Zuidgeest is zeer geschrokken van de overschrijdingen bij dit project, die hij buiten proporties vindt. Van te voren was bekend dat er gebouwd moest worden in een historische omgeving, met een grote kans op tegenvallers, en dat de gemeente Delft de trekker zou zijn. Hij vindt het daarom eigenlijk onvoorstelbaar dat Delfland akkoord is gegaan met een kostenverdeling van 75% voor Delfland en 25% voor Delft, een kostenverdeling die ook voor alle overschrijdingen blijkt te gelden. Ook vindt hij het eigenlijk ongelooflijk dat enige onderdelen van de elektrotechnische voorzieningen gewoon niet geraamd zijn. Het lijkt hem dan ook nodig dat alle projecten die op stapel staan, opnieuw worden nagerekend, en dat opnieuw wordt bekeken welke financiële verantwoordelijkheid Delfland voor die projecten wil nemen. De heer Van den Berg kan zich nog wel voorstellen dat indertijd is gekozen voor een 75/25%-verdeling, maar vindt ook dat die verdeling niet voor overschrijdingen had mogen gelden, omdat niet Delfland, maar de gemeente de trekker van dit project werd.
De voorzitter wijst erop dat er indertijd, juist omdat er gebouwd moest worden in een monumentale stedelijke omgeving, met een groot risico op tegenvallers, uiteindelijk overeenstemming kon

worden bereikt over een 75/25%-kostenverdeling, hoewel Delfland eigenlijk 100% van de kosten had moeten dragen. Verder wijst hij erop dat dankzij dit project op de Schie voortaan een veel hogere peilstijging geaccepteerd kan worden. Hij herhaalt dat uit het project een aantal lessen zal worden getrokken voor andere samenwerkingsprojecten met gemeenten.
De heer Wallinga zal graag zien dat in het komende VV-stuk wordt aangegeven welke lessen uit de gang van zaken bij dit project worden getrokken. [7] De voorzitter wil dit in een breder kader plaatsen, en niet rechtstreeks koppelen aan het project wateroverlast binnenstad Delfland. De heer Wallinga houdt vast aan zijn verzoek. Als het in een algemeen kader wordt geplaatst, wordt het veel minder concreet. Juist door het te relateren aan dit specifieke project worden de concrete kernpunten zichtbaar. De voorzitter zal hierover zijn gedachten laten gaan.

De nota wordt voor kennisgeving aangenomen, in afwachting van het komende VV-stuk.

5.b. Stand van zaken diverse waterplannen

In de één na laatste regel van het nagezonden stuk moet "Waterplan Delfshaven" vervangen worden door "Waterplan Spaanse Polder en Noord-West". [8]

Mevrouw Ammerlaan vraagt om in het verslag van de vergadering van vandaag een onderbouwing op te nemen van het voornemen om de huidige tijdelijke personele inzet te vervangen door "structurele inzet van (nieuwe) medewerkers van het team WRO". [9]

Het stuk wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

5.c. Planning en subsidie Bergboezem Berkel

Desgevraagd door de heer Zuidgeest, antwoordt de voorzitter dat inmiddels is afgesproken om met het ministerie van LNV overleg te plegen over de problemen rond de NBW-subsidie, nu door overmacht de werkzaamheden in de Bergboezem zeer waarschijnlijk niet voor 1 juli 2010 kunnen worden afgerond. Er zijn ook al precedenten op dit punt, onder andere bij de Driemanspolder in Zoetermeer.
In antwoord op de vervolgvraag van de heer Zuidgeest of het mogelijk is om bij andere betrokken partijen een financiële claim te leggen als de NBW-subsidie niet wordt gegeven, zegt de voorzitter dat Delfland de afgelopen jaren steeds alle verzoeken om extra financiële bijdragen voor de Groenblauwe slinger-projecten heeft afgewezen, met als argument dat Delfland alleen over het water gaat, maar daar dan ook de volle verantwoordelijkheid voor neemt. Het lijkt hem daarom zinloos om bij andere partijen een financiële bijdrage te gaan vragen, in het geval de subsidie onverhoopt niet wordt verstrekt.

Hierna vraagt de heer Zuidgeest of het wellicht mogelijk is dat Delfland op grond van zijn waterstaatkundige taak (in dit geval vooral het bieden van veiligheid) alvast begint met de uitvoering van de kadeophoging en de aanleg van de Bergboezem. De heer Van Liere antwoordt dat Delfland pas kan beginnen als er een onherroepelijk bestemmingsplan ligt. Daar wordt inmiddels volop aan gewerkt. In juli 2008 wordt een positieve uitspraak van het ministerie van LNV verwacht over de ontheffing van de bepalingen van de Flora- en Faunawet. Daarna kunnen gedeputeerde staten het bestemmingsplan weer goedkeuren. Vervolgens kunnen degenen die indertijd beroep bij de Raad van State hebben ingesteld op het punt van de Flora- en Faunawet, opnieuw beroep aantekenen. Omdat er dan een ontheffing van het ministerie van LNV ligt, ligt het in de rede dat dit beroep wordt afgewezen. In dat geval is er een onherroepelijk bestemmingsplan en kan met de werkzaamheden worden begonnen. Wel is er nog het punt dat de Raad van State maximaal een jaar de tijd kan nemen om een uitspraak te doen. Daarom zal Delfland samen met de gemeente en de provincie bij de Raad van State erop aandringen om een mogelijk beroep bij voorrang te behandelen, vooral met het oog op de veiligheid die Delfland hoort te bieden nu de bouwactiviteiten in de omgeving doorgaan.

Daarnaar gevraagd door de heer Van den Berg, licht de heer Van Liere toe dat de vergroting van

---

[7] In de nieuwe collegenota en VV-nota die ter behandeling worden aangeboden in oktober 2008 zal een uitgebreide paragraaf worden besteed aan de leermomenten uit het project 'Wateroverlast binnenstad Delft'.

[8] Voortaan zal de juiste naamvoering worden gebruikt (Waterplan Spaanse Polder en Noord-West).

[9] Het waterplanprogramma is onderbezet wat betreft de vaste formatie, vanwege het vertrek van enkele medewerkers. Daarom is tijdelijk personeel ingezet. Op dit moment wordt druk gezocht naar vervanging van dit tijdelijk personeel door nieuwe vaste medewerkers. Dit zal bijdragen aan de continuïteit en kwaliteit van waterplanprocessen.

de bergingscapaciteit niet te maken heeft met de bouwactiviteiten in de buurt, maar met het veilig stellen van het boezemsysteem. Dit is vastgelegd in het programma dat in 2001 door de VV is vastgesteld. De inlaat en de bypass hebben wél te maken met de bouwactiviteiten.
De heer Wallinga betwijfelt of het zin heeft om alvast $^2/_3$ de deel van de kadeophoging uit te voeren. Een gedeeltelijke uitvoering van de kadeophoging heeft immers niet het gewenste effect, en waarom zou de subsidiegever dan alvast een deel van de subsidie uitbetalen? De heer Van Liere antwoordt dat Senter Novem heeft laten weten dat voor de werkzaamheden die vóór 1 juli 2010 zijn uitgevoerd, inderdaad het bijbehorende deel van de subsidie wordt verstrekt.
De nota wordt voor kennisgeving aangenomen.

6. ABC-maatregelen Zuidpolder van Delfgauw en het alternatieve afvoertracé

De heer Heida verzorgt een presentatie van de stand van zaken. De daarbij gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [10]

• Daarnaar gevraagd door de heer Van den Berg en de voorzitter, antwoordt de heer Heida dat het de bedoeling van de provincie is om het reservaatsgebied in de Droogmaking Zuidpolder van Delfgauw als moerasachtig gebied in te richten, en daartoe het peil te verhogen. De gronden in dit gebied zijn al in eigendom van de provincie. De indicatie van de kosten van het uitvoeren van de maatregelen in het Droogmaking Zuidpolder van Delfgauw valt inderdaad hoog uit, vooral waar het gaat om de verbreding van de hoofdwatergangen en de noord-zuidverbindingen, maar de bedoeling is dat de gemeente een deel van deze kosten voor haar rekening neemt.
• Mevrouw Ammerlaan vraagt zich hierbij af hoe het met de volksgezondheid zal gaan in de nieuwe woonbebouwing, als het reservaatsgebied inderdaad als moeras wordt ingericht. Er zijn studies die wijzen op negatieve gevolgen, vooral omdat moerasachtige gebieden grote aantallen muggen aantrekken. De heer Heida antwoordt dat dit project wordt ontwikkeld door DLG, in opdracht van de provincie, en dat de gemeente de uitvoering zal verzorgen. Deze partijen hebben de mogelijke negatieve gevolgen voor de volksgezondheid zorgvuldig meegenomen in de planvorming, ook naar aanleiding van vragen van bewoners van Oude Leede.
• Aansluitend vraagt mevrouw Ammerlaan nog wat er gaat gebeuren met het vrij nieuwe tuinbouwcomplex langs de Zuideindseweg, aan de kant van Emerald. Kan dat blijven bestaan? De heer Heida antwoordt dat de gemeente in overleg met de eigenaren nagaat hoe het gebied verder ingericht kan worden. Het is mogelijk dat dit tuinbouwcomplex verdwijnt van deze plek, maar dat is verder een zaak van de gemeente.
• Over het aanpassen van het gemaal Rotterdamseweg (een onderdeel van het project alternatief afvoertracé Pijnackersche Vaart door de Zuidpolder van Delfgauw, waar al eerder toe is besloten) licht de heer Heida desgevraagd toe dat nog wordt afgewogen of voor de uitstroomvoorziening kan worden volstaan met een kleine technische ingreep in de nu bestaande sifon onder de weg door. Als dat niet mogelijk is, zal een nieuwe voorziening moeten worden aangelegd, waartoe kabels en leidingen moeten worden verlegd, het verkeer moet worden omgeleid en dergelijke. Dan zal het in de kostenindicatie genoemde bedrag van € 1,1 miljoen nodig zijn. In het gemaal zelf worden de huidige driegangenvijzels vervangen door viergangenvijzels, waarvoor de constructie van de bestaande behuizing van de vijzels moet worden aangepast.
• De heer Van den Berg verwacht dat er een nieuwe uitstroomvoorziening onder de Rotterdamseweg zal moeten komen, want hij heeft begrepen dat het gemaal nu al niet op de huidige maximumcapaciteit kan draaien omdat het water dan niet meer door de huidige sifon weg kan lopen. Bovendien kan het gemaal het water niet goed kwijt als er harde westenwind is, want dan waait de klep aan het eind van de uitstroomvoorziening al snel dicht. De heer Heida heeft ook niet voor niets al het bedrag van € 1,1 miljoen genoemd dat nodig is als er een nieuwe uitstroomvoorziening moet komen, maar er wordt nog naar gekeken. [11]
• De heer Van Baars vraagt of er mogelijkheden tot besparing zijn door een deel van het water dat nu naar het gemaal Rotterdamseweg gaat, via een andere route te laten lopen. Dan zou immers de huidige uitstroomvoorziening gebruikt kunnen blijven. De heer Heida ziet geen mogelijkheden in die zin, tenzij er extra doorgangen onder de A13 worden gemaakt en het water op een andere manier door Emerald heen wordt geleid, maar de kosten daarvan zijn ook zeer hoog.
• Aan de heer Wallinga antwoordt de heer Heida dat in de "oksel" van de N470 (de uitstulping naar het noorden toe) gronden moeten worden aangekocht voor de aanleg van de bypass in de Zuidpolder van Delfgauw. Nu deze polder als KRW-waterlichaam is aangewezen, is het de bedoeling om in 2 ha in deze "oksel" KRW-maatregelen te nemen. Daarnaast bevestigt hij dat in alle te

---

[10] De sheets 'Uitvoeringsprojecten Zuidpolder van Delfgauw' zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd.
[11] In najaar 2008 zal dit project in de VV naar voren komen in het aangepaste maatregelenpakket voor het project Alternatief afvoertracé Pijnackerse Vaart. De maatregelen uitstroomvoorziening worden meegenomen in de optimalisatieslag van gemaal Rotterdamseweg.

verbreden watergangen natuurvriendelijke oevers worden aangelegd.
• De heer Wallinga heeft begrepen dat er onlangs in het noorden van het reservaatsgebied veel grond is gestort, terwijl het juist de bedoeling is dat in dit gebied vernatting optreedt. De heer Heida is daar niet van op de hoogte. Delfland is er in ieder geval niet bij betrokken; het zal een zaak van de provincie zijn.
• In antwoord op enige vragen van de heer Van Baars over de dubbelfunctie van het nieuwe gemaal Bergboezem licht de heer Heida toe dat het enerzijds gaat om de constructie waardoor water in de bergboezem gelaten kan worden, en anderzijds om het gemaal waarmee water uit de bergboezem en de Droogmakerij in de Toetocht kan worden gepompt.
• De voorzitter zegt afsluitend dat op dit moment wordt gesproken over het door de gemeente betalen van de gebruiksvergoeding voor de gronden die nodig zijn voor het uitvoeren van de projecten in de Zuidpolder van Delfgauw. Weliswaar gaat het hier om projecten die al zijn gestart voordat er in het Waterkader Haaglanden afspraken werden gemaakt over het door gemeenten inbrengen van grond, maar gezien de forse bedragen die met de inrichting zijn gemoeid en die voor rekening van Delfland komen, acht het college van D&H het reëel dat de gemeente in ieder geval de gebruiksvergoeding en aanverwante kosten gaat dragen.

7. Waternatuurkansenkaart Delfland 2008

Hierover wordt door de heer Meijboom een presentatie verzorgd. De gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [12]

• De heer Wijnants vraagt zich af waar de ambitie vandaan komt om een moerasstrook vanaf de Nieuwe Waterweg door het weidevogelgebied richting Zoetermeer aan te leggen. Heeft de VV daar ooit een uitspraak over gedaan? Of is die ambitie gebaseerd op plannen van de provincie? De heer Meijboom antwoordt dat bij het opstellen van de waternatuurkansenkaart vooral is gekeken naar al bestaande plannen, zoals de waterplannen voor de diverse gemeenten die mede door de VV zijn vastgesteld, de plannen voor de Groenblauwe slinger waarbij de provincie het initiatief heeften dergelijke. Delfland heeft in dit verband met name tot taak om een functie die een initiatiefnemer wil geven aan een bepaald gebied, te faciliteren waar het de wateraspecten betreft. Dat moet dan wel passen binnen de KRW-ambities, waaronder die over het verbeteren van de ecologische kwaliteit van het water. Overigens richt de KRW zich alleen op hoofdwatersystemen. Met de waternatuurkansenkaart worden ook de kansen in de kleinere wateren (de haarvaten van het watersysteem) aangegeven. Dat laatste vraagt de provincie ook van Delfland. De heer Wijnants heeft, na de recente discussies over de kosten van de KRW en de effectiviteit van KRW-maatregelen, geen behoefte om nu nog méér te gaan doen dan al met het oog op de KRW verplicht is.
• De heer Van den Berg werpt de vraag op waarom juist Delfland al deze ambities in kaart zou moeten brengen. Zo wordt gesteld dat als ecologische verbindingen niet goed zijn, Delfland daar iets aan zou moeten doen, maar volgens hem is dat helemaal geen taak van Delfland. Ook is hem opgevallen dat bij ambitie 5.2 (versterken kwaliteit weidevogelgebied) ontwikkelen ecologische oevers, vergroting wateroppervlak en opzetten waterpeil als maatregelen worden genoemd, maar die maatregelen trekken helemaal geen weidevogels aan. Hij vindt het wel terecht om ecologie en waterkwaliteit erbij te betrekken als wordt geïnventariseerd wat Delfland wil of moet doen, maar uit de waternatuurkansenkaart blijkt dat de ambitie van Delfland veel verder strekt. Dat leidt tot hoge kosten voor Delfland, mede omdat andere partijen dan geneigd zullen zijn om het, gezien de grote ambities van Delfland, rustig aan te doen. De heer Meijboom zegt dat uitdrukkelijk in het college is besproken dat Delfland financieel niet verantwoordelijk is voor veel zaken die worden genoemd in de waternatuurkansenkaart. De heer Van den Berg vindt dat dit niet duidelijk genoeg blijkt uit het stuk.
• De heer Wallinga heeft grote waardering voor dit stuk, want juist Delfland heeft voldoende overzicht over het gebied om aan te kunnen geven welke plekken het meest geschikt zijn voor aanleg van natuurvriendelijke oevers, en welke minder of helemaal niet. Ook vindt hij dat een goede ecologie niet uitsluitend een zaak van andere partijen is, want Delfland is niet alleen verantwoordelijk voor droge voeten maar, met het oog op de KRW, ook voor een goed functionerend en gezond ecologisch systeem, waarvoor natte gebieden en ecologische oevers nodig zijn. Verder vraagt hij hoe de inzichten die in het VV-stuk zijn neergelegd, worden gecommuniceerd met andere partijen en in hoeverre Delfland betrokken is bij overleg over het zoveel mogelijk wegnemen van knelpunten die in het stuk worden genoemd, zoals het knelpunt ten zuiden van Pijnacker, waar de Groenblauwe slinger de N471 (de noord-zuidverbinding tussen Pijnacker en Rotterdam) kruist. De heer Heida zegt dat dit punt verder wordt uitgewerkt in de projectgroep Groenzones.

[12] De sheets zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd.

• Mevrouw Ammerlaan zou graag een overzicht krijgen van de kerntaken van Delfland, gezien de discussie die ook nu weer is ontstaan. In hoeverre wordt met de waternatuurkansenkaart buiten de eisen gegaan die de KRW en de provinciale ecologische hoofdstructuur stellen? Is het echt noodzakelijk dat Delfland zich méer als bouwer aan het landschap gaat opstellen? Haar lijkt dat niet stroken met de taken van Delfland. Verder is haar opgevallen dat LTO niet wordt genoemd bij de organisaties die geconsulteerd zijn door Delfland bij het opstellen van de kaart. Ten slotte zegt zij grote twijfels te hebben, of juist andere keuzes voor te staan bij veel plannen die worden genoemd in het hoofdstuk over voorbeeldgebieden, maar het is duidelijk dat er vandaag niet voldoende tijd is om daar nader op in te gaan. De heer Meijboom bevestigt dat LTO niet door Delfland is geconsulteerd, omdat ervoor is gekozen alleen partijen met specifieke deskundigheid over de natuur te benaderen. Mevrouw Ammerlaan, daarin bijgevallen door de heer Wijnants, vindt dat een merkwaardige keuze, want daardoor zijn de gebruikers van het gebied niet gehoord. De heer Wallinga wijst erop dat ook inwoners gebruikers van het gebied zijn, dus als wordt gesteld dat LTO geconsulteerd had moeten worden, had dat ook moeten gelden voor de inwoners.
• Aansluitend constateert de heer Van Baars dat het bij het benutten van de kansen die in de waternatuurkansenkaart worden aangegeven, vaak gaat om een taak van de provincie. Hij vindt daarom dat Delfland nu eerst over deze kaart overleg met de provincie zou moeten plegen, want de provincie is primair verantwoordelijk voor de inrichting van haar gebied. De heer Meijboom zegt dat de provincie is geconsulteerd bij de opstelling van deze kaart en dat het de bedoeling is om de kaart, na vaststelling door de VV, ook aan de provincie aan te bieden. De kaart zal verder worden betrokken bij het door de provincie opstellen van de provinciale structuurvisie, het provinciaal waterplan en het provinciaal klimaatprogramma. Dit laatste vindt mevrouw Ammerlaan op dit moment een stap te ver. De heer Wallinga stelt vast dat in de waternatuurkansenkaart de gebiedskennis van het hoogheemraadschap is beschreven, en dat die kennis voor andere partijen nuttig is. Hij ziet dat als een zeer waardevolle bijdrage, waarbij natuurlijk duidelijk moet zijn dat Delfland zeker niet alle beschreven plannen zelf gaat uitvoeren en financieren.

De voorzitter stelt voor, gehoord de gemaakte opmerkingen, om eind juni nogmaals een bijeenkomst van het afdelingsbestuur Oostland te beleggen over dit onderwerp, en de portefeuillehouder uit te nodigen om dan een nadere toelichting te komen geven. De heer Van Baars tekent nog wel aan dat de vraag of het hier gaat om een kerntaak van Delfland, geen zaak is voor het afdelingsbestuur, maar thuishoort in de commissies en de VV. De voorzitter beaamt dat, maar daarnaast leven er vragen en twijfels bij een aantal leden van het afdelingsbestuur over de kansen voor Oostland die in het stuk worden genoemd. Daar zal juist wél in het afdelingsbestuur over gesproken moeten worden, vandaag ontbreekt daarvoor de tijd. Overigens stelt hij zich voor dat er de komende weken nog een nadere toelichting komt op de manier waarop de kaart is opgesteld, waarbij ook wordt aangegeven welke rol Delfland in dit geheel heeft.

Het afdelingsbestuur volgt het voorstel van zijn voorzitter.

8. Pilot GGOR Berkel en Rodenrijs

Over dit onderwerp verzorgt de heer Riemersma een presentatie. De door hem gebruikte sheets zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. [13]

Gezien het late uur, wordt afgezien van het stellen van vragen.

11. Fietsexcursie Oostland

Deze excursie is gepland op 14 juni 2008. De leden krijgen het programma toegezonden.

12. Rondvraag

• Mevrouw Ammerlaan vraagt om voortaan ook aan te geven waar en wanneer de stukken verder besproken worden.
• De heer Wijnants heeft het op prijs gesteld dat de stukken voor de vergadering van vandaag in één bundel zijn toegezonden.

---

[13] De betreffende sheets zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd. Het onderwerp Pilot GGOR Berkel en Rodenrijs zal opnieuw geagendeerd worden voor de vergadering van de afdeling Oostland van 30 oktober 2008.

13. Sluiting: 12.25 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 oktober.

de Secretaris,

mevrouw M.J.H. Weerts

de Voorzitter,

J.J.J.M. van der Burg

Bewaar

726528

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Oostland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op donderdag 30 oktober 2008 te Delft.

Aanwezig: J.J.J.M. van der Burg, voorzitter;
mevr. A.W.A. Ammerlaan-Oosterlaan, A. van den Berg, mevr. M. Villars en ing. J. Wijnants, leden afdelingsbestuur;
mevr. M.J.H. Weerts (secretaris), mevr. ir. J. Burger (accountmanager Oostland, agendapunten 8 en 10), J. Fritz (sector Beleid en onderzoek, voor agendapunt 6), R. Ammerlaan (voor agendapunt 8), J. den Dulk (voor agendapunt 9) M. Zwinkels (voor agendapunt 10), A. Engelberts voor agendapunt 7 en G. Smit (afdeling FEZ, voor agendapunt 2).

Afwezig: dr.ir. S. van Baars, dr. J. Wallinga, P.C.J. Schepman en C.E.G. Zuidgeest, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent om 9.00 uur de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Zo nodig wordt met het oog op de ambtelijke ondersteuning van de volgorde van agendapunten afgeweken.

2. Begroting 2009

De heer Smit duidt een aantal projecten aan die voor de periode 2008-2013 belangrijk zijn voor Oostland.

Waterkeringen
Er vindt een aantal kadeverbeteringen plaats, met name langs de Schie en de Poldervaart. In voorbereiding zijn kaden langs de voorboezem van het gemaal in de Polder van Nootdorp en in de Polder Berkel. Voorts wordt onderzoek gedaan naar enkele kades, maar die zijn niet specifiek aangegeven omdat het soms niet nodig blijkt om ze te verbeteren. De voorzitter vult aan dat in de Polder Berkel de kade langs de Molenweg apart wordt aangepakt, terwijl de kade langs de Bovenvaart in het kader van de totale transformatie van de Bergboezem wordt aangepakt.

Poldergemalen
Voor Oostland vinden op het ogenblik alleen ABC-polderstudies plaats. Daaruit kunnen wel maatregelen voor poldergemalen voortvloeien. In december 2008 komt er een ABC-voortgangsrapportage voor de VV. [1]

Waterplannen
Het waterplan voor Lansingerland ligt door de samenvoeging stil. De voorzitter merkt op dat op de valreep voor de vorming van de gemeente Lansingerland met de oude gemeente Berkel en Rodenrijs nog afspraken in het waterplan waren gemaakt. Er moet nu een nieuw plan komen, waarin hopelijk niet te veel meer overhoop hoeft te worden gehaald, al moeten de waterkwaliteit en het GGOR nu een plaats krijgen.

ABC-boezem
In december 2008 komt er een voortgangsrapportage in de VV. Delfland participeert voor 50% in de financiering van de waterberging in de Driemanspolder in Zoetermeer. De voorzitter voegt daaraan toe dat hierbij de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer, de provincie en Delfland betrokken zijn. Er ligt een voorlopig ontwerp voor een bestuursconvenant. De ondertekening van een definitief convenant is gepland op 17 december 2008. De leden van

[1] VV 18 december 2008.

de VV ontvangen binnenkort een stuk hierover.

Groen Blauwe Slinger
Mevrouw Ammerlaan stoort zich aan de omschrijving van het project, waarin Den Haag en Rotterdam wel worden genoemd, maar de plaatsen daar tussenin niet. Mevrouw Villars beschouwt de Groen Blauwe Slinger vooral als een ecologische zone, waarvan water een component is. Zij vraagt hoever de inbreng van Delfland zich uitstrekt. De voorzitter merkt op dat de provincie het project trekt. In het zuidelijk deel van Delfland is veel geregeld bij de grote ruilverkaveling. Delfland heeft daar een volgende rol. De grootste inspanning moet geleverd worden tussen Delft en Zoetermeer. Een bijzonder deel daarvan is de groenzone, waar een aantal projecten wordt gecombineerd. Er is ongeveer 1,8 mln. beschikbaar voor waterkwaliteitsmaatregelen. Delfland doet vooral mee door het uitvoeren van zijn taken op het gebied van waterkwaliteit, maar kan soms ook kansen benutten op het gebied van waterkwantiteit. Mevrouw Ammerlaan mist de gevolgen voor de volksgezondheid. Het aanleggen van meer open water heeft als negatieve bijwerking de ontwikkeling van stekende insecten. De voorzitter sluit niet uit dat er negatieve gevolgen voor de volksgezondheid zijn. Hij wijst er wel op dat zoveel mogelijk doorstroming mogelijk wordt gemaakt.

Waterkwaliteit
Het amoveren van de zuiveringsinstallatie in Berkel en Rodenrijs is uit de lijst van dit jaar geschrapt, want dat project is gereed, al krijgt het nog een staartje bij de verwezenlijking van het Collecteursriool Delft. Ook de afvalwaterzuiveringsinstallaties Houtrust en Harnaschpolder zijn gereed. In de VV van december 2008 komt nog een laatste voortgangsrapportage over het AHR-project.[2] Er resteert een aantal projecten in het kader van het programma Leidingen en gemalen, dat nog doorloopt tot 2011.

3. Notulen vergadering afdeling Oostland 21 mei 2008

Naar aanleiding van:
- Pagina 1. Mevrouw Ammerlaan vraagt wanneer de evalulatie van de Nota normering zal plaatsvinden. De voorzitter deelt mee dat de evaluatie is gestart en volgend jaar klaar is.
- Pagina 4. Mevrouw Ammerlaan vraagt hoe het staat met de NBW-subsidie voor de binnenstad van Delft. De voorzitter stelt voor hierop in te gaan bij agendapunt 9.
- Pagina 10. Mevrouw Ammerlaan ziet de vaststelling van de kerntaken van Delfland als een taak voor de toekomstige VV. De voorzitter voorziet dat een flinke aanzet hiervoor wordt gegeven als het Waterbeheerplan over een paar weken aan de orde komt. De functies die nu als te versterken worden opgevoerd, hebben vooral betrekking op de bedrijfsvoering. Het hoogheemraadschap is ijverig begonnen met het uitvoeren van een aantal projecten. Het instrumentarium voor de registratie en verantwoording van de investeringen behoeft aandacht. In het Waterbeheerplan worden keuzes gemaakt. Met sommige gemeenten moeten nog waterplannenworden afgesproken, hetgeen tot veel werk zal leiden. De keuzes worden gemaakt op grond van het te verwachten jaarlijks te investeren bedrag. Het is denkbaar dat de organisatie wordt uitgebreid, maar het college ziet daar geen heil in. Als over een aantal jaren de projecten zijn afgerond, zou de organisatie weer afgeslankt moeten worden. Mevrouw Ammerlaan ziet nergens ruimte voor een soberder uitvoering of wat dan ook. Delfland is bezig met wettelijk verplichte projecten. De voorzitter herinnert aan de discussie in de informatieve VV van 22 september 2008.

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

4. Actiepuntenlijst

Hierop staan geen punten vermeld.

5. Mededelingen en ingekomen stukken

Op donderdag 6 november 2008 vindt een informatieavond plaats voor de ingezetenen van Oostland en Haagland.

6. Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam

[2] VV 18 december 2008.

De voorzitter merkt ter inleiding van de presentatie door de heer Fritz op dat voor het stedelijk gebied samen met de gemeenten gebiedsstudies zijn uitgevoerd. Het onderhavige onderzoek is een van de laatste.
De heer Fritz zegt dat de watersysteemanalyse Rotterdam is uitgevoerd vanaf 2006 tot begin 2008. De aanleiding waren de ABC-clusterstudies. Het uiteindelijke doel is dat de watersystemen in 2015 op orde zijn volgens de NBW-normen. De wateropgave die uit de toetsing naar voren is gekomen, zal worden verankerd in de deelgemeentelijke waterplannen. De watersysteemanalyse heeft in nauwe samenwerking met de gemeente Rotterdam en gebiedsdeskundigen van zowel de organisatie als de gemeente plaatsgevonden. Het betrekken van bewoners en organisaties bij de analyse was in dit geval niet relevant.

- Getoetst is op wateroverlast. Ook is een TEWOR-toetsing (toetsing effecten waterkwaliteit van overstorten in rioolstelsels) uitgevoerd. Er wordt getoetst op de belasting door zuurstofconsumerende stoffen. Vervolgens is gezocht naar oplossingsrichtingen, waaruit een pakket voorkeursmaatregelen is geselecteerd.

- De afvoercapaciteit en de gemaalcapaciteit zijn getoetst aan de normen van Delfland. Daarna is gekeken hoeveel berging nodig is om te voldoen aan de NBW-normen als afvoercapaciteit en gemaalcapaciteit in orde zijn. Getoetst is aan buienreeksen vermeerderd met een kusteffect en met een klimaatscenario voor 2050. Getoetst is op een gemiddelde herhalingstijd van 100 jaar voor inundatie van het maaiveld in stedelijk gebied en van tien jaar voor het 5% laagste maaiveld in graslandgebied. Een ander toetsingscriterium is de hoogte van de overstortdrempel van het riool. Na een stijging van het peil van het oppervlaktewater gaat het op een gegeven moment terugstromen in het riool. Dat moet worden beperkt om de waterzuiveringsinstallaties niet te veel te belasten met rioolvreemd water. De voorzitter informeert of er geen terugslagkleppen zijn. De heer Fritz geeft aan dat die er nog helemaal niet zijn. Er wordt van uitgegaan dat terugstroom hoogstens een keer in de twee jaar mag voorkomen. De heer Wijnants vraagt of zo'n situatie zich regelmatig voordoet. De heer Fritz bevestigt dat, zeker voor de overstortbemalingsgebieden. De rioolgemalen zijn daarom zo groot. Over het algemeen is de bergingscapaciteit in deze gebieden niet groot. Het waterpeil stijgt daardoor relatief snel. De capaciteit van het oppervlaktewatergemaal is beperkt. Als het rioolgemaal een grote capaciteit heeft, trekt het veel water, ook slootwater, terug de riolering in. Een deel van het water gaat dan naar de waterzuivering, maar als het riool voor 80% gevuld is, slaat een extra pomp aan, die het water naar de Nieuwe Maas pompt. Het mooiste zou het zijn als de overstort vermeden kon worden.

- In de twee noordelijke polders, Schieveen en de Oost-Abtspolder, is overstort niet aan de orde. Schieveen is een graslandpolder. Alleen het deel westelijk van de A13 is getoetst. Het oostelijk deel gaat op korte termijn helemaal op de schop. Het watersysteem gaat daar veranderen, door de eventuele komst van een bedrijventerrein en een natuurterrein. Het westelijk deel van Schieveen voert het water af naar het oostelijk deel van Schieveen, richting een groot gemaal in het midden van de polder, dat het water via een tussenboezem afvoert naar de Schie. Het water moet in de toekomst daarheen afgevoerd kunnen blijven worden. Er is één te krappe duiker, waardoor er in een peilvak wateroverlast kan zijn. In twee peilvakken zijn er bergingstekorten. In het noordelijk deel is de afvoercapaciteit van een stuw gering. In het waterplan Overschie zullen over deze knelpunten afspraken worden gemaakt. De heer Wijnants suggereert, met de gebiedsdeskundigen te overleggen of die wateroverlast zo ernstig is dat echt maatregelen nodig zijn. De heer Fritz acht te nemen maatregelen afhankelijk van de ontwikkelingen in het oosten van Schieveen. Het accepteren van enige wateroverlast is denkbaar.

- De Oost-Abtspolder is gedeeltelijk een industriegebied boven boezempeil. Er is een stort van havenslib en er is grasland langs de randen. Een belangrijk knelpunt is de Matlingeweg, die is verzakt. Een aantal duikers is te krap. Er is een bergingstekort in het industrieterrein. Bij wateroverlast fungeert de Matlingeweg nu eigenlijk als waterberging. Door een ingewikkelde constructie van inlaat en aflaat aan de oostkant van de polder kan bij wateroverlast het water aan de kant naar de aflaat onvoldoende weg. Om dat te verbeteren, moet een schot tussen aanvoerpunt en aflaat naar de Schie worden verlaagd. De heer Wijnants zou willen weten hoe groot de feitelijke overlast eigenlijk is, want het kost veel geld om het systeem op orde te brengen op grond van theoretische normen, terwijl dat misschien helemaal niet nodig is. De voorzitter memoreert dat deze discussie op landelijk niveau heeft plaatsgevonden, bij het vaststellen van de normen voor acceptabele inundatie. Hij acht een verbeterslag mogelijk door het maken van dynamische modellen. Op sommige punten hoeven de normen misschien niet strikt gehaald te worden, maar andere punten zijn soms zo kwetsbaar, dat de officiële normen onvoldoende zijn. Hoe lager gebieden gelegen zijn, des te ingewikkelder de problemen vaak worden. Mevrouw Villars vreest

dat het leveren van maatwerk per gebied veel meer tijd en inspanning kost. De voorzitter ziet problemen als het ene gebied veel meer geld gaat kosten dan het andere. Daarnaast acht hij het mogelijk dat de normen in de loop van de tijd, gelet op de ontwikkeling van het klimaat, zullen moeten worden aangescherpt.

• In de polder Spangen is er een sterke verweving tussen het oppervlaktewatersysteem en het rioleringssysteem. Als het riool te veel gevuld wordt, wordt een extra pomp aangezet die het water naar de Nieuwe Maas pompt. Het merendeel van de waterafvoer geschiedt via de rioolgemalen. Knelpunten zijn de te geringe afvoercapaciteit van duikers en de te geringe capaciteit van het gemaal om het oppervlaktewater af te voeren. Er vindt te vaak een overstort uit de riolering plaats doordat de doorspoelcapaciteit te gering is, hetgeen gevolgen heeft voor de waterkwaliteit. In de zuidoosthoek van het gebied is geen gemaal aanwezig, hetgeen wel gewenst is.

• Ook in Oud-Mathenesse staat een flink rioolgemaal terwijl de afvoercapaciteit van het oppervlaktewater gering is. De knelpunten zijn vergelijkbaar met die in Spangen. De reconstructie van de Tjalklaan biedt een mooie kans om een berging te realiserenvan ruim 6000 m^2, ofwel 4000 m^3 water. Twee duikers worden vervangen door grotere exemplaren. Oud-Mathenesse zal ook voordeel hebben van de uitvoering van het waterplan Delfshaven. Het deelgemeentelijk waterplan voor Oud-Mathenesse is in een vergevorderd stadium.

• Voor Overschie en het bedrijventerrein Spangen-noord-west moeten in 2009 plannen worden gemaakt. Dan moeten samen met de deelgemeenten oplossingsrichtingen voor die polders worden geformuleerd.

Daarnaar gevraagd door de heer Wijnants, verklaart de voorzitter dat behalve met de deelgemeenten Delfshaven en Spangen ook wordt samengewerkt met Schieland. In Overschie valt vooral het landelijk gebied van de Oost-Abtspolder, voor zover het er nog is, onder Delfland. De samenwerking verloopt gedeeltelijk via de gemeente Rotterdam zelf. Voor de uitvoering is het vooral noodzakelijk met de deelgemeenten samen te werken.

De heer Van den Berg wijst erop dat Schieveen-west betrokken is bij de natuurcompensatie voor de Tweede Maasvlakte. Hij ziet daarin kansen om meer waterberging te realiseren.

Mevrouw Ammerlaan vraagt wat er het eerst moet gebeuren. De voorzitter zegt dat dit afhangt van de uitvoeringsprogramma's bij de waterplannen. Mevrouw Ammerlaan vraagt voorts welke oplossingen denkbaar zijn voor de Spaanse polder. Rotterdam wil daar een renovatie uitvoeren. Is het mogelijk om langs de hoofdwatergang daar een grote slag te slaan? Is er wat meer mogelijk in de kantoorparken? De heer Fritz verwacht dat de oplossingen er pas op de lange termijn komen. Er worden daar wel bergingen aangelegd, maar het is moeilijk om de onderlinge verbindingen aan te brengen. Misschien kan een oplossing worden gevonden via de hoofdwatergang, maar dat moet dan in overleg met de gemeente. Hij kan niet inschatten hoe kansrijk dat is.

Mevrouw Villars vraagt hoe de kosten worden verdeeld. De heer Fritz antwoordt dat Delfland verantwoordelijk is voor de vervanging van duikers en voor scheidingsschotten. Voor de overige maatregelen moeten afspraken worden gemaakt in de waterplannen. De voorzitter vult aan dat op hoofdlijnen al afspraken zijn gemaakt met Rotterdam. Die worden vervolgens vertaald in de waterplannen en de uitvoeringsplannen die daarbij horen. In principe zorgt de gemeente dat er gronden beschikbaar worden gesteld. Daarover moeten goede afspraken worden gemaakt, want het waterschap wil geen gronden krijgen die nog tegen hoge kosten schoongemaakt moeten worden. Het college zal de uitkomsten van de berekeningen volgens de watersysteemanalyse aan de VV ter vaststelling voorleggen. Vervolgens zal daar nog een uitvoeringsprogramma met een kostenverdeling achteraan komen.

7. Herijking uitvoeringsprogramma Waterplan Delft

De voorzitter deelt mede dat een eerste versie van het voorstel in het college is besproken. Er komt een verbeterde versie. Het college wil een korte bestuurlijke samenvatting toevoegen. Het college wil meer zicht op de risico's. Er is een risicoanalyse uitgevoerd door Twijnstra en Gudde. Een uittreksel daarvan moet in het stuk voor de VV van 18 december 2008 komen. Verder moet inzichtelijk worden gemaakt hoe Delfland en Delft samen doorgaan met de uitvoering van het waterplan.

Er is nog geld beschikbaar dat kan worden gebruikt voor de uitvoering van 36 no regret-maatregelen. In 2009 worden de andere maatregelen tegen het licht gehouden. Daarvoor wordt dan een nieuw investeringsvoorstel gedaan.

Mevrouw Ammerlaan vraagt zich af of door de beslissing over de 36 projecten een prioritering wordt aangebracht. Hoeveel projecten zijn er hierna nog over? De heer Engelberts brengt naar voren dat bij de herijking de hele lijst maatregelen van het plan goed is bekeken. Er zijn criteria opgesteld om vast te stellen wat de belangrijkste en urgentste maatregelen zijn. Hij meent dat het totale aantal projecten rond de 70 ligt. De voorzitter geeft aan dat vooral duurdere en grotere projecten zijn blijven liggen. Er is ook een aantal projecten bij dat wordt aangevat omdat er ter plaatse toch al werken worden uitgevoerd. Zij moeten echter belangrijk zijn voor de waterhuishouding. De herijking leidt tot een forse verzwaring van de aanvankelijk begrote lasten. Die komen nu uit op meer dan 30 mln. Delft heeft al gezegd zijn deel van de meerkosten op te brengen. Delfland wil die voor zijn deel nog in beeld brengen. Bovendien is er een relatie met het Waterbeheerplan. Dat kan in 2015 nog niet afgerond worden. Daarom worden maatregelen die kansen bieden of met andere ontwikkelingen mee kunnen liften naar voren gehaald. Mevrouw Ammerlaan maakt hieruit op dat, hoewel in het stuk sprake is van een verlenging van de uitvoeringstermijn van 2010 tot 2015, het misschien wel 2020 wordt. De voorzitter erkent dat het langer duurt dan tot 2015. Van de 36 maatregelen in het voorstel worden er 20 uitgevoerd en 15 voorbereid. Voorlopig wordt uitgegaan van 2015, maar in het besluit dat in 2009 genomen moet worden zal een nieuwe termijn worden genoemd. De heer Engelberts voert aan dat het het verstandigst is, bij de heroverweging van het totale pakket maatregelen, waarbij misschien nog andere keuzes worden gemaakt, te bekijken wat een realistische planning is.

De heer Engelberts schetst dat de afgelopen tijd vooral aan de hand van de ervaringen met de projecten in het waterplan die het eerst zijn uitgevoerd, van de ervaringen in andere gemeenten en van de risicoanalyse een heldere structuur kan worden aangebracht in de projectorganisatie. Daarbij wordt uitgegaan van de eigen verantwoordelijkheid van iedere partij. Er worden goede afspraken gemaakt over projectbeheersing, de wederzijdse inzichtelijkheid van gegevens en de facturering over en weer. Tot nu toe werd erg uitgegaan van de gezamenlijke aanpak, maar dat mag niet zo ver gaan dat ieder niet meer zijn eigen verantwoordelijkheid heeft. Mevrouw Ammerlaan vraagt of de ene organisatie nog kritiek kan leveren als de andere iets heeft gedaan. De heer Engelberts zegt dat er afstemming moet zijn met degene die meebetaalt of het object in beheer zal krijgen, maar dat men er wel van moet uitgaan dat de andere partij kwaliteit levert. De heer Van den Berg vraagt op welke basis de toewijzing van projecten aan de partijen plaatsvindt. Wordt daaraan telkens een financiële paragraaf verbonden? De voorzitter zegt dat er scherpe afspraken over verantwoordelijkheid en financiering moeten worden gemaakt. Nu er al een aantal projecten is uitgevoerd, is aan de hand van de ervaringen een scherpere afbakening mogelijk. Vooral voor de binnenstad moeten goede afspraken worden gemaakt.

9. Project wateroverlast binnenstad Delft

De heer Den Dulk licht toe dat de werkzaamheden worden afgerond. Delft heeft wat problemen met een werktuigbouwkundige aannemer die zijn afspraken niet goed nakomt, waardoor er enige vertraging is. Delfland heeft Delft erop aangesproken om met de aannemer te gaan praten. De vertraging zou tot een claim van een andere aannemer kunnen leiden, maar er wordt van uitgegaan dat die dan terechtkomt bij de aannemer die de vertraging veroorzaakt. Naar verwachting is het werk begin december 2008 klaar. Hij bevestigt dat een aantal ervaringen met de uitvoering van het Waterplan Delft is meegenomen bij het project voor de binnenstad. Verder is duidelijk dat er in de toekomst meer aandacht moet zijn voor de organisatie en voor de financiële verantwoording, ook over tussenproducten. Volgens de laatste informatie van de projectleider is het budget dat nu wordt gevraagd voldoende om het project af te ronden.

De NBW-subsidie is toegekend. Als de werkzaamheden zijn afgerond, kan een definitieve declaratie worden ingediend. Dan wordt duidelijk welk bedrag Delfland precies ontvangt. De voorzitter stelt vast dat het werk binnen de gestelde tijd om subsidie te kunnen ontvangen klaar is.

Mevrouw Villars leest in het stuk dat de opgedane ervaringen zoveel mogelijk gedeeld worden met collega's van alle sectoren van Delfland. Zij vraagt of dit informeel of meer structureel gebeurt. De voorzitter zegt dat ook bij andere projecten is gebleken dat de begrotingsbewaking niet scherp genoeg is, vooral tussentijds. De bedrijfsvoering moet bij projecten scherper. Er zijn de afgelopen jaren veel projecten van de grond gekomen, maar intern heeft men dat tempo in de bedrijfsvoering niet kunnen bijhouden. Dat geldt over de hele breedte van de organisatie. In het onderhavige geval is de raming aanvankelijk veel te laag geweest, misschien doordat cijfers van een project in een open gebied de referentie hebben gevormd. Ook de markt is in beweging. Niet alleen Delfland, maar ook Delft is ermee geconfronteerd. De bedrijfsvoering moet veel strakker worden. Er is een MIS, management informatiesysteem, geweest, waar alle projectlei-

ders hun informatie uit moesten halen en ook in moesten stoppen. Dat is een verkeerd systeem gebleken. In de afgelopen week is een nieuw systeem in gebruik genomen. In de tussentijd was er geen goed instrument. In een technische organisatie maakt men graag mooie projecten, maar men denkt niet altijd meteen aan geld en tijd. Bovendien was Delfland tien jaar geleden een beheerorganisatie, die nu een enorme draai heeft gemaakt naar een projectenorganisatie. De heer Van den Berg vermoedt dat het moeilijk is om een organisatie te vinden die met die van Delfland vergelijkbaar is. Het is geen bedrijf en geen gemeente. Delfland loopt bij de waterschappen bovendien voorop, doordat in het gebied van Delfland het meeste gebeurt. Het zal verder ook met de cultuur te maken hebben. De voorzitter zegt dat Rijnland nu dergelijke moeilijkheden ervaart. Delfland heeft geprobeerd mensen uit organisaties die al bekend waren met het opzetten en uitvoeren van projecten aan te trekken.

De heer Wijnants vraagt of er sinds mei nog ontwikkelingen zijn geweest of dat het voorstel voor de VV voortvloeit uit de discussies van mei. Moet er in het stuk niet naar verwezen worden dat het afdelingsbestuur in mei de problematiek al onder ogen heeft gehad? De voorzitter geeft aan dat de financiën nu pas definitief in beeld zijn. Hij wijst erop dat de verslagen van de vergaderingen van de afdelingsbesturen worden meegezonden met de VV-stukken. In het stuk kan er melding van worden gemaakt dat de overwegingen van mei erin zijn meegenomen. De heer Den Dulk zegt dat in de inleiding staat dat de afdeling Oostland op 21 mei 2008 is geïnformeerd. Daar kan aan worden toegevoegd dat er uitgebreid over is gediscussieerd. [3]

10. Uitwerking waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen, watertoets en kostenverdeling

De voorzitter geeft aan dat de gemeente zelf raamplannen heeft gemaakt, waarin haar plannen ruimtelijk worden vertaald. De wateropgave is daar ingevoegd. Delfland wil daarover nog in de huidige bestuursperiode afspraken maken. Het wil de afspraken van het waterkader Haaglanden in het raamplan voor het buitengebied uitgevoerd zien. Het voorstel is nog niet in het college geweest. Het moet op 18 december in de VV worden behandeld. Vervolgens geeft de heer Zwinkels een presentatie.

- De raamplannen en de kostenverdeling zijn een uitwerking van het waterplan, dat in 2005 in hoofdlijnen is opgesteld. Er zijn negen projecten afgesproken.

- Er zijn vier raamplannen opgesteld, voor de kernen Delfgauw, Nootdorp en Pijnacker en voor het buitengebied. Het raamplan voor de kern Nootdorp is al vastgesteld bij het waterplan. Pijnacker en Delfgauw liggen ter besluitvorming voor. Het plan voor het buitengebied wordt waarschijnlijk volgend jaar, met het nieuwe waterplan, vastgesteld.

- In de ABC-studies is heel duidelijk aangegeven voor welke peilvakken er een wateropgave is. In de raamplannen krijgt die wateropgave een ruimtelijke plek. Zij zijn een onderlegger voor de watertoets.

- De basisgedachte bij de kostenverdeling is dat de gemeente de gronden inbrengt en Delfland zorgt voor de inrichting. Bij nieuw te ontwikkelen gebieden, bijvoorbeeld nieuwe woonwijken, moet voldoende waterberging verzorgd worden. Er zijn afspraken in procenten gemaakt.

- In het Laakbos wordt een waterberging van 16.000 m^3 gegraven, waarmee vrijwel de hele opgave voor de polder Nootdorp wordt opgelost. De DLG voert het project uit. Delfland draagt bij aan de inrichting. De heer Wijnants meent dat dit dan een droge berging moet worden. Anders is een veel grotere oppervlakte nodig. Mevrouw Burger zegt dat niet Delfland maar DLG hier gaat graven. Er wordt circa 5 ha. gegraven voor een natte berging, waarin de waterstand niet zo hoog zal zijn. De heer Van den Berg vraagt of hiermee ook een oplossing voor de problemen rond de Dobbeplas wordt aangegeven. Mevrouw Burger antwoordt dat de Dobbeplas niet beschikbaar is voor waterberging voor andere gebieden. Er is een stuw geplaatst, om het water van de plas zelf in de plas te houden, zodat de plas de rest van het systeem niet belast.

- De watergangen in Emerald en het gemaal Ruyven zijn een uitwerking van het waterplan. In principe zou het gebied zelf zorg moeten dragen voor de wateropgave. In 1999, voordat de ABC-normen er waren, is een waterhuishoudkundig plan opgesteld. Daarom moesten in het raamplan nieuwe maatregelen worden opgenomen. De kosten worden verdeeld tussen de gemeente en Delfland.

---

[3] Zie herziene versie van het VV-voorstel *Project Wateroverlast binnenstad Delft.*

• Het bedrijventerrein de Boezem wordt uitgebreid. Het bedrijventerrein zorgt voor de eigen wateropgave. Het tekort van het huidige bedrijventerrein wordt door de gemeente en Delfland Gedeeld. Delfland zorgt hierbij voor de inrichting.

• De waterberging in Nootdorp is opgelost door het vergroten van de peilstijging. Er wordt daarom een aantal stuwen en een bewegingsstuw geplaatst. De gemeente betaalt de kosten van de stuwen.

• De duiker aan de Molenweg in Nootdorp moet worden vergroot. Delfland is daarvoor verantwoordelijk. De gemeente is verantwoordelijk voor de bouwkundige staat. Delfland betaalt 40% en de gemeente 60%.

• Voor de nieuwe woonwijk Keijzershof is een nieuw peilbesluit afgesproken. Daarvoor is een nieuw gemaal nodig. Omdat de gemeente het gemaal graag aan de Plas van Buysen wil hebben, is het noodzakelijk een pandscheiding in de plas aan te leggen. Een deel van de plas wordt gedempt. Mevrouw Ammerlaan vraagt hoe het bergend vermogen dan wordt behouden. De voorzitter legt uit dat daarvoor veel meer water in de wijk zelf wordt aangelegd. De heer Van den Berg vreest dat de sector ongebouwd door de getroffen regeling gaat meebetalen aan de stadsontwikkeling, want de waterhuishouding wordt gewijzigd voor de stedelijke functie. De voorzitter wijst erop dat een te klein, verouderd gemaal voor het bestaande gebied moet worden vervangen. Die capaciteit wordt ook bij het gemaal Keijzershof gevoegd. Over de kostenverdeling voor het gemaal is lang gesproken. 40% komt voor rekening van de gemeente en 60% is voor Delfland. Aan die percentuele verdeling zal worden vastgehouden.

• Om het bergingstekort van het bestaand stedelijk gebied van Pijnacker op te lossen, wordt een berging aangelegd ter hoogte van het bedrijventerrein de Boezem. De voorzitter deelt mee dat de gemeente een terrein inbrengt waar heel veel water geborgen kan worden, maar de inrichting is heel duur, omdat rondom kades moeten worden aangelegd en onderhouden. De kosten van de inrichting worden gedeeld. Deze berging staat gewoonlijk droog.

• In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een droge waterberging gerealiseerd van 215.000 m^3, als onderdeel van de Groen Blauwe Slinger. De provincie is daar nog eigenaar van de grond. Er moeten afspraken worden gemaakt over de inrichting. De basisgedachte is dat de gemeente zal zorgen voor de inbreng van de grond, door een vergoeding te betalen voor medegebruik. De hoofdfunctie wordt natuur en recreatie. De wateropgave lift daarin mee.

De voorzitter deelt mee dat de kern van het VV-voorstel dat nog gemaakt wordt de procentuele verdeling zal zijn. Daaraan wordt een heldere kaart toegevoegd. [4] Mevrouw Ammerlaan verkrijgt graag een overzichtje van het huidige gebruik van de gronden voor de berging voor de kern van Pijnacker en de Boezem. De voorzitter zal laten nagaan of er bij de gemeente een bruikbaar kaartje te krijgen is. Mevrouw Ammerlaan wijst erop dat de glastuinbouwgebieden in Pijnacker volgens het steekplan van de provincie bijna allemaal beschermd zijn. Moet er glas vervangen worden, dan moet overleg worden gepleegd met LTO. Er zal dan voor compensatie moeten worden gezorgd. Zij meent dat in de Zuidpolder van Delfgauw wel degelijk glastuinbouw moet verdwijnen. Mevrouw Burger meent dat de maatregelen heel duidelijk op de groene gebieden en de Groen Blauwe Slinger en niet op de glastuinbouwgebieden zijn gericht. Over de Noordpolder zijn nog geen specifieke afspraken gemaakt. Daar wordt wel berging in glastuinbouwgebied gezocht, maar dat is nog niet concreet. Mevrouw Ammerlaan legt de nadruk op de werkgelegenheid in en de bufferfunctie van 5800 ha van de glastuinbouw in Zuid-Holland. Omdat er sprake is van een maatschappelijke behoefte, mag het werk niet ten koste van een of twee bedrijfsgroepen gaan. Het om niet beschikbaar stellen van de gronden is voor haar onbespreekbaar. De voorzitter ziet hier een verantwoordelijkheid voor de gemeente.

8. Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015

Mevrouw Burger merkt op dat voor de indeling van het ontwerp-waterbeheerplan vooral is gekeken naar het grondgebruik, meer dan naar de gemeentelijke of bestuurlijke grenzen. Daardoor bleken bijvoorbeeld Waterweg en Haagland heel veel overeenkomsten te hebben. Er is een vergelijkbare stedelijke problematiek. Westland is duidelijk glas en Midden-Delfland duidelijk groen. Oostland is een mix van groen, glas en stad. In het afdelingsbestuur van Midden-Delfland

---

[4] Wordt opgenomen in de herziene versie van het VV-voorstel *Uitwerking waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling* (VV 18 december 2008).

is gevraagd de opmerking dat het verspreid liggende glas met een jaar of tien gesaneerd zal zijn te verwijderen.

Geprobeerd is alle wateropgaven in een gebied bij elkaar te zetten. Kwantitatief kan dat heel concreet, op kwalitatief gebied kunnen speerpunten worden aangegeven. Wat de waterkeringen betreft, wordt onderzocht welke veendijken in Oostland opgeknapt moeten worden, maar daar is nog te weinig over bekend. Het is niet de bedoeling nieuwe ambities te formuleren, maar wel om aan te geven welke instrumenten kunnen worden toegepast. Voor het grondgebruik moet in Oostland met verschillende groepen gesproken worden: met de Dienst Landelijk Gebied voor het groen, met de gemeenten voor het stedelijk gebied en met de sector voor de glastuinbouwgebieden.

De heer Van den Berg dringt erop aan de inleiding van paragraaf 1.4 aan te passen. [5] Oostland is meer dan het grondgebied van Berkel-Rodenrijs. Schieveen hoort bijvoorbeeld bij Rotterdam.

De heer Wijnants leest op pagina 14 dat het grasland over tien jaar goeddeels zal zijn omgezet in natuurgebied. Hij vraagt zich af hoe die gebieden dan moeten worden onderhouden. Vroeger deden de boeren dat. Hij heeft er zorgen over als dit wordt overgelaten aan bijvoorbeeld Natuurmonumenten, want dat heeft niet genoeg geld. De heer Van den Berg beseft dat dit niet de taak van het waterschap zal zijn. Hij verwacht echter dat de bedrijven veel meer een beherende rol zullen krijgen. Het zal ervan afhangen of de boeren het willen en kunnen. De bedrijven willen wel groeien, maar dat kan niet meer. Hij ziet een probleem bij de recreatieschappen, die geen budget willen vrijmaken voor het onderhoud door boeren. Mevrouw Burger ziet een spanningsveld tussen enerzijds de wens om veel bomen te planten, zodat veel mensen er kunnen recreëren, en anderzijds de wens om het landschap open te houden. De voorzitter neemt waar dat onder de boeren meer bereidheid ontstaat om iets voor de natuur te doen.

11. Rondvraag

Mevrouw Ammerlaan refereert aan de publiek-private samenwerking in het geval van de rioolwaterzuivering. De komende jaren is er veel werk voor Delfland. Zijn daar projecten bij die met PPS gerealiseerd kunnen worden, bijvoorbeeld in de Groen Blauwe Slinger? De voorzitter zegt dat daar wel eens naar is gekeken voor waterbeheersingsprojecten. Het hoogheemraadschap zou daar dan wel de regie bij moeten houden, anders dan bij de rioolwaterzuivering. Daar is niet veel uit gekomen. Wel wordt voor bijvoorbeeld de aanbesteding van gemalen nu uitgegaan van één grondconcept, aangepast voor locatie en capaciteit, zodat er een aantal gebouwd kunnen worden door één aannemer. Ook voor stuwen wordt in die richting gedacht. In de Groen Blauwe Slinger ziet hij meer een rol voor de gemeenten. De heer Wijnants kan zich wel iets voorstellen bij de automatisering van het waterbeheer. Met PPS wordt wellicht een efficiëntere exploitatie mogelijk. Het kan nu echter te laat zijn, omdat die automatisering al een aantal jaren geleden is ingezet. De heer Van den Berg waarschuwt voor de problemen die ontstaan als de PPS-partner failliet gaat. Mevrouw Burger verwijst naar de ervaringen met de ONS, de Openbare Nutsbedrijven Schiedam, die moeilijk aanspreekbaar is op facetten van het waterbeheer. Met Delfluent zijn scherpe afspraken gemaakt.

De heer Van den Berg is geattendeerd op een riooloverstort van een rioolpersleiding bij de Zwethkade in het Ackerdijkse deel. De gemeente Midden-Delfland heeft de waterkwaliteit niet onder controle. Bij de opening van het gemaal bij de Zoutveensepolder zag hij vlak voor dat gemaal een vismigratieplek. Het water trekt over die vismigratieplek heen. Mevrouw Burger zegt dat het een paaiplaats is. Zij heeft daar vragen over gesteld. Het goede antwoord heeft zij nog niet. De heer Van den Berg verzoekt om dat nog bij het verslag van de vergadering te voegen. [6]

12. Sluiting

---

[5] Zie herziene versie van het VV-voorstel *Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015.*

[6] De vispaaiplaats is zodanig ingericht dat het water langs de vispaaiplaats naar het nieuwe gemaal stroomt. Door de aanwezigheid van een onderwater grondrug op 0,20 m diepte die beschermd wordt met een onderwaterbeschoeiing, zal in de vispaaiplaats het water niet of nauwelijks stromen. Het diepere deel van de vispaaiplaats, met een diepte van 0,60 m, loopt vanaf de boothelling naar de maalkom / hoofdwatergang van het oude gemaal. De verwachting is dat de roofvissen via het diepere deel van en naar de polder zwemmen. Een eventueel toekomstige vistrap in het kader van de KRW-maatregelen zou nabij het oude gemaal moeten worden gesitueerd. Ook kan de vispaaiplaats door gedeeltelijke demping van de oude maalkom eventueel uitgebreid worden.

De voorzitter stelt vast dat dit de laatste vergadering in de huidige bestuursperiode was. Naar zijn ervaring kan in een afdelingsbestuur wat meer tijd worden besteed aan bepaalde onderwerpen dan in de commissies. Ook de excursies in het gebied heeft hij op prijs gesteld. De bestuurders moetenzich niet alleen in het papier begraven, maar ook zien waar zij mee bezig zijn. Hij zal dat aan zijn opvolger meegeven. De heer Van den Berg stelt in het afdelingsbestuur gemakkelijker vragen dan in grotere vergaderingen, waar meer in grote lijnen wordt gesproken. De heer Wijnants dankt namens het afdelingsbestuur de voorzitter voor diens prettige leiding in de afgelopen jaren.

De voorzitter sluit om 11.50 uur de vergadering.

Aldus vastgesteld op 3 december 2008.

de Secretaris,

mevr. M.J.H. Weerts

de Voorzitter,

J.J.J.M. van der Burg

Hoogheemraadschap van Delfland

Uitvoeringsprojecten
Zuidpolder van Delfgauw

Afdeling Oostland

21 mei 2008

Robert Heida

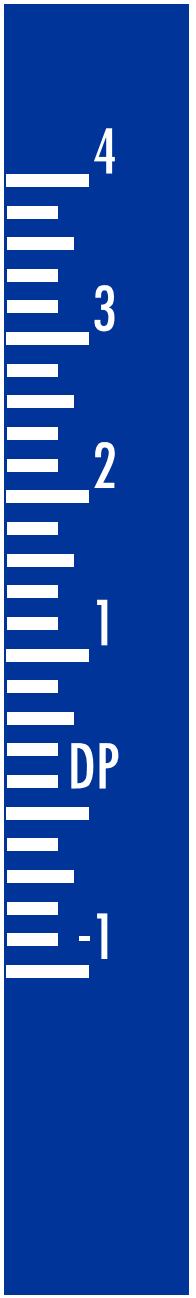

Water is leven

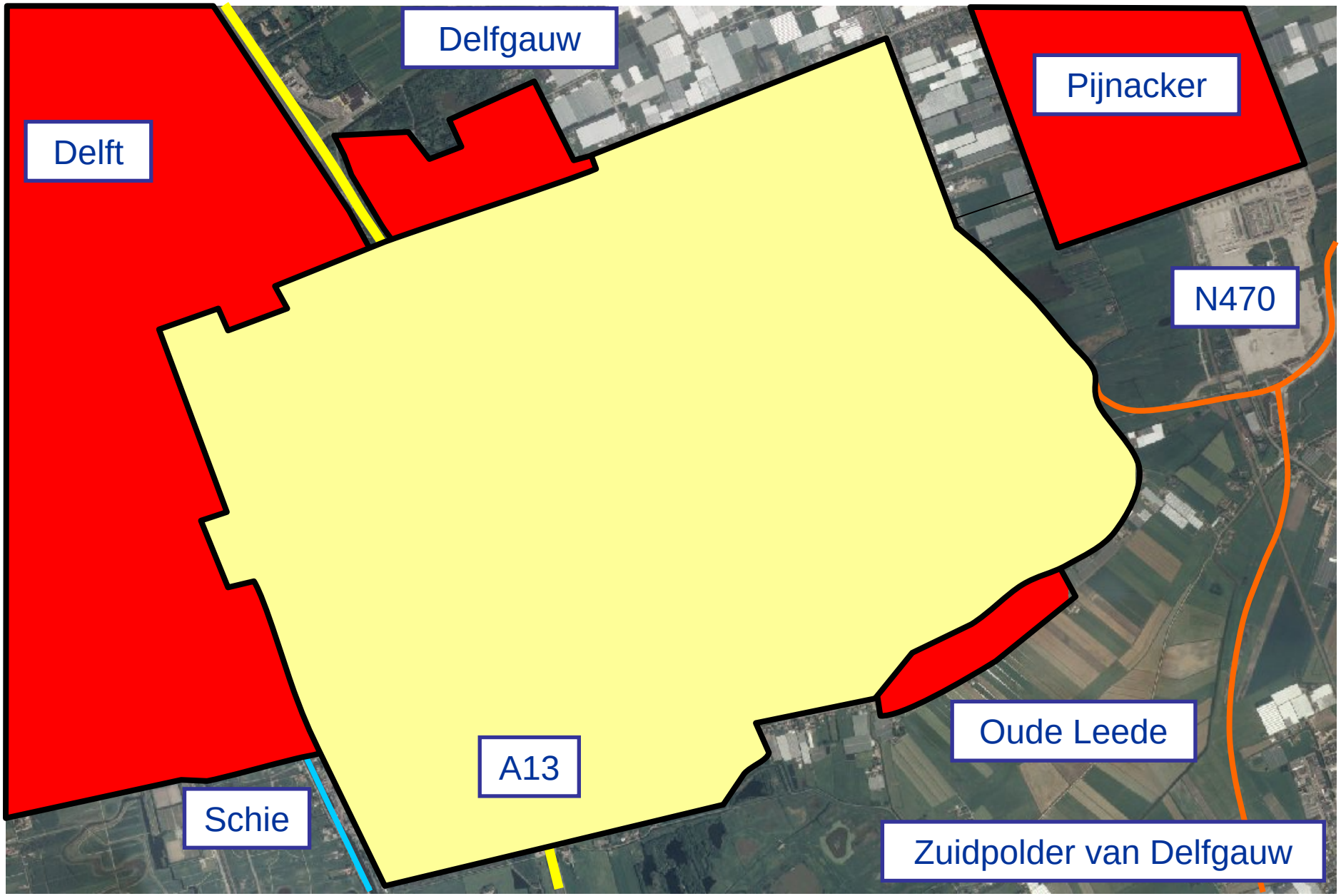
Delfgauw
Pijnacker
Delft
N470
A13
Oude Leede
Schie
Zuidpolder van Delfgauw

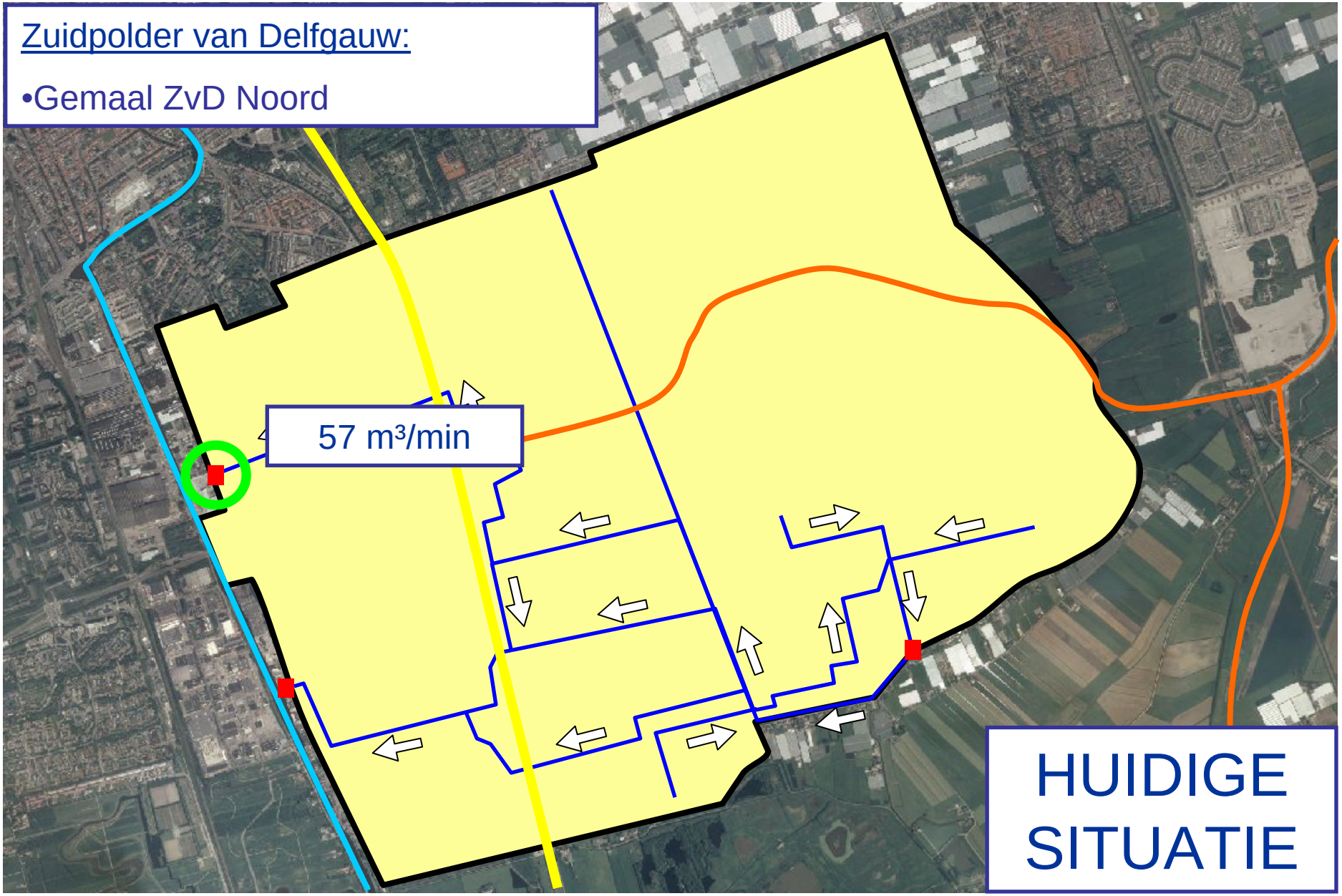
Zuidpolder van Delfgauw:
•Gemaal ZvD Noord
57 m³/min
HUIDIGE SITUATIE

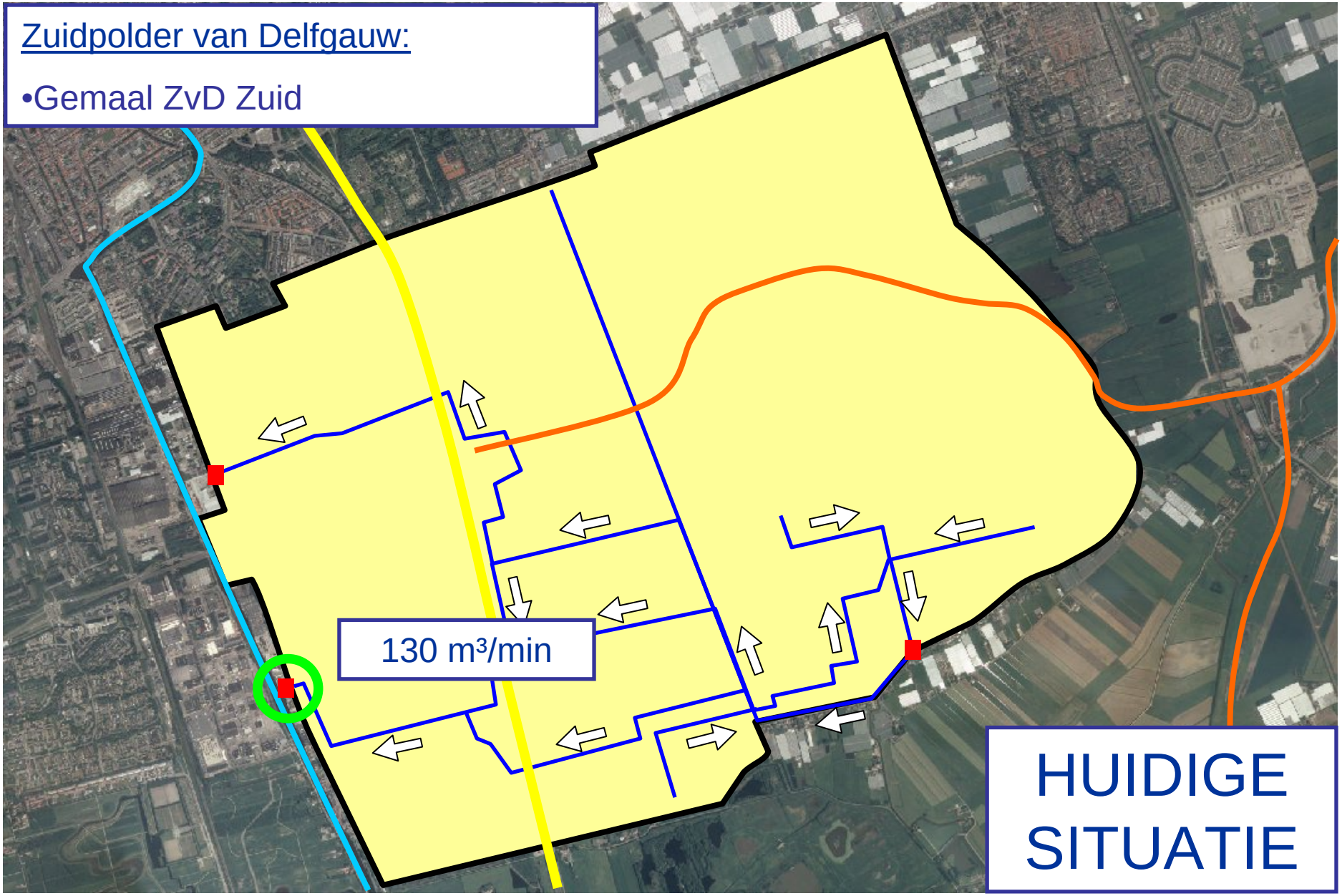
Zuidpolder van Delfgauw:
•Gemaal ZvD Zuid
130 m³/min
HUIDIGE SITUATIE

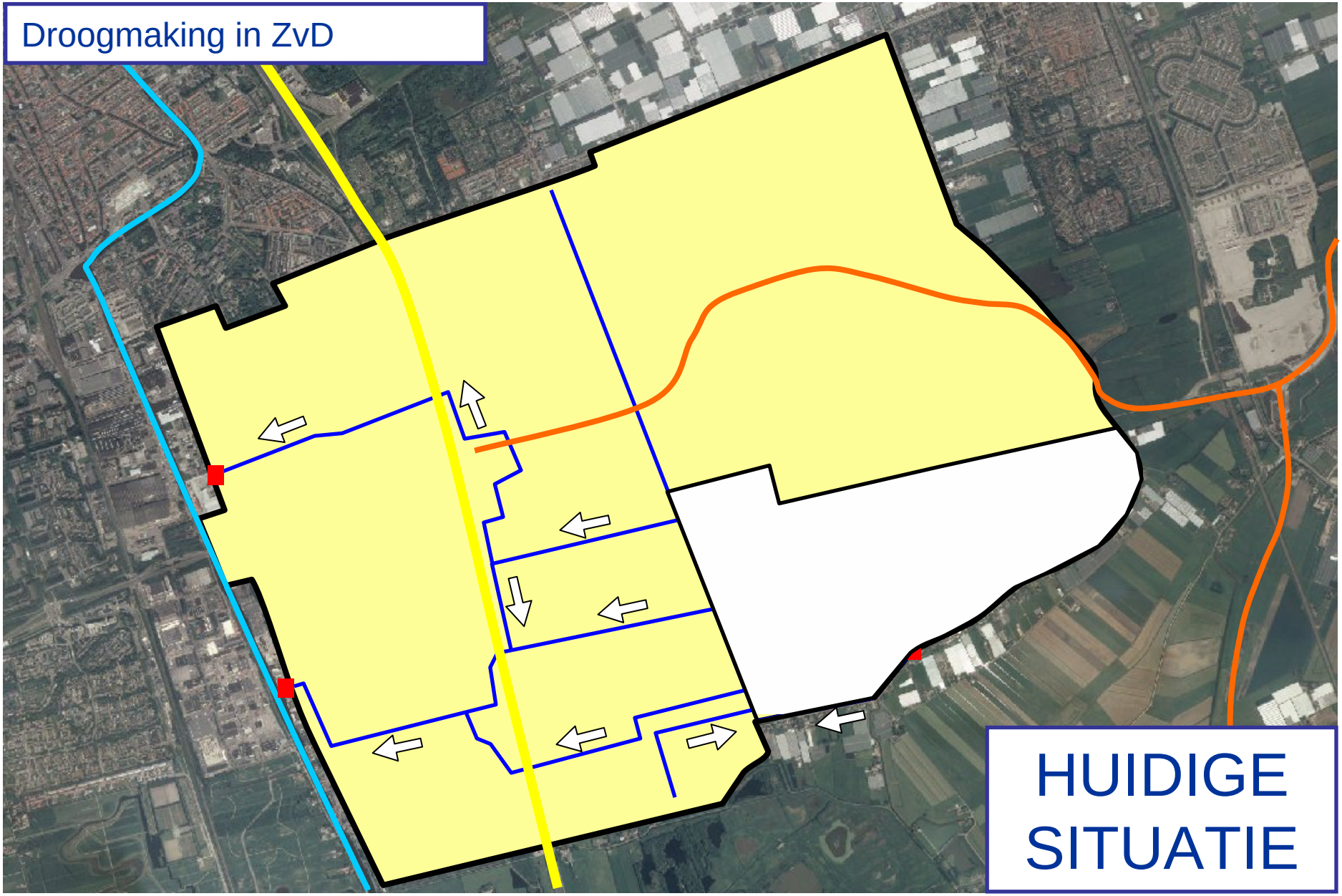
Droogmaking in ZvD
HUIDIGE SITUATIE

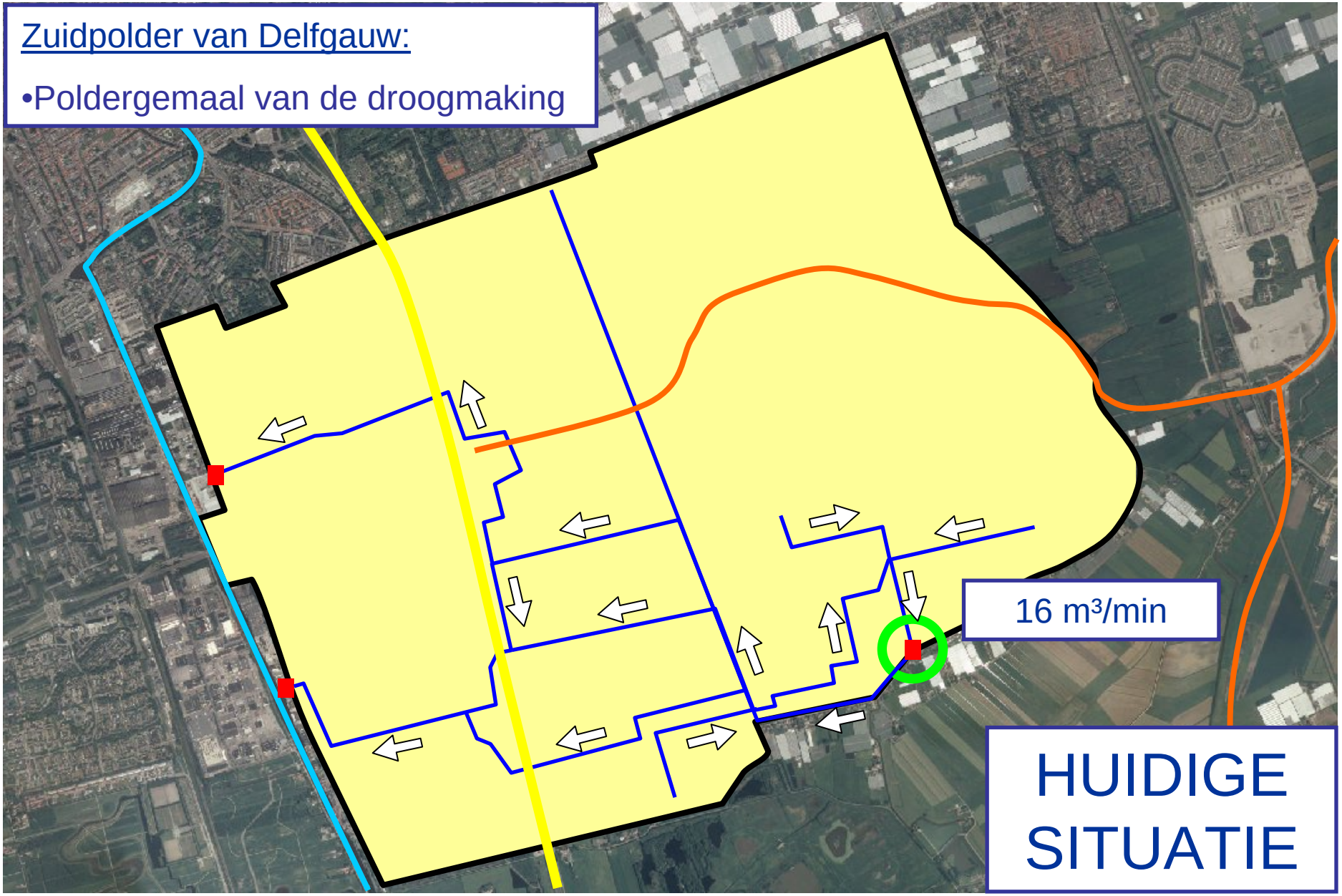
Zuidpolder van Delfgauw:
•Poldergemaal van de droogmaking
16 m³/min
HUIDIGE SITUATIE

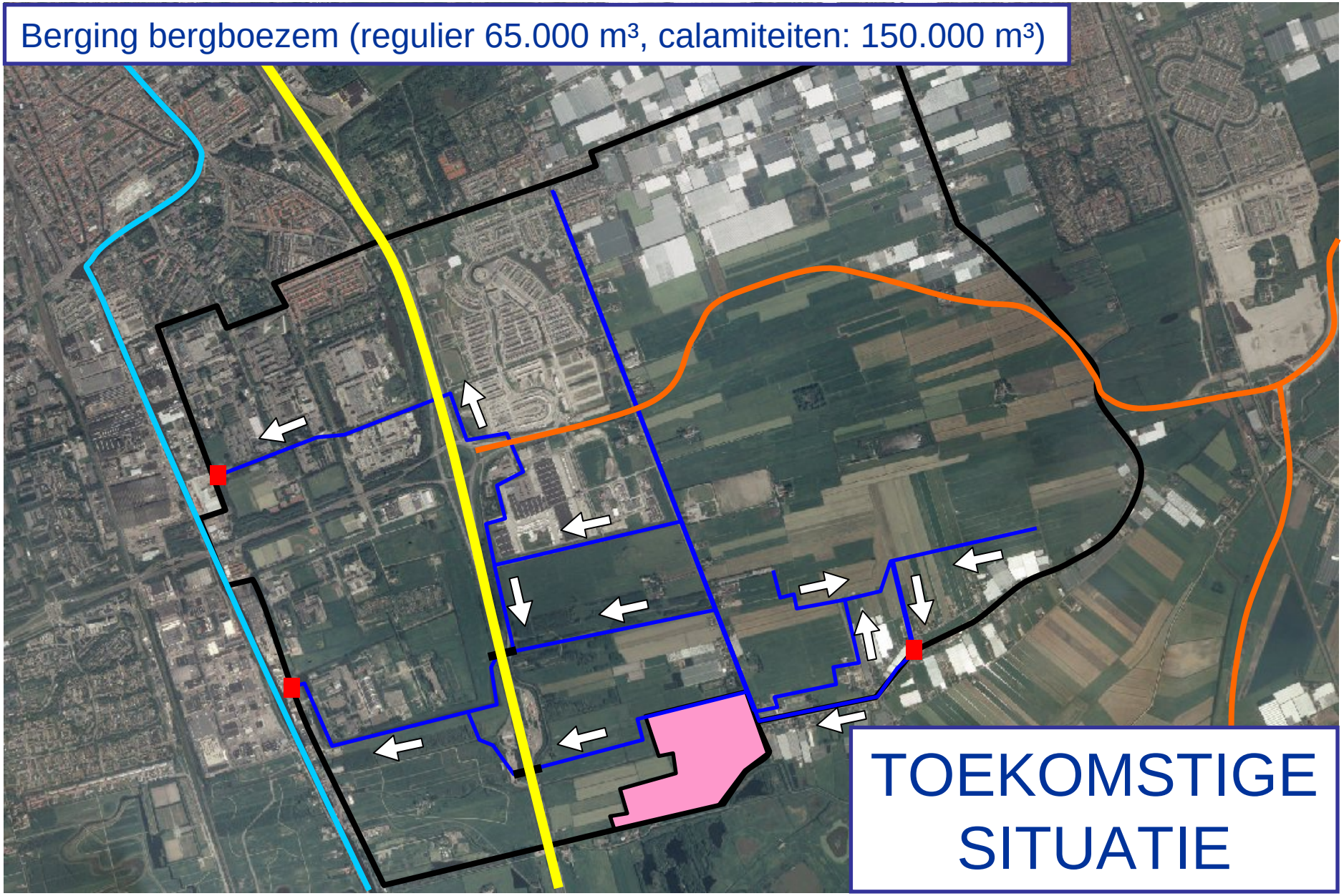
Berging bergboezem (regulier 65.000 m³, calamiteiten: 150.000 m³)
TOEKOMSTIGE SITUATIE

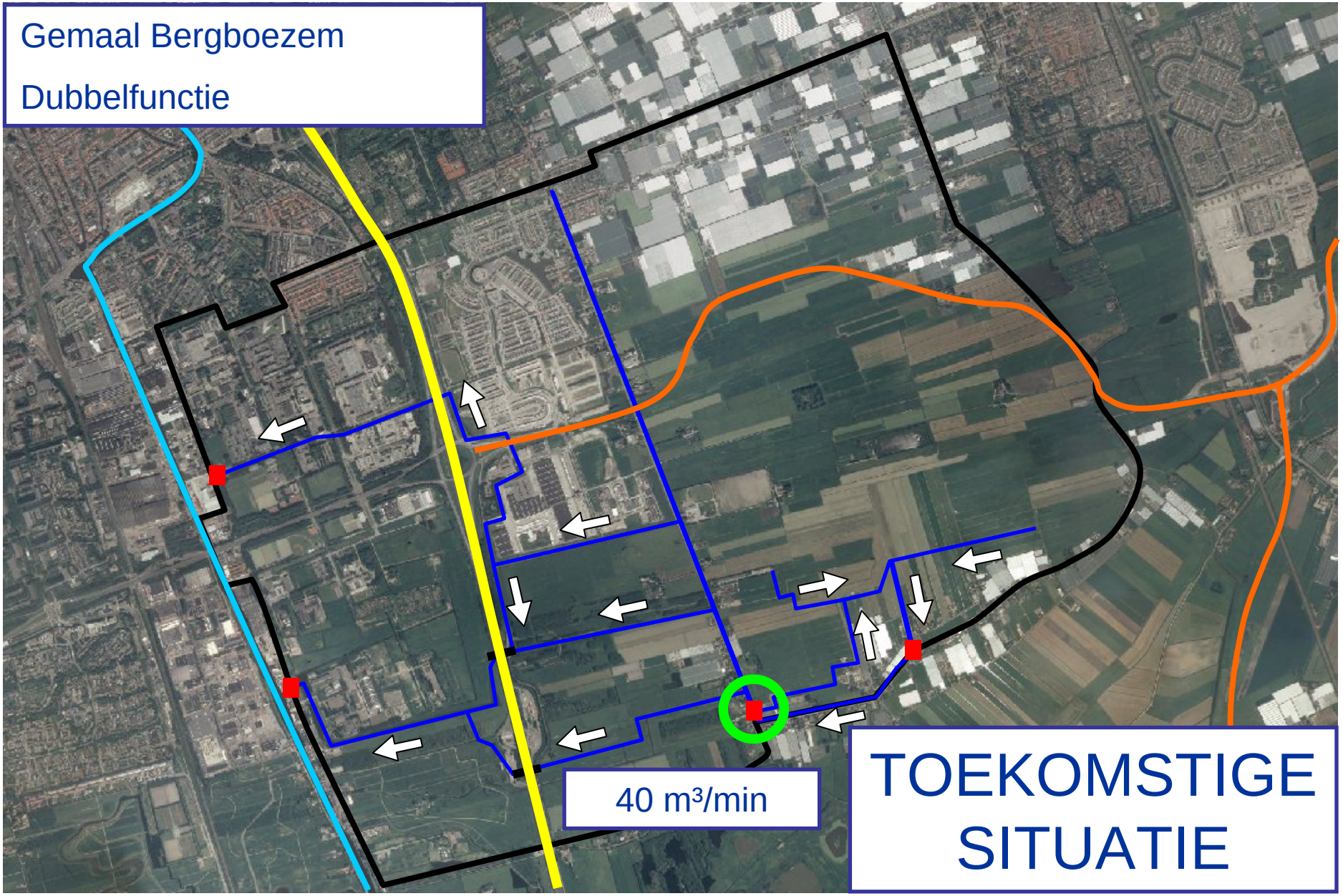
Gemaal Bergboezem
Dubbelfunctie
40 m³/min
TOEKOMSTIGE SITUATIE

Berging bergboezem

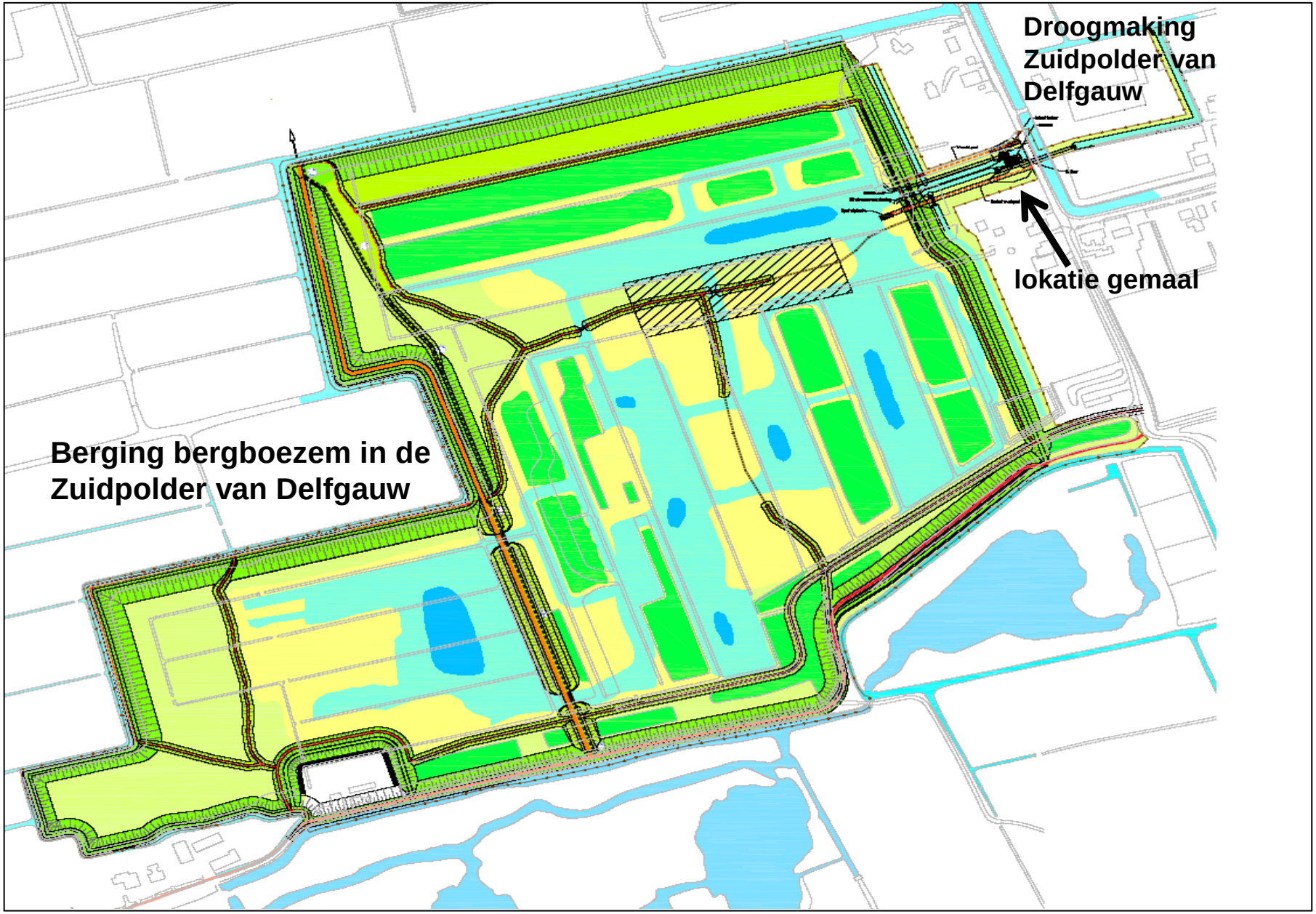

Impressie gemaal Bergboezem

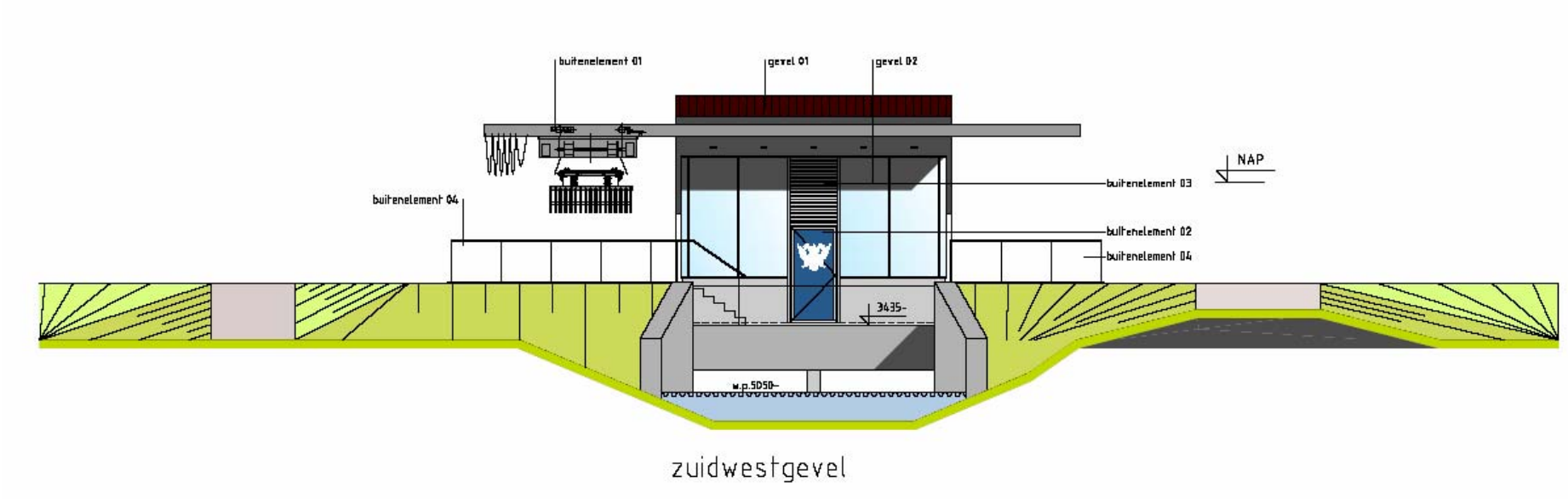

Impressie gemaal Bergboezem

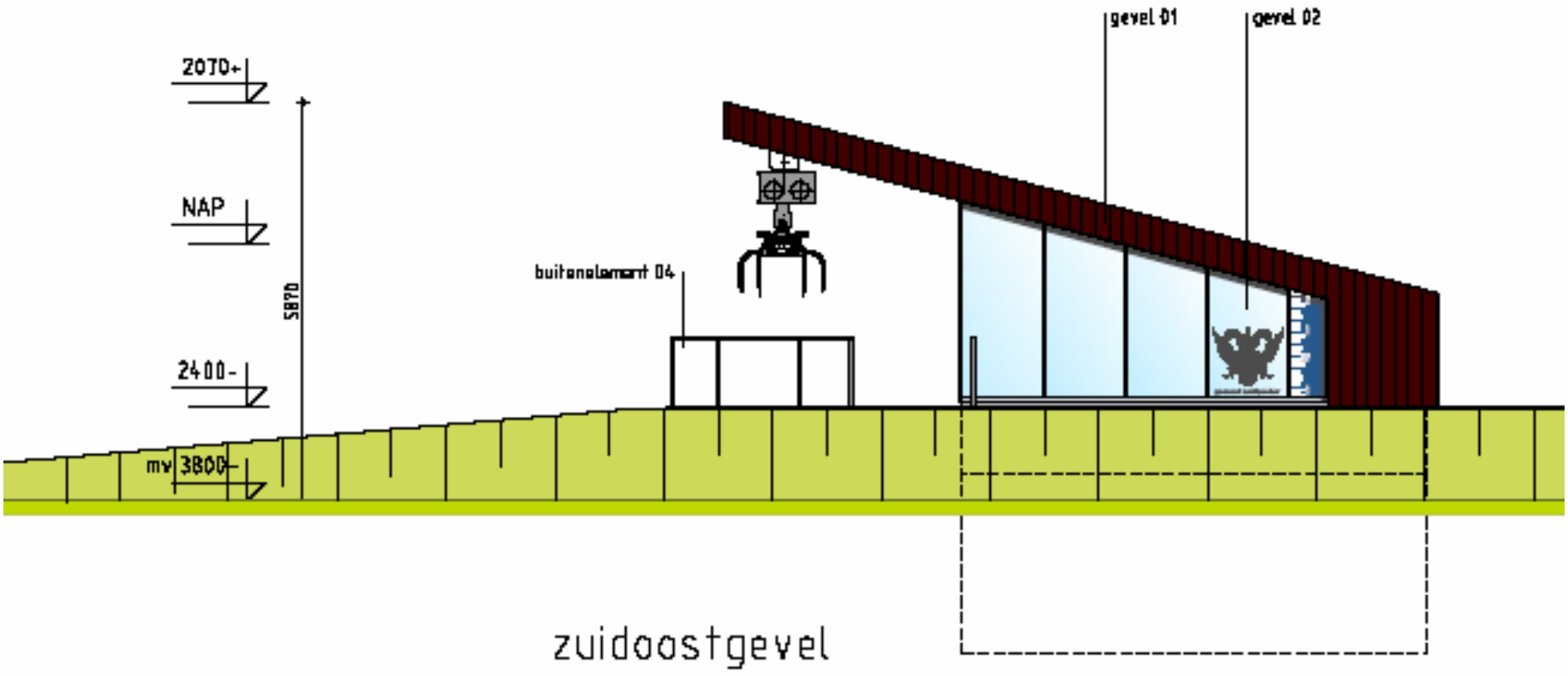

Dubbelfunctie gemaal Bergboezem

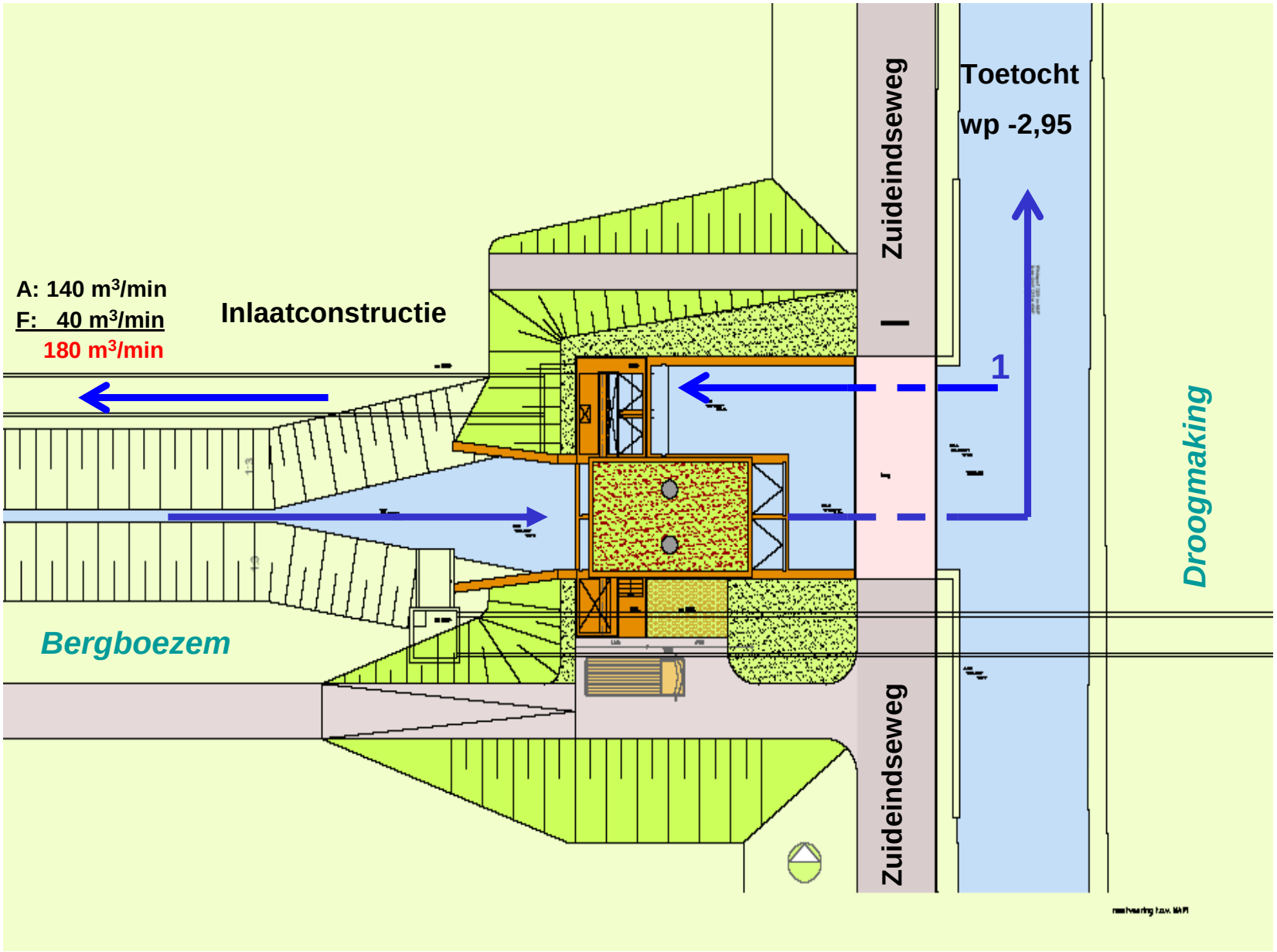

Dubbelfunctie gemaal Bergboezem

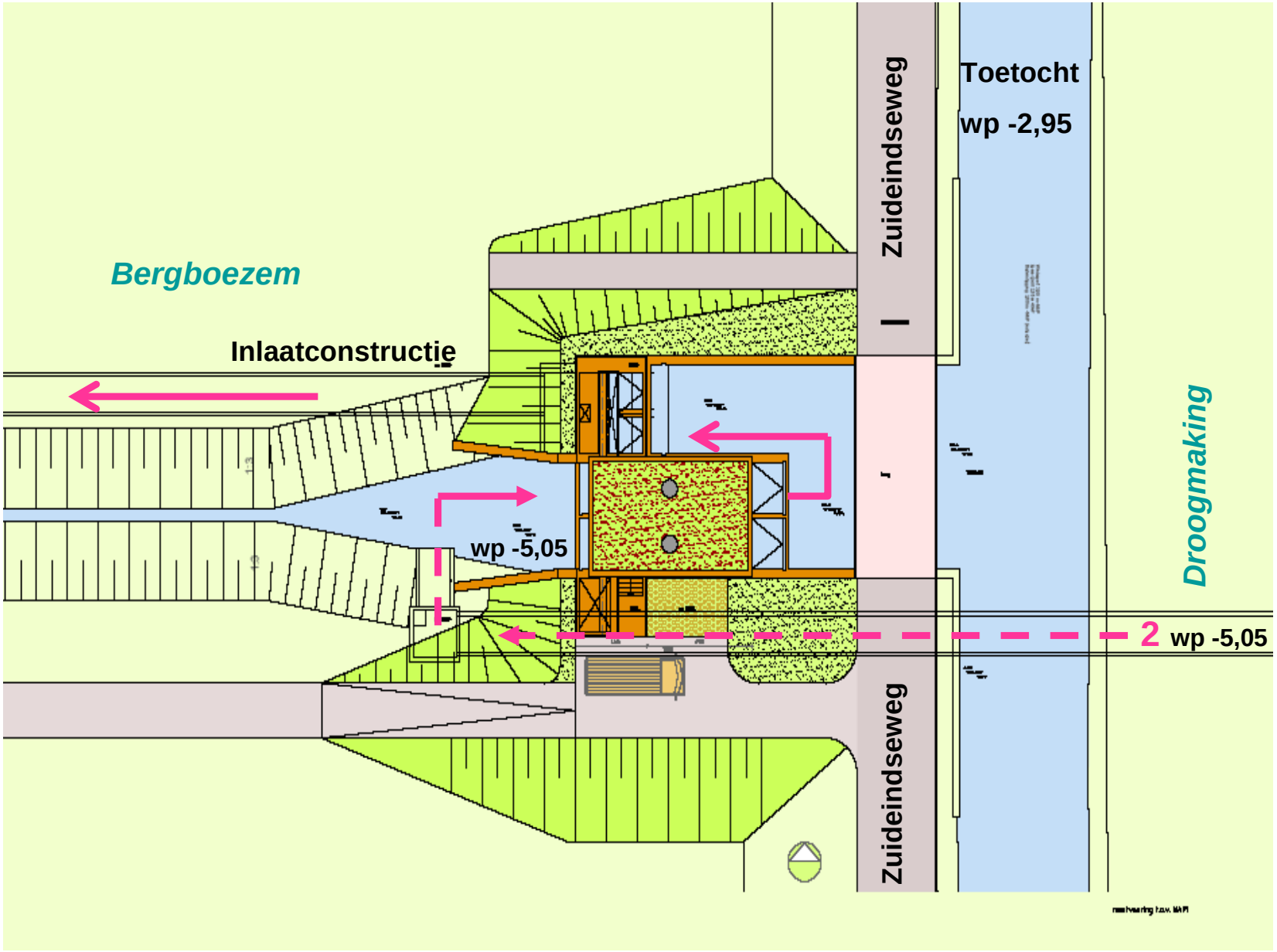

Indicatie kosten uitvoeren maatregel

Aanleg Bergboezem Zuidpolder van Delfgauw:

- 65.000 m3 reguliere berging
- 150.000 m3 calamiteiten berging

Ontwerp inrichting en kades € 4.800.000,-

Aanleg gemaal Bergboezem Zuidpolder van Delfgauw

- Gemaal 40m3/min
- Duiker toetocht
- Brug Zuideindseweg

Bouwkosten € 5.200.000,-

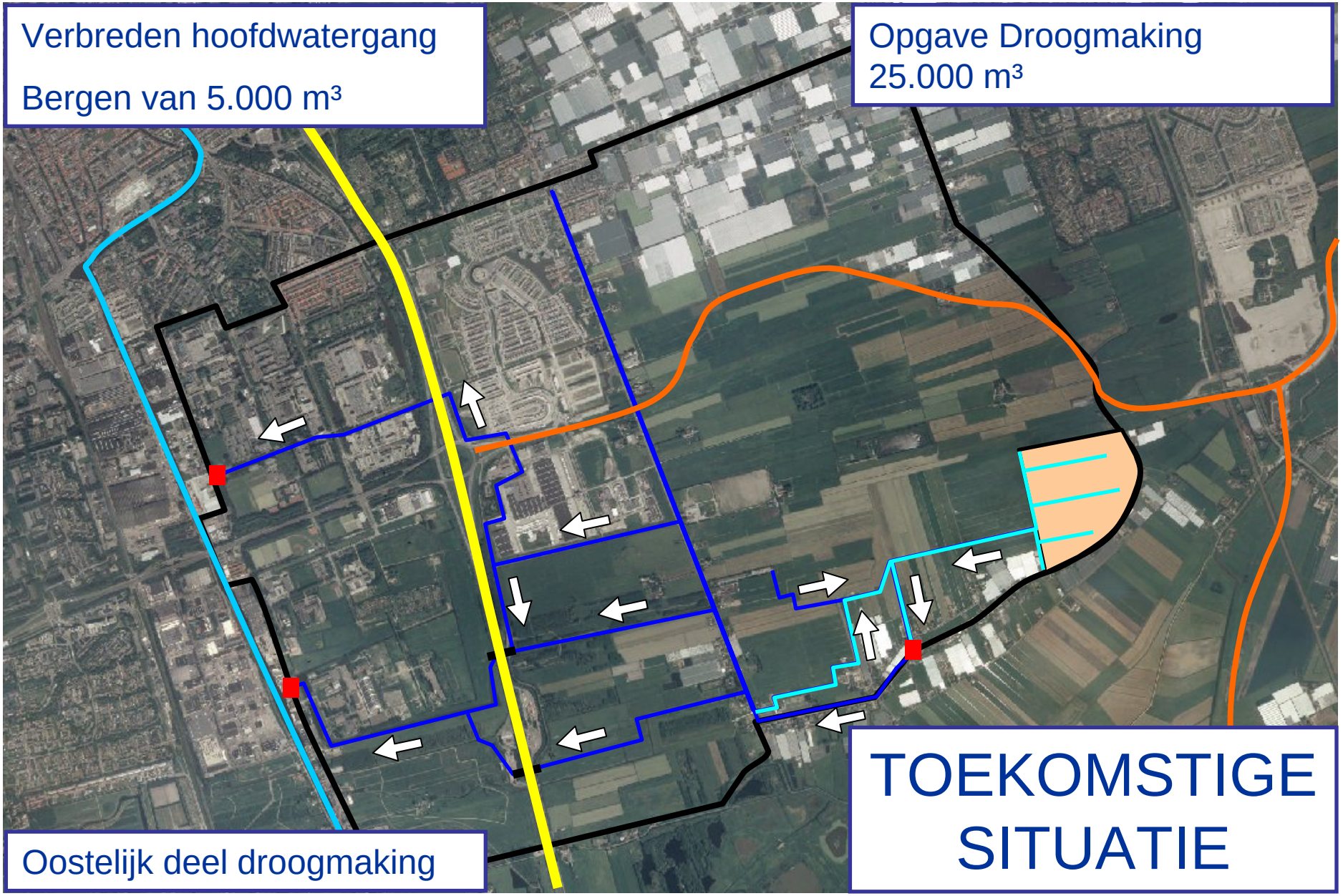
Verbreden hoofdwatergang
Bergen van 5.000 m³
Opgave Droogmaking
25.000 m³
Oostelijk deel droogmaking
TOEKOMSTIGE SITUATIE

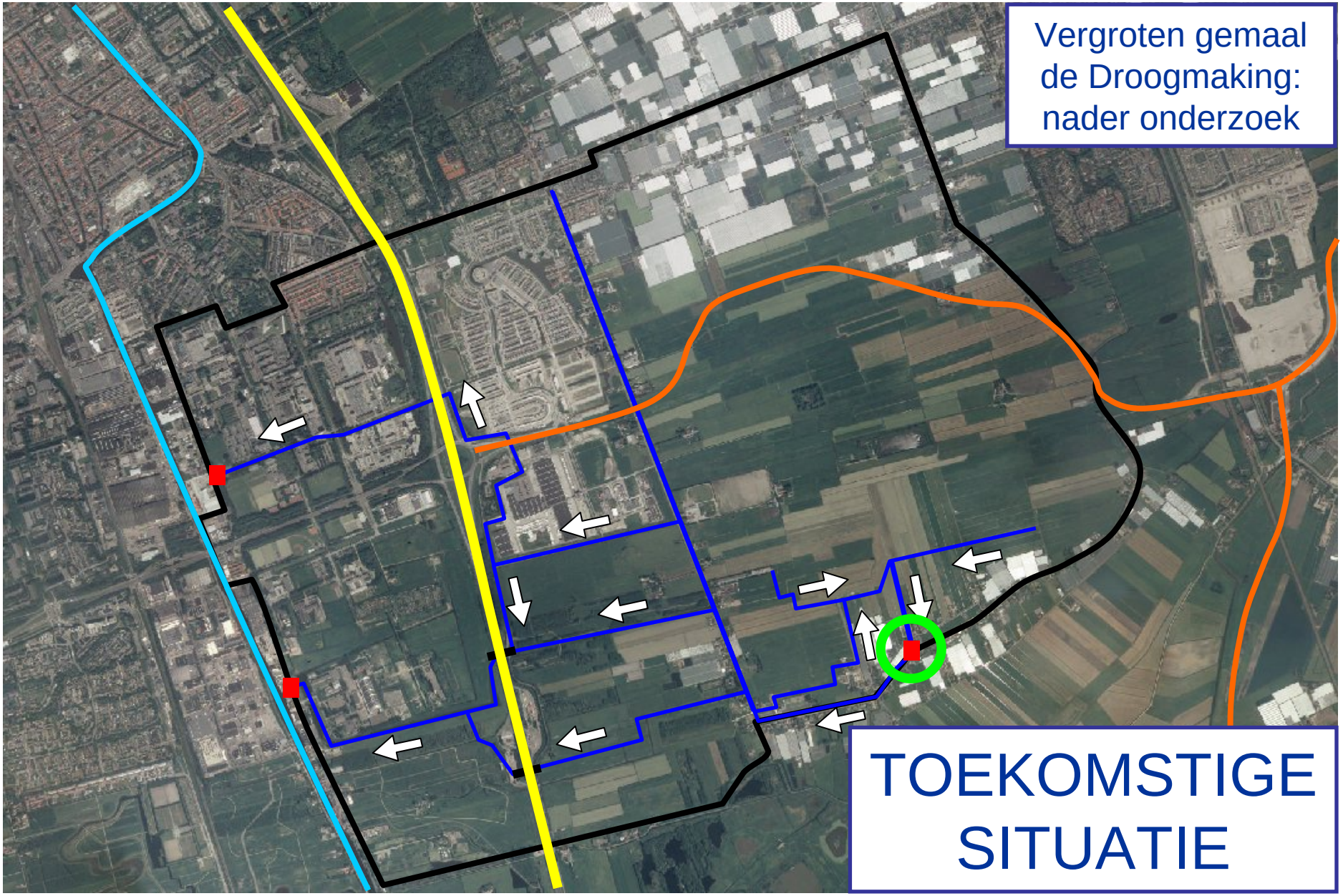
Vergroten gemaal de Droogmaking: nader onderzoek
TOEKOMSTIGE SITUATIE

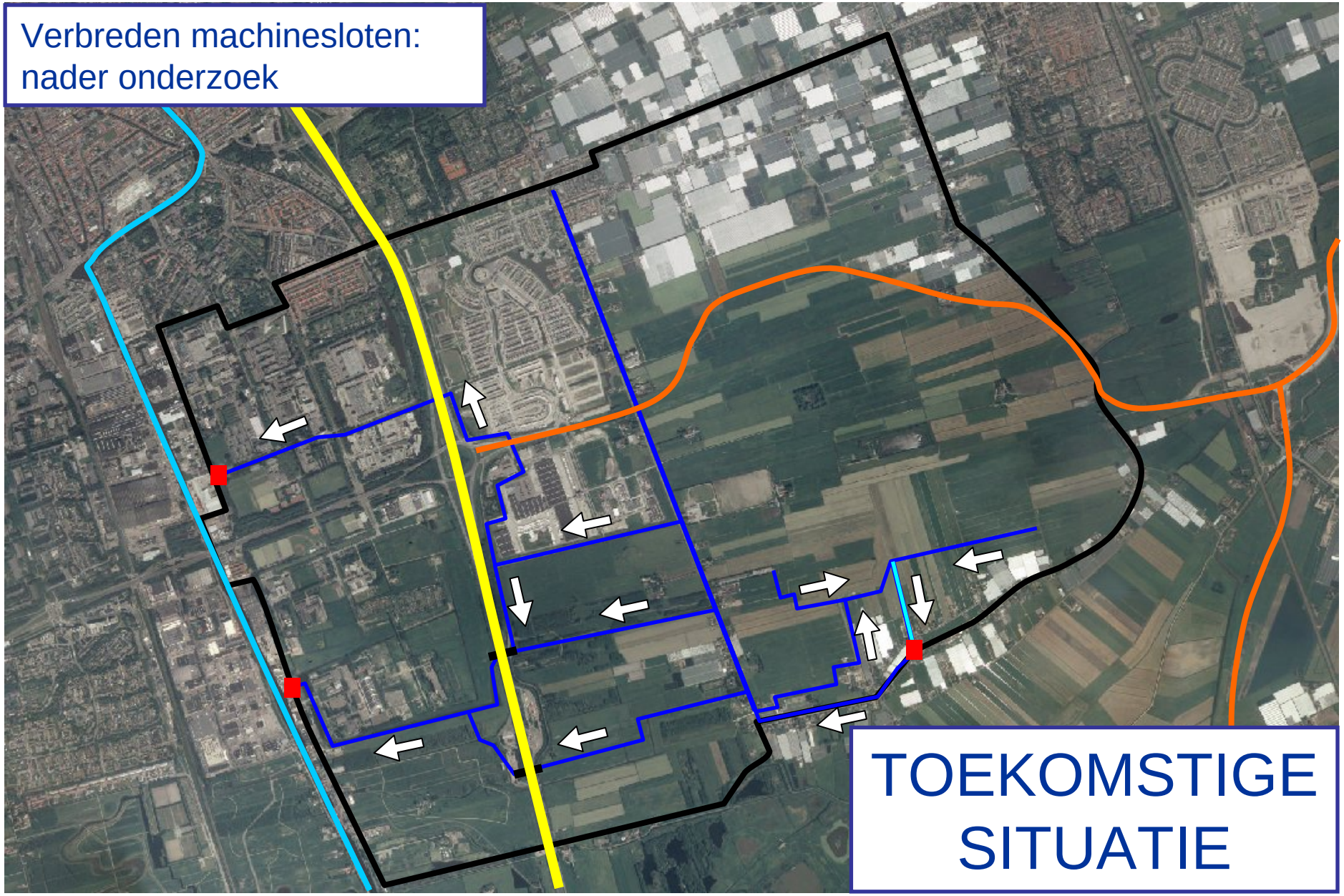
Verbreden machinesloten:
nader onderzoek
TOEKOMSTIGE
SITUATIE

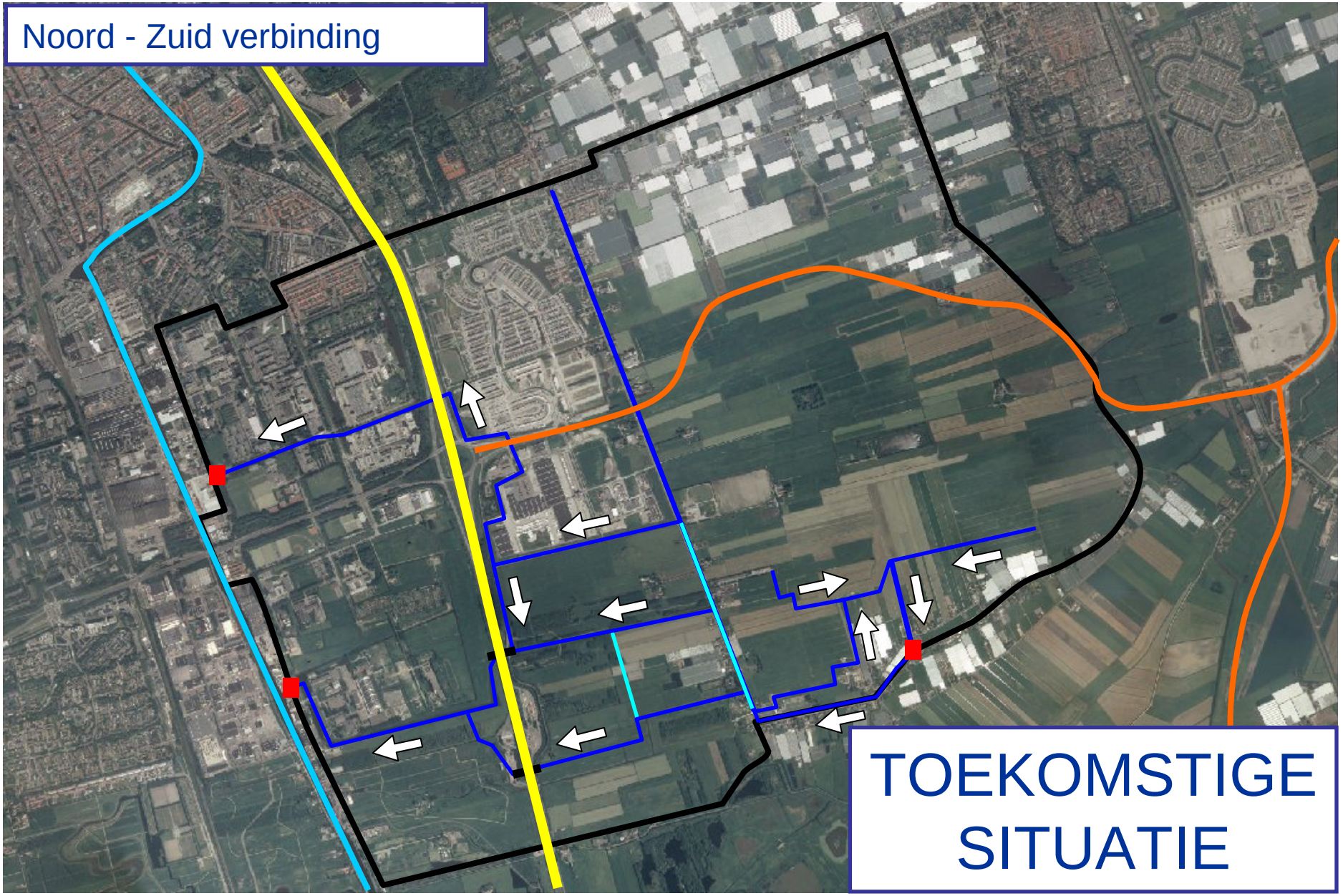
Noord - Zuid verbinding
TOEKOMSTIGE SITUATIE

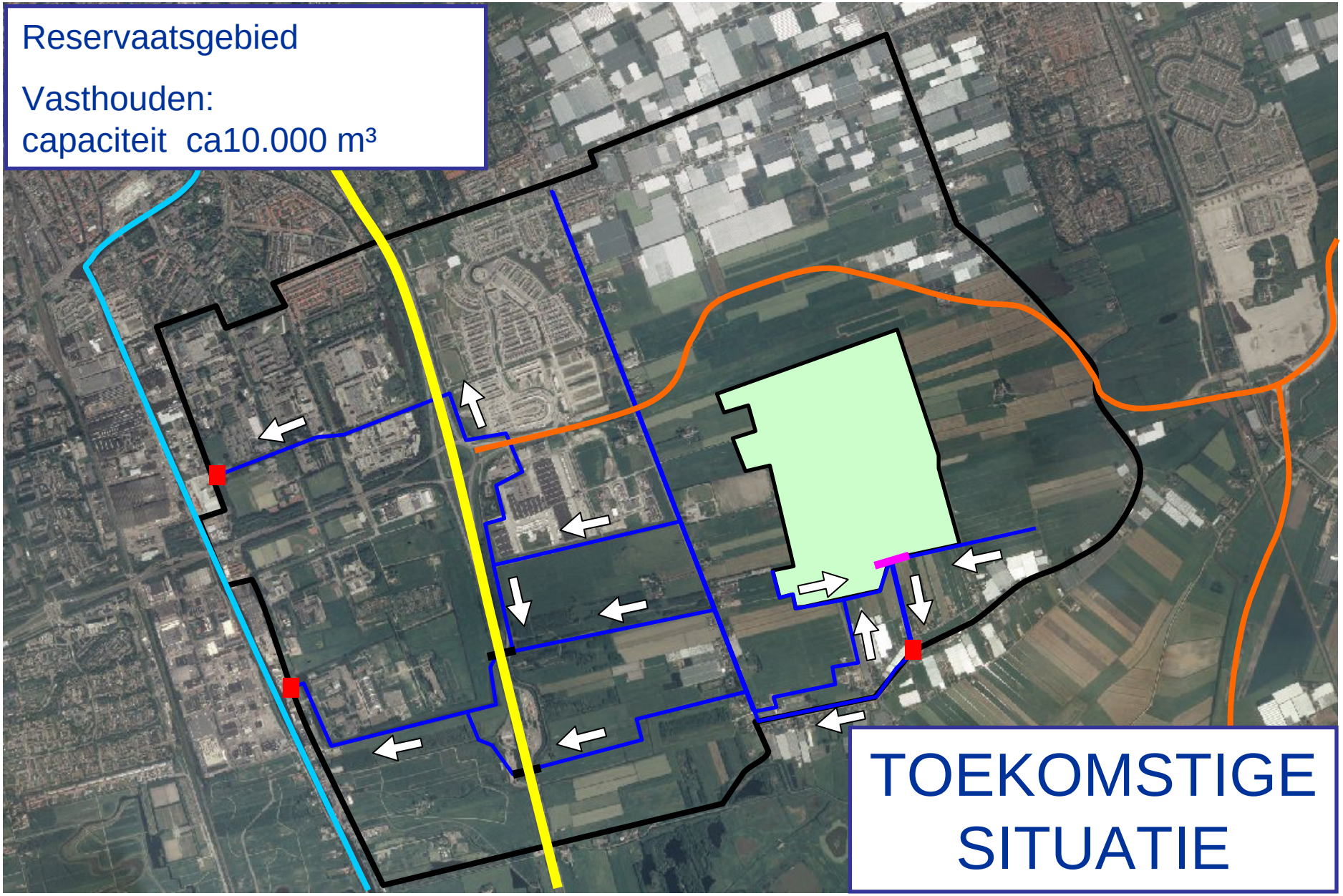
Reservaatsgebied
Vasthouden:
capaciteit ca10.000 m³
TOEKOMSTIGE SITUATIE

Reservaatsgebied in de Droogmaking Zuidpolder van Delfgauw

Indicatie kosten uitvoeren maatregel

- Gebruik Reservaatsgebied door bouw automatische stuw € 150.000.-
- Verbreding hoofdwatergangen in de droogmaking € 2.100.000-
- Noord- zuid verbindingen deel Zuidpolder € 3.900.000,-
- Gemaal droogmaking van 20m3/min naar 26 m3/min (nieuwbouw) € 1.900.000-
- Verbreding machine sloten € 1.600.000-

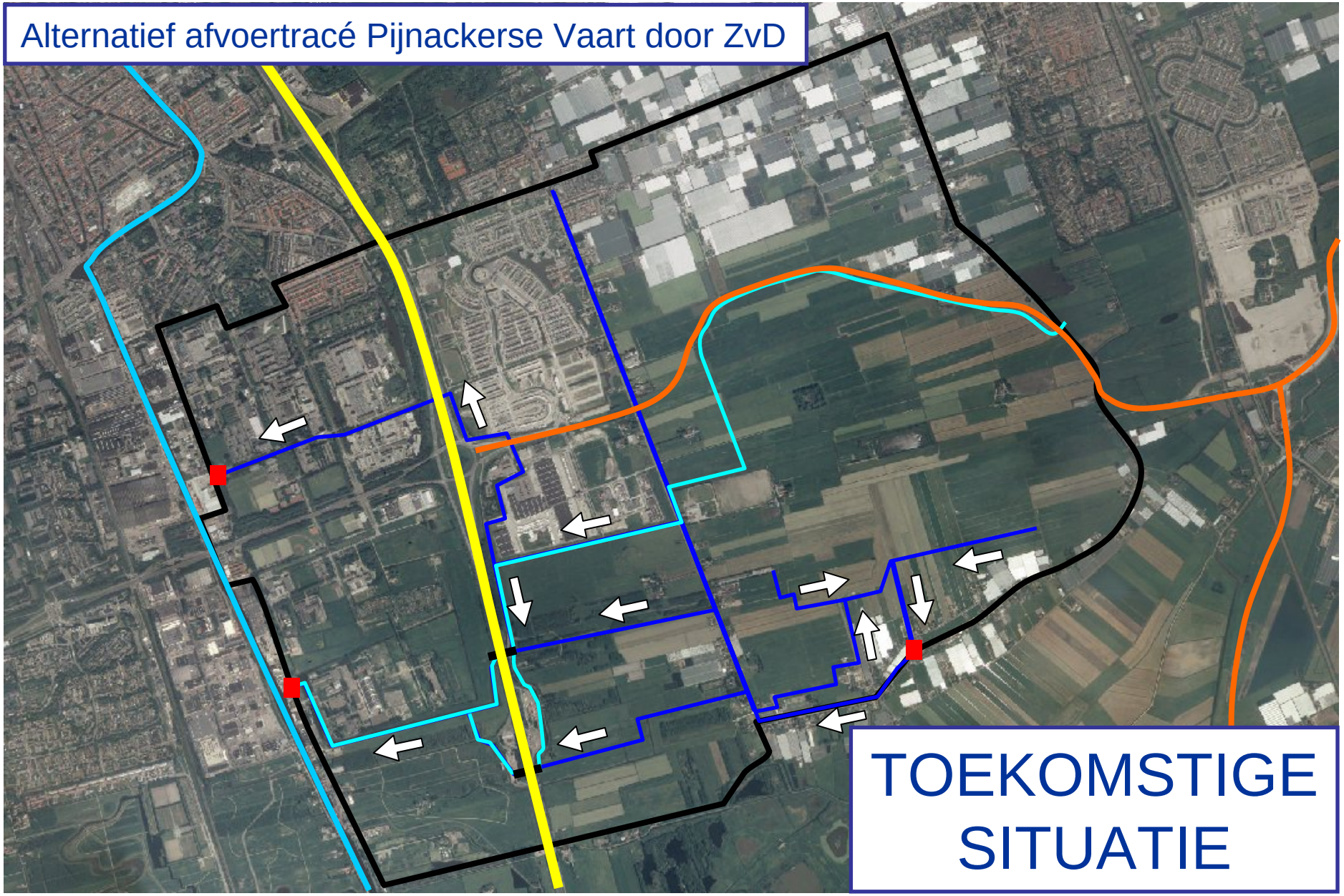
Alternatief afvoertracé Pijnackerse Vaart door ZvD
TOEKOMSTIGE SITUATIE

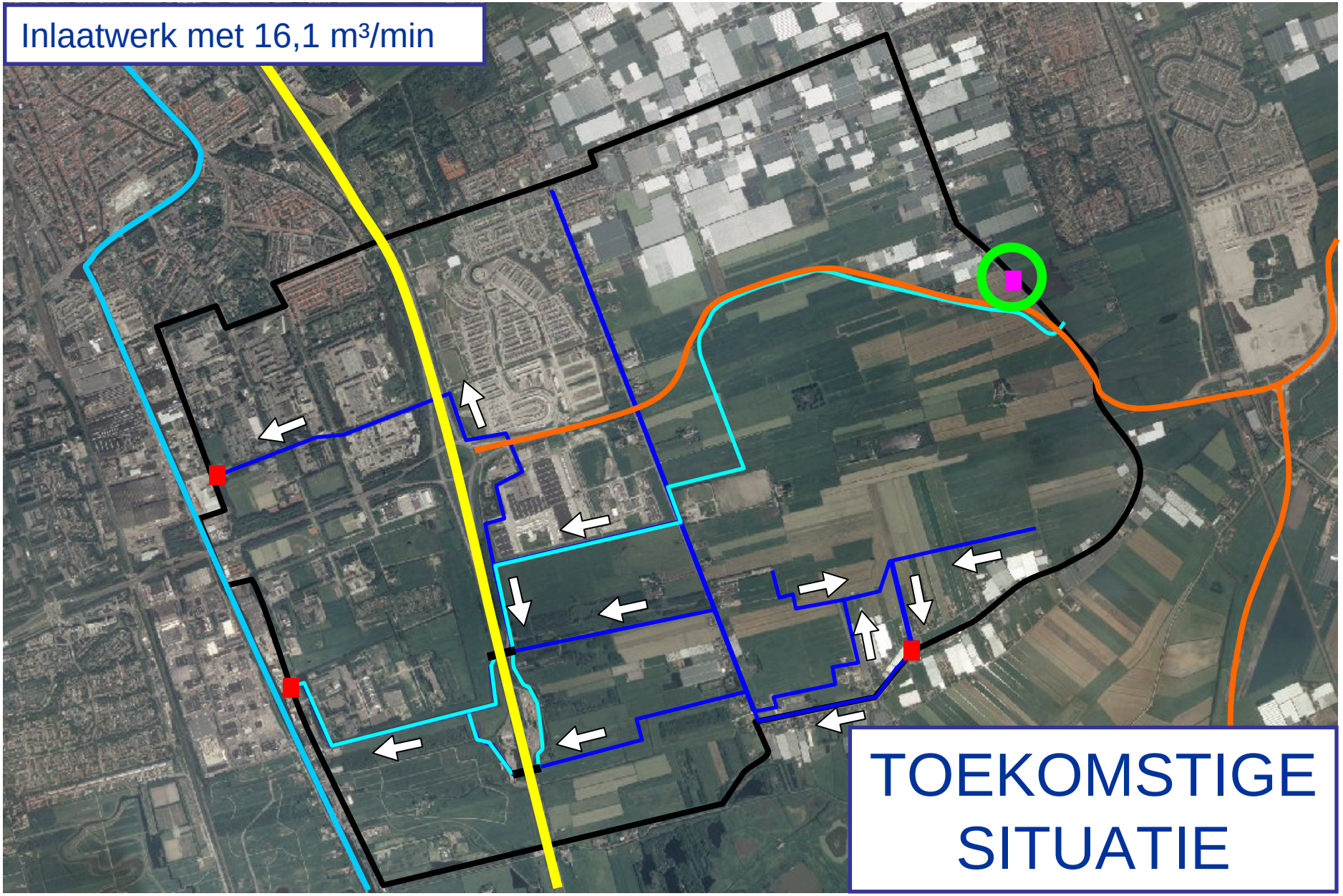
Inlaatwerk met 16,1 m³/min
TOEKOMSTIGE SITUATIE

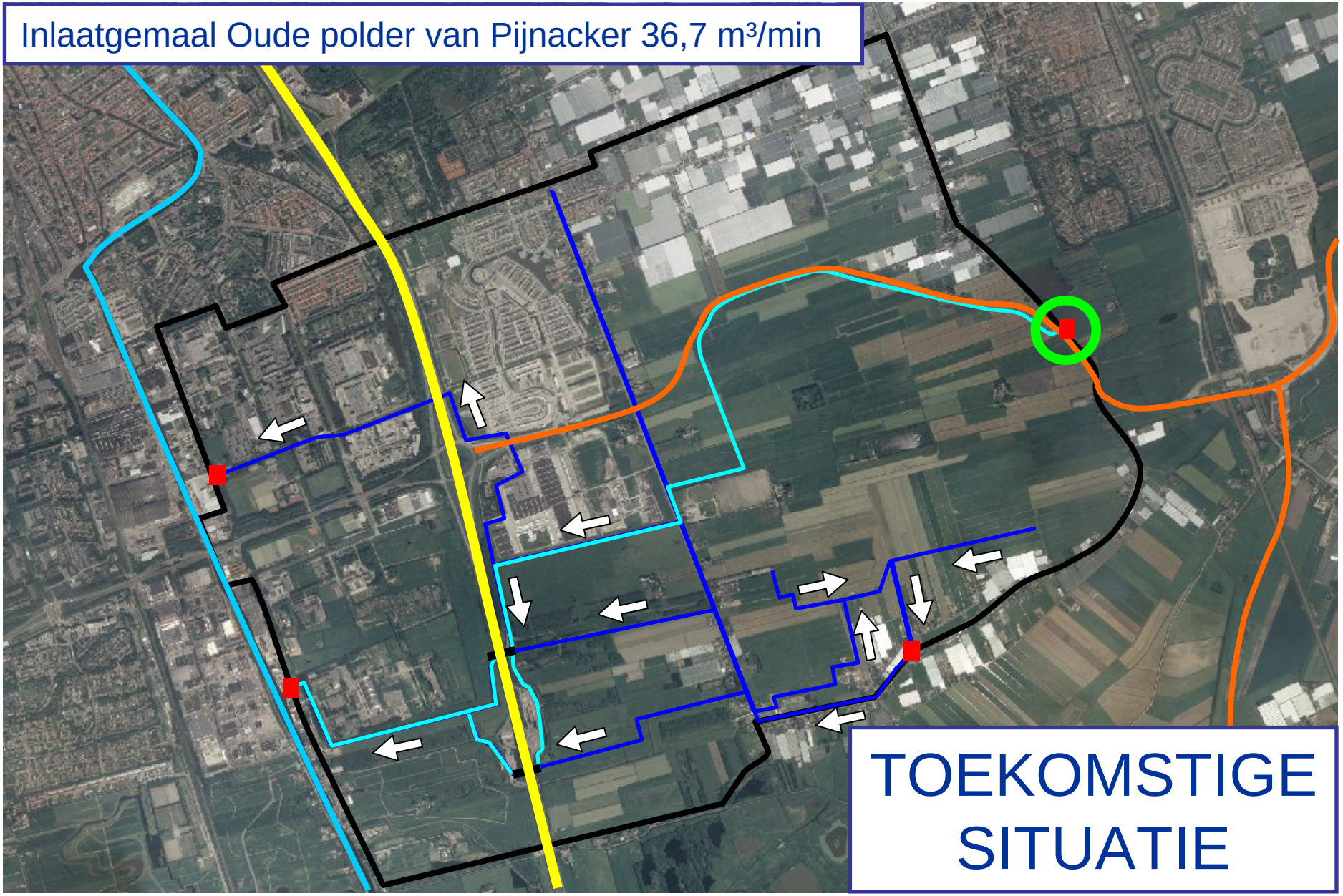
Inlaatgemaal Oude polder van Pijnacker 36,7 m³/min
TOEKOMSTIGE SITUATIE

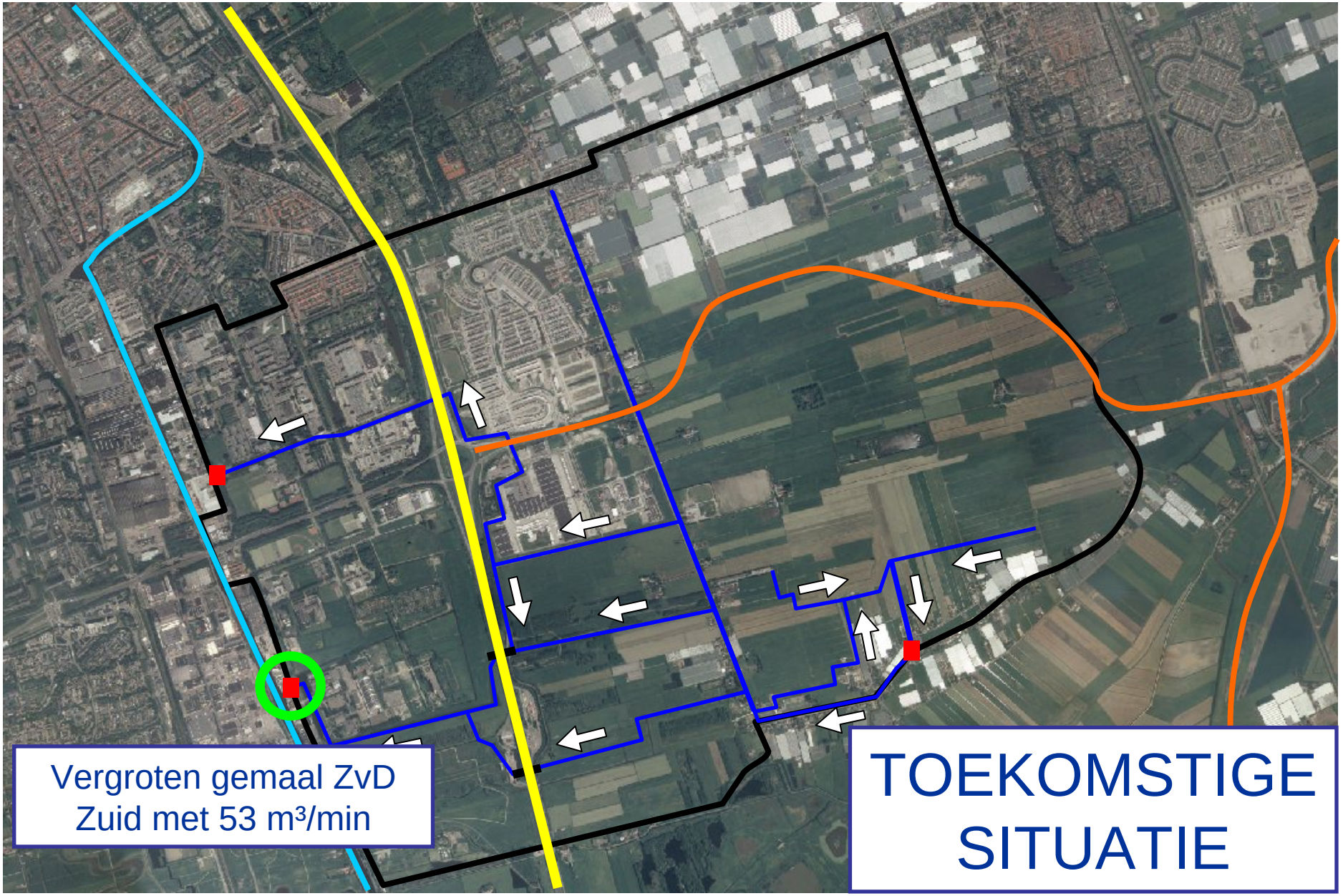
Vergroten gemaal ZvD
Zuid met 53 m³/min
TOEKOMSTIGE
SITUATIE

Indicatie kosten uitvoeren maatregel

Aanleg Alternatief afvoertrace:

- Grondwerk en kunstwerken € 5.400.000,-
- Grondverwering € 900.000,-

Aanpassen gemaal Rotterdamseweg van 140 m3/m naar 200 m3/m en uitstroming

- Gemaal € 1.700.000,-
- Uitstroming (incl. kruising weg) € 1.100.000,-

Totaal € 9.100.000,-

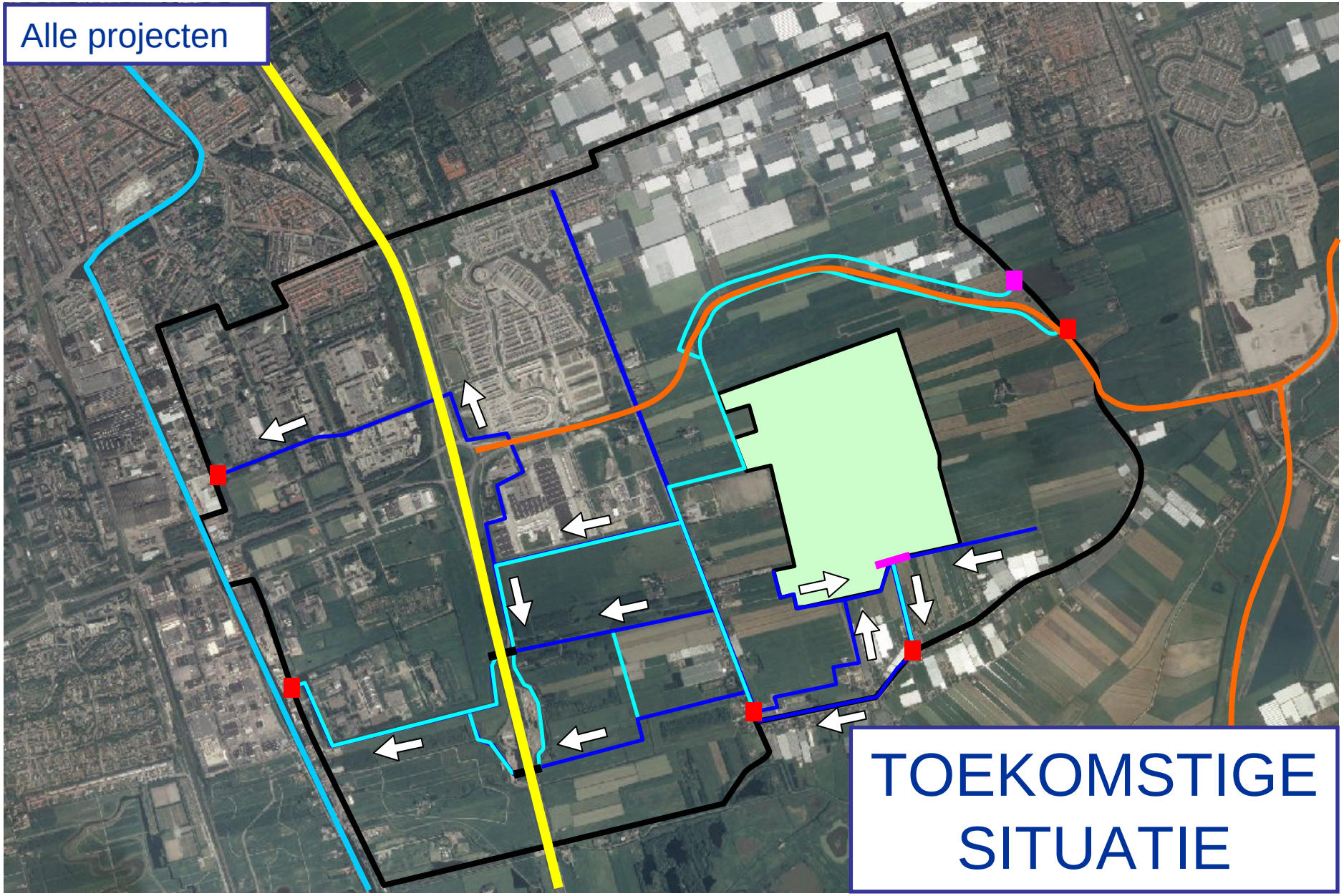
Alle projecten
TOEKOMSTIGE SITUATIE

Uitvoeringsprojecten

Zuidpolder van Delfgauw

VRAGEN?

Hoogheemraadschap van Delfland

Watergebiedstudie Berkel - Pijnacker

Afdelingsbestuur Oostland 21 mei 2008

4
3
2
1
DP
-1

Water is leven

Inhoud presentatie

- Wat is een watergebiedstudie
- Deelgebied Berkel - Pijnacker
- Werkwijze en stand van zaken
- Peilbesluit binnen watergebiedstudie

Inhoudelijke presentatie van watergebiedstudie in afdelingsvergadering van 30 oktober

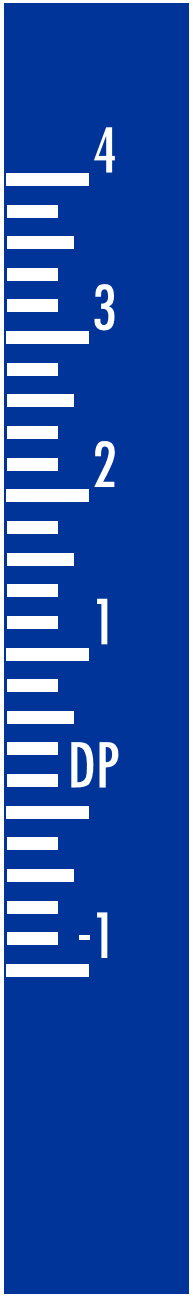

Wat is een watergebiedstudie?

- **Integraal** aanpakken waterthema's
- **Product**: rapport en kaarten
- **Transparante** werkwijze
- **Gebiedsgerichte** aanpak

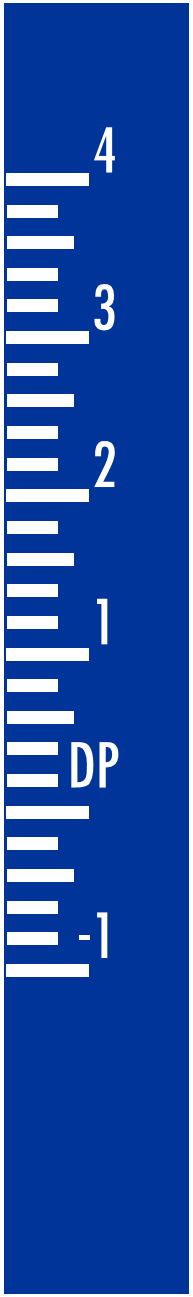

Wat is een watergebiedstudie?

Integrale studie waterthema's

Grondwater

Watertekorten

Peilen

Wateroverlast

Waterkwaliteit

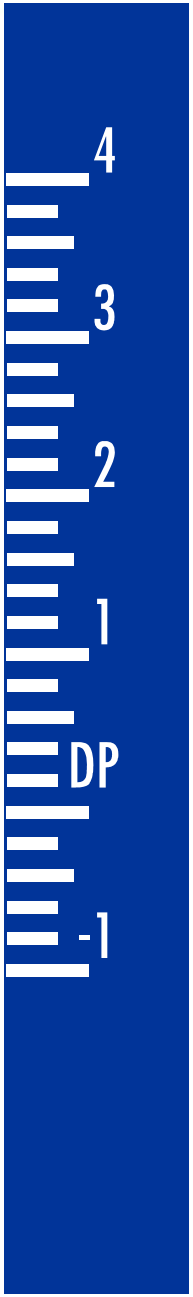

Wat is een watergebiedstudie?

Producten

- Rapport huidige en optimale situatie
- Rapport haalbare situatie
- Wateratlas

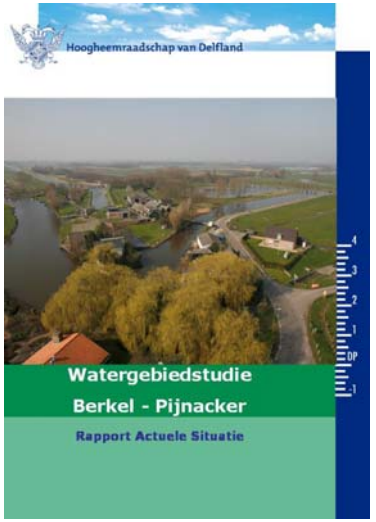

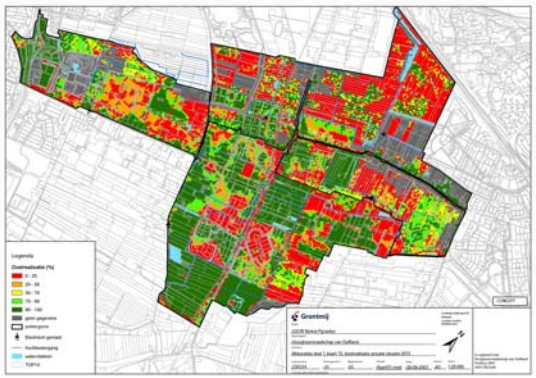

Wat is een watergebiedstudie?

- Transparante werkwijze

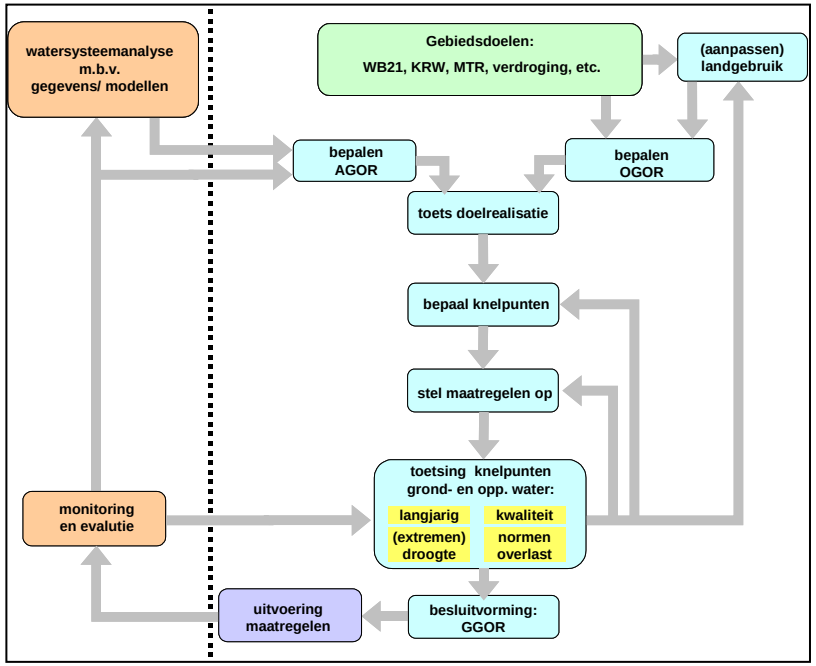

werken volgens een vooraf geformuleerd stappenplan

Wat is een watergebiedstudie?

Gebiedsgerichte aanpak:

- Opstellen plan in samenwerking met gemeenten, belangengroepen en burgers
- Per watersysteem waterdoelen en maatregelen op elkaar afstemmen
- Evaluatie en monitoring effecten

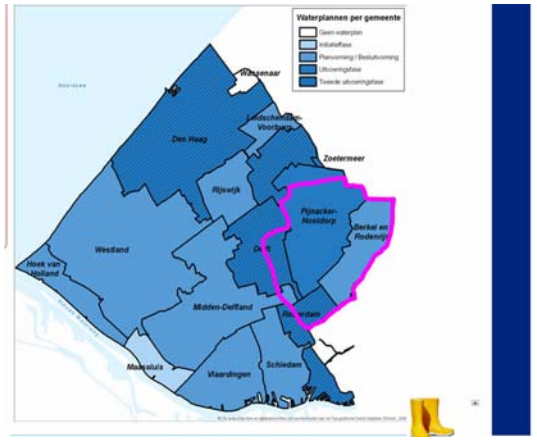

Water is leven

4
3
2
1
DP
-1

Deelgebied Berkel - Pijnacker

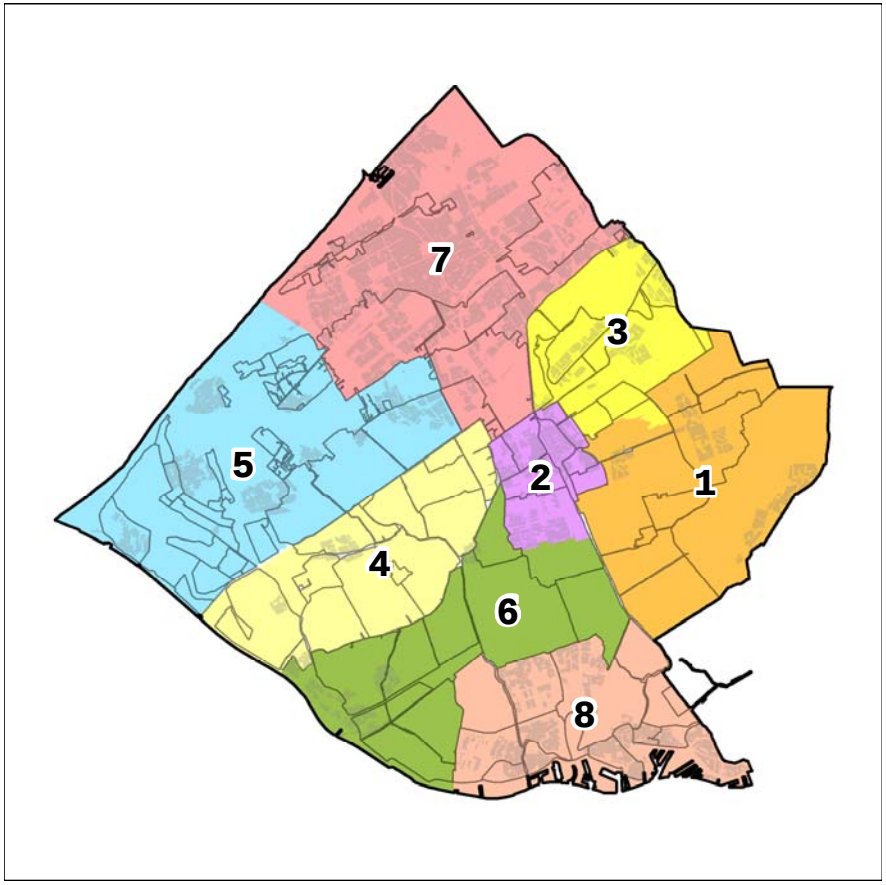

Deelstudie uit GGOR-programma

Voorbeelduitwerking: stedelijk gebied

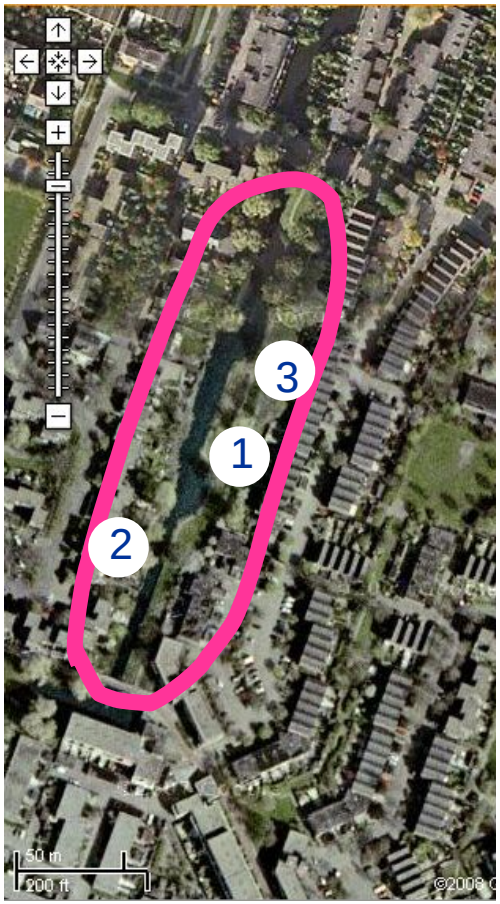

Knelpunten

1. Inundatie
2. Grondwateroverlast
3. Overschrijding overstortdrempel

Voorbeelduitwerking: stedelijk gebied

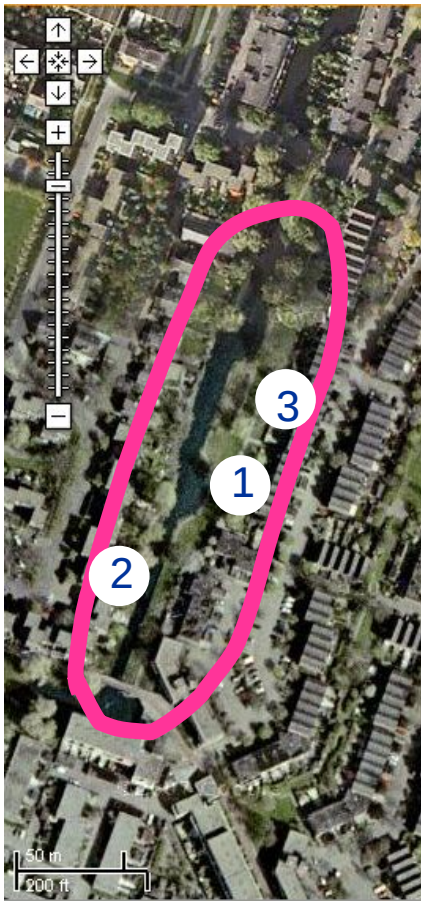

Mogelijke integrale oplossingen

A. Peilverlaging in gehele peilgebied

B. Nieuwe bemaling en drainage

C. Ophogen maaiveld en vergroten rioolcapaciteit en dichtmaken overstort

Voorbeelduitwerking: stedelijk gebied

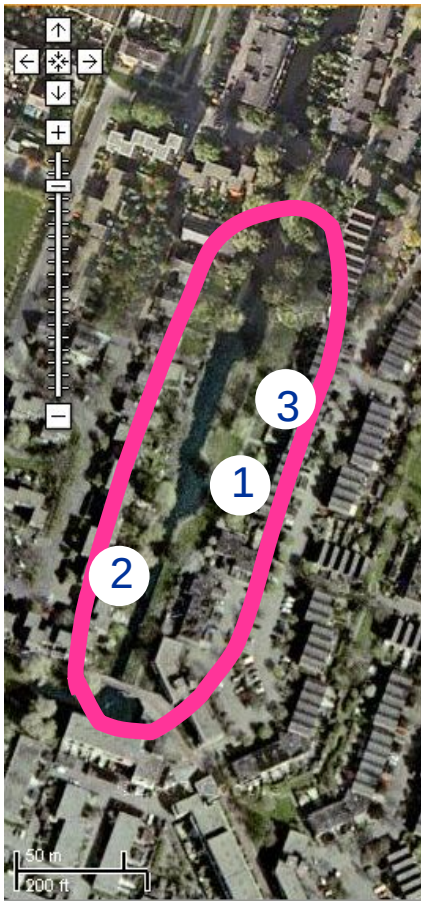

Keuze en uitwerking

B. nieuwe bemaling en drainage

Stap 1 Waterbesluit

Stap 2 Peilbesluit

Stap 3 Waterplan en GRP

Stap 4 Uitvoering

Werkwijze

- **Afgerond** Inventarisatie- en analysefase
  Rapport huidige en optimale situatie
  knelpuntenkaart
  knelpuntenbeschrijving
- **Nu** afwegingsfase
  Rapport haalbare situatie
  oplossingen knelpunten
- **Vanaf juli** procedurefase
  eerst waterbesluit
  daarna peilbesluiten
  en waterplannen

afdelingsbestuur

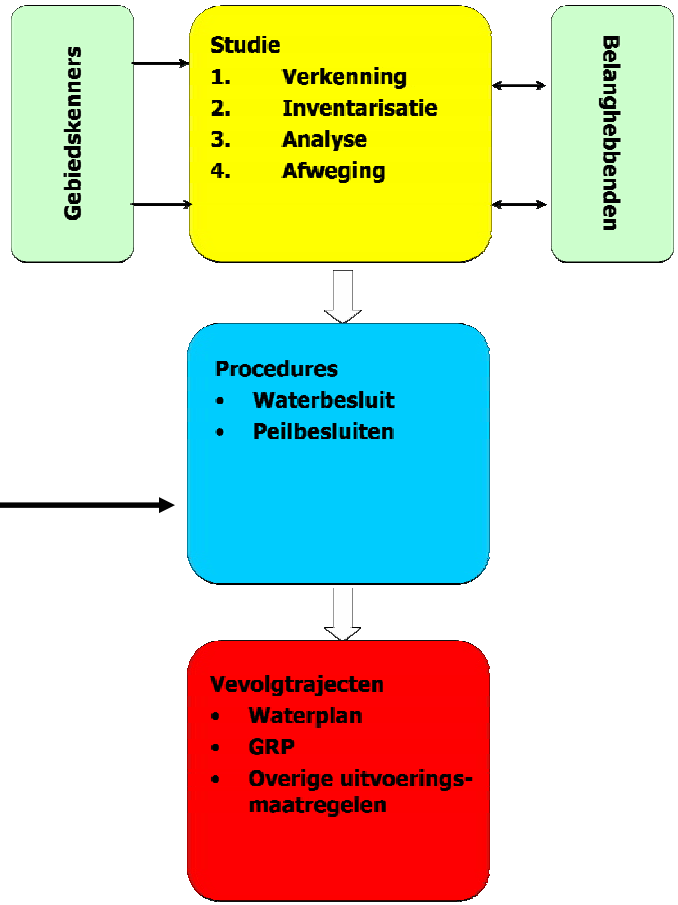

Peilbesluit binnen Watergebiedstudie

1. Peilafweging integraal meegenomen in watergebiedstudie
2. Vertaling naar peilbesluit
3. Normale peilbesluitprocedure
4. Uitvoeringsmaatregelen

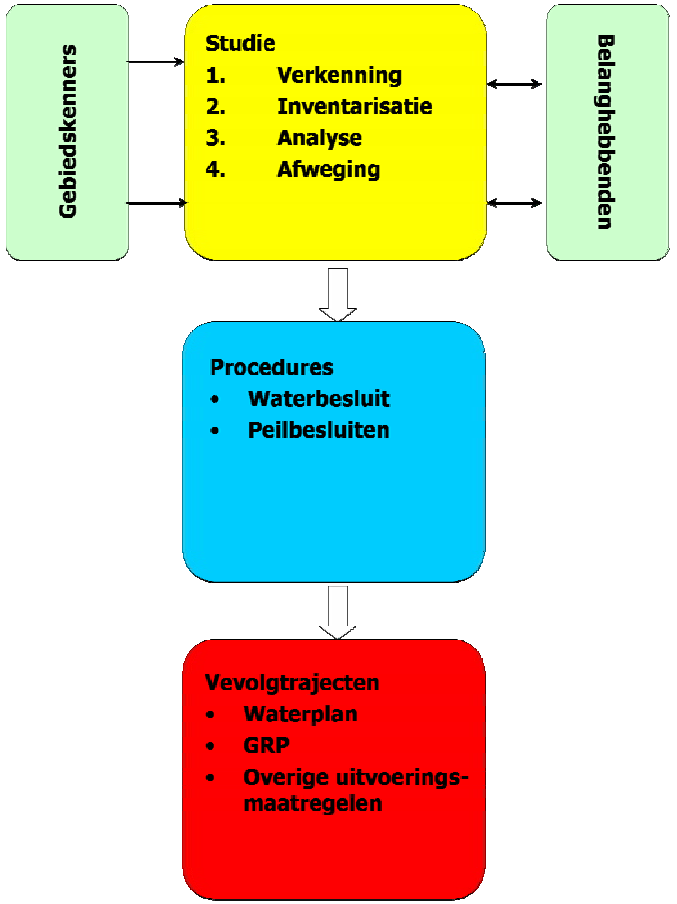

Hoogheemraadschap van Delfland

Watergebiedstudie Berkel -Pijnacker

4
3
2
1
DP
-1

Water is leven

bosch slabbers

Waternatuurkansenkaart Delfland

Waarom Waternatuurkansenkaart?

- Balans cultuur en natuur terugbrengen
- KRW stelt eisen aan waterkwaliteit
- samenhang in natuur ->: ecologische verbindingen
- Robuust en veerkrachtig ecologisch netwerk -> klimaatverandering

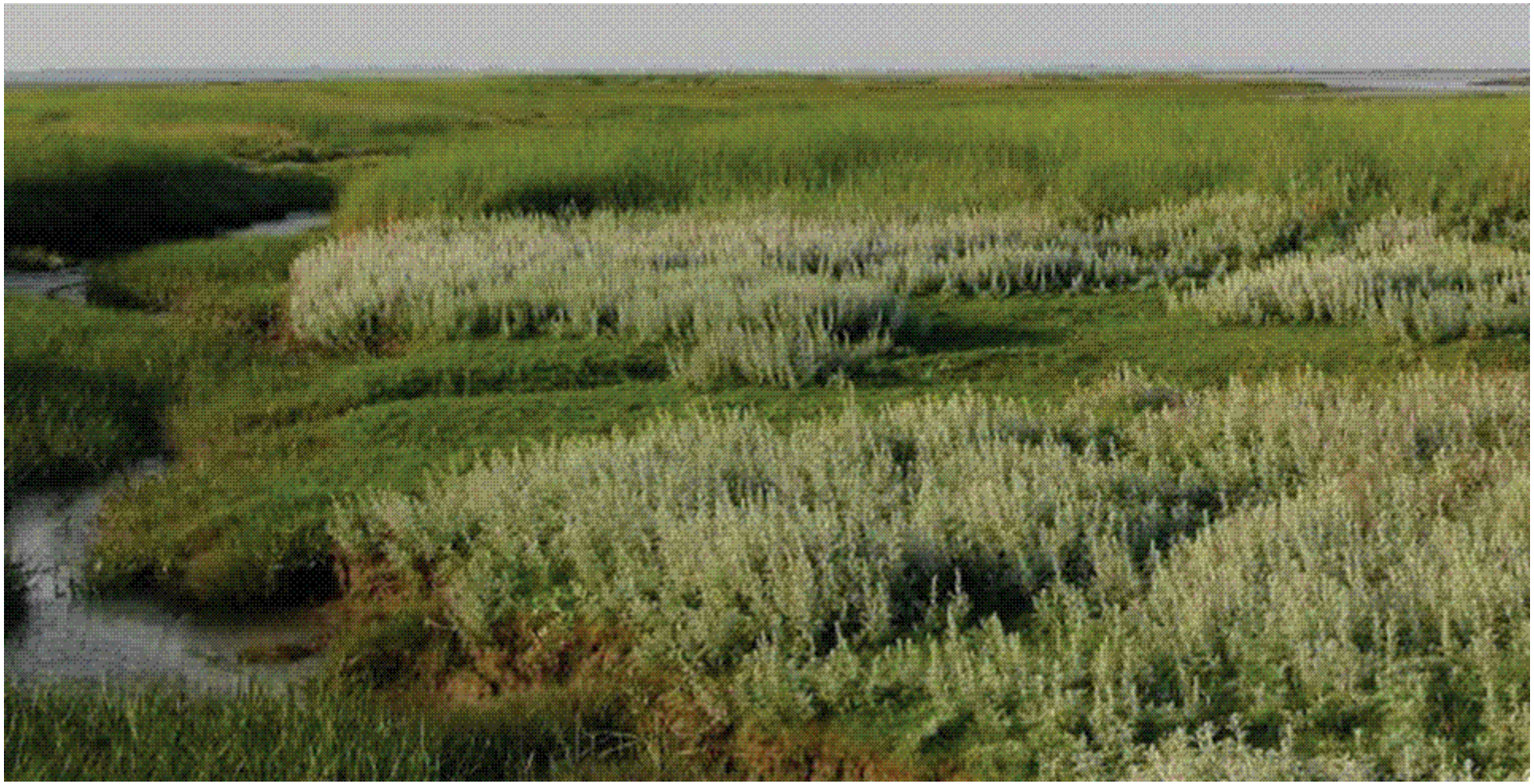

Natuurtypen

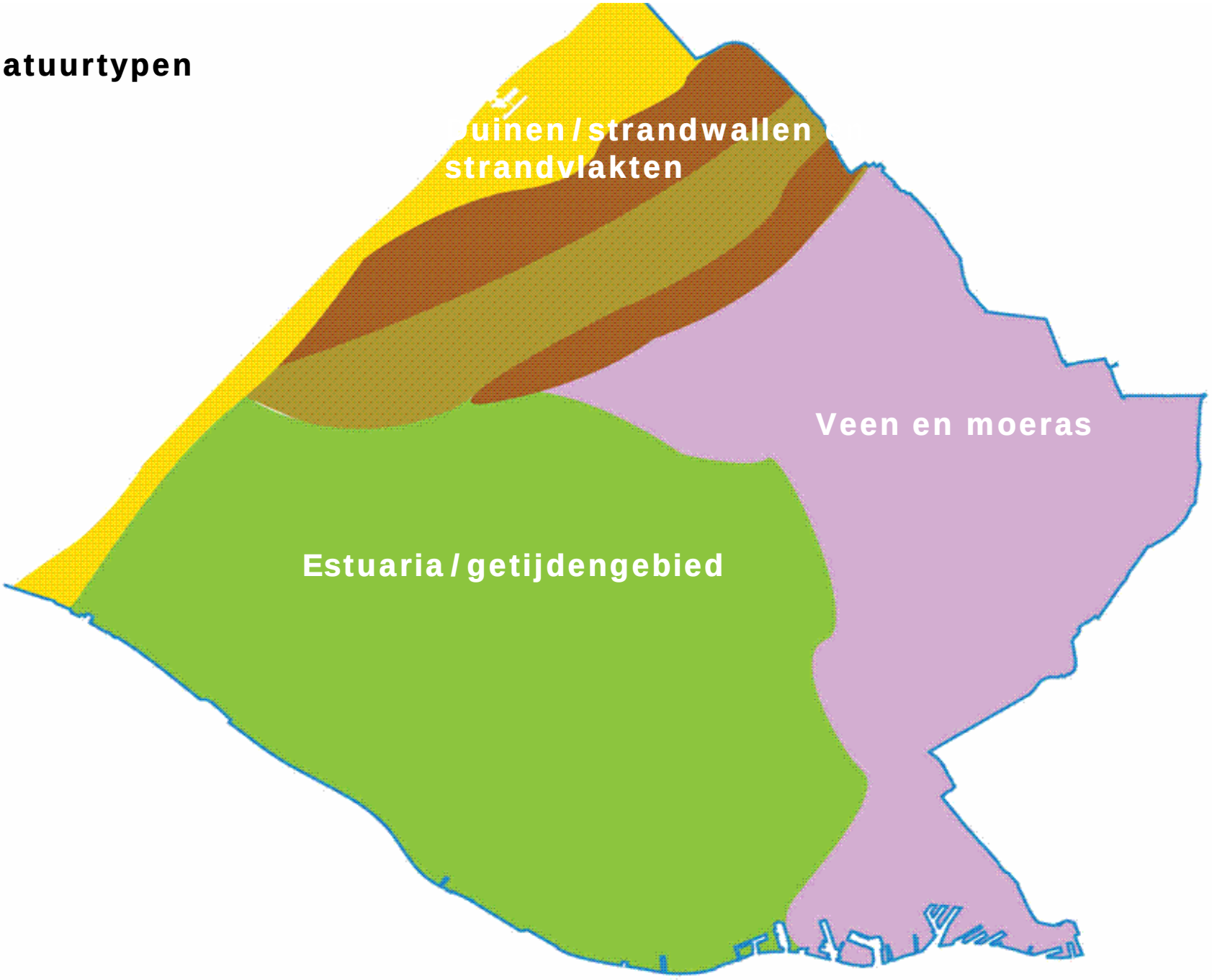

Stad
Duin
Oostland
Westland
Gras
Waterweg
Stad

Wat is waternatuur?

Alle watersysteem gebonden natuur

- Ecologische waterkwaliteit in watergang en oevers
- Droge natuur waterkeringen, duinen

Doel van de kaart?

- Ruimtelijke visie op waternatuur
- Beste kansen en locatie
- KRW ecologie waterlichamen én overige wateren
- Robuust netwerk PEHS

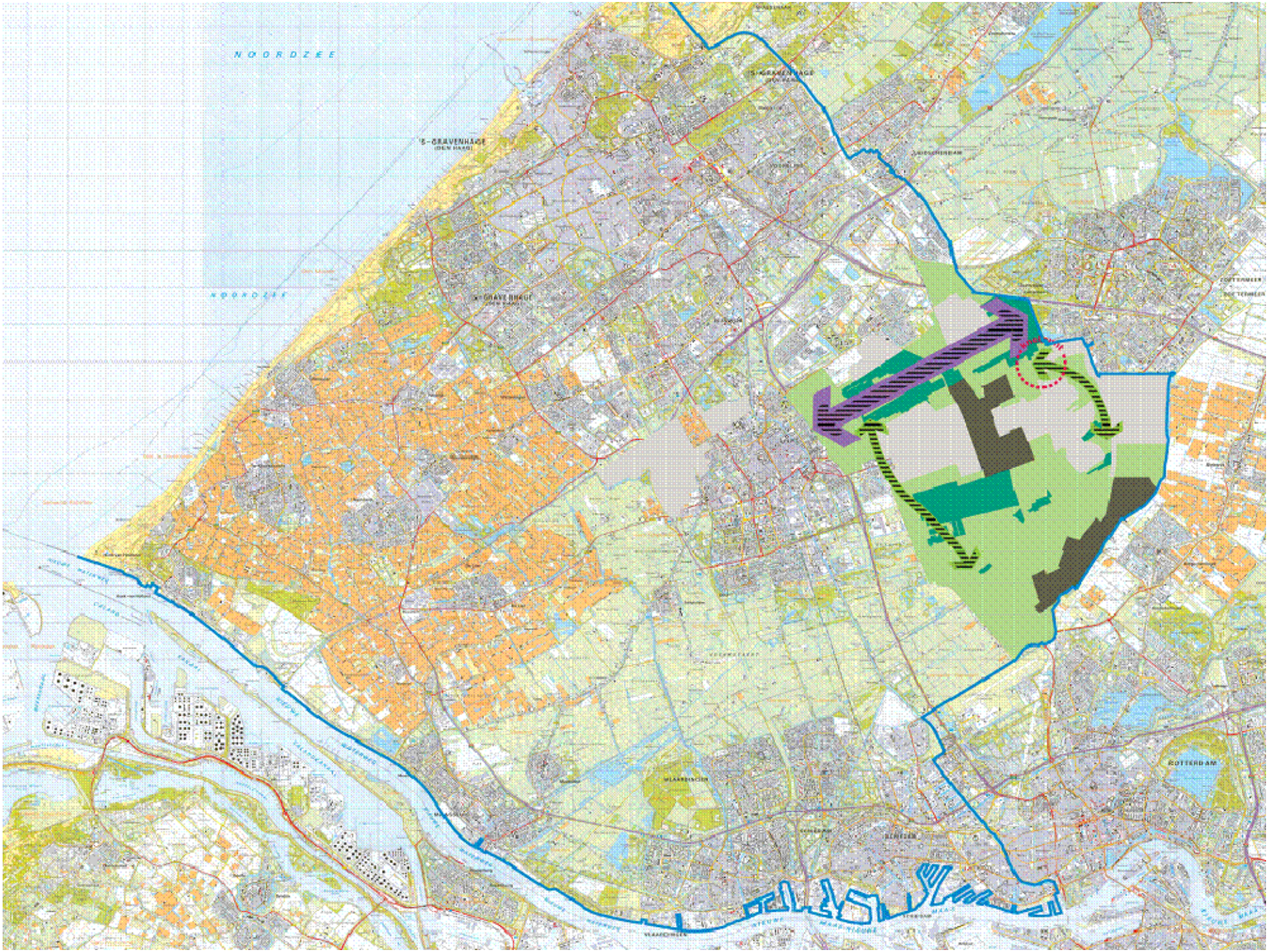
NOORDZEE
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
ROTTERDAM

NOORDZEE
NOORDZEE
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
RIDDERKERK
ROTTERDAM
SCHIEDAM
SCHIEDAM
VLAARDINGEN
overgang

Ambities Oostland

- Natuurtype:
  - Basiskwaliteit natuur in verbrede watergangen
- Ambities:
  - Water als ruimtelijk structurerend en ecologisch verbindend element
  - Uitwerking geven aan groenblauwe slinger
  - Versterken natte natuurwaarden in de recreatiegebieden
- Mogelijke maatregelen:
  - Natuurvriendelijke oevers in verbrede watergangen
  - Natuurvriendelijk ingerichte waterbergingen
  - Flexibel peil

Huidige situatie

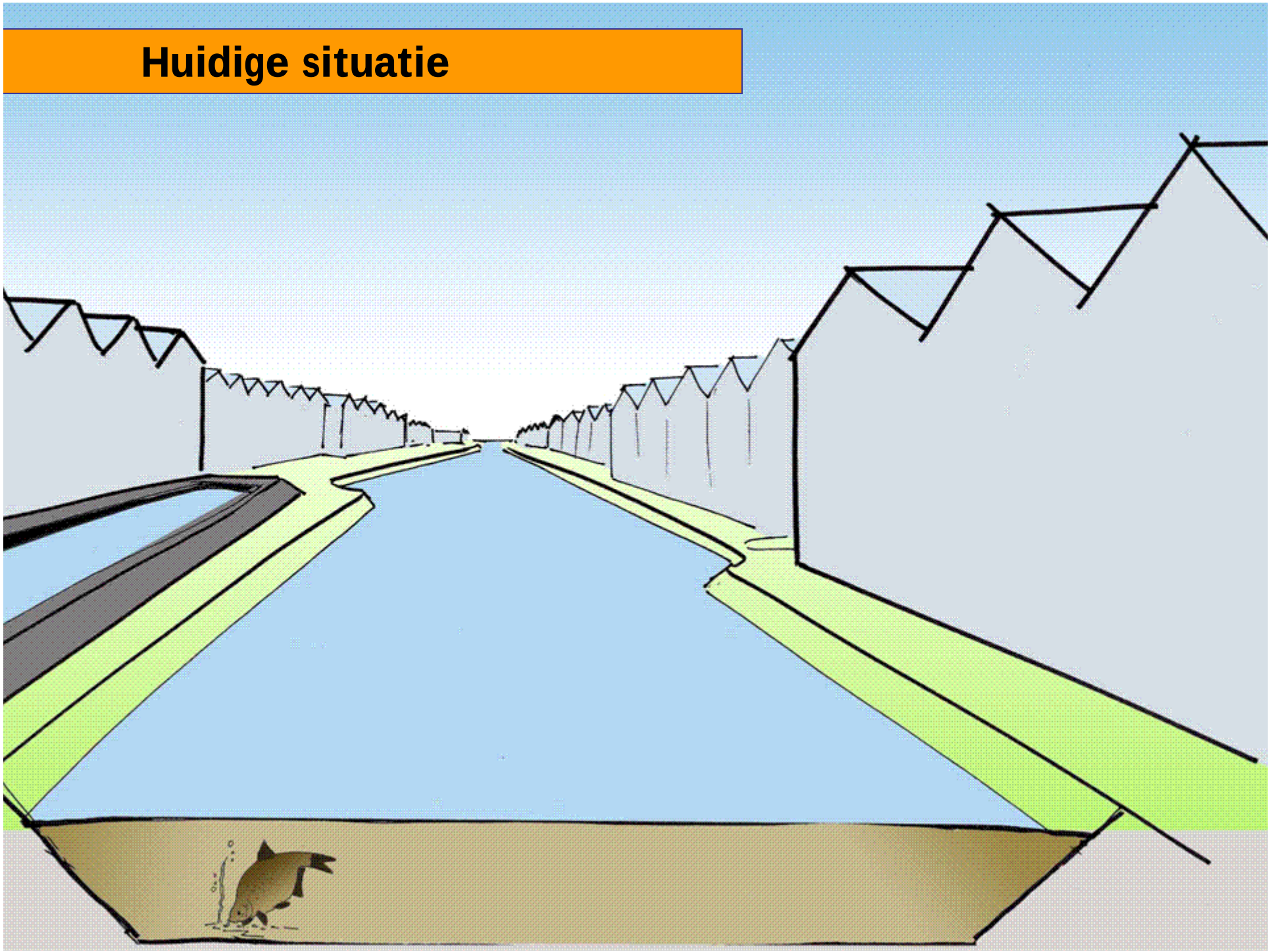

Impressie natuur en recreatie langs de kassen

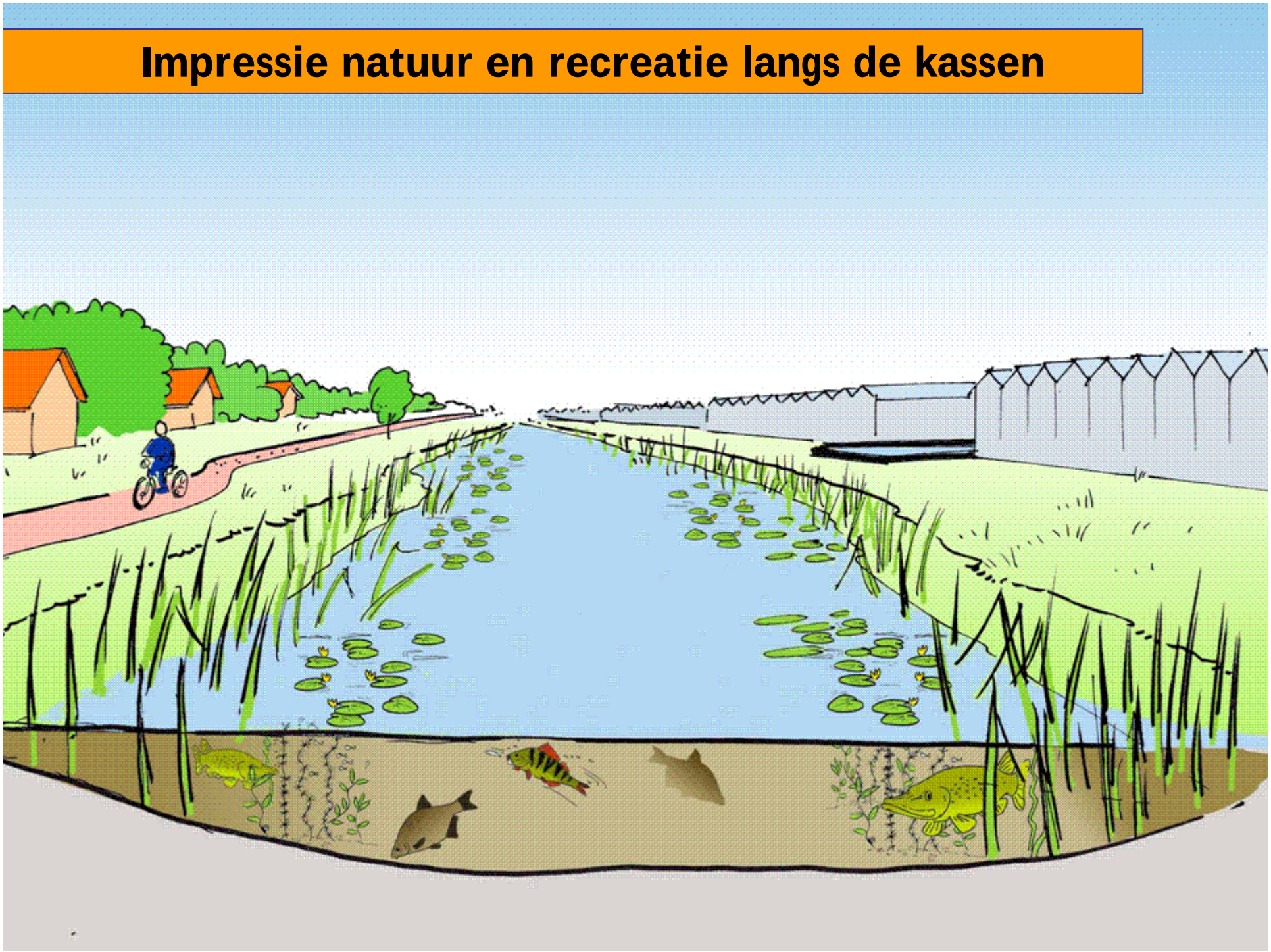

Huidige situatie

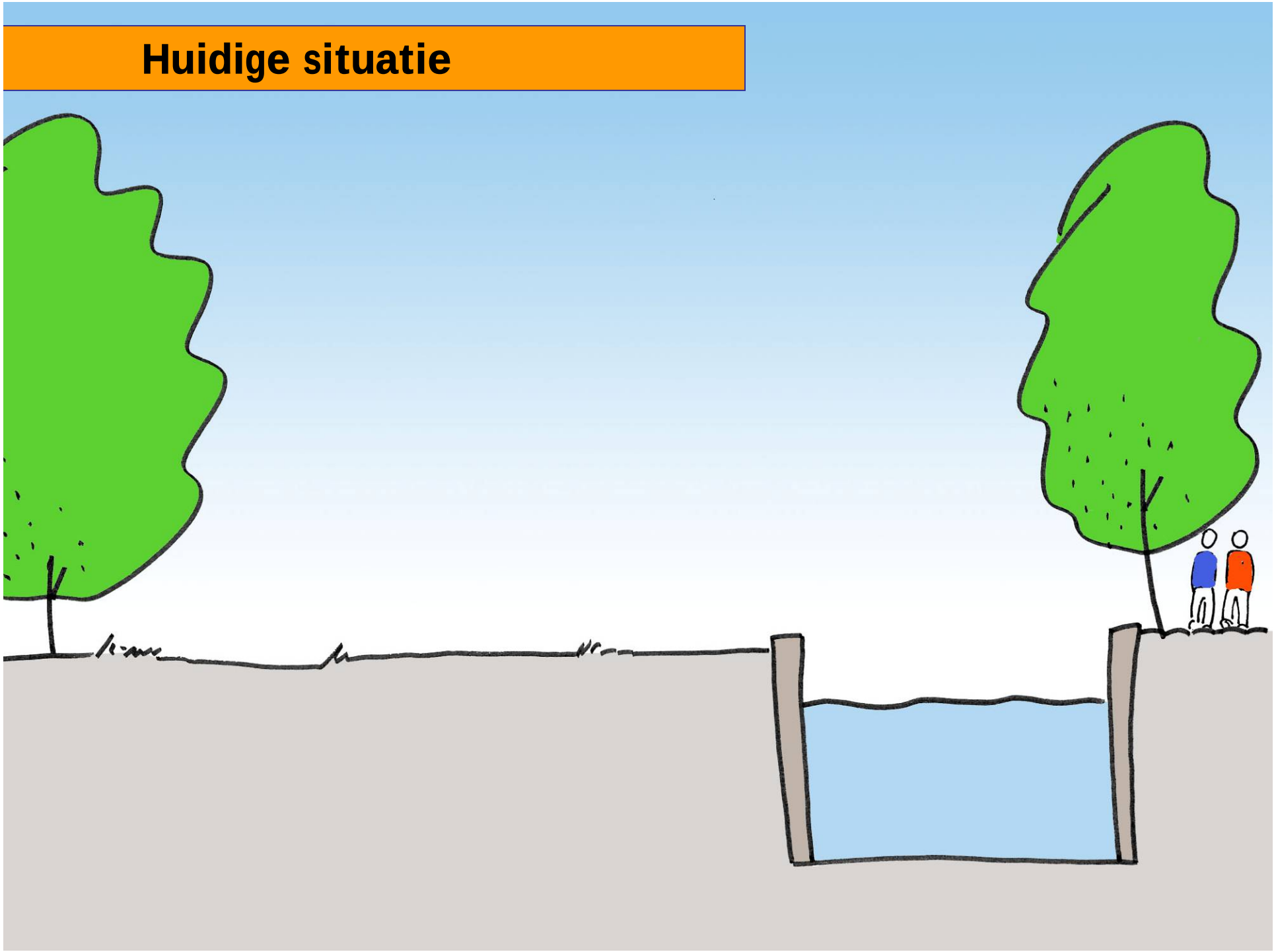

Impressie ecologische singel

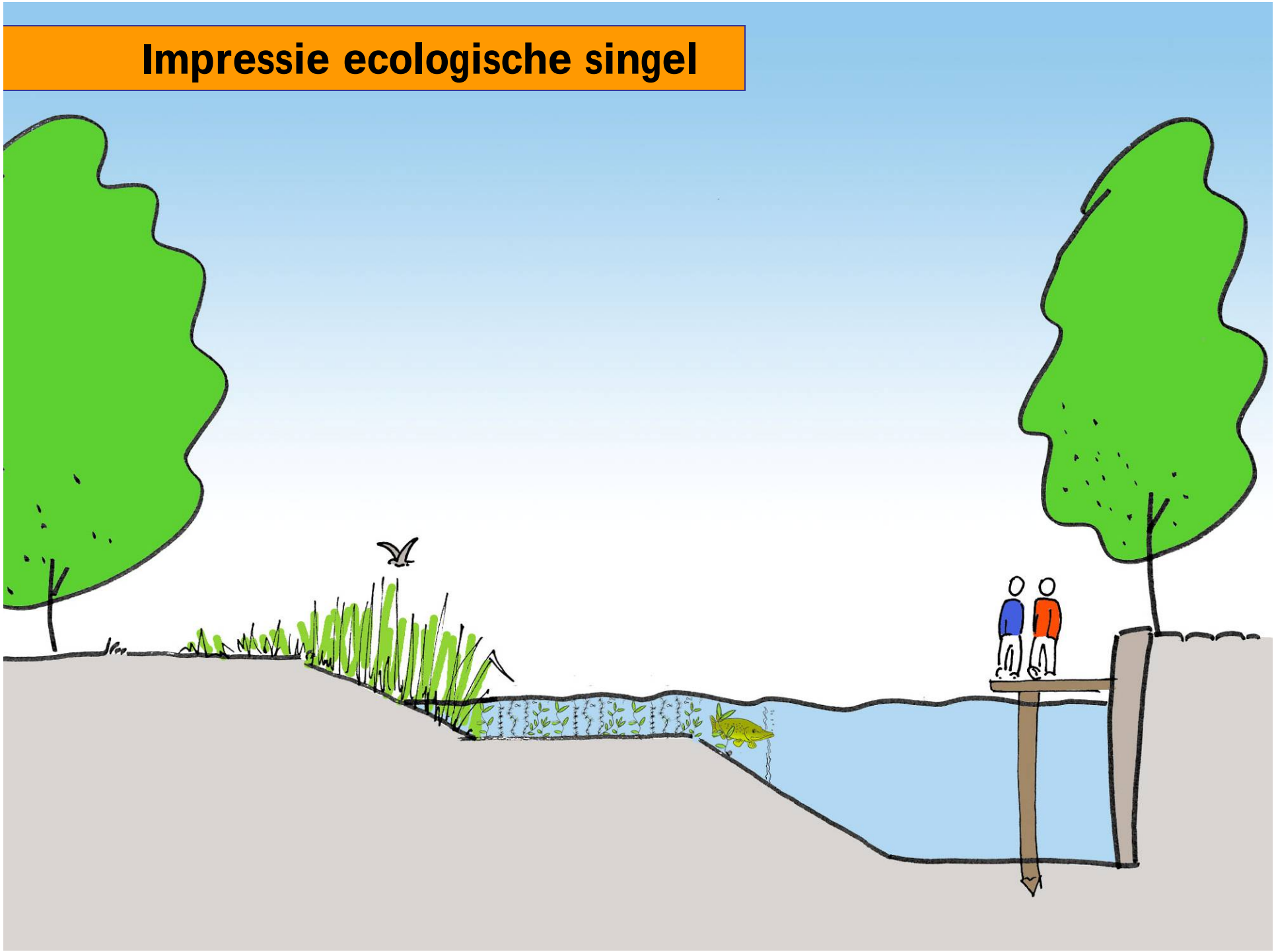

Impressie natuurvriendelijk oeverbeheer boer

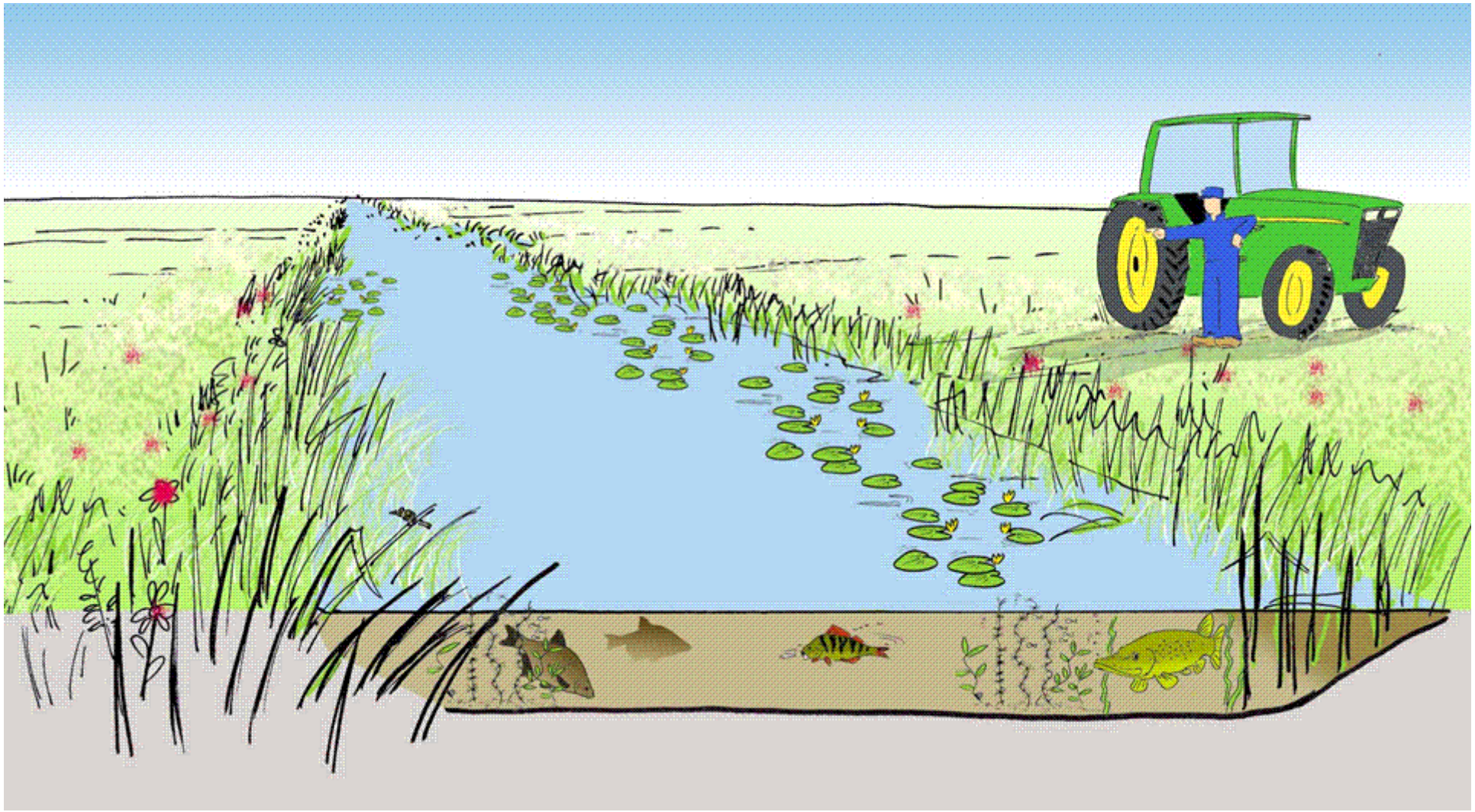

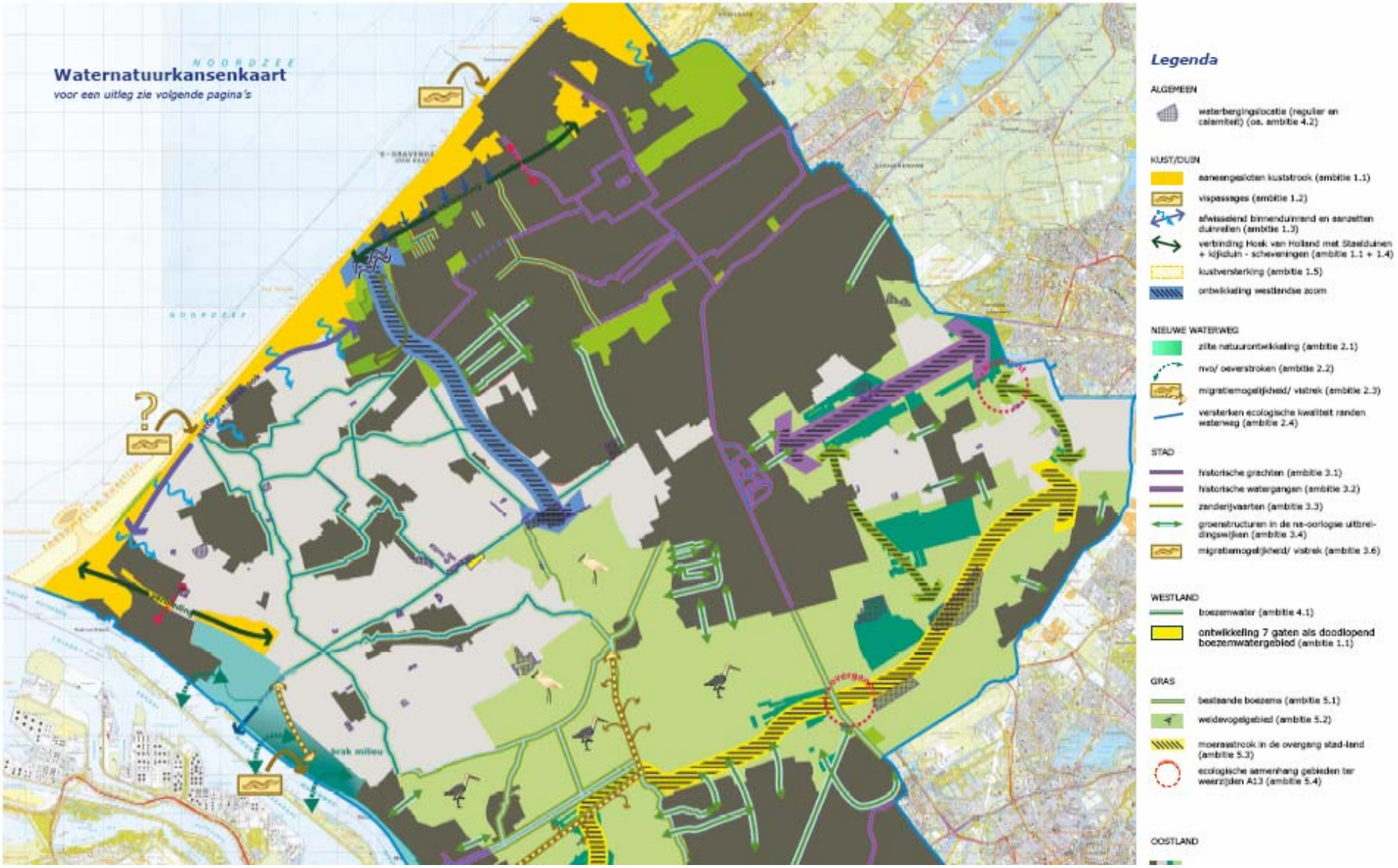
NOORDZEE
Waternatuurkansenkaart
voor een uitleg zie volgende pagina's
Legenda
ALGEMEEN
waterbergingslocatie (regulier en calamiteit) (oa. ambitie 4.2)
KUST/DUIN
aaneengesloten kuststrook (ambitie 1.1)
vispassages (ambitie 1.2)
afwisselend binnenduinrand en aanzetten duinrellen (ambitie 1.3)
verbinding Hoek van Holland met Staelduinen + kijkduin - scheveningen (ambitie 1.1 + 1.4)
kustversterking (ambitie 1.5)
ontwikkeling westlandse zoom
NIEUWE WATERWEG
zilte natuurontwikkeling (ambitie 2.1)
nvo/ oeverstroken (ambitie 2.2)
migratiemogelijkheid/ vistrek (ambitie 2.3)
versterken ecologische kwaliteit randen waterweg (ambitie 2.4)
STAD
historische grachten (ambitie 3.1)
historische waterpangen (ambitie 3.2)
zanderijvaarten (ambitie 3.3)
groenstructuren in de na-oorlogse uitbreidingswijken (ambitie 3.4)
migratiemogelijkheid/ vistrek (ambitie 3.6)
WESTLAND
boezemwater (ambitie 4.1)
ontwikkeling 7 gaten als doodlopend boezemwatergebied (ambitie 1.1)
GRAS
bestaande boezems (ambitie 5.1)
weidevogelgebied (ambitie 5.2)
moerasstrook in de overgang stad-land (ambitie 5.3)
ecologische samenhang gebieden ter weerzijden A13 (ambitie 5.4)
OOSTLAND

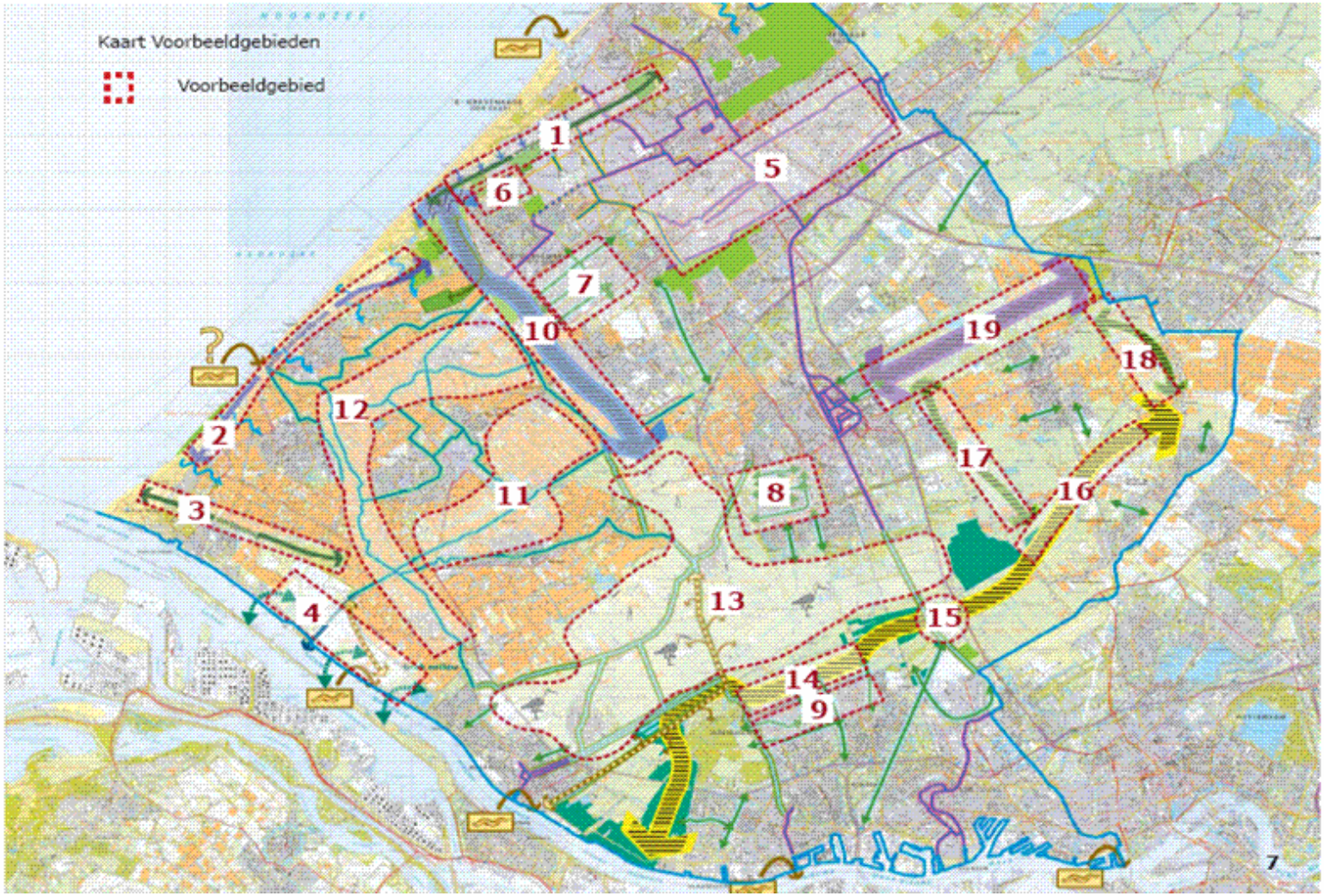

Voorbeeldgebieden Oostland

16 Moerasstrook Oude Leede

17 Ecologische verbinding Delfgauw

18 Groenblauwe slinger Pijnacker-Oost

19 Recreatiegebied Delft - Zoetermeer

Gebruik van de kaart

- Sturen en prioriteren
- Afweging wateropgave
- Locatiekeuze / grondaankoop
- Geen juridische status
- Streefbeeld / punt op de horizon
- Samenwerken en beïnvloeden gebiedspartijen

Bijlage 1 KRW - ecologie

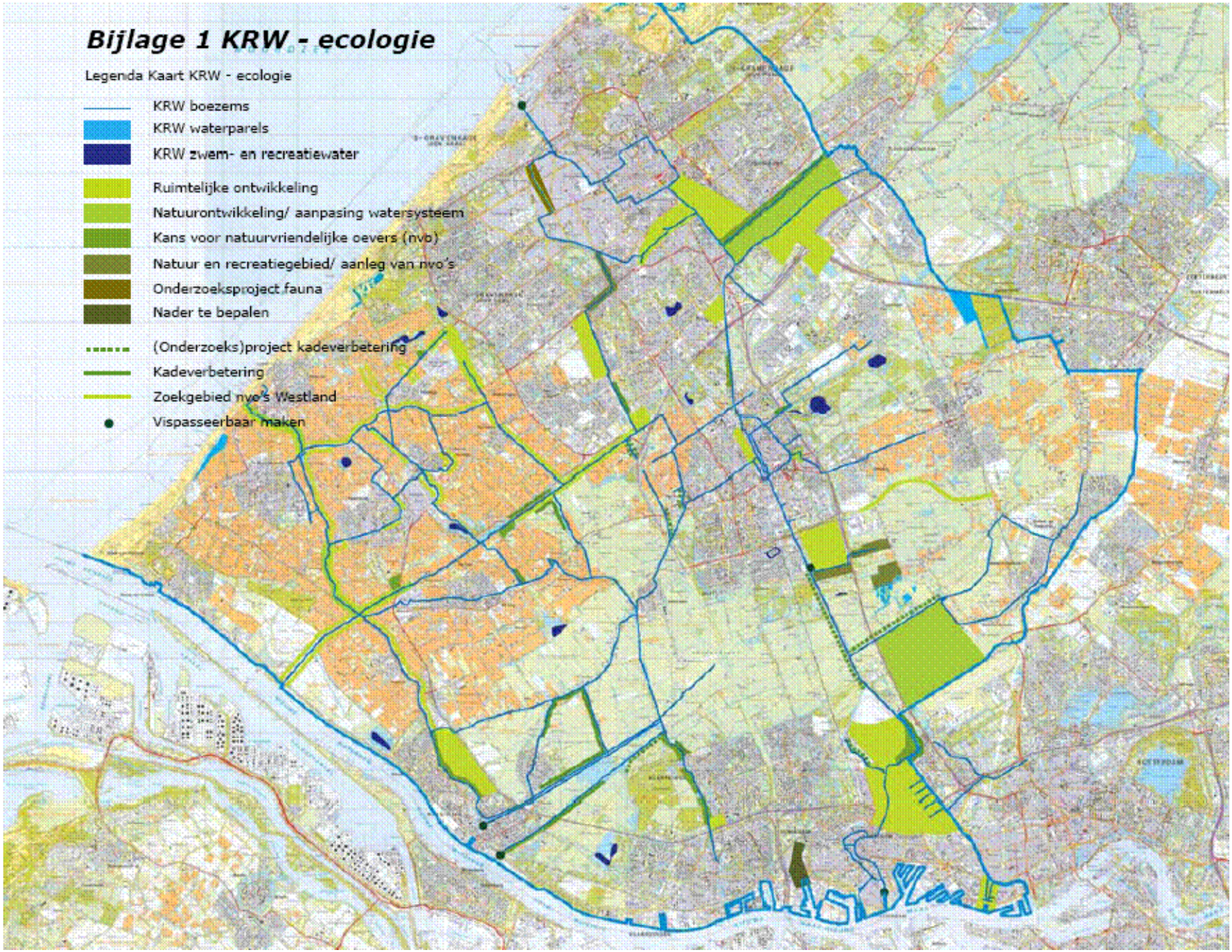

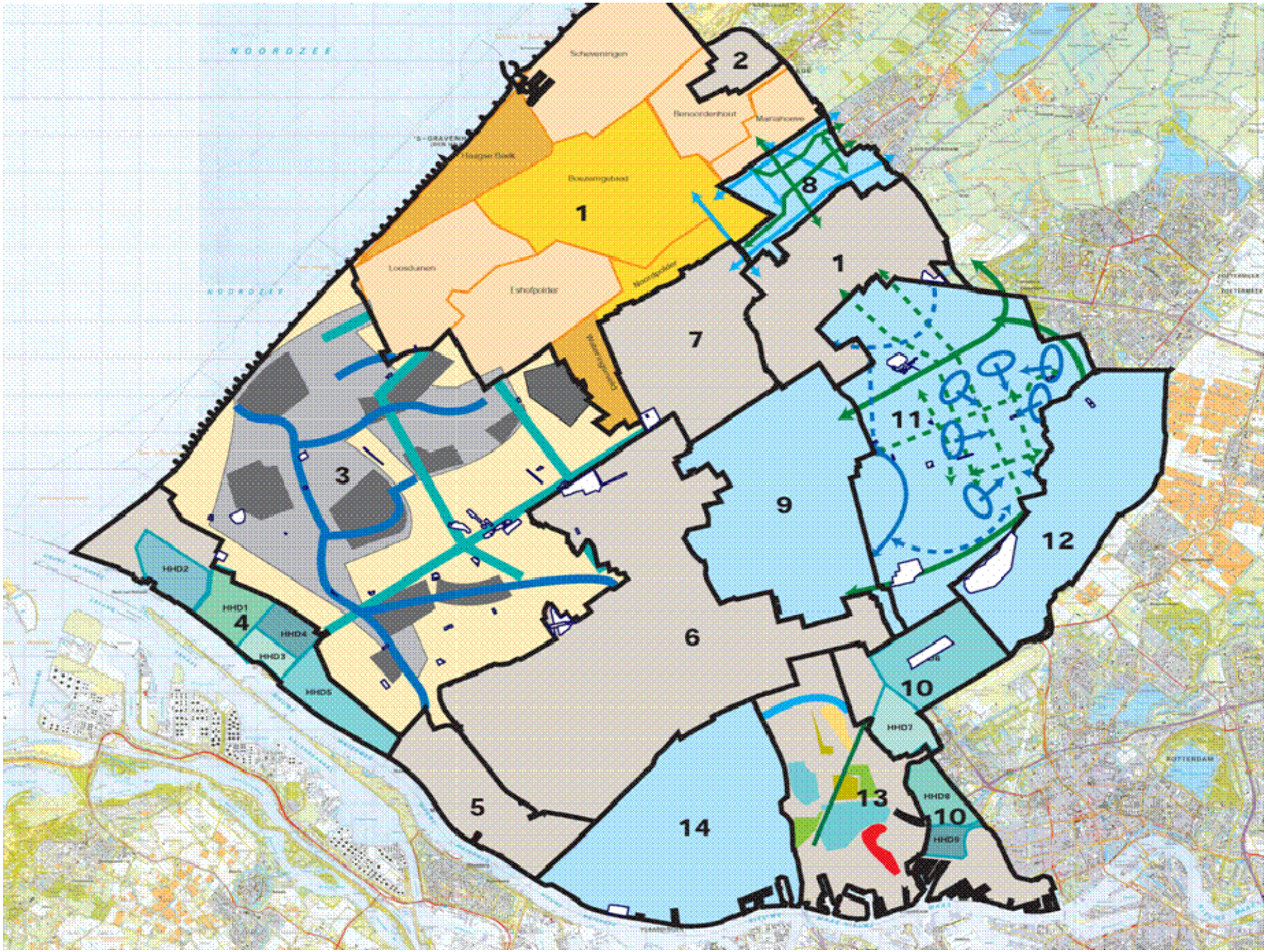
NOORDZEE
Scheveningen
Benoordenhout
Mariahoeve
Haagse Beek
Boezemgebied
Loosduinen
Eshofpolder
Noordpolder
Waterwegwijk
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
HHD1
HHD2
HHD3
HHD4
HHD5
HHD7
HHD8
HHD9
ROTTERDAM

bosch slabbers

Waternatuurkansenkaart Delfland

Uitgangspunt 1

Waternatuurkansenkaart is een uitwerking van de door de VV vastgestelde nota Ecologiebeleid: Water als drager van de natuur

- Rollen: waterbeheerder, natuurbeheerder, landschapsontwikkelaar
- Uitvoeringsstrategie: voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. KRW), meekoppelen met ruimtelijke ontwikkelingen (ABC, waterplannen), zelf initiatief nemen (lange termijn robuust ecologisch netwerk)

Uitgangspunt 2

De waternatuurkansenkaart geeft een ruimtelijke onderbouwing van de KRW-opgave.

- Resultaatsverplichting ecologische waterkwaliteitsdoelen
- Detailanalyse: ecologisch kansen KRW
- Ruimtelijke samenhang met kansen in overige wateren
- Grotere effectiviteit / geen desinvestering

Uitgangspunt 3

Voor het bereiken van ecologische doelstellingen is een robuust en samenhangend ecologisch netwerk noodzakelijk.

- Verbondenheid natuur(gebieden) vergroot verspreiding en verscheidenheid en verkleint kwetsbaarheid.
- Juist het watersysteem zorgt voor verbindingen (mits goed ingericht en beheerd).
- Ecologie doelen KRW gebaseerd op soorten.
- Inpassing bij de doelen van provincie, gemeenten, natuurorganisaties etc.

Uitgangspunt 4

De uitvoering van waternatuurkansenkaart verloopt voor een beperkt deel via de reguliere werkzaamheden van Delfland. De kaart dient hiervoor als onderlegger bij aankoop en uitvoering. Voor de groot deel zijn andere partijen aan zet. De kaart is hiervoor richtinggevend.

- Feitelijk uitvoering van maatregelen en de financiering daarvan in KRW/ABC/waterplannen.
- Delfland wil meedenken met anderen, kaart als communicatiemiddel.

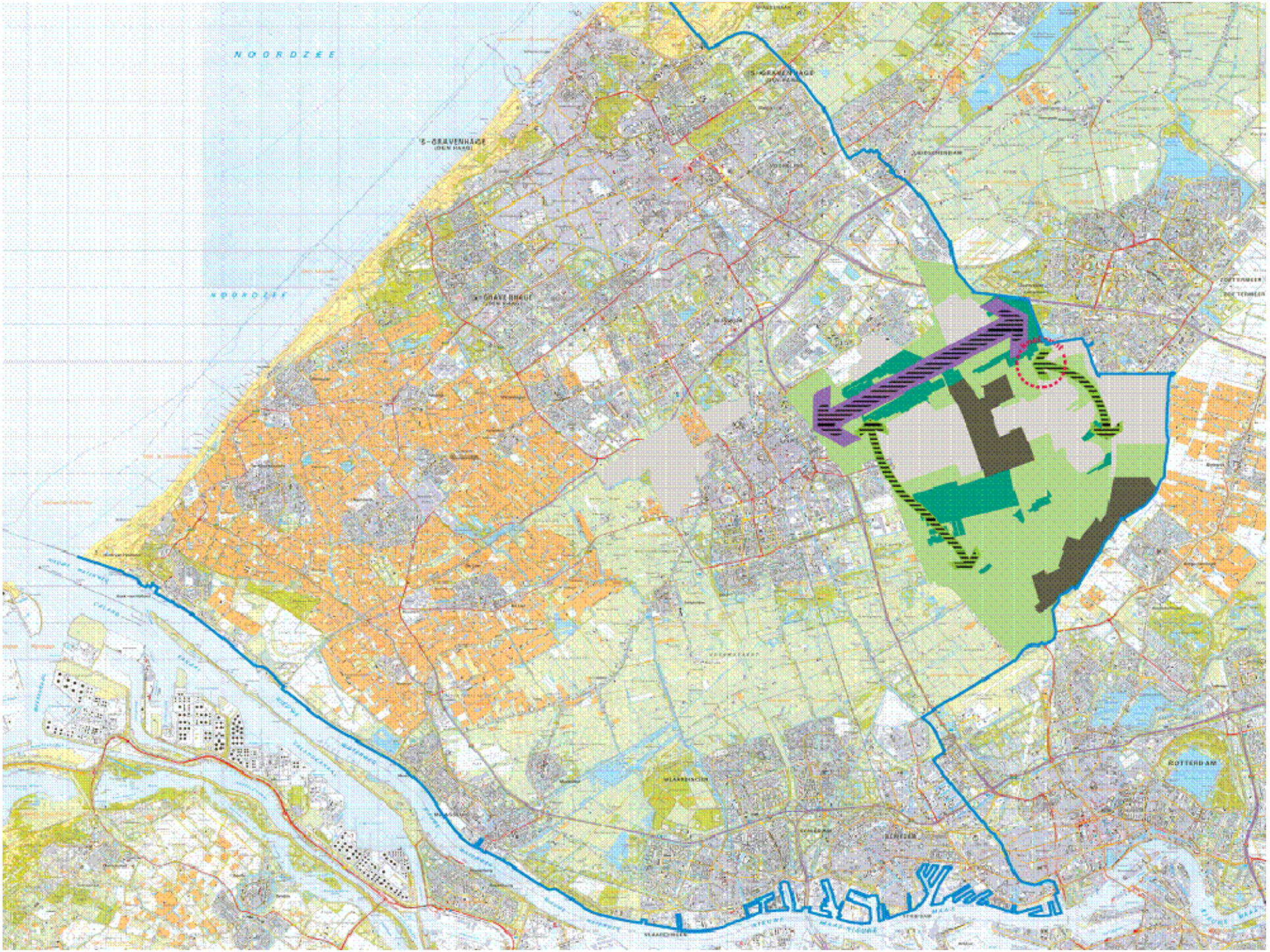
NOORDZEE
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
ROTTERDAM

NOORDZEE
NOORDZEE
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
'S-GRAVENHAGE
(DEN HAAG)
RIDDERKERK
ROTTERDAM
SCHIEDAM
SCHIEDAM
VLAARDINGEN
overgang

Kansen Oostland

- Natuurtype:
  - Basiskwaliteit natuur in verbrede watergangen
- Kansen:
  - Water als ruimtelijk structurerend en ecologisch verbindend element
  - Uitwerking geven aan groenblauwe slinger
  - Versterken natte natuurwaarden in de recreatiegebieden
- Mogelijke maatregelen:
  - Natuurvriendelijke oevers in verbrede watergangen
  - Natuurvriendelijk ingerichte waterbergingen
  - Flexibel peil

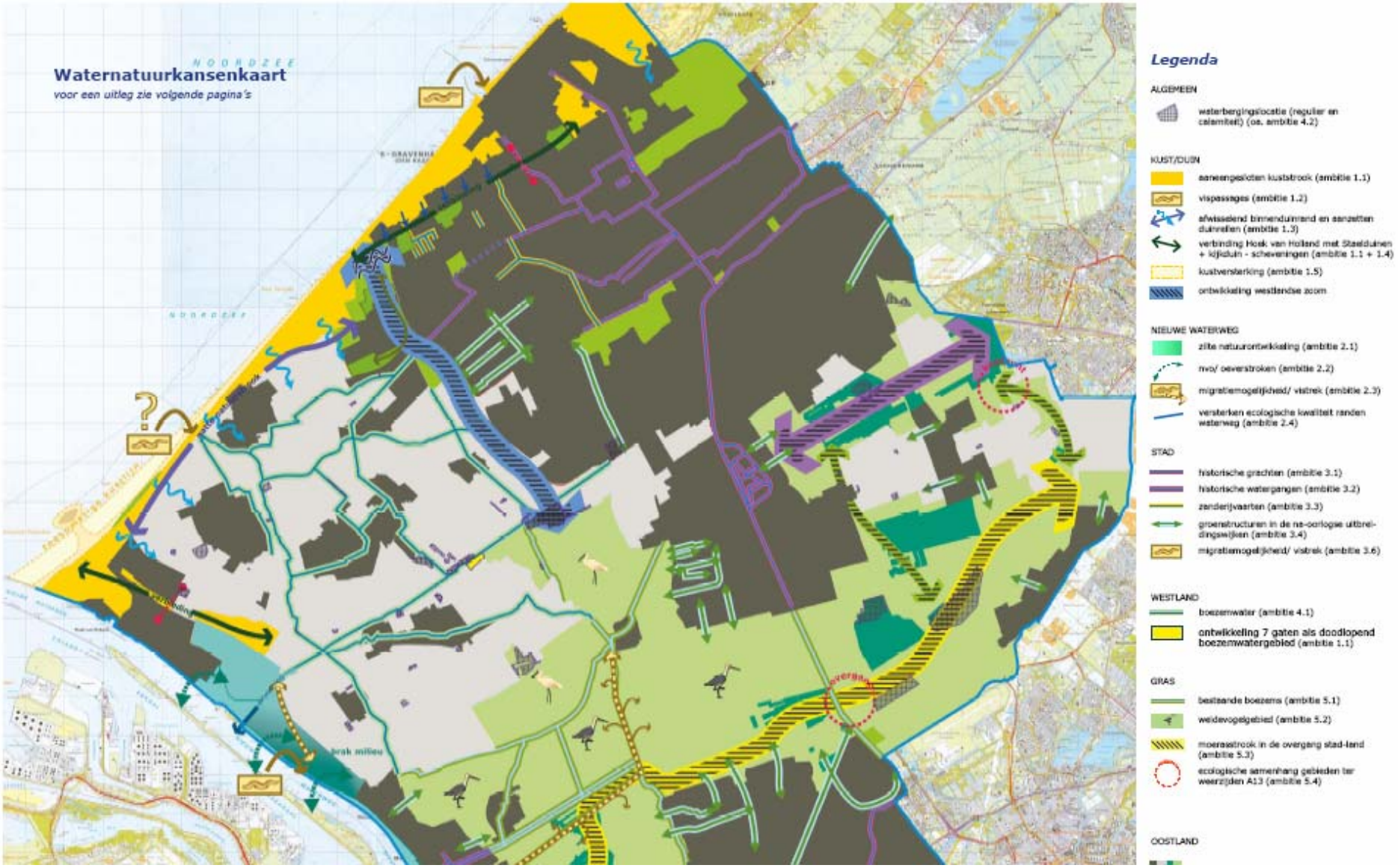
NOORDZEE
Waternatuurkansenkaart
voor een uitleg zie volgende pagina's
Legenda
ALGEMEEN
waterbergingslocatie (regulier en calamiteit) (oa. ambitie 4.2)
KUST/DUIN
aaneengesloten kuststrook (ambitie 1.1)
vispassages (ambitie 1.2)
afwisselend binnenduinrand en aanzetten duinrellen (ambitie 1.3)
verbinding Hoek van Holland met Staelduinen + kijkduin - scheveningen (ambitie 1.1 + 1.4)
kustversterking (ambitie 1.5)
ontwikkeling westlandse zoom
NIEUWE WATERWEG
zilte natuurontwikkeling (ambitie 2.1)
nvo/ oeverstroken (ambitie 2.2)
migratiemogelijkheid/ vistrek (ambitie 2.3)
versterken ecologische kwaliteit randen waterweg (ambitie 2.4)
STAD
historische grachten (ambitie 3.1)
historische waterpangen (ambitie 3.2)
zanderijvaarten (ambitie 3.3)
groenstructuren in de na-oorlogse uitbreidingswijken (ambitie 3.4)
migratiemogelijkheid/ vistrek (ambitie 3.6)
WESTLAND
boezemwater (ambitie 4.1)
ontwikkeling 7 gaten als doodlopend boezemwatergebied (ambitie 1.1)
GRAS
bestaande boezems (ambitie 5.1)
weidevogelgebied (ambitie 5.2)
moerasstrook in de overgang stad-land (ambitie 5.3)
ecologische samenhang gebieden ter weerzijden A13 (ambitie 5.4)
OOSTLAND

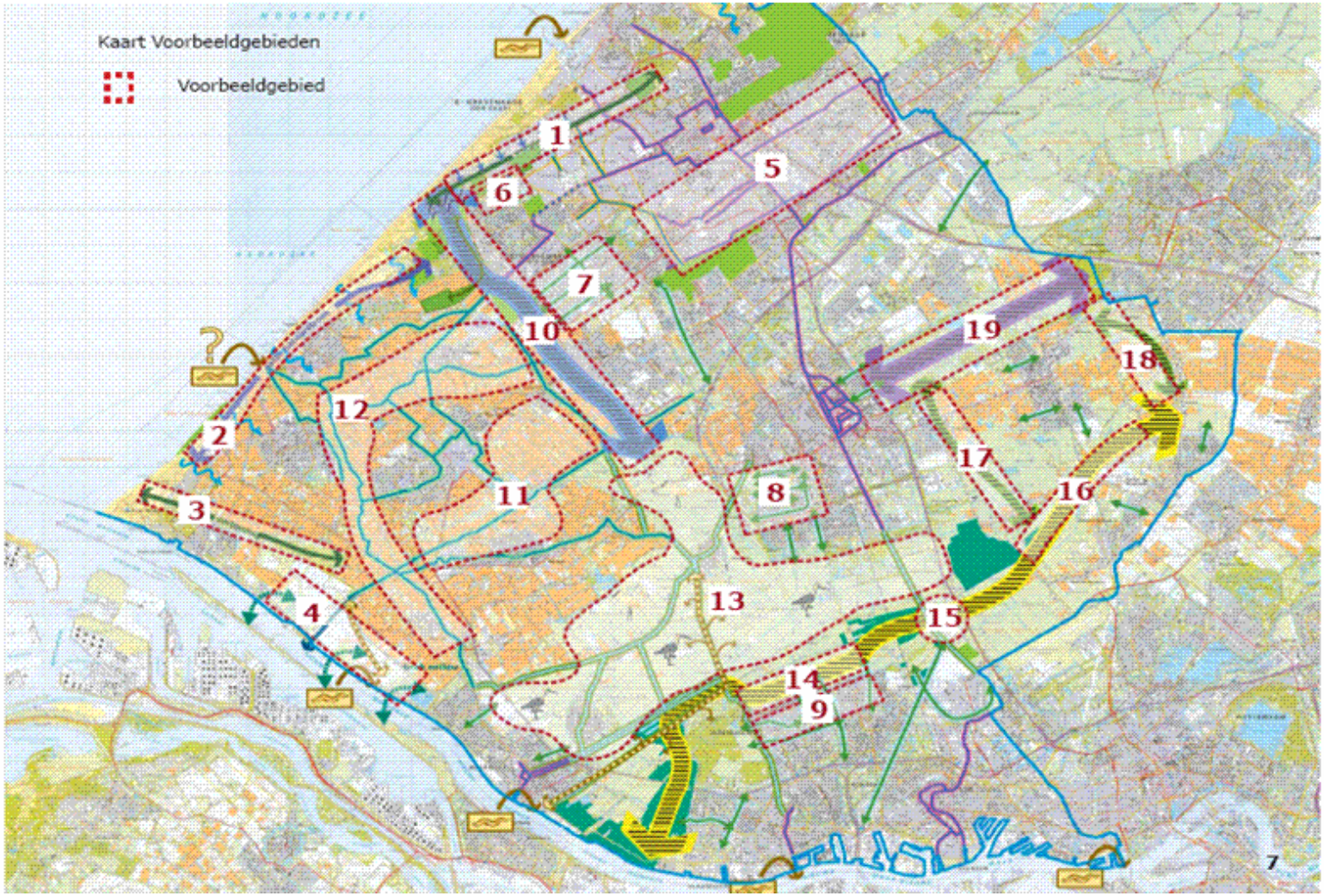

Voorbeeldgebieden Oostland

16 Moerasstrook Oude Leede

17 Ecologische verbinding Delfgauw

18 Groenblauwe slinger Pijnacker-Oost

19 Recreatiegebied Delft - Zoetermeer

Bijlage 1 KRW - ecologie

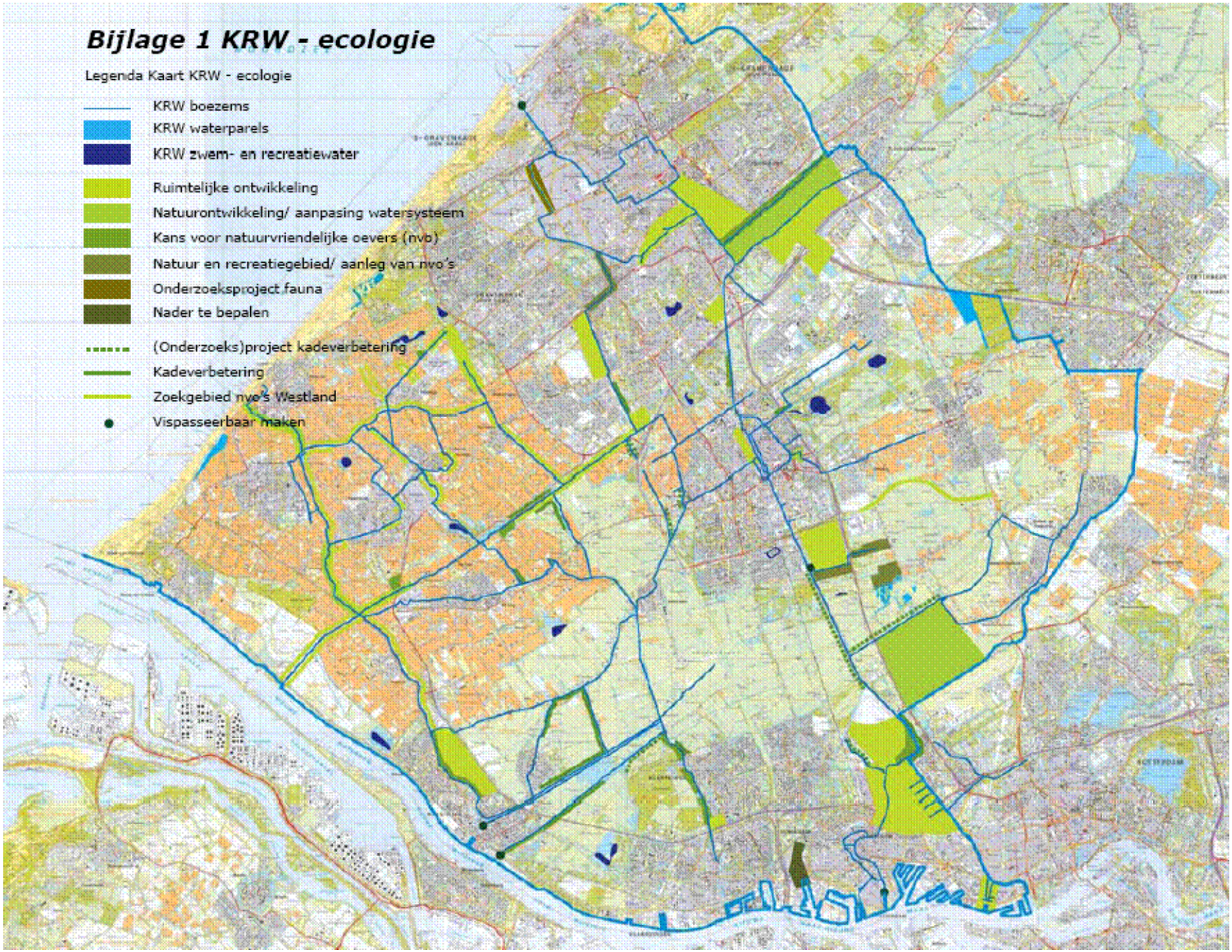

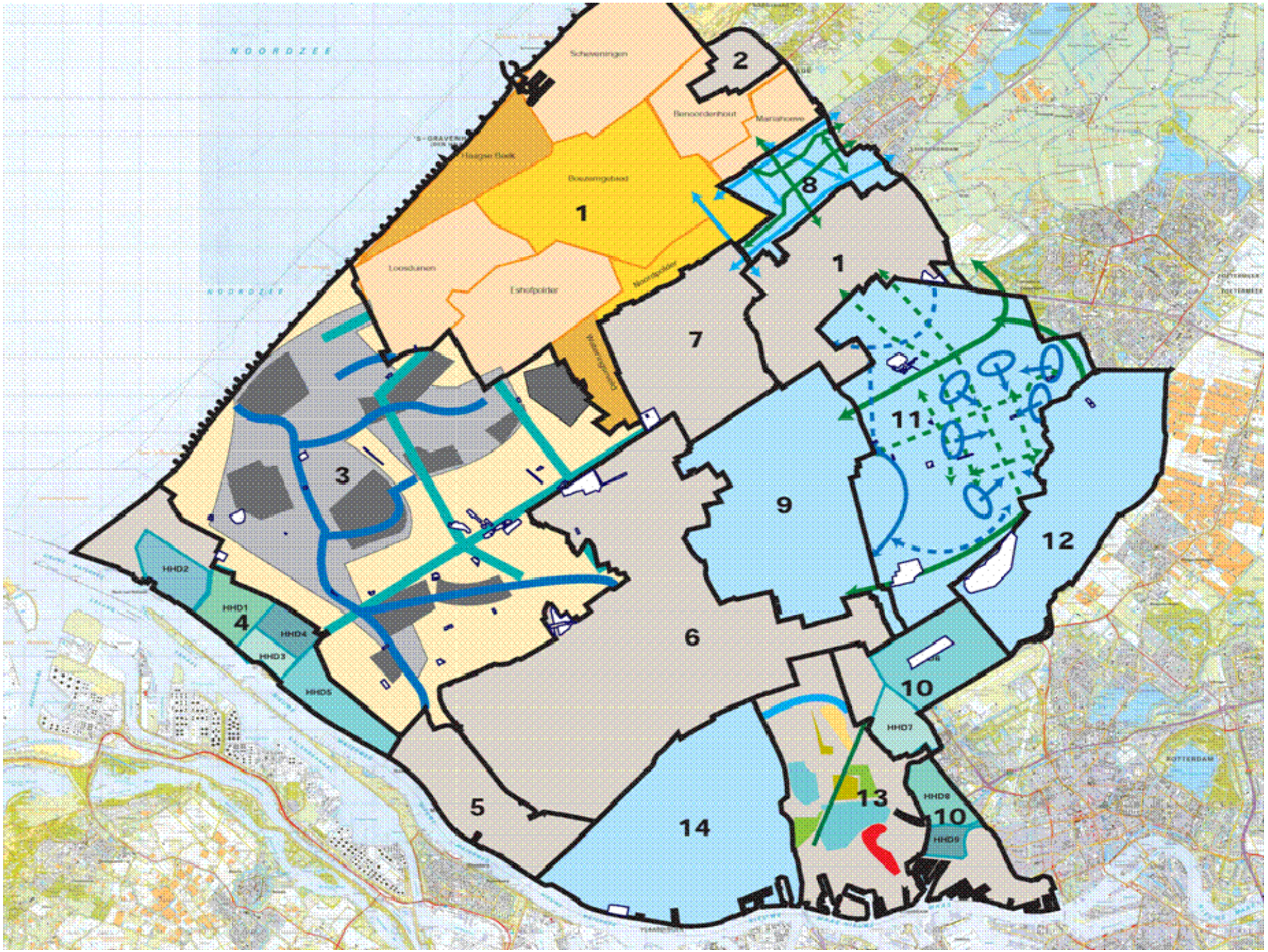
NOORDZEE
Scheveningen
Benoordenhout
Mariahoeve
Haagse Beek
Boezemgebied
Loosduinen
Eshofpolder
Noordpolder
Waterwegwijk
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
HHD1
HHD2
HHD3
HHD4
HHD5
HHD7
HHD8
HHD9
ROTTERDAM

Profielschets van een schouwmeester (hij/zij)

Omschrijving taken van een schouwmeester
Op gezette tijden vindt controle plaats op de uitvoering van de onderhoudsverplichtingen van derden en andere overheden. Deze controles worden uitgevoerd in de vorm van visuele inspecties, breedte- en dieptemetingen. Dit is de primaire taak van de schouwmeester, in jargon ook wel de schouw genaamd.

In de perioden dat de controles plaats vinden rapporteren de schouwmeesters zaken die in strijd (kunnen) zijn met Keur Delfland 2008 aan het Meldpunt Toezicht Delfland. Door deze geïntegreerde aanpak, waarbij de schouw wordt opgevolgd door het handhavingproces, is de schouwmeester van begin tot einde betrokken. Om de schouwcontroles slagvaardig uit te kunnen voeren is goede kennis van het gebied een must. Een schouwmeester moet dus grote affiniteit met “zijn/haar” gebied hebben en bekend zijn met de lokale knelpunten.

Om gebiedskennis en betrokkenheid op peil te houden wordt de schouwmeester regelmatig door Delfland geïnformeerd over plannen en uitvoering van waterstaatswerken. Deze recente ontwikkeling wordt door de schouwmeesters gewaardeerd en zorgt binnen Delfland voor meer betrokkenheid en veldexpertise.

Schouwmeesters vervullen ook een functie binnen de calamiteitenorganisatie als het gaat om de waterhuishouding. Er is een aparte procedure beschreven waarbij zij in de rol van veldinformanten bij (water)overlast situaties worden ingeschakeld.

Het korps schouwmeesters vormt een belangrijke schakel tussen de (particulieren en andere overheden) onderhoudsplichtigen van de wateren en de organisatie van Delfland.

Werkzaamheden van een schouwmeester
Schouwmeesters controleren in teamverband of het onderhoud van watergangen in overeenstemming is uitgevoerd met de bepalingen van Delflands Reglement en Keur Delfland 2008. De controles worden uitgevoerd door visuele inspectie, tijdens de zomerschouw, najaarschouw en de periodieke diepteschouw.

De schouwmeester voert bij vastgestelde nalatigheid een aantal opeenvolgende stappen uit:
- ✓ zoekt de eigendomssituatie uit bij vastgestelde nalatigheid;
- ✓ uitreiken van de eerste fase bestuursdwang;
- ✓ uitvoeren 1e herschouw;
- ✓ doormelden aan het meldpunt van niet uitgevoerd onderhoud;
- ✓ assisteren van de medewerker handhaving bij de herschouw;
- ✓ hercontroles tijdens het proces bestuursdwang;
- ✓ rapporteren per schouwperiode aan de schouwmanager.

Kennis en vaardigheden van een schouwmeester
- ✓ Schouwmeesters wonen en werken in het schouwgebied of de directe omgeving.
- ✓ Schouwmeesters beschikken over goede communicatieve vaardigheden.
- ✓ Kennis van het watersysteem en het waterbeheer in het betreffende gebied is essentieel.
- ✓ Bekendheid met de taak van het hoogheemraadschap vormt een pré.
- ✓ De omvang van de tijdsbesteding bedraagt ten minste een aantal dagdelen vooral in de maanden juli en november.
- ✓ Periodiek vindt in de maand februari een arbeidsintensieve diepteschouw plaats.
- ✓ Het schouwen is gebonden aan deze vastgestelde schouwperioden. Niet alleen de omvang van de tijdsbesteding is daarom relevant, ook het ‘verplichte karakter’ van de maanden waarin het schouwen plaats vindt en de vervolgprocedures in kader van bestuursdwang zijn belangrijk.
- ✓ Behalve in het ‘eigen’ gebied kan een schouwmeester gevraagd worden te ondersteunen in het gebied van een collegaschouwmeesters elders binnen Delfland.

- ✓ De werkzaamheden vereisen een goede fysieke gesteldheid.
- ✓ De schouwmeester dient te beschikken over een rijbewijs.
- ✓ Computervaardigheden en het kunnen omgaan met Internet zijn belangrijk voor de schouwmeester.

Het korps schouwmeesters wordt gecoördineerd door de schouwmanager. De schouwmanager is dan ook het aanspreekpunt voor schouwmeesters binnen Delfland.

Van de schouwmeester wordt verder verwacht dat:

- ✓ onduidelijke wijzigingen in het gebied worden door gegeven aan de schouwmanager;
- ✓ schouwrelevante zaken die “niet door de beugel” van de Keur Delfland 2008 en het Reglement kunnen, worden door gegeven aan het Meldpunt Toezicht Delfland;
- ✓ in tijden van wateroverlast als informatiebron voor het actieteam van de sector Operationeel Waterbeheer (OWB) fungeert. (Hiervoor is een organisatie van coördinerende schouwmeesters in het leven geroepen);
- ✓ de nodige bijeenkomsten worden bezocht om aan de hand van gebiedsgerichte informatie zijn taken goed uit te kunnen voeren.

De schouwmeester heeft geen controlerende functies aangaande de Keur Delfland 2008 anders dan het voeren van schouw.

Relevante secundaire aspecten

- ✓ De schouwmeester wordt aangesteld als onbezoldigd ambtenaar en moet bereid zijn de eed of belofte af te leggen.
- ✓ De vergoeding van de tijdsbesteding vindt naar een vastgesteld uurtarief plaats op basis van declaratie. Daarnaast kunnen kosten, zoals kilometers, telefoon en administratieve handelingen, gedeclareerd worden.
- ✓ Verschillende faciliteiten als laarzen en veiligheidshesje, en tas worden ter beschikking gesteld.
- ✓ De schouwmeester krijgt toegang tot GEOWEB waarin naast gedetailleerde kaarten ook kadastrale informatie beschikbaar is.
- ✓ Door Delfland wordt een ongevallenverzekering afgesloten.

ACTIEPUNTENLIJST AFDELING OOSTLAND **30 oktober 2008**

	VERGADERING	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
	-	*Geen.*	*Geen.*	

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMAATREGELEN ROTTERDAM EN SCHIEDAM

Beleidsveld:	*Inrichting en onderhoud watersystemen*	Vergaderdatum:	18-12-2008
Aard voorstel:	Besluitvormend	Agendapunt:	
		Kenmerk VV:	717679
		Aantal bijlagen:	2

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Probleemstelling:

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van deze (deel)gemeentelijke waterplannen heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam. Bij het vaststellen van waterplan 2 Rotterdam in september 2007 is afgesproken dat de resultaten van de watersysteemanalyse afzonderlijk aan de verenigde vergadering zullen worden voorgelegd.

Beoogd effect:

Het effect van de voorgestelde maatregelen is om het watersysteem op orde te brengen en te houden, volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid in de 21e eeuw (WB21). Dit houdt onder meer in het realiseren van robuuste en beheersbare watersystemen die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten. Daarnaast dienen kansen waar waterkwaliteit kan meeliften met maatregelen voor waterkwantiteit te worden benut.

Inleiding

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van de deelgemeentelijke waterplannen en het uitvoeringsprogramma van het waterplan van de gemeente Schiedam heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen en Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. Dit onderzoek komt in de plaats van een deel van de ABC-polderstudie van cluster 10. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam.

Voor de polder Schieveen is alleen het westelijk deel getoetst aan de normen omdat voor het deel oostelijk van de A13 volgens het nieuwe concept-bestemmingsplan herinrichting plaatsvindt naar bedrijventerrein en natuurgebied.

Voor ieder van deze polders is een watersysteemanalyse uitgevoerd. Voor de polders Schieveen-west, Spangen, Oost Abtspolder, Schiedam-west en Schiedam-oost is een concreet pakket van voorkeursmaatregelen opgesteld. De maatregelentabellen zijn opgenomen in de bijlagen. Voor Oud-Mathenesse worden de voorkeursmaatregelen binnen het deelgemeentelijk waterplan Delfshaven opgesteld. Dit zal naar verwachting in begin 2009 ter besluitvorming aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd.

Kader
Het kader voor de watersysteemanalyse is gelijk aan die van de ABC-polderstudies en bestaat uit zowel landelijk beleid en akkoorden (WB21 en NBW) als Delflands beleidsuitgangspunten, te weten:

- Het bereikte beschermingsniveau voor een gebied voldoet aan de randvoorwaarden van het waterbeleid voor de 21^{e} eeuw;
- Met de maatregelen wordt geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen;
- Water kan meer (mede)sturend zijn voor de ruimtelijke ontwikkelingen;
- Binnen ABC-Polders worden maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen die kunnen meeliften met kwantiteitsmaatregelen (meeliftmaatregelen);
- Binnen ABC-Polders worden geen losstaande maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen. Met ‘losstaand’ worden zuiver waterkwaliteits- en ecologiemaatregelen bedoeld, waarbij geen sprake is van het nemen van een kwantiteitsmaatregel.

Binnen de ABC-Polderstudies moeten verschillende typen grondgebruik (gaan) voldoen aan verschillende beschermingsniveaus. Delfland hanteert in overeenstemming met het voorstel van de Unie van Waterschappen de onderstaande gedifferentieerde beschermingsniveaus (en faalcriteria).

Functie	Beschermingsniveau	Faalcriterium
Grasland	1 x per 10 jaar	5%
Akkerbouw	1 x per 25 jaar	1%
Glastuinbouw	1 x per 50 jaar	1%
Stedelijk gebied	1 x per 100 jaar	0%

Het faalcriterium geeft aan bij welke waterstand sprake is van overlast. Voor grasland betekent dit dat in principe 5% van het (laagste) oppervlak geïnundeerd mag zijn, voordat gesproken wordt van overlast.

Binnen het onderzoek is uitgegaan van het Landelijk Grondgebruikbestand Nederland (LGN5). Omdat er in werkelijkheid sprake is van vele typen grondgebruik is het soms nodig om een verdere classificering naar beschermingsniveau te geven. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor natuurgebieden wordt getoetst aan het beschermingsniveau van 1:10 jaar en kunnen mogelijk nadere afspraken gemaakt worden over een lager beschermingsniveau;
- Grote recreatiegebieden, voormalige vuilstortlocaties, parken en plantsoenen gelegen binnen het stedelijke gebied krijgen een beschermingsniveau van 1:10 jaar;
- Golfterreinen, grote gebieden met volkstuinen of sportparken krijgen een beschermingsniveau van 1:25 jaar.

Toelichting
Ieder type grondgebruik heeft een minimaal beschermingsniveau tegen wateroverlast. Als uitgangspunt geldt dat de knelpunten in de afwatering vanuit de polders, zoals te kleine duikers of te een kleine gemaalcapaciteit, worden opgelost. Dit resulteert in technische

voorkeursmaatregelen. Bij het bepalen van de benodigde maatregelen wordt geanticipeerd op de gevolgen van klimaatverandering voor extreme neerslagsituaties.

Naast de technische voorkeursmaatregelen resulteert de studie in een waterbergingsopgave. Het concretiseren van deze bergingsopgave vindt plaats binnen de deelgemeentelijke waterplannen ´Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West', 'Delfshaven' , 'Overschie' en het uitvoeringsprogramma van het waterplan Schiedam.

De resultaten van het onderzoek staan in bijlage I en II. Hier worden uitvoeringsmaatregelen en planvormingsmaatregelen onderscheiden.

- Voor Schieveen-west zijn concrete uitvoeringsmaatregelen benoemd voor het verbeteren van de afwatering.
- In de dicht bebouwde stedelijke polders Spangen, Oud-Mathenesse, Oost-Abtspolder, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder zullen de technische maatregelen moeten worden uitgevoerd in samenspraak met de gemeentes Rotterdam en Schiedam. Daarom is voor deze polders een meer algemene opgave geformuleerd die als planvormingsmaatregel wordt meegegeven aan de deelgemeentelijke waterplannen Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West, Delfshaven, Overschie en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

In paragraaf D van de bijlagen zijn de voorkeursmaatregelen per polder weergegeven. De belangrijkste opgaves, knelpunten en maatregelen zijn hieronder per polder gegeven:

- Schieveen-west:
  Er is één duiker met een te kleine diameter die moet worden vervangen. Twee peilvakken voldoen niet aan het vereiste beschermingsniveau. In beide peilvakken moet waterberging worden gerealiseerd of moet de afvoer naar het oostelijk deel van Schieveen worden vergroot. Deze verbeteringen moeten worden opgepakt bij herinrichting van de polder Schieveen ten oosten van de rijksweg A13 waarbij de waterhuishouding ingrijpend zal wijzigen. Het Hoogheemraadschap van Delfland is nauw betrokken bij de planvorming voor deze herinrichting.
- Oost-Abtspolder:
  Een belangrijk knelpunt is de verzakte Matlingeweg die regelmatig onder water staat. Daarnaast treedt te veel opstuwing op bij lokale uitstroompunten van het regenwaterriool zodat vier duikers langs de Matlingeweg moeten worden vervangen door grotere exemplaren. De gemeente Rotterdam is volgens afspraken in het kader van waterplan 2 Rotterdam voornemens de Matlingeweg op termijn op te hogen. Het vervangen van de duikers kan tegelijk worden opgepakt.

  De vaste stuw waarmee peilvak I naar de boezem afwatert moet worden vervangen door een automatische stuw om de beheersbaarheid van het watersysteem te verbeteren. Zo kan de normafvoer al bij een geringe peilstijging worden gerealiseerd. Zolang de Matlingeweg niet is opgehoogd biedt deze automatische stuw tevens de mogelijkheid wateroverlast te beperken.

  De nieuw te realiseren automatische stuw zal niet worden aangestuurd op de bemalingsnorm maar op de bovenstrooms beschikbare berging, waardoor de boezem relatief ten opzichte van een bemalen polder zwaarder wordt belast. Door dit versneld afvoeren moet in de boezem een 6.900 m3 extra berging worden gerealiseerd[1]. Het plan voor de bochtafsnijding van de Schie biedt een mogelijkheid om naast de KRW-doelstellingen ook extra berging te realiseren. Afspraken over het realiseren van de stuw worden gemaakt in het waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West en waterplan Overschie.

[1] Dit is de hoeveelheid berging die in peilvak I van de Oost-Abtspolder zou moeten worden gerealiseerd als de afvoer van dat peilvak wel zou voldoen aan de bemalingsnorm.

- Spangen:
  De capaciteit van het poldergemaal is te klein en de afvoer vanuit peilvak II (Thurledevijver) moet worden verbeterd. Daarnaast is de aanvoer naar het gemaal beperkt door te kleine duikers die moeten worden vervangen door ruimere exemplaren. De afwatering van een watergang bij het Van Nelle-terrein is onbekend, maar verloopt mogelijk via de riolering, hetgeen ongewenst is. Hier moet worden onderzocht hoe het water in de praktijk wordt afgevoerd. Vervolgens moet een gemaal worden gerealiseerd zodat direct naar de boezem kan worden afgevoerd. Rekening houdend met de benodigde verbetering van de afwatering is er een bergingstekort van 9.600 m3.
- Oud-Mathenesse:
  Twee duikers zijn de klein gedimensioneerd en er is een te geringe gemaalcapaciteit. Er is een wateropgave van 9.800 m3. Afspraken over maatregelen worden gemaakt in waterplan Delfshaven.
- Schiedam-west
  Een belangrijk knelpunt in Schiedam-west is het ontbreken van een afvoermogelijkheid van het oppervlaktewatersysteem naar de boezem. Het is vooralsnog onduidelijk hoe beheersing van het watersysteem plaatsvindt en welke oppervlaktewaterpeilen worden gehandhaafd. Daarnaast is er een sterke interactie met de riolering waardoor de oppervlaktewaterkwaliteit na overstorten matig is en er ongewenste instroming van oppervlaktewater optreedt naar de riolering. Er is bovendien geen mogelijkheid om water aan te voeren om het systeem te kunnen doorspoelen na het optreden van riooloverstort. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- Schiedam-oost
  In deze polder is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig. De afvoer van overtollig water vindt plaats via de overstorten van de riolering. Enkele duikers zijn te krap en veroorzaken een te grote opstuwing. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- Poldervaartpolder
  De capaciteit van het hoofdgemaal is kleiner dan de bemalingsnorm. Daarnaast wordt in drie peilvakken niet voldaan aan het vastgestelde beschermingsniveau. Twee van deze peilvakken betreffen onderbemalingen. In één onderbemalen peilvak is de gemaalcapaciteit groter dan de bemalingsnorm waardoor wateroverlast in dat peilvak beperkt blijft. Een tweede onderbemaling betreft een park waarvoor een lager beschermingsniveau wordt voorgesteld. Een groot aantal duikers veroorzaakt een grotere opstuwing dan volgens de norm toelaatbaar is. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Financiën
Op basis van kentallen is een kostenraming opgesteld. De verwachte kosten voor de uitvoering van de 1e fase van de voorkeursmaatregelen bedragen €70.000.

De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen ziet er als volgt uit:

Polder	**Kostenindicatie 1e fase basismaatregelen**
Schieveen	€ 50.000
Oost-Abtspolder	€ 20.000
Spangen	-
Oud-Mathenesse	-
Schiedam-west	-
Schiedam-oost	-
Poldervaartpolder	-
Totaal	**€ 70.000**

Voor de overige maatregelen is de uitvoering afhankelijk van afspraken met de gemeente in de deelgemeentelijke waterplannen.

Risico's en beheersmaatregelen
Onzekerheid van kostenindicatie maatregelen watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam
De kostenindicatie is gebaseerd op kentallen van april 2007. Deze kentallen zijn gebaseerd op ervaringscijfers binnen Delfland en op ervaringscijfers van adviesbureaus. Indien daar gezien de projectsituatie (stedelijk gebied, aanwezigheid van kabels en leidingen enz.) redenen toe zijn, wordt er afgeweken van deze eenheidsprijs. Echter blijft er een grote onzekerheid bestaan over de uiteindelijke kosten, omdat deze sterk zullen afhangen van de gekozen inrichtingsvariant, grondverwerving, mogelijke bodemverontreinigingen, aanwezigheid van meer of nu onbekende kabels/leidingen e.d. In voorgaande onderzoeksclusters is uitgegaan van een onzekerheid van 50% voor zowel 1e als 2e fase.

Voor realisatie is rol van RO-partners zeer belangrijk
Het is van belang het totale maatregelenpakket in samenhang uit te voeren. Het uitvoeren van alleen de 1e fase is niet genoeg om de problemen met betrekking tot wateroverlast in de polders op te lossen. Het verbeteren van de afvoer alleen is namelijk niet genoeg om ook de extreme buien op te kunnen vangen. Om het complete pakket aan voorkeursmaatregelen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren zoekt Delfland samenwerking met RO-partners en andere externe partners. Daarvoor is een goed gecoördineerd vervolgtraject nodig. Dit wordt geborgd in waterplan 2 Rotterdam, de deelgemeentelijke waterplannen Delfshaven, Overschie, Bedrijventerrein Spaanse polder en Noord-West en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Personele en organisatorische consequenties
Niet van toepassing.

Overige consequenties
Niet van toepassing.

Vervolgtraject en communicatie
Uitvoering, vervolgonderzoek en planvorming
De realisatie van de voorkeursmaatregelen vindt op verschillende termijnen plaats. Uitvoeringsmaatregelen (1e fase maatregelen) kunnen op een termijn van ongeveer 2 tot 5 jaar uitgevoerd worden. De maatregelen zullen voor 2010 worden opgenomen in de prioriteitenlijst en als zodanig in de meerjarenbegroting. Een gedetailleerde uitvoeringsplanning zal uitgewerkt worden in voortgangsrapportages.

Voorkeursmaatregelen waarbij afstemming met derden nodig is (planvorming en onderzoek), zullen een langere uitvoeringstermijn hebben. Over de invulling van verantwoordelijkheden en kostenverdeling zullen nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, gemeenten en derde partijen in (deelgemeentelijke) waterplannen.

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Het streven is alle voorkeursmaatregelen dan te hebben uitgevoerd. Indien blijkt dat het kosteneffectiever is de maatregelen later uit te voeren, dan zal dat samen met de gemeente in kaart worden gebracht en onderbouwd.

Communicatie
- De voorkeursmaatregelen worden na vaststelling teruggekoppeld naar zowel de interne als externe (ambtelijke) betrokkenen bij de watersysteemanalyse.
- De voorkeursmaatregelen dienen als input voor de waterplannen die op bestuurlijk niveau met de betrokken gemeenten worden besproken.
- Bij de uitvoering van de maatregelen wordt een afzonderlijk communicatietraject opgesteld voor communicatie met betrokken partijen in het gebied.
- De maatregelen worden integraal met andere projecten in het gebied aan de ingelanden gepresenteerd op een informatieavond in het kader van de deelgemeentelijke waterplannen.
- De voorkeursmaatregelen met stand van zaken wat betreft de uitvoering worden opgenomen in het projectenboek van Delfland.

Waterplannen en watertoets
De opgestelde voorkeursmaatregelen voor waterkwantiteit dienen als input en vertrekpunt voor deelgemeentelijke Waterplannen en de watertoets. In het kader van Waterplannen maken de Rotterdamse deelgemeenten, gemeente Schiedam en Delfland nadere afspraken over de realisatie van de wateropgave.

Bijlage(n)
Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam
Bijlage II: Resultaten watersysteemanalyse Schiedam

Advies
Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissie Waterbeheer.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf,

mw. A. Boomsma mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMAATREGELEN ROTTERDAM EN SCHIEDAM

Kenmerk VV: 717679 Vergaderdatum: 18-12-2008
Beleidsveld: Inrichting en onderhoud watersystemen Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d.,
kenmerk;

gelezen het advies van de commissie Waterbeheer
gelet op het advies/instemming Ondernemingsraad.

BESLUIT

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Aldus besloten in de openbare vergadering van ...

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris, de Voorzitter,

Mw. A. Boomsma mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMAATREGELEN ROTTERDAM

Kenmerk VV:

Vergaderdatum:
Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

In het kader van de watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam heeft de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland de wateropgave en voorkeursmaatregelen vastgesteld voor de verbetering van het watersysteem in 7 polders. Het gaat om de polders Schieveen-west (Het deel van de polder dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder.

Met dit besluit geeft Delfland concrete invulling aan de algemene doelstelling van het project ABC-Polders: 'Het volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid voor de 21ste eeuw realiseren van robuuste en beheersbare polderwatersystemen, die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten'.

De voorkeursmaatregelen zijn er op gericht om polderwatersystemen te realiseren die in staat zijn om een grote hoeveelheid neerslag goed te kunnen verwerken. In het onderzoek zijn hiervoor verschillende oplossingsrichtingen bekeken. De uiteindelijk gekozen maatregelen zijn beoordeeld op onder andere effectiviteit, duurzaamheid en kosten. De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen 1^{e} fase bedraagt € 70.000.

Daarnaast zijn er maatregelen nodig die samen met de (deel)gemeente(n) moeten worden uitgewerkt, zoals het realiseren van waterbergingen. Vanwege het ruimtelijke aspect en de medeverantwoordelijkheid van de (deel)gemeente(n), worden deze maatregelen in overleg met de betrokken partijen en belanghebbenden verder uitgewerkt in waterplannen. Hierbij wordt nadrukkelijk aangesloten bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam

A. Onderzoeksgebied

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water een waterplan op. Ter ondersteuning van deze deelgemeentelijke waterplannen heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen (ten westen van de A13), Oost-Abtspolder, Spangen en Oud-Mathenesse. Op een klein deel van de Oost-Abtspolder na liggen deze polders op het grondgebied van de gemeente Rotterdam. In figuur 1 zijn de onderzochte polders op kaart weergegeven.

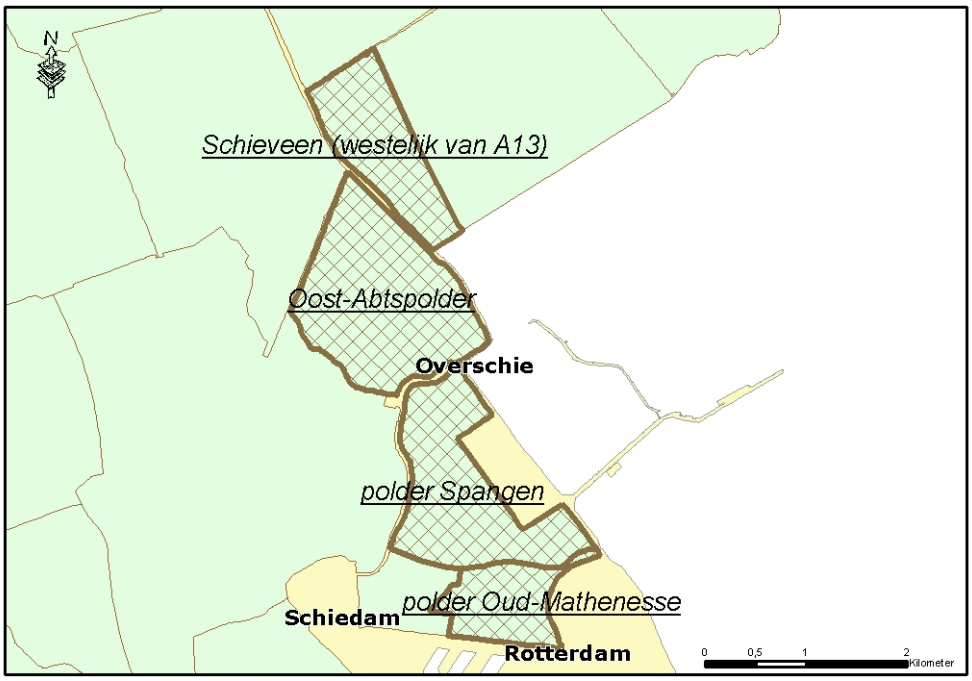

Figuur 1: Onderzoeksgebied Watersysteemanalyse Rotterdam

Het deel van de polder Schieveen dat is onderzocht bevindt zich ten westen van de A13 en dit deel van de polder bestaat deels uit grasland en deels uit bebouwing met industrieterrein. De polder watert met behulp van een gemaal af op de Schie. De Oost-Abtspolder bestaat uit drie delen met een eigen karakteristieke grondgebruik: De hoog gelegen DOP-NOAP, een lager gelegen graslandgebied en een hoger gelegen industrieterrein. De DOP-NOAP en het graslandgebied wateren via een gemaal af op de Nieuwe Maas. Het hoger geleg industrieterrein afwatert via een stuw af op de Schie.

De polders Spangen en Oud-Mathenesse kenmerken zich door dichte bebouwing, respectievelijk bedrijventerrein en woongebied en een waterhuishouding die sterk is vervlochten met de riolering. In dit gebied vindt het grootste deel van de afwatering via de riolering plaats, onder andere door middel van overstortbemaling op de Nieuwe Maas. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het huidige grondgebruik binnen de polders, uitgedrukt in hectares.

Tabel 1: Verdeling van het grondgebruik in watersysteemanalyse Rotterdam, huidige situatie

Polder	Stedelijk gebied [ha]	Glastuin-bouw [ha]	Grasland, recreatie en bos/natuur [ha]	Totaal [ha]	Aandeel open water* [ha]
Schieveen-west	20	0	52	72	7,5
Oost-Abtspolder	125	0	98**	223	12,7
Spangen	174	0	0	174	3,2
Oud Mathenesse	125	0	0	125	1,8

* Het aandeel open water is onderdeel van het oppervlak grondgebruik (dus niet bij het totaal op te tellen)

** 53 ha bestaat uit een hoog gelegen ingepakte vuilstort (DOP-NOAP)

B. Bergings- en afvoercapaciteit en TEWOR

In het onderzoek naar het technisch functioneren van het watersysteem is in de polders een analyse uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de bergings- en bemalingscapaciteit, de aan- en afvoercapaciteit van het hoofdsysteem en de knelpunten in inrichting, beheer en onderhoud. In de analyse zijn ook de effecten van overstorten op de waterkwaliteit meegenomen (TEWOR).

Bergingscapaciteit

Voor het bepalen van de benodigde bergingscapaciteit is de tijdreekssystematiek gebruikt volgens de Leidraad 'Toetsing regionale watersystemen met betrekking tot wateroverlast' van de Provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland (2004). Voor de polders is een hydrodynamisch en neerslag-afvoer model opgesteld waarmee het functioneren van het watersysteem bij extreme neerslag is gesimuleerd. In de polders Spangen en Oud-Mathenesse zijn daarbij het oppervlaktewatersysteem en het rioolsysteem in één model opgenomen zodat de interactie tussen beide kon worden gesimuleerd.

Ter bepaling van de bergingstekorten zijn met het model van iedere polder buienreeksen doorgerekend en herhalingstijden van waterstanden bepaald. Voor ieder type landgebruik is bepaald welke waterstand met een bepaalde herhalingstijd mag optreden, bijvoorbeeld 1/10 jaar een waterstand ter hoogte van het 5% laagste maaiveld in graslandgebieden en in stedelijk gebied 1/100 jaar een waterstand ter hoogte van het laagste maaiveld. Waar van toepassing is de overstortbemaling in de modelberekeningen meegenomen.

Vervolgens is uit de berekende herhalingstijd van waterstanden het bergingstekort berekend. Deze bergingstekorten zijn vergeleken met de bergingstekorten die met de ABC-werknormen zijn berekend. De berekende tekorten tussen beide methoden komen redelijk overeen. De verschillen kunnen worden verklaard uit het feit dat in de NBW-methode het systeemgedrag beter wordt gesimuleerd. Dit geldt vooral voor gebieden die afwateren over een stuw en gebieden waar het oppervlaktewater sterk is vervlochten met de riolering en waar overstortbemaling aanwezig is.

Tabel 2: Bergingtekorten polders WSA Rotterdam

Polder	Aanwezige berging [m3]	Bergingstekort NBW [m3]	Historisch tekort [m3]
Schieveen-west	23.700	12.100[1]	3000[2]
Oost-Abtspolder	43.500	25.200	0
Spangen	20.000	9.600	0
Oud Mathenesse	11.300	9.800	0

Afvoercapaciteit

De afvoercapaciteit van watergangen en kunstwerken is getoetst aan de afvoernormen van Delfland. Dit resulteert in maatregelen voor watergangen en kunstwerken, die in paragraaf D per polder zijn beschreven.

Voor de bemalingscapaciteit van poldergemalen gelden de normen zoals weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Bemalingsnormen

	Bemalingsnorm
onverhard oppervlak	14,4 mm/d (10 m3/min.100ha)
verhard oppervlak	28,8 mm/d (20 m3/min.100ha)

Bemalingstekorten kleiner dan 10% worden geaccepteerd. In tabel 5 is een overzicht weergegeven van de berekende en aanwezige bemalingscapaciteiten.

[1] De afvoersituatie in Schieveen-West voldoet hierbij niet aan de bemalingsnorm!

[2] De afvoersituatie voldoet hierbij aan de historische afvoernorm

Tabel 4: Bemalingscapaciteit polders WSA Rotterdam

	Aanwezig [m3/min]	benodigd (regulier) [m3/min]	Tekort [m3/min]	Overcapa-citeit [%]
Schieveen (west+oost)				
- Delftweg	52	61.1	9.1	0
- Hofweg	40	56.3	16.3	0
Oost-Abtspolder*	18	13	0	38
Spangen	2.5	30.8	28.3	0
Oud Mathenesse	1.5	19.1	17.6	0

* Bemalen peilvakken. Peilvak I watert naar de boezem af over een stuw.

Volgens de bemalingsnormen voldoet de aanwezige bemalingscapaciteit van de gehele polder Schieveen (oost en west) niet aan de bemalingsnorm. Ook in Spangen en Oud-Mathenesse is sprake van een tekort aan bemalingscapaciteit. Voor de laatstgenoemde twee polders geldt dat de ontbrekende gemaalcapaciteit deels wordt ingevuld door de aanwezige overstortbemaling van de riolering. De gemaalcapaciteit van de Oost-Abtspolder voldoet aan de bemalingsnorm.

De TEWOR-toets geeft een indicatie van de korte-termijn effecten van overstortingen uit de riolering op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De toets is gebaseerd op de zuurstofhuishouding in het oppervlaktewater en is een indicatie voor de kans op het optreden van vissterfte. De TEWOR-toets maakt onderscheid in 4 klassen. Afhankelijk van de klasse moeten bronmaatregelen of mitigerende maatregelen worden genomen om de effecten te reduceren. In klasse I en II zijn maatregelen niet direct noodzakelijk, in klasse III en IV wel. Tabel 5 geeft een overzicht van de locaties waar TEWOR-klasse III en IV optreedt en maatregelen noodzakelijk zijn.

Tabel 5: overstortlocaties met TEWOR-klasse III/IV polders WSA Rotterdam

Polder	locatie	klasse	opmerkingen
Schieveen-west			Niet getoetst, geen over-storten
Oost-Abtspolder			Niet getoetst, verbeterd gescheiden stelsel
Spangen	vijver gemaal	III	
Oud Mathenesse	watergangen Pasteursingel watergangen Spaanse bocht Noord	III III	

C. Toelichting op de voorkeursmaatregelentabellen

In de watersysteemanalyse zijn per polder voorkeursmaatregelenpakketten opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water en daarnaast is naar integrale maatregelen voor waterkwaliteit gezocht. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, verwachte realisatietermijn, waterkwaliteit/ecologie en kosten. In paragraaf D worden de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

<u>Vervolgactiviteiten</u>

De voorkeursmaatregelen zijn onderverdeeld naar activiteiten die voor het vervolgtraject nodig zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in uitvoeringsmaatregelen, onderzoeksmaatregelen en planvormingsmaatregelen, zie tabel 6.

Tabel 6: Vervolgtraject van maatregelen

	Omschrijving	**Indicatieve uitvoeringstermijn**
Uitvoeringsmaatregelen	Deze maatregelen zijn in principe gereed om uitgevoerd te worden. Na voorbereiding van de uitvoering kan op relatief korte termijn daadwerkelijk met de realisatie begonnen worden. Bijvoorbeeld het vervangen van een duiker in graslandgebied.	2 tot 5 jaar (na aanvang) (gedetailleerde planning in voortgangsrapportage PIB)
Onderzoeksmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is aanvullend onderzoek nodig. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek is verdere planningvorming nodig of kan direct worden uitgevoerd.	
Planvormingsmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is verdere planvorming nodig. Een belangrijk onderdeel wordt hierbij gevormd door het overleg met de RO-partners. Hierbij moet gedacht worden aan het realiseren van de 2e fase bergingscapaciteit.	- 1e fase maatregelen: 5 jaar - 2e fase maatregelen: 2015

1e en 2e fase voorkeursmaatregelen

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Dit heeft betrekking op de uitvoering van de 1e en 2e fase voorkeursmaatregelen met betrekking tot waterkwantiteit. De realisatie van de 1e fase voorkeursmaatregelen zal grotendeels door Delfland bekostigd worden. Uitvoeringsmaatregelen zijn meestal 1e fase maatregelen. De 2e fase maatregelen zijn planvormingsmaatregelen, waarvoor samen met partners in het gebied gezocht moet worden naar een concrete invulling van de waterbergingsopgave. Daarnaast valt hier ook het verbeteren/aanpassen van de waterhuishouding in nieuw te ontwikkelen gebieden onder. Dit komt niet voor rekening van Delfland, maar voor de planontwikkelaar. Over de invulling van verantwoordelijkheden en de daarbij behorende kostenverdeling voor de uitvoering van de 2e fase voorkeursmaatregelen zullen mede in het kader van artikel 10 van het Nationaal Bestuursakkoord Water nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, de gemeente Rotterdam en de deelgemeenten Delfshaven en Overschie.

Daarmee samenhangend geeft de 1e of 2e fase een indicatieve uitvoeringstermijn aan. Wanneer overleg en afstemming met derden nodig is, zal de uitvoeringstermijn lang zijn. Aan de andere kant zullen uitvoeringsmaatregelen op kortere termijn uitgevoerd kunnen worden.

Taakverdeling (borging)

De opdrachtgever (B&O team waterhuishouding) draagt de voorkeursmaatregelen over aan operationeel waterbeheer. Laatstgenoemde is verantwoordelijk voor de borging van voorkeursmaatregelen in het vervolgtraject. De planvormingsmaatregelen worden in de deelgemeentelijke waterplannen Overschie, Bedrijventerrein Spaanse polder en Noord-West en Delfshaven uitgewerkt onder verantwoordelijkheid van B&O, team water en ruimtelijke ontwikkelingen (WRO). De onderzoeken worden veelal binnen team Waterhuishouding van de sector Beleid en Onderzoek uitgevoerd.

D. Voorkeursmaatregelen watersysteemanalyse Rotterdam

D1. Schieveen-west

Knelpunten watersysteem

De belangrijkste knelpunten in Schieveen-west zijn:
- een bergingstekort in peilvak I (11.500 m^3) en peilvak VI (600 m^3);
- een duiker veroorzaakt een te grote opstuwing.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De polder Schieveen wordt doorsneden door de A13. Ten tijde van het onderzoek werden door gemeente Rotterdam plannen ontwikkeld voor de herinrichting van het oostelijk deel van Schieveen, deels als bedrijventerrein en deels als natuurgebied. Vanwege deze ontwikkeling is het oostelijk deel van de polder niet getoetst aan de NBW-normen voor inundatie aangezien bij

herinrichting (bestemmingswijziging) moet worden voldaan aan de bergingsnormen van Delfland.

De afwatering van peilvlak I-noord verloopt via een smalle stuw naar het oostelijk deel van Schieveen richting het gemaal Hofweg. De beperkte afwatering via de stuw is er mede de oorzaak van dat voor peilvak I-noord een groot bergingstekort is vastgesteld. De mogelijkheden voor het verbeteren van de afwatering zijn sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in het oostelijk deel van Schieveen en moeten daarom in samenhang daarmee worden onderzocht en opgepakt.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Schieveen-west				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
1e	**Uitvoeringsmaatregelen**			
	1	Vervangen van 1 duiker	∅ 500 mm	PIB
2e	**Planvormingsmaatregelen**			
	2	Onderzoek naar en invullen van de wateropgave van peilvak I-noord (verbeteren van de afvoer en/of realiseren van berging)	11.500 m^3	B&O/ WRO
	3	Realiseren van berging in peilvak VI	600 m^3	B&O/ WRO

D2. Oud-Mathenesse

Knelpunten watersysteem
De belangrijkste knelpunten in Oud-Mathenesse zijn:
- Bergingstekort van 9.800 m3;
- Twee duikers veroorzaken teveel opstuwing en moeten worden vervangen;
- De waterkwaliteit is op een aantal locaties slecht als gevolg van overstorten (TEWOR-toets);
- De gemaalcapaciteit is te klein.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket
In Oud-Mathenesse is geen maatregelenpakket opgesteld. De maatregelen worden uitgewerkt in het deelgemeentelijk waterplan Delfshaven. In waterplan 2 van de gemeente Rotterdam, dat in september 2007 door de Verenigde Vergadering is vastgesteld, zijn afspraken gemaakt over de aanleg van 3.700 m^3 bij de Tjalklaan. Deze berging wordt in 2008 gerealiseerd.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Oud-Mathenesse				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2e	**Planvormingsmaatregelen**			
	1	Invullen van de wateropgave in deelgemeentelijk waterplan Delfshaven	9.800 m3*	B&O/ WRO

* inclusief 3.700 m^3 berging die al wordt gerealiseerd bij de Tjalklaan

D3. Oost-Abtspolder

Knelpunten watersysteem
De belangrijkste knelpunten in de Oost-Abtspolder zijn:
- Enkele duikers langs de Matlingeweg veroorzaken een te grote opstuwing bij piekafvoeren;
- Het aflaatpunt naar de Schie heeft een te geringe afvoercapaciteit.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket
De Oost-Abtspolder bestaat uit een opslagplaats van baggerspecie (DOP-NOAP), een grasland-gebied met agrarische functie en een bedrijventerrein. Het DOP-NOAP-terrein en het grasland-gebied wateren momenteel via een gemaal af op de Nieuwe Maas. Op korte termijn zal de afwa-

tering worden gewijzigd en zal het gemaal naar de Schie afwateren. Beide deelgebieden van de Oost-Abtspolder voldoen volgens de toetsing aan het beschermingsniveau van 1/10 jaar.

Het peilgebied I (bedrijventerrein) heeft een streefpeil boven boezempeil en dit gebied watert volgens het vigerende peilbesluit af naar de Schie via een vaste stuw. In de huidige situatie vindt afvoer echter plaats naar het gemaal in het zuiden van de Oost-Abtspolder dat ook het lager gelegen graslandgebied en het DOP-NOAP-terrein bemaalt. Het watersysteem is getoetst volgens het vigerende peilbesluit, dus met afvoer via de vaste stuw naar de Schie.

In peilgebied I is in de huidige situatie sprake van een bergingstekort van 25.200 m^3. Een belangrijke oorzaak van het bergingstekort is de verzakking van de Matlingeweg. Door de lage maaiveldligging is er regelmatig overlast doordat water op de weg staat. De gemeente Rotterdam zal volgens afspraak in waterplan 2 Rotterdam de Matlingeweg en aansluitende wegen op termijn ophogen. Daarbij worden tevens onder de wegen lavasteen aangebracht zodat de afvoer vanaf het naastliggende verhard oppervlak (12 ha) enigszins wordt vertraagd. Om de afvoer vanaf het bedrijventerrein voldoende snel te kunnen laten verlopen moeten bij de reconstructie 4 duikers langs de Matlingeweg worden verruimd van effectief 700 mm naar 1500 mm diameter.

Als de Matlingeweg is opgehoogd en de normafvoer wordt gehandhaafd resteert in peilvak I een bergingstekort van 6.900 m3. Het plan voor de bochtafsnijding van de Schie biedt een mogelijkheid om naast de KRW-doelstellingen ook extra berging te realiseren.

Met de genoemde maatregelen is er geen bergingstekort in de Oost-Abtspolder. Wel wordt ervoor gekozen de bestaande vaste stuw in peilvak I te vervangen door een automatische stuw. Zolang de Matlingeweg niet is opgehoogd biedt dit de mogelijkheid de wateroverlast te beperken. Tevens wordt de beheersbaarheid van het systeem vergroot hetgeen gewenst is gezien de grote economische waarde van het bedrijventerrein.

Tussen het aanvoergemaal en de aflaat naar de Schie bevindt zich een schot dat moet voorkomen dat water vanuit het inlaatgemaal direct via de aflaat terugstroomt naar de Schie. Om te voorkomen dat in een afvoersituatie vóór het schot teveel opstuwing optreedt moet het worden verlaagd tot 0,05 m boven streefpeil.

De mogelijkheden voor uitvoering van het voorkeurspakket ter verbetering van de waterafvoer is afhankelijk van kansen die zich aandienen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierover alsmede over de uitvoeringstermijn van maatregelen worden met de gemeente Rotterdam afspraken gemaakt in het deelgemeentelijk waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Oost Abtspolder				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
1e	**Uitvoeringsmaatregelen**			
	1	Verlagen schot tussen opvoergemaal en aflaat	Breedte schot 14 m.	PIB
2e	**Planvormingsmaatregelen**			
	2	Realiseren van meer berging onder wegen bij reconstructie (lavasteen)	12 ha	B&O/ WRO
	3	Ophogen Matlingeweg en vervangen duikers Matlingeweg	4 x ∅ 1500 mm	B&O/ WRO
	4	Realiseren van aanvullende open waterberging in de boezem (bochtafsnijding Schie)	6.900 m3	B&O/ WRO
	5	Vervangen vaste stuw peilvak I door automatische stuw inclusief vervangen aansluitende duiker	Stuwbreedte 1,8 m. Duiker ∅1000 mm	B&O/ WRO

D4. Polder Spangen

Knelpunten watersysteem

De belangrijkste knelpunten in de polder Spangen zijn:
- Bergingstekort van 9.600 m3;
- Duikers veroorzaken te grote opstuwing;
- Gemaalcapaciteit is te klein;
- Afvoer Thurledevijver is niet optimaal;
- Slechte waterkwaliteit als gevolg van overstorten.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De polder Spangen bestaat grotendeels uit een bedrijventerrein dat de komende jaren zal worden geherstructureerd. Daarnaast is er een klein gebied met woningen. Het gebied kent een hoog verhardingspercentage en er is een sterke interactie tussen het watersysteem en de riolering via de riooloverstorten. Er is weinig oppervlaktewater en de afvoercapaciteit van het oppervlaktewatergemaal is beperkt. Waterafvoer vindt grotendeels plaats via de riolering die het water afvoert naar de afvalwaterzuivering AWZI Dokhaven (eigendom Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard) en via overstortbemaling op de Nieuwe Maas.

De knelpunten in het watersysteem zijn de beperkte bergingscapaciteit, opstuwing door te kleine duikers en een beperkte gemaalcapaciteit. Daarnaast vindt via een lage overstort aan de Thurledevijver terugstroming in de riolering plaats. In het peilvak bij het Van Nelle gebouw is er onduidelijkheid t.a.v. de waterafvoer. Mogelijk vindt dit plaats via de riolering. Dit is ongewenst en dient nader te worden onderzocht. Uit de TEWOR-toetsing volgt dat de waterkwaliteit matig is als gevolg van de riooloverstorten met de slechtste waterkwaliteit bij maalkom aan de Vliststraat.

Het voorkeursmaatregelenpakket is enerzijds gericht op het verbeteren van de afvoer (wegnemen van hydraulische knelpunten en uitbreiden gemaalcapaciteit) en anderzijds op het realiseren van meer open waterberging. Daarnaast zijn technische maatregelen noodzakelijk om de terugstroming naar de riolering terug te dringen en de waterkwaliteit te verbeteren.

De gemaalcapaciteit is kleiner dan de bemalingsnorm en moet worden uitgebreid. De aanvoercapaciteit van duikers naar het gemaal is daarbij te klein en deze duikers moeten worden vervangen door duikers met een grotere diameter. Daarnaast moet de afvoer vanaf de Thurledevijver naar het gemaal worden verbeterd door het automatiseren van de stuw tussen de Thurledevijver en de maalkom.

De mogelijkheden voor uitvoering van het voorkeurspakket ter verbetering van de waterafvoer is afhankelijk van kansen die zich aandienen bij ruimtelijke ontwikkelingen bij de herstructurering van het bedrijventerrein Spaanse Polder. Hierover alsmede over de uitvoeringstermijn van maatregelen worden met de gemeente Rotterdam afspraken gemaakt in het deelgemeentelijk waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen polder Spangen				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2e	**Planvormingsmaatregelen**			
	1	Onderzoek naar afvoersituatie Van Nellesloot en mogelijkheid realiseren eigen afvoergemaal		B&O/ WH
	2	Verbeteren afvoercapaciteit - Vergroten capaciteit gemaal - Toestroom naar gemaal verbeteren (4 duikers verruimen) - Verbeteren afvoer Thurledevijver	Min. 21 m^3/min Norm 30,8 m^3/min	B&O/ WRO
	3	Plaatsen terugslagklep overstort Thurledevijver	1 overstort	
	4	Realiseren van berging	9.600 m3	B&O/ WRO

E. Financien

In het onderzoek voor de watersysteemanalyse is een kostenindicatie gemaakt voor de verschillende maatregelen in de polders. Op basis van standaard eenheidsprijzen bedraagt de kostenindicatie voor de 1e fase van de voorkeursmaatregelen ca. € 70.000.

Hierbij wordt opgemerkt dat de uiteindelijke kosten sterk afhankelijk zijn van de gekozen inrichtingsvariant, de eventuele grondverwerving, de bodemverontreinigingen, aanwezigheid van kabels/leidingen e.d. Voor dit stadium van het project (initiatieffase) is in voorgaande clusters uitgegaan van een onzekerheid van 50%. De kostenindicaties zijn gebaseerd op standaard eenheidsprijzen van april 2007. Uit de evaluatie van de eenheidsprijzen met behulp van ervaringscijfers zal moeten blijken of de marge van 50% onzekerheid juist is.

De opbouw van de kostenindicatie is volgens het handboek Projectmatig Werken: bouwkosten en bijkomende kosten. De bijkomende kosten bestaan uit kosten voor:

- ARBO/Milieu;
- Leges, vergunning, verzekering (o.a. CAR);
- Kosten onvoorzien om aan het bestek te voldoen (meerwerk);
- Advieskosten;
- BTW;
- Kosten beheerder;
- Risico.

De kostenindicatie ziet er als volgt uit:

Polder	**Kostenindicatie 1e fase basismaatregelen**
Schieveen-west	€ 50.000
Oost-Abtspolder	€ 20.000
Spangen	-
Oud Mathenesse	-
Totaal	**€ 70.000**

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : **d.d. 30 oktober 2008**
Haagland: d.d. 27 oktober 2008
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 719750
Bijlage(n) : 2

Datum : 15 oktober 2008
Beslissing : Adviseren

Onderwerp: Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015

Delfland dient wettelijk iedere 6 jaar een waterbeheerplan vast te stellen. Het huidige waterbeheerplan loopt tot eind 2009. Voor de periode 2010-2015 dient een nieuw, vierde waterbeheerplan te worden vastgesteld. Uitgangspunt is dat Delfland in het waterbeheerplan 2010-2015 haar ambities beschrijft, deze uitwerkt in een uitvoeringsprogramma en de financiële consequenties hiervan inzichtelijk maakt. Ten behoeve van het Waterbeheerplan 2010-2015 moeten keuzes worden gemaakt. Ter ondersteuning van het maken van die keuzes heeft uw vergadering op 3 juli 2008 de Strategienota 'Keuzes maken, kansen benutten' vastgesteld. Deze Strategienota heeft de basis gelegd van de gemaakte keuzes in, en de verdere uitwerking van het waterbeheerplan 2010-2015.

In de Verenigde Vergadering van 20 november 2008 staat het ontwerp-waterbeheerplan geagendeerd met als gevraagd besluit het ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015 vast te stellen ten behoeve van de inspraakprocedure. Het ontwerp-waterbeheerplan ontvangt u op korte termijn met de reguliere zending voor de VV van 20 november 2008 en in ieder geval nog vóór uw afdelingsvergadering.

Het ontwerp-waterbeheerplan staat geagendeerd voor uw afdelingsvergadering. Ten behoeve van deze vergadering ontvangt u hiertoe alvast de inhoudsopgave en hoofdstuk 10 van het plan. In hoofdstuk 10 is het beheergebied van Delfland onderverdeeld in 5 deelgebieden; Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg. Per deelgebied wordt nader ingegaan op de karakteristiek en de ruimtelijke dynamiek, wordt de wateropgave beschreven en wordt ingegaan op synergiemogelijkheden en instrumenten. In de afdelingsvergadering zal u worden gevraagd zonodig een advies te geven aan de commissies over de regionale aspecten van het ontwerp-waterbeheerplan. Voor uw afdelingsvergadering is met name paragraaf 10.4 van belang.

Bijlagen:
1. Inhoudsopgave ontwerp-waterbeheerplan Keuzes maken, kansen benutten.
2. Hoofdstuk 10 van het ontwerp-waterbeheerplan.

INHOUD

SAMENVATTING 1
INHOUD 7
INLEIDING 9
1.1 Waarom een nieuw Waterbeheerplan 9
1.2 Relatie met het vorige Waterbeheerplan 9
1.3 Voor wie is dit plan bedoeld 9
1.4 Relatie met andere plannen 10
1.5 Procedure en status 10
1.6 Leeswijzer 11
2 WAAR STAAT DELFLAND VOOR 12
2.1 Taakstelling 12
2.2 Missie 12
2.3 Beheergebied 12
2.4 Watersysteem 13
3 WAT KOMT ER OP DELFLAND AF 16
3.1 Het klimaat verandert 16
3.2 Zoetwatervoorziening 17
3.3 Het beheergebied verandert 18
3.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving 19
3.5 Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland 21
4 AMBITIES EN AANPAK OP HOOFDLIJNEN 22
4.1 Ambities 22
4.2 Aanpak 23
4.3 Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen 27
5 SCHOON WATER 28
5.1 Taakstelling 29
5.2 Ontwikkelingen en trends 29
5.3 Waterkwaliteitsdoelen 32
5.4 Actuele situatie 35
5.5 Ambitie en strategie 37
5.6 Resultaat 42
6 VOLDOENDE WATER 45
6.1 Taakstelling 46
6.2 Ontwikkelingen en trends 46
6.3 Doelstellingen 47
6.4 Actuele situatie 48
6.5 Voldoende water: ambitie en strategie 51
6.6 Resultaat 58
7 STEVIGE DIJKEN 62
7.1 Taakstelling 63
7.2 Ontwikkelingen en trends 63
7.3 Doelstellingen 65
7.4 Actuele situatie 66
7.5 Ambitie en strategie 69
7.6 Resultaat 72
8 GEZUIVERD AFVALWATER 74
8.1 Taakstelling 75
8.2 Ontwikkelingen en trends 75
8.3 Doelstellingen 78
8.4 Actuele situatie 78
8.5 Ambitie en strategie 81
8.6 Resultaat 85
9 OVERIGE TAKEN 87
9.1 Grondwaterbeheer 87
9.2 Nautisch beheer 90
9.3 Muskusrattenbestrijding 91
9.4 Crisisbeheersing 92

9.5 Recreatief medegebruik 94
9.6 Cultuurhistorie 94
10 GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN 96
10.1 Haagland 96
10.2 Westland 100
10.3 Midden-Delfland 104
10.4 Oostland 108
10.5 Waterweg 111
11 DE INZET VAN INSTRUMENTEN 117
11.1 Gebiedsgericht werken 117
11.2 Communicatie 121
11.3 Realisatie van projecten 122
11.4 Regulering en toezicht 123
11.5 Kennisontwikkeling en innovatie 126
12 MONITOREN, RAPPORTEREN EN ACTUALISEREN 128
12.1 Monitoren van concreet geformuleerde doelen 128
12.2 Rapporteren en actualiseren 128
13 FINANCIËN 129
13.1 Introductie 129
13.2 Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel 129
13.3 Exploitatiekosten 129
13.4 Investeringen 130
13.5 Lastenontwikkeling 130
14 ORGANISATIE 133
14.1 Ontwikkeling van Delfland 133
14.2 Waar gaat Delfland naartoe 133

GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN

Gebiedsgericht kijken betekent: kijken naar een streek met al zijn eigenschappen, eventuele knelpunten en kansen. Vervolgens zaken integraal aanpakken, samen met gemeenten en andere partners. In de Randstad is het fysiek, maatschappelijk en bestuurlijk ‘druk’. Vooruitzien en samenwerken is belangrijk om ruimte te vinden voor water. Er zijn veel partijen om mee samen te werken: buurwaterschappen, provincie en gemeenten, bedrijven, LTO, terreinbeheerders, onderzoeksinstellingen, maatschappelijke organisaties en particuliere grondeigenaren.

In dit hoofdstuk wordt vanuit het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen naar de wateropgaven gekeken in de verschillende gebiedsdelen van Delfland. Daarna worden de plaatjes van de sectorale hoofdstukken op elkaar gelegd. Zo ontstaat een integraal beeld van de deelgebieden van Delfland.

Delfland is onder te verdelen in vijf deelgebieden die elk een min of meer logisch afgebakend geheel zijn qua karakteristieke eigenschappen of grondgebruik. Bestuurlijke of waterhuishoudkundige grenzen spelen hier dus geen rol. Bij de beschrijving per deelgebied wordt eerst een korte karakteristiek van het gebied gegeven, met daarbij het beeld dat Delfland heeft van dat gebied over tien jaar. Dit is een algemeen beeld, niet zozeer vanuit het waterbeheer gezien. Daarna volgt een beschrijving van de samenhang tussen de belangrijkste (sectorale) wateropgaven in het gebied, en van de maatregelen waarmee Delfland die wil oplossen. Met instrumenten als watergebiedsstudies, waterplannen en gebiedsgerichte coördinatie wordt in de planperiode gebouwd aan een verdere integratie van deze opgaven. Hierdoor kunnen mogelijk sommige accenten iets verschuiven, maar aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn, wordt niet getornd.

Als gevolg van de gestelde prioriteiten, zoals verwoord in de hoofdstukken 5 t/m 9 is het mogelijk dat er bijvoorbeeld in de waterplannen met de gemeenten afspraken zijn gemaakt, die wellicht niet binnen de planperiode van dit Waterbeheerplan kunnen worden ingevuld. Delfland zal in deze gevallen het gesprek met de betreffende gemeenten aangaan, om te bezien welke aanpassingen er mogelijk zijn.

De vijf deelgebieden die hieronder belicht worden zijn: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

1.1 Haagland

1.1.1 Gebiedsbeschrijving

Onder Haagland verstaan we in deze paragraaf het stedelijke gebied van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Delft (zie figuur 10.1).

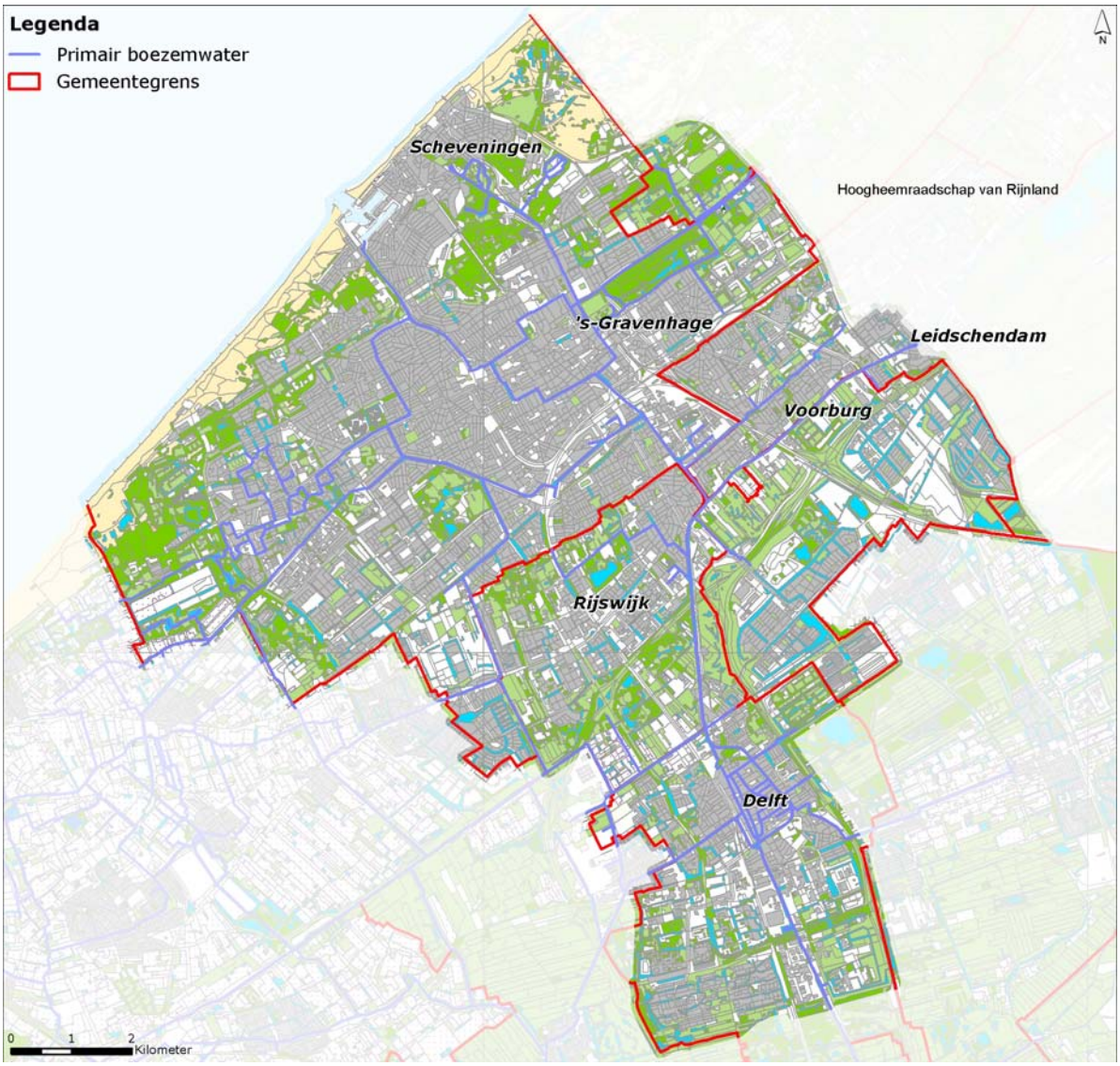

Figuur 10.1 Haagland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Haagland is een uitgesproken stedelijk gebied. Het bestaat gedeeltelijk uit (hooggelegen) boezemland, tegen de kuststrook aan in de omgeving van Den Haag. Op het boezemland liggen de oude stads- en dorpskernen Scheveningen, Loosduinen, Duindorp-Vogelwijk, Den Haag-Centrum, Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Delft. In de grote, lagergelegen polders meer landinwaarts wordt veel nieuw gebouwd, zoals op de Vinexlocaties Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld, en worden bedrijventerreinen aangelegd. Op de grotere wateren, de Schie en de Vliet, is veel beroeps- en recreatievaart; plezierbootjes maken ook gebruik van de zijkanalen.
Het strand en de duinen zijn primaire waterkeringen en hebben als nevenfuncties recreatie en natuur, maar de bebouwing rukt steeds verder op in de richting van de zeeweringen.

Ruimtelijke dynamiek

Het stedelijke gebied is laag-dynamisch. Dat wil zeggen: ontwikkelingen vinden er plaats voor een lange periode van minimaal 50 jaar. Anderzijds: momenteel is er veel dynamiek, in die zin dat er veel oudstedelijk gebied op de schop gaat, zoals bij de herstructurering van de Transvaalwijk in Den Haag of de Bomenwijk in Delft. Gezien de woningbouwopgaven - in Den Haag alleen al komen er 20.000 woningen bij – zal het stedelijke gebied nog verder 'verdichten'. Ook in Scheveningen-Haven, waar de waterkering landinwaarts omheen loopt en de bebouwing voor een belangrijk deel buitendijks ligt, staat van alles te gebeuren, waaronder woningbouw op het vrijgekomen terrein van de Norfolk-line. Omdat daarna alles weer voor lange tijd vastligt, moet Delfland daar dus bij zijn!

Beeld van het gebied over 10 jaar

Rond 2020 zijn de verouderde stedelijke gebieden en bedrijventerreinen gedeeltelijk vernieuwd en geherstructureerd. Schoon en vuil water zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden. Van het verharde oppervlak is 10-20 % afgekoppeld, waardoor de verontreiniging vanuit overstorten bijna gehalveerd is. De Vinexwijken zijn volledig gerealiseerd. Omdat de dynamiek laag is, zal dit gebied er niet zo heel anders uitzien dan in 2010. Vanwege de uitbreiding van het aantal inwoners is wel de vraag naar recreatieve mogelijkheden uitgebreid.

1.1.2 Wateropgaven 2010 - 2015

Waterkeringen

Voor de versterking van 'Zwakke' Schakel Scheveningen ligt een ontwerp klaar; dit zal in de planperiode worden uitgevoerd. Het hoogstedelijke karakter van het gebied betekent dat er veel functies op en rond de kades aanwezig zijn. Bij kadeverbeteringen moet hier rekening mee worden gehouden.

Waterkwantiteit

In Haagland moet nog ruimte gevonden worden voor het bergen van in totaal 325.000 m^3 water, hiervan zal in de planperiode in ieder geval 146.000 m3 gerealiseerd worden, waarmee in elke polder 80% van de benodigde berging aanwezig is. Daarnaast kan er meer berging worden gerealiseerd als zich unieke kansen voordoen. Het grootste deel van deze opgave ligt niet in het boezemland, maar in de lager gelegen poldergebieden. De polders waar we tot 2015 in ieder geval aan de slag gaan zijn: Veen- en Binkhorstpolder, Noordpolder, Plaspoel- en Schaapweipolder, Hoge Broekpolder, Polder Vrijenban, Delft-Oost, Delft-West, Delftse Wippolder.

In de polders is er een groot verschil tussen oud- en nieuwstedelijk gebied, globaal van vóór, respectievelijk na 1995. Nieuwstedelijk is onder andere Leidschenveen, Ypenburg en Wateringse Veld. In deze nieuwe wijken is al veel beter rekening gehouden met de waterproblematiek dan in eerder bebouwde omgeving. Maar ook hier is nog verbetering mogelijk en noodzakelijk. Bedrijventerrein Plaspoelpolder bijvoorbeeld is grotendeels verhard,

en er is weinig open water. In overleg met de gemeenten kan hier innovatief anders omgegaan worden met water.

Waterkwaliteit

Haagland is een dichtbebouwd, intensief gebruikt gebied waar relatief weinig ruimte is voor ecologie. De intensieve beroeps- en recreatievaart hebben grote invloed op de waterkwaliteit. De scheepvaart zal eerder toe- dan afnemen.

In Haagland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Westboezem. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.
In het dichtbebouwde gebied van Haagland is weinig ruimte om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland heeft daarom met de gemeenten afgesproken om in te zetten op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek door natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen als het gebied toch al op de schop gaat voor nieuwbouw of herinrichting. De oude grachten in de historische binnensteden krijgen geen natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, omdat dat niet past bij het historische karakter van het gebied. Delfland zal daar wel waterplanten laten staan, als dit de waterafvoer en scheepvaart niet belemmert.
Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de doelen van de KRW. Delfland maakt onder andere het gemaal Schoute in Scheveningen passeerbaar voor vis.

Waterketen

Werken aan de waterkwaliteit is in Haagland ook het zuiveren van afvalwater en het voorkomen van emissies vanuit riooloverstorten. Delfland is hierover in overleg met de gemeenten en de gemeenten nemen ook al maatregelen die tot de KRW-afspraken behoren. De laatste jaren heeft Delfland veel geïnvesteerd in de awzi's Houtrust en Harnaschpolder. Deze voldoen dan ook aan alle wettelijke eisen en vragen geen grote investeringen meer in de komende jaren. Het effluent van de zuiveringen gaat via een pijpleiding naar zee. Het wordt ver uit de kust geloosd, zodat de kwaliteit van het (zwem)water bij Scheveningen er niet onder lijdt.

In Delft komen afvalwaterstromen samen vanuit Schipluiden, Den Hoorn, Pijnacker, Berkel en Rodenrijs. Het is een verzamelpunt en daarmee een gevoelige plek in het afvalwatersysteem. Om de risico's bij calamiteiten te beperken komt er een zogenaamde calamiteitenleiding, de Tweede Delftleiding.

Overige taken

In Delft vindt een grote grondwateronttrekking plaats van circa 12 miljoen m^3 per jaar. Deze onttrekking heeft echter invloed op het grondwater in een veel groter gebied rondom Delft. DSM heeft al in 2005 aangegeven te willen stoppen met deze onttrekking. Zonder maatregelen zal dit in Haaglanden en in heel Delfland leiden tot grondwateroverlast, tot schade aan kades, en gebouwen. In de planperiode zal duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden en zal een begin gemaakt worden met de uitvoering ervan.

1.1.3 Synergiemogelijkheden en instrumenten

In oude én nieuwe wijken is innovatie belangrijk om de wateropgaven te kunnen realiseren. Delfland wil meedenken met gemeenten over de vraag hoe meer water tijdelijk vastgehouden kan worden op de plek waar het valt. De mogelijkheden worden bekeken in nauwe samenhang met het grondwaterbeleid (GGOR). Behalve afkoppelen van regenwater zijn er meer ideeën, bijvoorbeeld: groene daken, parkeerterreinen als waterplein, poreuze deklaag als verharding. Gemeenten zien zichzelf wel in staat om hun wateropgave te realiseren, zij het niet voor 2015. Dit komt doordat ze mede afhankelijk zijn van het meeliften met andere ontwikkelingen.

Juist in dit stedelijke gebied zijn de waterplannen een zeer goed middel om met de vier gemeenten in dit gebied afspraken te maken over de manier waarop de diverse wateropgaven gerealiseerd kunnen worden.

1.2 Westland

Met Westland bedoelen we in deze paragraaf: het Westlands glasgebied. Dat omvat het grondgebied van de gemeente Westland, het noordelijk buitengebied van Hoek van Holland (polder Nieuwland-Noordland) en het westelijke deel van de gemeente Midden-Delfland. In figuur 10.2 is dit gebied aangegeven.

Figuur 10.2 Westland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Het meest in het oog springend in het Westland is de glastuinbouw. Het hele gebied oogt als één grote kas. Verspreid in het gebied liggen elf kleine tot middelgrote woonkernen. De laatste jaren komen er ook steeds meer nieuwe bedrijventerreinen, zoals het bedrijventerrein Honderdland, Leehove en de uitbreiding van het bloemenveilingterrein in Honselersdijk.

Waterhuishoudkundig gezien bestaat het gebied voor een belangrijk deel uit zogenaamd boezemland; dit ligt vooral tegen de duinen aan. Oostelijker zijn er ook polders. Het Westland is dichtbebouwd, vaak langs historisch gegroeide lijnen. In de huidige tijd is deze structuur niet altijd meer logisch. Ze bezorgt de schaalvergroting in de glastuinbouw problemen. De inpassing van water kreeg in de tweede helft van de twintigste eeuw weinig aandacht. Water is niet erg prominent aanwezig in het gebied. De dichte bebouwing maakt het moeilijk om ruimte te vinden voor water of andere functies. Als er al ruimte beschikbaar komt, dan geldt de aloude wet van vraag en aanbod: grond/ruimte is schaars en dus duur.

Langs de Noordzeekust ligt een smalle zeereep. Deze heeft als belangrijkste functie het land te beschermen tegen de zee. Daarnaast zijn natuur en recreatie belangrijk. De doorgaande boezemverbindingen in het Westland, zoals de Gantel en de Zweth, zijn belangrijk voor de recreatievaart.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek van de glastuinbouw is hoog te noemen in vergelijking met andere functies als woningbouw. Kassen worden ongeveer elke 20 jaar vervangen. Dat gaat vaak gepaard met herstructurering en schaalvergroting.
Ontwikkelingen in stedelijk gebied en bij de bedrijventerreinen vinden op de korte termijn in hoog tempo plaats. De verwachting is echter dat dit tempo over een aantal jaren lager zal liggen. De dynamiek in bestaand stedelijk gebied is, met een herstructurering eens in de 50 á 100 jaar, veel lager.

Het gebied over 10 jaar

De gemeente Westland geeft in de Greenportvisie Westland 2020 haar kijk op de toekomst van het gebied. De gemeente gaat daarbij uit van een vitale glastuinbouw waar schaalvergroting nadrukkelijk aan de orde is, maar een deel van het glas maakt plaats voor woningen. In het buitengebied van Hoek van Holland zal naar verwachting over tien tot twintig jaar een substantieel deel van de glastuinbouw zijn verdwenen ten gunste van woningbouw.

De verwachting is dat er het komende decennium veel gebouwd gaat worden: rond 2020 zijn de bedrijventerreinen afgerond en de plannen van Ontwikkelingsmaatschappij ‘Het Nieuwe Westland’ (ONW) in het kader van de Greenportvisie uitgewerkt en uitgevoerd. De recreatieve structuur zal versterkt zijn met de uitvoering van de plannen voor de Zwethzone en de Poelzone, maar ook door de versterking en herinrichting van de kuststrook.

1.2.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Het project Zwakke Schakels Delflandse kust wordt afgerond. Voor de primaire keringen is er elke vijf jaar een toetsing. De zeewering zal tijdens de planperiode daarom opnieuw worden getoetst. In het oostelijke deel van het Westland ligt een aantal regionale keringen, waaronder veenkades, die ook in de lopende planperiode getoetst en mogelijk verbeterd zullen worden. In het kader van de veiligheid loopt er een studie naar mogelijke compartimentering van gebieden. Deze studie zal ook duidelijkheid scheppen over de status van de Maasdijk als waterkering.

Waterkwantiteit

De wateropgave in het kader van het NBW is zeer omvangrijk en bedraagt voor Westland in totaal 450.000 m^3 waterberging in de polders. Dit komt overeen met een oppervlakte open water van ongeveer 160 ha.
In het kader van ABC-Boezem loopt er een aantal projecten om boezemwateren te verbreden en de hoofdwaterstructuur te verbeteren. De verwachting is dat met deze projecten aan het einde van de planperiode in 2015 de opgave voor de boezem is gerealiseerd. Om de ambitie van 80% berging in alle polders in 2015 te realiseren zal er in de planperiode 180.000 m3 berging aangelegd moeten worden. Dit betreft de polders: Oude Lierpolder, Waalblok, Olieblok, Heen- en Geestvaartpolder, Oranjepolder, Dijkpolder (Poeldijk), Boschpolder, Zwartenhoek, Oudeland, Westmade, Oude Campspolder, Kralingerpolder, Dorppolder en de Groeneveldse polder.

De glastuinbouw is een grote watervrager. In het Westland bevindt zich nog relatief veel grondgebonden glastuinbouw, die nog veel gebruik maakt van oppervlaktewater voor begieting. Voor zover de glastuinbouwbedrijven eigen gietwaterbassins hebben die met regenwater gevoed worden, hebben deze bassins in droge zomers meestal onvoldoende capaciteit, waardoor men genoodzaakt is om over te schakelen op alternatieven, waaronder oppervlaktewater. De zomer van 2003 heeft laten zien dat dit inderdaad op grote schaal gebeurt. In droge perioden voert Delfland water aan vanuit het Brielse Meer (Voorne-Putten) voor peilhandhaving, doorspoeling en beregening van gewassen. Als het inlaatpunt bij het Brielse Meer bij lage rivierafvoeren gestremd raakt, is de zoetwateraanvoer in Delfland niet gegarandeerd. Daarom wordt gebruikers van zoet water geadviseerd om, zeker met het oog op de toekomst, hun afhankelijkheid van het oppervlaktewater (verder) te verkleinen. De Proeftuin-projecten in het kader van Kennis voor Klimaat onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering van de zelfvoorziening.

Waterkwaliteit

In het Westland bevindt zich circa tweederde van het KRW-waterlichaam Westboezem. Voor dit waterlichaam ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. Hoewel de ruimte in het Westland beperkt is, biedt de hoge ruimtelijke dynamiek mogelijkheden om de komende jaren een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Kanaalverbredingen, stedelijke ontwikkelingen en herstructureringen van glastuinbouwgebied zijn uitgelezen kansen om natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen past ook goed in de Greenportvisie en in de Groenvisie van de gemeente Westland. Deze plannen streven naar het versterken van de groenblauwe structuur, ten behoeve van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat.

De waterkwaliteit in het Westland is de laatste decennia verbeterd, maar heeft nog altijd veel te lijden van de emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de glastuinbouw. Daarbij is er een groot contrast tussen schone bedrijven, die in staat zijn om hun producten praktisch emissieloos te produceren, en vuile bedrijven, met vaak nog forse verontreinigingen lozingen op het oppervlaktewater.
Delfland verwacht dat de lozingen op het oppervlaktewater de komende jaren sterk zullen teruglopen. Dat heeft twee belangrijke reden: in de vorige planperiode zijn ook de laatste glastuinbouwbedrijven aangesloten op de riolering en awzi Nieuwe Waterweg is geschikt gemaakt voor het behandelen van afvalwater uit de glastuinbouw. Daarnaast is de wet- en regelgeving met betrekking tot emissies sterk in ontwikkeling, wat leidt tot strengere

emissienormen. De effecten daarvan zullen langzamerhand zichtbaar worden in een betere waterkwaliteit. Op de langere termijn heeft de oppervlaktewaterkwaliteit in het Westland de potentie om te voldoen aan alle waterkwaliteitsnormen.

Waterketen

Delfland werkt samen met de gemeenten aan het saneren van riooloverstorten en aan het verder terugdringen van de afvoer van regen- en grondwater via het riool, bijvoorbeeld door middel van afkoppelen.

1.2.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De verbreding van bestaande boezemwateren en de aanleg van nieuwe verbindingen bieden kansen om een groot aantal maatregelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn water te realiseren en het watersysteem robuuster te maken. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Ook met het terugdringen van rioolvreemd water en het verminderen van riooloverstorten snijdt het mes aan meerdere kanten tegelijk: het riool en de awzi's kunnen met minder capaciteit toe, het minder verdunde vieze water is efficiënter te zuiveren, en er komt minder vies water rechtstreeks in het oppervlaktewater.

Het waterplan van de gemeente Westland zal in de periode 2010 – 2015 worden uitgevoerd. Omdat het bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het glasgebied vaak om relatief kleinschalige projecten gaat, zal er nadrukkelijk samenwerking met de gemeente en de glastuinbouwsector worden gezocht om de kansen voor water in deze projecten optimaal te benutten. Dit gebied levert kansen om de wateropgave te realiseren door middel van innovatief meervoudig ruimtegebruik, met behoud van voldoende robuustheid en ruimte voor ecologie in het systeem.
Het glastuinbouwgebied in het buitengebied van Hoek van Holland zal op termijn helemaal voor woningbouw ontwikkeld gaan worden. De wateropgave krijgt ook hier in de planontwikkeling een prominente plek.

1.3 Midden-Delfland

Het gebied Midden-Delfland bevat natuurlijk de gemeente Midden-Delfland, maar het gebied is groter dan dat; ook het noordelijke buitengebied van Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hoort erbij (zie figuur 10.3).

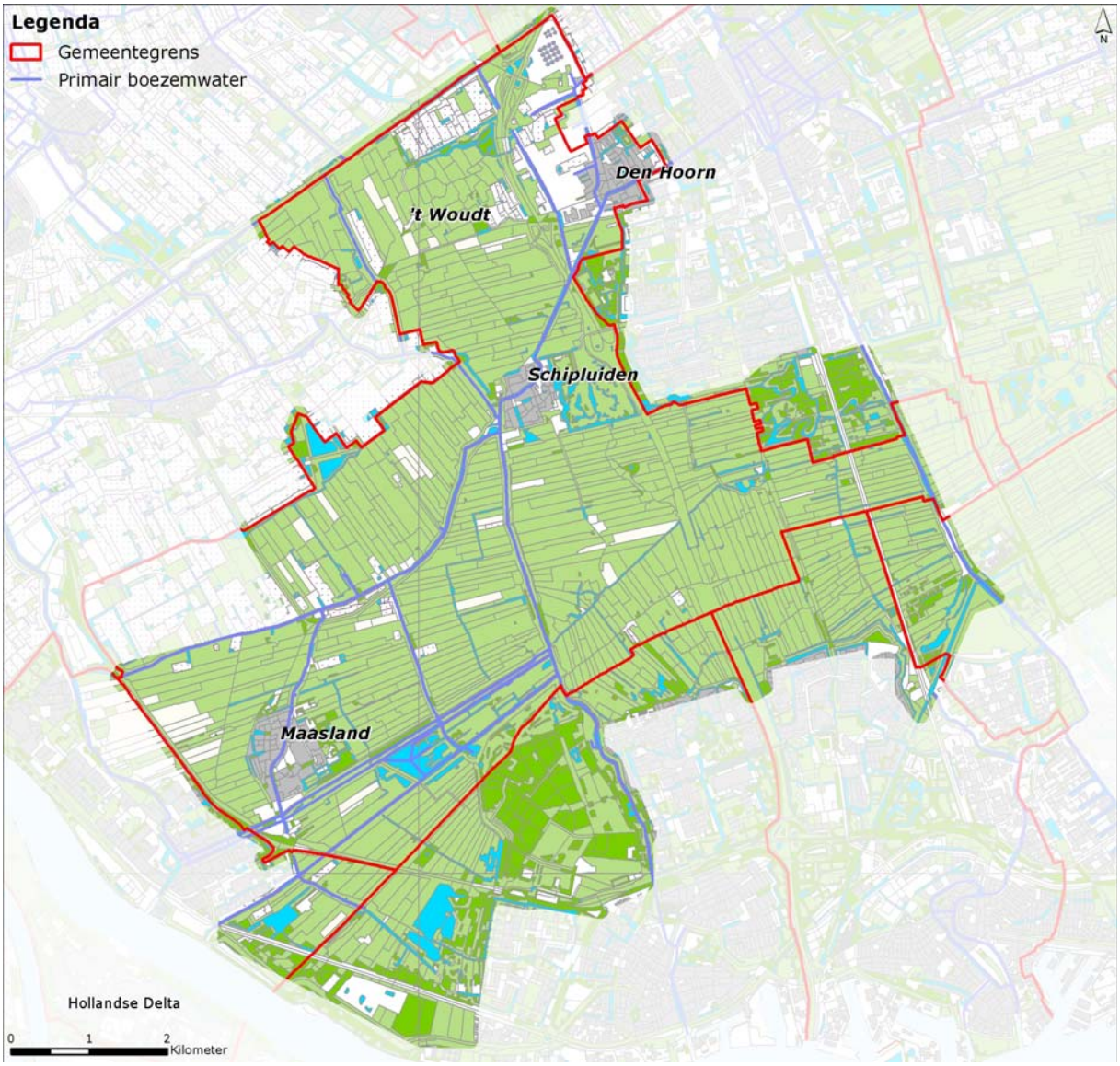

Figuur 10.3 Midden-Delfland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Midden-Delfland is een open en groen, typisch agrarisch cultuurlandschap, met de koe in de wei en kleinschalige recreatie op het land: fietsen en wandelen, vissen en varen. Het meest intensief is de recreatie dicht bij de grote steden, waar de zogenaamde 'recreatieve poorten' een overgang vormen naar het landelijke gebied. Grootschalige recreatievoorzieningen zoals pretparken zijn niet aan de orde.
De boezem is in dit gebied een in het oog springend element in het landschap door de hoge ligging ten opzichte van de laaggelegen polders. Fietsroutes en wegen lopen over dijken die van verre zichtbaar zijn. De verkaveling, met lange smalle kavels, is een cultuurhistorisch karakteristiek kenmerk.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek is laag in dit gebied. Het beleid is gericht op behoud van het typische polderlandschap, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'. Dit is ook het uitgangspunt bij het kadeverbeteringsprogramma: aanpassing en versterking van de kades moet de veiligheid op peil houden, met behoud van landschappelijke kwaliteit.

Er zijn plannen voor uitbreiding (100 ha) van natuur- en recreatiegebieden in het kader van het project Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS/A4). De voortgang hiervan is echter afhankelijk van de mogelijke verlenging van de A4 door Midden-Delfland. De Provincie Zuid-Holland voert de regie bij de uitvoering van IODS

Het gebied over 10 jaar

De lintbebouwing langs de kades en de karakteristieke verkaveling zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Water is duidelijk zichtbaar aanwezig in het gebied. De agrarische sector weet zich hier goed te handhaven en te ontwikkelen. Midden-Delfland is een wijds en open gebied met veel natte natuur: natuurvriendelijke oevers, een versterkte Groenblauwe Slinger, een ecologische verbinding van de Ackerdijkse Plassen naar de Vlietlanden en moeraszones in de Holierhoekse en de Noord-Kethelpolder. Water beidt recreatie mogelijkheden die passen bij de andere functies van het watersysteem. De 'recreatieve poorten' bij de steden zijn met elkaar verbonden, door een goede structuur van de recreatieve routes.
Bewoners voelen zich thuis in het gebied en voelen zich ermee verbonden, doordat er goed naar hen geluisterd is bij het maken en uitvoeren van de plannen. De verspreid liggende glastuinbouw is voor een groot deel gesaneerd.

1.3.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Van de vier grote kades rond de Commandeurspolder moeten er drieëneenhalf op de schop. Vanwege de lintbebouwing aan de dijk, de karakteristieke verkaveling en de bestaande natuurwaarden, is dit een ingrijpend project. De veiligheid staat voorop, en waar dat mogelijk is, worden cultuurhistorische en andere landschappelijke elementen behouden en versterkt. Het definitieve kadeverbeteringsplan is medio 2009 vastgesteld en wordt in de planperiode uitgevoerd.
Verder liggen er nog veel boezemkades in dit gebied. De boezemkades die bij de toetsing (2008/2009) zijn aangemerkt als te verbeteren, zullen voor een deel in de periode 2010-2015 worden aangepast.

Waterkwantiteit

De kwantiteitsopgave is in Midden-Delfland kleiner dan in andere deelgebieden. Dat komt doordat er weinig verhard oppervlak is en veel open water. De bergingsopgave in de polders bedraagt in totaal zo'n 175.000 m^3 water, in de planperiode moet hiervan ongeveer 100.000 m^3 worden gerealiseerd om tot een niveau van 80% van de totale benodigde berging in alle polders te komen. Het betreft dan vooral de polders: Dorppolder, Kralingerpolder en Oude Campspolder (die deels ook in het Westland liggen),Duifpolder. Commandeurspolder,

Dijkpolder Maasland (die deels ook in Maassluis ligt en een stedelijke ontwikkeling zal kennen). Een groot deel van deze opgave ligt in de polders waar ook glastuinbouw voorkomt. Ruimte voor waterberging is hier schaars en dus duur. Er moet bekeken worden of er goedkopere mogelijkheden zijn om te voldoen aan de waterbergingsopgave. Hierbij mogen andere belangen niet onevenredig belemmerd worden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsambitie voor Midden-Delfland is hoog. Het hele gebied is onderdeel van de Groenblauwe Slinger. De Holierhoekse en Zouteveensepolder en de (West)boezem zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Delfland wil de ruimte en de ruimtelijke dynamiek in Midden-Delfland gebruiken om een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Daarbij wordt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen zo veel mogelijk gecombineerd met de boezemverbredingen en kadeverbeteringen die in het gebied op stapel staan. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Commandeurspolder; daar worden bij de kadeverbetering meteen natuurvriendelijke oevers aangelegd.
Midden-Delfland is ook bij uitstek een aantrekkelijk gebied voor vis. Delfland wil hier de mogelijkheden voor vismigratie tussen de boezem en de polder vergroten. In de planperiode pakt Delfland de belangrijkste vismigratieknelpunten aan.

Met de agrariërs in Midden-Delfland zoekt het hoogheemraadschap naar mogelijkheden voor samenwerking in de vorm van groenblauwe diensten.

De uitstoot van nutriënten door de landbouw is een serieus probleem voor de waterkwaliteit. Het is in Midden-Delfland niet mogelijk om, binnen de kaders van het huidige mestbeleid, aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen. Delfland volgt in principe het landelijke mestbeleid, maar zoekt samen met de agrarische sector naar mogelijkheden om de emissie van meststoffen naar het oppervlaktewater op vrijwillige basis verder te reduceren. Dat gebeurt in zogenaamde nutriëntenpilots.

1.3.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De kadeverbeteringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt en uitgevoerd. Dat wil zeggen dat zo veel mogelijk samenhangende zaken in één keer met alle betrokken partijen in het gebied worden besproken en ingepast in verschillende plannen. Zo komt het project interactief tot stand, met inbreng van de bewoners, de gemeente en een landschapsarchitect en wordt technisch en financieel maatwerk geleverd. De sociale cohesie en betrokkenheid in het gebied is groot. Dat maakt goede communicatie extra belangrijk.

De waterkwantiteitsopgave in dit gebied kan mogelijk gerealiseerd worden met groen-blauwe diensten. Deze diensten kunnen het economische draagvlak in het gebied verstevigen en voor Delfland is deze methode financieel gunstiger dan het graven van extra open water. Tegelijk kan zo het landschap in stand gehouden worden. Voorwaarden voor blauwe diensten moeten vastgelegd worden in bestemmingsplan en legger. Omdat de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn, zou het inschakelen van een centrale coördinerende ‘gebiedsmakelaar’ een idee kunnen zijn. In de polders waar glastuinbouw voorkomt, ontstaat een dilemma bij het voldoen aan de wateropgave: wordt berging gecreëerd daar waar die nodig is – ‘tussen het

glas' – of waar het het goedkoopst is – 'in het gras'? Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden 'tussen het glas', zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd.

Zowel bij kadeverbeteringsprojecten als bij projecten die gericht zijn op de verbetering van de waterstructuur wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers meegenomen. Die zorgen onder andere voor verbetering van de waterkwaliteit.

1.4 Oostland

Met Oostland wordt in deze paragraaf bedoeld: het grondgebied van Berkel en Rodenrijs, de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Zie figuur 10.4.

Figuur 10.4 Oostland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Oostland is een gevarieerd gebied dat alles in zich heeft: het is groen, het is stedelijk en er is glastuinbouw. De diverse oude kleine dorpskernen zijn allemaal door de Vinexopgave fors gegroeid.

De groengebieden zijn natuur- en recreatiegebieden en weidegebieden. De meeste natuur- en recreatiegebieden zijn in de afgelopen twintig jaar aangelegd. De komende jaren zullen zij nog groeien, ten koste van de weidegebieden en verspreid liggende glastuinbouw.

De glastuinbouw is te vinden op verschillende plaatsen in Oostland: in Nootdorp (Noukoop), rond Pijnacker en aan de noordzijde van Berkel en Rodenrijs (Kleihoogt en Noordpolder). De samenstelling van het glas is in Oostland zeer divers: van zeer moderne nieuwe vestigingen in de Noordpolder, tot veel oudere kassen.

Ruimtelijke dynamiek

De aanleg van de Groenblauwe Slinger en de Vinexwijken zorgt nog zeker tot 2015 voor een hoge dynamiek in het Oostland. In de glastuinbouw is de vuistregel dat kassen een levensduur hebben van ongeveer twintig jaar. Vernieuwing gaat hier vaak samen met schaalvergroting. Ook de glastuinbouw geeft dus dynamiek in het gebied, zij het op een wat beperktere schaal dan de huidige stedelijke en groene ontwikkeling.

Groenblauwe Slinger
De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte die Midden-Delfland verbindt met het Groene Hart. Dit gebied groeit de komende jaren uit tot een waterrijk natuurgebied van ongeveer 20.000 ha; een gebied met een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Het nieuwe gebied voorkomt dat Den Haag en Rotterdam samenklonteren tot één verstedelijkt gebied.

In het Oostland komen grote delen van de Groenblauwe Slinger te liggen. Het gaat om de volgende zones:

- de Bergboezem Berkel en de polder Oude Leede,
- de Zuidpolder van Delfgauw,
- de Groenzone,
- Balij-Bieslandse Bos,
- Akkerdijksche polder en
- Polder Schieveen.

In bijna al deze gebieden gaan inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden. De beschikbare ruimte hiervoor is schaars. In Balij-Bieslandsebos zijn onderdelen al ingericht en in de Akkerdijksche polder is al een plassengebied aanwezig (Ackerdijkse Plassen).

Het gebied over 10 jaar

De Groenblauwe Slinger loopt ononderbroken van Maassluis tot aan het Groene Hart. Er is een netwerk van fiets-, ruiter- en wandelpaden. Het grasland is goeddeels omgezet in natuur. De nieuwe Vinexlocaties zijn gereed. Het glasgebied wordt geherstructureerd op die plekken waar het verouderd is.

1.4.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Er zijn veel boezem- en polderkades in het gebied. Vanwege de ondergrond zijn veel van deze keringen in de Beleidsregel Veendijken aangemerkt als veenkade. De keringen langs het binnenboezemsysteem van Berkel en Rodenrijs zijn in 2008 onderzocht. De kades die hieruit naar voren komen als 'te verbeteren' en de keringen die bij de algemene toetsronde zijn afgekeurd, zullen voor een deel in de planperiode worden verbeterd.

Waterkwantiteit

Uit de ABC-studies is een grote bergingsopgave naar voren gekomen, in totaal circa 400.000 m^3. Dat betekent een ruimtebeslag van ongeveer 130 ha. Voor de periode tot 2015 zal er ca 150.000 m^3 moeten worden gerealiseerd om tot het niveau van 80% van de totaal benodigde berging te komen. Dit betreft opgaven in de Zuidpolder van Delfgauw, polder Schieveen (westelijk deel), Polder Berkel en de polder van Biesland.

De meeste polders in dit gebied zijn in het kader van ABC-Delfland al in een vroeg stadium – in 2001-2002 – onderzocht, vanwege de regelmatige overlast die optrad bij hevige regenval. In 2008 is in een groot deel van het gebied een watergebiedsstudie uitgevoerd. Samen met de al bekende resultaten uit de ABC-studies en de KRW-opgave zijn de gegevens omgezet in peilbesluiten en uitvoeringsmaatregelen.

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een bypass gemaakt voor de Pijnackerse vaart. Met deze bypass wordt het teveel aan water uit de kern van Pijnacker afgevoerd via een alternatief tracé op polderniveau in plaats van het rechtstreeks in de boezem te pompen.

Waterkwaliteit

In het Oostland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Polder Berkel. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.
Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt de komende jaren zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de KRW. Voor de Oostboezem en Polder Berkel is dat niet mogelijk. De ruimte ontbreekt daar om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland en gemeenten zetten voor deze waterlichamen in op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek: natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanleggen als het gebied toch op de schop gaat. Zo realiseert Delfland een deel van de KRW-opgave bij het aanleggen van Bergboezem Berkel, die deel uitmaakt van de Groenzone.

In het Oostland liggen drie waterparels: Ackerdijksche Plassen, de Scheg en Polder Schieveen. Delfland stemt het waterbeheer in deze gebieden zo veel mogelijk af op de bestaande en potentiële natuurwaarden.

Waterketen

In de komende jaren zal in het Oostland de hoeveelheid verontreinigingen in het water geleidelijk minder worden. Dit komt doordat inmiddels het hele buitengebied is aangesloten op de riolering (of een IBA) en door de steeds strengere wet- en regelgeving voor de emissie van verontreinigingen vanuit de glastuinbouw.

1.4.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De opgaven in het gebied zijn groot, vooral op het gebied van waterberging. De gemeentelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument, omdat daarmee in een vroeg stadium wordt nagedacht over het plaatsen van de opgaven in diverse ontwikkelingen. Juist doordat er veel gebeurt kunnen de grote opgaven hier een plek krijgen en kan een groot deel van de kwantitatieve opgave ingevuld worden in de ontwikkelingen zelf, zonder dat Delfland trekker is.

Bij de ontwikkeling van de groene gebieden heeft Delfland een iets andere rol. Hier zoekt het waterschap meer de participatie in projecten, waarbij onderdelen door Delfland getrokken kunnen worden. Dit gebeurt vooral in die gebieden waar een grote opgave voor Delfland kan worden ingevuld. Denk aan de Bergboezem van zowel de polder Berkel als de Zuidpolder van Delfgauw. In deze groenprojecten kan tegelijk de KRW-opgave gestalte krijgen.

In 2009 zal in Oostland een pilot ‘gebiedsgericht werken’ gaan lopen. Het is de bedoeling dat de verschillende projecten en processen van Delfland in dit gebied beter op elkaar afgestemd gaan worden. Hiervoor zal een nog nauwere afstemming met de gemeenten worden gezocht.

1.5 Waterweg

De Waterweg omvat het stedelijke gebied van Rotterdam vanaf Delfshaven tot en met Hoek van Holland. Hierin liggen de Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven, Overschie en Hoek van Holland, de bedrijventerreinen Spaanse Polder en Oost-Abtspolder en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Figuur 10.5 brengt dit deelgebied in beeld.

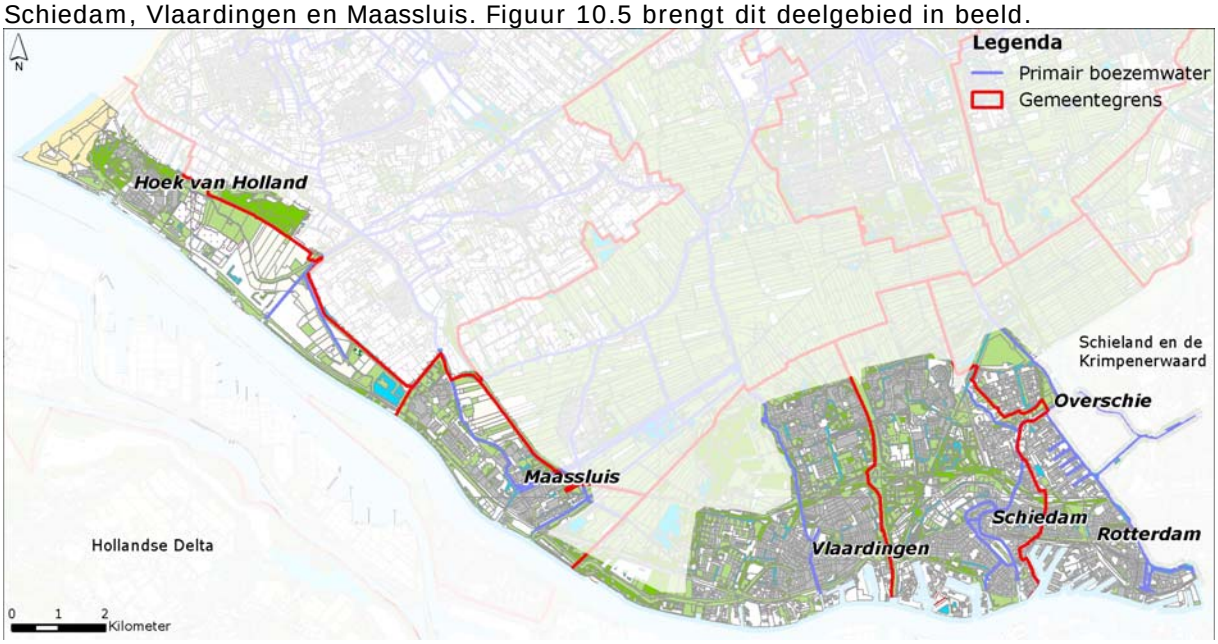

Figuur 10.5 Waterweg

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

De Waterweggemeenten zijn oud stedelijk gebied dat direct grenst aan de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg. De oude kernen liggen vaak hoog, op het niveau van de boezem. Ze zijn in de loop van de twintigste eeuw uitgebreid in alle richtingen en hebben veel verhard oppervlak. De meeste nieuwere wijken zijn in lagergelegen polders gebouwd. Binnen dit stedelijke lint zijn alleen ten oosten en ten westen van Maassluis nog groene gebieden van enige omvang te vinden. Deze gebieden hebben vooral een recreatieve functie, maar deels ook een agrarische.

Er is slechts een relatief kleine hoeveelheid oppervlaktewater in het Waterweggebied. Dat dit niet tot overlast leidt is het gevolg van de overstortbemaling in al deze gemeenten is: bij hevige regenval wordt het water uit de riolering met een grote capaciteit op de Nieuwe Waterweg gepompt. In dit systeem zijn oppervlaktewater en riolering dus nauw met elkaar verweven, zodat er ook wel eens rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt, en er anderzijds veel regenwater en oppervlaktewater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd.

In dit gebied is de primaire waterkering, de Delflandse dijk, belangrijk. Deze deltadijk is in de jaren ’70 van de vorige eeuw aangelegd, en beschermt het achterliggende gebied tegen het water van de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas. Op veel plaatsen liggen bedrijventerreinen of havens buitendijks, zodat de dijk niet altijd direct aan het water grenst en visueel ook niet overal als zodanig herkenbaar is. De oorspronkelijke primaire kering, de Maasdijk, ligt iets verder landinwaarts en is nu een secundaire kering.

Ruimtelijke dynamiek

De komende jaren gaat er veel gebeuren in het gebied. Veel na-oorlogse wijken en bedrijventerreinen worden geherstructureerd. Omdat de steden ook nieuwe woningen moeten bouwen, is verdere verdichting van de stad aan de orde, met verdere verharding als gevolg. Herstructurering vindt meestal in kleine stapjes plaats. Dat maakt het moeilijk om een logisch, samenhangend watersysteem op te bouwen. Ruimte voor water zal vooral aan de randen van de oude bebouwde gebieden gezocht moeten worden. De problematiek is hier zeer vergelijkbaar met die in Haagland (paragraaf 10.1.1).

Grotere kansen voor ‘ruimte voor water’ liggen bij de uitbreidingswijken. Rotterdam en Vlaardingen hebben in hun algemene visie voor de toekomst aangegeven dat de wateropgave kan worden ingepast bij het invullen van de stedelijke bouwopgave.

Veel van de buitendijkse oude bedrijventerreinen zullen in de komende decennia omgevormd worden tot woongebieden aan het water. Aandachtspunt hierbij is de veiligheid tegen overstromingen in deze gebieden in relatie tot de functies die er worden ontwikkeld.

Hoek van Holland heeft de ambitie om hét evenementenstrand van Nederland te worden en heeft daarom behoefte aan een betere ontsluiting. Verder wordt het bedrijventerrein er

vernieuwd en worden er nieuwe woningen gebouwd. De bevolking van Hoek van Holland kan daardoor groeien van 9.000 naar 15.000 inwoners.

Het gebied over 10 jaar

Hoek van Holland heeft een tweede ontsluitingsweg, het spoor is doorgetrokken naar het strand en is omgevormd tot lightrail. De glastuinbouw heeft er plaatsgemaakt voor woningbouw en vernieuwing van het bedrijventerrein.

Qua ruimtebeslag zijn de recreatiegebieden niet dominant; wel zijn ze erg belangrijk voor de leefbaarheid van de aangrenzende woongebieden. Uit de Oranjebuitenpolder en gedeeltelijk ook uit de Bonnenpolder is de agrarische activiteit verdwenen om plaats te maken voor recreatie en natuur. Hierdoor wordt de ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland versterkt. Ook in het Maassluise deel van de Dijkpolder (ten zuiden van de A20) hebben woningen de plaats ingenomen van agrarische activiteit.

1.5.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

In de planperiode worden de dijkvakken verbeterd die in de derde toetsronde van de primaire keringen (2008/2009) als onvoldoende zijn beoordeeld. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is de Harwichknoop in Hoek van Holland. Dit is een zeer complexe situatie met veel verschillende verkeersstromen op een klein oppervlak.

Er loopt een zogenoemde compartimenteringsstudie voor het gebied van dijkring 14, waartoe Delfland geheel behoort. Uit deze studie zal moeten blijken welke status de Maasdijk zal krijgen. In afwachting van de resultaten van deze studie behoudt de Maasdijk zijn huidige status. De status van de dijk is bepalend voor de normen waaraan hij moet voldoen.

Het buitendijks bouwen staat in de komende jaren in de belangstelling. De provincie Zuid-Holland is bezig om hiervoor beleid op te stellen. Dat zal onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk maken. Voor Delfland gaat het hier dan vooral om de buitendijkse gebieden langs de Nieuwe Waterweg; dit zijn voormalige haventerreinen waarvan er veel een woonbestemming krijgen.

Waterkwantiteit

De waterbergingsopgave is voor het Waterweggebied relatief klein, in totaal 150.000m^3, hoewel er weinig oppervlaktewater is. Dat komt door de gemeentelijke overstortbemaling die op veel plekken plaatsvindt. Delfland heeft er geen bezwaar tegen dat de gemeenten bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave (maximaal 125 m^3 per hectare) in te vullen. Als overstortbemaling in stedelijk gebied om enigerlei reden niet

langer kan worden ingezet blijft de gemeente verantwoordelijk om de stedelijke bergingsopgave van 325 m^3 per hectare op een andere manier te realiseren.

Voor het invullen van de wateropgave kijkt Delfland vooral naar de capaciteit van watergangen en gemalen. Door het gescheiden houden van oppervlaktewater en riolering ontstaat er een betere structuur. Bij het verbeteringen van de riolering door het realiseren van een gescheiden stelsel komt er meer hemelwater in het oppervlaktewater. Dat leidt tot een extra opgave.
De bergingsopgave tot 2015 bedraagt ca 80.000 m^3 water, er vanuit gaande dat er in het systeem geen grote wijzigingen optreden. Met de realisatie van deze 80.000 m^3 berging komen we in alle polders tot invulling van ca 80% van de totale berging die nodig is. De opgave tot 2015 is vooral gelegen in de Oost-Abtspolder, Oud-Mathenesse, polder Spangen, polder Schiedam Oost en polder Schiedam West, Sluispolder, Dijkpolder (Maasland), Oranjebuitenpolder (in samenhang met de Oranjepolder in het Westland), opspuiting Buien Nieuwland en de Lange Bonnen.

De capaciteit van gemaal Krimsloot in Hoek van Holland is al vergroot. Door de overname van het waterkwantiteitsbeheer in Schiedam en Vlaardingen (2008) zullen de inspanningen van Delfland voor beheer en onderhoud toenemen.

Waterkwaliteit

In het Waterweggebied ligt een klein gedeelte van de waterlichamen Westboezem en Oostboezem. Voor deze waterlichamen als geheel ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. In het stedelijke gebied langs de Nieuwe Waterweg is de ruimte beperkt. De ruimte die er is wordt benut voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en verder wordt er ingezet op het meelopen met ruimtelijke ontwikkelingen om de KRW-inrichtingsopgave te realiseren.
Om de mogelijkheden voor vismigratie tussen de Nieuwe Waterweg en Delflands boezem te vergroten pakt Delfland drie belangrijke vismigratieknelpunten aan: gemaal Zaaijer, gemaal Parksluizen en het Schiegemaal worden vispasseerbaar gemaakt.
De Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder krijgen in de toekomst mogelijk de status van waterparel als bij de ontwikkeling van deze gebieden de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt ingepast (PEHS).

In het kader van de waterplannen staan diverse maatregelen op stapel om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verder ontkoppelen van riolering en watersysteem.

Waterketen

Langs de Nieuwe Waterweg liggen twee awzi's: De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Voor de awzi De Groote Lucht heeft Delfland samen met de gemeenten een optimalisatiestudie uitgevoerd. De resulterende maatregelen voeren gemeenten en Delfland uit in de planperiode, wat zorgt voor een forse kostenbesparing voor alle partijen.
Ook voor awzi Nieuwe Waterweg staat een optimalisatiestudie op stapel.

1.5.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De onduidelijke status van de Maasdijk veroorzaakt een lastige situatie. Voor het lekenoog heeft de dijk geen functie omdat bij hoogwater de Delflandse dijk het water zal tegenhouden. Toch is de Maasdijk van belang. Dit moet Delfland goed duidelijk maken aan derden. Ook vanuit de cultuurhistorie en als landschappelijk element is de Maasdijk waardevol.

Bij het aanleggen en inrichten van water in de ecologische verbindingszone bij De Bonnen worden zeker natuurvriendelijke oevers aangelegd. Als dat kan gebeurt dit op meerdere plaatsen.

In de dichtbebouwde stedelijke gebieden kan de wateropgave niet gehaald worden zonder innovatie. In dichtbebouwd stedelijk gebied is het realiseren van waterpleinen een kansrijke innovatie (zie kader). Ook groene daken en waterberging onder wegen of in kelders kunnen een bijdrage leveren. Het uitgangspunt van Delfland is dat het water zoveel mogelijk zichtbaar moet blijven. Want het is met water als met een geliefde: uit het oog, uit het hart. Bij onderhoud en beheer geeft ondergrondse waterkering extra werk en soms ook extra kosten. Zichtbaar water vergroot de belevingswaarde ervan, houdt de ‘sense of urgency’ bij burgers levend en is in de meeste gevallen onderhoudsvriendelijker. Waar het kan en waar ruimte is, wordt open water aangelegd.

Waterplein
Een aangenaam stadsplein met spelende kinderen verandert door een flinke regenbui tijdelijk in een waterspeelplaats. Het regenwater kan zich er verzamelen, zakt weg in de bodem en verdwijnt in een rustig tempo in het (gescheiden) riool. Bij de inrichting van het plein kan met de natte perioden rekening worden gehouden door waterproof meubilair of speeltoestellen te plaatsen.

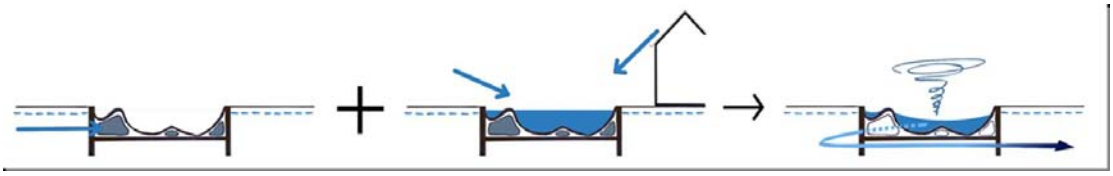

Figuur 10.6: schets van een waterplein

Kostenverdeling en Raamplannen Watertoets in de gemeente Pijnacker-Nootdorp

Inleiding
In het waterplan voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp uit 2005 is door de gemeente en het hoogheemraadschap afgesproken dat er raamplannen watertoets zouden worden opgesteld. In 2005 is hiermee gestart voor de kern Nootdorp. Dit plan is direct meegenomen in het waterplan als concrete uitvoeringsmaatregel, met bijbehorende kosten. De raamplannen, voor de kernen Delfgauw en Pijnacker liggen nu ter vaststelling voor. Het raamplan voor het gehele buitengebied is in de afrondende fase en zal met het nieuw op te stellen waterplan worden vastgesteld.

Doel van het raamplan
De raamplannen hebben als primair doel de noodzakelijke maatregelen voor de wateropgave voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp die volgen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW*) ruimtelijk* een plek te geven binnen de diversen delen van de gemeente.

Hiermee kan het raamplan als onderlegger worden gebruikt voor de watertoets bij ruimtelijke plannen binnen Pijnacker-Nootdorp. Hierbij wordt één van de onderdelen van de watertoets vergemakkelijkt. Voor conserverende plannen of kleine ruimtelijke ontwikkelingen in het bestaande stedelijk gebied kan verwezen worden naar het raamplan om 'geen' water te hoeven meenemen. Voor nieuwe ontwikkelingen is het direct duidelijk wat de kwantitatieve wateropgave is.

Uitgangspunten voor de raamplannen

De wateropgave
De wateropgave vanuit het NBW wordt door Delfland bepaald in het programma ABCDelfland. Inmiddels is voor alle polders in de gemeente Pijnacker-Nootdorp een ABC-studie uitgevoerd en daarmee de wateropgaven bekend. Bij de start van de raamplannen was dit nog niet het geval, iets dat enige vertraging met zich mee heeft gebracht.

De ABC studies gaan echter verder dan de afspraken in de raamplannen. Worden in de raamplannen alleen de waterbergingen in ogenschouw genomen die voor Delfland een zogenaamde tweede fase maatregel zijn, in de ABC-studies worden ook hydraulische knelpunten en eerste fase maatregelen onderscheiden. Eerste fase maatregelen zijn maatregelen die bijvoorbeeld voortkomen uit het historisch bergingstekort (een tekort ten opzichte van de voorheen geldende normen, van voor 2001) en technische maatregelen die de aan- en afvoer van het water kunnen verbeteren. Deze maatregelen dienen op korte termijn (binnen vijf jaar) uitgevoerd te worden en zijn geheel voor rekening van Delfland. De tweede fase maatregelen hebben vaak een ruimtelijke component en hebben een langere realisatietermijn.

De verantwoordelijkheden en de kosten
Voor deze tweede fase maatregelen is in het Waterkader Haaglanden afgesproken dat er een gedeelde verantwoordelijkheid ligt voor gemeente en hoogheemraadschap. Ook de gemeente Pijnacker-Nootdorp hanteert dit Waterkader Haaglanden als basisafspraak om te komen tot een verdeling van kosten en lasten om de wateropgave in haar gemeente in te vullen.

Als principe is uitgegaan van een verdeling dat de gemeente er voor zorg draagt dat de gronden voor de waterberging ter beschikking komen, terwijl het hoogheemraadschap voor de realisatie van de waterberging zorgt. Hierop zijn uitzonderingen denkbaar, zoals wanneer de verhouding van de kosten scheef loopt, wanneer er sprake is van

CONCEPT

andersoortige objecten, zoals de bouw van een gemaal of als er andere partijen bij betrokken zijn.

Voor nieuwe ontwikkelingen (nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen etc) wordt er vanuit gegaan dat deze ontwikkeling zelf zorgdraagt voor voldoende waterberging in het gebied. In een enkel geval wordt een kleine extra opgave geformuleerd om een tekort van elders te compenseren, omdat daar geen mogelijkheden werden gezien.

Voor elk raamplan is een rapport opgesteld. Dit rapport heeft een sterk technisch karakter en geeft veel achtergrondinformatie over het waterhuishoudkundig systeem. De hierna volgende beschrijving van de gebieden en de maatregelen is gebaseerd op deze rapporten. De rapporten zijn ook in te zien op het gemeentehuis respectievelijk het gemeenlandshuis van Delfland.

Overige afspraken
Over de uitvoering van de maatregelen moeten nog nadere afspraken gemaakt worden: wie is verantwoordelijk voor de uitvoering, hoe worden kosten verrekend, hoe wordt er omgegaan met eventuele mee- en tegenvallers, hoe informeert de ene organisatie de andere over belangwekkende ontwikkelingen. Dit zijn operationele afspraken die nog gemaakt moeten worden, maar over het algemeen niet onderhevig zijn aan bestuurlijke besluitvorming.

CONCEPT

Kostenverdeling Delfland – Pijnacker-Nootdorp

Voor een aantal maatregelen zijn afspraken gemaakt over de kostenverdeling met de gemeente Pijnacker-Nootdorp. De genoemde maatregelen komen uit de vastgestelde ABC studies. Het aanlegen van de Watergangen in Emerald en Industrieterrein Ruyven en de aanleg van Gemaal Ruyven komen voort uit het raamplan voor de kern van Delfgauw. Deze maatregelen zijn nog niet vastgesteld, er is wel een kostenverdeling afgesproken. Voor de genoemde projecten wordt nog geen krediet aangevraagd, het gaat alleen om de procentuele kostenverdeling met de gemeente. De projecten waarvoor de afspraken gelden staan hieronder met een korte project beschrijving genoemd. De tabel geeft een korte samenvatting van de afspraken.

1. **Berging Laakbos**
   Bij de inrichting van het Laakbos wordt een waterberging van 16.000 m³ aangelegd. Dit project is in voorbereiding. Met de uitvoering van dit project wordt een groot deel van de wateropgave voor de polder Nootdorp ingevuld.

   De grond voor dit project wordt ingebracht door de Dienst Landelijk Gebied (DLG). De DLG neemt ook de uitvoering van het project voor zijn rekening. Voor de uitvoering van het project draagt Delfland bij aan de kosten voor de inrichting.

2. **Watergangen Emerald en Industrieterrein Ruyven & Gemaal Ruvyen**
   Het verbreden van verschillende watergangen is onderdeel van de ruimtelijke ontwikkeling in het gebied. Door het verbreden van de watergangen wordt het open wateroppervlak in het gebied aanzienlijk vergroot. Naast het verbreden van de watergangen moet de capaciteit van het gemaal worden aangepast van 10 m³ per uur naar 21,25 m³ per uur om bij de toekomstige gebruiksfunctie te blijven voldoen.

   Beide maatregelen zijn nog niet in de ABC studie vastgelegd, maar zijn een uitwerking van het raamplan voor de kern van Delfgauw. Voor de aanleg van de watergangen heeft de gemeente de grond ingebracht. Conform de afspraken in Water Kader Haaglanden zal Delfland de kosten voor de inrichting van de watergangen op zich nemen.

   De kosten voor het nieuwe gemaal worden door de gemeente en Delfland gedeeld (50%-50%)

3. **1e fase waterberging Industrieterrein Boezem**
   Bij uitbreiding van het bedrijventerrein de Boezem is extra water gegraven ter compensatie voor het tekort op het oudere bedrijventerrein.

   Conform de afspraken in Water Kader Haaglanden zal Delfland de kosten voor de inrichting van de watergangen op zich nemen.

4. **Stuwen Nootdorp**
   Om gebruik te maken van de berging in de verschillende peilvakken worden een aantal (automatisch bewegende) stuwen geplaatst. Hiermee wordt tevens afwenteling naar lager gelegen peilvakken voorkomen. Deze maatregel is vastgesteld in het Raamplan voor de kern Nootdorp.

   Gezien de vele 1e fase maatregelen die Delfland in het buitengebied van de gemeente uitvoert,. neemt de gemeente de kosten voor de stuwen in Nootdorp geheel voor haar rekening.

5. **Duiker Molenweg, Nootdorp**
   De duiker onder de Molenweg dient te worden vergroot. Ook is de duiker bouwkundig in een slechte staat.

CONCEPT

Het vergroten van de duiker is een taak van Delfland. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid over de bouwkundige staat van de duiker. In overleg met de gemeente is overeengekomen dat Delfland 40% en de gemeente 60% van de kosten betaalt.

6. Gemaal en aflaat Keijzershof

Voor de nieuwe stedelijke uitbreiding is er een nieuw peilbesluit opgesteld voor Pijnacker-Zuid. (peilvak IV). Het gemaal Overgauwseweg is technisch niet in staat om het peil uit het nieuwe peilbesluit te bemalen bovendien voldoet de capaciteit niet meer.
De gemeente betaalt een deel van de kosten voor het nieuwe gemaal, vanwege het nieuwe peilbesluit en de stedelijke uitbreiding. Het nieuwe gemaal wordt gebouwd naast de Plas van Buysen en voert het water af op de aan te leggen bypass van de Pijnackerse Vaart.

De kosten voor het nieuwe gemaal en aflaat worden door de gemeente en Delfland gedeeld (60%-40%)

7. Pandscheiding Plas van Buysen

Door de bouw van het nieuwe gemaal en aflaat Keijzerhof naast de Plas van Buysen, heeft de Plas van Buyen nog nauwelijks bergend vermogen. Dit is waterhuishoudkundig erg ongewenst. Om het bergend vermogen in de Plas van Buysen te behouden wordt het gemaal en de Plas fysiek gescheiden.

In overleg met de gemeente is overeengekomen dat kosten voor de pandscheiding door de gemeente en Delfland worden gedeeld (50%-50%).

8. Berging Kern Pijnacker / Boezem

Om het bergingstekort van het bestaand stedelijk gebied van Pijnacker op te lossen wordt een berging aangelegd ter hoogte van het bedrijventerrein De Boezem. Bij een kritisch peilstijging zal water vanuit de hoofdwatergang in deze berging stromen. In de berging kan ca 18.125 m^3 aan water worden geborgen.

De kosten voor de aanleg van de waterberging wordt door de gemeente en Delfland gedeeld (50%-50%)

9. Bergingopgave Zuidpolder van Delfgauw

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een waterberging gerealiseerd van 215.000 m^3. Naast deze berging is er nog een opgave van 10.000m^3 in de Droogmakerij in de Zuidpolder van Delfgauw.

De berging maakt onderdeel uit van de Groenblauwe slinger. De provincie is eigenaar van de grond. De gemeente betaalt de gebruikvergoeding aan de provincie, brengt de grond in voor het nieuwe gemaal en de betaalt de kosten voor het omleggen van de riolering. Daarnaast zal de gemeente in de Zuidpolder van Delfgauw grond ter beschikking stellen om de bergingsopgave te realiseren. Voor beide projecten zal Delfland de inrichting van de waterbergingen voor zijn rekening nemen.

CONCEPT

Kosten verdeling 2e fase projecten in Pijnacker-Nootdorp	Delfland x 1000	Gemeente x 1000	
1. Berging Laakbos	263		Geen grondverwerving, uitvoering door DLG maatregel uit: ABC Maatregel cluster 3
2. Watergangen Emerald en Industrieterrein Ruyven	207		Is door gemeente uitgevoerd, kosten moeten nog worden verrekend. maatregel uit: Raamplan Delfgauw
Gemaal Ruyven	800*	800*	50% HHD / 50% gemeente maatregel uit: Raamplan Delfgauw
3. 1e fase waterberging Industrieterrein Boezem	500*		maatregel uit: Raamplan Pijnacker
4. Stuwen Nootdorp		200*	maatregel uit: Raamplan Nootdorp
5. Duiker Molenlweg, Nootdorp	300*	450*	40% HHD / 60% gemeente Grootonderhoud
6. Pandscheiding Plas van Buysen	150*	150*	50/50%, gemeente realiseert maatregel uit: ABC Maatregel cluster 11
7. Gemaal en aflaat Keijzershof	1.500*	1.000*	60% HHD / 40% gemeente maatregel uit: ABC Maatregel cluster 11
8. Berging Kern Pijnacker / Boezem	1.850*	1.850*	50% HHD / 50% gemeente maatregel uit: ABC Maatregel cluster 11
9. Bergingopgave Zuidpolder van Delfgauw	PM	PM	Gemeente neemt de kosten voor gebruiksvergoeding, grondverwerving sloten in de droogmaking, omleg riolering en grondverwerving voor het gemaal voor haar rekening neemt. maatregel uit: ABC maatregel Zuidpolder van Delfgauw

* kosten op basis van kentallen

CONCEPT

Raamplan Kern Pijnacker

Karakteristiek van het gebied
De kern van Pijnacker ligt in twee polders, de Oude Polder van Pijnacker (inclusief Droogmaking) en de Nieuwe of Drooggemaakte Polder (noordelijk deel van het dorp). Beide polders voeren het water af in westelijke richting via de Pijnackerse Vaart naar Delft.

De Oude Polder van Pijnacker is voor verreweg het grootste deel bebouwd, of wordt dat binnen enkele jaren. De meest voorkomende functies zijn glastuinbouw, stedelijk gebied en bedrijventerrein. Alleen het meest oostelijke puntje van de Droogmaking is grotendeels groen en ligt binnen de Groenzone Pijnacker-Berkel. Door deze ontwikkeling zal het groene karakter van het gebied versterkt worden.

De Nieuwe of Drooggemaakte Polder is in het zuidwestelijk deel bebouwd door het stedelijk gebied van Pijnacker. Het oostelijke deel (grofweg ten oosten van de spoorlijn) is voor een groot deel groen en bestaat uit het Balijbos. Alleen de randen (Nieuwkoopseweg en Katwijkerlaan) zijn bebouwd en daar komt ook glastuinbouw voor.

Maatregelen per gebied

CONCEPT

<u>Oude Polder van Pijnacker (incl Droogmaking)</u>

Peilvak I
Peilvak I is het hoofdpeilvak van de polder. Dit ligt grofweg van de grens met de Nieuwe of Drooggemaakte polder in het noorden tot aan de Oranjelaan in het zuiden (grens met Koningshof), ook loopt het peilvak I van oost naar west door de hele polder, dus van het glastuinbouwgebied in het oosten (Molenlaan/Strikkade) tot aan de Overgauwseweg. De gehele oude kern van het dorp ligt hier dus in.

Opmerkelijk is dat ondanks een over het algemeen redelijke drooglegging, de maximaal toelaatbare peilstijging in dit peilvak zeer beperkt is. Gecombineerd met weinig oppervlaktewater in het centrum, is de bergingscapaciteit in dit peilgebied erg laag. De maximaal toelaatbare peilstijging wordt beperkt door drie locaties. Dit zijn een aantal percelen aan de Vlielandseweg, een perceel bij het gemaal van de Droogmaking aan de Molenlaan en het bergbezinkbassin in het centrum van het dorp. In de studie van Oranjewoud en in de ABC studie is uitgegaan van 20 cm maximaal toelaatbare peilstijging. Omdat dit een zeer beperkte peilstijging is, waardoor de berging van water heel veel oppervlak gaat vergen, is er in meer detail gekeken naar de mogelijkheden. De gemeente heeft maaiveldmetingen laten doen bij de laaggelegen percelen en ook is er nauwkeuriger gekeken naar de overstortdrempel van het bergbezinkbassin. Hieruit blijkt dat een aantal weilanden ten oosten van Klapwijk Noord erg laag liggen langs de watergangen. Als deze weilanden iets worden opgehoogd kan een peilstijging van 23 cm zonder problemen worden geaccepteerd. Deze peilstijging wordt dan ook verder als maatstaf gebruikt.

De voorgestelde maatregelen in het kader van het raamplan zijn de volgende:
- Ophoging van de weilanden ten oosten van Klapwijk Noord om de peilstijging van 23 cm mogelijk te maken.
- ontwikkeling Akkerswoude voldoet aan bergingsnorm 325 m3/ha, zonder afvoerbeperkende maatregelen
- ontwikkeling Tuindersdorp-West zal 16% water bevatten, waarbij in ieder geval twee watergangen langs de toekomstige ontsluitingsweg (Tuindersweg) worden aangelegd.

- er wordt een (droge) berging van ca 20.000 m3 water gecreëerd op de grens van Klapwijk Noord en de Droogmaking om de wateropgave van bestaand stedelijk gebied te realiseren.
- Ontwikkeling Rijskade voldoet aan 325m3/ha en levert een verbreding van de Goudenregensingel op (vanuit ABC studie) met 2 meter.
- Eventuele toekomstige ontwikkeling in Overgauw Oost voldoet aan 325 m3/ha bergingsnorm en levert een verbreding van de Wilhelminasingel op met 2 meter.

Peilvak II
Dit peilvak betreft de woonwijk Koningshof. Deze woonwijk voldoet aan de wateropgave, hier worden dus geen maatregelen voorgesteld.

Peilvak III en IV
Peilvak III betreft een groot deel van Pijnacker Zuid (Klapwijk, Tolhek en Keijzershof). Een deel van het toekomstige Tuindersdorp West is ook in dit peilvak gelegen, het is echter mogelijk dat dit in de toekomst bij peilvak I wordt getrokken. De beslissing hierover is afhankelijk van het onderzoek naar de mogelijkheden hiervoor. Voor het peilvak Pijnacker Zuid is in 2000/2001 een nieuw peilbesluit genomen. Effectuering is echter afhankelijk van nieuwbouw van het gemaal aan de oostzijde van de Overgauwseweg, op de grens met peilvak I. Bij de studie is uitgegaan van het nieuwe peil. Er is een maximale peilstijging gehanteerd van 45 centimeter.

De voorgestelde maatregelen in het kader van het raamplan zijn de volgende:
- bij de ontwikkeling van Pijnacker Zuid wordt voldaan aan de bergingsnorm van 325 m3/ha voor het gehele peilvak III.
- Een nieuw gemaal voor peilvak III en een aflaat voor peilvak I in Keizershof, om het peil voor Pijnacker Zuid in te kunnen stellen en het via de by-pass van de Pijnackerse Vaart af te kunnen voeren.
- Er wordt een nieuwe maalkom gerealiseerd voor het nieuwe gemaal in Keizershof.

Droogmaking
De Droogmaking is een lager gelegen deel van Pijnacker, met daarin het bedrijventerrein Boezem, het toekomstig bedrijventerrein Boezem II en het noordelijk deel van de Groenzone Pijnacker-Berkel. Het wordt bemalen door het gemaal aan de Molenlaan, bij de molenstomp. Het gebied dat in de Groenzone is gelegen zal in de toekomst een hoger peil krijgen dan het omringende gebied, waardoor dit deel van het gebied niet meer tot peilvak V zal behoren.

De voorgestelde maatregelen in het kader van het raamplan zijn de volgende:
- bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Boezem II zal het gehele bedrijventerrein (Boezem én Boezem II) voldoen aan de bergingsnorm van 325 m3/ha bij een maximale peilstijging van 45 cm.

<u>Nieuwe of Drooggemaakte Polder</u>

Het bebouwde gebied van de Nieuwe of Drooggemaakte Polder bestaat uit drie peilgebieden.

Peilvak II
Dit peilvak omvat de deelgebieden Centrum Noord II en III en heeft een peil van -5,57 m NAP. Het peilgebied is echter veel groter dan deze twee deelgebieden, en loopt nog in oostelijke richting door. Het deelgebied Centrum Noord III bevat geen oppervlaktewater en voert het hemelwater naar het peilvak I van de Oude Polder af, waardoor deze geen effect heeft op de waterhuishouding van de Nieuwe of Drooggemaakte Polder.
Deelgebied Centrum Noord II heeft volgens Oranjewoud bij een peil van – 5,57 m NAP geen bergingstekort, terwijl uit de ABC studie naar voren komt dat er in het gehele peilvak een tekort van 4400 m3 is. Omdat het peilvak echter veel groter is dan alleen dit

CONCEPT

deelgebied wordt voorgesteld deze opgave in het raamplan Buitengebied een plek te geven.

Peilvak I
Het zuidelijk deel van het sportpark de Groene Wijdte/Rijskade ligt in peilvak I met een peil van -3,10 m NAP., de maximaal toelaatbare peilstijging is in dit gebied 30 cm. Een deel van het gebied is onderbemalen op -3,17 m NAP. In de ABC studie is in dit gebied een bergingstekort van 3200 m3 geconstateerd. Een van de maatregelen die in deze studie wordt voorgesteld, om de afvoer te verbeteren, maar hierdoor ontstaat ook extra berging, is de verbreding van de polderwatergang bij de Rijskade met 2 meter. Voor het overige bergingstekort zal nog verder onderzoek gedaan moeten worden naar oplossingen hiervoor.

Groene Wijdte
Het noordelijk deel van het sportpark de Groene Wijdte is een onderbemaling in een peilvak van ca – 5,35 m. Het sportpark zelf heeft een peil van -5,80 m NAP. Uit de ABC studie is niet gebleken dat er een tekort aan waterberging is. Wel is geconstateerd dat de pompcapaciteit van de onderbemaling te klein is ten opzichte van de norm. De onderbemaling wordt door de gemeente bediend, het is daarom logisch om de vergroting van de pompcapaciteit als maatregel op te nemen voor de gemeente.

CONCEPT

Maatregelen en kostenverdeling

Maatregel	Verantwoordelijke	Verdeling kosten
Ophoging van de weilanden ten oosten van Klapwijk Noord om de peilstijging van 23 cm mogelijk te maken.	Ontwikkeling Klapwijk Noord	Ontwikkeling Klapwijk Noord
ontwikkeling Klapwijk Noord voldoet aan bergingsnorm 325 m3/ha, zonder afvoerbeperkende maatregelen	Ontwikkeling	Ontwikkeling
ontwikkeling Tuindersdorp-West zal 16% water bevatten, waarbij in ieder geval twee watergangen langs de toekomstige ontsluitingsweg (Tuindersweg) worden aangelegd.	Ontwikkeling	Ontwikkeling
er wordt een droge berging van ca 20.000 m3 water gecreëerd op de grens van Klapwijk Noord en de Droogmaking.	Delfland / gemeente	50/50
Ontwikkeling Rijskade voldoet aan 325m3/ha en	Ontwikkeling	Ontwikkeling
levert een verbreding van de Goudenregensingel op (vanuit ABC studie) met 2 meter.		Delfland
Eventuele toekomstige ontwikkeling in Overgauw Oost voldoet aan 325 m3/ha bergingsnorm en levert een verbreding van de Wilhelminasingel op met 2 meter.	Gemeente/ ontwikkeling	Verbreding singel Delfland, overige ontwikkeling
bij de ontwikkeling van Pijnacker Zuid wordt voldaan aan de bergingsnorm van 325 m3/ha voor het gehele peilvak III	Ontwikkeling	Ontwikkeling
bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Boezem II zal het gehele bedrijventerrein (Boezem én Boezem II) voldoen aan de bergingsnorm van 325 m3/ha bij een maximale peilstijging van 45 cm	Ontwikkeling	Ontwikkeling
Bergingstekort 3200 m3 in zuidelijk deel Groene Wijdte/Rijskade (-3.10 m) in Oude Polder (- volgende maatregel)	Delfland/ ontwikkeling	Delfland / ontwikkeling
Verbreding watergang Rijskade met 4 over laatste 600 meter	Delfland	1e fase/ Delfland
Vervangen duiker Koninginnehof	Delfland	1e fase/ Delfland
Vergroten gemaal Koningshof (1,5 m3/min)	Delfland	1e fase/ Delfland
Vergroten 2 duikers ten oosten van de Noordweg bij herstructurering		2e fase
Duiker Pijnacker Noord vervangen bij herstructurering		2e fase
Vergroten gemaalcapaciteit gemaal Rijskade	Delfland	1e fase/ Delfland
Vergroten gemaal Thorbeckelaan	Delfland	1e fase/ Delfland

CONCEPT

Raamplan Kern Delfgauw

Karakteristiek van het gebied
De kern van Delfgauw ligt niet alleen bij een kruispunt van wegen, het ligt ook op een kruispunt van polders en peilvakken.
De noordzijde van de oude kern is gelegen in de Noordpolder van Delfgauw, waar ook het verder gelegen glastuinbouwgebied en een deel van Delft (begraafplaats, tennispark en Ikea) toe behoren. De zuidzijde ligt in de Zuidpolder van Delfgauw, maar het deel tussen de snelweg A13 en de Zuideindseweg hebben bij de ontwikkeling van Emerald een geheel eigen watersysteem gekregen, dat niet in open verbinding staat met de rest van de polder. De polders worden gescheiden door de Pijnackerse Vaart, een hoger gelegen boezemwaterverbinding tussen Pijnacker en Delft. De Pijnackerse Vaart blijft in dit raamplan verder buiten beschouwing.

Maatregelen per gebied

Emerald
De nieuwbouwwijk Emerald heeft een geheel eigen watersysteem binnen de Zuidpolder van Delfgauw met zogenoemd ecowater en stadswater. Het ecowater heeft een peil van -2.80 meter NAP en kan uitzakken tot -3.20 meter NAP (flexibel peil). Het stadswater heeft een vast peil van -3.20 meter NAP. Bij droogte kan het stadswater aangevuld worden met water uit het ecowater. Hierdoor is er geen aanvoer van buiten het gebied nodig en kan de waterkwaliteit, ook in droge perioden, op peil worden gehouden. De Oudemansmolensloot, die van oost naar west door Emerald loopt staat op een hoger peil (-3.00 meter) en heeft geen verbindingen met het overige water in Emerald.

Bij de eerste ABC studie die Delfland in 2001 heeft uitgevoerd, die van de Zuidpolder van Delfgauw, waar Emerald deel van uitmaakt, is er vanuit gegaan dat Emerald voldeed aan alle normen die er beschikbaar waren en is er geen wateropgave bepaald. Het waterhuishoudkundig plan van Emerald dateert echter van 1999 en is gebaseerd op oude normen, niet op die van het NBW. In het kader van het raamplan watertoets is er nader gekeken naar de waterberging in Emerald en is er toch een waterbergingsopgave aangegeven. Deze is gebaseerd op de ABC-bergingsnorm van 325 m3/ha. De reden dat er toch een bergingsopgave gesignaleerd werd, was het hoge peil van het ecowater: hierdoor is in dit deel van Emerald de toelaatbare peilstijging slechts 20 centimeter en is er dus een groot oppervlak aan water nodig om voldoende berging te creëren. In het stadswater is de maximaal toelaatbare peilstijging van 60 cm aangehouden.

Ten zuiden van Emerald ligt het bedrijventerrein Ruijven. Dit bedrijventerrein heeft, net als Emerald, een apart peil ten opzichte van de rest van de polder. Het peil is een vast peil op -3.20 meter. Emerald en Ruijven waren echter waterhuishoudkundig van elkaar gescheiden. Ook Ruijven was niet onderzocht in de ABC studie van de Zuidpolder van Delflgauw en bleek nog een resterende wateropgave te hebben. Ook moest hier nog een gemaal worden aangelegd, om het overtollige water te kunnen afvoeren. Nu staat er een provisorisch noodgemaal langs de Rijksstraatweg.

Na bestudering van deze twee gebieden zijn de volgende maatregelen onderscheiden:
- het verbinden van de twee peilgebieden Emerald en Ruijven met een afsluitbare duiker onder de N470 door. Deze is inmiddels gerealiseerd bij de aanleg van de N470.
- Het oprichten van 1 gemaal voor beide gebieden in Ruijven:
    - het gemaal in Emerald heeft onvoldoende capaciteit om beide gebieden te bemalen (Emerald is 80 ha, Ruijven 40 ha, het gemaal zou dus 50% in capaciteit vergroot moeten worden).
    - Uitbreiding van het gemaal in Emerald zou mogelijk zijn, maar er zijn al problemen met de aanvoer van het water naar het gemaal nabij de ijsbaan, de afvoer van het gemaal is niet optimaal door de kruising met de

CONCEPT

fietstunnel onder de A13 door en de kruising onder de A13 zelf is niet erg ruim en bovendien zou het water van het bedrijventerrein dan naar het helofytenfilter van Emerald getrokken worden, terwijl dat mogelijk iets meer verontreinigingen bevat dan wenselijk is.

- Het uitbreiden van het wateroppervlak in Emerald en Ruijven.

Stedelijk gebied ten oosten van Zuideindseweg
Dit gebied maakt waterhuishoudkundig deel uit van een veel groter peilvak in de Zuidpolder van Delfgauw, waar ook een deel van het weidegebied en het glastuinbouwgebied langs de Schimmelpenninck vd Oyeweg in ligt. Het stedelijk gebied is dicht op elkaar gebouwd en biedt geen ruimte voor extra water. De wateropgave in dit gebied wordt deels ingevuld bij de bouw aan de zuidrand van Delfgauw en wordt deels verschoven naar het raamplan voor het buitengebied van de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Stedelijk gebied ten noorden van de Delftsestraatweg
Dit gebied ligt in de Noordpolder van Delfgauw en staat in verbinding met het Delftse deel van deze polder (tennispark, Ikea; de begraafplaats heeft een eigen peil en bemaling). Ook dit gebied is dicht op een gebouwd met weinig dynamiek, zodat er weinig kansen zijn om de wateropgave in te vullen. Voorgesteld wordt om te kijken of er aan de rand van de bebouwing (nabij de voormalige vuilstort ruimte is om meer water te creëren.

Maatregelen en kostenverdeling

Maatregel	Verantwoordelijke	Verdeling kosten
verbinden watersystemen Ruyven en Emerald	gemeente	gemeente
vergroten watersysteem met ca. 4.700 m²	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente
oostelijke watergang in bedrijven terrein Ruyven ca. 60 m²	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente
watergang nabij het gemaal in bedrijven terrein Ruyven Zuid (150m²)	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente
watergang langs de Zuidpoldersingel in Emerald Zuid, 2550 m² extra open water	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente
gemaal Ruyven-Zuid	Ontwikkeling/ gemeente	Delfland/gemeente (50%-50%)

CONCEPT

Hoogheemraadschap van Delfland

Uitwerking Waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling

CONCEPT

Beleidsveld:	Thema- en gebiedsgerichte plannen	Vergaderdatum:	18 december 2008
Aard voorstel:	Besluitvormend	Agendapunt:	
		Kenmerk VV:	7776
		Aantal bijlagen:	1

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

1. Het raamplan wateropgave en watertoets Delfgauw vaststellen
2. Het raamplan wateropgave en watertoets Pijnacker vaststellen.
3. De bij de raamplannen behorende maatregelen procentuele kostenverdeling tussen de gemeente Pijnacker-Nootdorp en Delfland vaststellen.

Probleemstelling:

De invulling van de watertoets op kleinere bestemmingsplanwijzigingen geeft geen mogelijkheden om een deel van de wateropgave te realiseren. Met het vaststallen van de ABC studies is wel aangegeven in welk peilvak ruimte nodig is maar er zijn nog geen afspraken met de gemeente over de realisatie ervan.

Beoogd effect:

De raamplannen hebben als primair doel de noodzakelijke maatregelen voor de wateropgave voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp die volgen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW*) ruimtelijk* een plek te geven binnen de diversen delen van de gemeente.

De duidelijke afspraken over de verantwoordelijkheden en de kostenverdeling voor de maatregelen voor de wateropgave met de gemeente maken.

Inleiding

In het waterplan voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp is één van de maatregelen het opstellen van zogenaamde Raamplannen Watertoets. Deze raamplannen geven een invulling van de waterbergingsopgave in de ruimte. Voor Delfland biedt het zicht op een goede realisatie van de waterbergingsopgave, voor de gemeente biedt het duidelijkheid in het watertoets proces en een randvoorwaarde bij ruimtelijke ontwikkelingen richting projectontwikkelaars.

De wateropgave in de ABC-studies is vaak gedefinieerd in een bergingsopgave van een x aantal m3 berging in een bepaald peilgebied. Deze opgave legt dan een schaduw op elke ontwikkeling die in een dergelijk peilgebied plaatsvindt. Dit terwijl de bouw van bijvoorbeeld een uitbouw aan een woning die niet toegestaan was in het bestemmingsplan, wel watertoetsplichtig was, maar geen enkele mogelijkheid bood om een deel van de wateropgave in te vullen. Om de schaduwwerking te beperken en om in goed overleg te bepalen waar de wateropgave wel ingevuld kon worden is besloten te gaan werken met deze raamplannen watertoets.

In andere gemeente/waterplannen wordt dit vaak uitgewerkt in een waterstructuurplan. Bij het waterplan Pijnacker-Nootdorp is destijds gekozen voor een waterplan op hoofdlijnen en een uitwerking in de tijd.

Kader
Als kader voor deze raamplannen watertoets geldt allereerst het Nationaal Bestuursakkoord Water uit 2003. Hierin zijn de normen voor wateroverlast vastgelegd en is een kader geschapen voor gemeentelijke waterplannen en een eerste aanzet voor een verdeling van de kosten van maatregelen.

In het Regionaal bestuursakkoord 'ruimte voor water en economie in Haaglanden', ook wel Waterkader Haaglanden genoemd, is hierop verder gegaan. Dit akkoord is zowel door de gemeente Pijnacker-Nootdorp als door Delfland ondertekend, en beide partijen voelen zich ook gebonden om de afspraken uit dit regionale akkoord om te zetten in concrete afspraken. Het akkoord is door beide partijen tegen het licht gehouden, waarbij gekeken is welke afspraken rechtstreeks gevolgd kunnen worden en waar nog specifieke afspraken nodig waren.

Toelichting
Al in 2005 is gezamenlijk door Delfland en de gemeente Pijnacker-Nootdorp gestart met de opzet van deze raamplannen watertoets. Het raamplan voor de kern Nootdorp is in april 2005 vastgesteld door het college van Delfland. In dit raamplan is vooral gekeken op welke manier in de kern van Nootdorp de maximale peilstijging (60 cm) die mogelijk is op basis van het maaiveld ook daadwerkelijk kan voorkomen. Het middel hiervoor is een slimme stuw die bij hevige regenval omhoog gezet kan worden en een aantal vaste stuwen. Daarnaast is aangegeven dat de nieuwbouwprojecten in Nootdorp aan de bergingsnormen dienen te voldoen. Omdat Delfland uit uitvloeisel van de ABC studie naar de polder van Nootdorp (cluster 3) al alle kosten in het buitengebied op zich nam, heeft de gemeente aangegeven de kosten van de stuwen in de kern geheel voor haar rekening te nemen. Dit raamplan is hierdoor niet ter vaststelling aan de Verenigde Vergadering aangeboden, aangezien er voor Delfland geen verdere financiële consequenties aan verbonden waren.

In de bijlage wordt een toelichting, het doel en het kader gegeven op de raamplannen van de kern Pijnacker en de Kern Delfgauw.

CONCEPT

Risico's en beheersmaatregelen

Ruimtelijke planvorming
De afspraken met de gemeente Pijnacker-Nootdorp zijn gemaakt met de kennis anno 2008. Er is gekeken naar welke ruimtelijke ontwikkelingen er voorzien worden: afhankelijk van een grote hoeveelheid externe factoren (algemene economie, huizenmarkt, ro beleid en procedures etc) kunnen ruimtelijke ontwikkelingen sneller of langzamer gaan. Als gevolg van politieke veranderingen kunnen ook nieuwe plannen ontwikkeld worden of juist in de prullenbak belanden die al uitgedacht zijn. Planvorming heeft altijd een beperkt realiteitsgehalte in de ruimtelijke ordening. Er is zoveel mogelijk gekeken naar realistische plannen en naar urgentie van maatregelen. Bij de raamplannen is een globale planning aangegeven. Samen met de gemeente zal hier jaarlijks naar gekeken worden en aangegeven wat concreet in het volgende jaar uitgevoerd gaat worden en welke plannen in de tijd gaan schuiven.

Kosten
Voor een deel van de maatregelen zijn alleen kosten aan te geven op basis van kentallen. Deze komen deels uit de stukken van de ABC-studies. Bij een aantal projecten kunnen al wel kosten aangegeven worden, aangezien deze al concreet bekend zijn (bijvoorbeeld de berging in het Laakbos).

In dit voorstel worden geen kredieten aangevraagd, wel worden de kosten inzichtelijk gemaakt. De afspraak met de gemeente bij deze projecten is een procentuele afspraak (bijvoorbeeld 50/50% of 60/40%) zonder een minimum of maximum bijdrage voor één der partijen. De kostenverdeling wordt hier dus ook voortgezet over meer- of minderkosten bij de projecten. Er moeten nog afspraken gemaakt worden over de operationele kant van deze projecten. Delfland heeft inmiddels ervaring in andere gemeenten met het samen uitvoeren van projecten, deze kan worden gebruikt bij het maken van deze operationele afspraken.

De wateropgave en de watergebiedsstudies
De wateropgave die gebruikt is voor de raamplannen is de opgave die volgt uit de ABC-polderstudies. In het gebied van de gemeente Pijnacker-Nootdorp loopt sinds eind 2007 een watergebiedsstudie, waarbij in enkele polders ook een wateroverlaststudie wordt uitgevoerd (in de gemeente Pijnacker-Nootdorp: Zuidpolder van Delfgauw). Uitgangspunt van de watergebiedsstudie is echter dat de ABC maatregelen uitgevoerd zijn, er wordt dus niet teruggekomen op eerder vastgestelde maatregelen. De mogelijke maatregelen die voortkomen uit de watergebiedsstudie zullen in de periode na 2015 worden geprogrammeerd, zodat deze niet de uitvoering van het ABC programma zullen frustreren.

Personele en organisatorische consequenties

Op enkele maatregelen na zijn alle genoemde projecten al eerder vastgesteld in het kader van ABC-polderstudies (cluster 3 en 11). De raamplannen hebben hierdoor geen personele of organisatorische consequenties. Het gemaal Ruijven en extra waterberging in Emerald en Ruijven is nog niet vastgesled in een ABC studie. Deze maatregelen moeten nog worden vastgesteld, dit zal begin volgend jaar aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd.

Communicatie
De raamplannen watertoets en de kostenverdeling zijn vooral documenten die voor de gemeente en Delfland van belang zijn. Ze raken niet direct het belang van een individuele burger. Pas bij de planologische verankering in een bestemmingsplan of bij de realisatie van een specifiek project zullen de belangen van individuele burgers aan bod komen. De communicatie over de raamplannen zal dus vooral gericht zijn op de interne organisaties van de gemeente en Delfland.

Besluitvormingstraject/vervolgtraject
Zowel de Verenigde Vergadering als de gemeenteraad van de gemeente Pijnacker-Nootdorp zullen het voorstel om de raamplannen vast te stellen ontvangen. De besluitvorming in de gemeenteraad zal naar verwachting in de vergadering van december 2008 plaatsvinden. Het raamplan buitengebied wordt volgend jaar vastgesteld.

CONCEPT

Bijlagen
- Kostenverdeling en Raamplannen Watertoets in de gemeente Pijnacker-Nootdorp
- Afsprakenovereenkomst kostenverdeling

Advies
Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissies Waterbeheer en Financiën.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris, de Dijkgraaf,

mevr. A. Boomsma mr. M.A.P. van Haersma Buma

Uitwerking Waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling

Kenmerk VV:	7776	Vergaderdatum:	18 december 2008
Beleidsveld:	Gebiedsgerichte plannen	Agendapunt:	

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d. 11 novermber 2008, kenmerk …

gelezen het advies van de commissies: Commissie Waterbeheer en Commissie Financiën

BESLUIT

1. Het raamplan wateropgave en watertoets Delfgauw vaststellen
2. Het raamplan wateropgave en watertoets Pijnacker vaststellen.
3. De bij de raamplannen behorende kostenverdeling tussen de gemeente Pijnacker-. Nootdorp en Delfland vaststellen.

CONCEPT

Aldus besloten in de openbare vergadering van 18 december 2008

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,	de Voorzitter,
mevr. A. Boomsma	mr. M.A.P. van Haersma Buma

Uitwerking Waterplan Pijnacker-Nootdorp: raamplannen watertoets en kostenverdeling

Kenmerk VV: …

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

In het waterplan voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp uit 2005 is door de gemeente en het hoogheemraadschap afgesproken dat raamplannen watertoets zouden worden opgesteld. De raamplannen, voor de kernen Delfgauw en Pijnacker liggen nu ter vaststelling voor.

De raamplannen hebben als primair doel de noodzakelijke 2e fase maatregelen voor de wateropgave voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp die volgen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW*) ruimtelijk* een plek te geven binnen de diversen delen van de gemeente.

Hiermee kan het raamplan als onderlegger worden gebruikt voor de watertoets bij ruimtelijke plannen binnen Pijnacker-Nootdorp. Hierbij wordt één van de onderdelen van de watertoets vergemakkelijkt. Voor conserverende plannen of kleine ruimtelijke ontwikkelingen in het bestaande stedelijk gebied kan verwezen worden naar het raamplan om 'geen' water te hoeven meenemen. Voor nieuwe ontwikkelingen is het direct duidelijk wat de kwantitatieve wateropgave is.

Voor een aantal specifieke maatregelen uit de Raamplannen zijn procentuele afspraken gemaakt over de kostenverdeling met de gemeente Pijnacker-Nootdorp. In dit voorstel worden geen kredieten aangevraagd. Als principe bij de kostenverdeling is uitgegaan van een verdeling dat de gemeente er voor zorgt dat de gronden voor de waterberging ter beschikking komen, terwijl het hoogheemraadschap voor de realisatie van de waterberging zorgt.

..

CONCEPT